

ASOS YAYINLARI

2023

— **Atıf İndeksi** —

ACIYAMAN ANLATILARI

Editör

Dr. Sunay Akkaya

Yayına Hazırlayanlar

Dr. Sunay Akkaya

Sait Arslan

Osman Ahat

Asos Yayınları Eylül 2023

E ISBN: 978-625-6861-53-4

Editör

Dr. Sunay AKKAYA

Yayına Hazırlayanlar

Dr. Sunay AKKAYA

Sait ARSLAN

Osman AHAT

Kapak

İsmail ASLAN

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar	9
Ön Söz.....	11
GİRİŞ.....	13

ACIYAMAN ANLATILARI

Anne Babasının Kahraman Evladı	21
Kardeş Acısı	27
Yaman Mezarlık Sitesi	31
Depremi Psikolojik Yansımaları	39
Ölümden Kurtaran İç Sıkıntısı.....	45
Yağmurda, Karda Soğukta Kalmanın Zorluğu.....	55
Enkaz Altındaki Umudun Karamsarlığa Dönmesi.....	63
Baba Yarısı, Dayı Acısı.....	69
İkiz Yeğenlerin Cennet Yolculuğu	75
Hayatın Her Dalgasında Yüzebilen Bir Kadının Hikâyesi	79
Ceset Torbalarını Anımsatan Siyah Poşetler	93
Felâketi Haber Veren Kahve Falı	101
Mezarlıkta Cenaze Nöbeti	117
Afet Birimi Kurmak İçin Didinen Bir Alperen.....	131
Boğuk Havanın Verdiği Kötü His.....	143
Kardeşlerini Çocukları Gibi Seven Bir Ablanın Hikâyesi.....	151
Çocuklarından Ayrılmak Zorunda Kalan Bir Anne.....	157
Bir Salon Adamının Deprem İmtihanı	163
Ölümü Hisseden Kız Kardeş.....	171
Bir Adamın Babalık ve Kardeşlik Rolü Arasındaki Çarpınışları	181
EKLER.....	189
Sözlü Kaynaklar	199

Sözlü Kaynaklar

- Abdurrahman, K. (2023). Bir adamın babalık ve kardeşlik rolü arasındaki çırpınışları. S. Arslan (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman
- Aktoprak-Ergören, V. (2023). Kardeşlerini çocukları gibi seven bir ablanın hikayesi. S. Arslan (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Altun, N. (2023). İkiz yeğenlerin cennet yolculuğu. O. Ahat (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Çoban, H. B. (2023). Ölümü hisseden kız kardeş. O. Ahat (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman
- Demir, A. (2023). Felâketi haber veren kahve falı. O. Ahat (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Dikici, N. (2023). Yağmurda, karda soğukta kalmanın zorluğu. O. Ahat (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Doğru, S. (2023). Yaman mezarlık sitesi. O. Ahat (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Duran, H. (2023). Ölümünden kurtaran iç sıkıntısı. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Gürsoy, Z. (2023). Çocuklarından ayrılmak zorunda kalan bir anne. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman
- İdacı, M. (2023). Depremi psikolojik yansımaları. S. Arslan (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Karpuz, Ö. (2023). Hayatın her dalgasında yüzebilen bir kadının hikâyesi. S. Arslan (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

- Kartal, M. (2023). Boğuk havanın verdiği kötü his. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Özdemir, M. H. (2023). Mezarlıkta cenaze nöbeti. S. Arslan (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Polat, M. (2023). Ceset torbalarını anımsatan siyah poşetler. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Taşkın, M. (2023). Kardeş acısı. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Tırpan, R. (2023). Afet birimi kurmak için didinen bir alperen. O. Ahat (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Tilki, F. (2023). Enkaz altındaki umudun karamsarlığa dönmesi. S. Arslan (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Yapıcı, O. (2023). Bir salon adamının deprem imtihanı. O. Ahat (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.
- Yaşar, M. (2023). Baba yarısı, Dayı Acısı. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Kaynakça

- Akkaya, S. (2020). Somut olmayan kültürel miras kapsamında dil müzeleri. G. Aydın (Ed.), *Yabancı/ikinci dil öğretiminde kültürel etkileşim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Barnard, M. (2010) *Sanat, tasarım ve görsel kültür*. Çev. G. Korkmaz (Çev.), İstanbul: Ütopya Yayınevi.
- Çıblak-Coşkun, N. (2022). Doğa-insan ilişkisi bağlamında mersin konar-göçerlerinde geleneksel ekolojik bilgi. *Turuk*, 10(29), 32-48.
- Çobanoğlu Ö. (2011). *Türk dünyası epik destan geleneği*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Fidan, F. (2017). Söz edimi kuramına genel bir bakış ve eğitim ortamlarında kullanımı: Diksiyon dersleri için bir etkinlik denemesi. *Journal of Turkish Studies*, 12 (25), 373-400 <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12266>
- Kaplan, M. (2007). *Türk edebiyatı üzerine araştırmalar-III tip tahlilleri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Meriç, C. (2022). Geleneksel ekolojik bilginin kent kültürüne yansımaları: Çanakkale örneği. M. Dinç & M. T. Türk (Ed.), *Çağdaş*

- yaklaşımlar odağında toplum ve kültür araştırmaları- III* içinde (ss. 77-110). Ankara: Paradigma Yayınları.
- Oğuz, M. Öcal, (2004). Destan tanımı ve eski Türk destanları. *Millî Folklor*, 62.
- Özdemir, N. (2018). Geleneksel bilgi ve kültür ekonomisi, Türk dünyası incelemeleri *Dergisi/Journal of Turkish World Studies* 18 (1), 1-28.
- Sarıca, N., & Sarıca, M. (2021). Söz eylem kuramı ışığında "istiklal marşımız", <https://gcris.pau.edu.tr/handle/11499/45970>
- Yolcu, M. A., & Aça, M. (2019). Geleneksel ekolojik bilgi ve folklor. *Folklor/Edebiyat*, 25 (100), 861-871.
- <https://gamedesignskills.com/gamedesign/narrativedesign/#:~:text=Narrative%20design%20is%20not%20the,design%20aligns%20gameplay%20and%20story>

AMASYA VE YÖRESİ AĞIZLARI
(Giriş-İnceleme-Metinler) - I

Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM
Dr. Ebru SİLAHŞOR ÖZTÜRK

CİLT I

Editör: Dr. Ramazan BÖLÜK

ASOS Yayınları - 2023

e-ISBN: 978-625-8190-94-6

Editör

Dr. Ramazan BÖLÜK

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ix
ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ.....	xii
KISALTMA İŞARETLERİ.....	xiv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. BÖLGENİN COĞRAFYASI.....	1
1.1.1. İlin Yeri.....	1
1.1.2. İklim.....	2
1.1.3. Bitki Örtüsü.....	3
1.1.4. Tarım ve Hayvancılık.....	3
1.1.5. Nüfus ve Yerleşme.....	5
1.1.6. Eğitim.....	7
1.1.7. İktisadi Yapı.....	8
1.1.8. Sanayi.....	9
1.2. TARİH.....	10
1.2.1. Amasya Adının Kaynağı.....	10
1.2.2. Eski Çağdan Bugüne Amasya.....	12
1.3. GELENEK VE GÖRENEKLER.....	13
1.3.1. Düğün.....	13
1.3.2. Doğum.....	14
1.3.3. Diş Bulguru.....	15
1.3.4. Asker Uğurlama.....	15
1.3.5. Ölüm.....	15
1.3.6. Yağmur Duası.....	15
1.3.7. Tekke-Türbe.....	16
1.3.8. Bayram.....	16
1.4. DAHA ÖNCE YAPILMIŞ AĞIZ ARAŞTIRMALARINDA BÖLGENİN YERİ.....	17
1.5. AMASYA'DA DERLEME YAPILAN VE YAPILMAYAN YERLEŞİM YERLERİ.....	18
2. SES BİLGİSİ.....	43
2.1. Ünlüler.....	43
2.1.1. Ünlü Çeşitleri.....	43
2.1.1.1. /a/ Ünlüsü ve Çeşitleri ([â], [á], [ã]).....	43
2.1.1.2. /e/ Ünlüsü ve Çeşitleri (/è/, [ã], [ê], [é]).....	45
2.1.1.3. /i/ Ünlüsü ve Çeşitleri ([í], [î]).....	48
2.1.1.4. /i/ Ünlüsü ve Çeşitleri ([ï]).....	50
2.1.1.5. /o/ Ünlüsü ve Çeşitleri ([ó], [ô]).....	50
2.1.1.6. /ö/ Ünlüsü ve Çeşitleri ([ö]).....	52
2.1.1.7. /u/ Ünlüsü ve Çeşitleri ([ú]).....	52
2.1.2. Ünlülerde Uzunluk Kısalık.....	54
2.1.2.1. Aslında Uzun Olan Ünlülerin Normalleşmesi.....	56
2.1.2.2. Aslında Normal Uzunlukta Olan Ünlülerin Kısalması.....	57
2.1.2.3. Hece Kaynaşmasıyla Oluşan Uzun Ünlüler.....	59

2.1.2.4. Hece Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler	60
2.1.2.5. Ünsüz Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler	60
2.1.3. İkiz Ünlüler	61
2.1.3.1. Yükselen İkiz Ünlüler	61
2.1.3.2. Eşit İkiz Ünlüler	61
2.1.3.3. Alçalan İkiz Ünlüler	61
2.1.4. Ünlü Uyumları ve Ünlü Benzeşmeleri	62
2.1.4.1. Önlük-Artlık Uyumu	62
2.1.4.1.1. Alıntı Kelimelerde Önlük-Artlık Uyumu	62
2.1.4.1.2. Yazı Dilinde Uyuma Girmeyen Unsurların Amasya ve Yöresi Ağızlarındaki Durumu	63
2.1.4.1.3. Önlük-Artlık Uyumunun Bozulması	64
2.1.4.1.4. Kökte Ünlü Değişmesine Dayanan Önlük-Artlık Uyumu	67
2.1.4.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	67
2.1.4.2.1. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumunun Bozulması	67
2.1.4.3. Genişlik-Darlık Uyumu	70
2.1.5. Ünlü Değişimleri	71
2.1.5.1. Art Ünlülerin Önlüleşmesi	71
2.1.5.2. Ön Ünlülerin Arthlaşması	75
2.1.5.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması	78
2.1.5.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi	81
2.1.5.5. Geniş Ünlülerin Daralması	82
2.1.5.6. Dar Ünlülerin Genişlemesi	84
2.1.6. Ünlülerde Düşme ve Türeme	85
2.1.6.1. Ünlü Düşmesi	85
2.1.6.2. Ünlü Türemesi	86
2.2. ÜNSÜZLER	87
2.2.1. Ünsüz Çeşitleri	87
2.2.2. Ünlü-Ünsüz Uyumunun Bozulması	93
2.2.3. Ünsüz Değişimleri	94
2.2.3.1. Ötümlüleşme	94
2.2.3.1.1. Kelime Başında Ötümlüleşme	95
2.2.3.1.2. Kelime Ortasında Ötümlüleşme	96
2.2.3.1.3. Kelime Sonunda Ötümlüleşme	99
2.2.3.2. Ötümsüzleşme	100
2.2.3.2.1. Kelime Başında Ötümsüzleşme	100
2.2.3.2.2. Kelime Ortasında Ötümsüzleşme	101
2.2.3.2.3. Kelime Sonunda Ötümsüzleşme	102
2.2.3.3. Sızıcılaşma	103

2.2.3.3.1. Kelime Başında Sızıcılaşma	103
2.2.3.3.2. Kelime Ortasında Sızıcılaşma.....	104
2.2.3.3.3. Kelime Sonunda Sızıcılaşma	106
2.2.3.4. Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişimler	106
2.2.3.4.1. Kelime Başında Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişimler	107
2.2.3.4.2. Kelime Ortasında Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişimler	107
2.2.3.4.3. Kelime Sonunda Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişimler	110
2.2.3.5. Süreklileşme.....	110
2.2.3.6. Süreksizleşme	110
2.2.3.7. Süreksiz Ünsüzler Arasındaki Değişimler	111
2.2.4. Ünsüz Benzeşmesi	112
2.2.4.1. Kelime İçinde Ünsüz Benzeşmesi	113
2.2.4.1.1. İlerleyici Benzeşme.....	113
2.2.4.1.2. Gerileyici Benzeşme	114
2.2.4.2. İki Kelime Arasında Ünsüz Benzeşmesi	116
2.2.5. Benzeşmezlik.....	116
2.2.6. Ünsüz İkizleşmesi	116
2.2.7. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi	117
2.2.8. Ünsüz Düşmesi	117
2.2.8.1. Kelime Başında Ünsüz Düşmesi	117
2.2.8.2. Kelime Ortasında Ünsüz Düşmesi	118
2.2.8.3. Kelime Sonunda Ünsüz Düşmesi	120
2.2.9. Ünsüz Türemesi	120
2.2.9.1. Kelime Başında Ünsüz Türemesi	120
2.2.9.2. Kelime Ortasında Ünsüz Türemesi	121
2.2.9.3. Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi.....	122
2.2.10. Göçüşme.....	122
2.2.11. Hece Kaynaşması.....	123
2.2.12. Hece Düşmesi	124
2.2.13. Kelime ve Cümle Vurgusu	124
3. ŞEKİL BİLGİSİ.....	127
3.1. Yapım Ekleri	127
3.1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri.....	127
3.1.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri	128
3.1.3. Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....	128
3.1.4. Fiilden İsim Yapma Ekleri	128
3.1.5. Fiilimsiler	129
3.1.5.1. İsim-fiiller	129
3.1.5.2. Sıfat-fiiller.....	130
3.1.5.3. Zarf-fiiller	130
3.2. İSİM VE FİİL ÇEKİMİ.....	134

3.2.1. İSİM ÇEKİMİ.....	134
3.2.1.1. Hâl Ekleri.....	134
3.2.1.1.1. İlgi Hâli Eki.....	134
3.2.1.1.2. Yükleme Hâli Eki.....	135
3.2.1.1.3. Yönelme Hâli Eki.....	136
3.2.1.1.4. Bulunma Hâli Eki.....	138
3.2.1.1.5. Çıkma Hâli Eki.....	139
3.2.1.1.6. Araç Hâli Eki.....	139
3.2.1.1.7. Eşitlik Hâli Eki.....	141
3.2.1.2. İyelik Ekleri.....	142
3.2.1.3. Çokluk Eki.....	144
3.2.1.4. Aitlik Eki.....	145
3.2.1.5. Soru Eki.....	145
3.2.2. Zamir Çekimi.....	146
3.2.2.1. Şahıs Zamirleri.....	146
3.2.2.2. Dönüşlülük Zamiri.....	147
3.2.3. FİİL ÇEKİMİ.....	148
3.2.3.1. Şahıs Ekleri.....	148
3.2.3.1.1. Birinci Tip Şahıs Ekleri.....	149
3.2.3.1.2. İkinci Tip Şahıs Ekleri.....	149
3.2.3.1.3. Üçüncü Tip Şahıs Ekleri(Emir Ekleri).....	150
3.2.3.2. Fillerin Basit Zaman Çekimleri.....	151
3.2.3.2.1. Bildirme Kipleri.....	151
3.2.3.2.2. İsteme Kipleri.....	163
3.2.3.2.3. Fillerin Birleşik Zaman Çekimleri.....	167
3.2.3.2.4. Cevher Fiili.....	175
3.3. Fiil Çekim Cetveli.....	179
3.3.1. Haber Kipleri.....	179
3.3.2. İsteme Kipleri.....	184
4. SONUÇ.....	185
5. METİNLER.....	197

AMASYA VE YÖRESİ AĞIZLARI
(Giriş-İnceleme-Metinler) - II

Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM
Dr. Ebru SİLAHŞOR ÖZTÜRK

CİLT II

Editör: Dr. Ramazan BÖLÜK

ASOS Yayınları - 2023

e-ISBN: 978-625-8190-94-6

Editör

Dr. Ramazan BÖLÜK

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ	viii
KISALTMA İŞARETLERİ	x
METİNLER (Devamı).....	1
KAYNAKÇA.....	655

KAYNAKÇA

- Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Sonuçları, Türkiye İstatistik Kurumu, 2010.
- AKAR, Ali, “Muğla ve Yöresi Ağızlarında Şimdiki Zaman Biçimleri” *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S 4, Bahar 2001, s. 1-10.
- AKAR, Ali, **Muğla Ağızları**, Muğla Üniversitesi Rektörlük Yayınları:50, Muğla 2004.
- AKSOY, Ömer Asım, **Gaziantep Ağzı**, C.I, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul, 1945.
- ALİMOVA, Cıldız, “Kırgız Türkçesinde Asli Ünlü Uzunlukları”, *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, **Osman Nedim Tuna Armağanı**, (Ed. Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN-Dr. Mehmet Dursun ERDEM), Volume 2/2, Spring 2007, s. 28-40.
- ALKAYA, Ercan, “Bahaeddin Ögel’in “Harput Ağzı Fonetik ve Morfoloji” Adlı Eseri Üzerine Bir Değerlendirme”, **Diyalektolog**, Winter 2010, Number 1, İzmir, s. 1-13.
- ALKAYA, Ercan, “Sibirya Tatar Türkçesindeki Uzun Ünlüler Üzerine Bir Değerlendirme”, *Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 3/4, Summer 2008b, s. 19-42.
- ALKAYA, Ercan, “Sibirya Tatar Türkleri ve Dilleri”, *Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Fall 2008c Volume 3/7, s. 1-16.
- ALKAYA, Ercan, **Sibirya Tatar Türkçesi**, Turkish Studies Yay., Ankara 2008a.
- ALKAYA, Ercan, “Eski Türkçe –Qıña Ekinin Türk Lehçelerinde ve Türkiye Türkçesi Ağızlarındaki Kullanımı Üzerine”, *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 3/4, Summer 2008d, s. 43-72.
- Amasya Folkloru**, Amasya Valiliği, haz. Assiye Yancı, Amasya 2006.
- Amasya İl Yıllığı**, T.C. Amasya Valiliği, Amasya 2007.
- Amasya Mutfağı**, Amasya Valiliği, Amasya 2010.
- Amasya’ya Vali Osmanlı’ya Padişah Bir Şair Adli Sultan İkinci Bayezid Han-ı Veli, Hayatı, Şahsiyeti, Şairliği, Divanının Tenkidli Metni**, Haz. Yavuz Bayram, Amasya Valiliği Yay., Amasya 2008.

- ANKARALI, Ahmet, Sedat Cin, A. Galip Tunc, **Dünden Bugüne Gümüşhacıköy**, Amasya 1999.
- ARATAN, Ekrem Ural, **Kaşgar Ağzından Derlemeler**, TKAE Yay., Ankara 1965.
- ARDOS, Mehmet, **Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi**, Çantay Kitabevi, İstanbul 1984.
- ARGUNŞAH, Mustafa, “Türkçede Zarf-Fiil Eklerinin Durum Ekleriyle Kalıplaşması”, *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 6/1, Winter 2011, s. 56-68.
- ARINÇ, Kenan, **Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri**, C. I, Kıyı Bölgeleri, Coğrafya Serisi, Mega Ofset, Erzurum 2006.
- ATALAY, İbrahim, **Türkiye Vejetasyon Coğrafyası**, Ege Üniv. Basımevi, İzmir 1994.
- AVCI, Yusuf, **Amasya Aydınca Ağzı** (İnceleme- Metinler- Sözlük), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 1988.
- AY, Özgür, “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Kullanılan Dönüşlülük Zamirleri Üzerine” **II. Uluslararası Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı**, Türk Dil Kurumu - Kafkas Üniversitesi, 21-23 Mayıs, Kars 2009.
- AY, Özgür, “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekiminde Görülen Arkaik Şekiller Üzerine”, **I. Uluslararası Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı**, Türk Dil Kurumu-Harran Üniversitesi, 25-30 Mart, Şanlıurfa 2008.
- AY, Özgür, “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekimlerinde Kullanılan Şahıs Ekleri Üzerine”, **V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı**, 20-26 Eylül, Ankara 2004.
- AY, Özgür, “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Gereklilik Kipi Üzerine”, Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, **I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı**, 09-15 Nisan, İzmir-Çeşme 2006.
- AY, Özgür, “Türkiye Türkçesi Ağızlarında İstek Kipi Üzerine”, **I. Uluslararası Türk Dili Ve Edebiyatı Sempozyumu**, 23-26 Ekim, Isparta 2007.
- AY, Özgür, **Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekimi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.

- AYDIN, Mehmet, **Aybastı Ağzı** (İnceleme-Metin-Sözlük), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2002.
- BANGUOĞLU, Tahsin, **Türk Grameri, Ses Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1959.
- BANGUOĞLU, Tahsin, **Türkçenin Grameri**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2007.
- BAŞDAŞ, Cahit, “Türkiye Türkçesinde Asli Uzunluk Belirtileri”, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, **Osman Nedim Tuna Armağanı**, (Ed. Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN-Dr. Mehmet Dursun ERDEM), Volume 2/2, Spring 2007, s. 89-101.
- BOESCHOTEN, Hendrik, “Avrupa Türkçesinde Anadolu Ağızlarının Yansımaları”, *Türkçenin Ağızları Çalıştay Bildirileri*, Hz. A: Sumru ÖZSOY-Eser E. TAYLAN, Boğaziçi Yay., İstanbul 2000, s. 93-97.
- BOEV, Emil, “Bulgaristan-Türk Ağızlarında içses Konson Benzeşmesi”, **Bilimsel Bildiriler**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1972, s. 215-228.
- BOZ, Erdoğan, **Afyonkarahisar Merkez Ağzı**, Gazi Kitabevi Yayınları, Ankara 2006.
- BOZKURT, M. Fuat, “Afganistan’da Bir Türkmen Ağzı”, *TDAY-Belleten 1978-1979*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1981, s. 39-79.
- BOZKURT, M. Fuat, “Kabil Avşar Ağzı”, *TDAY-Belleten 1977*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1978, s. 205-261.
- BOZKURT, Mehmet Fuat, “Afganistan’da Bir Türkmen Ağzı”, *TDAY-Belleten 1978-1979*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1981, s. 39-79.
- BRENDEMOEN, Bernt, “Doğu Karadeniz Ağızlarındaki -mİş’lı Geçmiş Zaman Üzerine Bir Not”, **3. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı** 1996, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 199-206.
- BRENDEMOEN, Bernt, “Osmanlı ve Çağatay Şiirinde İmâle ve Asli Uzun Ünlüler”, **Uluslararası Türk Dili Kongresi 1992**, TDK Yayınları, Ankara 1996.
- BRENDEMOEN, Bernt, “Pronominal syntax in den türkischen Schwarzmeerdialekten: Syntaktische Innovation oder Archaismus?”, *Sprach und Kulturkontakte der türkischen Völker Materialien der zweiten Deutschen Turkologen Konferenz*, Raischholzhausen, 13.-16. Juli 1990, Wiesbaden 1993.

- BRENDEMOEN, Bernt, “Trabzon Ağızlarındaki Zaman Kipleri Üzerine Bir Not”, *Beşinci Milletler Arası Türkoloji Kongresi*, C. II, İstanbul 1987, s. 33-40.
- BULUÇ, Sadettin, “Mendeli (Irak) Ağzının Özellikleri”, *Bilimsel Bildiriler* 1972, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1972, s. 181-183.
- BURAN, Ahmet, “Anadolu (Türkiye Türkçesi) Ağızlarının Karşılaştırmalı İncelenmesi ve Bu Konu İle İlgili Sorunlar”, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 89-92.
- BURAN, Ahmet, “Çağdaş Türk Yazı Dillerinde ve Türkiye Türkçesi Ağızlarında İkincil Uzun Ünlüler”, **II. Kayseri Ve Yöresi Kültür, Sanat ve Edebiyat Bilgi Şöleni**, Erciyes Üniversitesi, 10-12 Nisan 2006, Kayseri, **Prof. Dr. Ahmet Buran Makaleler**, Turkish Studies, 2008, Ankara, s. 288-305.
- BURAN, Ahmet, “Türkçede Kelimelerin Ekleşmesi ve Eklerin Kökeni”, **3. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı 1996**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 207-214.
- BURAN, Ahmet, “Türkiye Türkçesi Ağız Atlasının Önündeki Sorunlar”, **Diyalektolog**, Winter 2010, Number 1, İzmir 2010.
- BURAN, Ahmet, **Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996.
- BURAN, Ahmet, **Keban, Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1997.
- CAFEROĞLU, Ahmet, “Anadolu Ağızlarında İçses Ünsüz Benzeşmeleri”, *TDAY-Bellekten* 1958, Ankara 1958, s. 1-11.
- CAFEROĞLU, Ahmet, “Anadolu Ağızlarında Konson Değişmeleri”, *TDAY-Bellekten* 1963, Ankara 1964, s. 1-32.
- CAFEROĞLU, Ahmet, “Anadolu Ağızlarındaki Metathese Gelişmesi”, *TDAY-Bellekten* 1955, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 1-7.
- CAFEROĞLU, Ahmet, “Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri”, *TDAY-Bellekten*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1964, s.1-33.
- CAFEROĞLU, Ahmet, **Anadolu Diyalektolojisi Üzerine Malzeme I**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.
- CAFEROĞLU, Ahmet, **Türk Dili Tarihi**, İstanbul 1984.

- CUMAKUNOVA, Güلزura, “Kırgız Dilinde i- Fiilinin Gelişmesi”, **3. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı 1996**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999.
- ÇAĞATAY, Sadet, “Türkçede ñ~ğ Değişmesine Dair”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1954**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 15-30.
- DALLI, Hüseyin, **Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağızları Üzerine Araştırmalar**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1991.
- DEMİR, Nurettin – YILMAZ, Emine, **Türk Dili El Kitabı**, Grafiker Yayınları, 5. Baskı, Ankara 2010.
- DEMİR, Nurettin, “Ağız Araştırmalarında Derleme Teknikleri”, **Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s.78-88.
- DEMİR, Nurettin, “Alanya Ağızlarında Şimdi’nin Varyantları”, **TDAY-Belleten 1995b**, s. 99-114.
- DEMİR, Nurettin, “Alanya Ağızlarında Şimdiki Zaman Ekinin Varyantları”, **İlmî Araştırmalar Dil ve Edebiyat İncelemeleri**, S 7, İstanbul 1999, s. 57-64.
- DEMİR, Nurettin, “Alanya Ağızlarının Araştırılması”, **Türk Dilleri Araştırmaları 5**, 1995, s. 97-104.
- DEMİRAY, Ahmet, **Resimli Amasya Tarih Coğrafya Salname-Kılavuz ve Kazalar**, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O, Ankara 1954.
- DEMİRCAN, Ömer, “Birleşik Sözcük ve Birleşik Sözcüklerde Vurgu”, **TDAY-Belleten 1977**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1978, s. 263-275.
- DEVELİ, Hayati, “Eski Türkiye Türkçesi Ağızlarının Sınıflandırılması”, **Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 3/3, Spring 2008, s. 212-230.
- DEVELİ, Hayati, **Evlîya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995.
- DİNAR, Talat, **Başmakçı ve Dazkırı Ağızı**, Afyonkarahisar 2006.
- DOERFER, Gerhard, “İran’daki Türk Dilleri”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1969**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1989, s. 1-11.

- DOĞANBAŞ, Muzaffer, **Kültürel ve Sanatsal Boyutuyla Amasya**, İnkansa Ofset, Amasya 2003.
- EKER, Süer, **Çağdaş Türk Dili**, Grafiker Yayınları, 4. Baskı, Ankara 2006.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican, “Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Transkripsiyon İşaretleri”, **Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 43-49.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican, **Kars İli Ağızları**, GÜ Yay., Ankara 1983.
- ERDEM Mehmet Dursun - KİRİK Esra - ÜST Sibel - DAĞDELEN Güner, “Türkoğlu Ağızı (Kahramanmaraş Ağızları-1)”, *Turkish Studies*, Volume 4/8 Fall, 2009, s. 2522-2565.
- ERDEM, Mehmet Dursun - BÖLÜK Ramazan, “Kaş (Antalya) Ağızı Ses Özellikleri Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume 6/1, Winter 2011, s. 406-447.
- ERDEM, Mehmet Dursun - BÖLÜK, Ramazan, **Antalya ve Yöresi Ağızları**, Gazi Kitabevi, Ankara 2012.
- ERDEM, Mehmet Dursun - DAĞDELEN, Güner, **Karabük ve Yöresi Ağızları**, Turkish Studies Yayınları, Ankara 2012.
- ERDEM, Mehmet Dursun - GÜL, Münteha, “Kapalı e (é) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu Ağızları İlişkisi”, *Karadeniz Araştırmaları*, Balkan, Kafkas, Doğu Avrupa ve Anadolu İncelemeleri Dergisi, S. 11, Güz, Karam Yayınları, Çorum 2006, s. 111-148.
- ERDEM, Mehmet Dursun - KİRİK, Esra, **Kahramanmaraş ve Yöresi Ağızları**, Kahramanmaraş Valiliği Yayınları, Ankara 2011.
- ERDEM, Mehmet Dursun, “Eski Türkiye Türkçesi Ağızları Üzerine”, I. Uluslararası Türk Diyalektolojisi Çalıştayı, Gazimagosa 2008.
- ERDEM, Mehmet Dursun, “Ağızlardan Etkilenme Derecelerine Göre Osmanlı ve Eski Anadolu Türkçesi Metinleri ve Bu Metinlerin Diline Kaynaklık Eden Ağızlar”, *İlmi Araştırmalar Dil ve Edebiyat İncelemeleri*, S. 22, Güz, 2006, s. 83-110.
- ERDEM, Mehmet Dursun, “Anadolu Ağızlarında Görülen Birincil Ünlü Uzunlukları Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume 3/3 Spring 2008, s. 502-562.
- ERDEM, Mehmet Dursun, “Birincil Ünlü Uzunlukları ve İmâle”, *Turkish Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 3/6, Fall 2008, s. 251-276.

- ERDEM, Mehmet Dursun, “-Duhcan/-Dükcen sona/sora Zarf Fiili Üzerine”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 2002, Cilt 1, Ankara 2006, s. 21-28.
- ERDEM, Mehmet Dursun, **Asarcık Ağzı**, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2001.
- ERDEM, Mehmet Dursun, “Amasya Ağızları”, *I. Amasya Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri*, T.C. Amasya Valiliği, Amasya 2007, s. 811-819.
- EREN, Hasan, “Türk Dillerinde Metathése”, *TDAY-Belleten* 1953, Ankara 1953, s. 161-180.
- ERGİN, Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım-Yayımlar-Tanıtım, İstanbul 2003.
- ERSOYLU, Hâtil, “Türkçenin Bazı Yabancı Kökenli Kelimelerindeki Damaksı Genizsileşme”, *İlmi Araştırmalar*, İlim Yayma Cemiyeti Yay., İstanbul 2000, s. 97-104.
- ERTEN, Münir, **Diyarbakır Ağzı**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.
- GABAİN A. Von, **Eski Türkçenin Grameri**, çev. Mehmet Akalın, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988.
- GEMALMAZ, Efrasiyap, “Türkçenin Morfo-Sentaktik Yapısının Fonolojisine Etkileri”, *TDAY-Belleten* 1992, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s. 169-173.
- GEMALMAZ, Efrasiyap, **Erzurum İli Ağızları**, C.I, Atatürk Ü. Yay., Erzurum 1978.
- GÜLENSOY, Tuncer- ALKAYA, Ercan, **Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası**, Akçağ Yay., Ankara 2003.
- GÜLENSOY, Tuncer, “Anadolu Ağızlarındaki Şimdiki Zaman Eki”, *Türk Kültürü Araştırmaları İbrahim Kafesoğlu'nun Hatırasına Armağan*, Ankara 1985, s. 281-295.
- GÜLENSOY, Tuncer, “Rumeli Ağızlarının Sesbilgisi Üzerine Bir Deneme”, *TDAY-Belleten*, 1984, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1987, s. 87-147.
- GÜLENSOY, Tuncer, **Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası**, Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları, Ankara 1981.
- GÜLENSOY, Tuncer, **Kütahya ve Yöresi Ağızları**, Ankara 1988.

- GÜLENSOY, Tuncer-BURAN, Ahmet, **Tunceli Yöresi Ağızlarından Derlemeler**, Boğaziçi Yay., İstanbul 1992.
- GÜLER, Mustafa, **Amasya Efsaneleri**, Eser Ofset, Amasya 1996.
- GÜLŞEREN, Cemil, **Malatya İli Ağızları**, TDK Yay, Ankara 2000.
- GÜLSEVİN, Gürer, “Türkiye Türkçesinde Birleşik Zarf-fiiller”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Afyonkarahisar 2000, S. 5, s. 122-143.
- GÜLSEVİN, Gürer, **Uşak İli Ağızları**, TDK Yayınları, Ankara 2002.
- GÜLSEVİN, Gürer, **Yaşayan ve Tarihî Türkiye Türkçesi Ağızları**, Özel Kitaplar, İstanbul 2010.
- GÜNAY, Turgut, **Rize İli Ağızları**, Kültür Bakanlığı Yay, Ankara 1978.
- GÜNŞEN, Ahmet, **Kırşehir ve Yöresi Ağızları**, TDK Yay, Ankara 2000.
- GÜRBÜZ, Adnan, “15–17. Yüzyıllarda Amasya Kalesi”, **I. Amasya Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri**, T.C. Amasya Valiliği, Amasya 2007, s. 85-104.
- GÜRBÜZ, Adnan, **Toprak-Vakıf İlişkileri Çerçevesinde XVI. Yüzyılda Amasya Sancağı**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, Ankara 1993.
- <http://amasya.gov.tr>.
- <http://www.dmi.gov.tr> (09.06.2011)
- Hüseyin Hüsameddin, **Amasya Tarihi**, C I, II, III, IV, V, Yayına Hazırlayan, Mesut Aydın, Güler Aydın, Amasya Belediyesi Kültür Yay., Amasya 2007.
- İNCE, Halide Gamze, “Aslı Uzun Ünlülerin Kelime Sonundaki Ünsüzlerin Tonlulaşmasına Etkisi”, **Büyük Türk Kurultayı Bildirileri**, Bilkent Üniversitesi Yayınları, Ankara 2006, s. 608-619.
- İslam Ansiklopedisi**, C. 6, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 1992.
- KAHYA, Hayrullah, “Karamanlıca Zarf-Fiil Eklerinden Örnekler”, **Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi**, S. 19, s. 131-152, Konya 2008.
- KALAY, Emin, **Edirne İli Ağızları**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998.
- KARAHAN, Leylâ, “Ağız Araştırmaları Alanında Yapılması Gereken Çalışmalar”, **Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 24-29.

- KARAHAN, Leylâ, “Anadolu Ağızlarında Kullanılan Bazı Zarf-Fiil Ekleri”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, C.XXXII, S.1-2, Ankara 1994, s. 205-236.
- KARAHAN, Leylâ, “Eski Anadolu Türkçesinin Kuruluşunda Yazı Dili-Ağız İlişkisi”, *Turkish Studies*, Volume 1/1 Summer, 2006, s. 1-12.
- KARAHAN, Leylâ, “Yükleme ve İlgi Hâl Ekleri Üzerine Bazı Düşünceler”, *3. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı* 1996, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 605-611.
- KARAHAN, Leylâ, *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996.
- Kent Kent Türkiye Amasya**, Pamukbank Yay., Haziran 1969.
- KORKMAZ, Zeynep, “Ağızların Tarihi Devirlerle Bağlantısı Üzerine”, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 62-69.
- KORKMAZ, Zeynep, “Anadolu Ağız Araştırmalarına Toplu Bir Bakış”, *Beşinci Milletler Arası Türkoloji Kongresi, I. Türk Dili*, 23-28 Eylül 1985, İstanbul Ün. Yay., İstanbul 1987, s. 89-109.
- KORKMAZ, Zeynep, “Anadolu Ağızları Üzerindeki Araştırmaların Bugünkü Durumu ve Karşılaştığı Sorunlar”, *TDAY-Belleten* 1975-1976, Ankara 1976, s. 113-172.
- KORKMAZ, Zeynep, “Anatolian Dialect”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C. II, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s. 249-273.
- KORKMAZ, Zeynep, “Batı Anadolu Ağızlarında Aslı Ünlü Uzunlukları Hakkında”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C. II, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995.
- KORKMAZ, Zeynep, “Batı Anadolu Ağızlarında Asli Vokal Uzunlukları Hakkında”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, C. II, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1953, s. 197-203.
- KORKMAZ, Zeynep, “Eski Anadolu Türkçesinde Aslı Ünlü (Vokal) Uzunlukları”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, c. I, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s. 443-458.
- KORKMAZ, Zeynep, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2007.
- KORKMAZ, Zeynep, *Güney-Batı Anadolu Ağızları Ses Bilgisi (Fonetik)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.
- KORKMAZ, Zeynep, *Nevşehir ve Yöresi Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.

- KORKMAZ, Zeynep, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar**, C. I-II, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2005.
- KORKMAZ, Zeynep, **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2007.
- LİGETİ, Lajos, “Türkçede Uzun Vokaller”, *Türkiyat Mecmuası*, C. 7-8, Ankara 1942, s. 608-619.
- MANSUROĞLU, Mecdut, “Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu”, *TDAY-Belleten* 1959, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 81-93.
- MENÇ, Hüseyin, **Amasya**, Yarım Elma Reklam Ajansı, Ankara 2003.
- MENÇ, Hüseyin, **Cemal Kutay’ın Önsözü İle Olaylar ve Belgelerle Amasya Tarihinden Sayfalar**, Eser Matbaası, Amasya 1987.
- MENÇ, Hüseyin, **Her Yönüyle Amasya**, Ticaret ve Sanayi Odası Yay. 1, Samsun 1997.
- MENÇ, Hüseyin, **Tarih İçinde Amasya**, Net Ofset, Ankara 2000.
- MENZ, Astrid, “On Some Features Of Rumelian Turkish Dialects”, *Türkçenin Ağzıları Çalıştay Bildirileri*, Boğaziçi Yay., İstanbul 2000, s. 99-106.
- Mustafa Vazıh Efendi, **Amasya Fetvaları ve İlk Amasya Şehir Tarihi**, Amasya Belediyesi, Amasya 2011.
- OLCAY, Osman Fevzi, **Amasya Hatıraları, Bildiklerim, Gördüklerim, İşittiklerim ile Amasya**, Amasya Belediyesi Kültür Yay., Amasya 2009.
- OLCAY, Osman Fevzi, **Amasya Şehri**, Sadeleştirenler: Harun Küçük, Kurtuluş Altunbaş, Amasya Belediyesi, Temmuz 2010.
- OLCAY, Selâhattin, **Erzurum Ağzı**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995.
- ÖRNEKKOL, Fatih, **Emirdağ Ağzı**, Afyonkarahisar 2006.
- ÖZDEMİR, Hikmet, **Amasya Belgelerini Yeniden Okumak**, Amasya Valiliği, Amasya 2004.
- ÖZKAN, Fatma, **Osmaniye Tatar Ağzı**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1997.
- ÖZKAN, İbrahim, **Sandıklı ve Yöresi Ağız Özellikleri**, Afyonkarahisar 2001.
- ÖZKAN, Mustafa, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2009.

- PEKACAR, Tevfik, **Suluova Ağızları**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Eylül 2003.
- SAĞIR, Mukim, “Anadolu Ağızlarında Ünlüler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, Ankara 1995, s. 377-390.
- SAĞIR, Mukim, “Anadolu Ağızlarında Ünsüzler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, Ankara 1995, s. 391-409.
- SAĞIR, Mukim, **Erzincan ve Yöresi Ağızları**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995.
- SEVORTYAN, Yervand V., “Türk Dillerinde Kelime Başındaki Ünsüzlerin Düşmesi”, *Bilimsel Bildiriler* 1972, Ankara 1972, s. 543-550.
- SİLAHŞOR, Ebru, “Amasya Merkez Ağzının Ses Bilgisi Özellikleri”, *Diyalektolog*, Kış 2010, S. 1, s. 47-84.
- Strabon, **Antik Anadolu Coğrafyası (Geographika: XII-XIII-XIV)**, (çev. Adnan Pekman), İstanbul 1993.
- ŞAHİN, Eda, **Bayat Merkez Ağzı**, Afyonkarahisar 1999.
- ŞANLI, Cevdet, “Kırklareli Ağızlarında Ses Olayları”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1994*, TDK Yay, Ankara 1996, s. 117-122.
- ŞÇERBAK, A. M., “Tarihî Bakımdan Türkçe Kelimelerin Şekil Yapısı”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1994*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996, s. 123-130.
- ŞENYİĞİT, Yavuz, **Sultandağı Ağzı**, Afyonkarahisar 2006.
- TABAKLAR, Özcan, “Türkmen Türkçesi’nde Ünlülerin Uzun Okunmasını Gerektiren Durumlar ve Eklerdeki Uzun Ünlüler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1994*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996, s. 145-155.
- TANSU, Muzaffer, **Durgun Genel Ses Bilgisi ve Türkçe**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1963.
- TEKİN, Talat, **Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler**, Simurg Yay., Ankara 1995.
- TEKİN, Talât, **Ana Türkçede Aslı Uzun Ünlüler**, Ankara 1975.
- TEKİN, Talat, “Türk Dillerinden Ön Seste y- Türemesi”, *Türk Dilleri Araştırmaları*, S. 4, Ankara 1994, s. 51-66.

- TİMURTAŞ, Faruk K., “Şeyhî ve Çağdaşlarının Eserleri Üzerine Gramer Araştırmaları I Ses Bilgisi”, *TDAY-Belleten* 1960, Ankara 1960, s. 95-144.
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri, **Eski Anadolu Türkçesi**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1977.
- TUIK, **Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, (ADNKS)**, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara 2010.
- TUNA, Osman Nedim, “Göktürk Yazılı Belgelerde ve Uygurcada Uzun Vokaller”, *TDAY-B 1960*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 213-282.
- TUNCEL, Hüseyin, “Türkiye Coğrafi Bölgelerinin Ziraî Karakterleri”, *İÜ. Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, S. 11, 1960, s. 76-101.
- TURAN, Zikri, **Teshil’in İmlâ Tezahürleri Işığında Eski Anadolu Türkçesi’nde Ünlü Uzunlukları**, Açıksöz Yayınları, Malatya 1993.
- UZUN, Ali- YILMAZ, Cevdet - ZEYBEK, H. İbrahim, “Amasya İli İlçelerinin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Düzeyleri ile Coğrafi Faktörler Arasındaki İlişkiler”, **I. Amasya Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri**, 2. Kitap, Amasya Valiliği, 13-15 Haziran 2007 Amasya, s. 875-888.
- ÜST, Sibel, “Edirne Ağızları İle Edirneli Nazmî Divanı’nın Karşılaştırılması”, Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı, Edirne 2011.
- YALÇIN, Süleyman Kaan, **Çağdaş Türk Lehçelerinde Ünlüler**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ 2009.
- YAVUZ, Serdar, **Türkiye Türkçesi Ağızlarında Bağlaçlar**, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı ABD, Doktora Tezi, Elazığ 2010.
- YILMAZ, Mehmet, **İncehisar ve İhsaniye Ağızı**, Afyonkarahisar 2006.
- Yurt Ansiklopedisi**, C. 1, Amasya Maddesi, 1981.
- YÜCEL, Talip, **Türkiye Coğrafyası**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., Ankara 1987.
- ZEYREK, Yunus, **Amasya’nın Altın Tarihi**, Amasya Valiliği, Ankara 2009.

ZÜLFİKAR, Hamza, “Yabancı Kökenli Kelimelerde Uzun Ünlü Aşınması”, *Prof. Dr. Zeynep Korkmaz’a Armağan (Türk Kültürünü Araştırmaları Dergisi, XXXII/1-2)*, Ankara 1996, s. 393-402.

BOSNALI SÂBİT'İN ŞİİR DÜNYASI

Lejla OENER

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-8190-89-2

Yazar

Lejla OENER

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

Lejla OENER

1983 yılında Bosna Hersek'te (Tuzla) doğdu. İlk ve orta öğrenimini Tuzla'da tamamladıktan sonra Saraybosna'da Gazi Hüsrev Bey Medresesi'nde eğitim gördü. 2002 yılında Tuzla Üniversitesi Felsefe Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne başladı ve 2006'da mezun oldu. 2007 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı ana bilim dalı Eski Türk Edebiyatı bilim dalında yüksek lisans öğrenimine başladı. 2008'de "Hasan Kâ'imî Efendi'nin Vâridâtı İnceleme-Metin" adlı tezi ile yüksek lisansını tamamladı. Sonrasında Bosna Hersek'e dönüp 2008/09 yılında Tuzla Üniversitesinde bir sene araştırma görevlisi olarak çalıştı. 2009/10 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı ana bilim dalı Eski Türk Edebiyatı bilim dalında doktora öğrenimine başladı. 2019 yılında "Bosnalı Aleaddin Sâbit Dîvânı'nın Tahlili" isimli doktora teziyle doktor unvanı aldı. 2021 senesinden bu yana Tuzla Üniversitesinde doktora öğretim üyesi akademik unvanını alarak Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde dersler vermeye başladı. Aynı zamanda kurucularından biri olduğu Zambak Boşnak Kadınlar Derneğinde eğitimle ilgili faaliyetleri yürütmektedir. Boşnakça (ana dili), İngilizce ve Türkçe bilen Lejla Oener evli ve üç çocuk annesidir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR DİZİNİ.....	29
ÖN SÖZ	31
GİRİŞ.....	33
17. Yüzyılda Osmanlı Devleti	34
17. Yüzyıl ve Klasik Türk Edebiyatı.....	36
Edebî Akımlar	38
Bosnalı Aleaddin Sâbit'in Hayatı (1650–1712).....	40
Edebî Kişiliği	43
Eserleri	46
BOSNALI SÂBİT'İN ŞİİR DÜNYASI	
BÖLÜM 1: DİN.....	51
1.1. Allah	51
1.2. Peygamberler	53
1.2.1. Hz. Âdem.....	53
1.2.2. Hz. Nûh.....	54
1.2.3. Hz. Dâvûd.....	55
1.2.4. Hz. Eyyûb	56
1.2.5. Hz. Hızır.....	57
1.2.6. Hz. İbrâhim.....	58
1.2.7. Hz. İlyâs	59
1.2.8. Hz. İsmâil.....	60
1.2.9. Hz. İsâ.....	61
1.2.10. Hz. Yâkub	62
1.2.11. Hz. Yûsuf	63
1.2.12. Hz. Mûsâ.....	64
1.2.13. Hz. Süleymân	65
1.2.14. Hz. Lokmân	66
1.2.15. Hz. Zekeriyâ.....	67
1.2.16. Hz. Muhammed (sav.)	67

1.3. Melekler ve Cennet Varlıkları.....	70
1.3.1. Azrâil	71
1.3.2. Cebrâil	72
1.3.3. İsrâfil.....	73
1.3.4. Mikâil.....	73
1.3.5. Kerrûbiyyân/Kerrûbiyyûn	74
1.3.6. Rıdvan	74
1.3.7. Burak	75
1.4. Dört Halife (Çâr Yâr), Sahâbe, Ehl-i Beyt	76
1.4.1. Hz. Osman	77
1.4.2. Hz. Ali (Haydar-ı Kerrâr, Kerrâr)	77
1.4.2. Hz. Hüseyin.....	78
1.5. Dînî Kitaplar.....	78
1.5.1. Kur'ân-ı Kerîm.....	78
1.6. Dînî Günler, Geceler ve Aylar	79
1.6.1. Berât	79
1.6.2. Bayram	80
1.6.3. Mîrâc	85
1.6.4. Kadir Gecesi (Leyletü'l-Kadr, Kadr, Şeb-i Kadr)	86
1.6.5. Ramazan (Çille-i rûze, Mâh-ı îd, Meh-i rûze, Mâh-ı siyâm, Rûze, Savm, Siyâm, Şehr-i Ramazan, Yevm-i şekk)	87
1.6.6. Kıyamet günü (Mahşer, Subh-ı mahşer, Kıyâmet, Nefh-i sûr, Rûz-ı belâ).....	89
1.7. Kâbe ile ilgili Mefhumlar (Mescid-i Aksâ, Kible)	91
1.8. Cennet ve İlgili Mefhumlar	92
1.9. Cehennem ve İlgili Mefhumlar	95
1.10. Dinlerle İlgili Çeşitli Kelime, Kavram ve Tasavvurlar	96
1.10.1. Din, İmân	96
1.10.2. Put (Büt/Bütân), Çelîpa, Sanem, Zünnâr.....	98
1.10.3. Şeytan (Dev, Ehremen, Ehrimen, İblîs, Azâzil)	100
1.10.4. Mezhepler: Sünnî; Şâfi; Şi'î	102
1.10.5. Müslüman	102
1.10.6. Kâfir / küfr, Bî-dîn, Kâfiristan, Nâ-müselmân, Mülhid	104
1.10.7. Şeriat	105
1.10.8. Hristiyanlık (Kumâme, Nâsârî, İsevî, Tersâ).....	106
1.10.9. Mecûsî	106

1.10.10. Cûhûd / Cehûd, Yahûd	107
1.10.11. Deyr, Kûnişt, Sûmenât	107
1.10.12. Günah, Günah-kâr	108
1.10.13. Tevbe	109
1.10.14. Helâl	110
1.10.15. Haram	110
1.10.16. Sevap	111
1.10.17. Levh-i mahfûz	111
1.10.18. Sidretü'l- Müntehâ	111
1.10.19. Gayb	112
1.10.20. Vahy	113
1.10.21 Kader ve Kazâ	113
1.11. Âhîret ile İlgili Kelimeler, Mefhumlar	115
1.11.1. Âhîret	115
1.11.2. Amel Defteri	116
1.12. İbâdetle İlgili Kavram ve Terimler	116
1.12.1. İbâdet	116
1.12.2. Dua	117
1.12.3. Namaz	119
1.12.4. Ezan	120
1.12.5. Tekbir	120
1.12.6. Abdest	120
1.12.7. Kible	121
1.12.8. Minber	122
1.12.9. Mihrâb	122
1.12.10. Farz	123
1.12.11. Vâcib	123
1.12.12. Sünnet	124
1.12.13. Zekât, Fıtır, Fidye	124
1.12.14. Hac	125
1.12.15. Tavâf	126
1.12.16. Sa'y	126
BÖLÜM 2: TASAVVUF	127
2.1. Aşk	127
2.2. Âşık	128
2.3. Gönül	128

2.4. Mutasavvıflar ve Tasavvufî Tipler.....	129
2.4.1. Abdülkâdir Geylânî.....	129
2.4.2. Hallâc-ı Mansûr	130
2.4.3. Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî	131
2.5. Tarîkatler (Bayramiyye, Gülşeniyye, Halvetiyye, Mevleviyye).....	132
2.6. Tasavvuf ve Tarîkatla İlgili Mefhumlar.....	132
2.6.1. Âb-ı hayât, Çeşme-i Hayvân.....	132
2.6.2. Âşinâ; Bîgâne.....	133
2.6.3. Dünyâ	134
2.6.4. Fenâ; Bekâ	134
2.6.5. Havf, Recâ.....	135
2.6.6. Himmət/Himmem	135
2.6.7. Hû, Yâhû	137
2.6.8. Kabz/Bast	137
2.6.9. Kerâmet	138
2.6.10. Kutb	138
2.6.11. Ma'rifet	138
2.6.12. Mâsivâ	139
2.6.13. Mürîd /Sâlik, Dervîş, Abdal	139
2.6.14. Mürşîd, Şeyh.....	141
2.6.15. Nefs/Nefis	142
2.6.16. Rint, Kalender	143
2.6.17. Semâ.....	143
2.6.18. Sûfî	144
2.6.19. Tekke (Zâviye, Hânkâh, Dergâh, Harabât, Meyhâne).....	144
2.6.20. Vahdet.....	145
2.6.21. Velâyet	145
2.6.22. Zâhit/zühhâd	145
2.6.23. Zühd u Salâh	147
BÖLÜM 3: İNSAN	149
3.1. Güzellik (Hüsn, Cemâl, Melâhat, Letâfet, Tal'at).....	149
3.2. Sevgili.....	151
3.2.1. Sevgilinin Güzellik Unsurları	154
3.2.1.1. Ağız (Dehân, Fem).....	154
3.2.1.2. Alın.....	155

3.2.1.3. Ayva Tüyleri (Hatt).....	155
3.2.1.4. Ben (Hâl)	157
3.2.1.5. Çene (Zekân, Zenahdân, Gabgab).....	157
3.2.1.6. Dudak (Leb, La'1)	158
3.2.1.7. Yan Bakış (Gamze)	160
3.2.1.8. Göz (Çeşm, Dîde, Göz, Basar).....	161
3.2.1.9. Kaş (Ebrû, Kemân)	162
3.2.1.10. Kirpik (Müje, Peykân)	163
3.2.1.11. Saç (Zülf, Gîsû, Kâkül, Turra, Perçem, Mûy/ Mû).....	163
3.2.1.12. Yüz - Yanak (Rûy, Likâ, Dîdâr, Çihre, Vech-i Hasen, Sûret, Cemâl, Tal'at; Rûh, Rûhsâr, 'Ârız, Hadd, 'Îzâr)	166
3.2.2. Vücut Güzelliği	168
3.2.2.1. Bel (Miyân).....	168
3.2.2.2. Boy pos (Kadd, Kâmet)	169
3.2.2.3. Boyun, Gerden.....	169
3.2.2.4. El (Dest), Kol (Sâ'id, Bâzû), Parmak (Engüşt).....	170
3.2.2.5. Sîne, Göğüs	170
3.2.3. Sevgiliyle İlişkili Diğer Unsurlar	171
3.2.3.1. Ayağının Toprağı (Gubâr, Hâk-i pây, Hâk-i der)	171
3.2.3.2. Bûse	172
3.2.3.3. Eşik, Kapı (Bâb, Der, Âsitân).....	173
3.2.3.4. Kûy (Mahalle, Semt), Kûy-ı Yâr.....	173
3.2.3.5. Naz (Nâzenîn), Şive (İşve, Şive-kâr), İstignâ	174
3.2.3.6. Bakış (Nigâh/ Nigeh).....	176
3.2.3.7. Yürüyüş (Reftâr, Hırâm)	176
3.2.3.8. Söz (Güftâr, Lafz, Sühân, Kelâm, Nutk, Lisân).....	176
3.3. Âşık (Şâir, Semender, Hz. Âdem, Mecnûn, Şehîd-i 'ışk, Tıfl, Derviş, Hacı, Bülbül, Kumru, Hasta, Esir, Kebap, Fakir vd.).....	177
3.4. Rakip (Ağyâr, Gayr, Hasm, Seg, Kâfir)	182
BÖLÜM 4: TABİAT	187
4.1. Kozmik Âlem	187
4.1.1. Felek (Âsumân, Çarh, Eflâk, Gerdûn, Gök, Sipih, Semâ).....	187
4.1.2. Yıldızlar (Ahter, Encüm, Ilduz, Kevkeb/Kevâkib, Necm/Nücûm, Sitâre).....	192
4.1.3. Bazı Yıldızlar ve Yıldız Kümeleri.....	195

4.1.3.1. Ayyûk	195
4.1.3.2. Nesr-i tâir (Nesir burcu, Kartal Takımyıldızı)	195
4.1.3.3. Samanyolu (Kehkeşân).....	195
4.1.3.4. Ülker (Pervîn, Süreyyâ)	196
4.1.4. Burçlar	197
4.1.4.1. Boğa (Sevr).....	197
4.1.4.2. İkizler (Cevzâ')	197
4.1.4.3. Koç (Hamel).....	197
4.1.5. Gezegenler (Seyyâreler, Seb'a-i Seyyâre)	198
4.1.5.1. Ay (Kamer, Mâh/Meh)	198
A) Yeni Ay (Hilâl, Mâh-ı Nev)	200
B) Dolunay (Bedr, Meh-i Tamâm, Meh-i Çâr-deh).....	201
4.1.5.2. Güneş (Âfitâb, Mihr, Mühre-i Zer, Neyyir-i A'zâm, Şems)	202
4.1.5.3. Merih (Behram, Mars, Mirrîh).....	204
4.1.5.4. Müşterî (Sa'd-ı Ekber, Jüpiter, Bercîs).....	205
4.1.5.5. Merkür ('Utârîd)	206
4.1.5.6. Zöhre (Nâhîd)	206
4.1.5.7. Zühâl (Keyvân, Satürn).....	208
4.1.6. Gölge (Sâye, Zalîl, Zill).....	208
4.1.7. Işık (Fer, Fûrûg, Leme'ât, Nûr, Pertev, Şa'şâ'a, Şu'â, Şu'le, Tâb, Ziyâ).....	209
4.1.8. Karanlık (Târ, Târik, Tîre, Zalâm, Zulmet)	210
4.1.9. Diğer Kozmik Unsurlar (Hâle, Kavs-ı kuzâh, Mehtâp, Şimşek (Berk) Yıldırım (Bârîka, Sâika) Gök Gürültüsü Ra'd, Şihâb) .	210
4.1.9.1. Akan Yıldız (Şihâb)	210
4.1.9.2. Gök Gürlemesi (Ra'd)	210
4.1.9.3. Gökkuşağı (Kavs-ı Kuzah)	211
4.1.9.4. Hâle	211
4.1.9.5. Mehtâb	212
4.1.9.6. Şimşek (Berk); Yıldırım (Bârîka, Sâika)	212
4.2. Dört Unsur (Anâsır-ı Erba'a).....	212
4.2.1. Ateş (Alev/Alüvv, Âzer, Nâr, Od, Şîrâr/Şerer)	213
4.2.2. Hava: Rüzgâr (Bâd, Gird-bâd, Yel).....	215
4.2.2.1. Bahar Yeli (Bâd-ı Bahâr).....	216
4.2.2.2. Hazan Yeli (Bâd-ı Hazân, Bâd-ı Harîf).....	216

4.2.2.3. Nesîm.....	216
4.2.2.4. Sabâ	217
4.2.2.5. Sam Yeli (Bâd-ı Semûm).....	217
4.2.2.6. Sarsar.....	218
4.2.3. Su (Âb, Âb-ı hayât, Mâ, Zülâl).....	218
4.2.3.1. Akarsu (Cûy, Cûybâr, Enhâr, Nehir)	220
4.2.3.2. Bulut (Ebr, Gamâm, Sehâb)	221
4.2.3.3. Çiğ (Jâle, Şebnem).....	222
4.2.3.4. Dalga (Lücce, Mevc)	223
4.2.3.5. Deniz (Bahr, Deryâ, Kulzüm, Muhît, Ummân)	223
4.2.3.6. Kar (Berf).....	225
4.2.3.7. Yağmur (Bârân)	226
4.2.4. Toprak (Hâk, Tûrâb)	226
4.2.4.1. Toz (Gerd, Gubâr).....	227
4.3. Hayvanlar	227
4.3.1. Kuşlar (Murg, Tayr, Tuyûr).....	227
4.3.1.1. Bülbül (Andelîb, Hezâr).....	228
4.3.1.2. Güvercin (Kebûter, Kumrî).....	230
4.3.1.3. Karga (Gurâb, Zâg).....	231
4.3.1.4. Keklik (Kebg/Kebk)	232
4.3.1.5. Kırlangıç (Piristû).....	233
4.3.1.6. Papağan (Tûtî)	233
4.3.1.7. Serçe (Güncişk, Usfûr).....	234
4.3.1.8. Şâhin (Şâh-bâz).....	234
4.3.1.9. Tâvus.....	234
4.3.1.10. Yarasa (Huffâş)	235
4.3.1.11. Efsânevî kuşlar: Ankâ, Sîmurg.....	235
4.3.1.12. Hüdhdüd	236
4.3.1.13. Hümâ	237
4.3.1.14. Kaknûs	238
4.3.1.15. Semender	238
4.3.2. Dört Ayaklı Hayvanlar	239
4.3.2.1. Aslan (Esed, Gazanfer, Hizebr, Şîr).....	239
4.3.2.2. At (Eşheb, Edhem, Hink, Küheylânî, Kümeyt, Raşş, Semend, Tevsen).....	239
4.3.2.3. Ceylan (Âhû, Gazâl)	240

4.3.2.4. Deve (Nâka)	241
4.3.2.5. Domuz	242
4.3.2.6. Eşek (Har, Himâr).....	242
4.3.2.7. Fare (Mûş)	242
4.3.2.8. Fil (Pîl).....	243
4.3.2.9. Kaplan (Peleng/Pelengân).....	243
4.3.2.10. Köpek (Kilâp, Kelp, Seg)	243
4.3.2.11. Kurt (Gürk, Zi'b)	243
4.3.2.12. Kuzu (Bere) Koç (Kebş)	244
4.3.2.13. Pars (Bebr).....	245
4.3.2.14. Sincab, Semmûr, Kâkum.....	245
4.3.2.15. Tilki (Rûbeh/Rûbâh)	245
4.3.3. Sürüngenler, Balık ve Böcekler	245
4.3.3.1. Akrep (Kejdüm).....	245
4.3.3.2. Arı (Zenbûr).....	246
4.3.3.3. Balık (Mâhî, Semek, Hût); Uskumru, Yûnus	246
4.3.3.4. Çekirge (Cerâd)	247
4.3.3.5. Karınca (Mûr, Mûrçe).....	247
4.3.3.6. Kurt	247
4.3.3.7. Örümcek ('Ankebût)	248
4.3.3.8. Pervâne	248
4.3.3.9. Sinek (Mekes, Zübâb)	248
4.3.3.10. Sivrisinek (Ba'ûza)	249
4.3.3.11. Tavuk (Mâkiyân); Horoz.....	249
4.3.3.12. Timsah (Neheng).....	249
4.3.3.13. Yılan (Mâr).....	250
4.4. Bağ, Çemen, Çiçeklik ve İlgili Mefhumlar.....	251
4.4.1. Bağ, Bahçe, Bostan, Ravzâ/Rıyâz	251
4.4.2. Çemen.....	252
4.4.3. Gül Bahçesi (Gülzâr, Gülşen).....	253
4.4.4. Hadîka	254
4.4.5. Lâle Bahçesi (Lâle-zâr)	254
4.4.6. Sebz, Sebze-zâr	254
4.5. Bitkiler	255
4.5.1. Ağaç (Eşçâr, Dıraht); Fidan (Nahl, Nihâl, Şâh).....	255
4.5.1.1. Abanoz (Âbnûs)	256

4.5.1.2. Çınar (Çenâr)	256
4.5.1.3. Kavak	257
4.5.1.4. Pelîd.....	257
4.5.1.5. Servi.....	257
4.5.1.6. Söğüt ağacı (Bîd, Bîd-i Mecnûn)	258
4.5.1.7. Tûbâ	258
4.5.1.8. Üzüm (kürûm).....	259
4.5.2. Çiçek (Ezhâr, Şükûfe).....	259
4.5.2.1. Erguvân (Ergavân, Ergevân)	260
4.5.2.2. Gonca	260
4.5.2.3. Gül/ Verd	261
4.5.2.4. Karanfil	263
4.5.2.5. Lâle	264
4.5.2.6. Menekşe (Benefşe).....	265
4.5.2.7. Nergis	265
4.5.2.8. Nilüfer.....	266
4.5.2.9. Reyhân (Fesleğen).....	267
4.5.2.10. Sümbül.....	267
4.5.2.11. Süsen (Sûsen)	269
4.5.2.12. Şebboy (Şebbûy)	270
4.5.2.13. Yâsemen, Yâsemîn, Semen	270
4.5.2.14. Zambak/ Zanbak	270
4.5.3. Diğer Nebatlar	271
4.5.4. Meyve Çeşitleri	271
4.5.4.1. Bâdem (Bâdâm)	272
4.5.4.2. Elma (Sîb, Tuffâhe).....	272
4.5.4.3. Fındık (Fınduk).....	273
4.5.4.4. Hanzal, Kebbâd/Kübbâd	273
4.5.4.5. Kabak	273
4.5.4.6. Kiraz (Kiras).....	274
4.5.4.7. Limon (Lîmûn)	274
4.5.4.8. Şeftali.....	274
4.5.4.9. Üzüm (Engûr), İneb, Kürûm	275
4.6. Zaman ve Zamanla İlgili Mefhumlar	275
4.6.1. Zaman (Vakt, Rûzgâr, Devr, Dehr, Eyyâm).....	275
4.6.2. Yıl (Âm, Sâl, Sene, Sinîn)	276

4.6.3. Mevsimler (Fasl/Füsûl)	277
4.6.3.1. Bahar (Bahar Faslı, Bahar Mevsimi, Fasl-ı Gül, İlkbahar, Nev-Bahâr)	277
4.6.3.2. Kış (Sermâ, Şitâ, Zemistân, Dey) ve Yaz (Sayf)	278
4.6.3.3. Sonbahar (Hazân /Harîf)	279
4.6.5. Gün ve Gün ile İlgili Mefhumlar	279
4.6.5.1. Akşam, Gece (Leyl, Mesâ, Şâm, Şeb)	279
4.6.5.2. Gün (Gündüz, Rûz, Nehâr, Yevm/Eyyâm)	280
4.6.5.3. Nevrûz	280
4.6.5.4. Sabah (Subh, Seher, Sepîde Demi)	281
4.6.5.5. Şafak	282
BÖLÜM 5: TOPLUM	283
5.1. Şahsiyetler	283
5.1.1. Pâdişâh ve Şehzâdeler	283
5.1.1.1. Ahmed III (ö. 1736)	283
5.1.1.2. Mahmud (I) (ö. 1168/1754)	284
5.1.1.3. Mehmed (II) (ö. 1481)	284
5.1.1.4. Mustafa (II) (ö. 1703)	284
5.1.1.5. Süleyman (II) (ö. 1691)	285
5.1.1.6. Şehzâde Selim (ö. 1708)	285
5.1.2. Devlet Adamları	285
5.1.2.1. Açıkbâş Mahmud Efendi, Şeyhülislâm, İmâm-ı Şehriyârî (ö. 1718)	285
5.1.2.2. Amcazâde Hüseyin Paşa, Sadrazâm (ö. 1702)	286
5.1.2.3. Ankaravî Mehmed Emin Efendi, Şeyhülislâm (ö. 1687) ..	286
5.1.2.4. Bahri Mehmed Paşa, Sır Kâtibi (ö. 1700)	287
5.1.2.5. Baltacı Mehmed Paşa, Sadrazâm (ö. 1712)	288
5.1.2.6. Çorlulu Ali Paşa, Sadrazâm (ö. 1711)	289
5.1.2.7. Çorlulu Halil Paşa (Kara) (ö. 1812)	290
5.1.2.8. Gürcü Yûsuf Paşa (ö. 1714)	290
5.1.2.9. Hekimbaşızâde Yahyâ Efendi (ö. 1705)	291
5.1.2.10. Kalaylıkoz Hacı Ahmed Paşa, Sadrazâm (ö. 1714)	291
5.1.2.11. Kara İbrâhim Paşa, Sadrazâm (ö. 1687)	292
5.1.2.12. Köprülüzâde Fâzıl Mustafa Paşa, Sadrazâm (ö. /1691) ...	293
5.1.2.13. La'lîzade Mehmed Efendi (ö. 1707)	294

5.1.2.14. Mehmed Efendi, Şeyhülislâm, İmâm-ı Sultânî (ö. 1728).....	294
5.1.2.15. Morali Hasan Paşa, Sadrâzam, Dâmâd-ı Pâdişâhî (ö. 1713)	295
5.1.2.16. Nedim Ağa Çelebi (Sır Kâtibi)	295
5.1.2.17. Paşmakçızâde Ali Efendi, Es-Seyyid, Şeyhülislâm (ö. 1712).....	296
5.1.2.18. Sadreddinzâde Sâdık Mehmed Efendi, Şeyhülislâm (ö. 1709).....	296
5.1.2.19. Seydî-zâde Mehmed Paşa, Kapudân-ı Deryâ (ö. 1684) ...	297
5.1.2.20. Seyyid Feyzullah Efendi, Şeyhülislâm (ö. 1115/1703).....	298
5.1.3. Osmanlı Hâricinde Devlet Adamları	299
5.1.3.1. Ceneral Nâkis (ö.?).....	299
5.1.3.2. Mahmud Giray Han (ö. 1099).....	299
5.1.3.3. Rus Kırâlı Deli Pedro: Çâr-ı Mosko-Kırâl-ı Moskovî; Avusturya Kralı-Nemçe Çâsâr	299
5.1.3.4. Selim Giray, Kırım Hânı (ö. 1704)	300
5.1.3.5. Tîmûr (ö. 1405).....	301
5.1.4. Şâirler ve Sanatkârlar	301
5.1.4.1. Attâr (ö. 1221).....	301
5.1.4.2. Bihzâd (ö. 1537); Mânî (ö.?)	302
5.1.4.3. Câmî (ö. 1492)	302
5.1.4.4. Erzurumlu Kadı Darîr (ö. ?)	303
5.1.4.5. Emîr-i Dehlevî (ö. 1325).....	303
5.1.4.6. Feyzî-i Hindî (ö. 1595)	303
5.1.4.7. Firdevsî (ö. 1020)	304
5.1.4.8. Harîrî (ö. 1122).....	304
5.1.4.9. Hâtem-i Tâî (ö. 578)	304
5.1.4.10. Mezâkî (ö. 1676).....	305
5.1.4.11. Muhteşem-i Kâşânî (ö. 1588)	305
5.1.4.12. Nâbî (ö. 1712).....	306
5.1.4.13. Nef'î (ö. 1635) Ekleme yapılabilir.....	306
5.1.4.14. Nesîmî (ö. 1404).....	307
5.1.4.15. Selmân (ö. 1300–1309).....	307
5.1.4.16. 'Urfî-i Şirâzî (ö. 1591).....	307
5.1.4.17. Vassâf (ö. 1329–39)	308

5.1.4.18. Zârî (ö. 1687)	308
5.1.5. Dînî-Tasavvufî Şahsiyetler.....	308
5.1.5.1. Ebû Cehil (ö. 624)	308
5.1.5.2. Ebû Hanîfe (ö. 767).....	309
5.1.5.3. Mehdi.....	309
5.1.5.4. Ümmü Hânî	310
5.1.5.5. Yezîd.....	310
5.1.5.6. Tophâneli Şeyh Velîyyüddin Mücâhid Efendi (ö.1696).....	310
5.1.6. Mitolojik ve Efsânevî Kişiler	311
5.1.6.1. Âsaf	311
5.1.6.2. Behmen (Erdeşîr)	311
5.1.6.3. Behrâm	312
5.1.6.4. Bermekî, Câfer (ö. 803)	312
5.1.6.5. Bijen.....	313
5.1.6.6. Cem (Cemşîd).....	313
5.1.6.7. Dârâ.....	314
5.1.6.8. Efrâsiyâb	315
5.1.6.9. Fağfur.....	315
5.1.6.10. Feridun/ Efridûn	316
5.1.6.11. Gerşâsp (Gerşâsb)	316
5.1.6.12. İskender	316
5.1.6.13. Kahramân.....	317
5.1.6.14. Keyhüsrev	318
5.1.6.15. Keykâvûs/Kâvus	319
5.1.6.16. Keykubâd/Kubâd	319
5.1.6.17. Kistrâ (Nûşirevân).....	319
5.1.6.18. Nerimân (Nirem).....	320
5.1.6.19. Peşeng (Peşen)	320
5.1.6.20. Rüstem.....	320
5.1.6.21. Sâm.....	321
5.1.6.22. Şâpûr	322
5.1.6.23. Zâl.....	322
5.1.7. Kıssa, Masal ve Hikâye Kahramanları.....	323
5.1.7.1. Ferhad (Kûhken), Şîrîn, Hüsrev, Gülgûn.....	323
5.1.7.2. Hüsrev/ Pervîz.....	324
5.1.7.3. Leylâ ile Mecnûn (Kays).....	324

5.1.8. Filozoflar	325
5.1.8.1. Aristo (ö. 322).....	325
5.1.8.2. Bîdpây (Pîlpây).....	326
5.1.8.3. Eflâtûn (ö. 347).....	326
5.1.9. Âlimler	327
5.1.10. Diğerleri	327
5.1.10.1. Sâbit'in oğulları İsmâil (ö. 1691/2) ve İbrâhim (ö. 1704) ..	327
5.1.10.2. Kara Halil (ö. 1705/6)	328
5.1.10.2. Şamlı Bedreddin (ö. 1481)	328
5.2. Kavimler.....	328
5.2.1. Acem	328
5.2.2. Âd ve Semûd	329
5.2.3. Arap	329
5.2.4. Hindû/Hunûd	329
5.2.5. Tatar	329
5.2.6. Ye'cüc.....	330
5.2.7. Zencî	330
5.3. Ülkeler ve Şehirler.....	330
5.3.1. Anadolu/Rûm.....	330
5.3.2. Bosna.....	331
5.3.3. Çanakkale (Odun İskelesi)	331
5.3.4. Çin, Maçın	331
5.3.5. Edirne (Akpınar).....	332
5.3.6. Frengistan	332
5.3.7. Halep	333
5.3.8. Haremeyn, Mekke, Medine.....	333
5.3.9. Hicâz	333
5.3.10. İsfahân (Sıfahân)	334
5.3.11. İstanbul (Boğaziçi, Beşiktaş, Zincirlikuyu, Üsküdar, Kuzguncuk, Fener Bağçe, Merçan Çarşısı, Boğaz- Şeytan Akıntısı) ..	334
5.3.12. Kandehâr.....	335
5.3.13. Kerbelâ.....	335
5.3.14. Konya (Akşehir Ovası).....	335
5.3.15. Lâhûr	336
5.3.16. Mısır.....	336
5.3.17. Rusya (Mosko).....	336

5.3.18. Sebâ.....	336
5.3.19. Üsküp	337
5.4. Nehirler, Dağlar, Denizler.....	337
5.4.1. Nehirler ve Dereler	337
5.4.2. Dağlar	337
5.5. İctimâî Hayat (Sosyal Yapılanma).....	338
5.5.1. Sultan ve Çevresi	338
5.5.1.1. Sultan	338
5.5.1.2. Vezîr/Vüzêrâ, Vezîr-i a'zam/Veziriâzam, Sadr-ı a'zam/ Sadrâzam, Paşa.....	339
5.5.1.3. Efendi, Bey, Mîr.....	340
5.5.1.4. Kul (Abd, Bende, Çâker, Gulâm, Esîr, 'İbâd).....	340
5.5.2. Resmî ve Gayriresmî Vazifeler ve Meşguliyetler	341
5.5.2.1. Asker (Cünûd, Levend, Piyâde, Sipeh/Sipâh, Çelebî)	341
5.5.2.2. Aşçı (Âş-pez).....	341
5.5.2.3. Âyine-dâr	341
5.5.2.4. Bahçıvan (Bağçe hüddâmı, Bâğ-bân, Bostancı).....	342
5.5.2.5. Câmî Hademesi, Mütevelli (Kayyum)	342
5.5.2.6. Câsûs.....	342
5.5.2.7. Doktor (Etibbâ/Etibbâ, Tabîb).....	343
5.5.2.8. Filozof (Ferzâne).....	343
5.5.2.9. Göz hekimi (Kehhâl).....	343
5.5.2.10. Hallaç	344
5.5.2.11. Hammâl	344
5.5.2.12. Hatip (Hutebâ), Vâiz	345
5.5.2.13. Hokka-bâz (Müşa'bid).....	346
5.5.2.14. İmâm (Ders-i âm)	346
5.5.2.15. Kahveci	346
5.5.2.16. Kapıcı (Der-bân, Pâs-bân, Hâris, Hâzin)	347
5.5.2.17. Kara kulluçu	347
5.5.2.18. Kâse-bâz	347
5.5.2.19. Kâtip (Debîr, Münşî).....	348
5.5.2.20. Kimyacı (Kimyâ-ger)	348
5.5.2.21. Konsolos (Şeh-bender)	348
5.5.2.22. Kuyumcu (Zer-ger), Sarrâf	349
5.5.2.23. Mesnevî-hân	349

5.5.2.24. Meşşâta/Mâşitâ.....	349
5.5.2.25. Meyhâne ırağı (Muğ-bee).....	350
5.5.2.26. Meyhâneci (MİR-i hârâbât, Hammâr, PİR-i mey, PİR-i mey-fürûş, PİR-i mugân).....	350
5.5.2.27. Mutrib	351
5.5.2.28. Müezzin.....	351
5.5.2.29. Müftî.....	351
5.5.2.30. Mühendis; Bennâ (Mimar, Kalfa, Dülger).....	352
5.5.2.31. Mühre-bâz (Môhre-bâz).....	352
5.5.2.32. Müneccim (Müneccim-başı, Ahter-şinâs).....	352
5.5.2.34. Nedîm	353
5.5.2.35. Neyzen	353
5.5.2.36. Okçu (Kemân-keş, Nâvek-endâz).....	353
5.5.2.37. Rakkâs (Raks-âver)	353
5.5.2.38. Ressâm	354
5.5.2.39. Sâkî (Kadeh-kâr)	354
5.5.2.40. Ser-eşme.....	355
5.5.2.41. Su dağıtın (Saka)	355
5.5.2.42. Subaşı.....	355
5.5.2.43. Şahne (Muhtesip)	355
5.5.2.44. Şâtır	356
5.5.2.45. Tarihi (Vak'a-nüvis).....	356
5.5.2.46. Tercüman (Tercemân).....	356
5.5.2.47. Terzi (Derzi)	357
5.5.2.48. Tüccâr (Hace, Harîdâr).....	357
5.5.2.49. Vâlî	357
5.5.3. İctimâi Hâller, Münâsebetler ve Bazı Tipler	357
5.5.3.1. Baba (Peder).....	357
5.5.3.2. Cadı (Sâhir).....	358
5.5.3.3. Cellâd	358
5.5.3.4. Çocuk (Tıfl, Veled)	358
5.5.3.5. Dadı (Dâye).....	359
5.5.3.6. Dâmat.....	359
5.5.3.7. Dilenci (Gedâ, Deryûze-kâr)	360
5.5.3.8. Dilsiz (Bî-zebân, Lâl, Ebkem)	360
5.5.3.9. Esîr (Kôle, Giriftâr)	361

5.5.3.10. Garîb	361
5.5.3.11. Gebe/Hamile (Hublâ)	361
5.5.3.12. Gelin ('Arûs)	362
5.5.3.13. Harâmî	362
5.5.3.14. Hilekâr (Ayyâr)	362
5.5.3.15. Hûnî	362
5.5.3.16. Kız kardeş (Hemşîre)	363
5.5.3.17. Lala	363
5.5.3.18. Oğul (Hâlef, Pûr).....	363
5.5.3.19. Sarhoş (mest, ser-mest); İçkici (Mey-hâre, Ayyâş, Mey-keş, Mey-âşâm).....	364
5.5.3.20. Yağmacı (Gâret-ger).....	364
5.5.3.21. Yol kesen (Reh-zen)	365
5.6. Eğlence Hayatı	365
5.6.1. Bezm, Meclis, Encümen, Cemiyet, Harâbât, İşret-geh, Mey-hâne	365
5.6.2. Mûsikî ve İlgili Unsurlar (Terimler, Makamlar ve Âletler)	367
5.6.2.1. Çalpara (Çâr-pâre)	369
5.6.2.2. Çeng (Saz)	369
5.6.2.3. Def	370
5.6.2.4. Kemançe (Rebâb)	370
5.6.2.5. Kös (Kûs)	370
5.6.2.6. Kudüm	371
5.6.2.7. Nefîr	371
5.6.2.8. Ney (Nây).....	371
5.6.2.9. Tabl (Davul)	372
5.6.2.10. Ûd	372
5.7. Rezm ve İlgili Unsurlar	373
5.7.1. Balta (Tîşe)	374
5.7.2. Balyemez	374
5.7.3. Fişek	375
5.7.4. Gürz (Şeş-per)	375
5.7.5. Hançer	376
5.7.6. Kılıç (Şemşîr, Tîğ, Seyf, Samsam)	377
5.7.7. Mızrak (Nîze, Rümh, Sinân).....	379
5.7.8. Miğfer	379

5.7.9. Ok (Hadeng, Tîr, Nâvek)	379
5.7.11. Top (Gülle, Falya)	380
5.7.12. Tüfek (Tüfeng).....	381
5.7.13. Yay (Kemân, Kavs)	381
5.8. Oyunlar	382
5.8.1. Avcılık (Sayd, Şikâr)	382
5.8.2. Gûy ü Çevgân, Cirit	383
5.8.3. Okçuluk.....	383
5.8.4. Satranç	385
5.8.5. Tavla (Nerd, Şeş-der).....	385
5.9. Haberleşme.....	386
5.9.1. Mektup/Mektûb (Nâme)	386
5.9.1.1. Güvercin Vasıtasıyla Mektuplaşma.....	388
5.10. Deniz Araçları	388
5.10.1. Donanma.....	388
5.10.2. Gemi (Fülk, Keşti).....	389
5.10.3. Kayık (Zevrâk)	390
5.11. Hastalıklar ve Tedaviler.....	390
5.11.1. Baş Ağrısı (Humâr)	392
5.11.2. Bel Soğukluğu (Firengi, Gonore).....	393
5.11.3. Gut (Nikrîs).....	393
5.11.4. Kara Sevda	394
5.11.5. Miskin (Cüzâm)	394
5.11.6. Nefes Darlığı (Zîk-i nefes)	394
5.11.7. Remed.....	394
5.11.8. Safra	395
5.11.9. Sarılık (Yerekân).....	395
5.11.10. Sıtma-Malarya (Hummâ-yı rub; Teb-zede)	396
5.11.11. Soğuk Algınlığı; Ses Kısıklığı	396
5.11.12. Su Çiçeği (Âbile)	397
5.11.13. Vebâ	397
5.11.14. Verem.....	397
5.11.15. Vücutta Su Birikmesi (İstiskâ).....	398
5.12. Bazı Telakki ve İnanışlar.....	398
5.12.1. Bâzûbend, Hamâil, Ta‘viz	398
5.12.2. Domuz Görmek	399

5.12.3. Duanın Kabulü	399
5.12.4. Esmâ Çekmek.....	399
5.12.5. Fal.....	399
5.12.6. İksîr (Kimya)	400
5.12.7. Kadeh Duası	400
5.12.8. Kur'ân -ı Kerîmle İlgili İnanış ve Âdetler	401
5.12.9. Nazar	401
5.12.10. Reml/Remil	401
5.12.11. Sihir (Büyü, Efsûn, Tılsım)	402
5.12.12. Unutkanlık.....	403
5.13. Davranış Biçimleri.....	403
5.13.1. Aksırık (Atse Etmek)	403
5.13.2. At Terkisine Kesilen Başı Asmak	404
5.13.3. Dâmada Çeyiz Vermek	404
5.13.4. Hacdan Hediye Getirmek.....	404
5.13.5. Hastanın Başucuna Şarap Koymak.....	404
5.13.6. Mendil Kullanmak.....	405
5.13.7. Şiir Hediye Etmek.....	405
5.13.8. Yer Öpmek, Yüz Sürmek; El Öpmek	405
5.13.9. Dînî Uygulamalar	406
5.13.9.1. Bayramlaşma	406
5.13.9.2. Cerre Çıkmak.....	406
5.13.9.3. Kâfirin Cenâzesi	406
5.13.9.4. Kur'ân 'ı Sarmak.....	407
5.13.9.5. Kurban Kesmek.....	407
5.13.9.6. Ezan Okunması	407
5.13.9.7. Temcid Okuma	408
5.13.9.8. Şehitlerin Yıkanmadan Kıyafetleriyle Gömülmesi	408
5.13.10. Ahar Çekmek.....	408
5.13.11. Ateş Almaya Gelmek (DEYİMLER)	409
5.13.12. Bahşîş Vermek	409
5.13.13. Başına Sümbül Takmak.....	409
5.13.14. Bayramda Beyaz Elbiseler Giymek	410
5.13.15. Berş İkrâm Etmek	410
5.13.16. Can Çekişenin Ağzına Pamuk İle Su Vermek.....	410
5.13.17. Çamaşlırları Yıkama Metodları	410

5.13.18. Delilerin Zincirle Bağlanması	411
5.13.19. Kâğıda Altın Sarmak	411
5.13.20. Kâğıt İçinde Gül ile Haber Göndermek	411
5.13.21. Kalpazanlık Cezası	411
5.13.22. Kan Yalaşmak	412
5.13.23. Mâşitanın Gelini Süslemesi	412
5.13.24. Siyah Giymek	412
5.13.25. Micmerde Amber Yakmak.....	412
5.13.26. Pâdişâhın Yoluna Kum Dökmek	413
5.13.27. Pamukta Değerli Taşları Saklamak	413
5.13.28. Suçlunun Alnuna Damga Basmak.....	413
5.14. Giyim-Kuşam.....	413
5.14.1. Kumaş ve Kumaş Çeşitleri	413
5.14.1.1. Âsumânî	415
5.14.1.2. Dîbâ, Çul (Pelâs).....	415
5.14.1.3. Hârâ.....	415
5.14.1.4. Harîr	415
5.14.1.5. Miskî.....	416
5.14.1.6. Pamuk (Kunt, Penbe).....	416
5.14.1.7. Perend	417
5.14.1.8. Perniyân.....	417
5.14.1.9. Serâser.....	417
5.14.1.10. Zer-beft	417
5.14.2. Giyim Eşyaları ve İlgili Unsurlar.....	418
5.14.2.1. Cübbe	418
5.14.2.2. Destâr (Sarık), Şemle.....	418
5.14.2.3. Elbise (Câme-hâb, Hulel, Hulle, Libâs).....	419
5.14.2.4. Ferâce	420
5.14.2.5. Gömlek (Pîrehen, Pîrâhen, Kamîs)	420
5.14.2.6. Hırka	421
5.14.2.7. Hil'at	421
5.14.2.8. Kabâ	422
5.14.2.9. Kemer, Kuşak (Bend)	422
5.14.2.10. Kontoş.....	423
5.14.2.11. Külâh.....	423
5.14.2.12. Kürk	424

5.14.2.13. Nikâb, Bürka	425
5.14.2.14. Peşmîne.....	425
5.14.2.15. Saç Tokası.....	425
5.14.2.16. Şâl	425
5.14.2.17. Şalvar (Çintiyân).....	426
5.14.2.18. Şapka (Şabka).....	426
5.14.2.19. Taç (Efser).....	427
5.14.2.20. Tülbent (Dülbend).....	427
5.15. Yiyecek ve İçecekler	427
5.15.1. Tatlılar	427
5.15.1.1. Akîde.....	427
5.15.1.2. Bal (Şehd)	428
5.15.1.3. Devâ-yı Misk.....	428
5.15.1.4. Gülleç (Gülâc).....	428
5.15.1.5. Gül-şeker	429
5.15.1.6. Helva	429
5.15.1.7. Latilokum (Râhat-i hulkum)	430
5.15.1.8. Ney-şeker	430
5.15.1.9. Pekmez (Bekmez).....	430
5.15.1.10. Sen-bûse.....	431
5.15.1.11. Şeker (Sükker, Kand).....	431
5.15.1.12. Şeker Leblebi /Şeker Lokumu.....	431
5.15.2. Diğer Yiyecekler.....	431
5.15.2.1. Ciğer Kebabı	431
5.15.2.2. Ekmek (Etmek, Nân; Fatîr).....	431
5.15.2.3. Hardal	432
5.15.2.4. Kebap	433
5.15.2.5. Kuzu Biryânı	433
5.15.2.6. Meze (Nukl)	433
5.15.2.7. Nişasta	434
5.15.2.8. Piyâz (Soğan)	434
5.15.2.9. Tuz (Nemek)	435
5.15.2.10. Yufka (Ragîf).....	435
5.15.3. İçecekler.....	435
5.15.3.1. Gül Suyu (Cüllâb/Gül-âb).....	435
5.15.3.2. Kahve	436

5.15.3.3. Rakı ('Arak)	436
5.15.3.4. Sâlep (Sa'lep).....	436
5.15.3.5. Süt (Şîr, Şîre)	437
5.15.3.6. Şarap	437
5.15.3.7. Şeker Şerbeti.....	439
5.15.3.8. Şerbet.....	439
5.15.3.9. Vişne Suyu (Vişne-âb)	440
5.15.4. Diğer Maddeler	440
5.15.4.1. Afyon (Bers, Habb)	440
5.15.4.2. Buğday (Dâne).....	441
5.15.4.3. Çörek Otu (Habbetü's-sevdâ)	442
5.15.4.4. Karabiber (Fülfül).....	442
5.15.4.5. Tütün (Duhân).....	442
5.16. Yazı ve İlgili Unsurlar	443
5.16.1. Alıştırma (Meşk)	443
5.16.2. Cerîde	443
5.16.3. Cetvel (Cedvel).....	443
5.16.4. Defter	444
5.16.5. Divit (Devât).....	444
5.16.7. Hokka (Mahbere).....	445
5.16.8. Kâğıt.....	445
5.16.9. Kalem (Kilk, Hâme, Yerâ'a)	446
5.16.10. Kitap	448
5.16.11. Levh (Levha).....	448
5.16.12. Mıstar.....	448
5.16.13. Mürekkep (Midâd)	449
5.16.14. Ser-levha (Başlık)	449
5.16.15. Şemse	449
5.16.16. Varak/Evrâk; Sahîfe	450
5.16.17. Zarf.....	450
5.16.6. Güzel Yazı Yazma Sanatı (Hüsn-i hat) ve Çeşitleri	450
5.16.6.1. Gubârî hat	451
5.16.6.2. Hatt-ı Reyhânî	451
5.16.6.3. Hatt-ı şikeste (Kırma hat).....	451
5.16.6.4. Hatt-ı tûmâr	451
5.16.6.5. Sülüs.....	452

5.17. Süs Eşyaları	452
5.17.1. Kıymetli Taşlar ve Madenler	452
5.17.1.1. Altın (Zer, Zerrîn).....	452
5.17.1.2. Cevher (Gevher) Mücevher.....	453
5.17.1.3. Elmas.....	454
5.17.1.4. Gümüş (Sîm, Sîmîn).....	455
5.17.1.5. İnci (Dürr, Lü'lü)	455
5.17.1.6. La'l.....	456
5.17.1.7. Mercân	457
5.17.1.8. Şeb-çerâğ	457
5.17.1.9. Yâkût.....	458
5.17.2. Güzel Kokular	458
5.17.2.1. Anber	458
5.17.2.2. Misk (Müşğ, Nâfe)	459
5.17.2.3. Öd Ağacı (Ûd)	460
5.17.3. Diğer Süs Unsurları.....	460
5.17.3.1. Ayna	460
5.17.3.2. Gerdanlık (İkd, Tavk)	462
5.17.3.3. Kına (Hinnâ)	462
5.17.3.4. Küpe (Mengûş, Gûş-vâr)	462
5.17.3.5. Mühür (Hâtem, Nigîn).....	462
5.17.3.6. Sürme (Kuhl, Tûtiyâ).....	463
5.17.3.7. Tarak (Şâne).....	464
5.18. İnşâî Unsurlar	464
5.18.1. Çadır (Otağ, Çetr, Hayme, Sâye-bân, Serâ-perde).....	464
5.18.2. Çeşme (Sebîl, Selsebîl, Lûle)	465
5.18.3. Değirmen (Âsiyâb, Tâhûne).....	466
5.18.4. Direk (Sütûn, 'Îmâd, 'Amûd).....	467
5.18.5. Duvar (Dîvâr).....	467
5.18.6. Ev (Hâne, Hânümân, Beyt)	468
5.18.7. Hamam (Hammâm)	469
5.18.8. Kale (Kal'a) Hisar	470
5.18.9. Kapı (Bâb, Kapu).....	471
5.18.10. Kasır (Sarây, Kâşâne, Eyvan)	471
5.18.11. Köprü (Cisr).....	473
5.18.12. Kubbe (Künbed, Mukarnes, Kibâb, Küngüre,); Çatı (Sakf).....	473

5.18.13. Merdiven (Nerdübân).....	474
5.18.14. Mutfak (Matbah).....	474
5.18.15. Pencere (Revzen).....	474
5.18.16. Şadırvan	475
5.19. Eşyalar	475
5.19.1. Beşik (Mehd).....	475
5.19.2. Çerâğ.....	476
5.19.3. Elek (Kalbur, Gırbâl)	476
5.19.4. Fener (Fânûs).....	477
5.19.5. Fincan	478
5.19.7. Halı (Ferş)	478
5.19.8. İplik (Rişte, Resen)	479
5.19.9. Kadeh (At kulağı, Sâgar, Câm, Piyâle, Peymâne, Ayak).....	480
5.19.10. Kafes	481
5.19.11. Kandil	482
5.19.12. Kâse (Tas, Tabak, Çanak)	482
5.19.13. Kilit (Kufîl); Anahtar (Miftâh).....	484
5.19.14. Makas (Mikrâz).....	485
5.19.16. Micmer	485
5.19.18. Mum (Şem')	485
5.19.19. Orak (Dâs).....	487
5.19.20. Seccâde	487
5.19.21. Süpürge (Cârûb)	488
5.19.22. Sürme hokkası (Sürme-dân).....	488
5.19.23. Şişe (Mînâ); İbrîk.....	488
5.19.24. Testi (Sebû).....	489
5.19.26. Yastık (Bâliş, Bâlin)	490
5.19.27. Yatak (Bister, Pister, Minder)	490
5.19.28. Zücâc	490
5.20. Alışverişle İlgili Unsurlar	491
5.20.1. Borç (Deyn).....	491
5.20.2. İflâs.....	491
5.20.3. Pazar (Bâzâr)	491
5.20.4. Sermâye	492
5.20.5. Vergi (Harâc, bâc)	492
5.20.6. Pâre, Nakd ve Para Birimleri.....	492

5.20.6.1. Akçe.....	493
5.20.6.2. Bakır para (Pul, Fels, Mankur/Mangır)	494
5.20.6.3. Dirhem, Dinar.....	494
5.20.6.4. Kızıl Altın	494
5.20.6.5. Resîd.....	494
5.20.6.6. Sikke.....	495
SONUÇ	497
KAYNAKÇA.....	503

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Abdülaziz Bey. (2002). *Osmanlı Âdet, Merasim Ve Tabirleri*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Akıncı, A. C. (2010). *H. Adem'den Son Peygamber'e, Peygamberler tarihi, C. I.*, İstanbul: Bahar Yayınları.
- Alparslan, A. (2012). *Osmanlı Hat Sanatı*. İstanbul: YKY.
- Altındaş, H. (1986). *Tasavvuf Tarihi*, Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- And, M. (2000). *40 Gün 40 Gece Osmanlı Düğünleri, Şenlikleri ve Geçit Alayları*, İstanbul: Toprakbank.
- Arseven, C.E. (t.y.). *Türk Sanatı Tarihi-Menşeiinden Bugüne Kadar Mimarî, Heykel, Resim, Süsleme Ve Tezyînî Sanatlar*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Arslan, M. (2000). *Divan Şiirinde Tavla ve Tavla İstilahları. Osmanlı Edebiyat-Tarih Kültür Makaleleri*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Atasoy, N. (2002). *Otağ-ı Hümayun Osmanlı Çadırları*. İstanbul: AYGAZ.
- Attar, F. (2002). *Tezkiretü'l-Evliyâ*, Çev. Süleyman Uludağ, İstanbul: Erkam Yayınları.
- Aybet, N. (1989). *Fûzûlî Divanında Maddî Kültür*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Aydemir, A. (2006). *İslâmî Kaynaklara göre Peygamberler*, Ankara: TDV Yayınları.
- Ayvallı, R. (2009). *Peygamber Efendimiz*, İstanbul: BKY.
- Babacan İ. (2012), *Klasik Türk Şiirinin Son Baharı Sevki Hindî*, Ankara: Akçağ yayınları.
- Barlas, U. (2005). *18. Yüzyıl Hekimlerinden Dağistanlı Mehmet Efendi'nin Geleneksel Tıp Yazması*. İstanbul: Hilmi Barlas Eğitim Vakfı.
- Baytar, A. H. (2000), *Türk Kültüründe Lokmân Hekim*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

- Behçet, A. (1994). *Peygamberler Tarihi (Allah'ın Peygamberleri)*, (terc. Taceddin Uzun). Konya: Uysal Kitabevi.
- Bilgin, A. (2008). *Klasik Dönem Osmanlı Saray Mutfağı-Türk Mutfağı*. Ankara: T.C.
- Bilkan, A. F. (2004). *Orta Klasik Dönem (1600-1700):Nazm''*, *Türk Dünyası Edebiyatı Tarihi*, C. 5, Ankara: AKM Yayınları.
- Bilkan, A. F. (2011). *17. Yüzyıl Türk Edebiyatı (Ünite1)*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Bostan, İ. (2005). *Kürekli ve Yelkenli Osmanlı Gemileri*, İstanbul: Bilge Yayın Habercilik.
- Busbecq, O.C. (t.y.). *Türkiye'yi Böyle Gördüm*. y.y.: Tercüman 1001 Temel Eser.
- Cerrahoğlu, İ. (2009). *Tefsir Tarihi*, Ankara: Fecr Yayınları.
- Cevdet Paşa, A. (1976). *Kıyas-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulefâ*, İstanbul: Bedir Yayınevi.
- Ceylan, Ö. (2007). *Kuşlar Divanı- Osmanlı Şiir Kuşları*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- Çakan, İ. ve Solmaz, N. M. (2008). *Kur'an-i Kerim'e göre Peygamberler ve Tevhid Mücadelesi*, İstanbul: Yeni Şafak Kültür Armağanı.
- Çavuşoğlu, M. (2001). *Necati Bey Divanı'nın Tahlili*. İstanbul: Kitabevi.
- Çeltik, H. (1998). *Ömer Ferit Kam ve Âsâr-ı Edebiye Tetkikatı*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.
- Çolak, A. (2012). *Kur'an ve Hadislere göre Melek Kavramı*, Afşar matbaası, Ankara
- Cansever, T. (2014). *İslâm'da Şehir Ve Mimari*. İstanbul: TİMAŞ Yayınları.
- D'ohsson, M. (t.y.). *18. Yüzyıl Türkiye'sinde Örf ve Âdetler (Çev. Zerhan Yüksel)*. İstanbul: Kervan Yayıncılık-Tercüman 1001 Temel Eser.
- Dilaver, G. (1999). *Abdülkâdir Geylânî Hayatı, Eserleri, Görüşleri*, İstanbul: İnsan Yayınları.
- Ekin, Ü. (2008). *Bal: Eski Bir Tadın Osmanlı İmparatorluğu'nda Üretim Ve Tüketimi Türk Mutfağı*. Ankara: T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı.
- El-Askalânî. (2008). *Serçkin Sahabeler*. (ter. Seyfullah Erdoğan), İstanbul: Sağlam Yayınevi.
- Eraydın, S. (2001). *Tasavvuf ve Tarikatlar*, İstanbul: M. Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Erbaş, A. (1998). *Melekler Âlemi*. İstanbul: Nun yayıncılık.
- Erdemir, A. (1999). *Anadolu Sahası Müsikişinas Divan Şâirleri*, Ankara: TÜSAV Yayınları.

- Erdoğan, M. (2013). *Güzellik Unsurlarıyla Divan Şiirinde Sevgili*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Ergin, N. (2012). *İstanbul'da Hamam İşletmeciliği: On Yedinci ve On Sekizinci Yüzyılda Çemberlitaş Hamamı-Anadolu Medeniyetlerinde Hamam Kültürü: Mimari, Tarih ve İmgelem (Der. Nina Erdem)*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Erkal, A. (2009). *Divan Şiiri Poetikası (17. yüzyıl)*, Birleşik Yayınları.
- Ezginer, G. (2006). *Anadolu'da Batıl İnanmalar ve Büyü-Elemterefiş Anadolu'da Büyü ve İnanışlar*. İstanbul: YKY.
- Firdevsi, (2009). *Şehnâme*, (çev. Necati Lugal) İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Gölpınarlı, A. (1952). *Mevlânâ Celâleddin-Hayatı, Felsefesi, Eserleri*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Gölpınarlı, A. (1969). *100 soruda Tasavvuf*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Gölpınarlı, A. (1977). *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri,
- Gölpınarlı, A. (2004). *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri,
- Halaçoğlu, Y. (2003). XIV- 17. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı, Ankara: TTK Basımevi.
- Hançerlioğlu, O. (2002). *İlmihal I, "Din ve Mahiyet"*, Ankara: TDV Yayınları.
- Horata, O. (2007). *Son Klasik Dönem (1700-1800)" Türk Edebiyat Tarihi 2*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- İnalcık, H. (2011). *Has-bağçede 'ayş u tarab Nedimler Şâirler Mutribler*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Kahraman, S. A., Y. Dağlı, R. Dankoff. (2007). *Evlîyâ Çelebi Seyahatnâmesi. C. 10*. İstanbul: YKY.
- Kaplan, M. (2010), *Klasik Türk şiirinde Hz. Muhammed*, İstanbul: Etkileşim yayınları.
- Kara, M. (1990). *Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- Kazancı, A. L. (1990). *Hız. Âdem'den Hâtemü'l Enbiyâ'ya Kur'an'ın Tanıtıldığı Peygamberler 1*, İzmir: Nil Yayınları.
- Kenanoğlu, M. M. (2007). *Osmanlı, Millet Sistemi, Mit ve Gerçek*, Klasik Yayınları İstanbul.
- Kettânî, (1996). *Nizâmü'l-hükk Ümeti'n-nebeviyye (et-Terâtibü'l-idâriyye)*. Beyrut
- Kılavuz, A. S. (2002). *İlmihal I- Akâid*. Ankara: TDV Yayınları.
- Kılıç, F. (2008). *17. Yüzyıl Tezkirelerinde Şâir ve Eser Üzerine Değerlendirmeler*, Ankara: Alçağ Yayınları.
- Kılıç, S. (1984). *Kur'an'da Günah Kavramı*, Konya: Hibaş yay.

- Kocatürk, V. M. (1964). *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara: Edebiyat Yayınevi.
- Köksal, M. A. (1995). *Peygamberler Tarihi*, C. 1. Ankara: TDV Yayınları.
- Kurnaz, C. (2012). *Hayâlî Bey Divanı'nın Tahlili*. Ankara: Kurgan Edebiyat
- Levend, A. S. (1984). *Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Marinier, Pierre (1991), *Dua Üzerine Düşünceler*. (Çev. Sadık Kılıç), İzmir: Nil Yayınları.
- Mengi, M. (1991). *Divan Şiirinde Hikemî Tezin Büyük Temsilcisi Nâbî*, Ankara: AKM Yayınları.
- Okutan, M.Y., D. Koçer, M. Yıldız. (2004). *Tabîb İbn-i Şerîf Yâdigâr (15. Yüzyıl Türkçe Tıp Kitabı II*. İstanbul: Yerküre Kitaplığı.
- Onuk, T. (2005). *Osmanlı Çadır Sanatı-17-XIX. Yüzyıl*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Onuk, T. (2005). *Osmanlı Çadır Sanatı-17-XIX. Yüzyıl*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Önler, Z. (1990). *Celâlüddin Hızır (Hacı Paşa) Müntahab-ı Şifâ I (Giriş-Metin)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Özçelik, S. (2001). *Kitâbü'l-Mühimmât*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Safâyî, (1989). *Tezkiretü'ş-şu'arâ: incelemesi-tenkidli metin-indeks*, (haz. Nuran (Üzer) Altuner), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Sâlim, (1310). *Tezkiretü'ş-şu'arâ Sâlim Efendi*, Dersaadet İkdâm matbası.
- Saraç, Y. (2010) *Klâsik Edebiyat Bilgisi Belâgat*. İstanbul: Gökkuşbu Yay,
- Sefercioğlu, M. N. (1985). *18. Yüzyıla Ait Yazma Bir Yemek Risâlesi*. Ankara: Kültür Ve Turizm Bakanlığı-Millî Folklor Araştırma Dairesi Yayınları.
- Sefercioğlu, M. N. (2001), *Ne'î Divanı'nın Tahlili*, Ankara: Alçağa Yay.
- Serdaroğlu, V. (2006), *Sosyal Hayat Işığında Zâtî Dîvânı*, İstanbul: İSAM Yayınları.
- Serin, M. (1999). *Hat Sanatı Ve Meşhur Hattatlar*. İstanbul: Kubbealtı Akademisi Kültür Ve Sanat Vakfı.
- Süreyya, M. (1996), *Sicil-i Osmanî*, (yayına haz. Nuri Akbayar, Eski Yazıdan Aktaran: Seyid Ali Kahraman). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Şentürk, A. A. (2005). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Şentürk, A. A. (2006). *Osmanlı Şiiri Antolojisi*, İstanbul: YKY.,
- Şentürk, A. A. (2009). *Osmanlı Şiiri Antolojisi*. İstanbul: YKY
- Şentürk, A. A. (2016), *Osmanlı şiiiri klavuzu*. İstanbul: OSEDAM Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi.

- Şentürk, A. A. (2017), *Osmanlı Şiiri Klavuzu*, İstanbul: OSEDAM Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi.
- Tarlan, A. N. (1944), *İran Edebiyatı*, İstanbul: Remzi Kitapevi
- Tezcan, H. (1993). *Atlaslar Atlası Pamuklu, Yün ve İpek Kumaş Koleksiyonu: Cotton, Woolen and Silk: Fabrics* (Çev. Robert Bralagnir). İstanbul: YKY.
- Tolasa, H. (2001). *Ahmed Paşa'nın Şiir Dünyası*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Top, H. H. (2001). *Mevlevî Usûl ve Âdâbı*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Top, H. H. (2007). *Mevlevî Usûl ve Âdâbı*, İstanbul: Ötüken Yay.
- Topbaş, O. N. (1997), *Kur'an-i Kerîm Işığında Nebîler Silsilesi I*, İstanbul: Erkam Yayınları.
- Tökel, D. A. (2000). *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar: Şahıslar Mitolojisi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tufan, Ö. (2008). *Helvahane ve Osmanlı'da Helva-Kültürü-Türk Mutfağı*. Ankara: T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1945). *Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilâtı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ülgen, A. (1999). *Osmanlı Saray Kasr Ve Köşkleri-Osmanlı: Kültür Ve Sanat. C. 10*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Üstüner, K. (2007). *Divan şiirinde Tasavvuf (14. yy. ve 15. yy. Divanlarına Göre)*. Ankara: Birleşik Yayınları.
- Yazır, M. B. (1974). *Medeniyet Âleminde Yazı Ve İslâm Medeniyetinde Kalem Güzeli* (Haz. Uğur Derman). C. 2. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Yazır, M. B. (1989), *Medeniyet Âleminde Yazı Ve İslâm Medeniyetinde Kalem Güzeli* C. 3. Ankara: Gaye Matbaacılık
- Yerasimos, M. (2002). *Günümüze uyarlanmış 99 Osmanlı Yemeği-Osmanlı Mutfağı*. İstanbul: Boyut Kitapları.
- Yerasimos, M. (2005), *500 Yıllık Osmanlı Mutfağı*, İstanbul: Boyut Yayın Grubu,
- Yerasimos, S. (2002), *Sultan sofraları: 15. ve 16. Yüzyılda Osmanlı Saray Mutfağı*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Yorulmaz, H. (1996). *Divan Edebiyatında Nâbî Ekolü-Eski Şiirde Hikemiyat*, İstanbul: Kitabevi yayınları.
- Yorulmaz, H. (2003). *Divan Şiirinde Tütün ya da Tömbeki-Tütün Kitabı*. İstanbul: Kitabevi.
- Yücel, Ü. (1999). *Türk Okçuluğu*, Ankara: AKM Yayınları.

Süreli Yayınlar

- Acar, H. İ. (2003), Mali bir İbadet Olarak Kurbanın Hükmü. *EKEV Akademik Dergisi*. Yıl 7. S. 14. 75–91.
- Aksoyak, İ. H. (1995). Divan Şiirinde Okçuluk Terimleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları* S. 1. 81–94.
- Akyol, E. (2015). XV. Yüzyıl Osmanlı Edebiyatında Parrhesia: Temkinli Vezirler ya da Cesur Dervişler, *Monograf*, S. 3.11–45.
- Altındaş, M. (2013). Bir Kitap Olarak Levh-i Mahfûz ve Ümmü'l-Kitâb. *Kelam Araştırmaları*, S. 11:1. 221–242.
- Atalar, M. (1981), Osmanlı Padişahları. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 24, S. 1. 425–459.
- Ayan, G. (2009). Anadolu Sahasında Yazılan Bazı “Yusuf ve Züleyha” Mesnevilerinde Sebeb-i Telifler, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History Of Turkish Or Turkic*, Volume 4/3, p. 227–272.
- Ayhan, B. (2014), Kadir Gecesinde Tespiti Meselesi, *AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.2. Y.2. S. 4. 2:1–20.
- Azimli, M. (2009). İsrâ ve Mirâç Olayları Üzerine Bazı Mülâhazalar, *Bilimname XVI, Dicle Ü. İlahiyat Fakültesi*, S. 1. 43–58.
- Batıslam, H. D. (2002). Divan Şiirinin Mitolojik Kuşları: Hümâ, Anka Ve Simgur. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*. S. 7. 185–208.
- Batıslam, H. D. (2005). Divan Şiirinde Sabâ, *Osmanlı Araştırmaları XXVI, Prof. Dr. Mehmet Çavuşoğlu'na Armağan II*. İstanbul.
- Batıslam, H. D. (2013). Divan Şiirinde Rakip ve Leyla Hanım'ın Rakip Gazeli”, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/13*. 21–35.
- Bayram Y. (2007b), Klasik Türk Şiirinde Duyguların Dili: Çiçekler, *Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 2/4*. P. 209–219.
- Bayram, Y. (2007a), Divan Şiirinde Tarımsal Ürünler, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Özel Sayı*. 81–96.
- Baytimur, S. O. (2016) Osmanlı Devletinde Kalpazanlık Faaliyetleri ve Uygulanan Cezalar (1789–1808). *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Journal of Bitlis Eren University*, Vol. 5, S.2. 249–256.
- Bebek, A. (2000), Mâtüridî'nin Kelâm Sistemiminde Âhiret İnancı, *M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 19. 5–41.
- Bebek, A. (2005). Cennet Meyveleri Örneğinde Âhiret Hayatına Kelâmî bir Bakış, *Fırat Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10:2. 1–18.

- Bir, A. Kaçar, M., Acar, Ş. (2006). Türk Menzil Okçuluğu, Yay ve Okları, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları (VIII/1)*.
- Çoşkun, V. (2004). XVI. YY. Osmanlı Toplumsal Hayatından Bir Kesit: Zâtî'nin Gazellerinde Şeker ve Şekerli Mamüller Yahut Zâtî'nin "Şeker"li Şiirleri. *Journal of Turkish Studies, Türklük Bilgisi Araştırmaları, C. X171*. S. 1. [Kaf Dağının Ötesine Varmak Günay Kut Armağanı III = Kaf Dağının Ötesine Varmak Festschrift in Honor of Günay Kut Essays Presented by her Colleagues and Students III] , 393-406.
- Çetin, N.(1998), Yeni Türk Şiirinde Semender Motifi. *BİR*, S. 9-10. 143-151.
- Değer, M. B. (2012). Nâbî'nin Türkçe Divanında Hiciv. *The Journal of Academic Social Science Studies; International Journal of Social Science*, Volume 5 Issue 1, p.75-96.
- Durkaya, H. (t.y.). Fehîm-i Kadîm Dîvân'ında Hayvanlar Üzerine bir İnceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*. Klâsik Türk Edebiyatının Kaynakları Özel Sayısı -Prof. Dr. Turgut KARABEY Armaanı- Volume: 3 Issue: 15. 13-27.
- Durmaz, G. (2005). Divan Şiirinde Rind. *U.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 8.
- Düzenli, Y. (2001). Sembolizm Açısından İsra ve Mirac'a Yeni Bir Yaklaşım Denemesi, *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. S. 1. 31-48.
- Güfta, H. (2002). Divan Şiirinde İlim ve İrfan Timsali Hz. Ali. *Türk Kültür ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, S.24, 69-111.
- Gülüm, E. (2014) Sümbül-zâde Vehbî Dîvânı'nda (Sünbülîstan) Kozmik Unsurların Kullanımı. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 9/9 p. 519-546.
- İğci, A. ve Güler, A. (2014) Osmanlı İmparatorluğu 17. yüzyılda Rumelili Edebî Şahsiyetler, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History Of Turkish Or Turkic*, Volume 9/6 Spring 2014, p. 545-581.
- Karababa, E., Develi Isikli, N., (2005), Pekmez: A traditional concentrated fruit product", *Food Reviews International*, 21, 357-366.
- Kaya, B. A. (2006). Klasik Türk Şiirinde Gömlek, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, S.15, s.149-200.
- Kaya, R. (2003). Kur'an-ı Kerimde İnsan-Şeytan İlişkisi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat fakültesi Dergisi*, C. 12, S. 2. 1-30.
- Kılıç, S. (1987). Kabe'deki Sembolizm Üzerinde Bir Deneme. *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, S. 5. s. 62-69.

- Kocabaş, Ş. (2001/02). Kur'an ve Hadislerde Kıyamet Günü. *Dîvân: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, S. 11. 129–154.
- Koçin, A. (2009). Divan Şiirinde Hz. İsa. *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 19. 69–104.
- Köksal, M. F. (2009). Divan Şiirinde Okçuluk Terimleri'ne Ekler, *Türklük Bilim Araştırmaları*, S. 10, s. 235–254.
- Köktaş, Y. (2008). Hadislerde Geçen “Sultân” Kelimesine Dâir, *Usûl İslâm Araştırmaları*, C. 9, S. 9. <http://dergipark.gov.tr/usul/issue/16720/173872> (Erişim Tarihi 18. 01. 2019).
- Köşik, H. S. (2013). Nef'î Hakkında bir Bibliyografya Denemesi, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Winter 8/1, Ankara, p. 1977-1993, Ankara-Turkey.
- Kurnaz, C (2007). Şiirsel Bir İmge Olarak Halep Kumaşı. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 2/4, 618–623.
- Kutr, H. (2006), İslâm İnancına göre Sevap Kavramı. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. X/1, 191–211, Sivas.
- Oral, M. Z. (1962). Anadolu'da Sanat Değeri Olan Minberler, Kitabeler ve Tarihçesi. *Vakıflar dergisi*, V, Ankara, s. 23–77.
- Özger, Y. (2008). Sadrazam Kara İbrahim Paşa Vakıfları. *Tarih İnceleme Dergisi*, C. 23. S. 2. 109–150.
- Özkan, Ö. (2005). Bir Tedavi Bitkisi olarak Gül'ün Divan Şiirindeki Görünümleri. *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. S. 2. 30–39.
- Öztoprak, N. (2010). Divan Şiirinde Giyim Kuşam Üzerine Bir Deneme, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. S. 4. 103-154.
- Öztürk, M. (2001), “Kur'an'ın 'Cennet' Betimlemelerinde Yerel ve Tarihsel Motifler”, *İslâmiyât IV*. S. 1. 145-162.
- Polat, S. (1989). Gayb Meselesi ve İmam Maturidî. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 3. 261–269.
- Serdar, M. (2008). Semavî Dinlerde Dört Büyük Melek (Cebrail, Mikail, İsrail, Azrail). *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*.13:2. 227-245.
- Soysaldı, H. M. (2001). Kur'an-i Kerim'e göre Ahiret İnancı. *Diyanet İlmî Dergi*, C. 37, S. 4, 59-76.
- Soysaldı, H. M. (1997). Kur'an'da İslâm ve Şariat Kavramlarına Semantik bir Yaklaşım” F. Ü. *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Elazığ, S. 2, 277–300.
- Soysaldı, H. M. (2001) İslâm'da Günah Kavramı. *Tasavvuf Dergisi*, S. 7. 145-156.

- Sönmez, S. (2009). Ebu'l- Kâsım Mahmud Muhammed Zemahşerî ve Eserleri Mükaddimetü'l-edeb'in Didaktik Değeri. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 40, 147-169.
- Sungurhan, A. (2011). Nâbî ve Sâbit Divanı'nda Kalem. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 4. S.17. 147-159.
- Şar, S., Şâhne, S. Arslan, M. (2014). Hacı Paşa'nın Şifâü'l Eskâm ve Devâü'l-Âlâm Adlı Eserindeki Şurup Formülleri, *OTAM*, 121-136.
- Şen, M. (2014). Kırım Hanı I. Selim Giray'ın İlmî, Edebî ve Dini Yönü. 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum Bilimler ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 3, S. 7. 75-84.
- Şener, A. (1984). İslâm'da Mezheb ve Hukuk Ekolleri, *Ankara Üniversitesi İlahiyat fakültesi Dergisi*, C. 26, S. 1. 371-406.
- Şenödeyici, Ö. ve H.S. Koşık (2017). *Osmanlı'nın Gizemli İlimleri I Kuran Falları Ve Uzun Firdevsî'ye Ait Bir Örnek*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Şentürk, A. A. (1994). Osmanlı Edebiyatında Felekler, Seyyâre ve Sâbiteler (Burçlar). *Türk Dünyası Araştırmaları*, S. 90. 131-180.
- Şentürk, A. A. (1995), *Klasik Osmanlı Edebiyatında Tipler I, Osmanlı Araştırmaları XV*, İstanbul. 334-376.
- Tan, N. (2007). Kastamonu İl Halk Kütüphanesinde Çok Önemli Bir Yazma. *Milli Folklor*, Yıl 19, S. 76.
- Tekin, M. (2007). Mevlâna Bibliyografyası. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İstem*, S. 10. 345-398.
- Tunç, C. (1981). Tövbe Hakkında Bazı Meseleler. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 24, S. 1. 389-412.
- Tunç, S. (2005). Divan Şiirinde Hz. İbrahim ve Ades (Mercimek) Kıssasına Dair. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 17. 123-131.
- Turan, M. (2014). Ahmedî Divanı'nda Kuşlar. *Akademik Sosyal, Araştırmalar Dergisi*, Yıl.2, S.7. 23-37.
- Türkdoğan, M. G. (2010). Klasik Türk Edebiyatında Kur'an Kıssalarını konu alan Mesneviler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. III. S. 15. 64-92.
- Ünal, M. (2012). Tasavvuf Tarihi İçinde Celvetilik, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 26. 91-104.
- Yekbaş, H. (2010). Klasik Türk Şiirinde Bazı Halk İnanışları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 20. S. 1, 155-184.
- Yeniterzi, E. (1998). Dîvân Şiirinde Sağlık ve Hastalıklarla İlgili Bazı Hususlar. *Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 4. 87-103.

Yeniterzi, E. (1999). Divan Şiirinde Ölümüne Dair Bazı Hususlar. Konya: *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 5. 115–139.

Yeniterzi, E. (2010). Klasik Türk Şiirinde Ülke Ve Şehirlerin Meşhur Özellikler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi-Klâsik Türk Edebiyatının Kaynakları Özel Sayısı-Prof. Dr. Turgut Karabey Armağanı*, vol.3, pp. 301–334.

Ansiklopediler

Aka, İ. (2012). Timur. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 41, İstanbul: TDV.

Akgündüz, A. (1996). Gaznevî, Ahmed b. Muhammed. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 13, İstanbul: TDV.

Aksoy, H. (1995). Fetihnâme. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 12, İstanbul: TDV.

Aktepe, M. (1991). Amcazade Hüseyin Paşa. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 3, İstanbul: TDV.

Aktepe, M. (1992). Baltacı Mehmed Paşa. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 5, İstanbul: TDV.

Aktepe, M. (1997). Hasan Paşa, Damat. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 16, İstanbul: TDV.

Akyıldız, A. (2007). Para. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 34, İstanbul: TDV.

Alparlan, A. (1996). Gubârî. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 14, İstanbul: TDV.

Bayraktar, İ. (1992). Bayram. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 5, İstanbul: TDV.

Bedir, M. (2010). Sünnet. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 38, İstanbul: TDV.

Bilgin, A. A. (2007). Nesîmî. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 33, İstanbul: TDV.

Birişik, A. (2002). Kur'an. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 26, İstanbul: TDV.

Bolay, S. H. (1988). Adem. *İslâm Ansiklopedisi*, C.1, İstanbul: TDV.

Bozkurt, N. (2002). Kitap. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 26, TDV.

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi (1986). C. 1–20 İstanbul: Gelişim Yayınları.

Cebeci, L. (2001). İsrâfil. *İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV.

Çelebi, İ. (2010). Şeytan. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 39, İstanbul: TDV.

Çetin, M. N. (1989). Aklâm-i Sitte. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 2, İstanbul: TDV.

Çoruhlu, Y. (2001). Kasır. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 24, İstanbul: TDV.

Çürük, C. (1993). Çadır (Osmanlılarda Çadır). *İslâm Ansiklopedisi*. C. 8, İstanbul: TDV.

Demirci, K. (1998). Hristiyanlık. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 17, İstanbul: TDV.

Demirci, M. (1998). Himmet. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 18, İstanbul: TDV.

Denkhalbant, A. (2002). Köşk. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 26, İstanbul: TDV.

- Derman, M. U. (1998). Hokka. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 18, İstanbul: TDV.
- Derman, M. U. (2006). Mürekkep. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 32, İstanbul: TDV.
- Dönmez, K. İ. (1995). Farz. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 12, İstanbul: TDV.
- Dönmez, K. İ. (2012). Vâcip. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 42, İstanbul: TDV.
- Eravcı, H. M. (2009). Selim Giray. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 36, İstanbul: TDV.
- Erdem, S. (1991). Anber. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 4, İstanbul: TDV.
- Erkan, M. (1993). Darîr. *İslâm Ansiklopedisi*, C.8, İstanbul: TDV.
- Erverdi, E., M. Kutlu ve İ. Kara. (1986). Mektup. *Türk Dili Ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. C.6. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Eskicioğlu, O. (1996). Gümüş. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 14, İstanbul: TDV.
- Eyice, S. (1993). Çeşme, *İslâm Ansiklopedisi*, C. 8, İstanbul: TDV
- Eyice, S. (1997). Hamam (Tarih ve Mimari). *İslâm Ansiklopedisi*. C. 15, İstanbul: TDV.
- Fayda, M. (2007). Ömer. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 34, İstanbul: TDV.
- Fığlalı, E. R. (1989). Ali. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 2, İstanbul: TDV.
- Gürkan, S. L. (2006). Nazar. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 32, İstanbul: TDV.
- Halıcı, F. (1993). Çevgan. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 8, İstanbul: TDV.
- Hançerlioğlu, O. (2000). İlyâs. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 22, İstanbul: TDV.
- Hançerlioğlu, O. (1994). Dâvûd. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 9, İstanbul: TDV.
- Hançerlioğlu, O. (2000). İbrâhim. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 21, İstanbul: TDV.
- Harekât, İ. (1992). Berîd. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 5, İstanbul: TDV.
- Harman, Ö. F. (2001). İsmâil. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 23, İstanbul: TDV.
- Harman, Ö. F. ve Kurnaz, C. (1998). Hüdhüd. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 18, İstanbul: TDV.
- İnalcık, H. (2007). Padişah. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 34, İstanbul: TDV.
- İnalcık, H. (2013). Vezir (Osmanlılarda). *İslâm Ansiklopedisi*, C. 43, İstanbul: TDV.
- İşpirli, M. (2003). Mahmud Efendi, İmâm ı Şehriyârî. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 27, İstanbul: TDV.
- İşpirli, M. (2007). Paşmakçızâde Ali Efendi. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 34, İstanbul: TDV.
- İşpirli, M. (2008). Sâdık Mehmed Efendi, Saderddinzâde. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 35. İstanbul: TDV.
- Kaçalın, M. S. (1996). Gülbaba. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 14, İstanbul: TDV.
- Kanar, M. (1996). Firdevsî. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 13, İstanbul: TDV.

- Kandemir, M. Y. (2005). Muhammed. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 33, İstanbul: TDV.
- Karabulut, A. R. (1994). *Tıbb-ı Nebevî Ansiklopedisi C. I-II*, Ankara: Mektebe Yayınları.
- Karaca, F. (2002). Kürk. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 26, İstanbul: TDV.
- Karaismailoğlu, A. (2002). Kelile ve Dimne. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 25, İstanbul: TDV.
- Karlığa, H. B. (1991). Anâsır-ı Erbaa. *İslâm Ansiklopedisi* C. 3, İstanbul: TDV.
- Kılavuz, A. S. (1991). Amel Defteri. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 3, İstanbul: TDV.
- Kılıç, H. (1997). Harîrî. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 16, İstanbul: TDV.
- Kurnaz, C. (1998). Hızır. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 17, İstanbul: TDV.
- Kurtuluş, R. (2006). Muhteşem-i Kâşânî, *İslâm Ansiklopedisi*, C. 31, İstanbul: TDV.
- Mermer, A. (2004). Mezâkî Süleyman Efendi. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 29, İstanbul: TDV.
- Nutuk, Ö. (1992). Bayram. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 5, İstanbul: TDV.
- Ocak, A. Y. (1988). Âb-ı hayât. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 1, İstanbul: TDV.
- Okumuş, Ö. (1993). Câmî, Abdurahman. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 7, İstanbul: TDV.
- Olguner, F. (1994). Eflatün. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 10, İstanbul: TDV.
- Önder, M. (1987). *Antika ve Eski Eserler Ansiklopedisi*. İstanbul: Mısırlı Yayınları.
- Öz, M. (1992). Burak. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 6, İstanbul: TDV.
- Özaydın, A. (1991). Av (İslâm Tarihi). *İslâm Ansiklopedisi*, C. 4, İstanbul: TDV.
- Özcan, A. (2002). Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa, *İslâm Ansiklopedisi*, C. 26, İstanbul: TDV.
- Özcan, T. (2003), Mehmed Emin Efendi, Ankaravî, *İslâm Ansiklopedisi*, C. 28, İstanbul: TDV.
- Özcan, T. (2003). Mehmed Efendi, İmâm-i Sultânî, *İslâm Ansiklopedisi*, C. 28, İstanbul: TDV.
- Özerverli, S. (2001). Kadir Gecesi, *İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV.
- Öztuna, Y. (2000), *Türk Müsîkîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, Ankara: AKM yayınları.
- Öztürk, A. (1997). Hassâf. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 16, İstanbul: TDV.
- Özyıldırım, Ali Emre. "Sâbit, Alâaddin (Ali)", **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sabit-alaaddin-ali>, [Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022].

- Özyıldırım, Ali Emre. "Zafer-Nâme- Hânî/Gazâ-Nâme/Selim-Nâme (Sâbit)". **Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü**, <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/zafer-name-i-hani-gaza-name-selim-name-sabit>, [Erişim Tarihi: 18 Ocak 2023].
- Polat, N. H. (2002). Kehkeşan. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 25, İstanbul: Türkiye Diyanet
- Salihoğlu, H. (1989). Akçe. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 2, İstanbul: TDV.
- Salihoğlu, H. (1989). Altın. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 2, İstanbul: TDV.
- Salihoğlu, H. (1994) Dirhem. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 9, İstanbul: TDV.
- Sarıcaoğlu, F. (2009). Sır Kâtibi (Osmanlılar'da). *İslâm Ansiklopedisi*, C. 37, İstanbul: TDV.
- Sarıçoğlu, E. (2003) Mehdi. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 28, İstanbul: TDV.
- Sena, C. (1974). *Filozoflar Ansiklopedisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Serin, M. (2004). Meşk. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 29, İstanbul: TDV.
- Serin, M. (2010). Sülüs. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 38, İstanbul: TDV.
- Sinanoğlu, M. (1999). İbadet. *İslâm Ansiklopedisi*, C. İstanbul: TDV.
- Sinanoğlu, M. (2002). Küfür. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 26, İstanbul: TDV.
- Şahinoğlu, M. N. (1991). Attar. Ferîdüddin. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 4, İstanbul: TDV.
- Tanman, M. B. (1996). Hacı Bektâş-ı Velî Külliyesi. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 14, İstanbul: TDV.
- Tekin, O. (2009). Sikke. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 27, İstanbul: TDV.
- Topaloğlu, B. (1989). Allah. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 2, İstanbul: TDV.
- Tülücü, S. (1997). Hâtem et-Tâî, *İslâm Ansiklopedisi*, C. 16, İstanbul: TDV.
- Uzun, M. (1993). Cedvel. *İslâm Ansiklopedisi*, C.7, İstanbul: TDV.
- Uzun, M. (2003). Lokmân. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 27, İstanbul: TDV.
- Uzunpostacı, M. (1994). Ebû Hanîfe. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 10, İstanbul: TDV.
- Ünal, H. (1002). Berat. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 5. İstanbul: TDV.
- Özgüdenli, O. G. (2012). Vassâf. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 42, İstanbul: TDV.
- Varlık, N. (2011). Tâun. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 40, İstanbul: TDV.
- Yalçın, İ. (2010). Sürme. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 38, İstanbul: TDV.
- Yaşeroğlu, M. K. (2006). Namaz. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 32, İstanbul: TDV.
- Yavuz, Y. Ş. (2001). Kader. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, İstanbul: TDV.
- Yavuz, Y. V. (1996). Fitre. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 13, İstanbul: TDV.

- Yeniterzi, E. (2002). Türk Edebiyatında Na'flara Dâir. *Türkler Ansiklopedisi*, C. 11. Ankara Yeni Türkiye Yayınları.
- Yıldız, H. D. (1992). Bermekîler. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 5, İstanbul: TDV.
- Yiğit, İ. (2007). Osman. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 33, İstanbul: TDV
- Yitik, A. İ. (2007). Oruç. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 33 İstanbul: TDV.

Tezler

- Akgül, M. (1997). Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Peygamber, *Doktora Tezi*. İstanbul: Marmara Ü. SBE.
- Çeltik, H (2004), Divan Sahibi Rumeli Şâirlerinin Şiir Dünyası, *Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Ü. SBE.
- Dağlı, B. (2007). Kelime Kazanımı Üzerinde Bir Araştırma (Kıyafet ve Kumaş Adları Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Ü. SBE.
- Deniz, S. (1992). 16. Yüzyıl Bazı Dîvân Şâirlerinin Türkçe Dîvânlarında Kozmik Unsurlar (Bâkî, Fuzûlî, Hayâlî Beğ, Nev'î, Yahya Beğ). *Doktora Tezi*. İstanbul: Marmara Ü. SBE.
- Eskigün, K. (2006). Klasik Türk Şiirinde Efsanevî Kuşlar. *Yüksek Lisans Tezi*, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü. SBE.
- Gönel, H. (2010). 15-16. Yüzyılda Divanlara Göre Divan Şiirinde Sevgili. *Doktora Tezi*, Ankara: Gazi Ü. SBE.
- Kara, A. (2010). Faheddin er-Râzî ve İtihadatu Fırakı'l Müslimin ve'l-Müşrikin adlı Eserinin Mezhepler Tarihi ve Yazıcılığındaki Yeri ve Önemi, *Yüksek Lisans Tezi*, Konya: Selçuk Ü. SBE.
- Şahin, E. (2011). Bâkî Divanı'na Göre 16. Yüzyıl Osmanlı Toplum Hayatı, *Doktora Tezi*, İstanbul: İstanbul Ü. SBE.

Kongrelerde Sunulan Yayınlar

- Arı, A. (Isparta 20-21 Nisan 1998). Dîvân Edebiyatında Hazret-i Peygamber. *I. Kutlu Doğum Sempozyumu (Tebliğler)*, Isparta.
- Bahadır, S. C. (30 Eylül-4 Ekim 2013). Klasik Türk Şiirinde Meclis Kavramı ve Meclisi Oluşturan Unsurlar. *VIII. Milletlerarası Türkoloji Kongresi Bildiri Kitabı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Demiroğlu, A. (14-18 Eylül 1981). 17. Asırda "Ser-etibba Emir Çelebi"nin "Enmûzec-i Tıbb" Adlı Eserindeki Göz Hastalıkları ve Tedavileri Bahsi. *I. Uluslararası Türk-İslâm Bilim ve Teknoloji Tarihi Kongresi Bildiriler*. C. 2. İstanbul: İTÜ.
- Doyuran, S. D., Gültekin, M., Güven, S. (23-24 Eylül 2004). Geleneksel Gıdalardan Lokum Üretimi ve Özellikleri, *Geleneksel Gıdalar Sempozyumu*, Van.

Sungurhan, A. (2013). Bosnalı Sâbit Divanı'nda Ramazan ve Kurban Bayramı. *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi dâhilinde "Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi, Bildiri Kitabı I"* bildiri kitapçığındaki C.1. 115–121, Saraybosna, Bosna-Hersek.

Sözlükler

- Ayverdi, İ. (2008). *Misallı Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Bolay, S. H. (1990). *Felsefi Doktrinler Sözlüğü*. Ankara: Akçağ yayınları.
- Cebecioglu, E. (2004). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, İstanbul: Anka Yayınları.
- Halıcı, N. (2012). *Açıklamalı Yemek Ve Mutfak Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Oğlak Yayınları.
- Hançerlioğlu, O. (1993). *İnanç Sözlüğü (Dinler-Mezhepler-Tarikatler-Efsaneler)*, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Işın, P. M. (2010). *Osmanlı Mutfak Sözlüğü*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Karagöz, İ. (2005). *Dinî Kavramlar Sözlüğü*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı,
- Koç, Munise. "Dere-Nâme/Hâce Fesâd Ve Söz Ebesi (Sâbit)", *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, [Http://Tees.Yesevi.Edu.Tr/Madde-Detay/Dere-Name-Tees-1345](http://Tees.Yesevi.Edu.Tr/Madde-Detay/Dere-Name-Tees-1345). [Erişim Tarihi: 18 Ocak 2023].
- Kuşçuoğlu, M. Z. (1994). *Resimli Ansiklopedik Türk Kuyumculuk Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Mütercim Âsım Efendi (2000). *Burhân-ı Kâttı'*. (haz. Mürsel Öztürk ve Derya Örs), Ankara: TDK Yayınları.
- Onay, A. T. (2004). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. İstanbul: M.E.B.
- Özönder, H. (2003). *Ansiklopedik Hat ve Tezhip Samatları Deyimleri, Terimleri Sözlüğü*, Konya: .Sebat Ofset Marbacılık.
- Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, I-II-III*, İstanbul
- Pala, İ. (2004). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- Uludağ, Süleyman (2001). *Tasavvuf Terimler Sözlüğü (Genişletilmiş Yeni Baskı)*, İstanbul: Kabalıcı yayınevi.
- Yıldırım, N. (2006). *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- Yılmaz, M. (1992). *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlüğü)*, İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Yılmaz, M. (2006). *Dört Halifeden Vecizeler Sözlüğü*, İstanbul: Şüle Yayınları.
- Yılmaz, M. (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, İstanbul Kesit Yayınları.

Zengin, Akın. "Berber-Nâme (Sâbit)". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, [Http://Tees.Yesevi.Edu.Tr/Madde-Detay/Berber-Name-Sabit](http://tees.yesevi.edu.tr/Madde-Detay/Berber-Name-Sabit). [Erişim Tarihi: 19 Aralık 2022].

Zengin, Akın. "Amrû'l-Leys (Sâbit)", *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/amru-l-leys-sabit>. [Erişim Tarihi: 18 Ocak 2023].

Zavotçu, G. (2006). *Divan Edebiyatında Kişiler-Kişilikler Sözlüğü*, 1. Baskı, Ankara: Aydın Kitabevi.

DÎNÎ TÜRK MÛSİKÎSİ

Doç. Dr. Yavuz DEMİRTAŞ

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-6861-59-6

Yazar

Doç. Dr. Yavuz DEMİRTAŞ

Editör

Asos Yayınları

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

YAZAR HAKKINDA

1968 yılında Elazığ'ın Palu ilçesine bağlı Karacabağ köyünde dünyaya geldi. İlk, orta ve lise tahsilini Kovancılar ilçesinde tamamladıktan sonra 1985 yılında kazanmış olduğu Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden 1990 yılında mezun oldu. 1992-93 yılları arasında askerlik görevini "kısa dönem" olarak ifa edip aynı yılın aralık ayında Karakoçan Yatılı İlköğretim Bölge Okulunda öğretmen olarak göreve başladı. 1996 yılında Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesine, Türk Din Mûsikîsi Ana Bilim Dalında "Araştırma Görevlisi" olarak geçiş yaptı. Aynı yıl Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Din Mûsikîsi Ana Bilim Dalında başlamış olduğu Yüksek Lisans Programı'ndan 1998 yılında tamamladığı "Bestekâr, Şeyh Çâlâkzâde Mustafa Efendi Hayatı, Mûsikîsi ve Eserleri" adlı tezle mezun oldu. Aradan geçen üç yılın ardından 2001 yılında Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Din Mûsikîsi Anabilim Dalı'nda başlamış olduğu Doktora Programı'ndan da 2007 yılında tamamladığı "XIX. yüzyıl İstanbulunda Tekke Mûsikîsi" adlı tezle mezun oldu. 2009 yılında aynı zamanda şu an kadrosunun da olduğu Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuvarına yardımcı doçent olarak geçiş yaptı. 2010 yılında atandığı "Konservatuvar Müdürlüğü" görevinden 11 yıllık bir sürenin ardından ayrıldı ve aynı yıl (2021) yine aynı kurumun "bölüm başkanlığı" görevine getirildi. 15.08.2018 tarihinde "İslam Tarihi ve Sanatları Bilim/Sanat" alanında "doçent" unvanı almaya hak kazandı. Mûsikî -özellikle de dînî Türk mûsikîsi- ile ilgili kitap, makale ve bildiri gibi çalışmaları bulunan yazar, evli ve bir erkek çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
KISALTMALAR	9
GİRİŞ	11
BİRİNCİ BÖLÜM	13
MÛSİKÎ VE İSLÂM DİNİ	13
1.1. Mûsikînin Tanımı	13
1.2. Mûsikînin Kökeni	14
1.3. Mûsikînin Önemi	16
1.4. Mûsikînin İslâm Dinindeki Yeri	20
1.4.1. Mûsikîyi Haram Kıldığı İddia Edilen Âyetlerden Bazıları.....	21
1.4.2. Mûsikîyi Helal Kıldığı İddia Edilen Âyetlerden Bazıları.....	25
1.4.3. Mûsikîyi Haram Kıldığı İddia Edilen Hadîslerden Bazıları.....	27
1.4.4. Mûsikîyi Helal Kıldığı İddia Edilen Hadîslerden Bazıları.....	29
1.4.5. Sonuç ve Değerlendirme.....	30
İKİNCİ BÖLÜM	35
TÜRK MÛSİKÎSİ TARİHİ VE NAZARİYATI	35
2.1. Türk Mûsikîsi Tarihi.....	35
2.1.1. İslâmiyet'in Kabulünden Önceki Türk Mûsikîsi	39
2.1.1.1. Altaylılar Döneminde Türk Mûsikîsi	40
2.1.1.2. Hunlar Döneminde Türk Mûsikîsi.....	43
2.1.1.3. Göktürkler Döneminde Türk Mûsikîsi	45
2.1.1.4. Uygurlar Döneminde Türk Mûsikîsi	46
2.1.2. İslâmiyet'in Kabulünden Sonraki Türk Mûsikîsi.....	48
2.1.2.1. Karahanlılar Döneminde Türk Mûsikîsi	50

2.1.2.2. Gazneliler Döneminde Türk Mûsikîsi	51
2.1.2.3. Büyük Selçuklular Döneminde Türk Mûsikîsi ..	52
2.1.2.4. Anadolu Selçukluları Döneminde Türk Mûsikîsi .	53
2.1.2.5. Osmanlılar Döneminde Türk Mûsikîsi	55
2.1.2.6. Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Türk Mûsikîsi	61
2.2. Türk Mûsikîsi Nazariyatı	63
2.2.1. Temel Bilgiler	63
2.2.2. Türk Mûsikîsi Makamları	79
2.2.2.2. Şed (Göçürülmüş) Makamlar	85
2.2.2.3. Mürekkep (Bileşik) Makamlar	88
2.2.3. Türk Mûsikîsi Usulleri	91
2.2.3.1. Basit (Temel) Usuller	92
2.2.3.2. Mürekkep (Bileşik) Usuller	93
2.2.4. Türk Mûsikîsi Türleri	95
2.2.4.1. Saz Mûsikîsi Türleri	96
2.2.4.2. Sözlü Mûsikî Türleri	98
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	105
DİNÎ TÜRK MÛSİKÎSİ	105
3.1. Dînî Türk Mûsikîsinin Tanımı	105
3.2. Dînî Türk Mûsikîsinin Tesmiyesi	105
3.3. Dînî Türk Mûsikîsinin Şubeleri	107
3.3.1. Câmi Mûsikîsi	107
3.3.1.1. Câmi Mûsikîsinin Özellikleri	107
3.3.1.2. Câmi Mûsikîsinin Türleri	108
3.3.2. Tekke Mûsikîsi	130
3.3.2.1. Tekke Mûsikîsinin Özellikleri	130
3.3.2.2. Tekke Mûsikîsinin Türleri	132
3.4. Dînî Türk Mûsikîsinin Ortak Türleri	141
3.4.1. Kur'an-ı Kerîm	142
3.4.2. Salât (Salâtüselâm/Salavat)	143
3.4.2.1. Salât-ı Ümmiyye	144
3.4.2.2. Diğer Ortak Salâtlar	146

3.4.3. Tekbîr	146
3.4.4. Mevlid	147
3.4.5. Mî'râciyye.....	151
3.4.6. Reğaiyye.....	154
3.4.7. Muhammediyye.....	155
3.4.8. Kasîde	158
3.4.9. Mersiyye.....	160
3.4.10. Tevşîh.....	162
3.4.11. Na't	164
3.4.12. İlâhî	165
3.5. Dînî Türk Mûsikîsi Türlerine Dair Bazı Tespit ve Düşünceler	167
3.6. Tasavvufî Türk Halk Mûsikîsi	176
3.7. Tasavvufî Türk Sanat Mûsikîsi	179
3.8. Dînî Türk Mûsikîsinin İcra Edildiği Tertipler	181
3.8.1. Temcîd Tertibi.....	181
3.8.2. Teravîh Tertibi	183
3.8.3. Tesbîh Tertibi (Mahfel Sürmesi)	185
3.8.4. Zikir Tertibi.....	187
3.9. Dînî Türk Mûsikîsinin İcra Edildiği Merasimler	195
3.9.1. Nevbe Merasimi.....	195
3.9.2. Dînî-Tasavvufî Merasimler.....	199
3.9.3. İçtimaî Merasimler.....	202
3.10. Dînî Türk Mûsikîsinin İcra Edildiği Vazifeler.....	204
3.10.1. İmamlık	204
3.10.2. Müezzinlik	206
3.10.3. Cumhur Müezzinliği	207
3.11. Dînî Türk Mûsikîsine Katkıda Bulunan Tarikatlar.....	209
3.11.1. Mevlevîlik	211
3.11.2. Bektaşîlik	214
3.11.3. Esmâcî Tarikatlar	221
3.12. Dînî Türk Mûsikîsinin Bazı Büyük Bestekârları	229
3.12.1. Hatîb Zâkirî Hasan Efendi	229

3.12.2. Buhûrîzâde Mustafa İtrî Efendi	230
3.12.3. Dede Ali Şîruganî.....	232
3.12.4. Çalazkzâde Şeyh Mustafa Efendi.....	234
3.12.5. Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi.....	235
3.12.6. Hoca Zekâî Dede Efendi.....	239
3.13. Dînî Türk Mûsikisinde Kullanılan Sazlar	241
3.13.1. Telli (Mızraplı/Yaylı) Sazlar.....	242
3.13.2. Nefesli (Üflemeli) Sazlar.....	251
3.13.3. Vurmalı (Ritim) Sazlar	253
KAYNAKLAR	257
EKLER	267

KAYNAKLAR

- ABDÜLAZİZ BEY, *Osmanlı Âdet, Merâsim ve Tabirleri*, (Haz. Kâzım Arısan-Duygu Arısan Günay), Tarih Vakfı-Yurt Yayınları, İstanbul 2000.
- AGAYEVA, Süreyya, "Nevbe", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul 2007, 33/37-38.
- AHMET CEVDET PAŞA, *Târih-i Cevdet*, 12 Cilt, Üçdal Neşriyat, İstanbul 1966.
- AK, Ahmet Şahin, *Türk Din Mûsikîsi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2014.
- AKDOĞAN, Bayram, *Türk Din Mûsikîsi Dersleri*, Bilge Ajans, Ankara 2010.
- "Çeşitli Yönleriyle Ezanlarımız", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2013, S. 29, ss. 9-62.
- "Din Görevlilerine Mûsikî Eğitimi Verilmesi Hakkında Örnek Bir Metot", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Ankara 2002, C. 43, S. 2, ss. 315-353.
- *Türk Din Mûsikîsinde Formlar*, Seminer, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ankara 1990.
- AKDOĞU, Onur, *Türk Müziğinde Türler ve Biçimler*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1996.
- AKPINAR, Hüseyin *Gülşenilikte Mûsikî ve Mûsikîşinaslar*, Basılmamış Doktora Tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa 2003.
- "Bir Câmi Mûsikîsi Formu: Feraciye", *İSTEM*, 2008, S. 11, ss. 189-194.

- “İslâm ve Sanat Bağlamında Bazı Merasimler ve Mûsikî”, *İslâm ve Sanat Tartışmalı İlmî Toplantı*, 07-09 Kasım 2014, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Konferans Salonu, Kampüs-Antalya, Ensar Neşriyat, İstanbul 2015 ss. 111-120.
- ALGÜL, Rıza, *Alevîliğin Sosyal Mücadeledeki Yeri*, Pencere Yayınları, İstanbul 1996.
- ALİ RIZA BEY, *Bir Zamanlar İstanbul*, (Haz. Niyazi Ahmet Banoğlu), Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul, Tarihsiz.
- ALİ SEYDİ BEY, *Teşrifât ve Teşkilât-ı Kadîmemiz*, (Haz. N. Ahmet Banoğlu), Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul, Tarihsiz.
- ALPAGUT, İbrahim Ufuk, *Kim Kapattı Şu Müziği*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1998.
- ANGI, Çiğdem Eda “Müzik Kavramı Ve Türkiye’de Dinlenen Bazı Müzik Türleri”, *İdil Dergisi*, 2013, C. 2, S. 10, ss. 59-81.
- ARTUN, Erman, *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*, Akçağ Yayınları, Ankara 2001.
- ATEŞ, Erdoğan, *Türk Din Mûsikîsi*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2015.
- *Hatip Zâkirî Hasan Efendi’nin Hayatı ve Eserleri*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 1999.
- “Türk Din Mûsikîsi’nde Ezan”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2014/2, S. 33, ss. 163-179.
- “Şuğul”, *DİA*, İstanbul 2010, 39/226.
- “Tekbîr”, *DİA*, İstanbul 2011, 40/344.
- BERKER, Ercümen, “Türk Mûsikîsinde Dönemler”, *Meydan Larousse*, 9/84-85.
- BOZKURT, Nebi, *Hadîs’te Folklor Eğlence*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 1997.
- BUDAK, Abdulhamit, *Halvetî Tarikatının Osmanlı Toplum Yapısıyla Sosyo-Politik Ve Kültürel Etkileşimi (XV. Yüzyıl Amasya Şehri Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum 2014.
- CAN, Halil, “Dînî Mûsikî”, *Mûsikî Mecmûası*, İstanbul 1974, S. 291, ss. 10-15.

- “Tasavvuf Mûsikîsi”, *Tasavvuf Kitabı*, (Haz. Cemil Çiftçi), Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003.
- ÇAKIR, Ahmet, “Tekke Mûsikîsi”, *Türk Din Mûsikîsi El Kitabı*, (Ed. Ahmet Hakkı Turabi), Grafiker Yayınevi, Ankara 2018, ss. 106-126.
- DAŞCIOĞLU, Kemal, “Alevilik-Bektaşılık İlişmesine Dair”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2004, S. 11, ss. 29-38.
- DEMİRTAŞ, Yavuz, *XIX. Yüzyıl İstanbul’unda Tekke Mûsikîsi*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2007.
- “Türk Din Mûsikîsi Formları”, *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Elazığ 2009, S. 14:1, ss. 213-227.
- “Yûnus Emre ve Mûsikî”, *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Elazığ 2014, S. 19:1, ss. 59-78.
- “Salât-ı Dâiyye ve Devâiyye”, *İslâm Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, 2022, C. 7, S. 1, ss. 124-137.
- *Bestekâr, Şeyh Çâlâkzâde Mustafa Efendi Hayatı, Mûsikîsi ve Eserleri*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 1998.
- DİNDİ, Emrah, *Hacı Bektaş-ı Velî’de Kur’an Anlayışı*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2006.
- DUYGULU, Melih, *Alevî-Bektaşî Müziğinde Değişler*, Can Yayınları, İstanbul 1997.
- EMNALAR, Atınc, *Türk Halk Müziği Ve Nazariyatı*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1998.
- ERDAŞ, Safiye Şeyda “Türk Din Mûsikîsinde Nevbe Formu ve Keyyâlîyye Tarîkindeki İcrasının İncelenmesi”, *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, Haziran 2022, C. 26, S. 1, ss. 101-120.
- ERGUN, Sadettin Nüzhet, *Türk Mûsikîsi Antolojisi: Dînî Eserler*, 2 Cilt, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1942.
- ERSOY, Mehmet Âkif, *Safahat*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 2011.

- EVLİYA ÇELEBİ, *Evlîya Çelebi Seyahatnâmesi*, 10 Cilt, İkdâm Matbaası, Dersaadet 1314.
- EZGİ, Mehmet Suphi, *Nazarî ve Arneli Türk Musikisi*, 5 Cilt, İstanbul Belediyesi Konservatuvarı Yayınları, İstanbul 1933-1953.
- *Türk Müsiki Klasiklerinden Temcîd-Na't-Salât-Durak*, İstanbul Belediyesi Konservatuvarı Yayınları, İstanbul 1945.
- GAZİMİHAL, Mahmut Ragıp, *Ülkelerde Kopuz ve Tezeneli Sazlarımız*, Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Yayınları, Ankara 1975.
- GAZZÂLÎ, *İhyâu Ulûmi'd-Dîn*, 4 Cilt, Tuğra Neşriyat, İstanbul 1992.
- GÖLPINARLI, Abdülbaki, *Alevî-Bektaşî Nefesleri*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1992.
- GÖNÜL, Mehmet, "Türk Müsikişinin Tasnîf ve Tesmiyelerine Bir Bakış", *İSTEM*, 2018, S. 31, ss. 35-46.
- GÖNÜL, Mehmet-ALTINTUĞ, Onur, "Dinler ve Müsiki", *İstem*, 2014, S. 24, ss. 43-62.
- HACI BEKTAŞ VELİ, *Makalat*, (Haz. Esad Coşan), Seha Neşriyat, Ankara, thz.
- HARMANCI, A. Başak İlhan "Türk Din Müsikişinde Salâ (Salât) Formu Ve Salâ Besteleri", *Rast Müzikoloji Dergisi*, 2013, C. 1, S. 1, ss. 154-195.
- "Türk Din Müsikişinde Tevşih (Tevşih ve Naat Mukâyesesi)", *İSTEM*, 2020, C. 18, S. 35, ss. 97-116.
- HEPER, Sadettin, *Melevî Âyinleri*, Konya Turizm Derneği Yayınları, Konya 1979.
- HIZIR İLYAS EFENDİ, *Letâif-i Vekâyi-i Enderûn*, İstanbul 1276.
- İLYASOĞLU, Evin, *Zaman İçinde Müsiki*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1999.
- İMİK, Ünal-HAŞHAŞ, Sinan, "Müsiki Nedir Ve Hayatımızın Neresindedir", *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 2020, C. 6, S. 2, ss. 196-202.
- İNAL, Mahmut Kemal, *Hoş Sadâ*, Ketebe Yayınevi, İstanbul 2019.
- İNANÇER, Ö. Tuğrul, "Osmanlı Müsikişinin Tarihinde Tasavvuf Müsikişine Bir Bakış", *Yeni Türkiye Dergisi Osmanlı Özel Sayısı*, C. 4, S. 34, ss. 551-563.

- “Osmanlı Tarihinde Sûfilik Âyin ve Erkânları”, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler*, (Haz. A. Yaşar Ocak), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, ss. 126-187.
- “Hasan Efendi, Hatip-Zâkirî”, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi (DBİA)*, 3/563.
- “Mevlevî Mûsikîsi ve Semâ”, *DBİA*, 5/422.
- “Nakşibendîlik’te Zikir Usûlü ve Mûsikî”, *DBİA*, 6/39.
- “Rifailik’te Zikir Usûlü ve Mûsikî”, *DBİA*, 6/330-301.
- “Tekke Mûsikîsi”, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi (DBİA)*, 8 Cilt, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul 1993-1994, 7/240-241.
- İSTANBUL KONSERVATUARI TASNİF HEYETİ, *Türk Mûsikîsi Klasiklerinden İlâhîler*, İstanbul Konservatuarı Yayınları, 4 Cilt, İstanbul 1931.
- *Klasik Türk Mûsikîsi Klasiklerinden Hafız M. Zekai Dede Efendi Külliyyatı*, 3 Cilt, İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı, İstanbul 1940-1943.
- *Türk Mûsikîsi Klasiklerinden Bektaşî Nefesleri*, İstanbul Belediye-si Konservatuvarı Yayınları, İstanbul 1933.
- *Mevlevî Âyinleri*, 13 Cilt, İstanbul Konservatuvarı Yayınları, İstanbul 1934-1939.
- KAHYAOĞLU, Yılmaz, “Klasik Türk Mûsikîsinde Saz Mûsikîsinin Yeri Ve Önemi”, *İnönü Üniversitesi Kültür Ve Sanat Dergisi*, 2015, C. 1, S. 1, ss. 57-60.
- KAPLAN, Zekâî, *Dînî Mûsikî Dersleri*, MEB Yayınları, İstanbul 1991.
- KARA, Mustafa, *Metinlerle Osmanlılarda Tasavvuf ve Tarikatlar*, Sır Yayınları, Bursa 2004.
- KARADENİZ, Ekrem, *Türk Mûsikîsi Nazariye ve Esasları*, İş Bankası Yayınları, Ankara (Tarihsiz).
- KARAMAN, Hayreddin, *Kur’an Yolu Türkçe Meâl Ve Tefsir*, 5 Cilt, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2020.
- KARAKAŞ, Gülşah, *Geleneksel Türk Sanat Müziğinin Türk Halk Müziğiyle Karşılaştırarak İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman 2016.

KILIÇ, Tuba, "Müziğin Kişisel, Toplumsal, Ulusal Ve Uluslararası İşlevlerinin Müzik Eğitime Etkileri", *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi Bildirileri (Ankara 10-15 Eylül 2007)*, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, 9 Cilt, Ankara 2009, 1/465-477.

KOCA, Fatih, *İslam Tarihi ve Medeniyetinde Salâlar ve Salâvâtlar*, Basılmamış Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2013.

----- Tarihten Günümüze Tekbîr Ve Tehlîl Nidâlarının Sloganik Değeri Üzerine Bir İnceleme", *Dînî Araştırmalar*, 2014, C. 17, S. 45, ss. 149- 158.

----- "Türk Din Müsikîsi Formu Olarak "Ta'rîf" ve Ta'rîf Bestesi", *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2020, C. 5, S. 4, ss. 636-661.

----- "Abdülğânî Gülşenî'nin Cumhur Müezzinliği Tertîbi 'Mahfel Sürmesi', *Rast Müzikoloji Dergisi*, 2017, C. 5, S. 1, ss. 1523-1534.

----- "Peygamberimiz Hz. Muhammed'in Müezzinleri", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2011, C. 52, S. 2, ss. 291-310.

KOÇ, Ferdi, "Türk Din Müsikîsi'nde Temcidler Ve Sakarya İli Taraklı İlçesinde Okunan Temcid Örnekleri", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sakarya 2011, C. 13, S. 23, ss. 59-74.

----- "Buhûrîzâde Mustafa İtrî'nin Hânendeliği, Bestekârlığı Ve Türk Müziği Makamlarını Kullanma Tekniği", *Tarih Okulu Dergisi*, 2015, S. 23, ss. 85-96.

KORKMAZ, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.

KÖPRÜLÜ, Fuat, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1976.

KÖRÜKÇÜ, Çetin, "Türk Müziği Tarihi Ve Dönemleri", <http://www.turkishmusicportal.org/>, E. T. 26.03.2023.

KURTULUŞ, Rıza-PALA, İskender, "Mülemma", *DİA*, Ankara 2020, 314/536-537.

KÜÇÜK, Sezai, *XIX. Asırda Mevlevîlik ve Mevlevîler*, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000.

- KÜÇÜKAŞÇI, M. Sabri-BEYDİLLİ, Kemal-ÖĞÜT, Salim, "İmam", *DİA*, 22/188-190.
- MAHMUT, Nuri, "Uygur Müziğinin İslamiyet'ten Önceki ve Sonraki Durumu Üzerine", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi - Özel Sayı*, Ankara 1994, ss. 336-344.
- MEHMED SÜREYYA, *Sicill-i Osmânî*, (Haz. Nuri Akbayar-Seyit Ali Kahraman), 6 Cilt, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.
- MEVLÂNÂ, *Konularına Göre Açıklamalı Mesnevî Tercümesi*, (Çev. Şefik Can), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2002.
- NASUHİOĞLU, Orhan, "Dînî Mûsikîmizin Bir Şaheseri: Mi'râciyye", *Mûsikî Mecmûası*, 292/4-5.
- ÖGEL, Bahaeddin, *İslâmiyetten Önce Türk Kültür Tarihi-Orta Asya Kaynak ve Buluntularına Göre*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988.
- *Türk Kültür Tarihine Giriş*, 9 Cilt, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1977.
- ÖMÜRLÜ, Yusuf, *Rahmet Peygamberine İlahiler*, Türk Kadınları Kültür Derneği Yayınları, İstanbul 2007.
- ÖNCEL, Mehmet, *Türk Halk Müziği: Formlar, Çalgılar ve Yedi Bölgeden Hikâyeli Türküler*, Evrensel Değerler Derneği Yayınları, İstanbul 2022.
- ÖZALP, M. Nazmi, *Türk Mûsikîsi Beste Formları*, TRT Genel Sekreterlik Basım ve Yayın Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1992.
- ÖZCAN, Nuri, "Ali Şiruganî", *DİA*, İstanbul 1989, 2/454.
- "Bayram Salâsı", *DİA*, İstanbul 1992, 5/268-269.
- "Bektaşî Mûsikîsi", *DİA*, İstanbul 1992, 5/371-372.
- "Devrân", *DİA*, 9/250.
- "Dînî Mûsikî", *DİA*, İstanbul 1994, 9/359-360.
- "Durak", *DİA*, İstanbul 1994, 10/4.
- "Ezan", *DİA*, İstanbul 1995, 12/43-45.
- "Gulâm Şâdî", *DİA*, İstanbul 1996, 14/186-187.
- "Hasan Efendi, Zâkirî", *DİA*, 16/319.
- "İtrî Efendi, Buhûrîzâde", *DİA*, 19/220-221.
- "Mehter", *DİA*, 28/545-546.

- "Mevlid", *DİA*, Ankara 2004, 29/484-485.
- "Mersiye", *DİA*, Ankara 2004, 29/219-221.
- "Mustafa Efendi, Çâlâkzâde", *DİA*, Ankara 2020, 31/296-297.
- "Na't", *DİA*, İstanbul 2006, 32/437.
- "Rauf Yekta Bey", *DİA*, İstanbul 2007, 34/468-470.
- "Sabah Salâsi", *DİA*, İstanbul 2008, 35/333-334.
- "Salât-ı Ümmiyye", *DİA*, İstanbul 2009, 36/20-21.
- "Tevşih", *DİA*, İstanbul 2012, 41/48.
- "Zekâi Dede", *DİA*, İstanbul 2013, 44/195-196.
- "XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Dinî Müsikî", *Yeni Türkiye Dergisi (Osmanlı Özel Sayısı)*, İstanbul 2000, C. 4, S. 34, ss. 565-566.
- ÖZCAN, Nuri-UZUN, Mustafa İsmet, "Cenaze Salâsi", *DİA*, İstanbul 1993, 7/358-359.
- ÖZGEN, Neva, 20. Yüzyılda Klasik Türk Müziği, *Enstrümanları ve İcracıları Hakkında Genel Bir Değerlendirme*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2001.
- ÖZKAN, İsmail Hakkı, *Türk Müsikisi Nazariyatı ve Usulleri Kudüm Velveleleri*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1994.
- "Kasîde", *DİA*, İstanbul 2001, 24/566.
- ÖZTUNA, Yılmaz, *Büyük Türk Müsikisi Ansiklopedisi*, 2 Cilt, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.
- *İtrî*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987.
- *Türk Müsikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2000.
- REVNAKOĞLU, Cemaleddin Server, "Nevbe Vurmak Ne İdi, Nasıl Yapılırdı?", *Eski Sosyal Hayatımızda Tasavvuf ve Tarikat Kültürü*, (Haz. M. Doğan Bayın-İsmâil Dervişoğlu), Kırkambar Kitabevi, İstanbul 2003.
- SAHİL, Buğra Sercan, *Zekâi Dede'nin Türk Din Musikisi Tarihindeki Yeri Ve İlahi Formundaki Eserlerinin Makamsal Analizi*, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019.

- SALCI, Vahit Lütfi, *Gizli Türk Mûsikîsi ve Türk Mûsikîsinde Armoni Meseleleri*, Numune Matbaası, İstanbul 1940.
- SEZGİN, Abdulkadir, *Hacı Bektaş-ı Velî ve Bektaşîlik*, Sezgin Neşriyat, İstanbul 1991.
- SEZİKLİ, Ubeydullah, *Anadolu İmam Hatîb Liseleri Dînî Mûsikî Öğretim Materyali*, MEB Yayınları, 2018.
- "Temcîd", *DİA*, İstanbul 2011, 40/410-411.
- SÜLEYMAN ÇELEBİ, *Mevlid*, (Haz. Necla Pekolcay), Dergâh Yayınları, İstanbul 1992.
- SÜRELSAN, İsmail Baha, *Dînî Türk Mûsikîsine Giriş*, TRT Yayınları, Ankara 1972.
- ŞEN, İhsan-ÇAKIR, Ahmet, "Osmanlıda Resmî Kandil Merâsimleri Ve Mûsikî", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2020, S. 48, ss. 241-264.
- ŞENGEL, Ali Rıza-TÖRE, Abdülkadir, *Türk Mûsikîsi Klasikleri: İlahîler*, (Haz. Yusuf Ömürlü), 9 Cilt, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 1979-1984.
- TANRIKORUR, Çinuçen, *Müzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler*, Ötügen Yayınları, İstanbul 1998.
- TIRAŞCI, Mehmet, "Türk Din Mûsikîsi Terim ve Türlerinin Tasnifine Dair Farklı Bir Deneme", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2018, C. 7, S. 5, ss. 204-217.
- TOPUZ, Serdar, "Türk Müzik Kültürüne Dair", *haberajandanet*, E.T. 23.11.2020.
- TURABİ, Ahmet Hakkı (Editör), *Türk Dîn Mûsikîsi El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2018.
- UÇAN, Ali, *İnsan ve Mûsikî, İnsan ve Sanat Eğitimi*, Mûsikî Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1994.
- *Geçmişten Günümüze Günümüzden Geleceğe Türk Müzik Kültürü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 2000.
- *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*, Evrensel Müzikevi, Ankara 2005.
- "Türk Dünyası'nda Orta Asya - Anadolu Müzik İlişkileri", *Erdem*, 2000, C. 12, S. 35, ss. 593-664.

ULUDAĞ, Süleyman, *İslam Açısından Müzik ve Sema*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2020.

----- "Nefes", *DİA*, İstanbul 2006, 32/522-523.

UMUL, Lale Akay, "Bektaşî Erkânındaki Nefesler ve İstanbul Konservatuarı'nın 1933 Senesinde Neşrettiği Nefesler Üzerine Bir Deneme", *Folklor-Edebiyat Dergisi*, 2002, C. 8, S. 32, ss. 93-104.

----- "Türk Dinî Müziğine Genel Bakış ve Bugünkü Durumu", *Folklor-Edebiyat Dergisi*, C. 9, S. 36, ss. 81-95.

USTA, Nazlı, "Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye'de Müziğin Dönüşümü", *Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2010, C. 1, S. 4, ss. 107-117.

UZ, Kazım, *Mûsikî İstılahatı*, Küğ Yayınları, Ankara 1964.

ZUN, Mustafa İsmet, "Gülbank", *DİA*, İstanbul 1996, 14/232-235.

----- "İlâhî", *DİA*, İstanbul 2000, 22/64-68.

----- "Mî'râciyye", *DİA*, Ankara 2020, 30/135-140.

----- "Muhammediyye", *DİA*, Ankara 2020, 30/583-584.

----- "Regâibiyye", *DİA*, İstanbul 2007, 34/536-537.

----- "Yazıcıoğlu Mehmed Efendi", *DİA*, İstanbul 2013, 43/362-363.

YALAR, Mehmet, "İslâmî Arap Şiiri ve Hz. Peygamber", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Bursa 2009, C. 18, S. 1, ss. 61-88.

YALTIRIK, Hüseyin, *Trakya Bölgesinin Tasavvufî Halk Müziği*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002.

YAVAŞÇA, Alaeddin, *Türk Müsikiğinde Kompozisyon ve Beste Biçimleri*, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları, İstanbul 2002.

----- "İstanbul'daki Müsiki Meclisleri", *DBİA*, 5/529-530.

----- "İstanbul Müsiki Hayatı: Saray Dışında Müsiki Hayatı", *DBİA*, 5/527.

YÜCEL, Haluk, "Türk Halk Müziği Üzerine Bir İnceleme", *Akademik Bakış Dergisi*, 2011, C. 26, S. 2, ss. 1-13.

YÜCEL, İrfan, "İmam", *DİA*, İstanbul 2000, 22/188.

YÜCER, H. Mahmut, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (19.Yüzyıl)*, İnsan Yayınları, İstanbul 2003.

EĞİTİMDE LİDERLİK

[Model, Teori ve Uygulama]

Çeviri Editörü

Prof. Dr. Selahattin Turan

ISBN: 978-625-6861-38-1

Kitabın Orijinal Adı: Advanced Theories of Educational Leadership

Kitabın Yazarı: Khalid Arar & Izhar Oplatka

Kitabın Önceki Yayınevi: Springer

Redaksiyon
Asos Yayınları

Çeviri Editörü
Prof. Dr. Selahattin TURAN

Kapak
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

Baskı-Cilt
Tarcan Matbaacılık
İvedik Caddesi No:417/A
Yenimahalle/Ankara
Eposta: tarcanctp@gmail.com
Tel: 0312 3843435
Matbaa Sertifika No: 47663

Birinci Baskı: 2023

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu
Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ
e-posta: asosyayinlari@gmail.com
web: www.asosyayinlari.com
Tel: 0532 643 75 23
Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.
Bu yayın [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.
Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

Çeviri Grubu

Bölüm	Çeviren
Giriş	<i>Prof. Dr. Selahattin Turan</i> Bursa Uludağ Üniversitesi ORCID: 0000-0003-4023-5819
Bölüm 1	<i>Prof. Dr. Selahattin Turan</i> Bursa Uludağ Üniversitesi ORCID: 0000-0003-4023-5819
Bölüm 2	<i>Doç. Dr. Ramazan Cansoy</i> Karabük Üniversitesi ORCID: 0000-0003-3883-3414
Bölüm 3	<i>Prof. Dr. Kürşad Yılmaz</i> Kütahya Dumlupınar Üniversitesi ORCID: 0000-0002-3705-5094
Bölüm 4	<i>Doç. Dr. Tamer Atmaca</i> Düzce Üniversitesi ORCID: 0000-0001-9157-3100 <i>Öğr. Gör. Ayşegül Övdür Altundal</i> Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi ORCID: 0000-0001-9083-6781
Bölüm 5	<i>Doç. Dr. Metin Özkan</i> Gaziantep Üniversitesi ORCID: 0000-0002-4891-9409 <i>Ahmet İlhan Başar</i> Gaziantep Millî Eğitim Müdürlüğü ORCID: 0000-0001-9385-5860
Bölüm 6	<i>Doç. Dr. Emre Er</i> Yıldız Teknik Üniversitesi ORCID: 0000-0002-9084-6768
Bölüm 7	<i>Dr. Elif Aydoğdu</i> Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ORCID: 0000-0002-0388-3887
Bölüm 8	<i>Doç. Dr. Hamit Özen</i> Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ORCID: 0000-0001-7604-5967

Bölüm 9	<i>Doç. Dr. Hasan Yücel Ertem</i> Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi ORCID No: 0000-0001-9058-641X
Bölüm 10	<i>Dr. Muhammet Emin Türkoğlu</i> Afyon Kocatepe Üniversitesi ORCID: 0000-0003-3883-3414
Bölüm 11	<i>Dr. Gökhan Demirhan</i> Uşak Üniversitesi ORCID: 0000-0002-8342-0160
Bölüm 12	<i>Prof. Dr. Selahattin Turan</i> Bursa Uludağ Üniversitesi ORCID: 0000-0003-4023-5819

Çeviri Editörü
Prof. Dr. Selahattin Turan

İçindekiler

Çeviri Grubu	4
Giriş.....	13
Kaynaklar	18
Teşekkür	19
Yazarlar Hakkında	21
Türkçe Baskıya Ön Söz.....	23
Türkçe Çeviriye Ön Söz.....	25

Bölüm 1

Eğitimde Liderliğe Dair Güncel Araştırmalar

Özet.....	27
Liderliğe Dair İlk Teoriler.....	27
Dönüşümcü Liderlik	30
Öğretimsel Liderlik.....	31
Paylaşılan Liderlik.....	33
Dağıtılmış Liderlik	35
Sosyal Adalet için Liderlik	37
Kadınlar ve Liderlik.....	39
Bölüm Özeti.....	40
Yansıtıcı Sorular	41
Uygulama Etkinlikleri: Dünya Liderlik Görüşünüzü İncelemek	41
Kaynakça.....	42

Kısım I

Sistem ve Bağlamın Önemi

Bölüm 2

Stratejik Liderlik

Özet.....	51
Giriş	51
Stratejik Liderliğin Tanımları.....	53

Neden Okullarda Stratejik Liderlere İhtiyacımız Var?	56
Eğitimde Stratejik Liderliğin Bileşenleri	57
Stratejik Liderliğin Öncülleri	61
Uygulama: Eylemde Stratejik Liderlik	62
Bölüm özeti	65
Modele Eleştirel Bir Bakış	65
Yansıtıcı Sorular	66
Uygulama Etkinlikleri	67
Kaynakça	68

Bölüm 3

Sorumlu Liderlik

Özet	73
Giriş	73
Sorumlu Liderliğin Tanımlanması	74
Okullarda Neden Sorumlu Liderlere İhtiyacımız Var?	77
Eğitimde Sorumlu Liderliğin Bileşenleri	78
Sorumlu Liderliğin Öncülleri Üzerine Araştırmalar	81
Uygulama: Eylemde Sorumlu Liderlik	82
Bölüm Özeti	85
Modele Eleştirel Bir Bakış	86
Yansıtıcı Sorular	86
Uygulama Etkinlikleri	87
Kaynakça	87

Bölüm 4

Toplum Temelli Liderlik

Özet	91
Giriş	91
Toplum Temelli Liderlik Tanımları	93
Neden Okullarda Toplum Temelli Liderliğe İhtiyacımız Var?	95
Toplum Temelli Liderliğin Öncülleri	99
Örnekler, Olası Durumlar Dahil Modelin Uygulaması	100
Bölüm Özeti	102
Modele Eleştirel Bir Bakış	103
Yansıtıcı Sorular	104

Uygulama Etkinlikleri.....	104
Kaynakça.....	105

Bölüm 5

Kültüre Duyarlı Liderlik

Özet.....	109
Giriş	109
Kültüre Duyarlı Liderliğin Tanımları.....	110
Neden Okulda Kültüre Duyarlı Liderlere İhtiyacımız Var?	113
Eğitimde Kültüre Duyarlı Liderliğin Bileşenleri	115
Kültüre Duyarlı Liderliğin Öncülleri	121
Uygulama: Uygulamada Kültüre Duyarlı Liderlik	123
Bölüm Özeti.....	125
Modele Eleştirel Bir Bakış	125
Yansıtıcı Sorular	126
Uygulama Etkinlikleri.....	127
Kaynakça.....	128

Kısım II

Liderlikte İlişkisel Süreçler

Bölüm 6

Hizmetkâr Liderlik

Özet.....	133
Giriş	133
Hizmetkar Liderlik Tanımları	134
Okullarda Niçin Hizmetkar Liderliğe İhtiyacımız var?	137
Eğitimde Hizmetkar Liderliğin Bileşenleri	139
Hizmetkar Liderliğin Öncülleri	143
Uygulama: Eylemde Hizmetkar Liderlik.....	144
Bölüm Özeti.....	146
Modele Eleştirel Bir Bakış	146
Yansıtıcı Sorular	147
Uygulama Etkinlikleri.....	147
Kaynakça.....	148

Bölüm 7

Etik Liderlik

Özet.....	153
Giriş	153
Etik Liderliğin Tanımları	155
Neden Okullarda Etik Liderliğe İhtiyacımız Var	157
Modelin Bileşenleri	160
Etik Liderliğin Öncülleri.....	162
Uygulama: Eylemde Etik Liderlik	164
Bölüm Özeti.....	166
Modele Eleştirel Bir Bakış	166
Yansıtıcı Soruları.....	167
Uygulama Etkinlikleri.....	167
Kaynakça.....	168

Bölüm 8

Narsistik Liderlik

Özet.....	173
Giriş	173
Narsistik Liderlik Tanımları	176
Neden Eğitimdeki Narsist Liderler Hakkında Konuşmak Zorundayız?	177
Narsistik Liderliğin Bileşenleri	179
Narsistik Liderliğin Öncülleri	183
Bölüm Özeti.....	185
Yansıtıcı Sorular	185
Uygulama Etkinlikleri.....	186
Kaynakça.....	186

Kısım III

Etki İlişkileri

Bölüm 9

Otantik Liderlik

Özet.....	191
Giriş	191
Otantik Liderliğin Tanımları.....	193

Neden Okulda Otantik Liderlere İhtiyaç Duyarız?.....	195
Eğitimde Otantik Liderliğin Bileşenleri.....	197
Otantik Liderliğin Öncülleri	201
Uygulama: Eylemde Otantik Liderlik.....	202
Bölüm Özeti.....	204
Modele Eleştirel Bir Bakış	205
Yansıtıcı Sorular	205
Uygulama Etkinlikleri: İşyerinde Otantikliğin Teşvik Edilmesi.....	206
Kaynakça.....	206

Bölüm 10

Ruhsal Liderlik

Özet.....	211
Giriş	211
Ruhsal Liderliğin Tanımları.....	214
Okullarda Neden Ruhsal Liderlere İhtiyaç Duyarız?	216
Eğitimde Ruhsal Liderliğin Bileşenleri.....	218
Ruhsal Liderliğin Öncülleri	221
Uygulama: Eylemde Ruhsal Liderlik	222
Bölüm özeti.....	224
Modele Eleştirel Bir Bakış	224
Uygulama Etkinlikleri.....	225
Kaynakça	225

Bölüm 11

Pozitif Liderlik

Özet.....	231
Giriş	231
Pozitif Liderliğin Tanımları.....	233
Okullarda Neden Pozitif Liderlere İhtiyaç Duyarız?	235
Eğitimde Pozitif Liderliğin Bileşenleri.....	239
Pozitif Liderliğin Öncülleri	244
Uygulama: Eylemde Pozitif Liderlik	245
Bölüm Özeti.....	247
Modele Eleştirel Bir Bakış	248
Yansıtıcı Sorular	249

Uygulama Etkinlikleri.....	249
Kaynakça.....	250

Bölüm 12
Sonuçlar ve Çıkarımlar

Kaynakça.....	261
---------------	-----

Kısım IV
Son Sözler

rinin tepkilerini ve liderlerin bu şekilde ne ölçüde yanıt vermelerini beklediğinizi değerlendirin.

3. Daha sonra, olayı bu bölümde tartışılan iki modelle açıklamaya çalışın. Okulunuzdaki liderler olayı seçtiğiniz model(ler)in duruşuna göre çözerse ne olurdu? Bu eylemin etkisi nasıl olurdu?

4. Eğitim liderlerinizden biriyle olan ilişkinizi düşünün. Bu ilişkiyi nasıl tanımlarsınız? Bu ilişkilere hangi güç dinamikleri egemen olabilir?

5. Okulunuzla yüksek ilgi düzeyine sahip bir model seçin ve bu modeli benimsemek isteyebilecek okul liderlerine beş öneri yazın.

Kaynakça

Angelle, P., & Torrance, D. (2019). *Cultures of social justice leadership*. Palgrave Macmillan.

Arar, K. (2019). The challenges involved when Arab women forge a path to educational leadership: Context personal cost, and coping. *Educational Management Administration & Leadership*, 47(5), 749–765.

Arar, K. (2020). *School leadership for refugees' education*. Routledge.

Arar, K., & Taysum, A. (2019). From hierarchical leadership to a mark of distributed leadership by whole school inquiry in partnership with Higher Education Institutions: Comparing the Arab education in Israel with the education system in England. *International Journal of Leadership in Education*. <https://doi.org/10.1080/13603124.2019.1591513>

Arar, K., Shapira, T., Azaiza, F., & Hertz-Lazarowitz, R. (2013). *Arab women into leadership and management*. Palgrave Macmillan.

Arar, K., Beycioglu, K., & Oplatka, I. (2017). A cross-cultural analysis of educational leadership for social justice in Israel and Turkey: Meaning, actions and context. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 47(2), 192–206.

Arar, K., Brooks, J., & Bogotch, I. (2019). Introduction: Understanding immigrant and refugee education. In K. Arar, B. Jeffrey, & I. Bogotch (Eds.), *Education, immigration and migration: Policy, leadership and praxis for a changing world* (pp. 1–12). Emerald Publishing.

Arar, K., Guajardo, M., & Bogotch, I. (forthcoming). The “beyond” spaces of social justice leadership. In P. Woods, A. Roberts, M. T. & H. Young (Eds.), *Handbook of leadership in education*. Edward Elgar Publishing Ltd.

Bass, B. M. (1985). Leadership and performance beyond expectations. Harper and Row. Berkovich, I. (2014). A socio-logical framework of social justice leadership in education. *Journal of Educational Administration*, 52(3), 282–309.

Berkovich, I., & Eyal, O. (2021). Transformational leadership, transactional leadership, and moral reasoning *Leadership and Policy in Schools*, 20(2), 131–148.

Blackmore, J. (1999). Troubling women: Feminism, leadership and educational change. *British Journal of Sociology*, 16, 21–36.

Blackmore, J. (2016). *Educational leadership and Nancy Fraser*. Routledge.

Blount, J. (2008). History as a way of understanding and motivating. In I. Bogotch, F. Beachum, J. Blount, J. Brooks, & F. English (Eds.), *Radicalizing educational leadership: Dimensions of social justice* (pp. 7–38). Brill Publishers.

Bogotch, I., Beachum, F., Blount, J., Brooks, J., & English, F. (2008). *Radicalizing educational leadership: Dimensions of social justice*. Brill Publishers.

Bolger, R. (2001). The influence of leadership style on teacher job satisfaction. *Educational Administration Quarterly*, 37(5), 662–683.

Boyce, J., & Bowers, A. (2018). Toward an evolving conceptualization of instructional leadership as leadership for learning Meta-narrative review of 109 quantitative studies across 25 years. *Journal of Educational Administration*, 56(2), 161–182.

Brooks, J. S., & Miles, M. (2006). From scientific management to social justice and back again? Pedagogical shifts in the study and practice of educational leadership. *International Electronic Journal for Leadership in Learning*, 10, Article 21. Retrieved from <http://www.ucalgary.ca/iejll>

Brooks, J. S., & Watson, T. N. (2019). School leadership and racism: An ecological perspective. *Urban Education*, 54(5), 631–655.

Brooks, J., Normore, A., & Wilkinson, W. (2017). School leadership, social justice and immigration: Examining, exploring and extending two frameworks. *International Journal of Educational Management*, 31(1), 3–26.

Brown, K. M. (2004). Leadership for social justice and equity: Weaving a transformative framework and pedagogy. *Educational Administration Quarterly*, 40(1), 77–108.

Brunner, C., & Grogan, M. (2007). *Women leading schools systems*. Rowan & Littlefield Education.

Bryman, A., Collins, D., Grint, K., Jackson, B., & Uhl-Bein, M. (2015). *The Sage handbook of educational leadership*. Sage.

Burns, J. M. B. (1978). *Leadership* (p. 259). Harper & Row.

Coleman, M. (2011). *Women at the top – challenges, choice and changes*. Palgrave Macmillan.

Diem, S., & Boske, C. (2012). Introduction – Advancing leadership for social justice in a global world. In C. Boske & S. Diem (Eds.), *Global leadership for social justice: Taking it from the field to practice*. Emerald Publishing.

English, F. W. (2020). Still searching for leadership in educational leadership: A postmodern analysis of the social justice discourse within the field. In C. A. Mullen (Ed.), *Handbook of social justice interventions in education* (pp. 1–25). Springer.

Fiedler, F. E. (1967). *A theory of leadership effectiveness*. McGraw-Hill.

Fitzgerald, T. (2010). Spaces in-between: Indigenous women leaders speak back to dominant discourse and practices in educational leadership. *International Journal of Leadership in Education*, 13(1), 93–105.

Fletcher, J., & Kaufer, K. (2003). Shared leadership: Paradox and possibility. In C. Pearce & J. Conger (Eds.) *Shared leadership: Reframing the hows and whys of leadership* (pp. 21–47). Sage.

Fuller, K. (2015). Learning gendered leadership: A discursive struggle. In E. Reilly & Q. Bauer (Eds.), *Women leading education across the continents: Overcoming the barriers* (pp. 181–186). Rowman and Littlefield.

Fuller, K. (2022). *Feminist perspectives on contemporary educational leadership*. Routledge.

Gkolia, A., Koustelios, A., & Belias, B. (2018). Exploring the association between transformational leadership and teacher's self-efficacy in Greek education system: A multilevel SEM model. *International Journal of Leadership in Education*, 21(2), 176–196.

Grogan, M., & Shakeshaft, C. (2011). *Women and educational leadership*. Jossey Bass.

Gumus, S., Arar, K., & Oplatka, I. (2021). Review of international research on school leadership for social justice, equity and diversity. *Journal of Education Administration & History*, 53(1), 81–99.

Hallinger, P. (2010). Developing instructional leadership. In B. Davies & M. Brundrett (Eds.), *Developing successful leadership* (pp. 61–76). Springer.

Hallinger, P., & Heck, R. (1997). Exploring the principal's contribution to school effectiveness'. *School Effectiveness and School Improvement*, 8(4), 1–35.

Hallinger, P., & Heck, R. (2009). Distributed leadership in schools: Does system policy make a difference? In A. Harris (Ed.), *Distributed leadership: Different perspectives*. Netherlands Springer Press.

Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional leadership behavior of principals. *Elementary School Journal*, 86(2), 217–248.

Hargreaves, A., Boyle, A., & Harris, A. (2014). *Uplifting leadership*. Jossey Bass.

Harris, A. (2003). Distributed leadership in schools: Leading or misleading? *Management in Education*, 16(5), 10–13.

Harris, A. (2005). Leading or misleading? Distributed leadership and school improvement. *Journal of Curriculum Studies*, 37(3), 255–265.

Harris, A., & DeFlaminis, J. (2016). Distributed leadership in practice: Evidence, misconceptions and possibilities. *Management in Education, 30*(4), 141–146.

Hersey, P., & Blanchard, K. H. (1977). *Management of organizational behavior: Utilizing human resources*. Prentice Hall.

Horsford, S. D., Grosland, T., & Gunn, K. M. (2011). Pedagogy of the personal and professional: Toward a framework for culturally relevant leadership. *Journal of School Leadership, 21*(4), 582–606.

House, R. J. (1971). A path-goal theory of leader effectiveness. *Administrative Science Quarterly, 16*, 321–338.

Ismail, S. N., Don, Y., Husin, F., & Khalid, R. (2018). Instructional leadership and teachers' functional competency across the 21st century learning. *International Journal of Instruction, 11*(3), 134–152.

Johnson, S. M., Reinhorn, S. K., Charner-Laird, M., Kraft, M. A., Ng, M., & Papay, J. P. (2014). Ready to lead, but how? Teachers' experiences in high-poverty urban schools. *Teachers College Record, 116*(10), 1–37.

Khalifa, M. A., Gooden, M. A., & Davis, J. E. (2016). Culturally responsive school leadership: A synthesis of the literature. *Review of Educational Research, 86*(4), 1272–1311.

King, A. S. (1990). Evolution of theory leadership. *Vikalpa, 15*(2), 43–54.

Kochan, F. K., Spencer, W. A., & Mathews, J. G. (2000). Gender-based perceptions of the challenges, changes, and essential skills of the principalship. *Journal of School Leadership, 10*(4), 290–310.

Kownacki, A., Barker, D., & Arghode, V. (2020). A grounded theory approach for exploring shared leadership: Evidence from urban primary schools in Pennsylvania. *International Journal of Leadership in Education, 7–23*.

Kruger, M., Witziers, B., & Sleegers, P. (2007). The impact of school leader variables on school level factors: Validation of a casual model. *School Effectiveness and School Improvement, 18*(1), 1–20.

Kwan, P. (2020). Is transformational leadership theory Passé? Revisiting the integrative effect of instructional leadership and transformational leadership on student outcomes. *Educational Administration Quarterly 56*(2), 321–349.

Leithwood, K., & Jantzi, D. (2005). A review of transformational school leadership research 1996–2005. *Leadership and Policy in Schools, 4*, 177–199.

Leithwood, K., & Jantzi, D. (2008). Linking leadership to student learning: The role of collective efficacy. *Educational Administration Quarterly, 44*(4), 496–528.

Leithwood, K., & Sun, J. (2012). The nature and effects of transformational school leadership: A meta-analytic review of unpublished research. *Educational Administration Quarterly, 48*(3), 387–423.

Leithwood, K. A., Jantzi, D., & Steinbach, R. (1999). *Changing leadership for changing times*. Open University Press.

Leithwood, K., Mascall, B., & Strauss, T. (2009). *Distributed leadership according to the evidence*. Routledge.

Lindahl, R. (2008). Shared leadership: Can it work in schools? *The Educational Forum*, 72(4), 298–307.

Little, J. (2000). Assessing the prospects for teacher leadership. In *The Jossey-Bass reader on educational leadership* (pp. 390–418). Jossey-Bass.

Liu, Y., Bellibas, M. S., & Gumus, S. (2021). The effect of instructional leadership and distributed leadership on teacher self-efficacy and job satisfaction: Mediating roles of supportive school culture and teacher collaboration. *Educational Management Administration & Leadership*, 49(3), 430–453.

Lumby, J., & Azaola, M. C. (2014). Women principals in South Africa: Gender, mothering and leadership *British Educational Research Journal*, 40(1), 30–44.

Mansfield, K. (2013). I love these girls – I was these girls: Women leading for social justice in a single-sex public school. *Journal of School Leadership*, 23(4), 640–663.

Martinez, M., & Mendez-Morse, S. (Eds.). (2021). *Latinas leading schools*. Information Age Publishing.

Martinez, M., Rivera, M., & Marquez, J. (2018). Learning from the experiences and development of Latina school leaders. *Educational Administration Quarterly*, 1–27.

Mayrowetz, D. (2008). Making sense of distributed leadership: Exploring the multiple usages of the concept in the field. *Educational Administration Quarterly*, 44(3), 424–435.

Moorosi, P., Fuller, K., & Reilly, E. (2018). Leadership and intersectionality: Constructions of successful leadership among Black women school principals in three different contexts. *Management in Education*, 32(4), 152–159.

NCSL. (2004). *The five pillars of distributed leadership in schools* [part of the NCSL's boxed set, 'Distributed Leadership'] (Nottingham, NCSL)

Necati, C. (2021). The relationship between shared leadership, employee empowerment and innovativeness in primary schools: A structural equation modeling. *European Journal of Educational Research*, 10(1), 327–339.

Oplatka, I. (2010). *The legacy of educational administration: A historical analysis of an academic field*. Peter Lang Publisher.

Oplatka, I. (2013). The place of 'social justice' in the field of educational administration: An historical overview of emergent area of study. In I. Bogoch & C. Shields (Eds.), *International handbook of social [in]justice and educational leadership* (pp. 15–35). Springer Publishing.

Oplatka, I., & Tako, E. (2009). Schoolteachers' constructions of the desirable educational leadership: A career stage perspective. *School Leadership & Management*, 29(5), 425–444.

Pearce, C. L., & Conger, J. A. (Eds.). (2003). *Shared leadership: Reframing the hows and whys of leadership*. Sage.

Printy, S., & Liu, Y. (2021). Distributed leadership globally: The interactive nature of principal and teacher leadership in 32 countries. *Educational Administration Quarterly*, 57(2), 290–325. Printy, S. M., & Marks, H. M. (2006). *Shared leadership for teacher and student learning*. *Theory Into Practice*, 45(2), 125–132.

Raelin, J. (2003). *Creating leaderful organizations: How to bring out leadership in everyone*. Berrett-Koehler Publishers.

Ritchie, R., & Woods, P. A. (2007). Degrees of distribution: Towards an understanding of variations in the nature of distributed leadership in schools. *School Leadership and Management*, 27(4), 363–381.

Robinson, K. (2017). Retracing the steps of the journey: A literature review of social justice leadership from a global context. In P. S. Angelle (Ed.), *A global perspective of social justice leadership for school principals* (pp. 21–42). Information Age Publishing.

Robinson, V. M. J., Lloyd, C., & Rowe, K. J. (2008). The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership type. *Educational Administration Quarterly*, 44, 635–674.

Robinson, K., Shakeshaft, K., Grogan, M., & Newcomb, W. S. (2017). Necessary but not sufficient: The continuing inequality between men and women in educational leadership, findings from the AASA Mid-Decade Survey. *Frontiers in Education*, 2(12). <https://doi.org/10.3389/educ.2017.00012>

Ross, J. A., & Gray, P. (2006). Transformational leadership and teacher commitment to organizational values: The mediating effects of collective teacher efficacy. *School Effectiveness and School Improvement*, 17, 179–199.

Shakeshaft, C. (1987). *Women in educational administration*. SAGE Publications.

Shields, M. (2004). Dialogic leadership for social justice: Overcoming pathologies of silence. *Educational Administration Quarterly*, 40(1), 109–132.

Silins, H., & Mulford, B. (2002). Leadership and school results. In K. Leithwood & P. Hallinger (Eds.), *Second international handbook of educational leadership and administration* (pp. 561–612). Kluwer Academic.

Simsek, H. (2013). Transformational leadership in educational context: A fantasy of education scholars. Editor's choice: Selected keynote speech. *Eurasian Journal of Educational Research*, 51, 1–6.

Skrlla, L., & McKenzie, K. B. (2011). Becoming an equity-oriented change agent. In A. Blankstein & P. Houston (Eds.), *Leadership for social justice and democracy in our schools* (pp. 45–58). Corwin Press.

Spillane, J. (2006). *Distributed leadership*. Jossey-Bass.

Stogdill, R. M. (1948). Personal factors associated with leadership: A survey of the literature. *The Journal of Psychology*, 25, 35–71.

Stogdill, R. M., & Coons, A. E. (1957). *Leader behavior: Its description and measurement*. Ohio State University.

Torres, D. G. (2019). *Distributed leadership, professional collaboration, and teachers' job satisfaction in U.S. schools*. Teaching and Teacher Education.

Trujillo, T., & Douglas-Horsford, S. (2021). Critical perspective in and approaches to educational leadership in the United States. In S. Courtney, H. Gunter, R. Niesch, & T. Trujilio (Eds.), *Understanding educational leadership: Critical perspectives and approaches* (pp. 15–28). Bloomsbury.

Vroom, V. H., & Yetton, P. W. (1973). *Leadership and decision making*. University of Pittsburgh Press.

Wenger, E. (1998). *Communities of practice: Learning, meaning, and identity*. Cambridge University Press.

Wilkinson, J. (2018). Re-imagining leadership as a resource of and for educational practice / praxis in neoliberal times. In J. Wilkinson, R. Niesche, & S. Eacott (Eds.), *Challenges for public education. Reconceptualising educational leadership, policy and social justice as resources for hope* (pp. 17–30). Routledge.

Wilkinson, J. (2021). *Educational leadership through a practice lens*. Springer.

Woods, P. A. (2016). Authority, power and distributed leadership. *Management in Education*, 30(4), 155–160.

Kaynakça

Alayoubi, M. M., Shobaki, M. J. A., & Abu-Naser, S. S. (2020). Strategic leadership practices and their relationship to improving the quality of educational service in Palestinian universities. *International Journal of Business Marketing and Management*, 5, 11–26.

Bhattacharyya, S. S., & Jha, S. (2018). *Literature review of strategic leadership models*. In Strategic leadership models and theories: Indian perspectives. Emerald Publishing.

Boal, K. B., & Hooijberg, R. (2000). Strategic leadership: Moving on. *The Leadership Quarterly*, 11(4), 515–549.

Bush, T., & Middlewood, D. (2013). *Leading and managing people in education*. Sage.

Cameron, K. (2011). Responsible leadership as virtuous leadership. *Journal of Business Ethics*, 98, 25–35.

Chatchawaphun, P., Julsuwan, S., & Srisa-ard, B. (2016). Development of program to enhance strategic leadership of secondary school administrators. *International Education Studies*, 9(10), 34–46. <https://doi.org/10.5539/ies.v9n10p34>

Cheng, E. C. K. (2021). Knowledge management for improving school strategic planning. *Educational Management Administration & Leadership*, 49(5), 824–840. <https://doi.org/10.1177/1741143220918255>

Cunningham, J., & Harney, B. (2012). *Strategy & strategists*. Oxford University Press.

Davies, B. (2003). Rethinking strategy and strategic leadership in schools. *Educational Management Administration & Leadership*, 31(3), 295–312. <https://doi.org/10.1177/0263211x030313006>

Davies, B. (2004). Introduction to the special edition on strategy and strategic leadership in schools. *School Leadership and Management*, 24(1), 7–9. <https://doi.org/10.1080/1363243042000172787>

Davies, B. J., & Davies, B. (2006). Developing a model for strategic leadership in schools. *Educational Management Administration & Leadership*, 34(1), 121–139. <https://doi.org/10.1177/1741143206059542>

Davies, B., & Davies, B. J. (2010). *Developing a strategic leadership perspective*. In B. Davies & M. Brundrett (Eds.), *Developing successful leadership* (pp. 11–25). Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/978-90-481-9106-2_2

Davies, B., & Ellison, L. (2003). *The new strategic direction and development of the school: Key frameworks for school improvement planning* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203428184>

Dimmock, C., & Walker, A. (2004). A new approach to strategic leadership: Learning-centredness, connectivity and cultural context in school design. *School Leadership & Management*, 24(1), 39–56.

Eacott, S. (2008). Strategy in educational leadership: In search of unity. *Journal of Educational Administration*, 46(3), 353–375.

Eacott, S. (2011). Leadership strategies: Re-conceptualising strategy for educational leadership. *School Leadership & Management*, 31(1), 35–46. <https://doi.org/10.1080/13632434.2010.540559>

Elenkov, D. S., Judge, W., & Wright, P. (2005). Strategic leadership and executive innovation influence: An international multi-cluster comparative study. *Strategic Management Journal*, 26(7), 665–682. <https://doi.org/10.1002/smj.469>

Elmeski, M. (2021). Commentary – Systems thinking and educational leadership: Implications of the special issue to school improvement in development contexts. *Journal of Educational Administration*, 59, 132–137. <https://doi.org/10.1108/JEA-02-2021-249>

Franken, A., Edwards, C., & Lambert, R. P. (2009). Executing strategic change: Understanding the critical management elements that lead to success. *California Management Review*, 51(3), 49–73. <https://doi.org/10.2307/41166493>

Georgakakis, D., Heyden, M. L. M., Oehmichen, J. D. R., & Ekanayake, U. I. K. (2019). Four decades of CEO–TMT interface research: A review inspired by role theory. *The Leadership Quarterly*, 101354. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2019.101354>

Glass, C., & Cook, A. (2016). Leading at the top: Understanding women’s challenges above the glass ceiling. *The Leadership Quarterly*, 27(1), 51–63. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2015.09.003>

Groundwater-Smith, S., & Hunter, J. (2000). Whole school inquiry: Evidence-based practice. *Journal of In-Service Education*, 26(3), 583–600. <https://doi.org/10.1080/13674580000200129>

Hambrick, D. C. (1989). Guest editor’s introduction: Putting top managers back in the strategy picture. *Strategic Management Journal*, 10(1 S), 5–15. <https://doi.org/10.1002/smj.4250100703>

Hargreaves, A., & Fink, D. (2004). The seven principles of sustainable leadership. *Educational Leadership*, 61(7), 8–13.

Hitt, M. A., Haynes, K. T., & Serpa, R. (2010). *Strategic leadership for the 21st century* (SSRN scholarly paper ID 1995786). Social Science Research Network. <https://papers.ssrn.com/abstract/1995786>

Ireland, R. D., & Hitt, M. A. (1999). Achieving and maintaining strategic competitiveness in the 21st century: The role of strategic leadership. *Academy of Management Executive*, 13(1), 43–57.

Ismail, S. N., Muhammad, F., Kansans, A. G., & Yaacob, A. (2018). Teacher collaboration as a mediator for strategic leadership and teaching quality. *International Journal of Instruction*, 11(4), 485–498. <https://doi.org/10.1177/135638909700300102>

Kelly, A. (2005). Praxes of school and commercial management: Informing and reforming a typology from field research. *International Journal of Leadership in Education*, 8, 237–251. <https://doi.org/10.1080/13603120500064217>

Khumalo, S. S. (2018). Promoting teacher commitment through the culture of the teaching through strategic leadership practices. *Gender & Behaviour*, 16(3), 12167–12177.

Levy, D. L., Alvesson, M., & Willmott, H. (2011). *Critical approaches to strategic management*. In M. Alvesson & H. Willmott (Eds.), *Critical management studies*, 14 (pp. 92–110). Sage.

Luthans, F., & Slocum, J. (2004). New leadership for a new time. *Organizational Dynamics*, 33(3), 227.

Nadkarni, S., & Chen, J. (2014). Bridging yesterday, today, and tomorrow: CEO temporal focus, environmental dynamism, and rate of new product introduction. *Academy of Management Journal*, 57(6), 1810–1833. <https://doi.org/10.5465/amj.2011.0401>

Pearce, J., & Robinson, R. (2012). *Strategic management*. Irwin.

Petrenko, O. V., Aime, F., Ridge, J., & Hill, A. (2016). Corporate social responsibility or CEO narcissism? CSR motivations and organizational performance. *Strategic Management Journal*, 37(2), 262–279. <https://doi.org/10.1002/smj.2348>

Prasertcharoensuk, T., & Tang, K. N. (2017). The effect of strategic leadership factors of administrators on school effectiveness under the Office of Maha Sarakham Primary Educational Service Area 3. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 38(3), 316–323.

Pricop, O. C. (2012). Critical aspects in the strategic management theory. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 58, 98–107.

Quong, T., & Walker, A. (2010). Seven principles of strategic leadership. *International Studies and Education Administration (ISEA)*, 38(1), 22–35.

Raynor, M. E. (2007). *The strategy paradox: Why committing to success leads to failure (and what to do about it)*. Currency.

Rowe, G., & Nejad, H. (2009). *Strategic leadership: Short term stability and longterm viability*. Ivey Business Journal, 73(5), 6–11.

Saiti, A. (2021). Is strategic and sustainable leadership synonymous with effective leadership? *Journal of Leadership, Accountability and Ethics*, 18(1), 126–136.

Samimi, M., Cortés, A., Anderson, M., & Herrmann, P. (2022). What is strategic leadership? Developing a framework for future research. *The Leadership Quarterly*, 33(3), 1–23.

Schaedler, L., Graf-Vlachy, L., & Konig, A. (2022). Strategic leadership in organizational crises: A review and research agenda. *Long Range Planning*, 55(2), 28–50.

Scott, G. M. (2005). Still not solved: The persistent problem of IT strategic planning. *Communications of the Association for Information Systems*, 16(1), 904–936. <https://doi.org/10.17705/1CAIS.01647>

Shobaki, M. J. A., Abusharekh, N. H., Abu-Naser, S. S., & Talla, S. A. E. (2020). Digital repositories and their relationship to the modern strategic planning of the universities' smart infrastructure. *International Journal of Academic Information Systems Research (IJ AISR)*, 4(9), 1–18.

Simpson, J., Kumar, P., Kemp, A., Awate, K., & Manning, K. (2020). *Contemporary critique of strategic management*. In Strategic management. Cengage.

Sine, W. D., Mitsuhashi, H., & Kirsch, D. A. (2006). Revisiting burns and stalker: Formal structure and new venture performance in emerging economic sectors. *Academy of Management Journal*, 49(1), 121–132. <https://doi.org/10.5465/AMJ.2006.20785590>

Stalk, G., Evans, P., & Schulman, L. (1992). Competing on capabilities: The new rules of corporate strategy. *Harvard Business Review*, 70, 57–69.

Tang, Y., Qian, C., Chen, G., & Shen, R. (2015). How CEO hubris affects corporate social (ir)responsibility. *Strategic Management Journal*, 36(9), 1338–1357. <https://doi.org/10.1002/smj.2286>

Teece, D. J. (2019). A capability theory of the firm: An economics and (strategic) management perspective. *New Zealand Economic Papers*, 53(1), 1–43.

Van Dam, K., Oreg, S., & Schyns, B. (2008). Daily work contexts and resistance to organisational change: The role of leader–member exchange, development climate, and change process characteristics. *Applied Psychology*, 57(2), 313–334. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2007.00311.x>

Vera, D., & Crossan, M. (2004). Strategic leadership and organizational learning. *The Academy of Management Review*, 29(2), 222–240. <https://doi.org/10.2307/20159030>

Vockley, M., & Lang, V. (2008). 21st century skills, education and competitiveness. Partnership for 21st Century Skills.

Westphal, J. D., Park, S. H., McDonald, M. L., & Hayward, M. L. A. (2012). Helping other CEOs avoid bad press: Social exchange and impression management support among CEOs in communications with journalists. *Administrative Science Quarterly*, *57*(2), 217–268. <https://doi.org/10.1177/0001839212453267>

Williams, H., & Johnson, T. (2013). Strategic leadership in schools. *Education*, *133*(3), 350–355.

Wowak, A. J., Mannor, M. J., & Wowak, K. D. (2015). Throwing caution to the wind: The effect of CEO stock option pay on the incidence of product safety problems. *Strategic Management Journal*, *36*(7), 1082–1092. <https://doi.org/10.1002/smj.2277>

Yenipinar, S., & Akgün, N. (2017). The level of implementation of the strategic management in primary schools. *Universal Journal of Educational Research*, *5*(5), 791–798.

4. Deneyimlerinizden yola çıkarak modele hangi bileşeni eklersiniz? Neden?
5. Okullarımızda sorumlu eğitim liderlerinin ortaya çıkmasını kolaylaştırabilecek daha fazla belirleyici/öncül düşünebiliyor musunuz?

Uygulama Etkinlikleri

1. Okul müdürü yetiştirme programlarından birinde sorumlu liderliğin esaslarını öğretmeniz istendi. Bu modelin okul için önemi konusunda müdür adaylarını nasıl ikna edersiniz? Lütfen en az üç gerekçe belirtiniz.
2. Sorumlu eğitim liderliği modelinde bir bileşen seçin ve bunu okulunuzda/eğitim kurumunuzda gerçekleştirmenin pratik yollarını önerin. Bu modeller ışığında eğitim lider(ler)ine ve bu vakaya dâhil olan diğerlerine ne önerirsiniz? Lütfen örnekleyin.
3. Bir meslektaşınızla, sorumlu liderliği bu kitapta sunulan modellerden biriyle karşılaştırın. Her kişi bir modeli savunsun ve ikiniz de modeller arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları tartışın.
4. Aşağıdaki kaynakça listesinden sorumlu liderlikle ilgili kaynaklardan birini seçin ve sorumlu liderliğin varsayımlarını ve yapılarını özellikle eğitim açısından eleştirel bir şekilde analiz edin.
5. Sorumlu liderlik hakkındaki düşüncelerinizi bir meslektaşınızla paylaşın ve ondan okulunuzda/kampüsünüzde sorumlu karar vermeyi uygulamak için pratik yollar önermesini isteyin.

Kaynakça

Antunes, A., & Franco, M. (2016). How people in organizations make sense of responsible leadership practices: Multiple case studies. *Leadership & Organization Development Journal*, 37(1), 126–152.

Arar, K., & Taysum, A. (2020). From hierarchical leadership to a mark of distributed leadership by whole school inquiry in partnership with Higher Education Institutions: Comparing the Arab education in Israel with the education system in England. *International Journal of Leadership in Education*. <https://doi.org/10.1080/13603124.2019.1591513>

Cameron, K. (2011). Responsible leadership as virtuous leadership. *Journal of Business Ethics*, 98, 25–35.

Crilly, D., Schneider, S. C., & Zollo, M. (2008). Psychological antecedents to socially responsible behavior. *European Management Review*, 5, 175–190.

Freeman, R. E., Harrison, J. S., Wicks, A. C., Pamar, B. L., & Colle, S. D. (2010). *Stakeholder theory: The state of the art*. Cambridge University Press.

Haque, A. (2021). The COVID-19 pandemic and the role of responsible leadership in health care: Thinking beyond employee well-being and organisational sustainability. *Leadership in Health Services*, 34(1), 52–68.

Haque, A., Fernando, M., & Caputi, P. (2021a). Responsible leadership and employee outcomes: A systematic literature review, integration and propositions. *Asia-Pacific Journal of Business Administration*, 13(3), 383–408.

Haque, A., Fernando, M., & Caputi, P. (2021b). How is responsible leadership related to the three component model of organisational commitment? *International Journal of Productivity and Performance Management*, 70(5), 1137–1161.

Ketola, T. (2010). Responsible leadership: Building blocks of individual, organizational and societal behavior. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 17, 173–184.

Maak, T., & Pless, N. M. (2006). *Responsible leadership*. Routledge. Introduction.

McCullough, L. B. (2012). An ethical framework for the responsible leadership of accountable care organizations. *American Journal of Medical Quality*, 27(3), 189–194.

Miska, C., & Mendenhall, M. E. (2018). Responsible leadership: A mapping of extant research and future directions. *Journal of Business Ethics*, 148, 117–134.

Oplatka, I. (2017a). A call to adopt the concept of responsible leadership in our schools: Some insights from the business literature. *International Journal of Leadership in Education*, 20(4), 517–524.

Oplatka, I. (2017b). Empathy regulation among Israeli school principals: Expression and suppression of major emotions in educational leadership. *Journal of School Leadership*, 27(1), 94–118.

Oplatka, I., & Arar, K. (2017). From social justice leadership to responsible leadership: Some insights from interview with Jewish and Muslim school principals. In P. S. Angelle (Ed.), *A global perspective of social justice leadership for school principals* (pp. 167–186). Information Age Publishing.

Pless, N. M. (2007). Understanding responsible leadership: Role identity and motivational drivers Nicola M. Pless: The case of Dame Anita Roddick, founder of the Body Shop. *Journal of Business Ethics*, 74, 437–456.

Pless, N. M., & Maak, T. (2011). Responsible leadership: Pathways to the future. *Journal of Business Ethics*, 98(1), 3–13.

Pruzan, P., & Miller, W. C. (2006). Spirituality as the basis of responsible leaders and responsible companies. In T. Maak & N. M. Pless (Eds.), *Responsible leadership* (pp. 68–92). Routledge.

Schraa-Liu, T., & Trompenaars, F. (2006). Towards responsible leadership through reconciling dilemmas. In T. Maak & N. M. Pless (Eds.), *Responsible leadership* (pp. 138–154). Routledge.

Somech, A., & Oplatka, I. (2014). *Organizational citizenship behavior in schools: Research and practice for improving educational systems worldwide*. Routledge.

Stahl, G. K., & De Luque, M. S. (2014). Antecedents of responsible leader behavior: A research synthesis, conceptual framework, and agenda for future research. *Academy of Management Perspectives*, 28(3), 235–254.

Taysum, A., & Arar, K. (2019). *Turbulence in six international education governance-systems*. Emerald Publishing.

Voegtlin, C., Patzer, M., & Scherer, A. G. (2012). Responsible leadership in global business: A new approach to leadership and its multi-level outcomes. *Journal of Business Ethics*, 105, 1–16.

Voegtlin, C., Frisch, C., Walther, A., et al. (2019). Theoretical development and empirical examination of a three-roles model of responsible leadership. *Journal of Business Ethics*. <https://doi.org/10.1007/s10551-019-04155-2>

Waldman, D. A., & Balven, R. M. (2014). Responsible leadership: Theoretical issues and research directions. *Academy of Management Perspectives*, 28(3), 224–234.

Waldman, D. D., Siegel, D. S., & Stahl, G. S. (2020). Defining the socially responsible leader: Revisiting issues in responsible leadership. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 27(1), 5–20.

- c) Okulunuz büyük bir metropolde olsaydı stratejileriniz nasıl değişirdi?
- d) Çeşitliliğin yaklaşımınız üzerinde nasıl bir etkisi var?
- e) Okul vizyonunuzu nasıl yansıtırsınız?
- “Daha güçlü bir gönüllülük ve toplumsal katkı duygusu, okulun toplumla iş birliğine ek bir fayda sağlamaktadır. Özellikle gönüllülüğün hem öğrenciler hem de toplum için ikili bir faydası vardır.” Sınıflarda gönüllüler için bir broşür hazırlayın. Okul vizyonunuzun belirgin olduğundan emin olun.
 - Toplumun ilgisini çekmek için okulda düzenleyebileceğiniz 2 etkinliği kısaca tasarlayın.
 - Mevcut liderlik tarzınızı tanımlayın. Toplum temelli liderlik tarzının ne olduğunu düşündükten sonra, bu sizin kişisel tarzınızı ileriye dönük olarak nasıl değiştiriyor?

Kaynakça

Arar, K. (2020a). Understanding the educational administrator’s role in a turbulent ethnic education system. *Leadership and Policy in Schools*. <https://doi.org/10.1080/15700763.2020.1757723>

Arar, K. (2020b). *School leadership for refugees’ education*. Routledge.

Arar, K. & Saiti, A. (2022). Ethical leadership, ethical dilemmas and decision making among school administrators. *Equity in Education & Society*, 1(1), 126–141.

Arar, K., & Taysum, A. (2019). From hierarchical leadership to a mark of distributed leadership by whole school inquiry in partnership with Higher Education Institutions: Comparing the Arab education in Israel with the education system in England. *International Journal of Leadership in Education*. <https://doi.org/10.1080/13603124.2019.1591513>

Arar, K., Orucu, D., & Akki, G. (2018). Culturally relevant school leadership for Syrian refugee students in challenging circumstances. *Educational Management Administration & Leadership*, 47(6), 960–979.

Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1997). Full range leadership development: Manual for the multifactor leadership questionnaire. Mind Garden.

Bligh, M. C. (2017). Leadership and trust. In J. Marques & S. Dhiman (Eds.), *Leadership today*. Practices for personal and professional performance (pp. 21–42). Springer Publishing.

Block, P. (2018). *Community: The structure of belonging* (2nd ed.). Berrett-Koehler Publishers.

Bush, T., & Glover, D. (2014). School leadership models: What do we know? *School Leadership & Management*, 34(5), 553–571.

DeMatthews, D. E. (2018). *Community engaged leadership for social justice: A critical approach in urban schools*. Routledge.

DeMatthews, D., & Izquierdo, E. (2016). School leadership for dual language education: A social justice approach. *The Educational Forum*, 80(3), 278–293.

DeMatthews, D. E., Serafini, A., & Watson, T. N. (2021). Leading inclusive schools: Principal perceptions, practices, and challenges to meaningful change. *Educational Administration Quarterly*, 57(1), 3–48.

Dempsey, S. E. (2010). Critiquing community engagement. *Management Communication Quarterly*, 24(3), 359–390.

Epstein, J. L., & Sanders, M. G. (2006). Prospects for change: Preparing educators for school, family, and community partnerships. *Peabody Journal of Education*, 81(2), 81–120.

Epstein, J. L., Sanders, M. G., Simon, B. S., Salinas, K. C., Janson, R. N., & Van Varhis, F. L. (2002). *School family and community partnerships* (2nd ed.). Corwin Press.

Goldkind, L., & Farmer, L. G. (2013). The enduring influence of school size and school climate on parents' engagement in the school community. *School Community Journal*, 23(1), 223–244.

Green, T. L., & Gooden, M. A. (2014). Transforming out-of-school challenges into opportunities: Community schools reform in the urban Midwest. *Urban Education*, 49(8), 930–954.

Green, T., & Rodgers, M. (2019). Exploring the preliminary development of the community equity literacy leadership assessment (CELLA) for school leaders. *Journal of Educational Administration*, 57(1), 36–49.

Gross, J. M. S., Haines, S. J., Hill, C., Grace, L., Blue-banning, M., & Turnbull, A. P. (2015). Strong school – Community partnerships in inclusive schools are “part of the fabric of the school... We count on them”. *School Community Journal*, 25(2), 9–34.

Guajardo, M. A., Guajardo, F., Janson, C., & Militello, M. (2016). *Reframing community partnerships in education. Uniting the power of place and wisdom of people*. Routledge.

Guo, J., Gonzales, R., & Dilley, A. E. (2016). Creativity and leadership in organizations: A literature review. *Creativity Theories – Research – Applications*, 3(1), 127–151.

Guo-Brennan, M., & Guo-Brennan, L. (2018). Civic capacity and engagement in building welcoming and inclusive communities for newcomers: Praxis, recommendations and policy implications. *Journal of Community Engagement and Scholarship*, 11(2), 32–43.

Hadley, H. L., Burke, K. J., & Wright, W. (2020). Opening spaces of restoration for youth through community-engaged critical literacy practices. *English Teaching: Practice & Critique*, 19(1), 95–106.

Hands, C. (2005). It's who you know and what you know: The process of creating partnerships between schools and communities. *School Community Journal*, 15(2), 63–84.

Hildreth, R. W. (2018). Learning leadership through community engagement: Exploring a new undergraduate major. *Journal of College and Character*, 19(4), 316–322.

Holden, K., Akintobi, T., Hopkins, J., Belton, A., McGregor, B., Blanks, S., & Wrenn, G. (2016). Community engaged leadership to advance health equity and build healthier communities. *Social Sciences*, 5(2). <https://doi.org/10.3390/socsci5010002>. www.mdpi.com/journal/socsci

Ishimaru, A. (2020). *Building equitable collaborations with families and communities*. Teachers College Press.

Kaufman, J. C., Plucker, J. A., & Baer, J. (2008). *Essentials of creativity assessment*. John Wiley & Sons.

Ketikidou, G., & Saiti, A. (2022). The promotion of inclusive education through sustainable and systemic leadership. *International Journal of Leadership in Education*, 11(32), 1–16.

Khalifa, M. (2012). A re-new-ed paradigm in successful urban school leadership: Principal as community leader. *Educational Administration Quarterly*, 48(3), 424–467. <https://doi.org/10.1177/0013161X11432922>

Khalifa, M. A., Jennings, M. E., Briscoe, F., Oleszweski, A. M., & Abdi, N. (2014). Racism? Administrative and community perspectives in data-driven decision making: Systemic perspectives versus technical-rational perspectives. *Urban Education*, 49(2), 147–181. <https://doi.org/10.1177/0042085913475635>

Khalifa, M. A., Gooden, M. A., & Davis, J. E. (2016). Culturally responsive school leadership: A synthesis of the literature. *Review of Educational Research*, 86(4), 1272–1311.

LeChasseur, K. (2017). Sustaining community partnership across transition in district leadership. *Journal of Cases in Educational Leadership*, 20(3), 3–17.

Liang, J. G., & Sandmann, L. R. (2015). Leadership for community engagement--A distributed leadership perspective. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 19(1), 35–63.

Litzky, B. E., Godshalk, V. M., & Walton-Bongers, C. (2010). Social entrepreneurship and community leadership a service-learning model for management education. *Journal of Management Education*, 34(1), 142–162.

McMillan, D. W., & Chavis, D. M. (1986). Sense of community: A definition and theory. *Journal of Community Psychology*, 14(1), 6–23.

Mette, I., Biddle, C., Congdon, M., & Mercado, A. (2019). Parochialism or pragmatic resistance? The role of community-engaged leadership, activist scholarship, and vulnerable rural ecologies within school reform. *Australian and International Journal of Rural Education*, 29(2), 78–98. <https://doi.org/10.3316/informit.639694241081851>

Militello, M., Ringler, M. C., Hodgkins, L., & Hester, D. M. (2017). I am, I am becoming: How community engagement changed out learning, teaching, and leadership. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 30(1), 58–73.

Mo, S., & Shi, J. (2017). Linking ethical leadership to employee burnout, workplace deviance and performance: Testing the mediating roles of trust in leader and surface acting. *Journal of Business Ethics*, 144(2), 293–303.

Morvan, J., & Smith, D. M. (2020). Cases inquiry as critical praxis: Supporting intersectionality within inclusive leadership practices. *Exceptionality Education International*, 30(2), 80–95. <https://doi-org.libproxy.txstate.edu/10.5206/eei.v30i2.11083>

Oplatka, I. (2019). *Reforming education in developing countries: From neoliberalism to communitarianism*. Routledge.

Rodela, K. C., & Rodriguez-Mojica, C. (2020). Equity leadership informed by community cultural wealth: Counter stories of Latinx school administrators. *Educational Administration Quarterly*, 56(2), 289–320.

Sanders, M. G., & Harvey, A. (2002). Beyond the school walls: A case study of principal leadership for school-community collaboration. *Teachers College Record*, 104(7), 1345–1368. <https://doi.org/10.1111/1467-9620.00206>

Seifer, S., Wong, K., Gelmon, S., & Lederer, M. (2009). The community-engaged scholarship for health collaborative: A national change initiative focused on faculty roles and rewards. *Metropolitan Universities Journal*, 20(2), 5–21.

Stewart, T., & Alrutz, M. (2012). Meaningful relationships: Cruxes of university-community partnerships for sustainable and happy engagement. *Journal of Community Engagement & Scholarship*, 5(1), 44–55.

Willems, P. P., & Gonzalez-DeHass, A. R. (2012). School – Community partnerships: Using authentic contexts to academically motivate students. *School Community Journal*, 22(2), 9–30.

7. İki numaralı uygulamada kültürel açıdan ilgisiz olarak tanımladığınız uygulama ve bağlam ışığında, bu dört modele siz hangi bileşen veya bileşenleri eklediniz? Neden?

Kaynakça

Arar, K. (2020). *School leadership for refugees' education: Social justice leadership for immigrant, migrants and refugees*. Routledge.

Arar, K., & Örüçü, D. (2021). A Foucauldian analysis of culturally relevant educational leadership for refugees as newcomers. In F. English (Ed.), *The Palgrave handbook of educational leadership and management discourse*. Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-030-39666-4_114-1

Arar, K., Örüçü, D., & Ak Küçükçayır, G. (2018). Culturally-relevant school leadership for refugees students in challenging circumstances. *Educational Management Administration & Leadership*, Online First. <https://doi.org/10.1177/1741143218775430>

Arar, K., Brooks, J., & Bogotch, I. (2019a). Introduction: Understanding immigrant and refugees education. In K. Arar, B. Jeffrey, & I. Bogotch (Eds.), *Education, immigration and migration: Policy, leadership and praxis for a changing world* (pp. 1–12). Emerald Publishing.

Arar, K., Örüçü, D., & Ak Küçükçayır, G. (2019b). A holistic look at education of the Syrians under temporary protection in Turkey: Policy, leadership and practice. *International Journal of Leadership in Education*. <https://doi.org/10.1080/13603124.2019.1603401>

Arar, K., Örüçü, D., & Wilkinson, J. (2021). A call to explore and map the educational challenges under neoliberalism across the globe. In K. Arar, D. Örüçü, & J. Wilkinson (Eds.), *Neoliberalism and education systems in conflict: Exploring challenges across the globe* (pp. 1–10). Routledge.

Aronson, B., & Laughter, J. (2016). The theory and practice of culturally relevant education: A synthesis of research across content areas. *Review of Educational Research*, 86(1), 163–206.

Au, K., & Jordan, C. (1981). Teaching reading to Hawaiian children: Finding a culturally appropriate solution. In H. T. Trueba, G. P. Guthrie, & K. Au (Eds.), *Culture and the bilingual classroom: Studies in classroom ethnography* (pp. 139–152). Newbury.

Bajaj, M., & Suresh, S. (2018). The “warm embrace” of a newcomer school for immigrant & refugee youth. *Theory Into Practice*, 57(2), 91–98.

Banks, J. (2001). Approaches to multicultural curriculum reform. In J. Banks & C. M. Banks (Eds.), *Multicultural education: Issues and perspectives* (4th ed., pp. 225–246). Wiley.

Banks, J. A. (2017). Failed citizenship and transformative civic education. *Educational Researcher*, 46(7), 366–377.

Beauchamp, F. (2011). Culturally relevant leadership for complex 21st century school contexts. In F. W. English (Ed.), *The SAGE handbook of educational leadership: Advances in theory, research, and practice* (pp. 27–35). Sage.

Blackmore, J. (2016). *Educational leadership and Nancy Fraser*. Routledge.

Bogotch, I. E. (2002). Educational leadership and social justice: Practice into theory. *Journal of School Leadership*, 12, 138–156.

Bogotch, I., & Shields, C. M. (2014). Introduction: Do promises for social justice trump paradigms of educational leadership and social (in)justice. In I. Bogotch & C. M. Shields (Eds.), *International handbook of educational leadership and social (in)justice* (pp. 1–12). Springer.

Bogotch, I., Pappas, D., Kervin, C., & Silliman, E. (2019). Towards a socially just system of newcomer school integration: Syrians in Canada and Germany. In R. Papa (Ed.), *Handbook on promoting social justice in education*. Springer Nature. https://doi.org/10.1007/978-3-319-74078-2_75-1

Brion, C. (2019). Cultural proficiency: The missing link to student learning. *Journal of Cases in Educational Leadership*, 22(4), 99–114.

Brooks, M. C. (2015). School principals in Southern Thailand: Exploring trust with community leaders during conflict. *Educational Management Administration and Leadership*, 45(2), 232–252.

Brooks, J. S., & Watson, T. N. (2019). School leadership and racism: An ecological perspective. *Urban Education*, 54(5), 631–655.

Dantley, M. E., & Tillman, L. C. (2010). Social justice and moral transformative leadership. In C. Marshall & M. Olivia (Eds.), *Leadership for social justice* (2nd ed., pp. 19–34). Allyn & Bacon.

DeMatthews, D. E. (2018). *Community engaged leadership for social justice: A critical approach in urban schools*. Routledge.

DeMatthews, D., & Izquierdo, E. (2016). School leadership for dual language education: A social justice approach. *The Educational Forum*, 80(3), 278–293.

Derman-Sparks, L., & Phillips, C. B. (1997). *Teaching/learning anti-racism: A developmental approach*. Teachers College Press.

English, F. W., & Papa, R. (2018). A discursive analysis of neoliberal policies and practices in education. In R. Papa & S. W. J. Armfield (Eds.), *The Wiley handbook of educational policy* (pp. 3–27). Wiley Blackwell.

Ezzani, M., & Brooks, M. (2019). Culturally relevant leadership: Advancing critical consciousness in American Muslim students. *Educational Administration Quarterly*, 55(5), 781–811.

Fraise, N. J., & Brooks, J. S. (2015). Toward a theory of culturally relevant leadership for schoolcommunity culture. *International Journal of Multicultural Education*, 17(1), 6–21.

Galloway, M. K., & Ishimaru, A. M. (2020). Leading equity teams: The role of formal leaders in building organizational capacity for equity. *Journal of Education for Students Placed at Risk (JESPAR)*, 25(2), 107–125.

Gay, G. (2018). *Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice*. Teachers College Press.

Guajardo, M. A., Guajardo, F., Janson, C., Militello, M., et al. (2016). Reframing community partnerships in education. *Uniting the power of place and wisdom of people*. Routledge.

Guo-Brennan, L., & Guo-Brennan, M. (2019). Building welcoming and inclusive schools for immigrant and refugee Students: Policy, framework and promising praxis. In K. Arar, J. S. Brooks, & I. Bogotch (Eds.), *Education, immigration and migration: Policy, leadership and praxis for a changing world* (pp. 73–93). Emerald Publishing Limited.

Hayes, C., Juarez, B., & Cross, P. (2012). What can we learn from big mama? *Critical Education*, 3(1).

Herbst, P. (1997). *The color of words: An encyclopedic dictionary of ethnic bias in the United States*. Intercultural Press.

Horsford, S. D., Grosland, T., & Gunn, K. M. (2011). Pedagogy of the personal and professional: Toward a framework for culturally relevant leadership. *Journal of School Leadership*, 21(4), 582–606.

Johnson, L. (2006). Making her community a better place to live: Culturally responsive urban school leadership in historical context. *Leadership and Policy in Schools*, 5(1), 19–36.

Khalifa, M. (2018). *Culturally responsive school leadership*. Harvard Education Press.

Khalifa, M., Gooden, M., & Davis, J. (2016). Culturally responsive school leadership: A synthesis of the literature. *Review of Educational Research*, 86(4), 1272–1311.

Ladson-Billings, G. (1992). Culturally relevant teaching: The key to making multicultural education work. In C. A. Grant (Ed.), *Research and multicultural education: From margins to the mainstream* (pp. 106–121). Falmer Press.

Ladson-Billings, G. (1994). *The dreamkeepers: Successful teachers of African American children*. Josey Bass.

Ladson-Billings, G. (1995a). Toward a theory of culturally relevant pedagogy. *American Educational Research Journal*, 32, 465–491. <https://doi.org/10.3102/00028312032003465>

Ladson-Billings, G. (1995b). But that's just good teaching! The case for culturally relevant pedagogy. *Theory into Practice*, 34(3), 159–165. <https://doi.org/10.1080/00405849509543675>

Ladson-Billings, G. (2014). Culturally relevant pedagogy 2.0 a.k.a. the remix. *Harvard Educational Review*, 84(1), 74–84.

Lopez, A. E. (2013). Embedding and sustaining equitable practices in teachers' everyday work: A framework for critical action. *Teaching & Learning*, 7(3), 1–15.

Lopez, A. E. (2016). *Culturally responsive and socially just leadership in diverse contexts: From theory to action*. Palgrave Macmillan.

Mahfouz, J., El-Mehtar, N., Osman, E., & Kotok, S. (2020). Challenges and agency: Principals responding to the Syrian refugee crisis in Lebanese public schools. *International Journal of Leadership in Education*, Online First. <https://doi.org/10.1080/13603124.2019.1613570>

Merchant, B., Johansson, O., & Ärlestig, H. (2020). Welcome and välkommen school administrators in the US and Sweden responds to unexpected numbers of refugees in their rural communities. *International Journal of Leadership in Education*, Online First. <https://doi.org/10.1080/13603124.2019.1629630>

Mohatt, G., & Erickson, F. (1981). Cultural differences in teaching styles in an Odawa school: A sociolinguistic approach. In H. T. Trueba, G. P. Guthrie, & K. Au (Eds.), *Culture and the bilingual classroom: Studies in classroom ethnography* (pp. 105–119). Newbury.

Morrison, K. A., Robbins, H. H., & Rose, D. G. (2008). Operationalizing culturally relevant pedagogy: A synthesis of classroom-based research. *Equity & Excellence in Education*, 41(4), 433–452.

Shields, C. M. (2010). Transformative leadership: Working for equity in diverse contexts. *Educational Administration Quarterly*, 46(4), 558–589.

Theoharis, G. (2009). *The school leaders our children deserve: Seven keys to equity, social justice and school reform*. Teachers College Press.

5. Hizmetkar liderliğin iki bileşenini seçin ve bunların toplumu-
nuzda/eğitim sisteminizdeki temel değerlere ne ölçüde uydu-
đunu inceleyin.

Kaynakça

- Afaq, A., Sajid, M. A., & Arshad, A. (2017). Examining the impact of servant leadership on teachers' job satisfaction. *Pakistan Business Review*, 3, 1031–1047.
- Al-Mahdy, Y. F. H., Al-Harhi, A. S., & El-Din, N. S. (2016). Perceptions of school principals' servant leadership and their teachers' job satisfaction in Oman. *Leadership and Policy in Schools*, 15(4), 543–566.
- Arar, K. (2020). *School leadership for refugees' education*. Routledge.
- Beck, C. D. (2014). Antecedents of servant leadership: A mixed methods study. *Journal of Leadership and Organizational Studies*, 21, 299–314.
- Black, G. L. (2010). Correlational analysis of servant leadership and school climate. *Journal of Catholic Education*, 13(4), 437–466.
- Blanchard, K., Blanchard, S., & Zigarmi, D. (2009). *Leading at a higher level: Blanchard on leadership and creating high performing organizations*. Prentice Hall.
- Block, P. (1993). *Stewardship: Choosing service over self-interest*. Berrett-Koehler.
- Bogotch, I., Pappas, D., Kervin, C., & Silliman, E. (2020). Towards a socially just system of newcomer school integration: Syrians in Canada and Germany. In R. Papa (Ed.), *Handbook on promoting social justice i education* (pp. 2243–2263). Springer Nature.
- Cerit, Y. (2010). The effects of servant leadership on teachers' organizational commitment in primary schools in Turkey. *International Journal of Leadership in Education*, 13(3), 301–317.
- Cooper, D., & Thatcher, S. M. B. (2010). Identification in organizations: The role of self-concept orientations and identification motives. *The Academy of Management Review*, 35(4), 516–538.
- Donaldson, L., & Davis, J. H. (1991). Stewardship theory or agency theory: CEO governance and shareholder returns. *Australian Journal of Management*, 16, 49–64.
- de Rubio, A., & Kiser, A. (2015). Gender and age differences in servant leadership. *Academy of Business Research Journal*, 1, 49–63.
- DeMatthews, D. (2018). *Community engaged leadership for social justice*. Routledge.

Eva, N., Robin, M., Sendiaya, S., van Dierendonck, D., & Liden, R. C. (2019). Servant leadership: A systematic review and call for future research. *The Leadership Quarterly*, 30, 111–132.

Flynn, C. B., Smither, J. W., & Walker, A. G. (2016). Exploring the relationship between leaders' core self evaluations and subordinates' perceptions of servant leadership: A field study. *Journal of Leadership and Organizational Studies*, 23, 260–271.

Foster, R. G. (1989). *Celebration of discipline*. Hodder & Stoughton.

George, J. M. (2000). Emotions and leadership: The role of emotional intelligence. *Human Relations*, 53, 1027–1055.

Greenleaf, R. K. (1977). *Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness*. Paulist Press.

Harwiki, W. (2016). The impact of servant leadership on organizational culture, organizational commitment, organizational citizenship behavior, and employee performance in women cooperatives. *Procedia– Social and Behavioral Sciences*, 219, 383–390.

Hu, J., & Liden, R. C. (2011). Antecedents of team potency and team effectiveness: An examination of goal and process clarity and servant leadership. *Journal of Applied Psychology*, 96(4), 851–862.

Hunter, E. M., Neubert, M. J., Perry, S. J., Witt, L., Penney, L. M., & Weinberger, E. (2013). Servant leaders inspire servant followers: Antecedents and outcomes for employees and the organization. *The Leadership Quarterly*, 24, 316–331.

Ishimaru, A. (2020). *Building equitable collaborations with families and communities*. Teachers College Press.

Joseph, E. E., & Winston, B. E. (2005). A correlation of servant leadership, leader trust, and organizational trust. *Leadership & Organization Development Journal*, 26(1), 6–22.

Kerdpitak, C. (2019). The effect of service leadership, market orientation and service quality on business performance. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 10(1), 390–405.

Khalifa, M. (2018). *Culturally responsive school leadership*. Harvard Press.

Konczak, L. J., Stelly, D. J., & Trust, M. L. (2000). Defining and measuring empowering leader behaviors: Development of an upward feedback instrument. *Educational and Psychological Measurement*, 60, 301–313.

Laub, J. (2018). *Leveraging the power of servant leadership: Building high performing organizations*. Palgrave Macmillan.

Liden, R. C., Wayne, S. J., Zhao, H., & Henderson, D. (2008). Servant leadership: Development of a multidimensional measure and multi-level assessment. *The Leadership Quarterly*, 19, 161–177.

McMillan, K. (2017). *An analysis of the impact of servant leadership has on staff retention in elementary schools*. A Doctoral Dissertation submitted to Northwest Nazarene University.

Mittal, R., & Dorfman, P. W. (2012). Servant leadership across cultures. *Journal of World Business*, 47(2012), 555–570.

Oplatka, I. (2019). *Reforming education in developing countries: From neoliberalism to communitarianism*. Routledge.

Oplatka, I., & Arar, K. (2019). *Emotion Management in Teaching and Educational Leadership: A cultural perspective*. EMERALD Publishing Limited.

Parris, D. L., & Peachey, J. W. (2013). A systematic literature review of servant leadership theory in organizational contexts. *Journal of Business Ethics*, 113, 377–393.

Patterson, K. A. (2003). *Servant leadership: A theoretical model*. Doctoral dissertation, Regent University. ATT No. 3082719.

Pekerti, A., & Sendjaya, S. (2010). Exploring servant leadership across cultures: Comparative study in Australia and Indonesia. *International Journal of Human Resource Management*, 21(5), 754–780.

Peterson, S. J., Galvin, B. M., & Lange, D. (2012). CEO servant leadership: Exploring executive characteristics and firm performance. *Personnel Psychology*, 65, 565–596.

Schein, E. H. (2013). *Humble inquiry: The gentle art of asking instead of telling*. Berrett-Koehler Publisher.

Sendjaya, S. (2015). *Personal and organizational excellence through servant leadership: Learning to serve, serving to lead, leading to transform*. Springer.

Sendjaya, S., Sarros, J. C., & Santora, J. C. (2008). Defining and measuring servant leadership behavior in organizations. *Journal of Management Studies*, 45(2), 402–424.

Smith, B. N., Montagno, R. V., & Kuzmenko, T. N. (2004). Transformational and servant leadership: Content and contextual comparisons. *Journal of Leadership and Organizational Studies*, 10(4), 80–91.

Spears, L. C. (Ed.). (1998). *Insights on leadership: Service, stewardship, spirit, and servant-leadership*. Wiley.

Turkmen, F., & Gul, I. (2017). The effects of secondary school administrators' servant leadership behaviors on teachers' organizational commitment. *Journal of Education and Training Studies*, 5(12), 110–119.

van Dierendonck, D. (2011). Servant leadership: A review and synthesis. *Journal of Management*, 37(4), 1228–1261.

Von Fisher, P., & De Jong, D. (2017). Perception of principal servant leadership behavior and teacher job satisfaction. *Servant Leadership: Theory and Practice*, 4(2), 53–84.

Yoshida, D. T., Sendjaya, S., Hirst, G., & Cooper, B. (2014). Does servant leadership foster creativity and innovation? A multi-level mediation study of identification and prototypicality. *Journal of Business Research*, 67, 1395–1404.

- ve anadili olmayan bir dille öğrenenlere daha iyi hizmet verme kapasitesini geliştirmek için hangi stratejileri kullanabilirsiniz?
4. Bölgeniz tarafından yeni müdür alımı (işe alım) için bir komiteye katılmanız istendi, başvurular arasında etik bir okul lideri seçmeye çalışırken dikkat edeceğiniz temel nitelikler nelerdir? Okul üyelerinin ve paydaşların neden bu tür bir liderlikten fayda sağlayabileceğinin en az dört nedenini sıralayınız.
 5. Etik liderliğin iki bileşenini seçiniz ve topluluğunuzdaki temel değerlere ne ölçüde uyup uymadıklarını inceleyiniz.
 6. Etik liderler tarafından hayata geçirilen eylemler arasında, okullaşma süreçlerini etkilemek için en önemlileri hangileridir?

Kaynakça

Arar, K. (2017). Unethical decision-making of school principals and vice-principals in the Arab education system in Israel: Interplay between culture and ethnicity. In A. Normore & J. Brooks (Eds.), *The dark side of leadership: Identifying and overcoming unethical practice in organizations (Advances in educational administration)* (Vol. 26, pp. 73–94). Emerald Publication.

Arar, K., & Saiti, A. (2022). Ethical leadership, ethical dilemmas and decision making among school administrators. *Equity in Education & Society*, 1, 126–141.

Arar, K., Haj, I., Abramovitz, R., & Oplatka, I. (2016). Ethical leadership in education and its relation to ethical decision-making – The case of Arab schools' leaders in Israel. *Journal of Educational Administration*, 54(6), 647–660.

Arar, K., Beycioglu, K., & Oplatka, I. (2017). A cross-cultural analysis of educational leadership for social justice in Israel and Turkey: Meanings, actions and contexts. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 47(2), 192–206.

Avolio, B. J., & Gardner, W. L. (2005). Authentic leadership development: Getting to the root of positive forms of leadership. *The Leadership Quarterly*, 16, 315–338.

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice-Hall.

Bazerman, M. H. (2020). A new model for ethical leadership create more value for society. *Harvard Business Review*, 2020(September–October), 3–9.

Bogler, R. (2001). The influence of leadership style on teacher job satisfaction. *Educational Administration Quarterly*, 37(5), 662–683.

Branson, C. M., & Gross, S. J. (2014). *Handbook of ethical educational leadership*. Routledge.

- Bronfenbrenner, U. (1976). The experimental ecology of education. *Educational Researcher*, 5(9), 5–15.
- Brooks, J. S., & Normore, A. H. (2018). *Leading against the grain: Lessons for creating just and equitable schools*. Teachers College Press.
- Brown, M. E. (2007). Misconceptions of ethical leadership: How to avoid potential pitfalls. *Organizational Dynamics*, 36, 140–155.
- Brown, M. E., & Treviño, L. K. (2006). Ethical leadership: A review and future directions. *The Leadership Quarterly*, 17, 595–616.
- Brown, M. E., Treviño, L. K., & Harrison, D. A. (2005). Ethical leadership: A social learning perspective for construct development and testing. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 97, 117–134.
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. Harper Row.
- Cranston, N., Ehrich, L. C., & Kimber, M. (2014). Managing ethical dilemmas. In C. M. Branson & S. J. Gross (Eds.), *Handbook of ethical educational leadership*. Routledge.
- Dempster, N., Carter, L., Freakley, M., & Parry, L. (2004). Conflicts, confusions and contradictions in principals' ethical decision making. *Journal of Educational Administration*, 42(4), 450–461.
- Den Hartog, D. N., & De Hoogh, A. H. (2009). Empowering behavior and leader fairness and integrity: Studying perceptions of ethical leader behavior from a levels-of-analysis perspective. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 18(2), 199–230.
- Egorov, M., Kalshoven, K., Pircher Verdorfer, A., & Peus, C. (2020). It's a match: Moralization and the effects of moral foundations congruence on ethical and unethical leadership perception. *Journal of Business Ethics*, 167(4), 707–723.
- Fehr, R., Yam, K. C. S., & Dang, C. (2015). Moralized leadership: The construction and consequences of ethical leader perceptions. *Academy of Management Review*, 40(2), 182–209.
- Furman, G. (2012). Social justice leadership as praxis: Developing capacities through preparation programs. *Educational Administration Quarterly*, 48(2), 191–229.
- Guzman, P.-T. (2014). A structural equation model (SEM) of the impact of transformational, visionary, charismatic and ethical leadership styles on the development of wise leadership among Phillipino private secondary school principals. *Asia Pacific Education Review*, 15, 547–559.
- Kalshoven, K., Den Hartog, D. N., & de Hoogh, A. H. (2013). Ethical leadership and followers' helping and initiative: The role of demonstrated

responsibility and job autonomy. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 22(2), 165–181.

Karakitapoglu-Aygun, Z., & Gumusluoglu, L. (2013). The bright and dark sides of leadership: Transformational vs. non-transformational leadership in a non-Western context. *Leadership*, 9(1), 107–133.

Langlois, L. (2010). *The anatomy of ethical leadership: To Lead our organizations in a conscientious and authentic manner*. Arthabaska University Press.

Langlois, L., Lapointe, C., Valois, P., & de Leeuw, A. (2014). Development and validity of the ethical leadership questionnaire. *Journal of Educational Administration*, 52(3), 310–331.

Lapointe, C., Langlois, L., Valois, P., Asku, M., Arar, K., Bezzina, C., Johansson, O., Norberg, K., & Oplatka, I. (2016). An international cross-cultural validation of the ethical leadership questionnaire (ELQ). *ISEA*, 44(2), 129–150.

Martin, S. R., Emich, K. J., McClean, E. J., & Woodruff, C. (2022). Keeping teams together: How ethical leadership moderates the effects of performance on team efficacy and social integration. *Journal of Business Ethics*, 176(1), 127–139.

May, D. R., Chan, A. Y. L., Hodges, T. D., & Avolio, B. J. (2003). Developing the moral component of authentic leadership. *Organizational Dynamics*, 32(3), 247–260.

McClelland, D. C. (1975). *Power: The inner experience*. Irvington.

Men, C., Fong, P. S. W., Huo, W., Zhong, J., Jia, R., & Luo, J. (2020). Ethical leadership and knowledge hiding: A moderated mediation model of psychological safety and mastery climate. *Journal of Business Ethics*, 166(3), 461–472.

Mihci, H., & Uzun, T. (2020). Analyzing the relationship between ethical leadership and organizational justice and organizational identification in schools. *International Online Journal of Educational Sciences*, 12(3), 29–39.

Mills, C. W. (1990). *The sociological imagination*. Oxford University Press.

Negiş Işik, A. (2020). Ethical leadership and school effectiveness: The mediating roles of affective commitment and job satisfaction. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 8(1), 60.

Ng, T. W. H., & Feldman, D. C. (2015). Ethical leadership: Metaanalytic evidence of criterionrelated and incremental validity. *Journal of Applied Psychology*, 100(3), 948–965.

Owens, B. P., Johnson, M. D., & Mitchell, T. R. (2013). Expressed humility in organizations: Implications for performance, teams, and leadership. *Organization Science*, 24(5), 1517–1538.

Piccolo, R. A., Greenbaum, R., Den Hartog, D. N., & Folger, R. (2010). The relationship between ethical leadership and core job characteristics. *Journal of Organizational Behavior*, 31, 259–278.

Schyns, B., & Schilling, J. (2013). How bad are the effects of bad leaders? A meta analysis of destructive leadership and its outcomes. *The Leadership Quarterly*, 24(1), 138–158.

Sergiovanni, T. (2007). *Rethinking leadership*. Corwin Press.

Shapiro, J. P. (2008). Ethics and social justice within the new DEEL: Addressing the paradox of control/democracy. In A. H. Normore (Ed.), *Leadership for social justice: Promoting equity and excellence through inquiry and reflective practice* (pp. 287–303). Information Age Publishing.

Shapiro, G., & Gross, G. (2013). *Ethical leadership in turbelant times: (Re) solving moral dilemmas*. Routledge.

Starratt, R. (2004). *Ethical leadership*. Jossey-Bass.

Treviño, L. K., & Brown, M. E. (2014). Ethical leadership. In D. V. Day (Ed.), *The Oxford handbook of leadership and organizations* (pp. 524–538). University Press.

Treviño, L. K., Hartman, L. P., & Brown, M. (2000). Moral person and moral manager: How executives develop a reputation for ethical leadership. *California Management Review*, 42(4), 128–142.

Uvinen, T. P., Lamsa, A.-M., Sintonen, T., & Takala, T. (2012). Leadership manipulation and ethics in storytelling. *Journal of Business Ethics*, 116, 415–431.

Walumbwa, F. O., Mayer, D. M., Wang, P., Wang, H., Workman, K., & Christensen, A. L. (2011). Linking ethical leadership to employee performance: The roles of leader–member exchange, self-efficacy, and organizational identification. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 115(2), 204–213

Yukl, G. (2002). *Leadership in organisations*. Prentice-Hall.

3. Narsistik liderlik ile bu kitapta tartışılan diğer liderlik modelleri arasındaki temel farklar nelerdir (en az iki model seçin)?
4. Öğretmenler/müdürler narsistik liderlerle ve onların işleri üzerindeki etkileriyle nasıl yüzleşebilirler?
5. İnsanlık tarihinde ulusal düzeyde narsistik liderlere ilişkin bir ya da iki örnek tanımlayın. Bunların davranışları ve etkileri üzerine düşünün.

Uygulama Etkinlikleri

1. Yukarıda özetlenen narsistik liderlik tanımlarını okuyun ve öğretmenlere, velilere ve orta düzey yöneticilere bu modelin işlerine sağladığı avantajların yanı sıra okula verdiği büyük zararları vurgulayan kısa bir not yazın.
2. Eğitim bölgesi ya da yerel eğitim otoritesi tarafından, örgütsel başarı zamanlarındaki avantajlarına rağmen narsistik liderliğin okullardaki eksikliklerini vurgulamanız istenmektedir. Okul üyelerinin ve öğrencilerin bu tür bir liderlikten neden vazgeçirilmesi gerektiğine dair en az dört neden sıralayın.
3. İşinizde en sorunlu olarak nitelendirdiğiniz iki narsistik liderlik bileşeni seçin ve bunların genel olarak toplumunuzdaki ve özellikle eğitim sisteminizdeki temel değerlerle ne ölçüde çeliştiğini araştırın.
4. Narsistik liderliğin öncülleri hakkındaki bilgilerimiz sınırlı olsa da bu liderlik modelinin okullardaki bazı makul belirleyicilerinin neler olabileceği hakkında yorum yapabilir misiniz?
5. Kurumunuzdaki eğitim liderlerinin uygulamalarını düşündüğünüzde, narsistik liderliğe en çok benzeyenler nelerdir?

Kaynakça

American Psychiatric Association. (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (DSM-IV-TR-4th edition, Text Revision). American Psychiatric Association.

Amernic, J., & Craig, R. (2010). Accounting as a facilitator of extreme narcissism. *Journal of Business Ethics*, 96(1), 79–93.

Asrar-ul-Haq, M., & Anjum, T. (2020). Impact of narcissistic leadership on employee work outcomes in banking sector of Pakistan. *Future Business Journal*, 6(1), 34–43.

Babiak, P., & Hare, R. D. (2006). *Snakes in suits: When psychopaths go to work*. Regan Books.

Braun, S. (2017). Leader narcissism and outcomes in organizations: A review at multiple levels of analysis and implications for future research. *Frontiers in Psychology*, 8(773), 1–22.

Brunell, A. B., Gentry, W. A., Campbell, W. K., Hoffman, B. J., Kuhnert, K. W., & Demarree, K. G. (2008). Leader emergence: The case of the narcissistic leader. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34, 1663–1676.

Campbell, W. K., Reeder, G. D., Sedikides, C., & Elliot, A. J. (2000). Narcissism and comparative self-enhancement strategies. *Journal of Research in Personality*, 34, 329–347.

Campbell, W. K., Goodie, A. S., & Foster, J. D. (2004). Narcissism, confidence, and risk attitude. *Journal of Behavioral Decision Making*, 17(4), 297–311.

Campbell, W. K., Bush, C. P., Brunell, A. B., & Shelton, J. (2005). Understanding the social costs of narcissism: The case of the tragedy of the commons. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, 1358–1368.

Cavelzani, A. (2012). Dysfunctional management: Narcissistic leadership: A case study. *International Leadership Journal*, 4(3), 77–93.

Cherry, K. (2012). The history of narcissistic personality disorder. *About.com Psychology*. Retrieved from: <http://psychology.about.com/od/psychiatricdisorders/a/history-Of-narcissistic-personality-disorder.htm>

Disque, N. (2020). *Influence of perceived supervisor support and narcissistic leadership on employee turnover intention*. Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy Management, Walden University.

Emmons, R. A. (1989). Exploring the relations between motives and traits: The case of narcissism. In D. M. Buss & N. Cantor (Eds.), *Personality psychology: Recent trends and emerging directions* (pp. 32–44). Springer-Verlag.

Gabbard, G. O. (1994). *Psychodynamic psychiatry in clinical practice*. The DSM IV edition. American Psychiatric Press.

Ghislieri, C., Cortese, C. G., Molino, M., & Gatti, P. (2019). The relationships of meaningful work and narcissistic leadership with nurses' job satisfaction. *Journal Nursing Management*, 27, 1691–1699.

Glad, B. (2002). Why tyrants go too far: Malignant narcissism and absolute power. *Political Psychology*, 23, 1–37.

Grijalva, E. Y., Harms, P. D., Newman, D. A., Gaddis, B. H., & Fraley, R. C. (2015). Narcissism and leadership: A meta-analytic review of linear and nonlinear relationships. *Personnel Psychology, 68*, 1–47.

Hellmich, D., & Hellmich, L. (2019). Narcissistic leadership: When serving self-eclipses serving mission. *New Directions for Community Colleges, 185*, 53–63.

Hogan, R., Curphy, G. J., & Hogan, J. (1994). What we know about leadership: Effectiveness and personality. *The American Psychologist, 49*, 493–504.

Horowitz, M. J., & Arthur, R. J. (1988). Narcissistic rage in leaders: The intersection of individual dynamics and group processes. *The International Journal of Social Psychiatry, 34*, 135–141.

Kets de Vries, M. F. R. (1995). *Life and death in the executive fast lane: Essays on irrational organizations and their leaders*. Jossey-Bass.

King, G. (2007). Narcissism and effective crisis management: A review of potential problems and pitfalls. *Journal of Contingencies and Crisis Management, 15*(4), 183–193.

Martin, S. R., Cot'e, S., & Woodruff, T. (2016). Echoes of our upbringing: How growing up wealthy or poor relates to narcissism, leader behavior, and leader effectiveness. *Academy of Management Journal, 59*(6), 2157–2177.

Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic selfregulatory processing model. *Psychological Inquiry, 12*, 177–196.

Mousa, M., a Abdelgaffar, H., Aboramadan, M., & Chaouali, W. (2020). Narcissistic leadership, employee silence, and organizational cynicism: A study of physicians in Egyptian public hospitals. *International Journal of Public Administration*. Published online.

Nevicka, B., De Hoogh, A. H. B., Van Vianen, A. E. M., & Ten Velden, F. S. (2013). Uncertainty enhances the preference for narcissistic leaders. *European Journal of Social Psychology, 43*, 370–380.

Norouzinik, Y. Rahimnia, F., Maharati, Y., & Eslami, G. (2021). Narcissistic leadership and employees' innovative behaviour: Mediating roles of job embeddedness and job engagement. *Innovation: Organization and Management*. Published online.

Oplatka, I. (2016). Irresponsible leadership and unethical practices in schools. A conceptual framework of the 'dark side' of educational leadership. In A. H. Normore & J. S. Brooks (Eds.), *The dark side of leadership: Identifying and overcoming unethical practice in organization* (pp. 1–18). Emerald Group Publishing.

Ouimet, G. (2010). Dynamics of narcissistic leadership in organizations: Towards an integrated research model. *Journal of Managerial Psychology, 25*(7), 713–726.

Padilla, A., Hogan, R., & Kaiser, R. B. (2007). The toxic triangle: Destructive leaders, susceptible followers, and conducive environments. *The Leadership Quarterly, 18*, 176–194.

Resick, C. J., Whitman, D. S., Weingarden, S. M., & Hiller, N. J. (2009). The bright-side and darkside of CEO personality: Examining core self-evaluations, narcissism, transformational leadership, and strategic influence. *Journal of Applied Psychology, 94*, 1365–1381.

Rosenfeld, H. A. (1987). *Impasse and interpretation: Therapeutic and anti-therapeutic factors in the psychoanalytic treatment of psychotic, borderline, and neurotic patients*. Tavistock.

Rosenthal, S. A., & Pittinsky, T. L. (2006). Narcissistic leadership. *The Leadership Quarterly, 17*(6), 617–633.

Shurden, S., & Shurden, M. (2019). A study of the differences in perception among genders regarding the effect of narcissistic leadership on employee job satisfaction in accounting profession. *Global Journal of Accounting and Finance, 3*(1), 1–15.

Stein, M. (2013). When does narcissistic leadership become problematic? Dick Fuld at Lehman Brothers. *Journal of Management Inquiry, 22*(3), 282–293.

Wallace, H. M., & Baumeister, R. F. (2002). The performance of narcissists rises and falls with perceived opportunity for glory. *Journal of Personality and Social Psychology, 82*(5), 819–834.

Wei-Ong, C., Roberts, R., Arthur, C. A., Woodman, T., & Akehurst, S. (2016). The leadership is sinking: A temporal investigation of narcissistic leadership. *Journal of Personality, 84*(2), 237–247.

Xiao, X., Liu, F., Zhou, F., & Chen, S. (2018). Narcissistic leadership and employees' knowledge sharing: Influence of organizational identification and collectivism. *Social Behavior and Personality, 46*(8), 1317–1330.

Yao, Z., Zhang, X., Liu, Z., Zhang, L., & Luo, J. (2020). Narcissistic leadership and voice behavior: The role of job stress, traditionality, and trust in leaders. *Chinese Management Studies, 14*(3), 543–563.

Uygulama Etkinlikleri: İşyerinde Otantikliğin Teşvik Edilmesi

Artık otantik liderliğin temellerini ve hedeflerini biliyorsunuz; bu nedenle, bu modeli kendi iş yerinizde keşfetmenin tam zamanıdır.

1. Yukarıda özetlenen otantik liderlik tanımlarından birini seçin ve okul yöneticilerine ve liderlerine bunun okullaşma süreciyle ilgisi ve önemi hakkında kısa bir not yazın.

2. Eğitim bölgesi/yerel eğitim otoritesi sizden yerel eğitim liderlerini otantik liderlik unsurlarını benimsemeye ikna etmenizi istedi.

Okul üyelerinin ve öğrencilerin bu tür bir liderlikten neden faydalanabileceklerine dair en az dört neden sıralayın.

3. Otantik liderliğin en ilginç ve işinizle ilgili bulduğunuz iki bileşenini seçin ve bunların toplumunuzdaki/eğitim sisteminizdeki temel değerlere ne ölçüde uyduğunu inceleyin.

4. Okulunuzda (veya başka bir eğitim kurumunda) otantik liderliğin bir tanımını önerebilir misiniz? Bu liderlik türüne başka hangi unsurların eklenmesini önerirsiniz?

Kaynakça

Algera, P. M., & Lips-Wiersma, M. (2012). Radical authentic leadership: Co-creating the conditions under which all members of the organization can be authentic. *The Leadership Quarterly*, 23, 118–131.

Alilyyani, B., Wong, C. A., & Cummings, G. (2018). Antecedents, mediators, and outcomes of authentic leadership in healthcare: A systematic review. *International Journal of Nursing Studies*, 83, 34–64.

Avolio, B. J. (1999). *Full leadership development: Building the vital forces in organizations*. Sage Publications.

Avolio, B. J., & Gardner, W. L. (2005). Authentic leadership development: Getting to the root of positive forms of leadership. *The Leadership Quarterly*, 16, 315–338.

Avolio, B. J., Luthans, F., & Walumbwa, F. O. (2004). *Authentic leadership: Theory-building for veritable sustained performance*. Working Paper, Gallup Leadership Institute, University of Nebraska, Lincoln.

Barth, A., & Tsemach, S. (2021). Perceptions of principal authentic leadership: A survey of Israeli elementary teachers in diverse religious-cultural contexts. *Religious Education*, 116(3), 224–238.

Bird, J. J., Wang, C., Watson, J. R., & Murray, L. (2009). Relationships among principal authentic leadership and teacher trust and engagement levels. *Journal of School Leadership, 19*, 153–171.

Branson, C. (2007). Effects of structured self-reflection on the development of authentic leadership practices among Queensland primary school principals. *Educational Management, Administration & Leadership, 35*(2), 225–246.

Cullen, K. L., Gentry, W. A., & Yammarino, F. J. (2015). Biased self-perception tendencies: Self-enhancement/self-diminishment and leader derailment in individualistic and collectivistic cultures. *Applied Psychology, 64*(1), 161–207.

Datta, B. (2015). Assessing the effectiveness of authentic leadership. *International Journal of Leadership Studies, 9*(1), 62–76.

Endrissat, N., Muller, W. R., & Kaudela-Baum, S. (2007). En route to an empirically based understanding of authentic leadership. *European Management Journal, 25*(3), 207–220.

Erickson, R. J. (1995). The importance of authenticity for self and society. *Symbolic Interactions, 18*(2), 121–144.

Feng, F. I. (2016). School principals' authentic leadership and teachers' psychological capital: Teachers' perspectives. *International Education Studies, 9*(10), 245–255.

Ford, J., & Harding, N. (2011). The impossibility of the 'true self' of authentic leadership. *Leadership, 7*(4), 463–479.

Gardner, W. L., Avolio, B. J., Luthans, F., May, D. R., & Walumbwa, F. O. (2005). Can you see the real me? A self-based model of authentic leader and follower development. *The Leadership Quarterly, 16*, 343–372.

Gardner, W. L., Cogliser, C. C., Davis, K. M., & Dickens, M. P. (2021). Authentic leadership: A review of the literature and research agenda. *The Leadership Quarterly, 22*, 1120–1145.

George, W., & Sims, P. (2007). *True north: Discover your authentic leadership*. Jossey-Bass.

George, B., Sims, P., McLean, A., & Mayer, D. (2007). Discovering your authentic leadership. *Harvard Business Review, 85*, 129–138.

Harter, S. (2002). Authenticity. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 382–394). Oxford University Press.

Hassan, A., & Ahmed, F. (2011). Authentic leadership, trust and work engagement. *International Journal of Human and Social Sciences, 6*(3), 164–170.

Hirst, G., Walumbwa, F., Aryee, L., Butarbutar, I., Jeffery, C., & Chen, H. (2016). A multi-level investigation of authentic leadership as an antecedent of helping behavior. *Journal of Business Ethics*, 139, 485–499.

Hopkins, M. M., & O'Neil, D. A. (2015). Authentic leadership: Application to women leaders. *Frontiers in Psychology*, 6, 1–5.

Ilies, R., Morgeson, F. P., & Nahrgang, J. D. (2005). Authentic leadership and eudaemonic well-being: Understanding leader–follower outcomes. *The Leadership Quarterly*, 16, 373–394.

Karadag, E., & Oztekin-Bayir, O. (2018). The effect of authentic leadership on school culture: A structural equation model. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 6(1), 40–75.

Khurram, S., Raja, U., & Syed-Danial, H. (2021). Impact of big five personality traits on authentic leadership. *Leadership and Organization Development Journal*, 42(2), 208–218.

Luthans, F., & Avolio, B. J. (2003). Authentic leadership: A positive developmental approach. In K. S. Cameron, J. E. Dutton, & R. E. Quinn (Eds.), *Positive organizational scholarship* (pp. 241–261). Barrett-Koehler.

Luthans, F., & Youssef, C. (2004). Human, social, and now positive psychological capital management: Investing in people for competitive advantage. *Organizational Dynamics*, 33(2), 143–160.

Peus, C., Wesche, J. S., Streicher, B., Braun, S., & Frey, D. (2012). Authentic leadership: An empirical test of its antecedents, consequences, and mediating mechanisms. *Journal of Business Ethics*, 107, 331–348.

Rego, A., Sousa, F., Marques, C., & e Cunha, M. P. (2014). Hope and positive affect mediating the authentic leadership and creativity relationship. *Journal of Business Research*, 67, 200–210.

Shamir, B., & Eilam, G. (2005). “What’s your story?” A life-stories approach to authentic leadership development. *The Leadership Quarterly*, 16, 395–417.

Sparrowe, R. T. (2005). Authentic leadership and the narrative self. *The Leadership Quarterly*, 16, 419–439.

Starratt, R. (2011). *Refocusing school leadership: Foregrounding human development throughout the work of the school*. Routledge.

Walumbwa, F. O., Avolio, B. J., Gardner, W. L., Wernsing, T. S., & Peterson, S. J. (2008). Authentic leadership: Development and validation of a theory-based measure. *Journal of Management*, 34, 89–126.

Wang, D. S., & Hsieh, C. C. (2013). The effect of authentic leadership on employee trust and employee engagement. *Social Behavior and Personality*, 41(4), 613–624.

Wong, C. A., & Laschinger, H. K. S. (2013). Authentic leadership, performance, and job satisfaction: The mediating role of empowerment. *Journal of Advanced Nursing*, 69(4), 947–959.

Zhenyuan, W., & Yunhui, X. (2020). Authentic leadership and employees' emotional labor in the hospitality industry. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32(2), 794–814.

bazı çalışanlar uygulamada zorlanabilir ve sonuç olarak, ilgisizmiş gibi davranabilirler. Dahası, bu durum çalışanlar arasında güvensizlik ve bölünmeye yol açabilir (Lips-Wiersma vd., 2009). Dolayısıyla, eğitim alanındaki ruhsal liderler, yalnızca ruhsal rehberlik yapmak yerine önyargı, ayrımcılık, ırkçılık ve benzeri günlük sorunları da sürekli gündemlerinde tutmalıdırlar .

Uygulama Etkinlikleri

1. Yukarıda özetlenen ruhsal liderlik tanımlarından birini seçin. Okul yöneticilerine takdim edilmek üzere, bu tanımın eğitim sektörüyle ilgisi ve önemi hakkında kısa bir yazı kaleme alın.

2. Yaşadığınız ilde ya da ilçedeki eğitim yetkilileri tarafından okul yöneticilerinin ruhsal liderliğe yönelik farkındalık oluşturmanız istendiğini farz edin. Okuldaki öğretmenlerin ve öğrencilerin neden bu tür bir liderlikten fayda sağlayabilecekleri konusunda en az dört neden sıralayın.

3. Ruhsal liderliğin iki bileşenini seçin ve eğitim sisteminizdeki temel değerlere ne ölçüde uyduklarını inceleyin.

4. Okulunuza (veya başka herhangi bir eğitim kurumuna) ruhsal liderliğin bir tanımını önerebilir misiniz? Bu tür bir liderliğe eklemek için başka hangi unsurları önerirsiniz?

5. Okullarda ruhsal liderlik, özellikleri ve öncülleri hakkında bir araştırma önerisi hazırlayabilir misiniz? Bu tür bir araştırma programındaki metodolojik zorluklar neler olabilir?

Kaynakça

Arar, K., Sawalhi, R., & Yilmaz, M. (2022). The research on Islamic-based educational leadership since 1990: An international review of empirical evidence and a future research agenda. *Religions*, 13(1), 42–54.

Bayıghomog, S., & Arasli, H. (2022). Revising employees' essence of hospitality through spiritual wellbeing, spiritual leadership, and emotional intelligence. *Tourism Management*, 89, 1–13.

Brooks, M. C., & Ezzani, M. D. (2021). Islamic school leadership: Advancing a framework for critical spirituality. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 1–18. <https://doi.org/10.1080/09518398.2021.1930265>

Brooks, M. C., & Mutohar, A. (2018). Islamic school leadership: A conceptual framework. *Journal of Educational Administration and History*, 1–15. <https://doi.org/10.1080/00220620.2018.1426558>

Cash, K. C., Gray, G. R., & Rood, S. A. (2000). A framework for accommodating religion and spirituality in the workplace [and executive commentary]. *The Academy of Management Executive*, 14(3), 124–134.

Chen, C. Y., & Yang, C. F. (2012). The impact of spiritual leadership on organizational citizenship behavior: A multi-sample analysis. *Journal of Business Ethics*, 105, 107–114.

Collins, J. C., & Porras, J. I. (1994). *Built to last: Successful habits of visionary companies*. Harper Business.

Copeland, M. K. (2014). The emerging significance of values based leadership: A literature review. *International Journal of Leadership Studies*, 8(2), 105–135.

Crossman, J. (2010). Conceptualizing spiritual leadership in secular organizational contexts and its relation to transformational, servant and environmental leadership. *Leadership & Organizational Development Journal*, 31(7), 596–608.

Ezzani, M., & Brooks, M. (2019). Culturally relevant leadership: Advancing critical consciousness in American Muslim students. *Educational Administration Quarterly*, 55, 781–811.

Ferguson, J., & Milliman, J. (2008). Creating effective Core organizational values: A spiritual leadership approach. *International Journal of Public Administration*, 31(4), 439–459.

Fry, L. W. (2003). Towards a theory of spiritual leadership. *The Leadership Quarterly*, 14, 693–727.

Fry, L. W. (2008). Spiritual leadership: State-of-the-art and future directions for theory, research, and practice. In J. Biberman & L. Tischler (Eds.), *Spirituality in business* (pp. 106–124). Palgrave.

Fry, L., & Nisiewicz, M. (2013). *Maximizing the triple bottom line through spiritual leadership*. Stanford University Press.

Fry, L. W., & Slocum, J. W. (2008). Maximizing the triple bottom line through spiritual leadership. *Organizational Dynamics*, 37(1), 86–96.

Fry, L. W., Vitucci, S., & Cedillo, M. (2005). Spiritual leadership and army transformation: Theory measurement and establishing a baseline. *The Leadership Quarterly*, 16, 835–863.

Fry, L. W., Hannah, S., Noel, M., & Walumba, F. (2011). Impact of spiritual leadership on unit performance. *The Leadership Quarterly*, 22, 259–270.

Fry, L. W., Latham, J. R., Clinebell, S. K., & Krahnke, K. (2017). Spiritual leadership as a model for performance excellence: A study of Baldrige award recipients. *Journal of Management, Spirituality & Religion*, 14(1), 22–47.

Garcia-Zamor, J. C. (2003). Workplace spirituality and organizational performance. *Public Administration Review*, 63(3), 355–363.

Ghasemizad, A., Zadeh, M. A., & Bagheri, S. (2012). A study of the relationship between teachers and principals' spiritual leadership, quality of work life, job satisfaction and productivity. *American Journal of Scientific Research*, 49, 11–20.

Gilbert, F. W. (1996). Spiritual leadership: Fulfilling whole-self needs at work. *Leadership and Organization Development Journal*, 17(5), 11–17.

Hackett, R. D., & Wang, G. (2012). Virtues and leadership: An integrating conceptual framework founded in Aristotelian and Confucian perspectives on virtues. *Management Decision*, 50(5), 868–899.

Hammad, W., & Shah, S. (2019). Leading faith schools in a secular society: Challenges facing head teachers of Muslim schools in the United Kingdom. *Educational Management Administration and Leadership*, 47, 943–959.

Harmon, F. G. (1996). *Playing for keeps*. John Wiley & Sons, Inc.

Hunsaker, W. D. (2020). Spiritual leadership and employee innovation. *Current Psychology*, published online.

Jeon, K. S., Passmore, D. L., Lee, C., & Hunsaker, W. (2013). Spiritual leadership: A validation study in a Korean context. *Journal of Management, Spirituality & Religion*, 10(4), 342–357.

Karadağ, M., Altınay, F., Gazi, Z., & Dagli, G. (2020). Effect size of spiritual leadership: In the process of school culture and academic success. *SAGE Open*, 10, 215824402091463. <https://doi.org/10.1177/2158244020914638>

Kaya, A. (2015). The relationship between spiritual leadership and organizational citizenship behaviors: A research on school principals' behaviors. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 15(3), 597–606.

Kotter, J. P. (1996). *Leading change*. Harvard Business School Press.

Krishnakumar, S., Houghton, J. D., Neck, C. P., & Ellison, C. N. (2015). The “good” and the “bad” of spiritual leadership. *Journal of Management, Spirituality & Religion*, 12(1), 17–37.

Lips-Wiersma, M., & Morris, L. (2009). Discriminating between ‘meaningful work’ and the ‘management of meaning’. *Journal of Business Ethics*, 88(3), 491–511.

Lips-Wiersma, M., Dean, K. L., & Fornaciari, C. J. (2009). Theorizing the dark side of the workplace spirituality movement. *Journal of Management Inquiry*, 18(4), 288–300.

Malphurs, A. (1996). *Values-driven leadership: Discovering and developing your core values for ministry*. Baker Books.

Milliman, J., Czaplewski, A. J., & Ferguson, J. (2003). Workplace spirituality and employee work attitudes: An exploratory empirical assessment. *Journal of Organizational Change Management*, 16(4), 426–447.

Nicolae, M., Ion, I., & Nicolae, E. (2013). The research agenda of spiritual leadership: Where do we stand? *Review of International Comparative Management*, 14(4), 551–556.

Oh, J., & Wang, J. (2020). Spiritual leadership: Current status and agenda for future research and practice. *Journal of Management, Spirituality & Religion*, 17(3), 223–248.

Oplatka, I. (2022). Towards the post-neoliberal era in education: Some speculations about future directions in educational leadership. *International Journal of Leadership in Education*, 25(4), 664–674.

Oplatka, I., & Hassan, T. (forthcoming). Leading schools spiritually: Some speculative insights into Arab societies. *International Journal of Leadership in Education*, published online.

Özgenel, M., & Ankaralıoğlu, S. (2020). The effect of school administrators' spiritual leadership style on school culture. *Spiritual Psychology and Counselling*, 5(2), 137–165.

Reave, L. (2005). Spiritual values and practices related to leadership effectiveness. *The Leadership Quarterly*, 16(5), 655–687.

Sanders, J. E., Hopkins, W. E., & Geroy, G. D. (2003). From transactional to transcendental: Toward an integrated theory of leadership. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 9(4), 21–31.

Sheikh, A. A., Inam, A., Rubab, A., Najam, U., Rana, N. A., & Awan, M. (2019). The spiritual role of a leader in sustaining work engagement: A teacher-perceived paradigm. *SAGE Open*, 1–15.

Sprung, J. M., Sliter, M. T., & Jex, S. M. (2012). Spirituality as a moderator of the relationship between workplace aggression and employee outcomes. *Personality and Individual Differences*, 53, 930–934.

Sweeney, P., Hannah, S. T., & Snider, D. M. (2007). The domain of the human spirit. In D. M. Snider & L. J. Matthews (Eds.), *Forging the warriors character* (pp. 23–50). McGraw-Hill.

Tennant, M. (2012). *The learning self: Understanding the potential for transformation*. Jossey-Bass.

Wang, M., Guo, T., Ni, Y., Shang, S., & Tang, Z. (2019). The effect of spiritual leadership on employee effectiveness: An intrinsic motivation perspective. *Frontiers in Psychology, 9*, 2627–2638.

Weinberg, F. J., & Locander, W. B. (2014). Advancing workplace spiritual development: A dyadic mentoring approach. *The Leadership Quarterly, 25*, 391–408.

Zinnbauer, B. J., Pargament, K. I., Cole, B., Rye, M. S., Butter, E. M., Belavich, T. G., et al. (1997). Religion and spirituality: Unfuzzifying the fuzzy. *Journal for the Scientific Study of Religion, 36*, 549–564.

Zou, W., Zeng, Y., Peng, Q., Xin, Y., Chen, J., & Houghton, J. D. (2020). The influence of spiritual leadership on the subjective well-being of Chinese registered nurses. *Journal of Nurse Management, 28*, 1432–1442.

4) Pozitif liderliğin size çalışma alanınızla ilişkili sunduğu en işe yarar ve ilginç gelen bileşenlerini belirleyin ve bu bileşenlerin toplumsal ve eğitsel değerlerimizle ne ölçüde uyduğunu tartışın.

5) Pozitif liderlikle ilgili bir araştırma konusu belirleyin. Araştırmanızın olası anahtar sözcüklerini ve kavramsal çerçevesini oluşturabilecek ilişkili terimleri belirlemeye çalışın. Ardından, örneklem, örnekleme yöntemi, veri toplama aracı ve veri analizini içeren kısa bir araştırma önerisi taslağı oluşturun. Bir eylem araştırması tasarlamanız önerilir.

Kaynakça

Alvesson, M., & Einola, K. (2019). Warning for excessive positivity: Authentic leadership and other traps in leadership studies. *The Leadership Quarterly*, 30(4), 383–395.

Arakawa, D., & Greenberg, M. (2007). Optimistic managers and their influence on productivity and employee engagement in a technology organization: Implications for coaching psychologists. *International Coaching Psychology Review*, 2(1), 78–89.

Arar, K. (2019). Emotion expression among Arab deputy-principals in Israel: The key role of the local culture. In I. Oplatka & K. Arar (Eds.), *Emotion management and regulation in teaching and educational leadership: Research and practice in transitional and developing societies* (pp. 127–146). Emerald Publishing.

Avey, J. B., Hughes, L. W., Norman, S. M., & Luthans, K. W. (2008). Using positivity, transformational leadership and empowerment to combat employee negativity. *Leadership & Organization Development Journal*, 29, 110–126.

Avey, J. B., Avolio, B. J., & Luthans, F. (2011). Experimentally analyzing the impact of leader positivity on follower positivity and performance. *Leadership Quarterly*, 22, 282–294.

Banks, G. C., Gooty, J., Ross, R. L., Williams, C. E., & Harrington, N. T. (2018). Construct redundancy in leader behaviors: A review and agenda for the future. *The Leadership Quarterly*, 29(1), 236–251.

Cameron, K. S. (2008). *Positive leadership: Strategies for extraordinary performance*. Berrett-Koehler.

Cameron, K. (2012). *Positive leadership: Strategies for extraordinary performance*. Berrett-Koehler.

Cameron, K. (2013). *Practicing positive leadership: Tools and techniques that create extraordinary results*. Berrett-Koehler.

Cameron, K. S., & Spreitzer, G. M. (Eds.). (2012). *The Oxford handbook of positive organizational scholarship*. Oxford University Press.

Crawford, M. (2007). Emotional coherence in primary school headship. *Educational Management, Administration and Leadership*, 35(4), 521–534.

Dasborough, M. T., & Ashkanasy, N. M. (2002). Emotion and attribution of intentionality in leader–member relationships. *The Leadership Quarterly*, 13, 615–634.

Dutton, J. E., & Spreitzer, G. M. (2014). *How to be a positive leader: Insights from the leading thinkers on positive organizations*. Berrett-Koehler.

Gilbreath, B., & Benson, P. G. (2004). The contribution of supervisor behaviour to employee psychological wellbeing. *Work & Stress*, 18(3), 255–266.

Gordon, J. (2017). *The power of positive leadership: How and why positive leaders transform teams and organizations and change the world*. John Wiley & Sons.

Hannah, S. T., Woolfolk, R. L., & Lord, R. G. (2009). Leader self-structure: A framework for positive leadership. *Journal of Organizational Behavior*, 30, 269–290.

Hoch, J. E., Bommer, W. H., Dulebohn, J. H., & Wu, D. (2018). Do ethical, authentic, and servant leadership explain variance above and beyond transformational leadership? A metaanalysis. *Journal of Management*, 44(2), 501–529.

Kelloway, E. K., Weigand, H., McKee, M. C., & Das, H. (2013). Positive leadership and employee well-being. *Journal of Leadership and Organizational Studies*, 20(1), 107–117.

Linley, P. A., & Joseph, S. (2004). *Positive psychology in practice*. John Wiley.

Luthans, F., Luthans, K., Hodgetts, R. M., & Luthans, B. (2001). Positive approach to leadership: Implications for today's organizations. *Journal of Leadership Studies*, 8(2), 3–20.

Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruson, D. (2000). Models of emotional intelligence. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence*. Cambridge University Press.

Miller, K. I. (2007). Compassionate communication in the workplace: Exploring processes of noticing, connecting, and responding. *Journal of Applied Communication Research*, 35(3), 223–245.

Murphy, J., Seashore-Louis, K., & Smylie, M. (2017). Positive school leadership: How the professional standards for educational leaders can be brought to life. *Kappan*, 99(2), 21–24.

Norman, S. M., Avolio, B., & Luthans, F. (2010). The impact of positivity and transparency on trust in leaders and their perceived effectiveness (p. 144). Management Department Faculty Publications. <http://digitalcommons.unl.edu/managementfacpub/144>

Oplatka, I. (2017). Empathy regulation among Israeli school principals: Expression and suppression of major emotions in educational leadership. *Journal of School Leadership*, 27(1), 94–118.

Quinn, R. E. (2015). *The positive organization: Breaking free from conventional cultures, constraints and beliefs*. Berrett-Koehler.

Salmi, I., Perttula, J., & Syvajarvi, A. (2014). Positive leadership and experiences explaining worker's well-being in knowledge-intensive organizations. *The Polar Journal*, 4, 52–68.

Schimschal, S. E., & Lomas, T. (2018). Gritty leaders: The impact of grit on positive leadership capacity. *Psychology and Counselling*, 122(4), 1449–1470.

Spreitzer, B. H., & Sonenshein, S. (2003). Positive deviance and extraordinary organizing. In K. S. Cameron, J. E. Dutton, & R. E. Quinn (Eds.), *Positive organizational scholarship* (pp. 207–224). Berrett-Koehler.

Spreitzer, G. M., & Sonenshein, S. (2004). Toward the construct definition of positive deviance. *American Behavioral Scientist*, 47(6), 828–847.

Stander, N. T., & Latif, M. W. (2015). Investigating positive leadership, psychological empowerment, work engagement and satisfaction with life in a chemical industry. *SA Journal of Industrial Psychology/SA Tydskrif vir Bedryfsielkunde*, 41(1), 2–14.

Staw, B., & Barsade, S. (1993). Affect and managerial performance: A test of the sadder-but-wiser vs. happier-and-smarter hypothesis. *Administrative Science Quarterly*, 38, 304–331.

Sung-Hoon, K., & Yongjun, C. (2021). Positive leadership and organizational identification: Mediating roles of positive emotion and compassion. *Problems and Perspectives in Management*, 19(1), 13–23.

Tiger, L. (1979). *Optimism: The biology of Hope*. Simon & Schuster.

Tuhus-Dubrow, R. (2009, November 29). The power of positive deviants: A promising new tactic for changing communities from the inside. *Boston Globe*.

Uusiautti, S. (2013). An action-oriented perspective on caring leadership: A qualitative study of higher education administrators' positive leadership experiences. *International Journal of Leadership in Education*, 16(4), 482–496.

Van Dick, R., & Monzani, M. (2020). Positive leadership in organizations. *Oxford Research Encyclopedia, Psychology*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190236557.013.814>

Youssef, C. M., & Luthans, F. (2012). Positive global leadership. *Journal of World Business, 27*, 539–547.

Youssef-Morgan, C.M., & Luthans, F. (2013). Positive leadership: Meaning and application across cultures. *Management Department Faculty Publications, 127*. Retrieved in 25 January 2021 from <http://digitalcommons.unl.edu/managementfacpub/127>

Kaynakça

Arar, K., & Örücü, D. (2021). A Foucauldian analysis of culturally relevant educational leadership for refugees as newcomers. In F. English (Ed.), *The Palgrave handbook of educational leadership and management discourse*. Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-030-39666-4_114-1

Arar, K., & Saiti, A. (2022). Ethical leadership, ethical dilemmas and decision making among school administrators, Equity in *Education & Society*, 0(0), 1–16. <https://doi.org/10.1177/27526461211070828>. journals.sagepub.com/home/ees

Arar, K., Orucu, D., & Wilkinson, J. (2021). *Neoliberalism and education systems in conflict: Exploring challenges across the globe*. Routledge.

Biesta, G. (2021). *World-centred education: A view for the present*. <https://doi.org/10.4324/9781003098331>

Bridges, D. (2006). The disciplines and discipline of educational research. *Journal of Philosophy of Education*, 40(2), 259–272.

Capper, C. A. (2019). *Organizational theory for equity and diversity: Leading integrated socially just education*. Routledge.

Chaaban, Y., Arar, K., Sawalhi, R., Alhouti, I., & Zohri, A. (2021). Exploring teachers' professional agency within shifting educational contexts: A comparative study of Lebanon, Qatar, Kuwait, and Morocco. *Teaching and Teacher Education*, 106, 103451.

Courtney, S., Gunter, H., Niesch, R., & Trujilio, T. (2021). *Understanding educational leadership: Critical perspectives and approaches*. Bloomsbury.

Davies, B., & Ellison, L. (2003). *The new strategic direction and development of the school: Key frameworks for school improvement planning* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203428184> DeMatthews, D. E. (2018). *Community engaged leadership for social justice: A critical approach in urban schools*. Routledge.

DeMatthews, D. E., Serafini, A., & Watson, T. N. (2021). Leading inclusive schools: Principal perceptions, practices, and challenges to meaningful change. *Educational Administration Quarterly*, 57(1), 3–48.

Ezzani, M., & Brooks, M. (2019). Culturally relevant leadership: Advancing critical consciousness in American Muslim students. *Educational Administration Quarterly*, 55(5), 781–811.

Gross, S. J. (2020). *Applying turbulence theory to educational leadership in challenging times*. Routledge.

Guajardo, M. A., Guajardo, F., Janson, C., Militello, M., et al. (2016). *Reframing community partnerships in education. Uniting the power of place and wisdom of people*. Routledge.

Harris, A. (2020). COVID-19–School leadership in crisis? *Journal of Professional Capital and Community*, 5, 321–326.

Khalifa, M. (2012). A re-new-ed paradigm in successful urban school leadership: Principal as community leader. *Educational Administration Quarterly*, 48(3), 424–467. <https://doi.org/10.1177/0013161X11432922>

Khalifa, M. (2018). *Culturally responsive school leadership* (Race and education series). Harvard Education Press.

Ladson-Billings, G. (1995a). But that's just good teaching! The case for culturally relevant pedagogy. *Theory Into Practice*, 34(3), 159–165. <https://doi.org/10.1080/00405849509543675>

Ladson-Billings, G. (1995b). Toward a theory of culturally relevant pedagogy. *American Educational Research Journal*, 32, 465–491. <https://doi.org/10.3102/00028312032003465>

Lemke, M., Bascug, E., & Howard, A. (2021). Seen yet unseen: A case of human trafficking at Harris High School. *Journal of Cases in Educational Leadership*. <https://doi.org/10.1177/15554589211055105>

Manfra, M. (2021). Action research for classrooms, schools and communities. Sage. Miller, P. (2021). Anti-racist school leadership: Making 'race' count in leadership preparation and development *Professional Development in Education*, 47(1), 7–21. <https://doi.org/10.1080/19415257.2020.1787207>

Netolicky, D. M. (2020). School leadership during a pandemic: Navigating tensions. *Journal of Professional Capital and Community*, 5(3–4), 391–395.

Ng, P. T. (2021). Timely change and timeless constants: COVID-19 and educational change in Singapore. *Educational Research for Policy and Practice*, 20(1), 19–27.

Nishimur, M. (2020). *Community participation with schools in developing countries, towards equitable and inclusive basic education for all*. Routledge.

Oplatka, I. (2010). *The legacy of educational administration*.

Peter Lang. Oplatka, I. (2014). Differentiating the scholarly identity of educational administration: An epistemological comparison of two neighbouring fields of study. *Journal of Educational Administration*, 52(1), 116–136.

Oplatka, I., & Crawford, M. (2022). Principal, let's talk about emotions some lessons COVID-19 taught us about emergency situations and leadership. *International Journal of Leadership in Education*, 25(1), 162–172.

Pak, K., & Ravitch, M. S. (2021). Leadership in a hurting world- rupture, reckoning, and reimagining. In K. Pak & S. M. Ravitch (Eds.), *Critical leadership praxis for educational and social change* (pp. xi–xiv). Teachers College Press.

Tsolka, A. (2020). Contingency and situational approaches to educational leadership. In *Oxford research encyclopedia of education*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264093.013.637>

Wilcox, K. C. (2021). A rural school's adaptations, improvements, and innovations during the COVID-19 pandemic. *Journal of Cases in Educational Leadership*. <https://doi.org/10.1177/15554589211058103>

Eylem Araştırması Rehberi

YAZARLAR

Öğr. Gör. Dr. Murat DEMİRKOL
Doç. Dr. Tuncay Yavuz ÖZDEMİR

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-6861-55-8

Yazarlar

Öğr. Gör. Dr. Murat DEMİRKOL

Doç. Dr. Tuncay Yavuz ÖZDEMİR

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler [intihal.net](https://www.intihal.net) benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](https://www.bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

Bu eser, Doç. Dr. Tuncay Yavuz Özdemir'in danışmanlığında Murat Demirkol tarafından hazırlanan doktora tezinden üretilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	7
Giriş	9
1. Eylem Araştırması Nedir?.....	9
2. Eylem Araştırmasının Tarihçesi	10
3. Eylem Araştırması Aşamaları.....	12
4. Eylem Araştırmasının İlkeleri.....	16
5. Eylem Araştırması Modelleri.....	18
6. Eylem Araştırmasının Özellikleri.....	25
7. Eylem Araştırması Türleri.....	29
7.1. Teknik/Bilimsel/İş birliği Türü.....	29
7.2. Pratik/Karşılıklı İş birliğine Dayalı Tür	31
7.3. Özgürleştirme veya Güçlendirme/Geliştirme/Eleştirel Bilim Türü.....	32
8. Eylem Araştırması Süreci	33
9. Eylem Araştırmasında Geçerlilik, Güvenirlilik ve Etik	40
10. Eylem Araştırması Bibliyometrik Analizi	42
KAYNAKÇA.....	55

KAYNAKÇA

- Argyris, C. (1993). *Knowledge For Action: A Guide To Overcoming Barriers To Organizational Change*. Jossey-Bass Inc., Publishers, 350 Sansome Street, San Francisco, CA 94104.
- Bachmann, L. (2001). *Review of The Agricultural Knowledge System in Fiji: Opportunities and Limitations of Participatory Methods and Platforms To Promote Innovation Development*. Margraf verlag.
- Beaulieu, R. J. (2013). Action research: Trends and variations. *The Canadian Journal of Action Research*, 14(3), 29-39.
- Borda, O. F. (2006). Participatory (Action) Research in Social Theory: Origins and Challenges. *Handbook of Action Research: Participative Inquiry and Practice*, 27-37.
- Brydon-Miller, M., Kral, M., & Ortiz Aragón, A. (2020). Participatory action research: International perspectives and practices. *International Review of Qualitative Research*, 13(2), 103-111.
- Carr, W., & Kemmis, S. (1986). *Becoming critical: education. Knowledge and Action Research*. London: Falmer.
- Carr, W., & Kemmis, S. (2009). Educational action research: A critical approach. In *Sage handbook of educational action research* (pp. 74-84). SAGE Publications Ltd.
- Chambers, R. (1997). *Whose Reality Counts* (Vol. 25). London: Intermediate Technology Publications.
- Checkland, P., & Holwell, S. (2007). Action research: its nature and validity. *Information systems action research: An applied view of emerging concepts and methods*, 3-17.
- Coghlan, D. (2019). Doing action research in your own organization. *Doing Action Research in Your Own Organization*, 1-240.

- Coghlan, D., & Brydon-Miller, M. (Eds.). (2014). *The SAGE encyclopedia of action research*. Sage.
- Creswell, J. W. (2013). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating*. W. Ross Macdonald School Resource Services Library.
- Deluca, D., & Kock, N. (2007). Publishing Information Systems Action Research For A Positivist Audience. *Communications of The Association For Information Systems*, 19(1), 10.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2011). *The Sage handbook of qualitative research*. Sage.
- Dick, B. (2002). *A Beginner's Guide to Action Research*, Bob Dick.
- Eikeland, O. (2006). The validity of action research-validity in action research.
- Fals-Borda, O., & Rahman, M. A. M. A. (1991). Action and knowledge: Breaking the monopoly with participatory action-research.
- Feldman, A. (2007). Validity and quality in action research. *Educational Action Research*, 15(1), 21-32.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How To Design and Evaluate Research in Education*.
- Glanz, J. (2014). *Action research: An educational leader's guide to school improvement*. Rowman & Littlefield.
- Greenwood, D. J. (2002). Action Research: Unfulfilled Promises and Unmet Challenges. *Concepts and Transformation*, 7(2), 117-139.
- Greenwood, D. J., & Levin, M. (2006). *Introduction to action research: Social research for social change*. SAGE publications.
- Greenwood, D. J., & Levin, M. (2006). *Introduction to action research: Social research for social change*. SAGE publications.
- Grundy, S. (1987). *Grundy, Shirley, Curriculum: Product Or Praxis?* Philadelphia: Falmer Press, 1987.
- Grundy, S. (1988). Three Modes of Action Research. In S. Kemmis & R. Mctaggert (Eds.), *The Action Research Reader* (3rd Ed.). Geelong, Australia: Deakin University Press.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth Generation Evaluation*. Sage.
- Hendricks, C. C. (2017). *Improving schools through action research: A reflective practice approach*. Pearson. One Lake Street, Upper Saddle River, New Jersey 07458.

- Herr, K., & Anderson, G. L. (2014). *The Action Research Dissertation: A Guide For Students and Faculty*. Sage Publications.
- Herr, K., & Anderson, G. L. (2014). *The action research dissertation: A guide for students and faculty*. Sage publications.
- Holter, I. M., & Schwartz-Barcott, D. (1993). Action Research: What Is It? How Has It Been Used and How Can It Be Used in Nursing?. *Journal of Advanced Nursing*, 18(2), 298-304.
- Johnson, A. P. (2008). *A Short Guide To Action Research*. Allyn and Bacon.
- Johnson, A. P. (2008). *A short guide to action research*. Allyn and Bacon.
- Johnson, E. S. (2020). *Action research*. In Oxford Research Encyclopedia of Education.
- Kemmis, S. (1993). Action research and social movement. *Education policy analysis archives*, 1, 1-1..
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (2000). Participatory action research. In N. Denzin & Y. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2nd Ed., pp. 567-605). Thousand Oaks CA: Sage
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (2005). Communicative action and the public sphere. *The Sage handbook of qualitative research*, 3, 559-603.
- Khanlou, N & Peter, E. (2005). Participatory Action Research: Considerations For Ethical Review. *Social Science and Medicine*, 60(10), 2333-2340.
- Klein, S. (Ed.). (2012). *Action research methods: Plain and simple*. Springer.
- Lewin, K. (1946). Action Research and Minority Problems. *Journal of Social Issues*, 2(4), 34-46.
- Lune, H & Berg, B. L. (2017). *Qualitative Research Methods For The Social Sciences*. Pearson.
- McIntyre, A. (2007). *Participatory action research*. Sage publications.
- Mckernan, J. (2013). *Curriculum Action Research: A Handbook of Methods and Resources For The Reflective Practitioner*. Routledge.
- McNiff, J. (2013). *Action research: Principles and practice*. Routledge.
- McNiff, J. (2017). *Action Research: All You Need To Know*. Sage.
- McNiff, J., & Whitehead, J. (2011). *All you need to know about action research*. Sage Publications.
- McNiff, J., & Whitehead, J. (2011). *All you need to know about action research*. Sage Publications.

- McTaggart, R. (2003). Issues for participatory action researchers. In *New directions in action research* (pp. 213-223). Routledge.
- Mertler, C. A & Charles, C. M. (2011). *Introduction To Educational Research*, 7th edn.
- Mertler, C. A. (2009). *Action research: Teachers as researchers in the classroom*. Sage.
- Mertler, C. A. (2019). *Action Research: Improving Schools and Empowering Educators*. Sage Publications.
- Mills, G. E. (2000). *Action Research: A Guide For The Teacher Researcher*. Prentice-Hall, Inc., One Lake Street, Upper Saddle River, New Jersey 07458.
- Newton, P., & Burgess, D. (2008). Exploring types of educational action research: Implications for research validity. *International journal of qualitative methods*, 7(4), 18-30.
- O'Brien, R. (1998). An overview of the methodological approach of action research.
- Parsons, R. D & Brown, K. S. (2002). *Teacher As Reflective Practitioner and Action Researcher*. Belmont, CA: Wadsworth/Thomson Learning.
- Rademaker, L. (2013). Action research in education: A practical guide—a book review. *ie: inquiry in education*, 4(2), 6.
- Reason, P., & Bradbury, H. (Eds.). (2001). *Handbook of action research: Participative inquiry and practice*. sage.
- Reason, P., & Bradbury, H. (Eds.). (2001). *Handbook of action research: Participative inquiry and practice*. sage.
- Reason, P., & Bradbury, H. (Eds.). (2001). *Handbook of action research: Participative inquiry and practice*. sage.
- Reason, P., & McArdle, K. (2004). Brief notes on the theory and practice of action research. *Understanding research methods for social policy and practice*, 114-122.
- Riel, M. (2019). Understanding Collaborative Action Research. Retrieved October, 3, 2019.
- Ryan, T. G. (2002). Action research: Collecting and analyzing data.
- Safari, S. (2021). *Virtual Empowerment: The Exploration of Leadership Aspirations of Young Nepali Girls Using Virtual Participatory Action Research* (Doctoral Dissertation, Antioch University).

- Schmuck, R. A. (2006). *Practical Action Research For Change*. Corwin Press.
- Schwalbach, E. M. (2003). *Value and validity in action research: A guidebook for reflective practitioners*. R&L Education.
- Sevim, E. ve Ekşi, H. (2021) *Nitel Desenler: Eylem Araştırması*, İstanbul: EDAM.
- Stringer, E. T & Aragón, A. O. (2020). *Action Research*. Sage Publications.
- Stringer, E. T. (1996). *Action research: A handbook for practitioners*.
- Stringer, E. T. (2007). *Action Research Third Edition*. Sage Publications.
- Stringer, E. T., & Aragón, A. O. (2020). *Action research*. Sage publications.
- Townsend, A. (2013). *Action research: The challenges of changing and researching practice: The challenges of understanding and changing practice*. McGraw-Hill Education (UK).
- Whyte, W. F., Greenwood, D. J., & Lazes, P. (1989). Participatory action research: Through practice to science in social research. *American Behavioral Scientist*, 32(5), 513-551.

FELSEFE, BİLİM VE EĞİTİM

Bilim Felsefesi Merceğinden
Eğitime Yansımalar

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ

Doç. Dr. Davut SARITAŞ

Birinci Baskı: 2023

ISBN: 978-625-6861-94-7

Editör

Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ

Doç. Dr. Davut SARITAŞ

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

Baskı ve Cilt:

Son Çağ Yayıncılık Matbaacılık

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı No: 48/48

İskitler 06070 ANKARA

Tel: 0312 3413667

Matbaa Sertifika No: 47865

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	9
BÖLÜM 1	
İNSAN EĞİLİMİ OLARAK FELSEFE, BİLİM VE EĞİTİM İLİŞKİSİ.....	15
Doç. Dr. Davut SARITAŞ	15
Anlamli ve Bütüncül Bir İlişki İçin Klasik Bir Anahtar.....	16
Bilim, Felsefe ve Eğitimin Bütüncül İlişkisi	21
Eğitim Biliminin Durumu	23
Sonuç	26
Kaynakça	27
BÖLÜM 2	29
ALANA ÖZGÜ BİLİM FELSEFELERİ	29
Doç. Dr. Davut SARITAŞ	29
Doç. Dr. Oğuzhan NACAROĞLU	29
Fizik Felsefesi	30
Biyoloji Felsefesi	33
Kimya Felsefesi	35
Matematik Felsefesi.....	37
Sosyal Bilimler Felsefesi	38
Sosyal bilimler bağlamında eğitim bilimlerinin durumu	39
Kaynakça	39
BÖLÜM 3	43
POZİTİVİZM (AUGUSTE COMTE)	43
Fatmanur SÜRDEM.....	43
Kübra Nur ÇALCALI	43
Dr. Ahmet Galip Yücel.....	43

Auguste Comte'un Hayatı.....	43
Auguste Comte'un Temel Eserleri	45
Giriş	46
Üç Hal Yasası.....	48
Bilim Anlayışı.....	51
Eleştiriler.....	56
Araştırmacılara Felsefi Düşünce Açısından Düşünürün Yön Vermesi.....	61
Eğitimcilere Felsefi Düşünce Açısından Düşünürün Yön Vermesi	62
Kaynakça	65
BÖLÜM 4.....	67
MANTIKSAL POZİTİVİZM VE DOĞRULAMACILIK	67
Doç. Dr. Oktay KIZKAPAN.....	67
Dr. Melek KARACA.....	67
Dr. Seyide EROĞLU.....	67
Klasik Pozitivizm.....	67
Viyana Çevresi ve Mantıksal Pozitivizm	68
Viyana Çevresinin Dönemleri	71
Mantıksal Pozitivizm	73
Metafiziğin Durumu	74
Doğrulamacılık	78
Mantıksal Pozitivizme ve Viyana Çevresine Yapılan Eleştiriler.....	79
Mantıksal Pozitivizmin Bilimsel Araştırmalara Yansıması.....	83
Mantıksal Pozitivizm ve Bilim Felsefesi.....	83
Mantıksal Pozitivizmin Eğitime ve Eğitimcilere Yansıması	86
Mantıksal Pozitivizm ve Eğitimin Sosyolojisi	88
Mantıksal Pozitivizm ve Eğitimin Tarihsel Temelleri	88
Kaynakça	89
BÖLÜM 5.....	93
ELEŞTİREL RASYONALİZM VE YANLIŞLAMACILIK / Karl POPPER ..	93
Gürcü Ebru ÖZKILIÇ.....	93
Merve Nur KÖROĞLU	93
Fatmanur SÜRDEM.....	93
Dr. Ersan AĞCA	93
Karl Popper'in Hayatı.....	93
Karl Popper Hakkında Bazı Bilim İnsanlarının Görüşleri	106
Karl Popper'in Başlıca Eserleri.....	109

<i>Bilimsel Araştırmanın Mantığı</i> (Logic der Forschung, 1934)	110
<i>Tarihselciliğin Sefaleti</i> (The Poverty of Historicism, 1957)	112
<i>Varsayımlar ve Çürütmeler</i> (Conjectures and Refutations): (The Growth of Scientific Knowledge, 1963)	114
<i>Objektif Bilgi</i> (Objective Knowledge): (An Evolutionary Approach, 1972)	115
<i>Bitmeyen Arayış: Bir Entelektüelin Yaşam Öyküsü</i> (Unended Quest: An Intellectual Autobiography, 1976)	115
<i>Benlik ve Beyni</i> (The Self and Its Brain): (An Argument for Interactionism, 1977)	116
<i>Açık Evren</i> (The Open Universe): (An Argument for Indeterminism, 1982)	117
<i>Açık Evren 2</i> (The Open Universe): (Quantum Theory and the Schism in Physics, 1982)	118
<i>Açık Evren 3</i> (The Open Universe): (Realism and the Aim of Science, 1982).....	119
<i>Daha İyi Bir Dünya Arayışında</i> (<i>Auf der Suche nach einer besseren Welt</i>): (Vortrage und Aufsätze Austreibung Jahren, 1984).....	120
<i>Eğilimlerle Dolu Bir Dünya</i> (A World of Propensities, 1990).....	121
<i>Daha İyi Bir Dünya Arayışı</i> , 1992	122
<i>Çerçeve Efsanesi</i> (The Myth of the Framework): (In Defense of Science and Rationality, 1994)	123
<i>Bilgi ve Vücut-Akıl Problemi</i> (Knowledge and the Body-Mind Problem): (In Defense of Interaction, 1994)	124
<i>Hayat Problem Çözmektir</i> (Alles Leben ist Problemlösen: Über Erkenntnis, Geschichte und Politik, 1994)	125
<i>Bu Yüzyılım Dersi</i> (The Lesson of This Century, 1996).....	126
<i>Parmenides'in Dünyası, Presokratik Aydınlanma Üzerine Denemeler</i> (The World of Parmenides, Essays on the Presocratic Enlightenment, 1998)	127
Türkçe Çevirisi Olmayan Eserleri	129
Türkçeye Çevirisi Olan Makaleleri	129
Karl Popper'ın Bilim Felsefesi Alanındaki Çalışmaları ve Yanlışlanabilirlik İlkesinin Diğerleriyle Kıyaslanması.....	130

Araştırmacılara Felsefi Düşünce Açısından Düşünürün Yön Vermesi ...	133
Eğitimciler İçin Yanlışlanabilirlik Felsefesine Bakış	133
Eleştirel Bakış Açısı ve Yanlışlanabilirlik	134
Yapılandırmacılık Yaklaşımı ve Yanlışlanabilirlik	135
Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı ve Yanlışlanabilirlik	136
Bilim İnsanları Açısından Yanlışlanabilirlik: Einstein, Newton, Richard Feynman, Fuat Sezgin, Darwin	138
Kaynakça	139
BÖLÜM 6	143
BİLİMSEL DEVRİM VE PARADİGMA.....	143
Doç. Dr. Oktay KIZKAPAN.....	143
Dr. Melek KARACA.....	143
Bilimsel Devrim ve Paradigma.....	143
Thomas Kuhn'un Hayatı	144
Thomas Kuhn'un Eserleri	145
Thomas Kuhn'un Felsefesi ve Bilime Kazandırdıkları	148
Thomas Kuhn ve Diğer Bilim Felsefecilerinin Görüşleri Arasındaki Farklar	150
Karl Popper ve Thomas Kuhn	150
Imre Lakatos ve Thomas Kuhn.....	152
Paul Feyerabend ve Thomas Kuhn	153
Thomas Kuhn'un Bilim Felsefesi Görüşlerinden Hareketle Araştırmacılara Öneriler	155
Paradigmaların Etkisini Dikkate Alın.....	155
Anomalileri Görmezden Gelmeyin.....	156
Bilim İnsanının Öznel Yargılarının ve Bilim İnsanları Topluluğunun Bilim Üzerindeki Etkisini Fark Edin	156
Thomas Kuhn'un Bilim Felsefesi Görüşlerinden Hareketle Eğitimcilerle Öneriler.....	157
Eleştirel Düşünmenin Önemi Vurgulayın.....	159
Bilim Tarihi ve Felsefesini Öğretim Programlarına Dâhil Edin	159
Anormal Sonuçların Keşfedilmesini Teşvik Edin	160
Bilim İnsanının Öznel Yargılarının ve Sosyokültürel Ortamın Bilim Üzerindeki Etkisini Vurgulayın	160
Kaynakça	161
BÖLÜM 7	163

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROGRAMLARININ METODOLOJİSİ	
VE İMRE LAKATOS	163
Doç. Dr. Davut SARITAŞ	163
Dr. Seyide EROĞLU	163
Giriş	163
Imre Lakatos'un Başlıca Eserleri	165
Bilimin İşleyişi ve Araştırma Programı	166
Bir Araştırma Programının İşleyişi; Çekirdek ve Koruyucu Kuşak...168	
Olumsuz heuristik	169
Olumlu heuristik.....	169
Bir Araştırma Programının Gelişimi ve Değişimi	171
Bilimsel İlerleme	176
Alternatif Programlar arası rekabet ve evrim.....	176
Bilimi Etkileyen Unsurlar; Heuristik Değer, Çoğulculuk, Bilimsel	
Dürüstlük ve Tarihsel Faktörler	177
Sonuç; Imre Lakatos'un Görüşleri Işığında Bilim Eğitimi	179
Kaynakça	181
BÖLÜM 8	183
PAUL FEYERABEND	183
Dr. Ahmet Galip YÜCEL	183
Doç. Dr. Oğuzhan NACAROĞLU	183
Paul Feyerabend'in Hayatı.....	184
Eserleri ve Bilim Felsefesi Alanındaki Çalışmaları	186
Paul Feyerabend'in Felsefi Düşüncesinin Diğer Felsefi Düşünceler	
ile Karşılaştırılması.....	188
Paul Feyerabend'in Felsefi Düşünceleri Eğitimcilere Nasıl Yön	
Vermektedir?	201
Kaynakça	205
BÖLÜM 9	207
BEKTAŞ'IN FELSEFİ DENGE KURAMI	207
Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ	207
Kurama Giden Yol.....	207
Bilim Felsefesi	208
Kimyasal Denge.....	214
Felsefi Dengenin Temelleri.....	216
Felsefi Denge Kuramını Doğrulayan Bilimsel Kullanımlar	221

Kaynakça	228
BÖLÜM 10	229
ÖĞRETMEN AÇISINDAN FELSEFENİN	
BİLİMDEKİ YERİ	229
Mahmut MERT.....	229
Yavuz Selim GÜLSEVEN	229
Felsefe.....	229
Bilgi Türleri	231
Felsefenin Kavramsal Anlamı.....	236
Felsefenin Konuları	241
Felsefenin İşlevleri.....	241
Bilim Felsefesinin Tanımı ve Konusu	242
Öğretmen Açısından Felsefenin Bilimdeki Yeri.....	251
Öğretmen Yetiştirmede Felsefenin Önemi.....	253
Öğretmen-Öğrenci İlişkisinde Felsefenin Yeri	255
Kaynakça	257

ürünü olan *eğitime* ve bunların bütüncül ilişkisine yeni bir bakış açısı sunuyor. Bu bakış açısının, kitabın diğer bölümlerinde ele alınacak felsefe-bilim-eğitim ilişkisi örnekleri için bir çerçeve oluşturacağını ve eğitimin doğasına ilişkin ortaya konulan bu yaklaşımın, başta öğretmenler olmak üzere, akademisyenler ve eğitimle ilgilenen herkes için faydalı olmasını umuyorum.

Kaynakça

- Aristoteles (2010). *Metafizik*, (çev. A. Arslan), Sosyal Yayınları.
- Aristoteles (2009). *Nikomakhos'a etik*, (çev. S. Babür), Kebikeç Yayınevi.
- Arslan, A. (2007). *İlkçağ felsefe tarihi III*. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Morin, E. (2004). *Geleceğin eğitimi için gerekli yedi bilgi*. Bilgi Üniversitesi.
- Ortiz-Revilla, J., Greca, I.M., & Adúriz-Bravo, A. (2019). The philosophy in/of integrated STEM education. In Seroglou F, Koulountzos V, eds. *Re-introducing science: Sculpting the image of science for education and media in its historical and philosophical background* (pp. 509-517). Grafima Publications
- Sarıtaş, D., Özcan, H., & Adúriz-Bravo, A. (2023) *On the practice of integrated STEM education as "poiesis"*. *STEM Edu Rev.* 2023;1. doi:10.54844/stermer.2023.0408
- Sarıtaş, D. (2021). STEM'in doğası; Felsefi ve tarihsel temelleri. *STEM eğitimi uygulamaları-I*. Özcan, H. (Ed.) içinde (ss.3-35). Pusula.
- Türkiye Sanayiciler ve İş Adamları Derneği, [TUSİAD]. (2019). *Sosyal ve duygusal öğrenme becerileri; Yeni sanayi devriminin eşliğinde iş ve yaşam yetkinliklerinin anahtarı*, İstanbul. <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/10450-sosyal-ve-duygusal-ogrenme-becerileri>.
- Ross D. (2017). *Aristoteles, (2. Baskı)* (çev. A. Arslan). Kabalıcı.

olduğudur. Örneğin Thomas B. Greenfield'in (1973), sosyal yapıların insan yapımı sosyal gerçeklikler olduğunu ve sosyal bilimcinin amacının insanların içinde yaşadıkları dünyayı nasıl yorumladıklarını keşfetmek olduğunu, Evers ve Lakomski'nin (1993) ise, olgu ve değer birlikteliğine ilişkin holistik epistemolojiyi ortaya koyduklarını ve değer alanının yönetim kuramının meşru bir yönü olduğunu vurgulamışlardır. Özetle sosyal bilimlerin insan pratiği üzerine çalışır ve değer bu pratiğin bir parçasıdır, dolayısıyla sosyal bilimlerde değerın önemi, bir sosyal bilim niteliği olarak, zamanla daha belirgin hale gelmiştir.

Sosyal bilimler bağlamında eğitim bilimlerinin durumu

Psikoloji ve sosyoloji gibi sosyal bilimlerin ana disiplinlerinin çalışmaları eğitim araştırmalarını yönlendirmektedir. Başka bir açıdan sosyal bilimler eğitim araştırmacılarının farkında olmaları gereken genel ve bazı temel bilgileri sunan faydalı araçlar sağlar (Pring, 2013). Bununla birlikte eğitim araştırmalarının insan pratiği olan eğitimi konu alması bakımından doğa bilimleri ve formel bilimler (ör. matematik) araştırmalarından farklıdır, ancak bu farklılığın eğitim araştırmalarını diğer sosyal bilimlere indirgenebileceği anlamına gelmez. Bununla birlikte eğitim araştırmalarının sosyal bilimlerin kendine has farklılıkları olan bir üyesi olarak görülmesi de mümkündür (Saritaş, 2020).

Kaynakça

Alam, A. (2020). What is the "philosophy of chemistry education"? viewing philosophy behind educational ideas in chemistry from John Dewey's Lens: The curriculum and the entitlement to knowledge. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 17(9), 6857-6889.

Aycan, N. & Aycan, H. Ş. (2016). Düşünme ve düşünce analizinden deney tasarımına. *Türkiye Kimya Derneği Dergisi Kısım C: Kimya Eğitimi*, 1 (1) , 119-128.

Baedke, J. (2019). O organism, where art thou? Old and new challenges for organism-centered biology. *J Hist Biol*, 52, 293-324. <https://doi.org/10.1007/s10739-018-9549-4>

Bilgili, M., & Toprak, M. A. (2020). Kuantum mekaniği, sosyal bilimler felsefesi ve coğrafya. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 369-381.

Clough, M. P. (2007, January). *Teaching the nature of science to secondary and post-secondary students: Questions rather than tenets*. In *The pantaneto forum* (Vol. 25, No. 1, pp. 31-40).

Duralı, Ş.T. (1981). *Biyoloji felsefesine giriş denemesi*. *Felsefe Arkivi*, 11, 161-184.

Einstein, A. (2013). *Bilim ve felsefe yazıları* (çev. N. Bozkurt). Sentez Yayıncılık.

Ernest, P. (1998). *Social constructivism as a philosophy of mathematics*. Suny Press.

Evers, C. W., & Lakomski, G. (1991). *Knowing educational administration: contemporary methodological controversies in educational administration research*. Pergamon Press.

Greenfield, T. B. (1973). Organizations as social inventions: Rethinking assumptions about change. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 9(5), 551-574.

Güney, Z., Özkoç, M., & Korkmaz, N. (2016). *Matematik felsefesi ve eğitime dair*. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 54-72.

Gür, B. (2004). *Matematik felsefesine giriş*. B. Gür (Eds.), *Matematik Felsefesi* (ss. 13- 71) içinde. Orient Yayınları.

Hume, D. (2009). *İnsan doğası üzerine bir inceleme* (E. Baylan, Çev.). Bilgesu Yayıncılık.

Lakatos, I. (2015). *Proofs and refutations: The logic of mathematical discovery*. Cambridge university press.

Loose, J. (1993). *A historical introduction to the philosophy of science*. Oxford University Press.

Plaisance, K.S., Michaud, J., & McLevey, J. (2021). Pathways of influence: understanding the impact of philosophy of science in scientific domains. *Synthese* 199, 4865–4896. <https://doi.org/10.1007/s11229-020-03007-1>

Pring, R. (2013). *Eğitim araştırmaları felsefesi* (D. Köksal, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık.

Rosenberg, A. (2020). *Bilim Felsefesi Çağdaş Bir Giriş*. Dipnot Yayınları.

Sarıtaş, D. (2020). Eylem araştırmasının felsefi temelleri ve bilim paradigmalarındaki yeri. A. S. Saracaloğlu ve A. K. Eranıl (Ed.), *Eğitimde eylem araştırmaları* (ss. 36-63) içinde. Nobel.

Scerri, E. (2001). The new philosophy of chemistry and its relevance to chemical education. *Chemistry Education: Research and Practice in Europe*, 2(2), 165-170.

Scerri, E. R., & McIntyre, L. (1997). The case for the philosophy of chemistry. *Synthese*, 111, 213-232.

Şahin-Kütük, B., & Şahin, M. (2017). Fizik alanındaki gelişmelerin sosyolojiye yansımaları: pozitivizm. *Sosyoloji Konferansları - Istanbul Journal of Sociological Studies*, 56, 183-203. <https://doi.org/10.18368/iusoskon.328518>

Tohir, A., Muslim, S., & Safira, N. A. (2021). Philosophy as the foundation of science in the development of chemistry. *Jurnal Pendidikan dan Pembelajaran Kimia*, 10(3), 189-195.

Uebel, T. (2015). American pragmatism and the Vienna Circle: The early years. *Journal for the History of Analytical Philosophy*, 3(3), 1-35.

Uçar, S. (2019). Genel fizik felsefesi ve fizikçi filozoflar. *Beytulhikme An International Journal of Philosophy*, 9(2), 393-418.

Van Brakel, J., & Vermeeren, H. (1981). On the philosophy of chemistry. *Philosophy Research Archives*, 7, 501-552.

Worrall, J. (1989). Structural realism: The best of both worlds? *Dialectica*, 43(1-2), 99-124

URL-1: <https://cilginfizikcilervbi.com/tarihin-en-zeki-fotografi-1927-solvay-konferansi/>

leri içeren, devletin gözetimi ve denetiminde çalışan Atatürk'ün eğitim anlayışına göre teknik ve bilimsel kurumlardır. Onun insancıl, gerçekçi, akılcı ve olgucu görüşleri eğitimde de kendini gösterir (Kocabaş, 2008).

Newton'un 'cisimlerin birbirini ağırlıkları ile doğru orantılı, aralarındaki mesafe ile ters orantılı' olarak çektiğini ifade eden çekim kanunu, astronomik olarak çeşitli olasılıkta olayların tek olduğunun göstergesidir. Bu çekim ve ağırlığın temelde kaynağı, niçin veya eden olduğu birer soru işaretidir. Teolojici veya metafizikçi en büyük fikirler dahi, çekimin evrensel bir ağırlık olduğu ve ağırlığın yer çekimi olduğu çıkarımında bulunur, iki ilkeyi birbiri ile açıklamaya çalışır. Yani günümüze kadar hiçbir fikir Newton'un pozitif görüşünden öteye geçememiştir (Comte, 1964).

M. Fourier'nin sıcaklık teorisi üzerine çalışması felsefi yönden pozitiftir. Sıcaklıkla ilgili en değerli kanunlara dokunulmadan, sadece bir sefer sıcaklığın iç yapısını araştırmıyor. Isı veren maddeyle sıcaklığı açıklayanlar ile evrensel eterin (maddenin) titreşimi varsayanların tartışmalarına bakmadan o zamanın problemlerine odaklanıyor. Buradan yola çıkarak insan zekasının, olumlu araştırmalar yaparak çözülemeyecek problemlerden vazgeçip en köklü eylemleri harekete geçirebilecek bir kaynak bulabileceğini ifade edebiliriz (Comte, 1964).

Kaynakça

Aygören, F. ve Er, K. O. (2018). Eğitim programlarını değerlendirmeye ait sınıflamalar. *Turkish Studies Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(11), 269-296. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13230>

Bayraktar, M. (2004). *İslam Düşünce Tarihi*, 5. Baskı, Eskişehir.

Bunge, M. (1996). *Finding Philosophy in Social Science*. Summer Hill Books.

Cevizci, A. (2017). *Felsefe Tarihi: Thales' ten Baudrillard'a*. İstanbul: Say Yayınları.

Cresswell, J. W. (2014). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (Ed.) S. Beşir Demir. Eğitim Kitabevi.

Comte, A. (1964). Pozitif felsefe dersleri. *İstanbul University Journal of Sociology*, 2(19-20), 213-258.

Çuçen, A. K. (2012). *Bilim Felsefesine Giriş*. Sentez Yayıncılık

Feyerabend, P. K. (1999). *Yönteme karşı*. Ayrıntı Yayınları.

Feyerabend, P. K. (2017). *Özgür Bir Toplumda Bilim*. Ayrıntı Yayınları.

Glesne, C. (2014). *Nitel araştırmaya giriş* (4. baskı). (Çev.) A. Ersoy & P. Yalçınoğlu. Anı Yayıncılık.

Gordon, S. (2015). *Sosyal bilimler tarihi ve felsefesi*. Küre Yayınları.

Kocabaş, A. (2008). Türk Eğitim Sisteminin Felsefi Temelleri, Dewey Mustafa Necati ve İsmail Hakkı Tonguç. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(3), 203-212.

Kuhn, T. (1995). *Bilimsel Devrimlerin Yapısı*. Alan Yayıncılık.

Özarslan, S. (2019). İslam Düşüncesi ve Müslüman Bilim Adamları. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 33-46.

Özlem, D. (2000). *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi*. Notos Kitap Yayıncılık Eğitim Danışmanlık ve Sanal Hizmetler Tic. Ltd. Şti.

Polat, B. (2005). Fransız İnkılabı'nın Türk Modernleşme Sürecine Etkileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 149-167.

Popper, K. R. (1998). *Tarihselciliğin Sefaleti*. İnsan Yayınları.

Sönmez, V. (2010). Auguste Comte (1798-1857) Pozitivizm (Olguculuk). *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 3(3), 161-163.

Varel, A. (2017). Pozitivizm ve siyaset: Yöntembilimsel bir eleştiri. *Amme İdaresi Dergisi*, 50(3), 1-25.

Weber, M. (1949). *The Methodology of the Social Sciences*. The Free Press.

Whitehead, A. N. (1929). *Process and reality*. Free Press.

Whitehead, A. N. (1926). *Science and the Modern World*. The New American Library of World literature, inc.

Yıldırım, C. (2014). *Bilimsel düşünme yöntemi* (3. Baskı). İmge Yayınevi.

topyekûn metafizik değil de geleneksel metafizik olduğunun altını çizmeyi uygun görüyoruz.

Kaynakça

Akkaya, F. (2012). *Rudolf Carnap'ta gözlemlenebilirlik kavramı (Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alikılıç, İ. (2021). Pozitivizm ve postpozitivizm. *İnsanat Sanat Tasarım ve Mimarlık Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 39-62.

Batak, K. (2002). *Karl Popper'in Viyana Çevresi eleştirisi ve din görüşü*. Yüksek lisans tezi, YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No: 110993).

Batak, K. (2008). Gazzâlî Versus mantıksal pozitivizm-metafizik bakımından bir karşılaştırma. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (35), 91-112.

Bildirge (2019). Bilimsel dünya anlayışı, *Viyana Çevresi: Program yazıları* (H.T. Erkipçak, Cev.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Bravo, I. B. (2007). Viyana Çevresinin bilim tasarımı. Kaygı. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 8, 41-50.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*.

Carnap, R. (1931). Überwindung der Metaphysik durch logische Analyse der Sprache (Çev. Erkipçak, H. T.). *Erkenntnis*, 2, 219-241.

Carnap, R. (1932). Psychologie in physikalischer Sprache. *Erkenntnis*, 3, 107-142.

Carnap, R. (2001) [1934]. *The Logical Syntax of Language*, Londra: Routledge.

Carnap, R. (2021). Überwindung der Metaphysik durch logische Analyse der Sprache (Çev. Özcan, Z.). In Antonia, S. (Ed). *Manifeste du Cercle de Vienne et autres écrits*. PUF, Paris. (Orijinal Eser 1985 yılında yayımlanmıştır.)

Cevizci, A. (2012). *Eğitim Felsefesi*, Say Yayınları, İstanbul.

Cevizci, A. (2017). *İlkçağ Felsefesi* (11. baskı), Say Yayınları, İstanbul.

Cevizci, A. (2018). *Felsefe Tarihi*, Say Yayınları, İstanbul.

Çetres, İ. H. ve Avşar, H. (2022). Viyana Çevresinin metafizik eleştirisinin temelleri. M. N. Doru ve K. Gökdağ (Ed.), *Ekoller ve Kurumlar, Düşünce Bilimleri içinde*, (1. Baskı, s. 107-118), Mardin Sesi Gazetecilik Matbaacılık Yayıncılık.

Demir, S. A. (2009). Sosyal bilimle eleştirel bir bakış: Frankfurt okulu ve pozitivizm eleştirisi. *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi*, (1), 59-73.

Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Yaklaşım, yöntem ve teknikler*. Anı Yayıncılık.

Erdoğan, İ., İşler, E., & Durmuş, H. (2005). Kitle iletişiminde pozitivist ampirik geleneğin kuruluşu Lazarsfeld ve yönetsel araştırmalar. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 20(21), 3-43.

Erkıpçak, T. H. (2019). *Viyana Çevresi Program Yazıları*, (1. Baskı), Pinhan Yayıncılık.

Galison, P. (1996). Constructing Modernism: Cultural Location of Aufbau. *Origins of Logical Empiricism*, (ed.) Giere ve Richardson, Minneapolis: University of Minnesota Press, 17-44.

Giere, R. N., & Richardson, A. W. (Eds.). (1996). *Origins of logical empiricism* (Vol. 16). U of Minnesota Press.

Gillies, D. (1993). *Philosophy of science in the twentieth century, four central themes*. Oxford UK, Cambridge USA: Blackwell.

Gündoğan, A. O. (2016), *Felsefeye Giriş, Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları*.

Hammond, R. (2001). Farabi felsefesi ve Orta Çağ düşüncesine etkisi. *Felsefe Arkivi*, (29).

Kabadayı, T. (2004). *Yanlışlanabilirlik ölçütüne yönelik eleştiriler üzerine bir çalışma*. Doktora tezi, YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No: 144304).

Kaçar, E. (2016). Aristoteles Metafiziğinin Temel İlkeleri ile Aydınlanmada Hakiki Metafizik İddiası Olarak Kant Metafiziği. *Dört Öge*, (10), 101-112.

Kurtyılmaz, D. (2018). Pozitivizmin Doğrulama ve Yanlışlama İlkeleri Ekseninde Modern Bilimin Bilgiyi Metafizikten Arındırma İdeali. *BEÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5(1), 15-33.

Kuşçu, E. S. (2018). Felsefede Metafizik Karşıtlığı. A. Kadir Çüçen (Ed.), *Metafizik, Kavram ve Problemleriyle Varlık Felsefesi içinde*, Sentez Yayıncılık.

Küçükaslan, A., Akto A., Erkılıç, T. A., & Ulu H. (2021). İdealist ve realist eğitim felsefelerinin karşılaştırılması üzerine bir değerlendirme. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(19), 118-137.

Lederman, N. G., Abd-El-Khalick, F., Bell, R. L., & Schwartz, R. S. (2002). Views of nature of science questionnaire: Toward valid and meaningful assessment of learners' conceptions of nature of science. *Journal of research in science teaching*, 39(6), 497-521.

Menger, K. (2013). *Reminiscences of the Vienna circle and the mathematical colloquium* (Vol. 20). Springer Science & Business Media.

Oberdan, T. (2017). Moritz Schlick. In Zalta, E. (ed.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. <https://plato.stanford.edu/archives/win2017/entries/schlick/>

Olçay, B. (2012). *Frankfurt okulunun pozitivizm eleştirisi-Max Horkheimer ve Theodor W. Adorno bağlamında*. Yüksek lisans tezi, (Tez No: 317452), Marmara Üniversitesi.

Özcan, Z. (2021). *Viyana Çevresi Schlick, Carnap, Neurath, Hahn*. (1. Baskı), Fol Yayıncılık.

Öztürk, Ü. (2006). *Bilime sınır çizme problemine çözüm arayışlarında Carnap ve Kuhn'un bilim felsefeleri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi.

Öztürk, Ü. (2011). Carnap'ın metafizik eleştirisi. *Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, (16), 143-160.

Popper, K. (2005). *Bilimsel araştırmanın mantığı* (İ. Ata & İ. Turan, Çev.). Yapı Kredi Yayınları.

Popper, K. R. (1963). Science as falsification. *Conjectures and Refutations*, 1(1963), 33-39.

Salgar, E. (2018). R. Carnap'ın "geleneksel metafizik" eleştirisi ve "metafizik" anlayışı. *Felsefe-Bilim Araştırmaları Philosophy-Science Research*, 119-137.

Schlick, M. (2019). Felsefenin dönümü (H. T. Erkıpcak, Çev.). *Viyana Çevresi: Program Yazıları* içinde, s. 57. Pinhan Yayıncılık.

Senemoğlu, O. (2016), "Antik Yunan siyasal düşüncesinde insan doğası ve toplum anlayışı: Platon ve Aristoteles", *İnsan ve İnsan*, S.10, s.43-61.

Sönmez, V. (2010). Mantıkçı Pozitivistler- Rudolf Carnap. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 3(4), 212-214.

Sönmez, V. (2014). *Eğitim Felsefesi*, Anı Yayıncılık.

Şişman, M. (1998). Eğitim yönetiminde kuram ve araştırmada alternatif paradigma ve yaklaşımlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(16), 395-422.

Türk Dil Kurumu (TDK). (2023). Metafizik. *Güncel Türkçe sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.

Ünlütürk, K. İ. (2021). Analitik felsefeden mantıksal pozitivizme, analitik mantığın diyalektik eleştirisi. *Madde, Diyalektik ve Toplum*, 4(4), 285-292.

Wittgenstein, L. (2001). *Tractatus Logico-Philosophicus* (D. F. Pears & B. F. McGuinness, Çev.). Routledge.

Wittgenstein, L. (2013). *Tractatus Logico-Philosophicus*, çev. Oruç Aruoba, Metis Yayınları.

Yaldır, H., & Kiraz, S. (2008). Nedensellik, bilim ve metafizik. *Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 11, 147-163.

rencilere bilimsel düşünme becerilerini kazandırmadaki tutumu, bilim dünyasında ve bilim eğitiminde önemli bir konumdadır.

Charles Darwin kilise baskısına rağmen evrim teorisini ortaya koydu. Fuat Sezgin bilimin batıdan geldiği görüşüne karşın bilimin İslam'dan geldiğini savundu. Aziz Sancar DNA'nın onarılamama görüşünü yanlışlayarak DNA'nın onarılabileceği çalışmasıyla Nobel Ödülü'ne layık görüldü. Yapılan her bilimsel çalışma bilginin doğrulanması veya yanlışlanmasıyla bilimin her koşulda ilerlemesine katkı sağlamaktadır. Bu katkıyı sağlayan asıl yaklaşım eleştirel yaklaşımdır. Eğitimciler sadece doğru bilinenler üzerinden çalışmak yerine, yanlışlanabilirlik ilkesinin eleştirel bakış açısını da benimseyerek daha geniş bir bakış açısı edinebilirler.

Hayatımızın içinde birçok keşif ve icatlar daha önceki çalışmaları eleştirebilen, yüksek analiz yeteneklerine sahip insanlar sayesinde ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla geleceğin mucitlerini, kaşiflerini, filozoflarını yetiştiren eğitimcilerin eğitime bir de yanlışlanabilirlik ilkesi ışığında bakmaları büyük önem taşıyacaktır. Veyahut bu ilkeye bir de yanlışlamacı gözüyle bakmak yeni aydın düşünceleri doğuracaktır.

Kaynakça

Cevizci, A. (2011). *Felsefe Tarihi*. Say Yayınları. Chapter 1.4: Karl Popper and the logic of falsification <https://www.youtube.com/watch?v=XIFywEtLZ9w&t=352s>

Cüceloğlu, D. (2016). *İnsan ve Davranışı. Psikolojinin Temel Kavramları*. 28.basım. Remzi Kitapevi

Durmaz, B. (2000). Neopozitivizm, uzlaşıcılık ve eleştirel rasyonalizm. *Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 1, 9-17.

Fromm, E., (2011). *İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri* (Çev.Ş. Alpagut). Payel Yayınları, 3.basım

Kocamusaoğlu, B. (2015). Karl Popper' da bilgi sorunu (Tez No. 414453). [Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.

Kurtyılmaz, D. (2018). "Pozitivizmin Doğrulama ve Yanlışlama İlkeleri Ekseninde Modern Bilimin Bilgiyi Metafizikten Arındırma İdeali". *BEÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5 / 1 (Haziran 2018): 15-33.

Magee, Bryan (1990). *Karl Popper'in Bilim Felsefesi ve Siyaset Kuramı*. Çeviren: Mete Tunçay. 2.basım. Remzi Kitabevi.

Merkit, N. (2021). Karl Popper ve Yanlışlanabilirlik İlkesi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), 129-143.

Popper, K. S. (1976). *Bitmeyen Arayış: Bir Entelektüelin Yaşam Öyküsü*, Çev. Mustafa Acar, Plato Yayınları, 2006.

Popper, K. S. (2012). *The world of Parmenides: Essays on the Presocratic enlightenment*. Routledge.

Popper, K. R. (2005). Daha iyi bir dünya arayışı: son otuz yılın makaleleri ve bildirileri. Çev. İlknur AKA, Yapı Kredi

Popper, K. R. (1968). *Açık Toplum ve Düşmanları: Hegel ve Marx*; çeviren: Harun Rızatepe, Remzi Kitabevi, 2.

POPPER, R. K., (1998). *Tarihselciliğin Sefaleti* Çev: Sabri Orman. İnsan yayınları, İstanbul.

Popper, K. (1963). *Conjectures and refutations: The growth of scientific knowledge*. Routledge.

Popper, K. R. (1972). *Objective knowledge: An evolutionary approach* (Vol. 49). Clarendon press.

Popper, Eccless, (1977) *The self and its brain: An argument for interactionism*, Heidelberg, Springer International, Springer Verlag,

Popper, K. (1982) *The Open Universe: An Argument for Indeterminism*, Ed. W.W. Bartley III, Hutchinson & Company

Popper, K. (1982). *Quantum Theory and the Schism in Physics*, Ed. W.W. Bartley III, Hutchinson & Company, 1982.

Popper, K. (1982) *Realism and the Aim of Science*, Ed. W.W. Bartley III, London, Hutchinson & Company, 1982

Popper, K. (1992) *In search of a better world: Lectures and essays from thirty years*, Routledge, 1992; *Türkçe Çevirisi: Daha iyi Bir Dünya Arayışı: Son Otuz Yılın Makaleleri ve Bildirileri*, Çev. ilknur Aka, Yapı Kredi Yayınları, 2001.

Popper, (1994) *All Life is Problem Solving*, Çev. Patrick Camiler, Routledge, 1994; *Türkçe Çevirisi: Hayat Problem Çözmektir: Bilgi, Tarih ve Politika Üzerine*, Çev. Ali Nalbant, Yapı Kredi Yayınları, 2005.

Popper (1996). *Yüzyılın Dersi: Özgürlüğün En Büyük Düşmanı Eşitlik*, Çev. Ceyhan Aksoy. Plato Yayınları, 2006.

Popper, K. R. (2005). Daha iyi bir dünya arayışı: son otuz yılın makaleleri ve bildirileri. Çev. İlknur AKA, Yapı Kredi Yayınları.

Popper, K.R. (1994). *All life is problem solving*. Routledge. Bu Yüzyılın Dersi: Özgürlüğün En Büyük Düşmanı Eşitlik, Çev. Ceyhan Aksoy, Plato Yayınları,

Popper, K. R., (2006). Hayat Problem Çözmektir: Bilgi, tarih ve politika üzerine. Çeviren; Ali Nalbant, Yapı Kredi Yayınları, Nisan.

Rajabov, E., (2008). Karl Popper'in eleştirel akılcılığı ve din felsefesine yansımaları. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri ABD, İstanbul.

URL 1: <https://serbestkitaplar.com/yazarlar/Karl-R-Popper/52> sayfasından 21.03.2023 tarihinde erişildi.

URL 2: <https://twitter.com/iuefsosyoloji/status/1323492463017906176> sayfasından 21.03.2023 tarihinde erişildi.

URL 3: https://stringfixer.com/tr/Karl_Popper sayfasından 21.03.2023 tarihinde erişildi.

URL 4: <https://www.idefix.com/yazar/karl-popper/s=252084> sayfasından 21.03.2023 tarihinde erişildi.

URL 5: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/bilimsel-arastirmanin-mantigi.aspx>.

URL 6: <https://www.kitapyurdu.com/kitap/acik-toplum-ve-dusmanlari-2-cilt-birarada-karton-kapak/113746.html>.

URL 7: <https://www.kitapyurdu.com/kitap/tarihselciligin-sefaleti/444511.html>.

URL 8: <https://www.amazon.com/Guide-Conjectures-Refutations-Popular-Popper-ebook/dp/B00C7Q2EKO>

URL 9: <https://www.amazon.co.uk/Objective-Knowledge-Evolutionary-Karl-Popper/dp/0198750242>

URL 10: <https://www.kitapyurdu.com/kitap/bitmeyen-arayis-bir-entellektuelin-yasam-oykusu/86016.html>

URL 11: <https://www.amazon.com.tr/Self-Its-Brain-Interactionism-Hardcover/dp/1138131490>

URL 12: <https://www.amazon.co.uk/Open-Universe-Indeterminism-Postscript-Scientific/dp/0415078652>

URL 13: <https://www.amazon.com/Quantum-Theory-Schism-Physics-Postscript/dp/0415091128>

URL 14: <https://www.amazon.com/Realism-Aim-Science-Postscript-Scientific/dp/0415084008>

URL 15: <https://www.amazon.com.tr/Suche-nach-einer-besseren-Welt/dp/3492206999>

URL 16: <https://www.amazon.com/World-Propensities-Karl-Popper-1990-03-15/dp/B01K0SYASY>

URL 17: <https://www.kitapyurdu.com/kitap/daha-iyi-bir-dunya-arayisi-son-otuz-yilin-makaleleri-ve-bildirileri/33873.html>

URL 18: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Myth_of_the_Framework#/media/File:The_Myth_of_the_Framework.jpg

URL 19: <https://www.amazon.com/Knowledge-Body-Mind-Problem-Defence-Interaction/dp/0415135567>

URL 20: <https://www.kitapyurdu.com/kitap/hayat-problem-cozmektir-quotbilgi-tarih-ve-politika-uzerinequot/66910.html>

URL 21: <https://www.amazon.com/World-Parmenides-Essays-Presocratic-Enlightenment/dp/0415237300>

Zimmerman, B. J., & Schunk, D. H. (2011). *Handbook of self-regulation of learning and performance*. Routledge/Taylor & Francis Group.

Kaynakça

Akdeniz, E. (2020). Kuhn'u anlaşılır kılmak: bilimin ilerleme tarzı hakkında daha önce ele alınanlardan farklı bir sıralamaya ulaşmak mümkün mü? *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 4(Özel Sayı 1), 199-209.

Akosmanoğlu, S. T. (2017, September). Karl Raimund Popper ve Thomas Samuel Kuhn Felsefesi. In *2nd Eurasian Conference on Language and Social Sciences* (p. 61).

Bailey, R. (2006). Science, normal science and science education: Thomas Kuhn and education. *Learning for Democracy*, 2(2), 7-20.

Bozkurt, E. (2016). *Thomas Kuhn'un bilimsel ilerleme kavrayışının değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ege Üniversitesi.

Crotty, M. (1998). Introduction: The research process. In M. Crotty (Au.) *The foundations of social research: Meaning and perspective in the research process* (pp. 1-17). Sage.

Demir, Ö. (2009). *Bilim felsefesi* (4. Basım). Vadi Yayınları.

Denktaş, A. (2015). Thomas Kuhn'un bilim anlayışı üzerine. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 25-32.

Feyerabend, P. (1970). Consolations for the specialist. In Lakatos & A. Musgrave, (Ed.) *Criticism and the Growth of Knowledge* (197– 230). Cambridge University Press.

Güneş, B. (2003). Paradigma kavramı ışığında bilimsel devrimlerin yapısı ve bilim savaşları: cephelerdeki fizikçilerden Thomas S. Kuhn ve Alan D. Sokal. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 23-44.

Horgan, J. (2019). *Was Thomas Kuhn Evil?* <https://blogs.scientificamerican.com/cross-check/was-thomas-kuhn-evil/#> adresinden 16.09.2023 tarihinde erişilmiştir.

Karaköse, R. (2020). *Thomas Kuhn'un felsefesi ve Türkiye'ye yansımaları*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.

Kuhn, T. S. (2019) *Bilimsel Devrimlerin Yapısı*, (Çeviren: N. Kuyaş) 10. Baskı, Kırmızı Yayınları.

Kuhn, T. S. (1995). *Bilimsel devrimlerin yapısı* (Çev. N. Kuyaş). Alan Yayıncılık.

Kuhn, T. S. (1982). *Commensurability, comparability, communicability*. In PSA: Proceedings of the biennial meeting of the Philosophy of Science Association (Vol. 1982, No. 2, pp. 668-688). Cambridge University Press.

Lakatos, I. (1978). *The methodology of scientific research programmes: Philosophical papers*. Press Syndicate of the University of Cambridge.

Matthews, M. R. (2017). *Fen öğretimi bilim tarihinin ve felsefesinin katkısı*. (Birinci Baskı). (M. Doğan, Çev.). Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Metcan, İ. (1993). *Thomas Kuhn'un bilim anlayışı ve paradigma kavramı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Rutli, E. E. (2014). Sosyal bilimlerde pozitivism tartışması: Adorno ve Popper. *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 1, 134-160.

Tames, R. (1982). *Approaches to Islam*. John Murray Publication.

Yardımcı, A. B. ve Sarı, M. A. (2022). Thomas Kuhn'un fen eğitimine yönelik görüşlerinin incelenmesi: Endoktrinasyon çerçevesinde gelen tepkiler. *Temaşa Felsefe Dergisi*, 18, 173-185. <https://doi.org/10.55256/temasa.1202382>

Kaynakça

- Chalmers, A. (1997). *Bilim dedikleri* [What Science Is], (H. Arslan, Trans.). Vadi Yayınları.
- Cohen, R. S., Feyereabend, P. K., & Wartofsky, M. W. (Eds.). (2012). *Essays in memory of Imre Lakatos* (Vol. 39). Springer Science & Business Media.
- Demir, Ö. (2000). *Bilim felsefesi* [Philosophy of Science], 2nd ed. Vadi Yayınları.
- Feyerabend, P. (1975). *Imre Lakatos*. *The British Journal for the Philosophy of Science*, 26(1), 1-18.
- Gurka, D. (2006). A missing link: The influence of Laszlo Kalmar's empirical view on Lakatos' philosophy of mathematics. *Perspectives on Science*, 14(3), 263-281.
- Güzel, C. (1999). Çoğulculuğun kuramcısı: *Lakatos* [The Theorist of Pluralism: Lakatos]. *Bilim ve Sanat*.
- Kuhn, T. (1970). *Notes on Lakatos*. PSA: Proceedings of the Biennial Meeting of the Philosophy of Science Association, 1970, 137-146. <https://doi.org/10.1086/psaprocbienmeetp.1970.495758>
- Kuhn, T. (1995). *Bilimsel devrimlerin yapısı* [The Structure of Scientific Revolutions], (N. Kuyaş, Trans.). Alan Yayıncılık.
- Kuhn, T. S. (1977). *The Essential tension: Selected studies in scientific tradition and change*. University of Chicago Press.
- Lakatos, I. (1976). Falsification and the methodology of scientific research programmes. In: Harding, S.G. (eds) *Can Theories be Refuted?*. Synthese Library, vol 81. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-010-1863-0_14
- Lakatos, I. (1978). *The methodology of scientific research programmes: Philosophical papers* (J. Worrall & G. Currie, Eds.). Cambridge University Press.
- Lakatos, I. (2014). *Bilimsel araştırma programlarının metodolojisi* [The Methodology of Scientific Research Programs], (D. Uygun, Trans.). Alfa Yayınları.
- Larvor, B. (1998). *Lakatos: An introduction*. Routledge.
- Laudan, L. (1977). *Progress and its problems: Towards a theory of scientific growth*. University of California Press.
- Laudan, L. (1997). How about bust? Factoring explanatory power back into theory evaluation. *Philosophy of Science*, 64(2), 306-316.
- Losee, J. (2012). *Bilim felsefesine tarihsel bir giriş* [A Historical Introduction to the Philosophy of Science], (E. Böke, Trans.). Dost Kitabevi.

Motterlini, M. (2002). *Professor Lakatos between the Hegelian devil and the Popperian deep blue sea* (pp. 23-52). Springer Netherlands.

Musgrave, A. & Pigden, C. (2016). Imre Lakatos. In E. Zalta (Ed.), *Stanford encyclopedia of philosophy*. Retrieved April 28, 2023, from <https://plato.stanford.edu/entries/lakatos/>

Olpak, M. A. & Şavk O. (2019). Imre Lakatos'un yaşamı ve yöntemi [The Life and Method of Imre Lakatos]. *Madde, Diyalektik ve Toplum*, 4(4), 311-319.

Rosenberg, A. (2015). *Bilim felsefesi çağdaş bir giriş*. Dipnot Yayınları.

Sari, M. A. (2017). Mantıkçı pozitivistinden sofistike yanılsamacılığa sınır çizme sorununun kavranışı [Understanding the Problem of Demarcating Logical Positivism from Sophisticated Falsificationism]. *Beytulhikme: An International Journal of Philosophy* 7(1), 1-21.

Ungerer, J. L. (2011). *Lakatosian analysis and evolving conceptions of peace* (Doctoral dissertation, Koç University).

rincil belirleyici olduğu bir eğitim söz konusu amaçları ıskalama olasılığını da içinde barındırır. Ayrıca Hülür'ün (2006) belirttiği üzere Feyerabend bilimin genel eğitimin temel ilkeleri haline getirilmesini özgürlüğe bir saldırı olarak görmektedir. Bu noktada eğitimcilerin körü körüne Paul Feyerabend'i takip etmelerini ya da yok saymalarını önermek makul bir görüş olmayacaktır. Paul Feyerabend'in eğitimle ilgili yaklaşımının okunması, değerlendirilmesi ve çeşitli problem anlarında hesaba katılması eğitimcilere özgün ve yaratıcı çözümler bulma konusunda yardımcı olabilir.

Kaynakça

Çelebi, V. (2016). Paul Feyerabend'in bilim felsefesinde bilimin değeri ve bilimsel yöntemin belirlenmesi sorunu. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 464-475.

Doğan, E. (2021). Paul Feyerabend'in anarşist bilgi kuramının bilimkurgu sinemasındaki izdüşümleri: I Origins filmi üzerine disiplinler arası bir inceleme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (68), 185-202.

Feyerabend, P. (1991). *Bilim Kilisesi: Özgür Bir Toplumda Bilim*. Pınar Yayınları.

Feyerabend, P. (1997). *Vakit öldürmek: otobiyografi*. Ayrıntı Yayınları.

Feyerabend, P. (2020). *Yönteme karşı* (Çev. E. Baser). Ayrıntı Yayınları.

Güven, Ö. (2018). *Karl Popper ve Paul Feyerabend'in Bilimsel Yöntem Anlayışlarında Akıl ve Özne Sorunu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Hülür, H. (2006). Bilimde yöntemciliğin reddi ve çoğulculuk: Feyerabend'in epistemolojik dadaizmi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 199-218.

Karaman, C. (2021). Feyerabend'den eleştirel tasarıma çoğulculuk ilkesi: tüm bilimleri ve bilim dışıları açın! *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 8(2), 224-240.

Kökten, H. (2013). *Postmodernizm ve Eğitim* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Popper, K. R. (1998). *Bilimsel Araştırmanın Mantığı*. Yapı Kredi Kültür ve Sanat Yayıncılık.

Popper, K. R. (2006). *Hayat Problem Çözmektir*. Yapı Kredi Kültür ve Sanat Yayıncılık.

Saygılı S. (2011). Paul K. Feyerabend'in bilim anlayışı: çoğulcu bilim kuramı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 83-94.

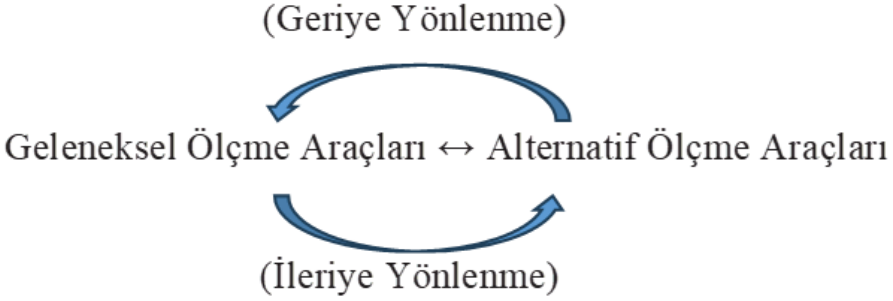
Saygılı S. (2019). *Paul K. Feyerabend'in bilim felsefesi*. Çizgi Kitapevi Yayınları.

Semercioğlu, C. (2013). Yöntemsiz bilimsellik, bilimsel yöntemde muhafazakârlık: Feyerabend'in güncel işlevi. *Sosyologca*, (6), 143-153.

Turan, G. (2010). *Karl R. Popper, Thomas S. Kuhn ve Paul K. Feyerabend'in bilgi kuramlarında bilim eleştirisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Yeniçırak, H. (2013). *Paul Feyerabend ve Thomas Kuhn'da Bilgi Anlayışı*. II. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiriler Kitabı – I, 6-8 Mayıs 2013, Bursa

bu yönlenmenin eşit hızda kullanımını sağlamaktadırlar. Bu yönlenmeyi de aşağıdaki Şekil 4’te gösterelim.

Şekil-4. Ölçme araçlarının kullanım yönlenmeleri

Değerli okurlarım, kuramıma özgü örneklerin çoğaltılması bu kuramın yaşamasına katkı verecektir. Benim ve sizlerin verebileceği örneklerle bu kuramın doğrulanması sağlanabilir ve ileriye yönlenme süreci hızlanabilir. Bir gün benim kuramımı bilim felsefesine katkıları yönünden yetersiz olarak değerlendiren bilim insanları olursa, onlar da geriye yönlenme sürecini başlatmış olurlar. Bu noktadan hareketle, bilimin gelişim, değişim ve kullanım sürecine katkı verecek şekilde bu kuram umarım eşit hızda yönlenme sürecine çabucak ulaşır. Bu sürece ulaşması için insanların ihtiyaçlarını karşılayacak bir kuram olması önemlidir. Ben de bundan sonraki süreçte, kuramın insanların ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeye getirecek pratik çalışmalarına ağırlık vereceğim.

Kaynakça

Atkins, P. ve Jones, J. (1999). *Temel kimya. Moleküller, maddeler ve değişimler* (E. Kılıç, F. Köseoğlu ve H. Yılmaz, Çev. Editörleri). Bilim Yayıncılık (Orijinal basım yılı, 1997).

Bektaş, O. (2021). *Felsefi denge. O. Bektaş ve O. Nacaroğlu (Editörler). Felsefi denge kuramına dayalı çevrim içi ve yüz yüze fen öğrenimi etkinlikleri*. Eğiten Kitap.

Berberoğlu, G. (2006). *Sınıf içi ölçme değerlendirme teknikleri*. Morpa Kültür Yayınları

Chang, R., & Goldsby, K. A. (2014). *Genel kimya* (R. İnam, & S. Aksoy, Çev. Ed.). Palme Yayıncılık.

Feyerabend, F. (1999). *Yönteme karşı* (E. Başer, Çeviren). Ayrıntı Yayınları (Orijinal basım yılı, 1996).

Kızılcapan, O., Karaca, M. ve Bektaş, O. (2022). Karma araştırma yönteminde felsefi varsayımlar ve kuramsal yapı. O. Bektaş ve M. Karaca (Editörler). *Pragmatizmden uygulamaya karma araştırma yöntemi*. Nobel Akademik Yayıncılık.

Kuhn, T. S. (2017). *Bilimsel devrimlerin yapısı* (N. Kuyaş, Çeviren). Kırmızı Yayınları (Orijinal basım yılı, 1962).

Lakatos, I. (2014). *Bilimsel araştırma programlarının metodolojisi* (D. Uygun, Çeviren). Alfa Bilim (Orijinal basım yılı, 1980).

Popper, K.R. (2017). *Hayat problem çözmektir*. (7. Baskı). (A. Nalbant, Çeviren). Yapı Kredi Yayınları (Orijinal basım yılı, 2008).

Rosenberg, A. (2014). *Bilim felsefesi. Çağdaş bir giriş* (İ. Yıldız, Çeviren). Dipnot Yayınları (Orijinal basım yılı, 2012).

Santrock, J.W. (2018). (Çeviri Editörü: Siyez, D. M., 5. baskı). *Eğitim psikolojisi*. Nobel Akademik Yayıncılık.

Sönmez, V. (2013). *Bilim felsefesi*. Anı yayıncılık.

Tro, N. J. (2016). *Genel kimya. Moleküler bir yaklaşımla kimyanın ilkeleri* (E. Köksal ve A. Denizli, Çev. Editörleri). Nobel Akademik Yayıncılık (Orijinal basım yılı, 2015).

Yıldırım, A. (2022). Geçmişten bugüne eğitim bilimleri: kuram, araştırma ve öğretmen eğitimi açısından sonuçlar. International Education Congress. 17-19 Kasım. Antalya

Yücel, A.G. ve Kızılcapan, O. (2023). Nitel araştırmanın temelleri. O. Bektaş ve T.G. Şahin (Editörler). *Nitel araştırma süreci ve uygulamaları*. ASOS Yayınları.

ile birlikte yapabileceklerinin önünü açmış oluyor. Öğretmenin öğrencinin özgüvenin geliştirmede ve kendini ifade etmesinde ön ayak olduğunu anlayan bir öğrenci ilerleyen süreçlerde bu durumu günlük hayatına da aktarmaya başlayacaktır. Konuşmaya çekindiği çevrelerde artık konuşur ve kendisini ifade edebilir hale gelecektir. Karşılaştığı bir soruna akılcı çözümler aramak için düşünmesi gerektiğinin farkında olacaktır.

Kaynakça

- Akarsu, B. (1988). *Felsefe Terimleri Sözlüğü*. İnkılap Kitabevi.
- Aslan, A. (2021). *Felsefeye Giriş* (31 b.). Serbest Akademi.
- Baha, T. (1992). *Felsefe-i Ferd.* (G. T. Şaylı, Çev.) Altıkırkbeş Yayınları.
- Cevizci, A. (2015). *Felsefeye Giriş*. Nobel Yayınları.
- Cevizci, A. (2018). *Felsefe*. Anadolu Üniversitesi.
- Cevizci, A. (2019). *Felsefeye Giriş* (7 b.). Say Yayınları.
- Çelikten, Ş. Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri . *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 207-237.
- Doğan , M. (2015). Türkiye’de Eğitim Felsefesi mümkün mü? *Türkiye Eğitim,Felsefesi ve Sorunları*, 7-11.
- Dündar, A. (2007). *Karl Popper’in Bilim Anlayışı*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Einstein, A. (1940). *The Fundamentals of Theoretical Physics*.
- Erdem, A. (2011). Eğitim Fakültelerinde Uygulanan Öğretmen Yetiştirme Programlarının Felsefesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 89-97.
- Feyerabend, P. (1989). *Yönteme Hayır*. Ara Yayıncılık.
- Güngör, S. (2014). Eğitim ve Eğitim Yönetiminde Paradigmalar. *e-Kafkas Journal of Educational Research*, 1(3). <https://dergipark.org.tr/pub/kafkasegt/issue/19192/204076> adresinden alındı
- <https://sozluk.gov.tr/>. (2023, 09 29). <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Platon. (2012). *Sokrates’in Savunması*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları - Hasan Ali Yücel Klasikler Dizisi.
- Popper, K. (2017). *Bilimsel Araştırmanın MAntiğı* (7. b.). (İ. Aka, & Turan İbrahim, Çev.) İstanbul: YKY Yayınları.
- Russell, B. (1935). *Religion And Science*. Oxford Üvi.

Sönmez, S. (2007). Türk Öğretmen Yetiştirme Felsefesi. *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 230-239.

Sönmez, V. (2015). *Eğitim Felsefesi*. Anı Yayıncılık.

Thompson, M. (2012). *Felsefeyi Anlamak*. (K. Atakay, Çev.) Optimist Kitap.

Timuçin, A. (2009). *Felsefeye Giriş*. Bulut Yayınları.

**HİZMET PAZARLAMASINDA KALİTE ALGILAMASI
(MALATYAPARK AVM ÖRNEĞİ)**

AYŞE ERSOY YILDIRIM

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-6861-62-6

Yazar

Ayşe ERSOY YILDIRIM

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

Bu çalışma Ayşe ERSOY YILDIRIM'ın Hizmet Pazarlamasında Kalite Algılaması (Malatya park Avm Örneği) isimli doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	15
ÖNSÖZ	19
GİRİŞ	21
BÖLÜM I	25
HİZMETLER VE PAZARLANMASI	25
1.1. PAZARLAMANIN VE HİZMETLERİN GELİŞİMİ	25
1.2. HİZMET KAVRAMI VE HİZMETİN TANIMI	27
1.3. HİZMETİN TEMEL ÖZELLİKLERİ	29
1.3.1. Soyutluk	29
1.3.2. Eş Zamanlılık.....	29
1.3.3. Dayanıksızlık.....	30
1.3.4. Türdeş Olmama	30
1.4. HİZMETLERİN EKONOMİK ÖNEMİ.....	31
1.5. HİZMET PAZARLAMASI	37
1.5.1. Hizmet Pazarlamasının Özellikleri	39
1.5.2. Hizmet Pazarlaması Faaliyetlerinin Hedefleri ve Yararları.....	40
1.5.3. Hizmetlerde Pazarlama Karması, Pazarlama Planlaması ve Stratejileri	41
1.5.3.1. Hizmet İşletmeleri için Pazarlama Stratejileri	41
1.5.3.1.1. Hizmet Kalitesini Yönetme Stratejisi	42
1.5.3.1.2. Hizmetlerde Verimliliği Yönetme ve Farklılaştırma Stratejisi	43
1.5.3.2. Pazarlama Karması Elemanlarının Hizmetlerle İlişkilendirilmesi.....	43
1.5.3.2.1. Hizmetlerin Üretimi	44

1.5.3.2.2. Hizmetlerin Fiyatlandırılması	45
1.5.3.2.3. Hizmetlerin Tutundurulması	46
1.5.3.2.4. Hizmetlerin Dağıtımı	46
1.5.3.2.5. Hizmet Pazarlaması Alanında Geliştirilen Diğer Pazarlama Karması Elemanları.....	47
1.6. HİZMET PAZARLAMASINDA HİZMET KALİTESİ.....	49
1.6.1. Kalite Kavramı ve Pazarlamada Kalite.....	49
1.6.2. Hizmet Kalitesi.....	50
1.6.3. Hizmet Kalitesi Boyutları	51
1.6.4. Hizmet Kalitesinin Geliştirilmesi	54
1.6.5. Hizmet Kalitesi Maliyetleri	55
1.7. HİZMET KALİTESİ ÖLÇÜM MODELİ (SERVQUAL)	56
BÖLÜM II.....	65
PERAKENDECİLİĞİN ÖZEL BİR ŞEKLİ OLARAK ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ.....	65
2.1. PERAKENDECİLİĞİN TANIMI	65
2.2. ALIŞVERİŞ MERKEZİ TANIMI	66
2.3. ALIŞVERİŞ MERKEZLERİNİN ÖZELLİKLERİ	69
2.4. ALIŞVERİŞ MERKEZLERİNİN GELİŞİM SÜRECİ.....	70
2.4.1.Dünyada Alışveriş Merkezlerinin Gelişimi	73
2.4.2.Türkiye’de Alışveriş Merkezlerinin Gelişimi.....	76
2.5. ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ SINIFLAMASI.....	78
2.5.1. ICSC’nin Amerikan Alışveriş Merkezleri Sınıflaması	79
2.5.1.1. Organize Alışveriş Merkezleri	81
2.5.1.2.Açık Çarşılar- Açık Hava Alışveriş Merkezleri.....	83
2.5.2. ICSC’nin Avrupa Alışveriş Merkezleri Sınıflaması	86
2.5.2.1. Geleneksel Alışveriş Merkezleri	86
2.5.2.2. Özellikli Alışveriş Merkezleri.....	87
2.5.3.Türkiye’de Alışveriş Merkezlerinin Yeri ve Önemi	89
BÖLÜM III	93
HİZMET PAZARLAMASINDA KALİTE ALGILAMASI: MALATYAPARK AVM ÖRNEĞİ	93
3.1. ARAŞTIRMA KONUSUNUN ÖNEMİ	93
3.2.ARAŞTIRMANIN AMACI	94
3.3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ.....	94
3.3.1. Araştırmanın Modeli.....	94
3.3.2.Araştırmanın Değişkenleri	96

3.3.3. Araştırmanın Hipotezleri	96
3.3.4. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme Yöntemi	97
3.3.5. Veri Toplama Yöntem ve Aracı	98
3.3.6. Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Analiz Yöntemleri	99
3.4. ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇEKLERİN GÜVENİLİRLİK ANALİZİ	100
3.5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI	105
3.5.1. MalatyaPark Alışveriş Merkezi Ziyaretçilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	105
3.5.2. Hizmet Kalitesinde Beklenen ve Algılanan Hizmet Farkı	108
3.5.3. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımının Analizi	111
3.5.3.1. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımının Analizi	111
3.5.3.2. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Yaşlarına Göre Dağılımının Analizi	113
3.5.3.3. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Aile Birey Sayısı Değişkenine Göre Dağılımının Analizi	115
3.5.3.4. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Aile Aylık Gelir Değişkenine Göre Dağılımının Analizi	117
3.5.3.5. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılımının Analizi	119
3.5.3.6. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımının Analizi	122
3.5.4. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımının Analizi	134
3.5.4.1. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımının Analizi	134
3.5.4.2. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Yaşlarına Göre Dağılımının Analizi	136
3.5.4.3. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Aile Birey Sayısı Değişkenine Göre Dağılımının Analizi	139
3.5.4.4. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Aile Aylık Gelir Değişkenine Göre Dağılımının Analizi	141
3.5.4.5. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Medeni Durumlarına Göre Dağılımının Analizi	143

3.5.4.6. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımının Analizi.....	145
3.5.4.8. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının AVM Müşterilerinin Malatya Park'a Gelme Sıklığı Değişkenine Göre Dağılımının Analizi.....	152
3.5.5. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Önemlilik Dereceleri Bakımından AVM Ziyaretçilerinin Demografik Özelliklerine Göre Farklılaşması	155
3.5.5.1. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Önemlilik Dereceleri Bakımından AVM Ziyaretçilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması.....	156
3.5.5.2. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Önemlilik Dereceleri Bakımından AVM Ziyaretçilerinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşması.....	158
3.5.5.3. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Önemlilik Dereceleri Bakımından AVM Ziyaretçilerinin Aile Birey Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşması	160
3.5.5.4. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Önemlilik Dereceleri Bakımından AVM Ziyaretçilerinin Aile Aylık Gelir Değişkenine Göre Farklılaşması	162
3.5.5.5. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Önemlilik Dereceleri Bakımından AVM Ziyaretçilerinin Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşması	164
3.5.5.6. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Önemlilik Dereceleri Bakımından AVM Ziyaretçilerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması	167
3.5.5.7. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Önemlilik Dereceleri Bakımından AVM Ziyaretçilerinin Meslek Değişkenine Göre Farklılaşması.....	169
3.5.5.8. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Önemlilik Dereceleri Bakımından AVM Ziyaretçilerinin MalatyaPark'a Gelme Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşması	172
3.5.6. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Önemlilik Derecesi Puanlarının, Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarıyla İlişkilendirilmesi	175
3.5.7. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Önemlilik Derecesi Puanlarının Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarıyla İlişkilendirilmesi	181

3.5.8. Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Derecelendirilmesinde MalatyaPark Ziyaretçilerine Göre Önemlilik Düzeylerinin Birbiriyle İlişkilendirilmesi	188
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	195
SONUÇ TABLOSU.....	199
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	207
EKLER	217

Tablo Listesi

Tablo 1.1. Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri.....	36
Tablo 1.2.Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%).....	37
Tablo 2.1. ICSC'nin Amerikan Alışveriş Merkezleri Sınıflaması.....	80
Tablo 2.2. ICSC'nin Avrupa Alışveriş Merkezleri Sınıflaması.....	87
Tablo 3.1. Güvenilirlik Analizi Sonucu	100
Tablo 3.2. Hizmet Kalitesi Boyutlarının Faktör Yapısı ve Güvenirlik Katsayıları	101
Tablo 3.3. Ölçeğin Boyutları.....	102
Tablo 3.4. Alışveriş Merkezi Ziyaretçilerinin Cinsiyetlerine İlişkin Dağılım	105
Tablo 3.5. Alışveriş Merkezi Ziyaretçilerinin Yaşlarına İlişkin Dağılım.....	105
Tablo 3.6. Alışveriş Merkezi Ziyaretçilerinin Aile Birey Sayısına İlişkin Dağılım	106
Tablo 3.7. Alışveriş Merkezi Ziyaretçilerinin Aylık Gelirlerine İlişkin Dağılım	106
Tablo 3.8. Alışveriş Merkezi Ziyaretçilerinin Medeni Durumlarına İlişkin Dağılım	107
Tablo 3.9. Alışveriş Merkezi Ziyaretçilerinin Eğitim Durumlarına İlişkin Dağılım	107
Tablo 3.10. Alışveriş Merkezi Ziyaretçilerinin Mesleklerine İlişkin Dağılım	107
Tablo 3.11. Alışveriş Merkezi Ziyaretçilerinin MalatyaPark'a Gelme Durumuna İlişkin Dağılım	108
Tablo 3.12. Beklenen Hizmet - Algılanan Hizmet Farkının T Testi Sonucu..	109
Tablo 3.13. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının Cinsiyete Göre Dağılımının Analizi	112
Tablo 3.14. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının Yaşa İlişkin Dağılımının Analizi.....	113
Tablo 3.15. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının Aile Birey Sayısına Göre Dağılımının Analizi	115
Tablo 3.16. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının Aile Aylık Gelir Durumuna İlişkin Dağılımının Analizi.....	118

Tablo 3.17. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının Medeni Duruma Göre Dağılımının Analizi	120
Tablo 3.18. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımının Analizi.....	123
Tablo 3.19. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının Mesleğe Göre Dağılımının Analizi.....	126
Tablo 3.20. Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutlarının Müşterilerin MalatyaPark'a Gelme Sıklığına Göre Dağılımının Analizi.....	129
Tablo 3.21. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının Cinsiyete Göre Dağılımının Analizi	135
Tablo 3.22. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının Yaşlara Göre Dağılımının Analizi.....	136
Tablo 3.23. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının Aile Birey Sayısı Değişkenine Göre Dağılımının Analizi.....	139
Tablo 3.24. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının Aile Aylık Gelire Göre Dağılımının Analizi	141
Tablo 3.25. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının Medeni Duruma Göre Dağılımının Analizi	143
Tablo 3.26. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımının Analizi.....	145
Tablo 3.27. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının Meslek Değişkenine Göre Dağılımının Analizi.....	148
Tablo 3.28. Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutlarının Müşterilerin MalatyaPark'a Gelme Sıklığı Değişkenine Göre Dağılımının Analizi.....	152
Tablo 3.29. Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Önemlilik Derecesi Puanlarının Ziyaretçilerin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşması.....	156
Tablo 3.30. Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Önemlilik Derecesi Puanlarının Ziyaretçilerin Yaşlarına Göre Farklılaşması	158
Tablo 3.31. Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Önemlilik Derecesi Puanlarının Ziyaretçilerin Aile Birey Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşması.....	160
Tablo 3.32. Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Önemlilik Derecesi Puanlarının Ziyaretçilerin Aylık Gelirlerine Göre Farklılaşması.....	163
Tablo 3.33. Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Önemlilik Derecesi Puanlarının Ziyaretçilerin Medeni Durumlarına Göre Farklılaşması.....	165

Tablo 3.34. Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Önemlilik Derecesi Puanlarının Ziyaretçilerin Eğitim Durumlarına Göre Farklılaşması	167
Tablo 3.35. Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Önemlilik Derecesi Puanlarının Ziyaretçilerin Mesleklerine Göre Farklılaşması.....	170
Tablo 3.36. Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Önemlilik Derecesi Puanlarının Ziyaretçilerin MalatyaPark'a Gelme Sıklığına Göre Farklılaşması.....	173
Tablo 3.37. AVM Ziyaretçilerinin Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Önemlilik Derecesi Puanları ile Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi.....	176
Tablo 3.38. AVM Ziyaretçilerinin Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Önemlilik Derecesi Puanları ile Beklenen Hizmet Kalitesi Boyutları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi.....	182
Tablo 3.39. Alışveriş Merkezinin Hizmet Kalitesi Derecelendirilmesinde MalatyaPark Ziyaretçilerine Göre Önemlilik Düzeylerinin Birbiri Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi	189

Şekil Tablosu

Şekil 1.1. Hizmet Karması İçinde Dağıtım	47
Şekil 1.2. Algılanan Hizmet Kalitesi Modeli	58
Şekil 3.1. Araştırmanın Modeli.....	95

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- ACUNER Şebnem A., Müşteri İlişkilerinde Hareket Noktası: Müşteri Memnuniyeti ve Ölçümü, 2. Baskı, Ankara: MPM Yayınları, 2001.
- AHMED Z.U., Ghingold M., Dahari Z. "Malaysian shopping mall behavior: an exploratory study". *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, Vol.19, No.4, (2007), ss. 331-348.
- ALKİBAY, Sanem, Doğan Tuncer ve Şeref Hoşgör. *Alışveriş Merkezleri ve Yönetimi*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2007.
- ALKİBAY, Sanem. "Alışveriş Merkezlerinin Yönetimi ve Türkiye'deki Örneklerinin İncelenmesi". *Pazarlama Dünyası Dergisi* (1994), s.46
- ALTAN, Şenol, Ayşe Ediz ve Murat Atan. "SERVQUAL Analizi ile Toplam Hizmet Kalitesinin Ölçümü ve Yüksek Eğitimde Bir Uygulama". 12. Ulusal Kalite Kongresine Sunulan Bildiri. İstanbul 13-15 Ekim 2003.
- ANDERSON, Kristin, Zemke, Ron. *Şapka Çıkarttıran Hizmet Sunmak*. İstanbul: Rota Yayınları, 1998.
- ARSLAN, Tulin Vural, Filiz Senkal Sezer, Erkan Isigicok, "Magnetism of Shopping Malls on Young Turkish Consumers". *Young Consumers: Insight and Ideas for Responsible Marketers*. Vol. 11, No. 3 (2010), ss. 178 - 188.
- ASSAEL, Henry. *Consumer Behaviour & Marketing Action*. 5. Basım. Boston: South Western Collage Yayınevi, 1995.
- AYDIN, Kenan. *Perakende Yönetiminin Temelleri*. 2. Basım. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2007.
- "Alışveriş Merkezlerinin Türkiye Seyri", *Arasta Dergisi*, Eylül-Ekim (1998), s. 33 <http://www.arasta.org.tr>. (02.04.2014).
- "Avrupa'nın Hızlı Moda Başkenti İspanya", *Arasta Dergisi*, Eylül-Ekim (2007), s. 29. <http://www.arasta.org.tr>. (02.04.2014).
- BAKER, Julie., A. Parasuraman, Dhruv Grewal ve Glenn B. Voss. "The Influence of Multiple Store Environment Cues on Perceived Merchandise Value and Patronage Intentions". *Journal of Marketing*. Vol. 66, No.2 (2002), ss. 120-141.

- BAKER, Julie., Dhruv Grewal ve A. Parasuraman. "The Influence of Store Environment on Quality Inferences and Store Image". *Journal of the Academy of Marketing Science*. Vol.22 (1994), ss. 328-339.
- BARON, Steve, Davies, Barry, Swindley, David. *Macmillan Dictionary Of Retailing*. Macmillan, 1991.
- BENNETT, Tony. *The Birth Of The Museum London*. London: Routledge Press, 1995.
- BERMAN, Berry, Joel Evans. *Retail Management*. 4.Edition. New York: Maxwell Macmillan International Editions, 1989.
- BİNBAŞI, Metehan. "Otel İşletmelerinde Pazarlama Stratejileri" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007).
- BİROL, Gaye. "Çağdaş Alışveriş Merkezlerinde Kent Dokusunun Yeniden Yorumlanması". *Gazi Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi Dergisi*. Cilt: 20, No: 4 (2005), ss. 423- 428.
- BİTNER, Mary. " Building Service Relationships", *Journal of The Academy of Marketing Science*. Vol. 23, (1998), ss.246-250.
- BLOIS, Keith. *The Oxford Text Book of Marketing*. Oxford University Press, 2000.
- BOZKURT, İzzet. *Bütünleşik Pazarlama İletişimi*. İstanbul: MediaCat Yayınları, 2005.
- BRITO, Pedro Quelhas. "Shopping Centre Image Dynamics Of A New Entrant". *International Journal Of Retail & Distribution*. Vol. 37, No. 7 (2009), ss. 580-590.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener. *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. 2. Basım. Ankara: Pegem Yayıncılık, 2002.
- CARUTH, Donald L., Stovall Steven Austin. *Ntc's American Business Terms Dictionary*. National Textbook Co., 1994.
- CEMALCILAR, İlhan. *Pazarlama Yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2000.
- CENGİZ, Demet. <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr> 26.12.2010 (16.10.2011).
- CENGİZ, Emrah, Berna Özden. "Perakendecilikte Büyük Alışveriş Merkezleri ve Tüketicilerin Büyük Alışveriş Merkezleri ile İlgili Tutumlarını Tespit Etmeye Yönelik Bir Araştırma" http://eab.ege.edu.tr/pdf/2_1/C2-S1-M6pdf (10.08.2011).
- CORSTJENS, Marcel, Peter Doyle. "A Model For Optimizing Retail Space Allocations". *ManagementScience*. Cilt. 27, No. 7 (1981), ss. 822-833.
- CRETU, Anca, Roderick Brodie. " The influence of brand image and company reputation where manufacturers market to small firms: A customer value perspective". *Industrial Marketing Management*. (2005), ss. 11-21.
- ÇAKIRER, Mehmet Akif. " Hastanelerde Hizmet Kalitesi ve Hizmet Kalitesinin Ölçümü". *Afyon Kocaeli Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*. Sayı. 5 (2005), ss.10- 14.

- ÇALIK, Nuri, Figen Ersoy. "Shopping Center Visits- A Fad or A Real Change in Consumer Shopping Habits? A Study From Eskişehir, Turkey". *The Business Review Cambridge*. Vol. 15, No.1 (Summer 2010), ss. 227-233.
- ÇANKAYA, Fikret, Zuhul Çilingir. "Hizmet Sadakatinin Geliştirilmesinde Bir Fayda Maliyet Yaklaşımı: Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama". *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt/Vol.8, Sayı/No.1 (2008), ss.25-46.
- DAVİES, Gary, Peter McGoldrick. "The International Centre For Retail Studies". *Service Industries Journal*, Vol: 17, No:4 (1997), ss. 707- 716.
- DELİSLE, James R. " Toward Global Classification of Shopping Centers" <http://www.icsc.org>. 10.02.2009 (01.02.2012).
- DENİZER, Dünder. *Turizm Pazarlaması*. Ankara: Yıldız Matbaacılık, 1992.
- DESMET, Pierre, Valerie Renaudin. "Estimation of Product Category Sales Responsiveness To Allocated Shelf Space". *International Journal of Research in Marketing*. Cilt. 15, No. 5 (1998), ss. 443-457.
- DEVEBAKAN, Nevzat, Mehmet Aksaraylı. "Sağlık İşletmelerinde Algılanan Hizmet Kalitesinin Ölçümünde SERVQUAL Skorlarının Kullanımı ve Özel Altınordu Hastanesi Uygulaması". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt. 5, No.1 (2003), ss. 6-10.
- DEVEBAKAN, Nevzat. "Sağlık İşletmelerinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçümü". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt. 1, Sayı. 28 (2003), ss.65- 69.
- DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI (2000), *Hizmet Ticaretinin Serbestleştirilmesi Özel İhtisas Raporu*, Ankara: DPT Yayını.
- DUNNE, Patrick, Lusch, Robert. *Retailing*. London: Fort Worth Dryden Press, 1999.
- EKİNCİ, Mehmet Behzat. "Sosyal Siyaset Konferansları". *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*. Yayın No: 592, (2007), ss.265-297.
- ELDERMAN, Richard. "The Relationship Imperative", *Journal Of Integrated Communications*, <http://jimc.medill.northwestern.edu/JIMCWebsite/Archive2004/RelationshipImperative>(10.05.2010).
- ELEREN, Ali, Çetin Bektaş ve Şahin A. Görmüş. "Hizmet Sektöründe Hizmet Kalitesinin SERVQUAL Yöntemi ile Ölçülmesi ve Hazır Yemek İşletmesinde Bir Uygulama". *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi*. Vol. 44, No. 514 (2007), ss. 75-88.
- ERKİP, Feyzan. "The Rise Of The Shopping Mall In Turkey: The Use And Appeal Of A Mall In Ankara". *Cities Dergisi*. Vol.2, No.22 (2005), ss. 89-108.
- FİTZSİMMONS, James A, Fitzsimmons, Mona J. *Service Management For Competitive Advantage*. Macgraw Hill Series In Management, 1994.
- FOSYTH, Patrick. *Satışları Arttırmamanın 101 Yolu*. 1. Basım. Alfa Yayınları, 1997.

- GOETSCH, L. David, Stanley, B. Davis. *Understanding and Implementing ISO 9000 and ISO Standarts*. USA: Prentice-Hall, 1998.
- GRÖNROOS, Christian. "Relationship Marketing: Strategic and Tactical Implications". *Management Decision*. Vol:34, No:3, (2000), ss.42-48.
- GRÖNROOS, Christian. "An Applied Service Marketing Theory". *European Journal of Marketing*. Vol:16, No:7, (1982), ss.30-41.
- GRÖNROSS, Christian. *Service Management and Marketing, Managing the Moments of Truth in Service Competition*. Toronto: Lexington Boks, 1990.
- HASTY, Ron, Reardon, James. *Retail Management. International Edition*. USA: Mc Graw Hill, 1997.
- HAYTKO, Diana, Julie Baker. "It's All At The Mall: Exploring Adolescent Girls' Experiences". *Journal of Retailing*. Vol.80, (2004) ss. 67-83.
- HORNGREN, Charles T. ve Gary L. Sundem. *Introduction to Management Accounting*. Eight Edition, USA: Prentice-Hall Inc., 1990.
- "ICSC'nin Standartlarına Göre Siz Hangi Kategoridesiniz?", *Arasta Dergisi*, Sayı31, Temmuz/Ağustos, 2006, <http://www.arasta.org.tr>. (02.02.2012).
- İÇÖZ, Orhan, İge Tavmergen ve Pınar Özdemir. "Hizmet Pazarlamasında İnternet Kullanımı". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt I, No:3, (1999), ss. 28- 31.
- İSLAMOĞLU, Ahmet Hamdi, Candan Burcu, Hacıfendioğlu Şenol, Aydın Kenan. *Hizmet Pazarlaması*. İstanbul: Beta Yayınları, Ekim 2006.
- İSLAMOĞLU, Ahmet Hamdi. *Pazarlama Yönetimi Stratejik ve Global Yaklaşım.2. Basım*. İstanbul: Beta Yayınları, Kasım 2000.
- KALAYCI, Şeref. *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayınları, 2005.
- KARACA, Gürkan. "Hizmet Pazarlaması Açısından Mali Müşavirlik Hizmetlerinde Pazarlama Yönetim Süreci Ve Bir Uygulama" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006).
- KARAFAKİOĞLU, Mehmet. *Pazarlama İlkeleri. 1. Basım*. İstanbul: Literatür Yayınları, Kasım 2005.
- KARAHAN, Kasım. *Hizmet Pazarlaması. 2. Baskı*. İstanbul: Beta Yayınları, 2006.
- KAVAS, Alican, Figen Yeşilada. "Decision Making Styles of Young Turkish Consumers". *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*. (November 2007), ss. 78-85.
- KAYHAN, Meltem Tarhan. "An Axiomatic Design Approach to Demand Forecasting Applications in Retailing" (Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstri Mühendisliği Programı, 2003).

- KOTLER, Philip ve Armstrong, Gary. *Marketing: An Introduction. Third Edition.* New Jersey: Prentice Hall, Inc.,1993.
- KOTLER, Philip, Armstrong, Gary. *The Principles of Marketing.* New Jersey: Prentice Hall, 2001.
- KOTLER, Philip, Keller, Kevin L. *Marketing Management. 13th Edition.* New York: Prentice Hall, 2008.
- KOTLER, Philip. *Marketing for Non-profit Organizations.* New Jersey: Prentice Hall International, 1982.
- KOTLER, Philip. *Marketing Management. Eleventh Edition.* New Jersey: Prentice Hall Inc., 2003.
- KOTLER, Philip. *Marketing Management. The Millennium Edition.* New Jersey: Northwestern University Prentice Hall International, 2000.
- KURTULUŞ, Kemal. *Pazarlama Araştırmaları.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, 2004.
- LASTOVÍČKA, John L., Kanchana Thamodaran, “Common Factor Score Estimates in Multiple Regression Problems”. *Journal of Marketing Research.* Vol. 28 (1991), ss. 105–112.
- LEHTINEN, Uolevi and Jarmo R. Lehtinen. “Service Quality: A Study of Quality Dimensions”. *Service Management Institute Rewiev.* Vol.42, No.2.(1982), ss.37-54.
- LEVY, Micheal, Weitz, Barton. *A. Retailing Management. 5th Edition,* Boston: Mc Graw Hill Irwin, 2004.
- LEVY, Micheal, Weitz, Barton. *A. Retailing Management. Fourth Edition.* Boston: McGraw-Hill Irwin, 2001.
- Lİ, Fuan, Nan Zhou, J.A.F. Nicholls, Carl Zhuang Guijinvekranendonkl. “Interlinear Or Inscription: A Comparative Study Of Chinese And American Mall Shoppers’ Behavior”. *Consumer Marketing Review.* Vol.21, No.1 (2004), ss. 51-61.
- LİN, Nan, Cook, Karen ve Burt, Ronald.S. *Social capital: Theory and Research.* New York: de Gruyter, 2001.
- LİPPMAN, Steven A., Richard P. Rumelt. “Uncertain Imitability: An Analysis of Interfirm Differences in Efficiency Under Competition”. *Bell Journal of Economics.* Vol. 13(1982), ss. 418–438.
- LOWRY, James. “The Life Cycle of Shopping Centers”. *Business Horizons,* No.1, January- February (1997) ,s. 76-78.
- MASON, Barry J., Morris L. Mayer, Hazel F. Ezel, Micheal Laroche, Gordon H.G. McDougall. *Canadian Retailing.* Boston: Irwin Inc., 1990.
- MCCharty E.Jeorme. *Basic Marketing: A Managerial Approach,* Irwin Inc., 1960.

- MCGOLDRICK, Peter. *Retail Marketing. Second Edition*. New York: McGraw-Hill Education, 2002.
- “Metrekare Endeksi” <http://www.ampd.org/araştırmalar> (16.10.2011).
- MEYER G. Warren, Peter G. Haines, Edward E. Harris. *Retail Marketing.8.Edition*. New York: McGraw Hill, 1988.
- MUCUK, İsmet. *Pazarlama İlkeleri. 14.Basım*. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2004.
- MURDİCK, Robert G., Render, Barry, Russel, Roberta S. *Service Operations Management*. Prentice Hall Englewood Cliffs, 1990.
- ODABAŞI, Yavuz. *Postmodern Pazarlama*. İstanbul: MediaCat Yayınları, 2004.
- ODABAŞI, Yavuz. *Pazarlama İletişimi. 2. Baskı*. İstanbul: Mediacat Yayınevi, 2000.
- ODABAŞI, Yavuz. *Pazarlama İletişimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, No: 851, 1995.
- OUTİ, Aarnio. “Can We Trust The Service Sector to Generate Decent Rates of Growth and Employment?”, *Personnel Review*, Vol. 28, (1999), s.5/6, <http://www.emeraldlibrary.com/10.1108/00483489910286710> (21.05.2010).
- ÖÇER, Abdullah. “Müşteri Memnuniyeti”. *Pazarlama Dünyası Dergisi*. Sayı. 2, 2001, ss. 2-5.
- ÖZTÜRK, Ayşe Sevgi. *Hizmet Pazarlaması. 4. Baskı*. İstanbul: Ekin Kitabevi, 2003.
- PALMER, Adrian. *Principles of Services Marketing. Second Edition*. London: The McGraw-Hill International, 1998.
- PARASIZ, İlker. *Para- Banka ve Finansal Piyasalar. 7.Baskı*. Ezgi Yayınevi, 1991.
- PARASURAMAN A., Valarie A. Zeithaml and Leonard Berry. *Delivering Quality Service: Balancing Customer Perceptions and Expectations*. New York: The Free Press, 1990.
- PARASURAMAN A., Zeithaml Valarie , Berry Leonard. “A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research”. *Journal of Marketing*. Vol. 49, (Fall 1985), ss.38- 56.
- PARASURAMAN, A., V.A. Zeithaml ve L.L. Berry. “SERVQUAL: A Multiple-Item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Service Quality”. *Journal of Retailing*. Vol. 64, No. 1 (1988), ss. 12- 40.
- PAYNE, Adrian. *The Essence of Service Marketing*. UK: Prentice Hall International Ltd., 1998.
- RUST, Ronald T., Zahorik, Anthony J., Keningham, Timothy L. *Service Marketing*. New York: Harper Collins College Publishers, 1996.
- RUYTER, Ko De, Martin Wetzels ve Johanna Bloemer. “On the Relationship Between Perceived Service Quality, Service Loyalty and Switching Costs”. *International Journal of Service Industry Management*. Vol.9, No.5 (1998), ss. 436-453.

- SAAT, Mesiha. "Kavramsal Hizmet Modeli ve Hizmet Kalitesini Ölçme Aracı Olarak SERVQUAL Analizi". *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. Cilt:1, Sayı:3 (1999), ss. 107-117.
- SASSER, W. Earl, Jr., R. Paul Olsen, and D. Daryl Wyckoff. *Management of Service Operations: Text and Cases*. Boston: Allyn & Bacon Publishers, 1978.
- SCHMAHL, Karen E., Yasser Dessouky ve David Rucker. "Measuring the Cost of Quality: A Case Study". *Production and Inventory Management Journal*. Vol. 38, No.4, (1997), s. 58.
- SCHNEIDER, Benjamin. Karen M. Holcombe. "Lessons Learned About Service Quality What It Is, How to Manage It, and How to Become a Service Quality Organization". *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*. Vol.49, No.1, (1997), ss. 35-50.
- SHETH, Jagdish, Mittal, Benwarive, Newman Bruce I. *Customer Behavior: Consumer Behavior And Beyond*. London: Harcourt Brace Collage Print, 1998.
- STANTON, William J. Etzel L, Michael J. ve Walker, Bruce J. *Fundamentals of Marketing. Tenth Edition*. USA: McGraw- Hill Inc., 1994.
- SURPRENANT, Carol F., Micheal R. Solomon. "Predictability and Personalization in the Service Encounter". *Journal of Marketing*. Vol. 51, No. 2 (1987), ss. 88-89.
- ŞAHİN, Murat. "Sigortacılık Sektöründe Hizmet Pazarlamasının Önemi ve Müşteri Sadakati Üzerine Etkisi" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006).
- ŞEKERKAYA, Ahmet K. *Bankacılık Hizmetlerinde Algılanan Toplam Kalite Ölçümü*. 1. Baskı. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayını, No. 87, 1997.
- TABAK, Burcu, Özge Özgen, Bilge Akyol. "High School Girls' Shopping Mall Experiences, Perceptions And Expectations: A Qualitative Study". *Ege Academic Review, Journal of Economics, Administrative, International Relations and Political Science*. Vol.1, No.6 (2006), ss.100-113.
- TAURUS, Direct Marketing. *Internet Marketing: Paradoxical Paralysis or Proactive Profiteering?*. USA: Receptive Marketing Inc., 1999.
- TAYLOR, Steven A. " Measuring Service Quality". *Journal of Marketing*. Vol. 56 (1992), ss.53-57.
- TEK, Ömer Baybars. *Pazarlama İlkeleri: Global Yönetimsel Yaklaşım Türkiye Uygulamaları*. 8. Basım. İzmir: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 1999.
- TENEKECİOĞLU, Birol. *Makro Pazarlama*. Eskişehir: Met Yayıncılık, 1992.
- TOKOL, Tuncer. *Pazarlama Araştırması*. 13. Basım. Bursa: Dora Yayın Dağıtım, 2010.
- TUNÇ, Gülçin. "Transformation of Public Space: The Case of Migros Akköprü Shopping Center"(Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003).

- TUZCUOĞLU, Selçuk K. "Perakende Piyasalarında Dayanaksız Tüketim Ürünleri İle İlgili Gelişmeler- Bireysel Markalı Ürünlerde Satın Alma Davranışı". *İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (1999), ss. 4-8.
- TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, <http://www.tuik.gov.tr> (01.05.2011).
- TÜRKİYE PERAKENDE DURUM RAPORU (2009), <http://www.ampd.org> (12.10.2011)
- USTA, Resul, Salih Memiş. "Hizmet Kalitesi ve Marka Bağlılığı Arasındaki İlişki Üzerine Müşteri Tatminin Aracılık Etkisi". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. Cilt: 23, Sayı: 4 (2009), ss. 45- 48.
- UYGUÇ, Nermin. *Hizmet Sektöründe Kalite Yönetimi: Stratejik Bir Yaklaşım*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 1998.
- ÜNER, Mithat. "Hizmet Pazarlamasında Pazarlama Karması Doğruyu Gösterir mi?". *Pazarlama Dünyası Dergisi*. Yıl No: 8, Sayı No 43, (1994), ss. 2-5.
- VURAL Tülin, Atilla Yücel. "Çağımızın Yeni Kamusal Mekânları Olarak Alışveriş Merkezlerine Eleştirel Bir Bakış". *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi*. Cilt: 5, Sayı: 2, Kısım: 1 (2006), ss. 98- 106.
- WINN, Bradley A., Kim S. Cameron, "Organisational Quality: An Examination Of The Malcolm Baldrige National Quality Framework, Research in Higher Education", Vol. 39, No.5, (1998), ss. 491 – 512.
- WOLFGANG, Koschnick J. *Dictionary Of Marketing*. Brookfield: Gower Int., 1995.
- WOOLF, Emile, Suresh Tanna, Karam Singh, Anne Chan, *Management Accounting- Control and Audit*, Butterworths CIMA Students Series, Stage 4, Mackays of Chatham Ltd., London, 1988, s. 165.
- YAN, Nan Ruoh, Molly Eckman, "Are Lifestyle Centers Unique? Consumers' Perceptions Across Locations". *International Journal of Retail & Distribution Management*. Vol. 37 (2009), ss. 24- 42.
- YANIKLAR, Cengiz. *Tüketim Sosyolojisi. 1. Baskı*. İstanbul: Birey Yayıncılık, 2006.
- YURDAKUL, Nilay Başok. *Bütünleşik Pazarlama İletişimi Ölçümleme Süreci*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2006.
- YÜKSELEN, Cemal. *Pazarlama İlkeleri-Yönetim*. Ankara: Detay Yayınları, 1998.
- ZEİTHAML Valarie A. ve Bitner, Mary Jo. *Service Marketing*. New York: Mc Grow-Hill Inc., 2000.
- ZEİTHAML, Valarie A., A. Parasuraman and Leonard L. Berry. *Delivering Quality Service: Balancing Customer Perceptions and Expectations*. New York: The Free Press, 1990.
- ZEİTHAML, Valarie A., Bitner, Mary Jo ve Gremler Dwayne D. *Services Marketing: Integrating Customer Focus Across the Firm. Fourth Edition*. New York: The McGraw-Hill Companies Inc., 2006.

- ZEİTHAML, Valarie A., Leonard L. Berry and A. Parasuraman. "The Behavioral Consequences of Service Quality". *Journal of Marketing*. Vol. 60, (April, 1996), ss. 31-46.
- ZEİTHAML, Valarie ve Bitner, Mary Jo. *Services Marketing Integrating Customer Focus Across the Firm*. USA: McGraw-Hill Higher Education, 2000, s.2.
- ZERENLER, Muammer, Adem Ögüt. "Sağlık Sektöründe Algılanan Hizmet Kalitesi ve Hastane Tercih Nedenleri Araştırması: Konya Örneği". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt. 14, No.2 (2007), s. 240.

İstihdamın Kadın Yüzü

EDİTÖRLER

Dr. Öğr. Üyesi Roza SÜLEYMANOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf YALÇIN

BİLİM KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. Fatih Rukancı – Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Feyza Bhatti - Girne Amerikan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Özdemir – Uşak Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Müge Öztunç - İstanbul Aydın Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Müzeyyen Özhavzalı - Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Banu Dalaman – İstanbul Topkapı Üniversitesi
Dr. Hanife Candır Şimşek – Doğu Üniversitesi

Asos Yayınları 2023

ISBN: 978-625-8190-91-5

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Roza SÜLEYMANOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf YALÇIN

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

İSTİHDAMIN KADIN YÜZÜ

- BÖLÜM 1** DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMININ GELİŞİMİ
Doç. Dr. Hande ŞAHİN
- BÖLÜM 2** COVID-19 GÖLGESİNDE KADIN İSTİHDAMI
Dr. Öğr. Üyesi Nuran H. BELET
- BÖLÜM 3** İSTİHDAMIN YEREL YÜZÜ: TOPLUMSAL CİNSİYET PERSPEKTİFİNDEN YEREL YÖNETİMLERDE KADIN İSTİHDAMI
Dr. Öğr. Üyesi Roza SÜLEYMANOĞLU
- BÖLÜM 4** KADIN İSTİHDAMININ TÜRKİYE'DEKİ EKONOMİK BÜYÜMEYE KATKILARI
Öğr. Gör. Eda ÖZOVACI
- BÖLÜM 5** VAKIF ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE KADIN İŞ GÜCÜ
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf YALÇIN
- BÖLÜM 6** INSTAGRAMIN GİRİŞİMCİ KADINLARI
Dr. Öğr. Üyesi Burcu GÜMÜŞ
- BÖLÜM 7** KADIN İSTİHDAMINDA OECD ÜLKELERİ VE TÜRKİYE: PANEL VERİ ANALİZİ ÜZERİNDEN BİR UYGULAMA KORUNMASI
Dr. Öğr. Üyesi Bora KURTULUŞ
- BÖLÜM 8** KADIN SAĞLIK ÇALIŞANI OLMAK: TIBBİ SEKRETERLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
Öğr. Gör. Fatma UYAR

Dr. Öğr. Üyesi Roza SÜLEYMANOĞLU

İstanbul doğumlu olan Süleymanoğlu, Balıkesir Üniversitesinde Sosyoloji lisans ve lisansüstü eğitimini tamamladı. 2020'de İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinde Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalında doktora derecesini aldı. Toplumsal cinsiyet, eğitim sosyolojisi, siyaset sosyolojisi, sivil toplum gibi alanlarda ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar yaparak çocuklar, gençler, otizmli bireyler gibi dezavantajlı gruplarla çalıştı. Sosyologlar Derneği (SOSYODER) genel başkanı olan Süleymanoğlu, çeşitli sivil toplum kuruluşlarında da görev yapmakta ve 2017 yılından beri Doğuş Üniversitesinde Sosyal Hizmetler Program başkanlığı görevini sürdürmektedir. 2022 yılından beri de Doğuş Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezinin müdürü olarak görev yapmaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf YALÇIN

Editör 1995 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Arşiv Ana Bilim Dalından mezun olmuştur. 2006 yılında Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde yüksek lisansını tamamladıktan sonra 2008 yılında Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde başladığı doktorayı 2013 yılında başarıyla bitirmiştir. Mesleki hayatına 1997 yılında Başkent Üniversitesi Kütüphanesinde kütüphaneci olarak başlayan Yalçın, 2006-2009 yılları arasında Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkan Yardımcılığı görevini yürüttükten sonra 2009-2016 yılları arasından İzmir Üniversitesi Kütüphanesinde kurucu müdür olarak görev yapmıştır.

Akademik kariyerine 2017 yılından Doğuş Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programında öğretim üyesi olarak başlayan Yalçın, 2018-2021 yılları arasından program başkanlığı görevinde bulunmuştur. Halen Doğuş Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdür Yardımcılığı görevini yürütmektedir. Yalçın, bilgi ve belge yönetimi, tıbbi dokümantasyon, elektronik yayıncılık, yönetim bilgi sistemleri konularında çalışmalar yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM VE YAZARLARI	4
ÖN SÖZ	11

BÖLÜM 1

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMININ GELİŞİMİ

Hande ŞAHİN - Birgül YILDIRIM.....	13
GİRİŞ	13
1. Sanayi Devrimi Öncesinde Kadın İstihdamı.....	14
2. Sanayi Devrimi ve Sonrasında Kadın İstihdamı.....	14
2.1. 1945-1970 Yılları Arasında Kadın İstihdamı	18
2.2. Neo-liberal Dönemde Kadın İstihdamı	21
3. Türkiye'de Kadın İstihdamı	28
3.1. Cumhuriyet Dönemi Öncesinde Kadın İstihdamı.....	28
3.2. Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Kadın İstihdamı	35
3.3. 1950 ve 1980 Yılları Arasında Türkiye'de Kadın İstihdamı	38
3.4. Neo-Liberal Dönem ve Türkiye'de Kadın İstihdamı	41
SONUÇ	47
KAYNAKÇA	49

BÖLÜM 2

COVID-19 PANDEMİSİNİN GÖLGESİNDE KADIN İSTİHDAMI

Nuran H. BELET.....	55
GİRİŞ	55
1. COVID-19 Pandemisi ve İktisadi Etkileri	56
1.1. Salgının Başlangıcı ve Kuramsal Bağlamı.....	56
1.2. COVID-19 Pandemisi ve Küresel Eğilimler	59
1.2.1. COVID-19 ve Çalışma Hayatı	61
1.2.2. COVID-19 Pandemisinin Çalışma Yaşamına Genel Etkileri	64
1.3. COVID-19 Pandemi Sürecinin Etkilerine Yönelik Politikalar ve Sonuçları	66

2. COVID-19 Pandemisinin Kadın İstihdamına Etkisi ve Sorun Alanları	70
2.1. Kadın İstihdamının Yapısal Özellikleri	70
2.1.1. Emegın Görünmezliği ve Bakım Yüğü	71
2.1.2. Cinsiyete Göre Zaman Kullanımı ve Kadın İstihdamı	75
2.2. COVID-19 Pandemisinin Kadın İstihdamına Etkisi	76
2.3. “Yeni Normal” ve Kadın İstihdamına Yönelik Çıkarılacak Dersler	80
SONUÇ	83
KAYNAKÇA	83

BÖLÜM 3

İSTİHDAMIN YEREL YÜZÜ: TOPLUMSAL CİNSİYET PERSPEKTİFİNDEN YEREL YÖNETİMLERDE KADIN İSTİHDAMI

Roza SÜLEYMANOğLU	89
GİRİŞ	89
1. Kadının Türkiye Siyasetine Katılımı	90
2. Toplumsal Cinsiyet ve Yerel Yönetimler	92
3. Türkiye’de İstihdamın Genel Görünümü	93
4. Türkiye’de Ulusal ve Yerel Yönetimlerde Kadın Temsili, Katılımı ve Eksik Temsilin Nedenleri	97
5. Kadının Siyaset Temsilinde ve Katılımında Diğer Ülkelerden Örnekler	104
6. Siyasette Kadın Temsiline İlişkin Sorunlar	105
7. Kadın İl Belediye Başkanlarının Görev Yaptığı Belediyelerin Stratejik Planlarında Cinsiyet Eşitliğine İlişkin Faaliyetler	107
8. Kadın İl Belediye Başkanları Olan Belediyelerin Faaliyet Raporlarında Cinsiyet Eşitliği	112
SONUÇ	114
KAYNAKÇA	115

BÖLÜM 4

TÜRKİYE’DEKİ KADIN İSTİHDAMININ EKONOMİK BÜYÜMEYE ETKİSİ

Eda ÖZOVACI	119
GİRİŞ	119

1. Literatür Taraması	120
2. Türkiye’de Kadın İstihdamı	121
3. Türkiye’de Kadın İstihdamı Ekonomik Büyümeyle İlişkisi	136
SONUÇ	139
KAYNAKÇA	141

BÖLÜM 5

VAKIF ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE KADIN İŞ GÜCÜ

Yusuf YALÇIN	143
1. Çalışmanın Amacı	144
2. Çalışmanın Yöntemi.....	144
3. Literatür Taraması	144
4. Türkiye’de Kadın İstihdamı	146
5. Türkiye’de Vakıf Üniversitelerinde Kadın İş Gücü	148
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	159
KAYNAKÇA	160

BÖLÜM 6

INSTAGRAM’IN GİRİŞİMCİ KADINLARI

Burcu GÜMÜŞ	163
GİRİŞ	163
1. Girişimcilikten Dijital Kadın Girişimciliğine.....	164
1.1. Sosyal Medyanın Kadın Girişimciliğinin Gelişimine Etkisi	166
2. Yöntem	168
3. Bulgular	168
SONUÇ	179
KAYNAKÇA	180

BÖLÜM 7

KADIN İSTİHDAMINDA OECD ÜLKELERİ VE TÜRKİYE: PANEL VERİ ANALİZİ İLE BİR UYGULAMA

Bora KURTULUŞ	183
GİRİŞ	183
1. Bazı Tanım ve Kavramlar	185
1.1. İstihdam ve İşsizlik ile İlgili Tanımlar.....	185
1.2. Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)	186
1.3. U-Eğrisi Hipotezi	187
2. İlgili Literatür Araştırması	188

3. İş Gücüne Katılım ve İstihdam Oranları Karşılaştırmaları	190
3.1. İş Gücüne Katılım Oranlarının Karşılaştırılması	190
3.2. İstihdam Oranlarının Karşılaştırılması.....	194
3.3. Kadınlar ve Erkekler Arasındaki Farkların Ülkeler Bazında İncelenmesi	198
4. Analiz	200
4.1. Korelasyon Analizi	202
4.2. Panel Veri Analizi	203
SONUÇ	205
KAYNAKÇA	205

BÖLÜM 8

KADIN SAĞLIK ÇALIŞANI OLMAK: TIBBİ SEKRETERLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Fatma UYAR	209
GİRİŞ	209
1. Kavramsal Çerçeve.....	210
1.1. Tıbbi Sekreterlik	210
1.2. Toplumsal Cinsiyet.....	213
2. Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Tıbbi Sekreterliğe Bakış.....	214
SONUÇ	219
KAYNAKÇA	220

iş bulma ümidi olmayan kadınların sayısının birbirine çok da uzak olmadığı, eğitime devam ettiğinden -öğrenci- dolayı çalışmayan kadın sayısının ise bu 3 gruba göre biraz daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak çarpıcı olan nokta, ev işleri ile meşgul olma sebebiyle iş gücü dışında kalan kadın sayısının oldukça yüksek olmasıdır. Bu veri toplumsal cinsiyet algısının kadın istihdamının önündeki en büyük engellerden biri olduğu yönünde yorumlanabilir. Bu anlamda Türkiye’de altyapı ve üstyapının aynı hızla değişmemesi, kadın istihdamı da dâhil olmak üzere toplumsal cinsiyetle ilgili birçok alanda çelişkili bir durum yaratmaktadır. Türkiye’de kadınlar eğitim ve çalışma ile ilgili birçok hakka sahiptir ancak bu onların istihdam edilebilme oranlarına yansımamaktadır. Bu durum da kültürel alanın bir daha sorgulanmasını ve deşifre edilmesini zorunlu kılmaktadır. Türkiye’de Osmanlıdan alınan mirasın da etkisiyle modernleşme ve kapitalistleşme ve sanayileşme süreçleri tamamlanmamıştır. Bu durum, erkek istihdamını bile sınırlandırıcı bir etki yaratırken kadınlar için süreç çok daha zor işlemektedir.

Kültürel, sosyal ve ekonomik anlamda sınırlı sermayeye sahip kadınların iş gücü piyasalarında kendilerine yer bulabilmeleri zaten zordur. Bu durumun yanı sıra kültürel anlamda da hane içi görevlerden birinci derece sorumlu tutulmaktadırlar. 1980 sonrası tüm dünyada etkin olan neo-liberal politikalar, devletin sosyal devlet olma görevlerinden önemli ölçüde çekilmesine sebep olmuş; çocuk, yaşlı bakımı gibi alanlarda kadınlara yeterli desteği vermekten devlet aygıtını alıkoymuştur. Gene neo-liberal politikaların, tüm dünyada yarattığı işsizlik, yoksulluk, enformelleşme gibi birçok olumsuzluk, iş gücü piyasalarında uzun yıllardır varlık gösteren erkekleri bile zorlarken kadınları çok daha savunmasız hale getirmiştir. Kuşkusuz ki bu durum, Türkiye gibi geleneksel ataerkilliğin örneği sayılabilecek bir ülkede çok daha sancılı olmuş, kadınlar kültürel anlamda geç modernleşmenin yarattığı ikilemlerle uğraşırken ekonomik anlamda da değişen iş gücü piyasaları ve ilişkileri içinde kendilerine yer bulmaya çalışmışlardır.

KAYNAKÇA

Altan, Ö. Z. (1980). *Kadın işçiler ve Türkiye’de kadın işçilerin 1475 sayılı iş kanunu ile korunması*, Eskişehir: İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi.

Aslan, O. E. (2006). Cumhuriyet ve kadın memurlar. *Amme İdaresi Dergisi*, 39(4), 117-149.

Atamaz, S. (2014). Birinci Dünya Savaşı ve Kadınlar. *Kılavuz*, 50, 30-37.

Avcı, M. (2016). Osmanlı Devleti'nde kadın hakları ve kadın haklarının gelişimi için mücadele eden öncü kadınlar. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 55, 225-254.

Aydın, M. O. (1999). *Türkiye'de kadın iş gücü seminerleri I-II*, Ankara: TİSK Yayınları.

Aydın, H. (2015). "Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Türkiye'de Kadın", *Current Research Social Sciences*, cilt 1, sayı 3, ss. 84-96.

Aykut, E. (2010). *Kolları sıradık temizliğe gidiyoruz! Ücretli ev emeği ve imece deneyimi*. Ş. Yıldırım ve S. Yardımcı (Ed.) Hacıyatmazı devirmek, neoliberal pratiklere karşı (s. 213-239) içinde. İstanbul: Kalkedon Yayınları,

Aytaç, S., Sevüktekin, M. ve Işığışık, Ö. (2002). *Çağdaş sanayi merkezlerinde kadın iş gücünün konumu: Bursa örneği* (No. 219). Ankara: TİSK Yayınları.

Bacchus, N. (2005). The effects of globalization on women in developing nations. *Honors College Theses*, 2, 1-35.

Buğra, A. ve Özkan, Y. (2014). *Akdeniz'de kadın istihdamının seyri*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Costa, D. L. (2000). From mill town to board room: The rise of women's paid labor. *Journal of Economic Perspectives*, 14(4), 101-122.

Çakır, S. (1998). Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi. *Kadınların Kurtuluş Hareketi*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Çakmak, R. (2001). *Kadın iş gücü ve yönetim kadrolarında kadın istihdamı*. (Yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.FÇ

Çitçi, O. (1982). *Kadın sorunu ve Türkiye'de kamu görevlisi kadınlar*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.

Çolak, Ö.F. ve Kılıç, C. (2001). *Yeni sanayileşen bölgelerde kadın iş gücü arzı: Şanlıurfa örneği*. Ankara: TİSK Yayınları.

Çullu, S. (2009). *Türkiye'de çalışan kadınların iş gücü piyasasındaki konumları ve karşılaştıkları sorunlar*. (Yüksek lisans tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türkiye'de aile ve kadın emeği. *Toplum ve Bilim*, 86(3), 139-170.

Doğramacı, E. (1997). *Türkiye'de kadın dünü ve bugünü*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Durmaz, Ş. (2016). İş gücü piyasasında kadınlar ve karşılaştıkları engeller. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 37-60.

Ecevit, M. (1994). Tarımda kadının toplumsal konumu: bazı kavramsal ilişkiler. *Amme İdaresi Dergisi*, 27(2), 89-96.

Ecevit, Y. (1995). *1980'ler Türkiye'sinde kadın bakış açısından kadımlar*. Kent-sel üretim sürecinde kadın emeğinin konumu ve değişen biçimleri, (der.) Ş. Tekeli, İstanbul: İletişim Yayınları.

Ecevit, Y. (2010). Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadele hakkında bazı sosyolojik değerlendirmeler. (BGSS Workshop Documentation 4). Berlin: Uluslararası Çalışma Atölyesi.

Erarslan, İ. (2009). *Türkiye'de kadın istihdamının artırılması: Tespit ve öneriler*. (Yüksek lisans tezi), Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Ertürk, Ş. (2008). *Uluslararası belgeler ve Avrupa birliği direktifleri ışığında çalışma hayatımızda kadın erkek eşitliği*. Ankara: Belediye-İş Yayınları.

Eser, Ş. (1997). *Part-time çalışmanın Türkiye'de kadın istihdamına etkisi*. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.

Gooby T. P. (2004). *New risks, new welfare: The transformation of the European Welfare State*, (ed.) Peter Taylor-Gooby. Oxford: Oxford University Press.

Gökakın, Z. Ö. (2000). Doksanlı yılların yeni kahramanları: Türkiye'de girişimci kadın profili. *Nevşehir 8. Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (ss. 109- 123). Nevşehir: Erciyes Üniversitesi.

Gökalp, Z. (2016). *Türkçülüğün esasları*. İstanbul: Nilüfer Yayınları.

Güdek-Gölçek, Ş. (2019). Neoliberal politikaların Türkiye'de kadın istihdamına etkisi. *Sosyoekonomi*, 27(41), 129-150.

Güner, T., Uslan, U. ve Çiçek, Ö. (2014). Türkiye ve Avrupa Birliği'nde kadın istihdamının karşılaştırmalı incelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 5(10), 55- 75.

Gürol, M. A. (2007). Türkiye'de iş yaşamındaki kent kadınının açmazı: Kariyer- aile. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3, 144-150.

İşler, R. ve Şentürk, C. (2016). Feminist iktisat perspektifinden Türkiye ekonomisinde kadının rolü. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(2), 613-624

Karabıyık, I. (2012). Türkiye'de çalışma hayatında kadın istihdamı. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(1), 231-260.

Kırpık, C. (2004). *Osmanlı Devleti'nde işçiler ve işçi hareketleri (1876-1914)*. (Yayınlanmamış doktora tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Koca K. Y. (1998). *Osmanlıda kadın ve iktisat*, İstanbul: Beyan Yayınları.

Kocacık, F. ve Gökçaya, V. B. (2005). Türkiye'de çalışan kadınlar ve sorunları. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), 195-219.

Kocacık, F. ve Şahbudak, E. (2004). *Türkiye'de çalışma hayatından kesitler: İşsizlik-sendikal örgütlenme-kadın emeği-işportacılık*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.

Koray, M. (2011). Avrupa Birliği ve Türkiye'de "cinsiyet" eşitliği politikaları: Sol-feminist bir eleştiri. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 29, 13-53.

Korkmaz, H. (2014). Yönetim kademelerinde kadına yönelik cinsiyet ayrımcılığı ve cam tavan sendromu. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(5), 1-14.

Kurnaz, Ş. (1991). *Cumhuriyet öncesinde Türk kadını (1839-1923)*, Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.

Kurtulmuş, N. (1996). *Sanayi ötesi dönüşüm, küreselleşme ve insan kaynakları Boyutuyla*. İstanbul: İz Yayıncılık.

Makal, A. (2015). *Geçmişten günümüze Türkiye'de kadın emeği*. (ed.) Ahmet Makal ve Gülay Toksöz, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Memiş, E., Öneş, U. ve Kızılırmak B. (2017). *Türkiye'de Refah Devleti ve Kadın*. Kadınların Ev- Kadınlaştırılması: Ücretli ve Karşılıksız Emeğin Toplumsal Cinsiyet Temelli Analizi, (der.) Saniye Dedeoğlu ve Adem Yavuz Elveren. İstanbul: İletişim Yayınları.

Mercanlıoğlu, Ç. (2009). Cinsiyete dayalı eşitsizlik; kadın yöneticilerin iş ve özel hayatlarını dengeleme zorlukları ve bedelleri. *Uluslararası-Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongresi*, 5(7), 35-44.

Narin, M., Marşap, A. ve Gürol, M.A. (2006). Global kadın girişimciliğinin maksimizasyonunu hedefleme: Uluslararası arenada örgütlenme ve ağ oluşturma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 65-78.

Omay, U. (2011). Yedek iş gücü ordusu olarak kadınlar. *Çalışma ve Toplum*, 3(30). 137-165.

Önder, N. (2013). Türkiye'de kadın iş gücünün görünümü. *Çalışma Dünyası Dergisi*, 1(1), 35- 61.

Özbay, R. D. (2003). *19. yüzyılda Osmanlıda devletin emek istihdamı*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özdemir, S. (2004). *Küreselleşme sürecinde refah devleti*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Özer, M. ve Biçerli, K. (2003). Türkiye'de kadın iş gücünün panel veri analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 55-86.

Öztürk, Ö. (2015). *Üniversite mezunu kadınların işsizlik süreçlerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Sancar, S. ve Bulut, A. (2006). Turkey: The country gender profile. https://www.jica.go.jp/english/our_work/thematic_issues/gender/background/pdf/e06t ur.pdf.

Sarı, S. (2000). Kadının ekonomideki yeri. *Hukukta Kadın Sempozyumu*, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara: Gazi Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü.

Sennett, R. (2002) Karakter Aşınması /Yeni Kapitalizmde İşin Kişilik Üzerindeki Etkileri-1. Baskı, Ayrıntı Kitapevi

Sevim, A. (1995). Medeni Kanun Kabulüne Dek Türkiye’de Feminizmin Nabzı Atıyor. *Türk- İş Kadın İşçiler Kurultayı. Petrol-İş*, (96).

Şenol, D. ve Mazman, İ. (2013). Tarihi Bir Bakışla Çalışma Hayatında Kadın. *Aile ve Kadın Sempozyumu Bildiri Kitabı*,151-162.

Şimşek, M. (2008). *Küreselleşen dünyada kadının ekonomik konumu, Türkiye ve diğer dünya ülkelerinden örneklerle kadın sorunlarının ekonomik boyutu ve kadın yoksulluğu*. Bursa: Ekin Yayınları.

Tansel, A. (2002). İktisadi kalkınma ve kadınların iş gücüne katılımı: Türkiye’den zaman-serisi kanıtları ve illere göre yatay kesit kestirimleri. *ERC Working Papers in Economics 01/05T, 1-31*.

Taymaz, E. (1997). *Esnek üretime dayalı bir rekabet stratejisi geliştirilebilir mi? Türkiye’de fason üretim*. Ankara: Petrol-İş Sendikası Yayını.

Temiz E. H. (2004). *Küreselleşmenin sosyal boyutları ve Türkiye açısından etkileri*, İzmir: Genel-İş Matbaası.

Tokol, A. (1999). *Türkiye’de kadın iş gücü seminerleri I-II*. Ankara: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu yayınları.

Tokol, A., Alper, Y. (2019). Küreselleşme ve Küreselleşmenin Sosyal Sorunları, Sosyal Politika içinde, Editörler: Aysen Tokol ve Yusuf Alper, Dora Basım ve Yayın, Bursa, 25-54.

Toksöz, G. (2012). *Kalkınmada kadın emeği*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Toksöz, G. (2017). *Türkiye’de refah devleti ve kadın*. Neoliberal piyasa, özel ve kamusal patriarkal çıkmazında kadın emeği, (der.) Saniye Dedeoğlu ve Adem Yavuz Elveren, İstanbul: İletişim Yayınları.

Unat, A. N. (1979). *Women in Turkish society*, (der.) Nermin Abadan Unat. İstanbul: Ekin Yayınları.

Unat, A.N. (1998). *Türkiye’de kadın hareketleri ve küreselleşme*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.

Yeldan, E. (2008). *Küreselleşme kim için?* İstanbul: Yordam Kitap Yayınları.

SONUÇ

İşgücü piyasasının yapısı, ülkelerin ekonomik ve sosyal dinamikleri, gelişen ve değişen teknoloji ve cinsiyete göre de farklılıklara neden olmaktadır. Özellikle toplumsal cinsiyet eşitsizliği, cinsiyete dayalı iş gücü piyasalarının güvenceli ve insana yakışır iş bağlamındaki eşitsizlikleri daha da derinleşmiştir.

Kadın istihdamının, standart dışı işlerdeki yoğunluğu başta güvencesiz, kayıt dışı, düşük ücretlerle ve düşük becerili meslekler de yoğunlaşmış olması temel yapısal sorun alanları olarak devam etmektedir. Kadın emeğinin süregelen ve ana akım iktisat tartışmalarında görünmez olarak değerlendirildiği “ev içi işler ve bakım sorumluluğu” toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ve bakım krizi olarak devam etmektedir. Kapitalizmin ekonomik değer olarak tanımla(ya)madığı bakım ekonomisi başta toplumsal refahı arttıracak bakış açısının önemi içinden geçtiğimiz COVID-19 sağlık kriziyle yadsınamayacak kadar görünür olmuştur.

COVID-19 Pandemisi bağlamında kadın istihdamının koşulları ve genel etkilerine baktığımızda, mevcut koşullarda yeni istihdam yapılarının toplumsal cinsiyet eşitliği ve bütçelemesine uygun olarak tasarlanması, özellikle salgının sağlık krizi olduğu da göz önüne alındığında, COVID-19 salgınına karşı mücadele kapsamında sağlıktan lojistiğe kadar çok farklı politika ve gelir yaratıcı politikaların üretilmesi, bu politikaların yaygınlaştırılmasında yerel yönetimlerin ve STK'ların etkin paydaş kurumlar olarak dahil edilmesi gerekmektedir.

Kadın istihdamının mevcut yapısı ve karakteristik özellikleri dikkate alındığında; ataerkil yapılar, toplumsal normlar ve kalıp yargıların dışına çıkılarak, kadının güçlenmesi, bakım yükünün toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde dengelenmesi ve kadınların çeşitli boyutlarıyla etkisi içinde kaldığı şiddet sarmalından kurtulmasına yol açacak ayrımcılığa uğramadığı, güvenceli istihdam koşulları ve bakım ekonomisinin gözetildiği istihdam koşullarında “yeni normalin” inşası gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Acar-Savran, G. (2008). Önsöz. G. Acar-Savran, N. Tura-Demiryontan (Ed), Kadının Görünmeyen Emeği. İstanbul: Yordam Kitap.

Aşkın, E. Ö. ve Aşkın, U. (2019). İşgücü Piyasasında Enformel Kadın İşgücü: Ev Eksenli Çalışan Kadınlara Yönelik Bir Araştırma. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(Ek Sayı 1), 977-1001

Atasü Topçuoğlu, R. (2010). Kapitalizm ve Ataerkillik Enformel Alanda Nasıl Eklemlenir? Bilinçli Saklama ve Saklayarak Değersizleştirme Mekanizmalarının Ev Eksenli Çalışmada İşleyişi. S. Dedeoğlu ve M. Yaman-Öztürk (derleyen), *Kapitalizm, Ataerkillik ve Kadın Emeği* (s. 79-131). İstanbul: Sosyal Araştırmalar Vakfı

Auriemma V. and Iannaccone C. (2020). COVID-19 Pandemic: Socio-Economic Consequences of Social Distancing Measures in Italy. *Front Sociol.* 2020 Oct 16; 5: 575791. doi: 10.3389/fsoc.2020.575791. PMID: 33869502; PMCID: PMC8022587.

Bayar A., A., Günçavdı Ö. and Levent H. (2022). Evaluating the impacts of the COVID-19 pandemic on unemployment, income distribution and poverty in Turkey, *Economic Systems*, September. doi:https://doi.org/10.1016/j.ecosys.2022.101046

Belet, N. H. (2021). Ekonomide Kadın Emeği ve Kadın İstihdamı M. Narin ve G. Dinçer (Ed). *Dünyada ve Türkiye'de Çalışma Hayatı, İstihdam ve İşsizlik*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Belet, H. N. (2022). ILO'nun 190 Sayılı Şiddet ve Taciz Sözleşmesi: Kadın İstihdamına Etkileri. *Akademik Hassasiyetler*, 9(19), 365-391. <https://dergi-park.org.tr/tr/pub/akademikhassasiyetler/issue/72383/1116780>. Erişim Tarihi: 12.09.2022.

Bodur, A. K. (2021). Covid-19 ve kentler I: Yönetim açmazı. Erişim adresi: <https://sarkac.org/2021/12/covid-19-ve-kentler-i-yonetim-acmazi/>

Bodur, A. K. (2021). Covid-19 ve Kentler II: Eşitsizlikler Sarmalı. Erişim adresi: <https://sarkac.org/2021/12/covid-19-ve-kentleri-ii-esitsizlikler-sarmali/>

Çolak, Ö. F. (2020). Salgının Ekonomi Politikası, Ö.F. Çolak (Ed). *Salgın Ekonomisi içinde* (s. 291- 309) içinde. Ankara: Efil Yayınevi.

Deaton, A. (2021). COVID-19 and Global Income Inequality, NBER Working Paper Series, Working Paper 28392. Erişim adresi: <http://www.nber.org/papers/w28392>.

Dedeoğlu, S. ve Öztürk, M., Y. (2010). *Kapitalizm, Ataerkillik ve Kadın Emeği Türkiye Örneği*. İstanbul: SAV Sosyal Araştırmalar Vakfı.

Dedeoğlu, S. ve Ekiz Gökmen, Ç. (2021). *Dünya'da ve Türkiye'de Çalışma Yaşamında Kadın*. Ankara: ILO Yayını.

Ekiz Gökmen, Ç. (2022). A new perspective on women's care burden and employment in Turkey. *New Perspectives on Turkey*, 66, 11-34. doi:10.1017/npt.2021.21.

Elgin, C. ve Yalaman, A., (2020). Covid 19 Salgınının Yol Açtığı Ekonomik Krize Karşı Açıklanan Ekonomik Teşvik Paketleri: Bir Karşılaştırma ve Türkiye Örneği. Ö.F.Çolak (Ed.), *Salgın Ekonomisi* içinde (s. 393-413) , Efil Yayınevi: Ankara

Ella, G.A. (2021). Gender, Mobility, and COVID-19: The Case of Belgium. *Feminist Economics*, (27(1-2), 66-80). <https://doi.org/10.1080/13545701.2020.1832240>

Erdoğan, S., (2021). Covid 19 ve Kadın İstihdamı ve İşsizlik. <http://www.keig.org/covid-19-krizi-ve-kadin-istihdami-ve-issizlik/>. Erişim Tarihi: 23.09.2022

Erol, I. S. (2020). COVID-19'un Çalışma Hayatına Yansımaları: Salgından Etkilenen Bazı Ülkeler Tarafından alınan Önlemler. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(19), 212-231.

EVID-SEN (2020) Ev İşçileri Dayanışma Sendikası (Evid-Sen) Covid-19 Raporu Peki Ya En Alttakiler... C. Güler ve G. Benli (Hazırlayan). Erişim adresi: <http://www.evidsen.org/2020/04/23/evid-sen-covid-19-raporu-peki-en-alttakiler/>

Eurofound (2020), *Living, working and COVID-19*, COVID-19 series. Luxembourg: Publications Office of the European Union, <https://doi.org/10.2806/467608>.

Gourinchas, P., O., (2020). Flattening the pandemic and recession curves, Mitigating the COVID Economic Crisis: Act Fast and Do Whatever It Takes Edited by Richard Baldwin and Beatrice Weder di Mauro, p: 31-40, CEPR Press London,

Gürsel, S. ve Uysal, G. (2020). Korona Günlerinde Türkiye İşgücü Piyasası, Salgın Ekonomisi, Ö.F.Çolak (Ed.), *Salgın Ekonomisi* içinde (313-340), Ankara: Efil Yayınevi.

Hale, T., Angrist, N., Kira, B., Petherick, A., Phillips, T. ve Webster, S. (2020). Variation in government responses to COVID-19. Erişim adresi: <https://www.bsg.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-05/BSG-WP-2020-032-v6.0.pdf>.

Helleiner, E. (2015). Restoring The Development Dimension of Bretton Woods. Erişim adresi: https://unctad.org/system/files/officialdocument/gdsmdp20151helleiner_en.pdf.

ILO. (2016). *Non-standard employment around the world: Understanding challenges, shaping prospects*. Geneva: International Labour Office.

ILO (2021). ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Eight Edition. Erişim adresi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/--dcomm/documents/briefingnote/wcms_824092.pdf

ILO. (2022). World Employment and Social Outlook. Erişim adresi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_834067.pdf

ILO. (2022a). ILO Monitor on the world of work. Ninth edition. Erişim adresi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/publ/documents/publication/wcms_845642.pdf

ILO. (2021c). ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Eight Edition. Erişim adresi https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/impacts-and-responses/WCMS_824092/lang--en/index.htm

ILO. (2021b). *World Social Protection Report 2020–22: Social protection at the crossroads – in pursuit of a better future*. Geneva: International Labour Office

ILO. (2015). Conclusions of the Meeting of Experts on Non-Standard Forms of Employment. Erişim adresi. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/-relconf/documents/meetingdocument/wcms_354090.pdf.

ILO, (2021). Fewer women than men will regain employment during the COVID-19 recovery says. Erişim adresi: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_813449/lang--en/index.htm

ILOSTATA, (2022). https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/publ/documents/publication/wcms_845642.pdf Erişim Tarihi: 11.09.2022.

İlkkaracan, İ., Memiş, E., (2021) *Pandemide Ev Bakım ve Zaman Kullanımı Araştırması*, KONDA. Erişim adresi: <https://konda.com.tr/rapor/2/pandemide-evde-bakim-ve-zaman-kullanimi>

Jomo, K. S., Chowdhury, A. (2020). COVID-19 Pandemic Recession and Recovery. *Development* 63, 226–237. <https://doi.org/10.1057/s41301-020-00262-0>

Keyder, Ç. ve Yenil, Z., (2020). Covid-19 dünyasında yeni bir toplumsal coğrafyaya doğru, <https://sarkac.org/2020/09/covid-19-dunyasinda-yeni-bir-toplumsal-cografyaya-dogru/> . Erişim Tarihi: 12.09.2022.

Koç, F. A. (2020). COVID-19' un Bugünü ve Sonrası, A.,Kavas-Bilgiç, E. U., Öçal ,(Ed), içinde (s.24), YAYED Yayın No: 10, Ankara.

Lazzaranto, M.,(2020). Borçlandırılmış İnsanın İmali, Neoliberal Durum Üzerine Deneme, M. Erşen (çev.), (Dergah Yayınları, Yayın No:908: İstanbul.

Naz, F. and Bögenhold, F. (2020). *Unheard Voices Women, Work and Political Economy of Global Production*. California: Palgrave Mc Millan, Cham.

OECD (2022). The impact of COVID-19 on employment and jobs. Erişim adresi: <https://www.oecd.org/employment/covid-19.htm>.

OECD (2022b). The unequal impact of COVID-19: A spotlight on front-line workers, migrants and racial/ethnic minorities. Erişim adresi: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/the-unequal-impact-of-covid-19-a-spotlight-on-frontline-workers-migrants-and-racial-ethnic-minorities-f36e931e/>

(OECD) (2021) <https://oecd.github.io/OECD-covid-action-map>, Erişim Tarihi: 12.08.2021.

OECD (2022). Although green spending rose in early 2022, is it enough for a sustainable recovery? Erişim adresi: <https://www.oecd.org/coronavirus/en/themes/green-recovery>.

Pamuk, Ş., (2020). Tarihte Küresel Salgınlar ve İktisadi Etkileri, Ö.F.Çolak (Ed.), *Salgın Ekonomisi* içinde (s.35-50), Efil Yayınevi: Ankara.

Parlaktuna, İ. (2010). Analysis of Gender-Based Occupational Discrimination in Turkey. *Ege Academic Review* 10(4),1217-1230. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eab/issue/39882/473315>

Sevilla, A., Phimister, A., Krutikova, S., Kraftman, L., Farquharson, C., Dias, M. C., Cattan, S. and Andrew, A. (2020). How are mothers and fathers balancing work and family under lockdown? (IFS Briefing Note; No. 290). <https://doi.org/10.1920/BN.IFS.2020.BN0290>

Sertkaya, B. ve Baş, S. (2021). COVID- 19 Salgınının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri: Riskler ve Olası Senaryolar. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), 147-167.

Sherman, I., W. (2016). *Dünyamızı Değiştiren On İki Hastalık*. E. Tümbay ve M. Arıg Küçükler (Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınlar.

Sumner, A., Hoy, C., Ortiz and Juarez, E. (2020). Estimates of the impact of COVID-19 on global poverty. Erişim adresi: <http://hdl.handle.net/10419/229267>.

Taymaz, E. (2020), Covid-19 Tedbirlerinin Türkiye Ekonomisine Etkisi ve Çözüm Önerileri. Erişim adresi: <https://sarkac.org/2020/04/covid19-tedbirlerinin-turkiye-ekonomisine-etkisi-cozum-onerileri/>

TÜİK (2019). İşgücü İstatistikleri, 2019. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Labour-Force-Statistics-2019-33784>

UN Women (2020). Unlocking the lockdown: the gendered effects of COVID-19 on achieving the SDGs in Asia and the Pacific. Erişim adresi: <https://data.unwomen.org/publications/unlocking-lockdown-gendered-effects-COVID-19-achieving-sdgs-asia-and-pacific>.

UN Women (2020a) Whose time to care? Unpaid care and domestic work during COVID-19, UN Women – Women Count. Erişim adresi: <https://data.unwomen.org/publications/whose-time-to-care>.

unwomen.org/publications/whose-time-care-unpaid-care-and-domestic-work-during-covid-19..

UN Women (2020b) Rapid assessment: the effects of COVID-19 on violence against women and gendered social norms – a snapshot from nine countries in the Arab states preliminary. Erişim adresi: <https://arabstates.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/08/brief-the-effects-of-covid-19-on-violence-against-women-and-gendered-social-norms>.

UN Women. (2020c). *The economic social impact of covid-19 on women and men: rapid gender assesment of covid-19 implications in Turkey*. Ankara: UN Women, Türkiye.

UN (2020d) Policy Brief: The Impact of COVID-19 on Women. Erişim adresi: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/04/policy-brief-the-impactof-covid-19-on-women>

UNDP (2019). Progress On The Sustainable Development Goals, The Gender Snapshot. Erişim adresi: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2021/09/progress-on-the-sustainable-development-goals-the-gender-snapshot-2021>

Uysal, G. (2020). COVID19 Pandemisi ve Türkiye’de Hanelerin Korunması. Erişim adresi: *İPM–Mercator Politika Notu*. Erişim adresi: <https://betam.bahcesehir.edu.tr/wp-content/uploads/2020/05/covid19-pandemisi-ve-turkiyede-hanelerin-korunmasi.pdf>

Ünüvar, İ. ve Aktaş, H. (2022). Dünya’da ve Türkiye’de Covid-19 Pandemisinin Ekonomik Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 25 (1), 124-140.

Weder di Mauro, B. (2020). *Macroeconomics of the flu*. In “*Economics in the time of COVID- 19*”. London: CEPR Press, London.

WB. (2022). World Inequality Report. Erişim adresi: https://wir2022.wid.world/wwwsite/uploads/2021/12/WorldInequalityReport2022_Full_Report.pdf

WB. (2021). <https://www.worldbank.org/en/programs/climate-support-facility/green-recovery-initiative> ,Erişim Tarihi: 16 .07.2022.

KAYNAKÇA

Altuzarra, A., Galvez, C. & González, A. (2021). Is gender inequality a barrier to economic growth? a panel data analysis of developing countries. *Sustainability*. 13(1) 367.

Becker, G.S. and Lewis, G. (1973). On the Interaction between the Quantity and Quality of Children. *Journal of Political Economy*, 81, 279-288.

Cavusoglu, B., Ibrahim, S.S., Ozdeser, H. (2019). Testing the relationship between financial sector output, employment and economic growth in North Cyprus. *Financial Innovation*, 5, 36.

Cuberes, D., Newiak, M. And Teignier, M. (2017). Gender Inequality and Macroeconomic Performance (Kalpana, K., Jain-Chandra, S. and Newiak, M., Ed.). *Women, Work, and Economic Growth: Leveling the Playing Field*, (31-48). Washington: IMF.

Dücan, E. ve Polat, Atay (2017). Kadın istihdamının ekonomik büyümeye etkisi: OECD ülkeleri için panel veri analizi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 155-170.

Dünya Bankası (2022). *Dünya Bankası Türkiye web sayfası*. <https://www.worldbank.org/tr/country/turkey>

Ekonomik Kalkınma Göstergeleri (2022). TÜİK web sayfası. Erişim adresi: <https://www.resmiistatistik.gov.tr/detail/subject/surdurulebilir-kalkinma-gostergeleri/>

Göcen, S. (2020). Ekonomik gelişme ve kadın iş gücü istihdamı: türkiye için nedensellik ilişkisi incelenmesi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 29, 45-60.

Kabeer, N. (2016). Gender Equality, Economic Growth, and Women's Agency: the "Endless Variety" and "Monotonous Similarity" of Patriarchal Constraints. *Feminist Economics*. 22(1), 295-321.

Lahoti, R. & Swaminathan, H.. (2016). Economic development and women's labor force participation in India. *Feminist Economics*. 22(2), 1-28.

Lechman, E. & Kaur, H. (2015). Economic growth and female labor force participation – verifying the U-feminization hypothesis. New evidence for 162 countries over the period 1990-2012. *Economics & Sociology*, 8(1), 246-257.

Lee, J., Lim, E.S. & Hwang, J.. (2012). Panel SVAR model of women's employment, fertility, and economic growth: A comparative study of East Asian and EU countries. *The Social Science Journal*. 49, 386–389.

Oluşabil, M.O. (2016). A cross causal analysis of employment and economic growth in Nigeria. *The Indian Journal of Labour Economics*, 59, 553-562.

Pasara, M.T., Garidzirai, R. (2020). Causality Effects among Gross Capital Formation, Unemployment and Economic Growth in South Africa. *Economies*, 8(2), 26.

Pata, U.K. (2018). Türkiye'de kadın istihdamı ve ekonomik büyüme ilişkisi: Simetrik ve asimetrik nedensellik testleri ile sektörel bir analiz. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 21, 135-150.

Serel, H., Özdemir, B.S. (2017). Türkiye'de kadın istihdamı ve ekonomik büyüme ilişkisi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(3), 132-148.

Seyidoğlu, H. (2017). *Uluslararası İktisat: Teori Politika ve Uygulama*. 21. Baskı, İstanbul: Güzem Can Yayınları.

Streimikiene, D., Kasperowicz, R. (2016). Review of economic growth and energy consumption: A panel cointegration analysis for EU countries. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 59, 1545-1549.

Suh, M.-Gi. (2017). determinants of female labor force participation in South Korea: Tracing out the U-shaped curve by economic growth. *Social Indicators Research*. 131, 255-269.

Sultana, N., Rahman, M.M., Khanam, R. (2022). Informal Sector Employment and Economic Growth: Evidence from Developing Countries in SDG Perspective. *Sustainability*, 14(19), 11989.

Şahin, D.K. (2022). Kadın istihdamının ekonomik büyüme etkisi: Ampirik bir analiz. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 8(2), 277-288.

Türlüoğlu, E. (2018). Kadın istihdam ve büyüme ilişkisi: var modeli analizi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(9), 59-68.

Tütüncü, A. ve Zengin, H. (2020). E7 ülkelerinde kadın istihdamı ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16(1), 1-16.

Tütüncü, A. Ve Zengin, H. (2020). E7 ülkelerinde kadın istihdamı ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16(1), 1-16.

Yalçınkaya, M.H. ve Dilber, T. (2021). Türkiye'de eğitimli kadınların istihdama ve ekonomik büyüme etkisi. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 295-307.

Zeren, F. ve Kılınç, Savrul, B. (2017). Kadınların iş gücüne katılım oranı, ekonomik büyüme, işsizlik oranı ve kentleşme oranı arasındaki saklı koente-grasyon ilişkisinin araştırılması. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 30, 87.103.

vakıf üniversitesi ve vakıf meslek yüksekokulunda halen 29 bin 338 öğretim elemanı görev yaparken toplam öğrenci sayısı 680 bin 599'a ulaşmıştır (YÖK 2022a). Bu veriler baz alındığında vakıf üniversiteleri ve vakıf meslek yüksekokullarında her 1.864 öğrenciye bir kütüphaneci düşerken öğretim elemanı başına düşen kütüphaneci sayısı yaklaşık 80'dir.

Vakıf üniversiteleri ve vakıf meslek yüksekokullarında görev yapan toplam personel sayısı 570'tir. Toplam çalışan sayısı içerisinde kütüphanecilerin oranı %64,03'tür. Bununla beraber halen bu kurumlarda toplam 365 kütüphaneci görev yapmaktadır. Aktif olarak çalışan kütüphaneciler içerisinde kadınların sayısı 241 (%66,02), erkeklerin sayısı ise 124 (%33,98)'tir. Çalışma kapsamında 71 kurum değerlendirilmiş olup öğrenci ve öğretim elemanı sayılarından bağımsız olarak kurum başı düşen kütüphaneci sayısı 5.1'ler seviyesindedir.

BBY bölümlerden her yıl yaklaşık 500 öğrenci mezun olmaktadır. Mezun sayılarının her geçen yıl artacağı göz önüne alındığında yeni iş sahalarının yaratılması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kütüphane hizmetleri son 30 yılda hızlı bir değişim gösterse de özünde kütüphanelerin ve kütüphanecilerin temel görevi bilgiye ihtiyaç duyanlar ile bilgiyi buluşturmadır. Bu görevin en iyi bir şekilde yerine getirilebilmesi için temel unsurlardan birisi de kütüphanecilerdir. Bugün gelinen noktada 1.864 öğrenciye ve 80 öğretim elemanına bir kütüphaneci düşmektedir. Bu sayının artırılması hem hizmetin daha kaliteli olarak verilmesini sağlarken hem de yeni mezun öğrencilere iş olanakları sağlama boyutunda yararlı olacaktır.

Türkiye'de 2020 TÜİK (2022a) verilerine göre kadın yöneticilerin oranı %19,3'ler seviyesinde olmasına rağmen vakıf üniversiteleri ve vakıf meslek yüksekokullarında kadınların yönetimde olma oranı %49,29'dur. Bu kurumlarda çalışan toplam personel içerisinde kadınların oranının %66,02'ler seviyesinde olduğu düşünüldüğünde kadın yönetici sayısının artması için daha fazla çaba sarf edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Amekuedee, J.-S. (2006). Women Librarians in Ghana: Their Status Career Development. *African Journal of Library, Archives and Information Science*, 16(1),

39-43.Diversity Counts 2009-2010 (2012). ALA. <https://www.ala.org/aboutala/offices/diversity/diversitycounts/divcounts>

Atıl Yörü, H. (2009). Türkiye'deki Üniversite Kütüphanelerinde Kadın İş Gücü. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(2), 351-366.

Dasgupta, K. (1998) Women as Managers of Libraries: A Development Process in India. *IFLA Journal*. 24(4) 247.

DTCF Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü (2022). *Genel bilgiler*. <http://bilgibelge.humanity.ankara.edu.tr/hakkimizda/genel-bilgiler/>

Ersoy, O. ve Yurdadoğ, B. U. (1998). Education for librarianship abroad in selected countries: Turkey. D. Atılğan (Yay.Haz.) Kütüphaneciliğimizde 40 yıl içinde (156-162). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.

Hotar, N. (2011). Ekonomik Toplumsal Kalkınma ve Kadın İstihdamı. *Türk-İş Dergisi*, 392, 84-86.

Howard, H.A., Habashi, M. H., and Reed, J. B. (2020). The Gender Wage Gap in Research Libraries. *College & Research Libraries*, 81(4). <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/24434/32276>

Kayıp Rıhtım (2021). Kayıp Ruhtım web sitesi. <https://kayiprihtim.com/dosya/kitap-kadinlar/>

Koray, M., Demirbilek, S. ve Demirbilek, T. (2000). *Gıda işkolunda çalışan kadınların koşulları ve geleceği*. Ankara: T.C. Başbakanlık KSGM

Moran, B. B. (2009). Women Administrators in Academic Libraries: Three Decades of Change. *Library Trends*, 58(2), 215-228.

Sar, E. (2021). Çalışma hayatında kadın istihdamı ve Türkiye'de yansımaları. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 20-40.

Yılmaz, B. (2018). Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Ders Programlarının Arşivcilik ve Belge Yönetimi Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi. *Bilgi Yönetimi*, 1(1), 44-62.

Yılmaz, M. (2013). Kadın Kütüphaneciler: Toplumsal Cinsiyet Sorunları. *Bilgi Dünyası*, 14(1), 163-171.

YÖK (2021). *Vakıf Yükseköğretim Kurumları Raporu*, 2021. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2021/vakif-yuksekogretim-kurumlari-raporu-2021.pdf>

YÖK Atlas (2022). *Bilgi ve Belge Yönetimi Programı Bulunan Tüm Üniversiteler*. <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10021>

YÖK İstatistik (2022a). YÖK İstatistik. <https://istatistik.yok.gov.tr/>

Kadınların katılımı olmadan hiçbir kalkınma girişiminin başarılı olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, kadın girişimciliği tüm kalkınma faaliyetlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle kadınların hala zayıf bir cinsiyet ve yük olarak kabul edildiği köyler ve gelecekteki toplumlarda yer alan tüm enstitülerde ve eğitim kurumlarında daha fazla girişimcilik eğitiminin verilmesi, kadınların teknik, yönetsel ve finansal anlamda yetiştirilmesinin toplumun refahı için bu çalışma kapsamında zaruri olduğu düşünülmektedir. Yapılan görüşmeler sonunda ülke ekonomisine katkıda bulunabilmeleri, el emeğinin tekrar canlanmasının sağlanması için kadın girişimci yetiştirmek adına eğitim programlarına yani ders müfredatlarına girişimcilik ve girişimciliğe ilişkin derslerin eklenmesinin gerekliliğine gene bu çalışma kapsamında inanılmaktadır. Girişimciliği geliştirmek için gerekli olan beceri setinin ve sosyokültürel dinamiklerin neler olduğunun araştırılmasının ve bunların erken yaşlardan itibaren öğretilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Bunlara ek olarak günümüzde dijitaldeki iş ortamının kadın girişimciler için boşluklarının belirlenmesi önemlidir. Özellikle büyük şehirlerin dışında yaşayan kadınlarımıza medya okuryazarlığı, finansal araçların kullanılması, dijital pazarlama ve reklam eğitimlerinin verilmesi sosyal medya platformlarında faaliyet gösteren kadınlarımızın kendilerine daha fazla güvenmelerine, işlerini daha profesyonel bir çerçevede yapabilmelerine imkân tanıyacaktır.

KAYNAKÇA

Agnihotri, R. (2020). Social media, customer engagement, and sales organizations: A research agenda. *Industrial Marketing Management*, 90, 291-299.

Batı, G. B. ve İnel, M. N. (2015). Kadın girişimcilerin profili bağlamında çatışma düzeyleri ve yatırım tercihleri: Yalova ili üzerine inceleme. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 11 (44), 101-119.

Bayrakçı, E. ve Köse, S. (2019). Kadın girişimciliğinde "Bir Tık" ötesi: Kadın dijital girişimciler üzerine nitel bir araştırma. *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 95-106.

Bedük, A. (2005). Türkiye'de çalışan kadın ve kadın girişimciliği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12), 110- 117.

Bozat, Z. A. (2017). Kadın girişimciler ve inovasyon; topluluktan faydalanma yönteminin getirebileceği çözümler: Şişli Bölgesindeki kadın girişimciler. *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 26-37.

Brush, C. G. (2008). Women entrepreneurs: A Research Overview. *The Oxford Handbook of Entrepreneurship*. Edited by Anuradha Basu, Mark Casson, Nigel Wadeson, and Bernard Yeung. Oxford University Press.

Çiçek, B. (2018). Social media entrepreneurship. *İçtimaiyat Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 10- 17.

de Oliveira Santini, F., Ladeira, W.J., Pinto, D., Herter, M. M., Sampaio, C.H. ve Babin, B.J. (2020). Customer engagement in social media: a framework and meta-analysis. *J. of the Acad. Mark. Sci.* 48, 1211–1228. <https://doi.org/10.1007/s11747-020-00731-5>

Deighton, J. ve Kornfeld, L. (2009). Interactivity's unanticipated consequences for marketers and marketing. *Journal of Interactive Marketing*, 23(1), 4-10.

Doğan, N. (2021). Kadın girişimcilerin özellikleri ve erkek girişimcilerden farklılıkları. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 19(3), 22-34

Genç, M. ve Öksüz, B. (2015). A fact or an Illusion: Effective social media usage of female entrepreneurs. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195, 293 – 300.

He, W. ve Chen, Y. (2014). Using blog mining as an analytical method to study the use of social media by small businesses. *Journal of Information Technology Case and Application Research*, 16(2), 91-104.

Kırççek, Ö. B. ve Aytar, O. (2021). Kadın girişimciliği: Motivasyon faktörleri üzerine bir araştırma. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(24), 516-523.

Koray, M, Demirbilek, S. ve Demirbilek T. (1999). *Gıda İşkolunda Çalışan Kadınların Koşulları ve Geleceği*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.

Kuşay, Y. (2017). İş gücü alanı olarak sosyal medyanın kullanımı ve girişimci kadınlar. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 1, 23-33.

Liang, T.P. ve Turban, E. (2011). Introduction to the special issue social commerce: A research framework for social commerce. *International Journal of Electronic Commerce*, 16(2), 5–14.

Meredith, M. J. (2012). Strategic communication and social media: An MBA course from a business communication perspective. *Business and Professional Communication Quarterly*, 75 (1), 89-95.

Papasolomou, I. ve Melanthiou, Y. (2012). Social media: Marketing public relations' new best friend. *Journal of Promotion Management*, 18(3), 319-328.

Rastogi, R. (2015). Woman entrepreneurship, limitation and prospects. *International Journal of Science, Technology & Management*, 4(1), 1770 – 1779.

Schreck, T. ve Keim, D. (2013). Visual analysis of social media data. *Computer*, 46(5), 68–75.

Shawky, S., Kubacki, K., Dietrich, K. ve Weaven, S. (2020). A dynamic framework for managing customer engagement on social media. *Journal of Business Research*, 121, 567-577. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.03.030>.

Soysal, A. (2010). Türkiye’de kadın girişimciler: Engeller ve fırsatlar bağlamında bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. 65 (1), 83-114.

Stelzner, M. (2014) *Social Media Marketing Industry Report: How Marketers Are Using Social Media to Grow Their Businesses*. Erişim adresi: <http://www.socialmediaexaminer.com/report2014/>

The full details about Instagram users by country from 2019 to 2025. (2021). Erişim adresi: <https://www.digitalmarketingcommunity.com/indicators/instagram-active-users-penetrations2018/#:~:text=There%20were%201.21%20billion%20monthly,of%20the%20world's%20internet%20users>.

Wally, E. ve Koshy, S. (2014). *The use of Instagram as a marketing tool by Emirati female entrepreneurs: an exploratory study*. 29th International Business Research Conference. World Business Institute Australia, Australia, 1–19.

Whelan, G., Moon, J., ve Grant, B. (2013). Corporations and citizenship arenas in the age of social media. *Journal of Business Ethics*, 118(4), 777-790.

veya iş gücüne katılım oranları bağımsız değişken olarak alındığında ise model anlamlı sonuçlar vermemektedir. Kadın istihdamı yerine kadınların iş gücüne katılım oranı bağımlı değişken olarak alındığında çıkan sonuçlar da kadın istihdamı ile elde edilen sonuçlara benzerdir.

SONUÇ

Çalışmada kadın istihdamı ve iş gücüne katılım oranları açısından dünyanın bazı ülke ve ülke grupları hakkında kısaca bilgi verildikten sonra Türkiye ve OECD ülkelerindeki tarihsel durumu incelenmiştir. Türkiye'nin kadın istihdam ve iş gücüne katılım oranlarının OECD ortalamaları ve genel eğilime göre uzun seneler boyunca bir hayli düşük olduğu gösterilmiştir. Hangi ülkelerin bu oranda Türkiye'den daha geride oldukları gösterilmiştir. Ayrıca kadın ve erkek istihdam ve iş gücüne katılım oranları arasındaki farklara da ülkeler bazında dikkat çekilmiştir.

ILO ve TUIK'in istihdam, iş gücü ve işsizlik ile ilgili tanımları hatırlatılmıştır. OECD hakkında ve şimdiye kadar bu konuda yapılan çalışmalarla ilgili gerekli bilgiler verilmiş, yapılmış çalışmaların bulguları özetlenmiştir.

Kadın istihdam oranlarını belirleyen birçok faktör bulunmaktadır. Ülkenin sosyokültürel yapısı bunda en önemli etkenlerdendir. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda ağırlıklı Milli gelirle ilgili bağımsız değişkenler kullanılmıştır. Okullaşma ve eğitim de bunu takip etmektedir. Bu iki değişkene yaşam beklentisi de eklendiğinde İnsani Gelişim Endeksi (HDI) elde edilmektedir. Bu yüzden kadın istihdam oranı tahmin edilirken çalışmada bağımsız değişken olarak HDI kullanılmıştır. Türkiye'nin de kurucu ülkeler arasında bulunarak içinde olduğu OECD ülkelerinde güncel verilerle kadın istihdamı ile HDI arasındaki ilişki 22 senelik bir dönem boyunca incelenmiştir. Analiz sonucu HDI'nin kadın istihdam oranını oldukça başarılı bir şekilde tahmin ettiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

Aslan, Ö. F. (2016), Türkiye'deki kadın istihdamının OECD ülkeleri ile karşılaştırılması. *The Journal of Turk-Islam World Social Studies*, 3(8), 76-83

Çağatay N., Özler Ş. (1995). Feminization of the labor force: The effects of long-term development and structural adjustment. *World Development*, 23(11), 1883-1894.

Durand, J. D. (1975). *The Labor Force in Economic Development*. Princeton: Princeton University Press.

Güçlü, M. (2018). Ekonomik kalkınma ve kadınların iş gücüne katılımı: Türkiye için u hipotezinin yeniden test edilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 203-210.

Güriş, S., Topdağ, D. ve Bozkurt, G. (2019). OECD ülkelerinde kadınların iş gücüne katılımını etkileyen faktörlerin panel nitel tercih modelleri ile incelenmesi. *XI. IBANESS Kongreler Serisi*.

Kızılgöl, Ö. (2012). Kadınların iş gücüne katılımının belirleyicileri; Ekonometrik bir analiz. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 13(1), 88-101.

Lechman, E., Kaur, H. (2015). Economic growth and female labor force participation – verifying the U-feminization hypothesis - New evidence for 162 countries over the period 1990-2012. *Economics and Sociology*, 8(1), 246-257.

Namal, Y. & Taşkesen, Ö. (2022). Covid-19 salgınının kadın istihdamına etkileri: Oecd ve TÜİK verileri üzerine analiz. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 122-141.

OECD (2022). *Gender Equality*. Erişim adresi: <https://www.oecd.org/gender/>

OECD (2022a). *List of OECD Member countries*. Erişim adresi: <https://www.oecd.org/about/document/ratification-oecd-convention.htm>

Sinha, J. N. (1965), Dynamics of female participation in economic activity in a developing economy. *World Population Conference*, Belgrade (Vol. 4). Survey report.

Syed, J. (2010). An historical perspective on islamic modesty and its implications for female employment. *Equality. Diversity and Inclusion*, 29(2), 150-166. <https://doi.org/10.1108/02610151011024475>

Tam, H. (2011). U-shaped female labor participation with economic development: Some panel data evidence. *Economics Letters*, 110(2), 1-142. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2010.11.003>

The World Bank (2022). *Population, female*. Erişim adresi: https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL.FE.ZS?most_recent_value_desc=false

TÜİK (2022). *Kapsam, Dönem ve Zamanlama*. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=M22C5KeQmMu0eersdJk0b6MW3xG3OzDkTDxNKQ7F0LM3qEz0jgSO5HbHKokPa0Wr>

UNDP (2022). *Human Development Report*. Erişim adresi: <https://hdr.undp.org/data-center/documentation-and-downloads>

United Nation Department of Economic and Social Affairs Population Division (2022). *World Population Prospects 2022*. Erişim adresi: <https://population.un.org/wpp/Download/Standard/Population/>

Yılmaz, M. ve Zoğal, Y. (2015). *Kadın iş gücüne katılımın tarihsel gelişimi ve kadın istihdamını etkileyen faktörler: Türkiye ve Avrupa Örneği*. *Econ World*, 1-25. *Torino*. Erişim adresi: https://torino2015.econworld.org/assets/zogal_yilmaz.pdf

dınlar, tıbbi sekreterliği çokça tercih etmektedir. Rahatça çalışabilmelerine sebep gösterilen gerekçeler, kadınların mesleklerini icra ederken yaşadıkları sorunlara engel olamamaktadır. Kadınların diğer mesleklerde olduğu gibi tıbbi sekreterlik mesleğinde de kadın olmalarından kaynaklı birtakım sorunlar yaşamaktadır. Örnekleri ilgili başlıkta da verildiği üzere kadın sağlık çalışanları daha çok şiddete maruz kalmakta ve bunlar içerisinde tıbbi sekreterler de mevcuttur. Öte yandan yine örneği ilgili başlıkta verildiği üzere tıbbi sekreterliği itibarsızlaştırmaya yönelik muameleler de söz konusudur. O halde temel mesele, meslek fark etmeksizin kadınların iş hayatında yaşadıkları sorunların var olma gerçekliğidir. Bu gerçeklik, kadınların rahatça çalışabileceği olarak ifade edilen tıbbi sekreterlikte de değişmemektedir. Dolayısıyla cinsiyet ayrımı olmaksızın her bireyin işinin uzmanı olduğu her alanda sağlıklı ve hak ettiği muamele ile çalışma hakkına sahip olduğunun ifade etmek gerekmektedir. Tıbbi sekreterlik sağlık kurumları için oldukça kritik olan, bir hasta dosyasının oluşmasını sağlayan, hastayı karşılayan ve belge düzeninin sağlanmasına sebep olan meslektir. Bu kapsamda bu işin kadın ya da erkeğin yapmasının bir önemi yoktur. Önemli olan işi bilen bir uzmanın yapmasıdır. Açık olan şudur ki; sağlık alanında yapılacak bir hata ciddi sonuçlar doğurabilir. Dolayısıyla tıbbi sekreterliğin, kadınların kendilerine görev olarak biçilen diğer işlerle birlikte yürütebilecekleri bir iş olarak görülmesi hem kadınlara hem de tıbbi sekreterlik mesleğine biçilen değeri de bir nevi ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak bakılması gereken temel nokta, cinsiyet ayrımı olmaksızın bir mesleğin iyi bir şekilde, uzmanları tarafından icra edilip edilmediği, çalışanların hak ettiği, güvenli çalışma ortamlarının olup olmadığıdır. Bu bakış açısıyla yaklaşıldığında tıbbi sekreterlik gibi kadına ya da başka meslekler gibi erkeğe yakıştıran meslek algısı ortadan kalkacaktır. Mesleklerde sadece işinin uzmanı olan kişilerin var olma gayreti olacaktır ki bu da kaliteli çalışma ortamının ve hizmetlerin gerçekleşmesine sebep olacaktır.

KAYNAKÇA

Ataklı, A., Ekinci, S. ve Kafadar, H. (2005). Tıbbi Sekreter Adaylarının Bellek, Dikkat, Öğrenme, Düşünme ve Zihinsel Faaliyet Hızının Değerlendirilmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 8 (2), 189-213.

Ayrancı, Ü., Yenilmez, Ç., Günay, Y., Kaptanoğlu, C. (2002). Çeşitli sağlık kurumlarında ve sağlık meslek gruplarında şiddete uğrama sıklığı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3, 147-154.

Erdem, R., Bektaş, M. ve Erkal, P. (2013). Tıbbi Sekreterlerin Doktor – Hasta İletişimine Bakış Açuları (Burdur Devlet Hastanesi Örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(Büro Yönetimi Özel Sayısı), 193-205.

Erdoğan, A. (2018). Tıbbi sekreterlik mesleği ile ilgili nitel bir araştırma. *Akademia Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel sayı (1), 134-148.

Esatoğlu, A., Artukoğlu, A. (2000). Tıbbi dokümantasyon tarihi ve tıbbi dokümantasyon ile ilgili meslekleşmenin gelişimi. *Ankara Üniversitesi Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yıllığı*, 1(1). 13-19.

Gelişim Seninle (2022), Erişim adresi: <https://gelisimseninle.com/tr/haber/detay/483/kuresel-cinsiyet-esitsizligi-2022-raporu-yayinlandi>

Global Gender Gap Report, (2022) Erişim adresi: <https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2022/>

İştar Işıklı, E. ve Suysal, M. (2019). Tıbbi Sekreterlerin Yaşadığı Sorunların İncelenmesi: Düzce İlinde Bir Alan Araştırması. *Asya Studies*, 8, 41-52.

Kadın İşçi (2022). Kadın tıbbi sekreterler dertli: “Evde otomatikman bana yüklenen roller burada da var. Erişim adresi: <https://www.kadinisci.org/ucret/kadin-tibbi-sekreterler-dertli-evde-otomatikman-bana-yuklenen-roller-burada-da-var/>

Karademir, Ö., Karakulle, İ. (2013). Bilgi toplumunda sekreterlik mesleğine genel bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 207-221.

Kızlar Soruyor (2022). Erişim adresi: <https://www.kizlarsoruyor.com/saglik/q1596715-tibbi-dokumantasyon-tibbi-sekreterlik>

Millî Eğitim Bakanlığı (2011). *Büro Yönetimi: sekreterlik hizmetleri*. Ankara.

Özden, S. ve Gölbaşı, Z. (2018). Sağlık Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3), 95-100.

Saraç, S. (2013) Toplumsal cinsiyet. Editörler: Lerzan Gültekin, Gül Güneş, Ceylan Ertung, Aslı Şimşek (Ed.), *Toplumsal cinsiyet ve yansımaları* içinde (s. 27-32). Ankara: Atılım Üniversitesi.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (2020). Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik. Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19696&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

Ünalan D., Çetinkaya, F., Özyurt, Ö. ve Kayabaşı, A. (2006). Bir üniversite hastanesinde çalışan sekreterlerde iş memnuniyeti, 9 (1), 1-18.

Yılmaz, S. (2018). Toplumsal cinsiyet rollerinin günlük hayattaki yansımaları: Çorum/Alaca Örneği. *İmgelem*, 2 s. 1-21.

Yükseköğretim Kurulu (2022). YÖK Atlas. Erişim Adresi: <https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-program.php?b=30098>

KATMA DEĞERLİ DEĞERLENDİRME

MELTEM ACAR GÜVENDİR

ISBN: 978-625-6861-01-5

Yazar

Meltem ACAR GÜVENDİR

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

Asos Yayınları 2023

Baskı ve Cilt

Tarcan Matbaacılık

İvedik Caddesi No:417/A

Yenimahalle/Ankara

Eposta: tarcanctp@gmail.com

Tel: 0312 3843435

Matbaa Sertifika No: 47663

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayını [bookcites](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
Katma Değer Kavramı.....	12
Katma Değerli Değerlendirme (KDD).....	15
Katma Değerli Değerlendirmenin Gelişimi.....	21
Tennessee Katma Değerli Değerlendirme Sistemi (Tennessee Value Added Assessment System-TVAAS).....	22
Eğitimsel Katma Değerli Değerlendirme Sistemi (Educational Value Added Assessment System -EVAAS).....	26
Pennsylvania Katma Değerli Değerlendirme Sistemi (Pennsylvania Value Added Assessment System-PVAAS).....	28
Dallas Katma Değerli Hesap Verebilirlik Sistemi (Dallas Value-added Accountability System-DVAAS).....	29
Beklenen Akademik Değişim Oranı (The Rate of Expected Academic Change-REACH).....	30
İngiltere’de Katma Değerli Değerlendirmenin Kullanımı.....	33
Kanada’da Katma Değerli Değerlendirmenin Kullanımı.....	43
KDD’de Yaklaşımlar	45
Doğrudan KDD Yaklaşımı	45
Dolaylı KDD Yaklaşımı.....	46
Uygulanan KDD Yaklaşımı.....	47
KDD’de Oluşturulan Modeller.....	48
Ekonometrik Modeller.....	48
Sabit Etkiler Modeli (Simple Fixed Effect)	49
Kovaryant Düzenli Modeller (Covariate Adjustment Models)	50
Kazanım Puanı Modeli (Models for Gain Scores).....	52
İstatistiksel Modeller.....	54
Tabakalı Model (Layered Model-Complete Persistence Model).....	55
Değişken Kalıcılık Modeli (Variable Persistence Model).....	57
Genelleştirilmiş Kalıcılık Modeli (Generalized Persistence Model)	59
Hiyerarşik Lineer Model (HLM).....	60

Tesadüfi Etkili Tek Yönlü ANOVA Modeli	64
Tesadüfi Etkili Tek Yönlü ANCOVA Modeli	66
Sonuçların Ortalamalar Olduğu Regresyon Modeli	67
Eğim Parametresi Tesadüfi Olarak Değişmeyen Model	68
Tesadüfi Katsayılı Regresyon Modeli	68
Sabit ve Eğim Parametrelerinin Çıktı Olduğu Model	70
Hiyerarşik Lineer Modelde Merkezileştirme	72
HLM'de Hipotez Testleri	74
HLM'de Kayıp Veriler.....	76
HLM'nin Varsayımları.....	76
Katma Değerli Değerlendirmenin Güçlü Yönleri	78
Katma Değerli Değerlendirme ile İlgili Endişeler	81
2.4. KDD'nin Öğrenci Öğrenmeleri Üzerindeki Etkisi	86
KDD'nin Öğretmenler Üzerindeki Etkisi	87
Katma Değerli Değerlendirmenin Ebeveynler ve Okul Yöneticileri Üzerindeki Etkileri	92
KDD'de Güvenirlik ve Geçerlik.....	94
Güvenirlik.....	96
Katma Değerli Değerlendirmede Yanlılık Sorunu	98
Katma Değerli Değerlendirme Modellerinde Kayıp Veri Sorunu	99
Türkiye'de Katma Değerli Değerlendirme ile İlgili Yapılan Çalışmalar .	103
Amerika Birleşik Devletleri'nde Katma Değerli Değerlendirme ile İlgili Öne Çıkan Çalışmalar.....	109
ABD Dışındaki Ülkelerde Katma Değerli Değerlendirme Üzerine Yapılan Araştırmalar	114
KDD ile İlgili Genel Değerlendirme	117
KAYNAKÇA.....	127

KAYNAKÇA

Aitkin, M., & Longford, N. (1986). Statistical modelling issues in school effectiveness studies. *Journal of the Royal Statistical Society: Series A (General)*, 149(1), 1-26. <https://doi.org/10.2307/2981882>.

Aslantas, I. (2020). Impact of Contextual Predictors on Value-Added Teacher Effectiveness Estimates. *Education Sciences*, 10(12), 390. <https://doi.org/10.3390/educsci10120390>.

American Educational Research Association., American Psychological Association., National Council on Measurement in Education., & Joint Committee on Standards for Educational and Psychological Testing (U.S.). (2014). Standards for educational and psychological testing.

Amrein-Beardsley, A. A. (2008). Methodological Concerns About the Education Value-Added Assessment System. *Educational Researcher*, 37(2), pp. 65–75. <https://doi.org/10.3102/0013189X08316420>

Amrein-Beardsley, A., & Geiger, T. (2020). Methodological Concerns About the Education Value-Added Assessment System (EVAAS): Validity, Reliability, and Bias. *SAGE Open*, 37(2), 65-75. <https://doi.org/10.3102/0013189X08316420>.

Amrein-Beardsley, A., & Geiger, T. (2017). All sizzle and no steak: Value-added model doesn't add value in Houston. *Phi Delta Kappan*, 99(2), 53-59. <https://doi.org/10.1177/0031721717734191>

Amrein-Beardsley, A., Collins, C., Holloway-Libell, J., & Paufler, N. (2016). Everything is bigger (and badder) in Texas: Houston's teacher value-added system. *Teachers College Record*, 1-6. <https://hdl.handle.net/10536/DRO/DU:30093718>

Amrein-Beardsley, A., & Collins, C. (2012). The SAS education value-added assessment system (SAS® EVAAS®) in the Houston Independent School

District (HISD): Intended and unintended consequences. *Education Policy Analysis Archives*, 20(12), 1-33. <http://epaa.asu.edu/ojs/article/view/1096>

Amrein-Beardsley, A., & Close, K. (2019). Teacher-level value-added models on trial: Empirical and pragmatic issues of concern across five court cases. *Educational Policy*, 35(6), 866-907.

<http://dx.doi.org/10.1177/0895904819843593>

Anderman E.M, Anderman L.H., Yough M.S., Gimbert B.G. (2010), Value-Added Models of Assessment: Implications for Motivation and Accountability, *Educational Psychologist*, 45(2), 123-137.

<http://dx.doi.org/10.1080/00461521003703045>

Asadullah, S. (2019). Evaluating effective mathematics teaching in secondary schools in Bangladesh using a value-added model. *Issues in Educational Research*, 29(2), 326-345.

<https://search.informit.org/doi/10.3316/ielapa.432868260115831>

Atar, B. (2010). Basit Doğrusal Regresyon Analizi İle Hiyerarşik Doğrusal Modeller Analizinin Karşılaştırılması. II. Ulusal Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Kongresi, Mersin Üniversitesi, 3-7 Mayıs, Mersin.

Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority. (2021). My school. <https://www.myschool.edu.au/>

Bacher-Hicks, A., Kane, T. J., & Staiger, D. O. (2014). *Validating teacher effect estimates using changes in teacher assignments in Los Angeles* (No. w20657). National Bureau of Economic Research.

Baker P., Xu D., Detch E. (1995). The Measurement of Education: A Review of the Tennessee Value Added System. Tennessee State Comptroller of the Treasury, Nashville. Office of Educational Accountability. Tennessee, USA. (Report).

Balcı, A. (1988). Etkili okul. *Eğitim ve Bilim*, 12(70), 21-30.

Balcı, Ali. (1993). Etkili Okul; Kuram, Uygulama ve Araştırma. Ankara: Yavuz Dağıtım.

Ballou, D., Sanders, W., Wright, P. (2004). Controlling for Student Background in Value-Added Assessment of Teachers. *Journal of Educational and Behavioral Statistics*, 29(1), 37-65.

<https://doi.org/10.3102/10769986029001037>

Baykul, Y. (2000). Eğitimde ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulaması [Measurement in education and psychology: Classical test theory and application]. *Ankara: OSYM yayınları*.

Benjamin, R., & Clum, M. (2003). A New Field of Dreams: The Collegiate Learning Assessment Project. *Peer review*, 5(4), 26-29.

<https://doi.org/10.3102/10769986029001037>

Berklin, CT. (1974). *Öğrenci problemleri*. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.

Bickel, VV.E. (1990). The effective schools literature: implications for research and practice. In *Handbook of School Psychology*. New York, NY: Wiley & Sons.

Bingham, R. D., Heywood, J. S., & White, S. B. (1991). Evaluating schools and teachers based on student performance: Testing an alternative methodology. *Evaluation Review*, 15(2), 191-218.

<https://doi.org/10.1177/0193841X9101500203>

Bracey, G. W. (2004). Value-added assessment finding: Poor kids get poor teachers. *Phi Delta Kappan*, 86(4), 331-333.

<https://doi.org/10.1177/003172170408600421>

Bradbury, A. & Roberts-Holmes, G. (2016b) The introduction of reception baseline assessment: 'They are children . . . not robots, not machines'. Erişim tarihi: 10.01.2021. <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1476041/1/baseline-assessment--final-10404.pdf>

Brady, L. (2013). NAPLAN: Critiquing the criticisms. *Curriculum and Teaching*, 28(1), 47-55.

<https://doi.org/10.7459/ct/28.1.04>

Braun, H. I. (2005). Using Student Progress to Evaluate Teachers: A Primer on Value-Added Models. Policy Information Perspective. *Educational Testing Service*. : www.ets.org/research/pic

Braun, H. I., Chudowsky, N., & Koenig, J. (Eds.). (2010). Getting value out of value-added: Report of a workshop. Washington, DC: National Academies Press.

Briggs, D. C., & Weeks, J. P. (2009). The sensitivity of value-added modeling to the creation of a vertical score scale. *Education Finance and Policy*, 4(4), 384-414.

<https://doi.org/10.1162/edfp.2009.4.4.384>

Brown, M., McNamara, G., & O'Hara, J. (2016). Quality and the rise of value-added in education: The case of Ireland. *Policy Futures in Education*, 14(6), 810-829.

<https://doi.org/10.1177/1478210316656506>

Bryk, A. S., & S.W. Raudenbush (1992). *Hierarchical Linear Models*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Bryk, A. S., & H. I. Weisberg. 1976. Value-added analysis: A dynamic approach to the estimation of treatment effects. *Journal of Educational Statistics* 1(2), 127–55.

<https://doi.org/10.3102/10769986001002127>

Can, N. (1998). Öğretmen ve yöneticinin etkililiğinin öğretimdeki rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 13(13), 55-69.

Chetty, R., Friedman, J. N., & Rockoff, J. E. (2014a). Measuring the impacts of teachers I: Evaluating bias in teacher value-added estimates. *American Economic Review*, 104, 2593–2632.

<http://dx.doi.org/10.1257/aer.104.9.2593>

Chetty, R., Friedman, J. N., & Rockoff, J. E. (2014b). Measuring the impacts of teachers II: Teacher value-added and student outcomes in adulthood. *American Economic Review*, 104, 2633–2679.

<http://dx.doi.org/10.1257/aer.104.9.2633>

Coleman, J. S. (1990). *Equality and Achievement in Education*. Boulder, CO: Westview.

Crundwell R. M. (2005) Alternative Strategies for Large Scale Student Assessment in Canada: Is Value-Added Assessment One Possible Answer. *Canadian Journal of Educational Administration and Policy*, 41(24), 1-21.

Cullen, J. B., Koedel, C., & Parsons, E. (2021). The compositional effect of rigorous teacher evaluation on workforce quality. *Education Finance and Policy*, 16(1), 7-41.

<https://doi.org/10.1162/edfpa00292>

Çakan, M. (2003). Geniş ölçekli başarı testlerinin eğitimindeki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 28(128), 19-26.

Çinkır Koç, F. (2018). *İlköğretimde öğrenci başarısında okulun etkisinin katma değer belirleme yöntemiyle incelenmesi: Ankara ili örneği* (Yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Darling-Hammond, L. (2015). Can value added add value to teacher evaluation?. *Educational Researcher*, 44(2), 132-137.

<https://doi.org/10.3102/0013189X15575346>

Delivering America's Promise (2006). *Perspective*", American Association of State College and Universities. Spring.

DfE (2014). Reforming assessment and accountability for primary schools.

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/297595/Primary_Accountability_and_Assessment_Consultation_Response.pdfErişim tarihi: 10.01.2021.

DfE (2016b). Reception baseline comparability study. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/514581/Reception_baseline_comparability_study.pdf. Erişim tarihi: 10.01.2021.

DfE (2019). Reception baseline assessment framework. Published 27 February. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/868099/2020_Assessment_Framework_Reception_Baseline_Assessment.pdf. Erişim tarihi: 10.01.2021.

Doran, H. C., & Fleischman S. (2005). Challenges of Value-Added Assessment. *Educational Leadership. Assessment to Promote Learning*, 63(3), 85-87.

Doran, H. C. (2003). *Value-added analysis: A review of related issues*. Carnegie Corp. of New York, NY.

Drury D., & Doran H. (2003). The Value of Value-Added Analysis. *Policy Research Brief*, 3(1), 1-4.

Eckert, J. M., & Dabrowski, J. (2010). Should value-added measures be used for performance pay?. *Phi Delta Kappan*, 91(8), 88-92.

<https://doi.org/10.1177/003172171009100821>

Education Improvement Act (1992). *Value Added Assessment*. Tennessee State. Ann. 49-1- 603-608.

EQAO (2021). 2020–2021 Annual Report.

Evans, C. M., & Lee, J. C. (2018). Value-added assessment of teacher preparation programs in the United States: A critical evaluation. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 25(5), 519-539.

<https://doi.org/10.1080/0969594X.2016.1255180>

Evergreen Freedom Foundation-EFF (2002). *Value added assessment. School Directors' Handbook*. Olympia, WA.

Gabriel, R., & Lester, J. N. (2013). Sentinels guarding the grail: Value-added measurement and the quest for education reform. *Education Policy Analysis Archives/Archivos Analíticos de Políticas Educativas*, 21, 1-26.

Goldstein, H. (2011). *Multilevel statistical models* (4th edn) (Chichester, UK, Wiley).

Goldstein, H., Rasbash, J., & Browne, W.J. (2002). Partitioning Variation in Multilevel Models, *Understanding Statistics*, I. 223-232.

https://doi.org/10.1207/S15328031US0104_02

Goldring, E., Grissom, J. A., Rubin, M., Neumerski, C. M., Cannata, M., Drake, T., & Schuermann, P. (2015). Make room value added: Principals' human capital decisions and the emergence of teacher observation data. *Educational Researcher*, 44(2), 96-104.

<https://doi.org/10.3102/0013189X15575031>

Gordon, R., Kane, T. J., & Staiger, D. O. (2006). Identifying effective teachers using performance on the job. The Hamilton Project Policy Brief No. 2006-01. *Brookings Institution*.

Grilli, L., & Rampichini, C. (2009). Multilevel models for the evaluation of educational institutions: A review. In M. Bini, P. Monari, D. Piccolo, & L. Salmaso (Eds.), *Statistical Methods for the Evaluation of Educational Services and Quality of* (61-80). New York: Springer-Verlag Berlin Hedelberg.

Hanushek, E. A. (1972). *Education and race: An analysis of the educational production process*.

Hanushek, E. A. (1992). The trade-off between child quantity and quality. *Journal of Political Economy*, 100(1), 84-117.

<https://doi.org/10.1086/261808>

Hardy, I. (2014). A logic of appropriation: Enacting national testing (NAPLAN) in Australia. *Journal of Education Policy*, 29(1), 1-18.

<https://doi.org/10.1080/02680939.2013.782425>

Haertel, E. (2013). How is testing supposed to improve schooling?. *Measurement: interdisciplinary research and perspectives*, 11(1-2), 1-18.

<https://doi.org/10.1080/15366367.2013.783752>

Harris, D., & McCaffrey, D. (2010). Value added: Assessing teachers' contributions to student achievement. In M. Kennedy (Ed.), *Teacher Assessment and the quest for teacher quality: A handbook* (pp. 251-282). San Francisco: Jossey-Bass.

Hershberg, T. (2004). Value-added assessment: Powerful diagnostics to improve instruction and promote student achievement. *Leadership in a time of change*, 11-22.

Hershberg, T. (2005a). Value-added assessment and systemic reform: A response to the challenge of human capital development. *Phi Delta Kappan*, 87(4), 276-283.

<https://doi.org/10.1177/003172170508700405>

Hershberg T. (2005b). Value-Added Assessment: Powerful Diagnostics to Improve Instruction and Promote Student Achievement, *AASA Conference Proceedings*.

Hershberg, T., Simon, V. A., & Lea-Kruger, B. (2004). How value-added assessment can be used to drive learning gains. *American School Board Journal*, 191(2), 27-31.

Hibpshman, T. (2004). A review of value-added models. *Kentucky Education Professional Standards Board*.

Holloway, J. H. (2000). A value-added view of pupil performance. *Educational Leadership* 57 (5): 84–85.

Hoy, W. K., & Ferguson, J. (1985). A theoretical framework and exploration of organizational effectiveness of schools. *Educational Administration Quarterly*, 21(2), 117-134.

<https://doi.org/10.1177/0013161X85021002006>

Hoyle, R. B., & Robinson, J. C. (2003). League tables and school effectiveness: A mathematical model. *Proceedings of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, 270(1511), 113-119.

<https://doi.org/10.1098/rspb.2002.2223>

Hox, J.J. (1995). *Applied Multilevel Analysis*. Amsterdam, Netherlands: Ttublikaties.

Hox, J.J. (2002). *Multilevel Analysis: Techniques and Applications*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Kane, T. J., McCaffrey, D. F., Miller, T., & Staiger, D. O. (2013). Have we identified effective teachers? Validating measures of effective teaching using random assignment.

Kappler Hewitt, K. (2015). Educator evaluation policy that incorporates EVAAS value-added measures: Undermined intentions and exacerbated inequities. *Education Policy Analysis Archives*, 23, 76-76.

<http://dx.doi.org/10.14507/epaa.v23.1968>

Kelly S., & Monczunski L. (2007). Overcoming the Volatility in School-Level Gain Scores: A New Approach to Identifying Value Added With Cross-Sectional Data. *Educational Researcher*, 36(5), 279–287. <http://dx.doi.org/10.3102/0013189X07306557>.

Kelly, P., Andreasen, K. E., Kousholt, K., McNess, E., & Ydesen, C. (2018). Education governance and standardised tests in Denmark and England. *Journal of Education Policy*, 33(6), 739–758.

<https://doi.org/10.1080/02680939.2017.1360518>

Kelly, A., & Downey, C. (2010). Value-added measures for schools in England: looking inside the ‘black box’ of complex metrics. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 22(3), 181–198.

<https://doi.org/10.1007/s11092-010-9100-4>

Kirkebøen, Lars J., (2022). School Value-Added and Long-Term Student Outcomes. CESifo Working Paper No. 9769, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4123829> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4123829>.

Kish, L. (1965). *Survey sampling*. New York, NY: Wiley.

Klenowski, V., & Wyatt-Smith, C. (2012). The impact of high stakes testing: The Australian story. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 19, 65–79.

Kohn, A. (2000). Standardized testing and its victims. *Education week*, 20(4), 46-47.

Kreft, I., & de Leeuw, J. (1998). *Introducing multilevel modeling*. Sage Publications, Inc.

<https://doi.org/10.4135/9781849209366>.

Kupermintz H. (2003). Teacher Effects and Teacher Effectiveness: A Validity Investigation of the Tennessee Value Added Assessment System. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 25(3), 287-298.

<https://doi.org/10.3102/01623737025003287>

Lasley, T. J., D. Siedentop, & R. Yinger. (2006). A systemic approach to enhancing teacher quality. *Journal of Teacher Education* 57 (1), 13–21.

<https://doi.org/10.1177/0022487105284455>

Leckie, G., & Goldstein, H. (2017). The evolution of school league tables in England 1992–2016: ‘Contextual value-added’, ‘expected progress’ and ‘progress 8’. *British Educational Research Journal*, 43(2), 193-212.

<https://doi.org/10.1002/berj.3264>

Lee, J., Lee, J. S., & Lawton, J. (2022). Cognitive mechanisms for the formation of public perception about national testing: A case of NAPLAN in Australia. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 34, 427–457.

<https://doi.org/10.1007/s11092-022-09398-8>

Lincove, J. A., Osborne, C., Dillon, A., & Mills, N. (2014). The politics and statistics of value-added modeling for accountability of teacher preparation programs. *Journal of Teacher Education*, 65(1), 24-38.

<https://doi.org/10.1177/0022487113504108>

Linn, R. L., Haug, C. (2002). Stability of School-Building Accountability Scores and Gains. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 24, 29–36.

<https://doi.org/10.3102/01623737024001029>

Lockwood, J. R., McCaffrey, D. F., Hamilton, L. S., Stecher, B., Le, V. N., & Martinez, J. F. (2007). The sensitivity of value-added teacher effect estimates to different mathematics achievement measures. *Journal of Educational Measurement*, 44(1), 47-67.

<https://doi.org/10.1111/j.1745-3984.2007.00026.x>

Louden, W. (2019). NAPLAN Reporting Review. Prepared for COAG Education Council. Education Services Australia on behalf of the Education Council. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED599927.pdf>.

Mackenzie, D.E. (1983). Research for school improvement: An appraisal of some recent research trends, *12*(4), 5-17.

<https://doi.org/10.3102/0013189X012004005>

Mahoney, J. W. (2004). Why add value in assessment? A pilot project in Ohio gains interest in value-added measurements of individual students. *School Administrator* *61*(11): 16–18.

Mariano, L. T., McCaffrey, D. F. ve Lockwood, J. R. (2010). A model for teacher effects from longitudinal data without assuming vertical scaling. *Journal of Educational and Behavioral Statistics*, *35*(3), 253-279.

<https://doi.org/10.3102/1076998609346967>

Mattei, P. (2012). Raising educational standards: National testing of pupils in the United Kingdom, 1988–2009. *Policy Studies*, *33*(3), 231-247.

<https://doi.org/10.1080/01442872.2012.658260>

McCaffrey, D. F., & Hamilton, L. S. (2007). *Value-added assessment in practice: Lessons from the Pennsylvania value-added assessment system pilot project* (Vol. 506). Rand Corporation.

http://www.rand.org/pubs/technical_reports/TR506/

McCaffrey, D. F., Lockwood, J. R., Koretz, D., Louis, T. A., & Hamilton, L. (2004). Models for value-added modeling of teacher effects. *Journal of educational and behavioral statistics*, *29*(1), 67-101.

<https://doi.org/10.3102/10769986029001067>

McCaffrey D.F, Lockwood J.R., Koretz D., Louis T.A., Hamilton L. (2003). Evaluating Value-Added Models for Teacher Accountability. *RAND Education for the Carnegie Corporation of New York*.

McCaffrey, D., Lockwood, J., Mariano, L., & Setodji, C. (2005). Challenges for value-added assessment of teacher effects. In R. Lissitz (Ed.), *Value added models in education: Theory and applications* (pp. 111–144). Maple Grove, MN: JAM Press.

McGaw, B., Loudon, W., & Wyatt-Smith, C. (2020). NAPLAN review final report. State of New South Wales (Department of Education), State of Queensland (Department of Education), State of Victoria 456 Educational Assessment, Evaluation and Accountability (2022) 34:427–457 1 3 (Department of Education and Training), and Australian Capital Territory. <https://qed.qld.gov.au/programs/initiatives/education/Documents/naplan-review-final-report.pdf>

McMillan, J. H. (1988). Beyond value-added education: Improvement alone is not enough. *The Journal of Higher Education*, 59(5), 564-579.

<https://doi.org/10.1080/00221546.1988.11780213>

Messick, S. (1989). Meaning and values in test validation: The science and ethics of assessment. *Educational researcher*, 18(2), 5-11.

<https://doi.org/10.3102/0013189X018002005>

Messick, S. (1995). Standards of validity and the validity of standards in performance assessment. *Educational measurement: Issues and practice*, 14(4), 5-8.

<https://doi.org/10.1111/j.1745-3992.1995.tb00881.x>

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (1997). EARGED, Durum tespit raporu: Fen bilgisi ve matematik. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (1998). EARGED, Durum tespit raporu: Türkçe ve sosyal bilimler. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (1999). EARGED, Nihai test uygulamaları dökümü. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (2002). Öğrenci Başarılarının Belirlenmesi Sınavı Durum Belirleme Raporu: Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler. Milli Eğitim Bakanlığı.

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (2007). Öğrenci Başarılarının Belirlenmesi Sınavı Durum Belirleme Raporu: Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, İngilizce. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Yayınları. Milli Eğitim Bakanlığı.

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (2009). Öğrenci Başarılarının Belirlenmesi Sınavı Durum Belirleme Raporu: Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, İngilizce. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Yayınları. Milli Eğitim Bakanlığı.

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (2010). Öğrenci Başarılarının Belirlenmesi Sınavı Durum Belirleme Raporu: Türk Edebiyatı, Dil ve Anlatım, Matematik, Geometri, Fizik, Kimya, Biyoloji, Tarih, Coğrafya, İngilizce. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Yayınları. Milli Eğitim Bakanlığı.

Milli Eğitim Bakanlığı (2017). Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi-8.Sınıflar Raporu. Ankara: ÖDSGM.

Milli Eğitim Bakanlığı (2019). Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:9: Türkçe-Matematik-Fen Bilimleri Öğrenci Başarı İzleme Araştırması (TMF-ÖBA)-I: 2019 4. Sınıf Seviyesi. Ankara: MEB.

Misco, T. (2008). Was that a result of my teaching? A brief exploration of value-added assessment. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 82(1), 11-14.

<https://doi.org/10.3200/TCHS.82.1.11-14>

Noell, G. H., Burns, J. M., & Gansle, K. A. (2019). Linking student achievement to teacher preparation: emergent challenges in implementing value added assessment. *Journal of Teacher Education*, 70(2), 128-138.

<https://doi.org/10.1177/0022487118800708>

Ocak, G., Akgül, A. ve Yıldız, S. S. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ne (OGES) Yönelik Görüşleri (Afyonkarahisar Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1) 37-55.

<https://dergipark.org.tr/en/pub/kefad/issue/59507/855652>

Osborne, J.W. (2000). Advantages of Hierarchical Linear Modeling. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 7(1), 1-4.

<https://doi.org/10.7275/pmgn-zx89>

Özeren, E., Çiloğlu, T., Yılmaz, R., & Özeren, A. (2020). Öğrencilerin akademik kariyer hedefi seçiminde etkili olan faktörlerin veri madenciliği yöntemi ile belirlenmesi: Bartın başarı takip araştırması sonuçları üzerine bir inceleme. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 2(2), 182-210.

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1230113>

Paige, M. A., Amrein-Beardsley, A., & Close, K. (2018). Tennessee's National Impact on Teacher Evaluation Law & Policy: An Assessment of Value-Added Model Litigation. *Tenn. J.L. & Pol'y*, 13(2), 523-574.

Pennsylvania Eğitim Birimi [Pennsylvania Department of Education - PDE] (2023). What Should You Know about PVAAS? <https://www.education.pa.gov/Documents/K-12/Assessment%20and%20Accountability/PVAAS/WhatShouldYouKnowAboutPVAAS.pdf>

Perry, T. 2016. "English Value-Added Measures: Examining the Limitations of School Performance Measurement." *British Educational Research Journal*. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/berj.3247/full>.

Purkey, S.C. & Smith, M.S. (1985). School reform: The district policy implications of the effective schools literature. *Elementary School Journal*, 85, 353-38.

Ragusa, A. T., & Bousfeld, K. (2017). 'It's not the test, it's how it's used!' Critical analysis of public response to NAPLAN and My School Senate Inquiry. *British Journal of Sociology of Education*, 38(3), 265-286.

<https://doi.org/10.1080/01425692.2015.1073100>

Raudenbush, S. W. (2004). *HLM 6: Hierarchical linear and nonlinear modeling*. Scientific Software International.

Raudenbush, S. W., & Bryk, A. S. (2002). *Hierarchical linear models: Applications and data analysis methods*. Sage.

Raudenbush S., Bryk A., Cheong Y.F., Conghlon R., Toit M.D. (2004). *HLM 6: Linear and Nonlinear Modeling*. Scientific Software International, inc. USA.

Raudenbush, S. W., & Jean, M. (2012). How Should Educators Interpret Value-Added Scores? What We Know Series: Value-Added Methods and Applications. Knowledge Brief 1. *Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching*.

Ray, A. (2006). School value added measures in England: A paper for the OECD project on the development of value-added models in education systems: Department for Education and Skills.

Ray, A., McCormack, T. & Evans, H. (2009). Value added in English schools, *Education*, 4, 415– 438.

<https://doi.org/10.1162/edfp.2009.4.4.415>

Reid, A. (2020). Here's what happens when NAPLAN becomes more than an education tool. Sydney Morning Herald. <https://www.smh.com.au/education/here-s-what-happens-when-naplan-becomesmore-than-aneducation-tool-20190917-p52s3i.html>

Rogosa, D. (1995). Myths and methods: Myths about longitudinal research plus supplemental questions. In J. M. Gottman (Ed.), *The analysis of change*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Rowan, B. (1985). The assessment of school effectiveness. In R. Kyle (Ed.), *Reaching for excellence: An effective schools sourcebook*. Washington, DC: National Institute of Education, The Institute.

Rowan, B., Correnti, R., & Miller, R. (2002). What large-scale, survey research tells us about teacher effects on student achievement: Insights from the Prospects study of elementary schools. *Teachers College Record*, 104, 1525–1567.

<https://doi.org/10.1111/1467-9620.00212>

Rubin, D. B., Stuart, E. A., & Zanutto, E. L. (2004). A potential outcomes view of value-added assessment in education. *Journal of educational and behavioral statistics*, 29(1), 103-116.

<https://doi.org/10.3102/10769986029001103>

Ravitch, D. (2010). <https://www.edweek.org/policy-politics/opinion-the-problems-with-value-added-assessment/2010/10> . Erişim tarihi: 27.12.2020. 15.38.

Ravitch, D. (2016). *The death and life of the great American school system: How testing and choice are undermining education* (2nd ed.). Basic Books.

Rothstein, J. (2009). Student sorting and bias in value-added estimation: Selection on observables and unobservables. *Education finance and policy*, 4(4), 537-571.

<https://doi.org/10.1162/edfp.2009.4.4.537>

Sanders, W.L. (2000). Value-added assessment from student achievement data: Opportunities and hurdles CREATE NATIONAL EVALUATION INSTITUTE July 21, 2000. *Journal of Personnel Evaluation in Education* 14, 329–339. <https://doi.org/10.1023/A:1013008006096>.

Sanders, W. L. (2003). Beyond" No Child Left Behind". the Annual Meeting of the American Educational Research Association (Chicago, IL, April 21-25, 2003).

Sanders, W. L., & Horn, S. P. (1994). The Tennessee value-added assessment system (TVAAS): Mixed-model methodology in educational assessment. *Journal of Personnel Evaluation in education*, 8(3), 299-311.

Sanders, W. (2004). Compounding Errors. *Phi Delta Kappan*, 86,174–175.

Sanders, W. L., & Wright, S. P. (2008). A response to Amrein-Beardsley (2008):"Methodological concerns about the Education Value-Added Assessment System.". *A SAS White paper*.

Sanders, W. L., & Horn, S. P. (1998). Research findings from the Tennessee Value-Added Assessment System (TVAAS) database: Implications for educational evaluation and research. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 12(3), 247-256.

<https://doi.org/10.1023/A:1008067210518>

Sanders, W., Saxton, A., & Horn, B. (1997). The Tennessee Value-Added Assessment System: A quantitative outcomes-based approach to educational assessment. In J. Millman (Ed.), *Grading teachers, grading schools: Is student achievement a valid evaluational Measure?* (pp. 137–162). Thousand Oaks, CA: Corwin Press, Inc.

Sanders WL, Saxton A, Schneider J, Dearden B, Wright SP, and Horn S. *Effects of building change on indicators of student achievement growth: Tennessee Value-Added Assessment System 2002* Knoxville University of Tennessee Value-Added Research and Assessment Center

Schaeffer, B. (2004). Districts pilot value-added assessment: leaders in Ohio and Pennsylvania are making better sense of their school data. *School Administrator*, 61(11), 20-25.

Schagen, I., & D. Hutchison. 2003. Adding value in educational research: The marriage of data and analytical power. *British Educational Research Journal* 29(5), 749–65.

<https://doi.org/10.1080/0141192032000133659>

Schochet, P. Z., & Chiang, H. S. (2013). What are error rates for classifying teacher and school performance using value-added models?. *Journal of Educational and Behavioral Statistics*, 38(2), 142-171.

<https://doi.org/10.3102/1076998611432174>

Sean K., Monczunski L. (2007). Overcoming the Volatility in School-Level Gain Scores: A New Approach to Identifying Value Added with Cross-Sectional Data. *Educational Researcher*, 36(5), 279–287.

<https://doi.org/10.3102/0013189X07306557>

Shaw, L. H. (2012). *Incorporating latent variable outcomes in value-added assessment: An evaluation of univariate and multivariate measurement model structures*. The University of Nebraska-Lincoln. Doctoral dissertation.

Shine, K., & Rogers, S. L. (2021). Parents and teachers' perceptions of the tone and emotional impact of education news coverage. *Journalism and Media*, 2(2), 193–207.

<https://doi.org/10.3390/journalmedia2020011>

Snijders, T. and Bosker, R. (1999). *Multilevel Analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.

Standards and Testing Agency (2022). Reception baseline assessment and reporting arrangements.

Steinberg, M. P., & Donaldson, M. L. (2016). The new educational accountability: Understanding the landscape of teacher evaluation in the post-NCLB era. *Education Finance and Policy*, 11(3), 340-359.

https://doi.org/10.1162/EDFP_a_00186

Stevens, J.P. (2009). *Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences*. (4th ed). New York: Taylor and Francis Group.

Stone, J. E. (1999). Value-added assessment: An accountability revolution. *Better teachers, better schools*, 239-249.

Stoolmiller, M., & Bank, L. (1995). Autoregressive effects in structural equation models: We see some problems. In J. M. Gottman (Ed.), *The analysis of change*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Strand, S. (1997). Pupil progress during key stage 1: A value added analysis of school effects. *British Educational Research Journal* 23(4), 471–87.

<https://doi.org/10.1080/0141192970230406>

Tekwe C.D., Carter R.L., Ma C.X, Algina J., Lucas M.E., Roth J., Ariet M., Fisher T., Resnick M.B. (2004). An Empirical Comparison of Statistical Models for Value Added Assessment of School Performance. *Journal of Educational and Behavioral Statistics*, 29(1), 11–36.

<https://doi.org/10.3102/10769986029001011>

Temurtaş, A. (2022). Okul ve Öğretmen Performanslarının Katma Değer Modellemesi ile Değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Tezbaşaran, A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Thomas, S., Peng, W. J., & Gray, J. (2007). Modelling patterns of improvement over time: value added trends in English secondary school performance across ten cohorts. *Oxford Review of Education*, 33(3), 261-295.

<https://doi.org/10.1080/03054980701366116>

Travers, R.M.W. (1981). *Criteria of good teaching*. Jason Milman (ed.). Handbook of Teacher Evaluation. London: Sage Publishers.

Wainer H. (2004). Introduction to a Special Issue of the Journal of Educational and Behavioral Statistics on Value-Added Assessment. *Journal of Educational And Behavioral Statistics*, 29(1), 1-3.

<https://doi.org/10.3102/10769986029001001>

Webster W. and Mendro, R. (1997). The Dallas Value-Added Accountability System, in J. Millman (Ed.), *Grading Teachers, Grading Schools: Is Student Achievement a Valid Evaluation Measure?* (pp. 81-99). Thousand Oaks, CA: Corwin Press, Inc.

Wright, S. P., & Sanders, W. L. (2008). Decomposition of estimates in a layered value-added assessment model. Paper presented at the National Conference on Value-Added Modeling, Madison, Wisconsin. Erişim tarihi: 20.12.2020, from http://www.wcer.wisc.edu/news/events/WrightSanders_Decomposition.pdf

Wright, S., Sanders, W., & Rivers, J. (2006). Measurement of academic growth of individual students toward variable and meaningful academic standards. In Lissitz, R. W. (Ed.), *Longitudinal and value added modeling of student performance* (pp. 385 – 399). Maple Grove: JAM Press.

Wright, S. P., White, J. T., Sanders, W. L., & Rivers, J. C. (2010). SAS EVA-AS statistical models. *SAS White Paper*.

Willms, J.D. (1999). Basic Concepts in Hierarchical Linear Modeling with Applications for Policy Analysis. In G. Cizek (Ed.), *Handbook of Educational Policy*. San Diego, CA.

Yıldırım, İ. ve Şen, S. (2018). Katma-değerli değerlendirme modellerinde test eşitleme durumunun incelenmesi. *Pegem Atf İndeksi*, 125-134.

Yiğittir, S., & Çalışkan, H. Seviye belirleme sınavında (SBS) sosyal bilgiler alanında sorulan soruların kapsam geçerliği açısından incelenmesi. *National Education*, 145.

Zeis C., Waronska A., K., Fuller R., Value-Added Program Assessment Using Nationally Standardized Tests: Insights Into Internal Validity Issues *Journal of Academy of Business and Economics*, 9(1), 114-128.

<https://www.washingtonpost.com/news/answer-sheet/wp/2014/12/04/principals-reject-value-added-assessment-that-links-test-scores-to-educators-jobs/>

Erişim tarihi: 27.12.2020, 15.09.

<https://www.aa.com.tr/tr/egitim/meb-buyuk-egitim-arastirmasi-abideyi-tamamladi-1521861>

Erişim tarihi: 20.03.2021, 16.01.

(<https://www.linkedin.com/pulse/eqao-testing-can-cause-stress-students-westbrook-speaker-and-author>).

Erişim tarihi: 22.03.2023, 16.10.

<https://www.yummymummyclub.ca/life/education/20180607/eqao>
(<https://www.linkedin.com/pulse/eqao-testing-can-cause-stress-students-westbrook-speaker-and-author>).

Erişim tarihi: 22.03.2023, 16.15.

<https://heartandart.ca/say-no-to-eqao/>

Erişim tarihi: 22.03.2023, 16.20.

<http://www.kamu7.com/samsun-mebin-ygs-basarisi> Erişim tarihi: 22.03.2021, 13.10.

H5p Lumi ile Etkileşimli İçerik Geliştirme ve Öğretim Teknolojileri El Kitabı

Yazarlar

Doç. Dr. Oğuzhan ÖZDEMİR
Öğr. Gör. Yusuf KALINKARA
Öğr. Gör. Mustafa NARİN

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-6861-64-0

Yazarlar

Doç. Dr. Oğuzhan ÖZDEMİR

Öğr. Gör. Yusuf KALINKARA

Öğr. Gör. Mustafa NARİN

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [bookcites](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

Yazarlar

Doç. Dr. Oğuzhan ÖZDEMİR
Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim
Teknolojileri Eğitimi,
oguzhanozdemir@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-5310-6605

Öğr. Gör. Yusuf KALINKARA
Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi,
yusufkalinkara@gmail.com,
ORCID: 0000-0001-6077-9800

Öğr. Gör. Mustafa NARİN
Bingöl Üniversitesi
mnarin@bingol.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7965-926X

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	13
Giriş.....	15
1. Temel Kavramlar ve Tarihçe	15
1.1. Temel Kavramlar.....	15
1.1.1. Eğitim.....	16
1.1.2. Öğretme.....	18
1.1.3. Öğretim.....	19
1.1.4. Öğrenme.....	20
1.1.5. Teknoloji	21
1.1.6. Eğitim Teknolojisi	23
1.1.7. Öğretim Teknolojisi	25
1.1.8. Öğretim Materyali.....	26
1.1.9. Öğretim Tasarımı	27
1.1.10. Yetiştirme	27
1.2. Tarihçe	28
1.2.1. Öğretim Teknolojilerinin Tarihsel Gelişimi.....	29
1.2.3. Öğretim Tasarımı ve Teknolojilerinin Tarihsel Gelişimi	32
1.2.4. Öğretim Tasarımı ve Materyal Geliştirmenin Tarihsel Gelişimi.....	33
2. Öğretim Tasarımı ve Materyal Geliştirme İlişkisi.....	34
2.1. Öğretim Tasarımı	34
2.2. Öğretim Materyali	35
2.3. Öğretim Tasarımı Açısından Öğretim Materyalleri.....	36
3. Eğitimde İletişim ve Etkileşim.....	38
3.1. İletişim Nedir?.....	38
3.2. İletişim Nasıl Kurulur?	39
3.3. İletişim Sürecinin Öğeleri	39

3.4. İletişimin Eğitimdeki Önemi	41
3.5. Etkileşim Nedir?.....	42
3.6. Etkileşimsel Uzaklık Kuramı	42
3.7. Öğrenci - Öğretmen Etkileşimi	44
3.8. Öğrenci - Öğrenci Etkileşimi	44
3.9. Öğrenci - İçerik Etkileşimi	44
3.10. Eğitimde Etkileşimin Önemi	45
4. Görsel Tasarım İlkeleri.....	45
4.1. Mesaj nedir?.....	45
4.2. Öğretimde Mesaj Tasarımı.....	46
4.3. Öğretimsel Mesaj Tasarım İlkeleri.....	46
4.4. Bilişsel Yük Kuramı	46
4.5. Çoklu Ortam Öğrenmenin Bilişsel Kuramı	47
4.6. Görsel Tasarım	49
4.7. Görsel Tasarım Öğeleri.....	50
4.8. Görsel Tasarım İlkeleri	51
5. Güncel Teknolojilerin Eğitimde Yansımaları.....	53
5.1. Nesnelerin İnterneti.....	55
5.3. Yapay Zekâ.....	57
5.5. Blokzincir	59
5.6. Bulut Bilişim	61
5.8. 3D Yazıcılar	63
5.10. Robotik Uygulamalar	65
5.12. Sanal Gerçeklik	66
5.14. Arttırılmış Gerçeklik.....	68
5.16. Metaverse	70
5.18. Giyilebilir Teknolojiler	72
5.20. Hologram Teknolojileri	74
6. Öğretim Teknolojileri ve Web 2.0 Araçları.....	75
6.1. Web Sitesi/Blog Oluşturma Araçları	77
6.2. İş Birlikli Çalışma Araçları.....	78
6.3. Sunum Hazırlama Araçları.....	79
6.4. Kelime Bulutu Araçları	80
6.5. Video ve Fotoğraf Düzenleme Araçları	81
6.6. Diyafram ve Kavram Haritası Araçları.....	82
6.7. Sosyal Medya, LMS, CMS Araçları.....	84

6.9. İnfografik Araçları	85
6.10. Animasyon Hazırlama Araçları	87
6.11. Ölçme ve Değerlendirme Araçları.....	88
6.12. Tersyüz Edilmiş Sınıf Araçları	89
6.13. Video Hazırlama ve Yayımlama Araçları.....	91
6.14. Oyun ve Oyunlaştırma Araçları	92
6.15. Arttırılmış ve Sanal Gerçeklik Araçları.....	94
6.16. Örnek Web 2.0 Uygulaması.....	98
7. Eğitim ve Öğretimde Dijitalleşen Roller	102
7.1. Dijitalleşen Eğitim Ortamı	104
7.1.1. Dijital Dönüşümün Eğitim ve Öğretimdeki Rolü	105
7.1.2. Dijitalleşen Öğrenme Ortamlarının Özellikleri	106
7.1.3. Yeni Öğretmen Roller ve Yetkinlikleri	108
7.1.4. Öğretmenlerin dijital teknolojileri kullanımı.....	113
7.1.5. Etkili Dijital Öğretim Stratejileri	114
7.2. Dijital Öğrenme Ortamlarında Öğrenci Roller	116
7.2.1. Öğrencilerin dijital yeterlilikleri ve becerileri.....	117
7.3. Dijital Öğrenme Ortamlarında Yönetici Roller.....	120
7.4. Dijital Öğrenme Ortamlarında Öğretmen Eğitimi.....	122
8. Materyallerin Değerlendirilmesi.....	125
8.1. Ölçme	126
8.1.1. Ölçme Türleri	128
8.1.2. Ölçme Araçlarında Bulunması Gereken Nitelikler	128
8.1.3. Eğitimde Kullanılan Ölçme Araçları	128
8.2. Değerlendirme	129
8.2.1. Ölçüte Göre Değerlendirme	130
8.2.2. Amaca Göre Değerlendirme Türleri	131
8.3. E-değerlendirme	133
8.4. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	135
9. Lumi Uygulamaları.....	137
9.1. Lumi Kurulumu	137
9.2. Agamoto (Görüntü Karıştır) (Agamoto (Image Blender)).....	144
9.2.1. Agamoto (Görüntü Karıştır) (Agamoto (Image Blender)) ve Eğitimde Kullanımı	144
9.2.2. Örnek Agamoto (Görüntü Karıştır) (Agamoto (Image Blender)) Uygulaması	146

9.3. Akordiyon (Accordion).....	151
9.3.1. Akordiyon ve Benzeri Araçlar ve Eğitimde Kullanımı	151
9.3.2. Örnek Akordiyon (Accerdion) Uygulaması	153
9.4. Anket (Questionnaire).....	157
9.4.1. Anket (Questionnaire) ve Eğitimde Kullanımı.....	157
9.4.2. Örnek Anket (Questionnaire) Uygulaması	158
9.5. AR Scavenger.....	163
9.5.1. AR Scavenger ve Eğitimde Kullanımı.....	163
9.5.2. Örnek AR Scavenger Uygulaması	164
9.6. Aritmetik Sınav (Arithmetic Quiz).....	169
9.6.1. Aritmetik Sınav (Arithmetic Quiz) ve Eğitimde Kullanımı.....	169
9.6.2. Örnek Aritmetik Sınav (Arithmetic Quiz) Uygulaması	170
9.7. Bilgi Kartları (Flashcards).....	174
9.7.1. Bilgi Kartlarının Eğitimde Kullanımı.....	174
9.7.2. Örnek Bilgi Kartları Uygulaması.....	174
9.8. Boşlukları Doldur (Fill in the Blanks)	181
9.8.1. Boşlukları doldur etkinliğinin eğitimde kullanımı.....	181
9.8.2. Örnek Boşlukları Doldur Uygulaması.....	182
9.9. Bulmaca (Crossword).....	190
9.9.1. Bulmaca (Crossword) ve Eğitimde Kullanımı.....	190
9.9.2. Örnek Bulmaca (Crossword) Uygulaması	191
9.10. Cevabı Tahmin Et (Guess the Answer).....	195
9.10.1. Cevabı Tahmin Et (Guess the Answer) ve Eğitimde Kullanımı.....	195
9.10.2. Örnek Cevabı Tahmin Et (Guess the Answer) Uygulaması.....	196
9.11. Çoklu Etkin Nokta Bul (Find Multiple Hotspots).....	200
9.11.1. Çoklu etkin nokta bulun eğitimde kullanımı	201
9.11.2. Örnek Çoklu Etkin Nokta Bul Uygulaması	201
9.12. Çoktan Seçmeli (Multiple Choice).....	209
9.12.1. Çoktan seçmeli sorular ve eğitimde kullanımı.....	210
9.12. Örnek Çoktan Seçmeli Uygulaması	211
9.13. Dallanma Senaryosu (beta) (Branching Scenario (beta)).....	219
9.13.1. Dallanma Senaryosu (beta) (Branching Scenario (beta)) ve Eğitimde Kullanımı.....	220

9.13.2. Örnek Dallanma Senaryosu (beta) (Branching Scenario (beta)) Uygulaması	221
9.14. Deneme (Essay).....	226
9.14.1. Deneme etkinliğinin eğitimde kullanımı	226
9.14.2. Örnek Deneme Uygulaması.....	227
9.15. Ders Sunumu.....	234
9.15.1. Ders Sunumu ve Eğitimde Kullanımı.....	234
9.15.2. Örnek Ders Sunumu Uygulaması	235
9.16. Dikte (Dictation).....	241
9.16.1. Dikte'nin eğitimde kullanımı.....	242
9.16.2. Örnek Dikte Uygulaması.....	242
9.17. Doğru/Yanlış Soru (True/False Question)	250
9.17.1. Doğru Yanlış Soru (TrueFalse Question) ve Eğitimde Kullanımı.....	250
9.17.2. Örnek Doğru/Yanlış Testleri Uygulaması	251
9.18. Dokümantasyon Aracı (Documentation Tool)	254
9.18.1. Dokümantasyon Aracı (Documentation Tool) ve Eğitimde Kullanımı	254
9.18.2. Örnek Dokümantasyon Aracı (Documentation Tool) Uygulaması.....	255
9.19. Etkileşimli Kitap (Interactive Book).....	261
9.19.1. Etkileşimli kitapların eğitimde kullanımı	262
9.19.2. Örnek Etkileşimli Kitap Uygulaması.....	263
9.20. Etkileşimli Video (Interactive Video).....	279
9.20.1. Etkileşimli videoların eğitimde kullanımı	280
9.20.2. Örnek Etkileşimli Video Uygulaması	281
9.21. Etkin Noktayı Bul (Find the Hotspot).....	292
9.21.1. Etkin noktayı bulun eğitimde kullanımı	293
9.21.2. Örnek Etkin Noktayı Bul Uygulaması.....	294
9.22. Görüntü Eşleştir (Image Pairing).....	304
9.22.1. Görüntü Eşleştir (Image Pairing) ve Eğitimde Kullanımı.....	304
9.22.2. Örnek Görüntü Eşleştir (Image Pairing) Uygulaması.....	305
9.23. Görüntü Etkin Noktaları (Image Hotspots).....	311
9.23.1. Görüntü Etkin Noktaları ve eğitimde kullanımı.....	311
9.23.2. Örnek Görüntü Etkin Noktaları Uygulaması.....	312
9.24. Görüntü Kaydırıcı (Image Slider)	320

9.24.1. Görüntü Kaydırıcı (Image Slider) ve Eğitimde	
Kullanımı.....	321
9.24.2. Örnek Görüntü Kaydırıcı (Image Slider) Uygulaması.....	322
9.25. Görüntü Seçimi (Image Choice).....	325
9.25.1. Görüntü Seçimi (Image Choice) ve Eğitimde Kullanımı ..	325
9.25.2. Örnek Görüntü Seçimi (Image Choice) Uygulaması.....	326
9.26. Görüntü Sıralama (Image Sequencing)	331
9.26.1. Görüntü Sıralama (Image Sequencing) ve Eğitimde	
Kullanımı.....	331
9.26.2. Örnek Görüntü Sıralama (Image Sequencing)	
Uygulaması.....	332
9.27. Görüntü Yan Yana Konumlandır (Image Juxtaposition).....	337
9.27.1. Görüntü Yan Yana Konumlandır (Image Juxtaposition)	
ve Eğitimde Kullanımı	337
9.27.2. Örnek Görüntü Yan Yana Konumlandır (Image	
Juxtaposition) Uygulaması.....	338
9.28. Grafik (Chart)	343
9.28.1. Grafik (Chart) ve Eğitimde Kullanımı	343
9.28.2. Örnek Grafik (Chart) Uygulaması.....	344
9.29. Hafıza Oyunu (Memory Game).....	348
9.29.1. Hafıza Oyunu (Memory Game) ve Eğitimde Kullanımı...348	
9.29.2. Örnek Hafıza Oyunu (Memory Card) Uygulaması.....	349
9.30. Information Wall	354
9.30.1. Information Wall ve Eğitimde Kullanımı.....	354
9.30.2. Örnek Information Wall Uygulaması	355
9.31. İletişim Kartları (Dialog Cards)	359
9.31.1. İletişim Kartlarının Eğitimde Kullanımı.....	360
9.31.2. Örnek İletişim Kartları Uygulaması.....	360
9.32. Kelime Setini Söyle (Speak the Words Set)	369
9.32.1. Kelime Setini Söyle (Speak the Words Set) ve	
Eğitimde Kullanımı	369
9.32.2. Örnek Kelime Setini Söyle (Speak the Words Set)	
Uygulaması.....	370
9.33. Kelimeleri Bul (Find The Words)	375
9.33.1. Oyunlar ve bulmacaların eğitimde kullanımı	376
9.33.2. Örnek Kelimeleri Bul Uygulaması	376

9.34. Kelimeleri İşaretle (Mark the Words)	386
9.34.1. Kelimeleri İşaretlemenin Eğitimde Kullanımı.....	386
9.34.2. Örnek Kelimeleri İşaretle Uygulaması	387
9.35. Kelimeleri Söyle (Speak the Words).....	394
9.35.1. Kelimeleri Söyle (Speak the Words) ve Eğitimde Kullanımı.....	394
9.35.2. Örnek Kelimeleri Söyle (Speak the Words) Uygulaması..	395
9.36. Kelimeleri Sürükle (Drag the Words)	399
9.36.1. Kelimeleri Sürükle (Drag the Words) ve Eğitimde Kullanımı.....	399
9.36.2. Örnek Kelimeleri Sürükle (Drag the Words) Uygulaması.....	400
9.37. KewAr Kodu (KewAr Code).....	403
9.37.1. KewAr Kodu (KewAr Code) ve Eğitimde Kullanımı.....	403
9.37.2. Örnek KewAr Kodu (KewAr Code) Uygulaması.....	404
9.38. Kişilik Testi (Personality Quiz)	408
9.38.1. Kişilik testlerinin eğitimde kullanımı	409
9.38.2. Örnek Kişilik Testi Uygulaması.....	409
9.39. Kolaj (Collage).....	419
9.39.1. Kolajın eğitimde kullanımı.....	420
9.39.2. Örnek Kolaj Uygulaması	421
9.40. Özet (Summary).....	428
9.40.1. Özeti eğitimde kullanımı.....	428
9.40.2. Örnek Özet Uygulaması	429
9.41. Paragrafları Sırala (Sort the Paragraphs).....	437
9.41.1. Paragrafları sıralanının eğitimde kullanımı	437
9.41.2. Örnek Paragrafları Sırala Uygulaması.....	438
9.42. Quiz (Soru Seti) (Quiz (Question Set)).....	446
9.42.1. Quiz (Soru Seti) ve Eğitimde Kullanımı	446
9.42.2. Örnek Quiz (Soru Seti) Uygulaması.....	447
9.43. Sanal Tur (360) (Virtual Tour (360)).....	456
9.43.1. Sanal Tur (360)'ın eğitimde kullanımı.....	457
9.43.2. Örnek Sanal Tur (360) Uygulaması	458
9.44. Ses (Audio).....	466
9.44.1. Ses (Audio) ve Eğitimde Kullanımı.....	466
9.44.2. Örnek Ses (Audio) Uygulaması	467

9.45. Sürükle ve Bırak (Drag and Drop)	469
9.45.1. Sürükle ve Bırak (Drag and Drop) ve Eğitimde Kullanımı.....	469
9.45.2. Örnek Sürükle ve Bırak (Drag and Drop) Uygulaması.....	470
9.46. Sütun (Column).....	480
9.46.1. Sütun etkinliğinin eğitimde kullanımı.....	480
9.46.2. Örnek Sütun Uygulaması	481
9.47. Şenlik Takvimi (Advent Calendar)	488
9.47.1. Şenlik takviminin eğitimde kullanımı	488
9.47.2. Örnek Şenlik Takvimi Uygulaması	489
9.48. Tek Seçimli Set (Single Choice Set).....	500
9.48.1. Tek Seçimli Set (Single Choice Set) ve Benzeri Araçlar ve Eğitimde Kullanımı	500
9.48.2. Örnek Tek Seçimli Set (Single Choice Set) Uygulaması	502
9.49. Zaman Çizelgesi (Timeline)	508
9.49.1. Zaman çizelgesinin eğitimde kullanımı	508
9.49.2. Örnek Zaman Çizelgesi Uygulaması	509
KAYNAKÇA	519

Şekil 9.49.14: Zaman Çizelgesi Şablonunun Görünümü

KAYNAKÇA

Abdul Hanid, M. F., Mohamad Said, M. N. H., Yahaya, N., & Abdullah, Z. (2022). Effects of augmented reality application integration with computational thinking in geometry topics. *Education and Information Technologies*, 27(7), 9485-9521.

Adetayo, A. J., Komolafe, R. S., & Olalere, J. O. (2022). Virtual learning and library usage during COVID-19 pandemic: The Adeleke University experience. *Journal of Library & Information Services in Distance Learning*, 16(1), 38-58.

Adıgüzel, A. (2020). Salgın sürecinde uzaktan eğitim ve öğrenci başarısını değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 253-271.

Adıgüzel, T., Gürbulak, N., & Sariçayır, H. (2011). Akıllı tahtalar ve öğretim uygulamaları/smart boards and their instructional uses. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 457-472.

Airasian, P.W. (1994). Classroom Assessment. Second Edition. Mc Graw Hill. Inc. New York

Akbulut, Y. (2017). Bilişsel yük kuramı ve çoklu ortam tasarımı. Ö. Özgür Dursun ve H. Ferhan Odabaşı (Ed.). *Çoklu Ortam* tasarımı içinde (s. 38-53). Pegem Akademi Yayıncılık.

Akgün, E., Maral, Ö. (2022). A systematic analysis on learning outcomes in researches using data mining method in distance education. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 2(4), 197-226. <https://doi.org/10.53694/bited.1131475>.

Akgün, E., Maral, Ö. (2022). A systematic analysis on learning outcomes in researches using data mining method in distance education. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 2(4), 197-226. <https://doi.org/10.53694/bited.1131475>.

Aktaş, E., & Bayram, B. Ortaokul öğrencilerinin okuduğunu anlamada özetleme stratejilerini kullanma becerilerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 6/1 2017 s. 346-360*

Aktaş, E., & Bayram, B. Ortaokul öğrencilerinin okuduğunu anlamada özetleme stratejilerini kullanma becerilerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 6/1 2017 s. 346-360*

Aktaş, V. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*.

Alabay, S. (2021). Hazırlık sınıflarında yabancı dil olarak Fransızca öğretimi için bir dahi saati (genus hour) önerisi: toonytool®. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 548-559.

Alakoç, Z. (2003). Matematik öğretiminde teknolojik modern öğretim yaklaşımları. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 43-49.

Aldossari, S., & Alsuhaibani, Z. (2021). Using Augmented Reality in Language Classrooms: The Case of EFL Elementary Students. *Advances in Language and Literary Studies*, 12(6), 1-8.

Alexander, B. (2006). Web 2.0: A new wave of innovation for teaching and learning?. *Educause review*, 41(2), 33-34.

Altay, E. (2021). *Ortaokul fen bilimleri ders kitaplarının görsel tasarım ilkeleri açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Altınar, E. C., Artut, P. D. (2017). İlkokulda gerçekçi matematik eğitimi ile gerçekleştirilen öğretimin öğrencilerin başarısına, görsel matematik okuryazarlığına ve problem çözme tutumlarına etkisi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1-19. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.279963>.

Altun, T., Filiz, T. (2020). Sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin eğitimine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 1(10), 1-22. <https://doi.org/10.24315/tred.537847>.

Altuntaş, O., & Karakaya, B. (2017). Disleksisi olan çocuklarda görsel algı becerilerinin, okuma becerileri üzerine etkisinin incelenmesi. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 5(3), 161-168.

Ampera, D., & Fibriasari, H. (2021). Implementation of Cloud Computing System in Learning System Development in Engineering Education Study Program. *International Journal of Education in Mathematics, Science, and Technology (IJEMST)*, 9(4), 728-740.

Anderson, P. (2007). What is Web 2.0?: ideas, technologies and implications for education (Vol. 1, No. 1, pp. 1-64). *Bristol: JISC*.

Anderson, T. (Ed.). (2008). *The theory and practice of online learning*. Athabasca University Press.

Angın, D. (2023). Investigation of the effect of mind and intelligence games on preschool children's attention and visual perception levels. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(25), 333-357. <https://doi.org/10.16953/deusosbil.1181847>.

Arends, R. I. (2014). *Learning to Teach (Ten Edition)*. Jakarta: McGraw-Hill Education.

Arıkan, A. (2008). *Grafik Tasarımda Görsel Algı*. Konya: Eğitim Akademi Yayınları.

Ari, R., Altınay, Z., Altınay, F., Dagli, G., & Ari, E. (2022). Sustainable management and policies: the roles of stakeholders in the practice of inclusive education in digital transformation. *Electronics*, 11(4), 585.

Armağan, H. (2021). Design and application of fuzzy set based assessment algorithm. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(9), 210-221. <https://doi.org/10.29130/dubited.1015317>.

Arslan Yürümezoğlu, H., Sezer, H., Şanlı, D., & Okumuş, H. (2021). COVID-19 pandemi süreci: Hemşire eğitimcilerin yeni rolleri ve öğrenen merkezli eğitim için öneriler. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 24(4), 571-585.

Arslan Yürümezoğlu, H., Sezer, H., Şanlı, D., & Okumuş, H. (2021). COVID-19 pandemi süreci: Hemşire eğitimcilerin yeni rolleri ve öğrenen merkezli eğitim için öneriler. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 24(4), 571-585.

Arslan, A., & Erdogan, I. (2021). Use of 3D printers for teacher training and sample activities. *International Journal of Progressive Education*, 17(3), 343-360.

Arvas, İ. S. (2022). Gutenberg galaksisinden meta evrenine: üçüncü kuşak internet, web 3.0. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 13(48), 53-70.

Assem, K., Turagulovna, A. G., Sharifullina, M. A., Bayakhmetovna, M. A., Rakhmetolinovna, A. G., & Kaiyrbekovich, O. M. (2022). Psychological and pedagogical innovative technologies for teaching english to university students. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 17(6), 1914-1924.

Ata, A., Arslan, M. (2021). 2000-2019 yılları arasında uzaktan eğitimde video kullanımı üzerine yapılan makalelerin incelenmesi. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 40(18), 2480-2499. <https://doi.org/10.26466/opus.864252>.

Atalay, N. (2022). Augmented reality experiences of preservice classroom teachers in science teaching. *International Technology and Education Journal*, 6(1), 28-42.

Atas, H., Gündüz, S. (2020). Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm.

Atkin, J.M ve Black, P., Coffey, J. (2001). Classroom assessment and the national science education standarts. *National Academy Pres*. Washington.

Avcı Yücel, Ü. & Ergün, E. (2015). Öğretim materyallerinin hazırlanması ve seçimi. E. Cabı (Ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (s. 50-71). Ankara: Pegem Akademi.

Aydin, H. (2021). A study of cloud computing adoption in universities as a guideline to cloud migration. *SAGE Open*, 11(3), 21582440211030280.

Aydoğdu, Ş. (2012). Öğretim tasarımı alanına yönelik bulanık küme tabanlı bir web ansiklopedisi uygulaması ve uygulamanın kullanılabilirliği. *Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı*.

Ayvacı, H. Ş., Sezer, K. (2019). Astronomi ile ilgili yapılan çalışmalara yönelik betimsel içerik. *International E-Journal of Educational Studies*, 5(3), 47-57. <https://doi.org/10.31458/iejes.480799>.

Ayvacı, H. Ş., Sezer, K. (2019). Astronomi ile ilgili yapılan çalışmalara yönelik betimsel içerik. *International E-Journal of Educational Studies*, 5(3), 47-57. <https://doi.org/10.31458/iejes.480799>.

Aziz, A. (2010). İletişime Giriş. İstanbul: Hiperlink Yayınları.

Azuma, R. T. (1997). A survey of augmented reality. *Presence: teleoperators & virtual environments*, 6(4), 355-385.

Baghestani, A., Rajabi, J., Azimkhani, A. (2019). Examination of the relationship between ethical leadership and self-efficacy of primary school teachers in tabadegan. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 223-233. <https://doi.org/10.25307/jssr.575122>.

Bağçeci B. ve Kılıç M. (2012).. Yabancı dil öğretiminde materyallerin tasarım ve hazırlama ilkeleri.

Bakırcı, H., Nurten, G. Ö. K., & Artun, H. (2021). Fen öğretiminde kullanılan hologram uygulamalarına yönelik fen bilimleri öğretmenlerinin görüşleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(4), 1334-1348.

Balaban Dagal, A., & Bayindir, D. (2019). Validity and reliability study of effects of digital games in early ages scale - Erken yaşlarda dijital oyunların etkileri ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 9(4), 979-1000.

Balay, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 61-82.

Balaydın, H. T., Altınok, O. (2018). Poe strategy in science education in Turkey: A meta-synthesis. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 427-444. <https://doi.org/10.34086/rteusbe.500872>.

Bal-Nayman, H. (2020). *İngilizce öğretmenlerinin öğretim ilke ve yöntemlerine ilişkin görüş ve deneyimleri* (Doctoral dissertation).

Bandura, A. (2000). Self-efficacy: The foundation of agency. *Control of human behavior, mental processes, and consciousness: Essays in honor of the 60th birthday of August Flammer*, 16.

Bane, R., & Hollerer, T. (2004, November). Interactive tools for virtual x-ray vision in mobile augmented reality. *In Third IEEE and ACM international symposium on mixed and augmented reality* (pp. 231-239). IEEE.

Barak, M., Lipson, A., & Lerman, S. (2006). Wireless laptops as means for promoting active learning in large lecture halls. *Journal of research on Technology in Education*, 38(3), 245-263.

Baran, H. (2020). Açık ve uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, AUAd*, 6(1), 28-40.

Barata, G., Gama, S., Jorge, J., & Gonçalves, D. (2013, October). Improving participation and learning with gamification. *In Proceedings of the First International Conference on gameful design, research, and applications* (pp. 10-17).

Barbee, S. S. (2017). *Integrative technology-enhanced physical education: an exploratory study with elementary school students*. ProQuest LLC. 789 East Eisenhower Parkway, PO Box 1346, Ann Arbor, MI 48106.

Barry, D. M., Kanematsu, H., & Fukumura, Y. (2010). Problem Based Learning in Metaverse. *Online Submission*.

Bates, R. H. (2015). *When things fell apart*. Cambridge University Press.

Bayır, M. (2020). Öğretmenin benimsediği değerlerin öğrenme sürecine etkisi. *NOSYON: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, (4), 14-24.

Baykul, Y., (1992). Eğitim sisteminde değerlendirme. *Hacettepe Ünv. Eğitim Fak. Dergisi*, S. 7, Ankara.

Baz, B. (2021). Covid-19 salgını sürecinde öğrencilerin olası öğrenme kayıpları üzerine bir değerlendirme. *Temel Eğitim*, 1(3), 25-35. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.3.1.3>.

Becer, E. (2002). *İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Belmonte, J. L., Guerrero, A. J. M., Núñez, J. S. P., Sánchez, S. P. (2019). Analysis of the productive, structural, and dynamic development of augmented reality in higher education research on the web of science. *Applied Sciences*, 24(9), 5306. <https://doi.org/10.3390/app9245306>.

Bergmann, J., & Sams, A. (2012). Flip your classroom: Reach every student in every class every day. *International society for technology in education*.

Bernard, P., & Mendez, J. D. (2020). Drawing in 3D: Using 3D printer pens to draw chemical models. *Biochemistry and Molecular Biology Education*, 48(3), 253-258.

Bernard, R. M., Abrami, P. C., Lou, Y., Borokhovski, E., Wade, A., Wozney, L., ... & Huang, B. (2004). How does distance education compare with classroom instruction? *A meta-analysis of the empirical literature. Review of educational research*, 74(3), 379-439.

Bertiz, Y., Kırmacı, Ö., & Aslan, B. (2023). Acil durum uzaktan öğretim sürecinde bir üniversite profili. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 620-635.

Billinghurst, M., & Kato, H. (2002). Collaborative augmented reality. *Communications of the ACM*, 45(7), 64-70.

Bimber, O., & Raskar, R. (2005). Spatial augmented reality: merging real and virtual worlds. *CRC press*.

Bishop, J., & Verleger, M. A. (2013, June). The flipped classroom: A survey of the research. *In 2013 ASEE Annual Conference & Exposition* (pp. 23-1200).

Blayone, T. J., Mykhailenko, O., vanOostveen, R., Grebeshkov, O., Hrebeshkova, O., & Vostryakov, O. (2018). Surveying digital competencies of university students and professors in Ukraine for fully online collaborative learning. *Technology, Pedagogy and Education*, 27(3), 279-296. doi:10.1080/147593 9X.2017.1391871

Bloom, B. (1956). Bloom's taxonomy.

Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. (1956). Handbook I: cognitive domain. *New York: David McKay*.

Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: Cognitive and Affective Domain*. David McKay, New York.

Bossing, N. L. (1953) Orta Dereceli Okullarda Öğretim (Çev. Necmi Sarı) Cilt I Millî Eğitim Basımevi, İstanbul. *Ali Göçer, Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme*.

Boulos, M. N. K., Hetherington, L., & Wheeler, S. (2007). Second Life: an overview of the potential of 3-D virtual worlds in medical and health education. *Health Information & Libraries Journal*, 24(4), 233-245.

Boz, S., Özcan, H., Bostan Sarıoğlan, A. (2023). Ortaokul öğrencilerinin basınç konusu ile ilgili bilgilerini ölçmeye yönelik bir başarı testinin geliştirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 19(10), 14-29. <https://doi.org/10.29129/inujse.1178479>.

Bozkurt, B., Bülbül, F., Demir, H. (2014). Dikte ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. *Electronic Turkish Studies*, 9(6).

Bozkurt, S. S. (2017). Özel eğitimde dijital destek: Yardımcı teknolojiler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 37-60.

Bozpolat, E., Arslan, A. (2018). Öğretmen adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersine ilişkin görüşleri. *E-International Journal of Educational Research*, 3(9), 60-84. <https://doi.org/10.19160/ijer.463977>.

Bransford, J. D., Brown, A. L., & Cocking, R. R. (2000). How people learn (Vol. 11). *Washington, DC: National academy press*.

Brooks, J.G ve Brooks, M.G. (1999). In search of understanding: The case for constructivist classrooms. association for supervision and curriculum development. *Virginia USA*.

Brun, M., ve Hinostroza, J. E. (2014). Learning to become a teacher in the 21st century: ICT integration in initial teacher education in Chile. *Educational Technology & Society*, 17(3), 222-238.

Bulduk, B. (2015). Etkileşimli medya ve öğretim ortamlarında tasarım geliştirme süreci. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (16), 47-63.

Buyya, R., Yeo, C. S., Venugopal, S., Broberg, J., & Brandic, I. (2009). Cloud computing and emerging IT platforms: Vision, hype, and reality for delivering computing as the 5th utility. *Future Generation computer systems*, 25(6), 599-616.

Cabı, E. (2018). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Ankara: Pegem Akademi.

Camacho, V. L., de la Guía, E., Olivares, T., Flores, M. J., & Orozco-Barbosa, L. (2020). Data capture and multimodal learning analytics focused on engagement with a new wearable IoT approach. *IEEE Transactions on Learning Technologies*, 13(4), 704-717.

Canbeldek, M. (2020). *Erken çocukluk eğitiminde üreten çocuklar kodlama ve robotik eğitim programının etkilerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı.

Carretero, S., Vuorikari, R., & Punie, Y. (2017). DigComp 2.1: The digital competence framework for citizens.

Casakin, H., Timmeren, A. V. (2014). Analogies as creative inspiration sources in the design studio: The teamwork. *AJA*, 1(1), 51-64. <https://doi.org/10.30958/aja.1-1-4>.

Cihangir, H. H. (2021). *Youtube'un eğitim ortamı olarak kullanımının izleyici ve eğitmen bağlamında incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Conderman, G., Van Laarhoven, T., Johnson, J., & Liberty, L. (2020). Wearable technologies for anxious adolescents. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 94(1), 1-7.

Conderman, G., Van Laarhoven, T., Johnson, J., & Liberty, L. (2021). Wearable technologies for students with disabilities. *Support for Learning*, 36(4), 664-677.

Cuban, L. & Jandrić, P. (2015). The dubious promise of educational technologies: Historical patterns and future challenges. *Sage Journals*. Vol 12, Issue 3-4, 2015.

Çağan, M. (2005). *Sizin Renkleriniz*. İstanbul: Bir Harf Yayınları.

Çakan, M. (2011). Eğitim sistemimizde yaygın olarak kullanılan test türleri. S. Tekindal (Dü.) içinde, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (s. 91-126). Ankara: Pegem Akademi.

Çalapkulu, Ç. (2018). *Kişiler arası iletişim sürecinde romantik eşlerde iletişim ötesi iletişim aktörlerinin kullanımı: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi öğrenci örneği*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çam, E., & KIYICI, M. (2022). The impact of robotics assisted programming education on academic success, problem solving skills and

motivation. *Journal of Educational Technology and Online Learning*, 5(1), 47-65.

Çatar, B., & Özdilek, Z. (2022). Türkiye’de ASSURE öğretim tasarımı modeli alanında yayımlanan araştırmaların betimsel içerik analizi. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 5(2), 123-144.

Çavas, B., Güney, L. Ö., Karagöz, E., & Çavas, P. (2020). More than playing a toy: The effects of lego mindstorms on the students’perceptions about scientists. *Science Education International*, 31(1), 92-103.

Çelik, S. (2020). *Okul öncesi öğretmenlerine yönelik olarak geliştirilen yüz yüze ve web tabanlı doğal öğretim öğretmen eğitimi programı (ODÖP)’nın etkililiğinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çetinkaya, G., Şentürk, R., & Dikici, A. (2020). Özetleme stratejilerinin kullanımı ile özetleme başarımı arasındaki ilişki. *Journal of Language Education and Research*, 6(2), 583-600.

Çetinkaya, Z. (2005). Basit tekrar ve alıştırmalar yoluyla sözcük öğretimi. *Dil Dergisi*, Sayı 130, Sayfa 75.

Çifçi, C. (2019). *Kolaj tekniğiyle yapılan portre çalışmalarında proje tabanlı öğrenmenin öğrenci başarısına ve tutumuna etkisi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi.

Çiftçi, Ö., Çeçen, M. A., & Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (elektronik)*, 6(22), 206-219.

Çoşğun, V., & Satıcı, A. F (2017). Çoklu ortam öğrenmede konu dışı işleminin azaltılması ilkelerinin öğrenenlerin bilişsel yük, geri getirme ve transfer performanslarına etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-14.

Dalgarno, B., & Lee, M. J. (2010). What are the learning affordances of 3-D virtual environments?. *British Journal Of Educational Technology*, 41(1), 10-32.

Daşdemir, İ., Doymuş, K. (2012). The effect of using animation on primary science and technology course students’academic achievement, retention of knowledge and scientific process skills. *Pegegog*, 3(2), 33-42. <https://doi.org/10.14527/c2s3m4>.

Daşpınar, S., Bayrak, T. (2021). Pandemi döneminde temassız teknolojilerin kullanılması üzerine bir araştırma: QR kod örneği. *CTC 2021 Proceedings Book*. <https://doi.org/10.17932/ctc.2021/ctc21.086>.

Davis, N. (2003). Technology in Teacher Education in the USA: what makes for sustainable good practice?. *Technology, Pedagogy and Education*, 12(1), 59-84.

Demirel, Ö., & Kiroğlu, K. (2019). *Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Pegem Akademi.

Deryakulu, D. (1992). Eğitim iletişimi kavramı. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 25(2), 787-794.

Dicheva, D., Dichev, C., Agre, G., & Angelova, G. (2015). Gamification in education: A systematic mapping study. *Journal Of Educational Technology & Society*, 18(3), 75-88.

Dick, W., Carey, L., & Carey, J. (1996). *The systematic design of instruction*. Glenview, IL: Scott, Foresman.

Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2005). *The systematic design of instruction*.

Dinger, K. (2021). *Resim-iş öğretmen adaylarının sanal müze kullanımına yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Doğan, D. (2019). *Üç-boyutlu çok-kullanıcılı sanal ortamlarda probleme dayalı öğrenme yaklaşımına göre öğretim tasarımı süreci*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı.

Douglas, S. (2017). Preparing Teachers For A 21st Century Classroom. 19 Ekim Tarihinde [Http://www.P21.Org/News-Events/P21blog](http://www.P21.Org/News-Events/P21blog) adresinden Erişildi.

Düzyol, E., Yildirim, G., & Özyılmaz, G. (2022). Investigation of the effect of augmented reality application on preschool children's knowledge of space. *Journal of Educational Technology and Online Learning*, 5(1), 190-203.

Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random house.

Efendioğlu, A. (2019). *Öğretim teknolojileri tasarım modelleri*. Tuğba Yanpar Yelken (Ed.). Öğretim teknolojileri içinde (s. 25-44). Anı Yayıncılık.

Eger, L., Klement, M., PISOŇOVÁ, M., & Petrová, G. (2018). Different user groups of university students and their ICT competence: Evidence from three countries in central Europe. *Journal of Baltic Science Education*, 17(5), 851-866. Erişim adresi: http://www.scientiasocialis.lt/jbse/files/pdf/vol17/851-866.Eger_JBSE_Vol.17_No.5.pdf

El Mhouthi, A., Erradi, M., & Nasseh, A. (2018). Using cloud computing services in e-learning process: Benefits and challenges. *Education and Information Technologies*, 23, 893-909.

Emirtekin, E. (2019). *Eğitsel videolardaki sorulara yönelik geri bildirim türünün Öğretmen adaylarının başarı ve bilişsel yüklerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Erden, M. K., & Uslupehlivan, E. (2020). Eğitimde teknoloji kullanımının bugünü ve geleceğine ilişkin öğretmen adaylarının düşüncelerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 109-126.

Erdogan, F. (2019). Effect of cooperative learning supported by reflective thinking activities on students' critical thinking skills. *Eurasian Journal of Educational Research*, 19(80), 89-112.

Ergin, A. ve Birol, C. (2000). Eğitimde İletişim. Anı Yayıncılık, 224s Ankara.

Ergün, C. (2012). Temel sanat eğitiminde ve çağdaş sanatta kolaj-fotomontaj. *Sanat-Tasarım Dergisi*, 1(3), 5-19.

Ergün, R., & Aykal, F. D. (2022). Herman Hertzberger'in tasarım kavramı ile tek tip ilköğretim yapı tasarımlarının karşılaştırılması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(81), 166-183.

Erişim adresi: <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2021/kuresel-salginda-egitim-ve-ogretim-surelerine-yonelik-uygulamalar-kilavuzu-2021.pdf>

Erken, S. (2008). *Klinisyen hemşirelerle akademisyen hemşireler arasındaki iletişim örüntüsünün incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Erkuş, A. (2006). Sınıf öğretmenleri için ölçme ve değerlendirme: Kavramlar ve uygulamalar. Ankara: Ekinoks Yayınları

Erkuş, A. (2012). Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Ermiş, K. (2020). *Eğitsel videolarla desteklenen harmanlanmış öğretim tasarımının öğretmen adaylarının derse yönelik güdülenmelerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ersöz, B. (2020). Yeni nesil web paradigması-web 4.0. *Bilgisayar Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 58-65.

Ertmer, P. A., ve Ottenbreit-Leftwich, A. T. (2010). Teacher technology change: How knowledge, confidence, beliefs, and culture intersect. *Journal of Research on Technology in Education*, 42(3), 255-284.

Ertmer, P., & Newby, T. (2013). Behaviorism, cognitivism, and constructivism: Connecting yesterday theories to today's contexts. *Performance Improvement Quarterly*, 65-71.

Ertürk, S. (2017). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Edge Akademi.

Esen, E., Elibol, G. C. (2023). 2.5 Dimentional experiences in presentation techniques in interior arhitecture and environmental design education. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 3(13), 604-622. <https://doi.org/10.7456/tojdac.1290146>.

Eylem, Oruç., & Acat, M. B. (2020). Sınıf ortamında güç paylaşımı ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 197-206.

Ezgi, İ., & Arslanbaş, F. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak uzaktan öğretiminde iletişim odaklı web 2.0 araçları ve uygulama örnekleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (Özel Sayı), 228-249.

Fekete, D. L., & Kiss, A. (2023). Toward building smart contract-based higher education systems using zero-knowledge ethereum virtual machine. *Electronics*, 12(3), 664.

Fer, S. (2015). Öğretim Tasarımı (3. Baskı). Ankara, Türkiye: Anı Yayıncılık.

Freeman, S., Eddy, S. L., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., Jordt, H., & Wenderoth, M. P. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. *Proceedings of the national academy of sciences*, 111(23), 8410-8415.

Gagne, R. M., & Briggs, L. J. (1974). Principles of instructional design. *Holt, Rinehart & Winston*.

Gagné, R. M., Briggs, L. J., & Wager, W. W. (1992). Principles of Instructional Design. *Orlando: Holt, Rinehart and Winstone*.

Garrison, D. R., & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *The Internet And Higher Education*, 7(2), 95-105.

George Reyes, C. E. (2020). Perception of high school students about using Metaverse in augmented reality learning experiences in mathematics. *Pixel-Bit, Revista de Medios y Educacion*, 58, 143–159. doi:10.12795/PIXELBIT.74367.

Gercek, H., Aytar, A., Aytar, A. (2023). Evaluation of distance education perspectives and satisfaction of distance education students during the covid-19 pandemic process. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(7), 198-207. <https://doi.org/10.46237/amusbfd.1050250>

Ghuloum, H. (2010). 3D hologram technology in learning environment. In Informing science & IT education conference (Vol. 693, p. 704). *Informing Science Institute Santa Rosa, CA*.

Gipps, C. (1994). Beyond Testing: Towards a Theory of Educational Assessment. Routledge Falmer Press. Philadelphia. USA.

González-Reyes, N., Ibáñez-Acevedo, P., Inostroza, M., Strickland, B. (2021). Exploratory action research: Teaching EFL vocabulary to deaf students through the use of visual aids. *Colomb. appl. linguist. j*, 1(23), 94-116. <https://doi.org/10.14483/22487085.16125>.

Gorev, P. M., Telegina, N. V., Karavanova, L. Z., Feshina, S. S. (2018). Puzzles as a didactic tool for development of mathematical abilities of junior schoolchildren in basic and additional mathematical education. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 14(10), em1602. <https://doi.org/10.29333/ejmste/93675>.

Gosine, L., Kean, B., Parsons, C., & McSweeney, M. B. (2021). Using a 3D food printer as a teaching tool: Focus groups with dietitians, teachers, and nutrition students. *Journal of Food Science Education*, 20(1), 18-25.

Guo, H. ve Gao, W. (2022). Metaverse-powered experiential situational english-teaching design: An emotion-based analysis method. *Frontiers in Psychology*, 13, 859159. doi:10.3389/FPSYG.2022.859159.

Güler, N. (2011). Eğitimde ölçme ve değerlendirme.

Gülle, M. (2010). 2005 İlköğretim 7'nci sınıf matematik programında yer alan ölçme araçları hakkında öğretmen ve öğrenci görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gülle, T., Bayraktar, H. (2023). Eğitimde akıl ve zekâ oyunları kullanımının faydaları. *ASRJOURNAL*, Cilt 8 Sayı 48(Cilt 8 Sayı 48), 2582-2594. <https://doi.org/10.29228/asrjournal.68927>.

Gülle, T., Bayraktar, H. V. (2023). Eğitimde akıl ve zekâ oyunları kullanımının faydaları. *Academic Social Research Journal*, 8(48), 2582-2594. <https://doi.org/10.29228/asrjournal.68927>.

Gültekin, M., Aktay, E. G. (2014). İlk okuma yazma öğretiminde dikte çalışmaları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 23-41.

Güneş, G., & Erkan, S. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının öğrenme stillerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 13-24.

Güngör, D. C., Orgun, F., & Özkütük, N. (2023). Hemşirelik eğitimine değişen ve gelişen teknolojilerin yansımaları. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 10(1), 155-161.

Gürel, S., & Ok, M. A. (2021). COVID-19 salgın sürecinin, sağlık eğitimi alan öğrencilerin beslenme alışkanlıkları, fiziksel aktivite ve vücut ağırlıkları üzerine etkisinin saptanması. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD*, 6.

Gürer, M. , Tekinarslan, E. & Yavuzalp, N. (2016). Opinions of instructors who give lectures online about distance education. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7 (1) , 47-78 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tojqi/issue/21410/229459>

Gürman, Ü. (2019). *Arduino ile müzik eğitiminde materyal tasarımı*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güven, İ. (2004). Etkili bir öğretim için öğretmenden beklentiler. *Milli Eğitim Dergisi*, 164(32), 127-141.

Güven, M. (2022). *Çevrim içi canlı derslerde öğrenci ve öğretmen arasındaki diyalogun transaksiyonel uzaklık kuramı bağlamında incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Haladyna, T.M. (1999). *A Complete Guide to Student Grading*. Allyn and Bacon. *A Viacom Company*. Boston.

Hanna, R., Rohm, A., & Crittenden, V. L. (2011). We're all connected: The power of the social media ecosystem. *Business horizons*, 54(3), 265-273.

Harkema, R. (2017). What is Formative Assessment? - Strategies & <https://study.com/academy/lesson/what-is-formative-examples-assessment-strategies-examples.html>. Hopkins, C.D., & Antes, R.L. (1990). *Classroom Measurement and Evaluation*.

Hattie, J. A. C. (2012). *Visible learning for teachers. Maximizing Impact On Achievement*. Oxford, UK: Routledge.

Hazar, D., & Keşan, C. (2021). 3B hologram destekli lineer cebir öğretimine ilişkin öğrenci görüşleri. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 10(3), 195-211.

He, K., Zhang, X., Ren, S., & Sun, J. (2016). Deep residual learning for image recognition. *In Proceedings of the IEEE conference on computer vision and pattern recognition* (pp. 770-778).

Hill, J., Ogle, K., Santen, S. A., Gottlieb, M., Artino, A. R. (2022). Educator's blueprint: A how-to guide for survey design. *AEM Education and Training*, 4(6). <https://doi.org/10.1002/aet2.10796>.

Hotaman, D., & Erdoğan, N. (2022). Görsel sanatlar dersinde farklı eskiz çalışmalarına ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Ulakbilge*, 79 s. 1209-1221. doi: 10.7816/ulakbilge-10-79-02

Howland, J. L., Jonassen, D. H., & Marra, R. M. (2013). *Meaningful learning with technology: Pearson new international edition*. Pearson Higher Ed.

Huang, A. Y., Lu, O. H., & Yang, S. J. (2023). Effects of artificial Intelligence-Enabled personalized recommendations on learners' learning engagement, motivation, and outcomes in a flipped classroom. *Computers & Education*, 194, 104684.

Hwang, G. J., & Wu, P. H. (2014). Applications, impacts and trends of mobile technology-enhanced learning: a review of 2008–2012 publications in selected SSCI journals. *International Journal of Mobile Learning and Organisation*, 8(2), 83-95.

IBM İş Değerleri Enstitüsü (IBM Institute for Business Value). (2019). Digital transformation: Creating new business models where digital meets physical. Retrieved from <https://s3-us-west-2.amazonaws.com/itworldcanada/archive/Themes/Hubs/Brainstorm/digital-transformation.pdf>

Ifdil, I., Situmorang, D. D. B., Firman, F., Zola, N., Rangka, I. B. ve Fadli, R. P. (2022). Virtual reality in Metaverse for future mental health-helping profession: an alternative solution to the mental health challenges of the COVID-19 pandemic. *Journal of Public Health*, 1–2. doi:10.1093/PUBMED/FDAC049.

ISTE (International Society for Technology in Education). (2015). About ISTE. <http://www.iste.org/about> adresinden 30 Kasım 2015 tarihinde alınmıştır. ISTE Standards-T. (2008).

ISTE standards: Teachers. http://www.iste.org/docs/pdfs/20-14_ISTE_Standards-T_PDF.pdf adresinden 13 Aralık 2015 tarihinde alınmıştır.

Işık, Z. (2023). Investigation of primary school teachers' views on the use of web 2.0 tools in elementary education. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*. <https://doi.org/10.51960/jitte.1197621>.

İhtiyaryer, B. (2018). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde görev odaklı yaklaşım açısından kelime öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İlkörücü, Ş., Broutın, M. (2022). Evaluation of pre-service science teachers' visual and cognitive constructions of a line graph. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(35), 647-668. <https://doi.org/10.19171/uefad.1099612>.

İnceoğlu, M. (2010). Tutum algı iletişim. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları, No:69.

İşbulan, O., Arslan, E., Alkaya, E., & Selvi, G. (2020). Eğitim bilişim ağı'nda (EBA) yer alan çoklu ortam uygulamalarının çoklu ortam

öğrenme ilkeleri açısından değerlendirilmesi. *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 182-196.

İşman; A., (2006). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Ankara: Pegema Yay.

James H. Stronge, Leslie W. Grant & Xianxuan Xu (2015). The Changing Roles Of Teachers: What Research Indicates. Part 2 Of 2. 19 Ekim 2018 Tarihinde [Http://Www.P21.Org/News-Events/P21blog](http://Www.P21.Org/News-Events/P21blog) Adresinden Erişildi.

Jan, H. (2017). Teacher of 21st century: Characteristics and Development. *Research On Humanities And Social Scince* . Vol.7, No.9, 201.

Januszewski, A., & Molenda, M. (Eds.). (2013). Educational technology: A definition with commentary. Routledge.

JISC (2007). Effective practice with e-Assessment. Retrieved from <http://www.webarchive.org.uk/wayback/archive/20140615085433/http://www.jisc.ac.uk/media/documents/themes/elearning/effpraceassess.pdf>

JISC. (2010). Effective assessment in a digital age a guide to technology-enhanced assessment and feedback. Retrieved from http://www.webarchive.org.uk/wayback/archive/20140614115719/http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/elearning/digiassass_eada.pdf

Johnson, B., Kiviniemi, M. (2009). The effect of online chapter quizzes on exam performance in an undergraduate social psychology course. *Teaching of Psychology*, 1(36), 33-37. <https://doi.org/10.1080/00986280802528972>.

Johnson, J., Conderman, G., Van Laarhoven, T., & Liberty, L. (2022). Wearable technologies: a new way to address student anxiety. *Kappa Delta Pi Record*, 58(3), 124-129.

Kalelioğlu, F. (2015). Temel kavramlar. Emine Cabı (ed.), Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (ss. 2-13). Ankara: Pegem Akademi.

Kan, A. (2006). Ölçme Araçlarında Bulunması Gereken Nitelikler. (Ed. H. Atılgan) Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme (5. Baskı), (23-80). Ankara: Anı Yayıncılık.

Kan, A., Kara, T. T. (2020). New dimension in inhaler technical training: Puzzle. *Asthma Allergy Immunol*, 2(18), 59-65. <https://doi.org/10.21911/aai.498>.

Kandemir, B. (2021). *Farklı etkileşimsel uzaklık düzeylerinin öğrencilerin sosyal, bilişsel ve öğretimsel bulunuşluk algıları ile akademik başarılarının etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Üniversitesi

Kanematsu, H., Fukumura, Y., Barry, D. M., Sohn, S. Y. ve Taguchi, R. (2010). Multilingual discussion in metaverse among students from the USA, Korea and Japan. *14. International Conference on Knowledge-Based and Intelligent Information and Engineering Systems* içinde (ss. 200–209). <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000289445700022> adresinden erişildi.

Kapan, K., & Üncel, R. (2020). Gelişen web teknolojilerinin (web 1.0-web 2.0-web 3.0) Türkiye turizmine etkisi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 276-289.

Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2009). The fairyland of Second Life: Virtual social worlds and how to use them. *Business horizons*, 52(6), 563-572.

Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business horizons*, 53(1), 59-68.

Kapp, K. M. (2012). The gamification of learning and instruction: game-based methods and strategies for training and education. *John Wiley & Sons*.

Karabacak, Z., & Sezgin, A. (2019). Türkiye’de dijital dönüşüm ve dijital okuryazarlık. *Türk İdare Dergisi*, 319-342.

Karaca, E (2015). Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin madde ve test özelliklerinin karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (10).

Karaçolak, M. (2022). Sınıf öğretmenlerinin teknoloji kullanımı yeterliklerine ilişkin algıları.

Karadeniz, C. (2022). Müzecilik yaklaşımlarıyla yeni normalde çocuk müzeleri. *Uluslararası Müze Eğitimi Dergisi*, 1(4), 55-69. <https://doi.org/10.51637/jimuseumed.876138>

Karaman, G. E., & Gülcü, A. (2021). *Canlı Dersler ve Etkileşim*. İstanbul: Gazi Kitapevi.

Karasar, Ş. (2004). Eğitimde yeni iletişim teknolojileri internet ve sanal yüksek eğitim. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*.

Karataş, E. (2018). Developing Ethereum blockchain-based document verification smart contract for Moodle learning management system. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 11(4), 399-406.

Karatay, H., & Kartallıoğlu, N. (2019). Moğol öğrencilerin Türkiye ve Türkçe algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1016-1028.

Karatay, H., Güngör, H., Sema, O., & Kevser Kübra, B. (2013). 6-7 ve 8. sınıf öğrencilerinin özetleme becerileri.

Karowski, C. F. (2020). See3D: 3D printing for people who are blind. *Journal of Science Education for Students with Disabilities*, 23(1), n1.

Kocaman-Karoğlu, A., Bal-Çetinkaya K., & Çimşir, E. (2020). Toplum 5.0 sürecinde Türkiye’de eğitimde dijital dönüşüm. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 147-158.

Kato, H., Billingham, M., Poupyrev, I., Imamoto, K., & Tachibana, K. (2000, October). Virtual object manipulation on a table-top AR environment. *In Proceedings IEEE and ACM International Symposium on Augmented Reality (ISAR 2000)* (pp. 111-119). Ieee.

Katz, M. L., & Shapiro, C. (1985). Network externalities, competition, and compatibility. *The American economic review*, 75(3), 424-440.

Kay, R., Knaack, L., & Petrarca, D. (2009). Exploring teachers perceptions of web-based learning tools. *Interdisciplinary Journal of E-Learning and Learning Objects*, 5(1), 27-50.

Kaya, S. & Elgün, A. (2015). The influence of instructional games in science teaching on primary students’achievement. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (1) , 329-342. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/22600/241448>

Kayıkçı, M. (2006). *İlköğretim Türkçe, sosyal bilgiler, fen bilgisi ve matematik ders kitaplarında görsel tasarım sorunları*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kemp, J. E., Morrison, G. R., & Ross, S. M. (1994). *Designing effective instruction*, Englewood Cliffs, NJ: Merrill.

Kılıç, K., & İnce, M. L. (2019). Antrenörlerin kullandıkları öğretim yöntemleri ölçeği-sporcu sürümünün (AKÖY-SPORCU) geliştirilmesi. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJ-SETS*, 5(3), 119-128.

Kırımlı, H., & Demirezen, S. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin web 2.0 teknolojilerine yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (62), 527-558.

Kilit, B., Güner, P. (2021). Perspectives of mathematics teachers regarding web-based distance education in mathematics courses. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(9), 85-102. <https://doi.org/10.18506/anemon.803167>.

Kim, C., Kim, M. K., Lee, C., Spector, J. M., ve DeMeester, K. (2013). Teacher beliefs and technology integration. *Teaching and Teacher Education*, 29, 76-85.

Kirschner, P. A., & van Merriënboer, J. J. (2013). Do learners really know best? Urban legends in education. *Educational Psychologist*, 48(3), 169-183.

Koca, Y. S. (2009). Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin kişilik özellikleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

Kocaman, O., Cumaoğlu, G. (2014). The effect of educational software (denis) and games on vocabulary learning strategies and achievement. *EB*, 176(39). <https://doi.org/10.15390/eb.2014.3704>.

Koçer, H., Karakurum, T. (2020). Farklı eğitim modeli uygulayan okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin eğitim programlarının değerlendirilmesine ilişkin görüşleri. *Turkish Studies, Volume 15 Issue 1(Volume 15 Issue 1)*, 239-260. <https://doi.org/10.29228/turkishstudies.39392>.

Koehler, M., & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)? *Contemporary issues in technology and teacher education*, 9(1), 60-70.

Komşul, M. Z. (2012). *Zihinsel engelli çocukların eğitiminde sanal gerçeklik teknolojisinin kullanılması ve örnek bir uygulama geliştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kozma, R. B. (2008). Comparative analysis of policies for ICT in education. *International handbook of information technology in primary and secondary education*, 1083-1096.

Köde, K. & Çoklar, A. N. (2020). Öğretmenlerin dijital ve dijital olmayan materyalleri seçim ve kullanım kriterlerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18 (2), 893-909. DOI: 10.37217/tebd.799527

Kökhan, S., & Özcan, U. (2018). 3D yazıcıların eğitimde kullanımı. *Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 80-85.

Kshetri, N. (2021). Can blockchain address the challenges of trust in the art market? *Journal of Business Research*, 133, 1-14.

Kubincová, Z., Homola, M., Janajev, R. (2012). Tool-supported assessment of wiki-based assignments. *Proceedings of the 4th International Conference on Computer Supported Education*. <https://doi.org/10.5220/0003921900580067>.

Kuhail, M. A., Alturki, N., Alramlawi, S., & Alhejori, K. (2023). Interacting with educational chatbots: A systematic review. *Education and Information Technologies*, 28(1), 973-1018.

Kuloğlu, A. (2019). Öğretmen adaylarına göre öğretim teknolojileri ve materyal tasarım dersi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 6(1), 33-44.

Kultaş, E., Ulusoy, M. (2022). Kelime Oyunlarının ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin kelime hazineleri üzerindeki etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 81(21), 430-441. <https://doi.org/10.17755/esosder.1000691>.

Kumtepe, A. T., Büyük, K., Güneş, İ., Öztürk, A., Tuna, G., Gümüş, S., & Atak, O. N. (2017). Kitleleşen uzaktan eğitimde öğrenen-içerik etkileşimi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi örneği.

Kurt, A., Göçer, A. (2021). Mobil öğrenme aracı olarak podcastin türkçe öğretiminde kullanılabilirliği üzerine: Kuramsal bir çalışma. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 2(7), 77-97. <https://doi.org/10.47714/uebt.911440>.

Kuzminska O., Mazorchuk M., Morze N., Pavlenko V., & Prokhorov A. (2019). Study of Digital Competence of the Students and Teachers in Ukraine. In: Ermolayev V., Suárez-Figueroa M., Yakovyna V., Mayr H., Nikitchenko M., Spivakovsky A. (eds) *Information and Communication Technologies in Education, Research, and Industrial Applications*.

ICTERI 2018. Communications in Computer and Information Science, vol 1007. Springer, Cham. doi:10.1007/978-3-030-13929-2_8

Le, A. V., Do, D. L., Pham, D. Q., Hoang, P.-H., Duong, T.-H., Nguyen, H.-N., Vuong, T.-T., et al. (2019). Exploration of youth's digital competencies: A dataset in the educational context of Vietnam. *Data*, 4(2), 1-37. doi:10.3390/data4020069

Lee, H., Woo, D. ve Yu, S. (2022). Virtual reality metaverse system supplementing remote education methods: Based on aircraft maintenance simulation. *Applied Sciences (Switzerland)*, 12(5). doi:10.3390/app12052667.

Levent Veznedaroğlu, R., Özgür, A. O. (2005). Öğrenme stilleri: tanımlamalar, modeller ve işlevleri. *İlköğretim Online*, 4(2), 1-16.

Ling, L., Yelland, N., Hatzigianni, M., & Dickson-Deane, C. (2022). The use of Internet of Things devices in early childhood education: A systematic review. *Education and Information Technologies*, 27(5), 6333-6352.

Lunenburg, F. & Orstein, A. (2013). Eğitim Yönetimi (6. Baskı). Ankara Nobel Yayınları.

Malaga, R. A. (2010). Choosing a wiki platform for student projects lessons learned. *Contemporary Issues in Education Research*, 3(2), 49-54. <https://doi.org/10.19030/cier.v3i2.176>.

Marzano, R. J., Pickering, D. J., & Pollock, J. E. (2001). Classroom Instruction That Works: Research-Based Strategies For Increasing Student Achievement. Alexandria, Va.: Association For Supervision And Curriculum Development, C2001.

Mayer, R. E. (2009). *Multimedia Learning*. New York: Cambridge University Press.

Mayer, R. E. (2014). *Principles based on social cues in multimedia learning: Personalization, voice, image, and embodiment principles*. The Cambridge handbook of multimedia learning, 16, 345- 370.

Mayer, R. E., Mathias, A. and Wetzell, K. (2002). Fostering understanding of multimedia messages through pre-training: Evidence for a two-stage theory of mental model construction. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 8(3), 147.

McClellan, P. E., Rogers, R., Daniels, L. M., Reber, J. C., Slator, B. M., Terpstra, J., ... & White, A. R. (2005). Molecular and cellular biology animations: Development and impact on student learning. *CBE*, 2(4), 169-179. <https://doi.org/10.1187/cbe.04-07-0047>.

MEB (2013). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Zekâ Oyunları Dersi (5., 6., 7., 8. Sınıflar) Öğretim Programı. *Ankara: MEB Basımevi*.

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2008). Öğretmen yeterlikleri: Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

MEB. (2018). Eğitim Sistemi. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/egitim-sistemi/icerik/10>

Melanlıoğlu, D., & Karakuş Tayşi, E. (2013). Türkçe öğretim programındaki dinleme kazanımlarının ölçme değerlendirme yöntemleri bakımından sınıflandırılması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 23-32.

Meşe, C., Özer, S., Dindar, M.ve Odabaşı, H. F. (2014). İlgi ve BÖTE öğrencilerinin çalışma alanlarındaki önemi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama* 10(1), 143-170.

Metin, E. (2018). Eğitimde teknoloji kullanımında öğretmen eğitimi: bir durum çalışması. *Journal of STEAM Education*, 1(1), 79-103.

Metin, M., ÇEVİK, A., & GÜRBEY, S. (2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini belirleme ölçeği: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 4(1), 15-35.

Milgram, P., & Kishino, F. (1994). A taxonomy of mixed reality visual displays. *IEICE TRANSACTIONS on Information and Systems*, 77(12), 1321-1329.

Min, L., & Bin, G. (2022). Online teaching research in universities based on blockchain. *Education and Information Technologies*, 27(5), 6459-6482.

Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers college record*, 108(6), 1017-1054.

Moğulbay, D. (2021). Assessment of songs used as repertoire in vocal education in accordance with poetry, culture and language.

Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, 25, 394-414. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1038668>.

Mohindru, V., Vashishth, S., & Bathija, D. (2022). Internet of Things (IoT) for Healthcare Systems: A Comprehensive Survey. *Recent Innovations in Computing: Proceedings of ICRIC 2021*, Volume 1, 213-229.

Moore, M. G. (1989). Three types of interaction.

Moro, C., Birt, J. R., Stromberga, Z., Phelps, C., Clark, J., Glasziou, P., ... & Scott, A. M. (2021). Virtual and augmented reality enhancements to medical and science student physiology and anatomy test performance: A systematic review and meta-analysis. *Anatomical Sciences Education*, 14(3), 368-376. <https://doi.org/10.1002/ase.2049>.

Morrison, G. R., Ross, S. J., Morrison, J. R., & Kalman, H. K. (2019). *Designing effective instruction*. John Wiley & Sons.

Morrison, G. R., Ross, S. M., Kemp, J. E., & Kalman, H. (2011). *Designing Effective Instruction* John Wiley & Sons. Inc., United States.

Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: A peer-to-peer electronic cash system. *Decentralized business review*, 21260.

Nazik, F., Güneş, G. (2019). Üniversite öğrencilerinde problemli internet kullanımı ve sağlıklı yaşam biçimi davranışları. *Cukurova Medical Journal*, (44), 41-48. <https://doi.org/10.17826/cumj.533376>.

Neumann, D. L., Hood, M. (2009). The effects of using a wiki on student engagement and learning of report writing skills in a university statistics course. *Australasian Journal of Educational Technology*, 25(3). <https://doi.org/10.14742/ajet.1141>.

Nevruz, Uğur. Üniversite öğrencilerinin yaşam koşulları ve mesleki gelecek kaygılarına ilişkin karşılaştırmalı bir analiz. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2020(15), 1-25.

Nitko, A.J. (1996). *Educational Assessment of Students*. Second Edition. Prentice Hall. New Jersey.

Nyikes, Z. (2018). Contemporary digital competency review. *Interdisciplinary Description of Complex Systems: INDECS*, 16(1), 124-131. doi: 10.7906/indecs.16.1.9

Oberländer, M., Beinicke, A. & Bipp, T. (2020). Digital competencies: A review of the literature and applications in the workplace. *Computers & Education*, 146(2020), 1-13. doi:10.1016/j.compedu.2019.103752

Oblinger, D., & Oblinger, J. (2005). Educating the net generation. Retrieved from <https://www.educause.edu/ir/library/PDF/pub7101.PDF>

Odacı, M. M., & Uzun, E. (2019). TAO Bilgisayar Destekli Sınav Platformunda Öğretmen Adaylarının Bilişsel Yüklerinin Ölçülmesi. *International Computer and Instructional Technology Symposium*. İzmir.

Oliva, P. F., & Gordon, W. R. (2018). Program geliştirme. Prf. Dr. Kerim Gündoğdu Çev. Edit.) Ankara: Pegem.

Oral, B. (2017). Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları. Pegem Atıf İndeksi, 1-557.

O'Reilly, T. (2005). What is web 2.0: Design patterns and business models for the next generation of software. *Retrieved March, 2006*.

Orgun, F., & Paylan Akkoç, C. (2020). Hasta Eğitim Materyallerinin Değerlendirilmesi: Okunabilirlik Formülleri ve Materyal Değerlendirme Araçları. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 12(3).

Orkun, M. A., Bayırlı, A. (2019). Öğrenme stratejileri ve öğretimi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(1), 64-74.

Oskay, Ü. (2011). İletişimin ABC'si. İstanbul: İnkılap Kitapevi

Osman, A. R., Saputra, R. S. (2019). A Pragmatic model of student satisfaction: A viewpoint of private higher education. *QAE*, 2(27), 142-165. <https://doi.org/10.1108/qaе-05-2017-0019>.

Ouyang, F., Wu, M., Zheng, L., Zhang, L., & Jiao, P. (2023). Integration of artificial intelligence performance prediction and learning analytics to improve student learning in online engineering course. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 20(1), 1-23.

Ozbal, A. F., Saglam, M., & Cavkaytar, S. (2019). Implementing differentiated instruction approach in physical training and sports lesson.

Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2008). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Haziran 2008. Cilt: V, Sayı: 1, Sayfa 33.

Özcan, H., Şahin, H., Çıra, O., & Koca, P. P., (2022). Otizm spektrum bozukluğu gösteren öğrenciler için oyun-tabanlı artırılmış gerçeklik

uygulaması tasarlama ve geliştirme. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 4(2), 227-246. <https://doi.org/10.53694/bited.1177541>.

Özcan, H., Şahin, H., Onurcan, Ç. I. R. A., & Koca, P. P. (2022). Otizm spektrum bozukluğu gösteren öğrenciler için oyun-tabanlı artırılmış gerçeklik uygulaması tasarlama ve geliştirme. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 4(2), 227-246.

Özçelik, D. A. (1981). Okullarda Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: ÜSYM Eğitim Yayınları

Özçelik, D. A. (2016). *Ölçme ve Değerlendirme* (5. baskı). Ankara, Türkiye: Pegem Akademi.

Özçelik, D. A., (1998). Ölçme ve Değerlendirme, Ankara: ÖSYM Yay.

Özdemir, O., Erbaş, D., & Özkan, Ş. Y. (2019). Özel eğitimde sanal gerçeklik uygulamaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(2), 395-420.

Özerbaş, M. A., & Kaya, A. B. (2017). Öğretim tasarımı çalışmalarının içerik analizi: ADDIE modeli örnekleme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 26-42.

Özgür, H. (2013). Uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenme stilleri: Trakya Üniversitesi örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2).

Özsoy, V. ve Ayaydın, A. (2016). *Görsel Tasarım Öge ve İlkeleri*. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.

Özsoy, V., & Mamur, N. (2022). Görsel sanatlar öğretmenlerinin öğrenci izleme, ders ölçme ve değerlendirme yaklaşımları. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 55(1), 147-181.

Öztürk, M., (2007) Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitim, Ankara: Gazi Kitabevi.

Paas, F., Renkl, A. ve Sweller, J. (2004). Cognitive load theory: Instructional implications of the interaction between information structures and cognitive architecture. *Instructional Science*, 32, 1-8.

Pan, S., Rickard, T. (2018). Transfer of test-enhanced learning: Meta-analytic review and synthesis.. *Psychological Bulletin*, 7(144), 710-756. <https://doi.org/10.1037/bul0000151>.

Pivec, M., & Kronberger, A. (2016, September). Virtual museum: Playful visitor experience in the real and virtual world. In 2016 8th International Conference on Games and Virtual Worlds for Serious Applications (VS-GAMES) (pp. 1-4). IEEE.

Pratiwi, R. D., Andriati, R., Indah, F. P. S. (2020). The positive effect of educative game tools (puzzle) on cognitive levels of pre-school children (4-5 years). *Malaysian Journal of Nursing (MJN)*, 11(3), 35-41. <https://doi.org/10.31674/mjn.2020.v11i03.006>.

Pravat, R.S. (1992). Teachers' Beliefs about Teaching and Learning: A Constructivist Perspective. *American Journal of Education*. 100(3), 354-395.

Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants part 2: Do they really think differently?. On the horizon.

Rahimi, M., & Yadollahi, S. (2011). Computer anxiety and ICT integration in English classes among Iranian EFL teachers. *Procedia Computer Science*, 3, 203-209.

Ramazanoğlu, M., Solak, M. Ş. (2020). Ortaokul öğrencilerinin artırılmış gerçeklik uygulamalarının eğitimde kullanımına yönelik tutumları: Siirt ili örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 4(28), 1646-1656. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.4081>.

Rathner, J. A., & Schier, M. A. (2020). The impact of flipped classroom andragogy on student assessment performance and perception of learning experience in two advanced physiology subjects. *Advances in physiology education*, 44(1), 80-92.

Razia, B. (2022, July). A systematic review of the use of blockchain in higher education. In *Impact of Artificial Intelligence, and the Fourth Industrial Revolution on Business Success: Proceedings of The International Conference on Business and Technology (ICBT 2021)* (pp. 631-648). Cham: Springer International Publishing.

Reginald, G. (2023). Teaching and learning using virtual labs: Investigating the effects on students' self-regulation. *Cogent Education*, 10(1), 2172308.

Reiser, R. A. (2001). A History of Instructional Design and Technology: Part I: A History of Instructional Media. *Educational Technology Research and Development*, 49(1), 53– 64.

Reiser, R. A., & Dempsey, J. V. (Eds.). (2012). Trends and issues in instructional design and technology (p. 408). Boston: Pearson.

Russell, G. (2005). Constructivist vs. behaviorist: a search for the ideal learning environment. *Retrieved June, 19*.

Saban, A. (2022). Öğretim teknolojisi ve materyal tasarımı ile ilgili temel kavramlar. Kıymet Selvi (Ed.). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* içinde (s. 43-69). Anı Yayıncılık.

Saettler, P. (1990). The evolution of American educational technology. Libraries Unlimited. Inc., Englewood, CO.

Saraç, H. (2018). Fen bilimleri dersi ‘maddenin değişimi’ ünitesi ile ilgili başarı testi geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(18)*, 416-445. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018..-388815>.

Saraç, H. (2018). Fen bilimleri dersi ‘maddenin değişimi’ ünitesi ile ilgili başarı testi geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(1)*, 416-445.

Sargin, M., Taşdemir, M. (2020). Assessment of elective intelligence games course curriculum by teachers (a case study). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 75(19)*, 1444-1460. <https://doi.org/10.17755/esosder.653817>.

Sarıçoban, A. ve Tavail, Z. M. (Ed.), *Yabancı Dil Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (s. 19-44). Ankara: Anı Yayıncılık.

K. Sarıgül.(2021). H5P Etkileşimli İçerik Türlerinin Yabancı Dil Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi. 5. *Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu (USEAS 2021)* , Ankara, Türkiye, ss.105, 2021.

Savaş, S., Güler, O., Kaya, K., Çoban, G. & Güzel, M. S. (2021). Eğitimde Dijital Oyunlar ve Oyun ile Öğrenme . *International Journal of Active Learning* , 6 (2) , 117-140 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijal/issue/67649/1014960>

Savery, J. R. (2015). Overview of problem-based learning: Definitions and distinctions. A. Walker, H. Leary, C. E. Hmelo-Silver, ve P. A. Ertmer (Eds.). *Essential Readings in Problem-Based Learning* (pp. 5-15). Indiana: Purdue University Press.

Saygı, E & Alkaş Ulusoy Ç. (2019). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının hafıza oyunları ile hafıza oyunlarının matematik öğretimi-

ne katkısına ilişkin görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 331- 345.

Schacter, J. (1999). The impact of education technology on student achievement: What the most current research has to say. Milken Exchange on Education Technology.

Schreglmann, S., Demir, R. (2022). Evaluation of augmented reality applications in instructional technologies and material design course according to student views. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (Çüifd)*, 1(22), 116-134. <https://doi.org/10.30627/cuilah.1095505>.

Schukajlow, S., Rakoczy, K., Pekrun, R. (2017). Emotions and motivation in mathematics education: Theoretical considerations and empirical contributions. *ZDM Mathematics Education*, 3(49), 307-322. <https://doi.org/10.1007/s11858-017-0864-6>.

Schunk, D. H., & Zimmerman, B. J. (Eds.). (2012). Motivation and self-regulated learning: Theory, research, and applications. Routledge.

Selçuk, Z., Palanci, M., Kandemir, M., DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayımlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 173(39). <https://doi.org/10.15390/eb.v39i173.3278>.

Sevimli, E. (2022). Çevrim içi sınıflarda mevcut matematik ders kitaplarının kullanışlılığı: ortaokul matematik öğretmenlerinin görüşleri. *Çukurova University Faculty of Education Journal*, 1(51), 473-500. <https://doi.org/10.14812/cuefd.883726>.

Sezgin, S. (2019). Eğitimde giyilebilir teknolojiler: fırsatlar ve eğilimler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40).

Shah, S., Lynch, L. M. J., Macias-Moriarity, L. Z. (2010). Crossword puzzles as a tool to enhance learning about anti-ulcer agents. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 74(7). <https://doi.org/10.5688/aj7407117>.

Shahzad, F., Xiu, G., Khan, I., Shahbaz, M., Riaz, M. U., & Abbas, A. (2020). The moderating role of intrinsic motivation in cloud computing adoption in online education in a developing country: a structural equation model. *Asia Pacific Education Review*, 21, 121-141.

Siemens, G. (2005). Connectivism: Learning as network-creation. *ASTD Learning News*, 10(1), 1-28.

Siko, L. (2018). Wearable Technology for Self-Monitoring of Academic Engagement in College Students with Autism Spectrum Disorder. *ProQuest LLC*.

Siyayev, A. ve Jo, G. S. (2021). Towards aircraft maintenance meta-verse using speech interactions with virtual objects in mixed reality. *Sensors, 21*(6), 1–21. doi:10.3390/S21062066.

Smith, P. L., & Ragan, T. J. (2004). *Instructional design*. John Wiley & Sons.

Snodgrass, S. J. (2011). Wiki activities in blended learning for health professional students: Enhancing critical thinking and clinical reasoning skills. *Australasian Journal of Educational Technology, 27*(4). <https://doi.org/10.14742/ajet.938>.

So, S., Patel, R., Orebaugh, S. L. (2016). Ultrasound imaging in medical student education: Impact on learning anatomy and physical diagnosis. *American Association of Anatomists, 2*(10), 176-189. <https://doi.org/10.1002/ase.1630>.

Sousa, D., & Tomlinson, C.A. (2011). *Differentiation and the brain: How neuroscience supports the learner-friendly classroom*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.

Sözbilir, F. (2018). İşbaşı eğitim uygulamaları, öz-yeterlilik ve yenilikçilik davranışı arasındaki ilişki - a relationship between on-the-job training practices, self-efficacy, and innovative behavior. *İsarder, 1*(10), 119-142. <https://doi.org/10.20491/isarder.2018.373>.

Spanjers, I., Könings, K., Leppink, J., Verstegen, D., Jong, N., Czabrowska, K., ... & Merriënboer, J. (2015). The promised land of blended learning: Quizzes as a moderator. *Educational Research Review, 15*, 59-74. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2015.05.001>.

Spinelli, G. C. (2002). *Classroom assessment for students with special needs in inclusive settings*. New Jersey: Prentice Hall.

Squire, K., & Jenkins, H. (2003). Harnessing the power of games in education. *Insight, 3*(1), 5-33.

Starcic, A. I., Cotic, M., & Zajc, M. (2013). Design-based research on the use of a tangible user interface for geometry teaching in an inclusive classroom. *British Journal of Educational Technology, 44*(5), 729-744.

Stronge, J. H. (2007). *Qualities Of Effective Teachers* 2nd Edition. Alexandria: ACDC, P.9.

Sürer, A. G. (2020). Eğitimde dijitalleşme çağı. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(1), 28-34.

Şahin, Ç., Kaya, G. (2020). Alternatif ölçme değerlendirme ile ilgili yapılan araştırmaların incelenmesi: Bir içerik analizi. *Neşşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 2(10), 798-812. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilin.783191>.

Şahin, H. (Ed.). (2022). *Eğitim Bilimleri Çalışmaları*. Livre de Lyon.

Şahin, M. (2014). Sosyal bilgiler ders kitaplarının görsel tasarım ilkeleri açısından değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 31-46.

Şahin, Ş., & Kılıç, A. (2020). Öğrencilerin Sevgi, Demokrasi ve Öğrenci Merkezli Eğitim Algıları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 294-325.

Şen, C., Ay, Z. S., & Kiray, S. A. (2020). A design-oriented STEM activity for students' using and improving their engineering skills: the balance model with 3D printer. *Science Activities*, 57(2), 88-101.

Şimşek, A. (2016). Öğretim Tasarımı ve Modelleri. Ö. Kürşat Çağiltay ve Yüksel Göktaş (Ed.). *Öğretim Teknolojilerinin Temelleri* içinde (s. 105-122). Pegem Akademi Yayıncılık.

Şimşek, İ. (2019). Üç boyutlu sanal öğrenme ortamında 5. Sınıf düzeyinde kesirlerin öğretimi: Second life örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 139-154.

Talan, T. (2020). Eğitsel robotik uygulamaları üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(2), 503-522.

Tapscott, D. (1998). *Growing up digital: The rise of the net generation*. Toronto: McGraw- Hill.

Tarakçıoğlu, A. Ö. (2012). Yabancı Dil Öğretiminde Materyal Geliştirme, Materyal Uyarlama ve Materyal Kullanımının Önemi. A. Sarıçoban ve Z. M. Tavit (Ed.), *Yabancı Dil Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (s. 19-44). Ankara: Anı Yayıncılık.

Taşkıran, A. (2017). Dijital Çağda Yükseköğretim, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi

Taşkıran, E., & Çelik, G. G. İş yaşamında aktivizm: Yöneticilerin aktivizme yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Journal of Research in Business*, 6(1), 250-273.

Taşlıbeyaz, E., Karaman, S., & Göktaş, Y. (2014). Öğretmenlerin uzaktan hizmet içi eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(1), 139-160.

Tatlı Z., (2020) Ölçme Değerlendirmede Web 2.0, Ankara, Pegem Akademi.

Tatlı, C. (2023). Virtual classrooms in distance education. In: Baltacı, Ö. (ed.), *Educational Sciences Research I. Özgür Publications*. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub44.c434>.

Tatlı, Z., Akbulut, H. İ., & Altınışik, D. (2016). Öğretmen adaylarının teknolojik pedagojik alan bilgisi öz güvenlerine web 2.0 araçlarının etkisi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 7(3), 659.

Taylor, L. R. (1997). Assessment of exceptional students: Educational and psychological procedures. (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

TDK Sözlüğü, (2006). Ankara

TED (2009). Öğretmen yeterlikleri. Özet Rapor. Ankara: TED Yayınları.

Tekin, H. (2004). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme (Gözden Geçirilmiş 16. Baskı), Ankara: Yargı Yayınları.

Tekin, Halil. (2004). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. On Yedinci Baskı. Yargı Yayınları. Ankara.

Temizkan, M., & Sallabaş, M. E. (2011). Okuduğunu anlama becerisinin değerlendirilmesinde çoktan seçmeli testlerle açık uçlu yazılı yoklamaların karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (30), 207-220.

Thool, S. (2014). Changing Role Of Teacher In 21st Century. *Scholarly Research Journal For Humanity Science & English Language*. June-July, 2014. Vol. I/IV

Tomas, C., Borg, M., & McNeil, J. (2015). E-assessment: Institutional development strategies and the assessment life cycle. *British Journal of Educational Technology*, 46(3), 588-596.

Tondeur, J., Howard, S. K., & Yang, J. (2021). One-size does not fit all: Towards an adaptive model to develop preservice teachers' di-

gital competencies. *Computers in Human Behavior*, 116(2021), 1-9. doi:10.1016/j.chb.2020.106659

Tosun, N., Özgür, H., & Şahin, İ. (2009, October). E-öğrenme ortamlarında öğrenci-içerik etkileşimi. In *3th International Computer&Instructional Technologies Symposium* (pp. 327-331).

Tuna, Y. (2014). İletişim kavramı ve iletişim süreci. İzlem Vural (Ed.), *İletişim* (ss. 89-105). Ankara: Pegem Yayınevi.

Turan Güntepe, E. (2020). Etkileşimli hologram teknolojisiyle okul öncesi kavramlarının öğretimi. Doktora Tezi, Trabzon Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalı.

Turan, S. (2020). Technological leadership of school principals during the covid-19 period. *Milli Eğitim Dergisi*, 1(49), 175-199. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.788133>.

Turan, Z. (2015). *Ters yüz sınıf yönteminin değerlendirilmesi ve akademik başarı, bilişsel yük ve motivasyona etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Turgut, Fuat. (1983). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*. Sekizinci Baskı. Ankara

Turgut, M. F., & Baykul, Y. (2015). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Turgut, M., F., (2006). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: Saydam Yay.1986.

TÜBİTAK Bilgem. (2019). Dijital dönüşüm nedir? Retrieved from <https://www.dijitalakademi.gov.tr/>

Tümkiye, S., Hürriyetoglu, N. (2023). Matematik ve fen eğitiminde mobil uygulama kullanım eğilimleri: bir içerik analizi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(32), 1-19. <https://doi.org/10.35379/cusosbil.1080364>.

Türe, G. (2018). *Okul öncesi dönem çocukları için robotik eğitim programı geliştirilmesi ve sosyal becerilere etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Türel, Y. K., ve Johnson, T. E. (2012). Teachers'belief and use of interactive whiteboards for teaching and learning. *Educational Technology & Society*, 15(1), 381-394.

Türkdoğan, A., Güler, M., Bülbül, B., & Danışman, Ş. (2015). Türkiye’de matematik eğitiminde kavram yanılığlarıyla ilgili çalışmalar: Tematik bir inceleme. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2).

Türker, A., DüNDAR, E. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde eğitim bilişim ağı (EBA) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 1(49), 323-342. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.738702>.

Türkoguz, S. (2012). Learn to teach chemistry using visual media tools. *Chem. Educ. Res. Pract.*, 4(13), 401-409. <https://doi.org/10.1039/c2rp20046e>.

Tyler, R. W. (2013). Basic principles of curriculum and instruction. University of Chicago press.

Uçak, E., Usta, S. (2023). Opinions of students, teachers and pre-service teachers on the use of QR code in education. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 87(22), 889-909. <https://doi.org/10.17755/esosder.1250158>.

Uçar, C. (2016). *Ortaokul 5. sınıf fen bilimleri ders kitabının görsel tasarım ilkeleri açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ulu, M. O. (2016). A structural equation model to explain the effect of fluent reading, literal comprehension and inferential comprehension levels of elementary school 4th grade students on success in problem solving. *Eğitim ve Bilim* 41(186). <https://doi.org/10.15390/eb.2016.6303>.

Uluslararası Yönetim Geliştirme Enstitüsü (International Institute for Management Development) (2017). *The 2017 IMD world digital competitiveness rankings*.

Üngör, Y. E. (2022). *Üniversite öğrencilerinin çevrim içi öğrenci – öğretim elemanı etkileşiminde sosyal kaygı düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Wang, P., Wu, P., Wang, J., Lin, H. Y., Wang, X. (2018). A critical review of the use of virtual reality in *Construction Engineering Education And Training*. *IJERPH*, 6(15), 1204. <https://doi.org/10.3390/ijerph15061204>.

Wheeler, S., & Wheeler, D. (2009). Using wikis to promote quality learning in teacher training. *Learning, Media and Technology*, 34(1), 1-10.

Wright, P. (1980). The comprehension of tabulated information: Some similarities between reading prose and reading tables. *N.S. P. I. Journul. XIX(X)*, 25-2).

Wu, C. H., & Liu, C. Y. (2023). Educational Applications of Non-Fungible Token (NFT). *Sustainability*, 15(1), 7.

Yağan, S. A. (2022). Öğrenci Merkezli Yöntem, Teknik ve Stratejilerin Öğrenci Tutumuna Etkisi: Bir Meta Analiz Çalışması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(33), 294-323.

Yağcı, U., Yılmaz, M. (2022). Görsel sanatlar eğitiminde etkileşimli e-kitaba yönelik öğrenci görüşleri. *SOBIDER*, 60(60), 468-481. <https://doi.org/10.29228/sobider.65247>.

Yalavaç, N. (2020). *Etkileşimli kitap okumanın erken okuryazarlık becerilerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yamazaki, K. (2018). Computer-assisted learning of communication (CALC): A case study of Japanese learning in a 3D virtual world. *ReCALL*, 30(2), 214-231.

Yaşar, M. (2011). Ölçme ve değerlendirme ile ilgili temel kavramlar. S. Tekindal (Dü.) içinde, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (s. 10-43). Ankara: Pegem Akademi.

Yeşilyurt, E. (2019). Öğrenme stili modelleri: teorik temelleri bağlamında kapsayıcı bir derleme çalışması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 2169-2226.

Yıldırım, H. (2018). Açık ve uzaktan öğrenmede blokzincir teknolojisinin kullanımı. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 142-153.

Yıldırım, K., & Şahin, A. (2017). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. Pegem Akademi.

Yıldırım, Z. (2016). Öğretim teknolojileri ve ileti tasarımı. Kürşat, Çağıltay ve Yüksel Göktaş (Ed.). *Öğretim Teknolojilerinin Temelleri* içinde (s. 279-297). Pegem Akademi Yayıncılık.

Yılmaz, M., Sinan, S., Ince, Z. (2022). Türk dili ve edebiyatı öğretiminde yeni eğitim uygulaması: Ogm-materyal. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 2(5), 95-114. <https://doi.org/10.47503/jirss.1211470>.

Yılmaz, Meliha. 2005. *Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Yılmaz, Ö. Dijital Çözümlerle Yenilikçi Fen Öğretimi: Öğrenme Ortamları ve Teknolojiler. In Eğitim Bilimleri Araştırmaları-III (pp. 89-125). Özgür Yayın Dağıtım Ltd. Şti. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub123.c536>.

Yılmaz, S. (2008). *Zihinsel engelli öğrencilerin kavram öğretiminde kullanılan etkileşimli eğitim cd'lerin görsel tasarım ilkelerine ve içeriğine uyumu*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Young-mee Hwang, Kwang-sun Kim & Tami Im (2017) Film scenes in interdisciplinary education: teaching the Internet of Things, *Educational Media International*, 54:2, 83-98, DOI: 10.1080/09523987.2017.1362832.

YÖK. (2021). Eğitim ve Öğretim Süreçlerine Yönelik Uygulamalar Rehberi.

Yu, H., & Mi, Y. (2023). Application model for innovative sports practice teaching in colleges using internet of things and artificial intelligence. *Electronics*, 12(4), 874.

Yumru, H., Koç, Ş. (2021). Effect of hand hygiene education implemented through the role-play method on knowledge and behavior of primary school students. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(14), 188-198. <https://doi.org/10.46483/deuhfed.752559>.

Yurtalan B. (2019). *Yenilenen öğretim programları için tasarlanan Türkçe 5 Ders Kitabının görsel tasarım ilkeleri açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yücel, K. (2022). Öğrencilerin ders sunumlarında tercih ettikleri yazı tipleri. *İzmir Democracy University Health Sciences Journal*, 1(5), 113-137. <https://doi.org/10.52538/iduhs.1065510>.

Yüksel, A., Arıbaş, A. N. & Bahadır Yılmaz, E. (2020). Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki: Sağlık Hizmetleri Öğrencileri Örneği. *The Journal of Social Science*, 4 (7), 160-174. DOI: 10.30520/tjsosci.673816

Yünkül, E. (2019). Çoklu ortam öğrenme materyalinin akademik başarıya ve kalıcılık düzeyine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 727-736.

Zabun, Y. (2020). Tarih öğretmen adaylarının sanal müze kullanımına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

Zainal, N., Din, R., Majid, N., Nasrudin, M., Rahman, A. (2018). Primary and secondary school students perspective on kolb-based stem module and robotic prototype. *International Journal on Advanced Science Engineering and Information Technology*, 4-2(8), 1394. <https://doi.org/10.18517/ijaseit.8.4-2.6794>.

Zawadzka, K., & Hanczakowski, M. (2019). Two routes to memory benefits of guessing. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 45(10), 1748. <https://doi.org/10.1037/xlm0000676>.

MALATYALI DİVAN ŞAİRLERİ

EDİTÖRLER
Prof. Dr. Hasan KAVRUK
Dr. Öğr. Üyesi Handan BELLİ

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-6861-62-6

Editörler

Prof. Dr. Hasan KAVRUK

Dr. Öğr. Üyesi Handan BELLİ

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	9
KISALTMALAR	11
NİYÂZÎ-İ MISRÎ (1027/1618-1106/1694)	13
Hasan KAVRUK	13
Hayatı	13
Sanatı	15
Eserleri:	20
Kaynakça	27
MALATYALI ŞEHRÎ (17. Yüzyıl)	29
Prof. Dr. Şener DEMİREL	29
Hayatı	29
Sanatı	31
Eseri	37
Kaynakça	42
NURÎ EL MALÂTÎ (18. Yüzyıl)	45
Gamze ÜNSAL TOPÇU	45
Hayatı	45
Sanatı	46
Eseri	46
Nurî El Malâtî'nin Naziresi	47
Şahin Giray'ın Gazeli	47
Kaynakça	49

MALATYALI NECÂTÎ-İ SÂNÎ (18. Yüzyıl)	51
Ramadan DOĞAN	51
Hayatı	51
Sanatı	52
Eserleri	54
Eserlerinden Örnekler	56
Kaynakça	63
TÂ'İB KAZAK-ZÂDE İBRAHİM (1208/1794?-1249/1834?)	65
Mahmut Kaplan	65
Hayatı	65
Sanatı	66
Eserleri	76
Eserlerinden Örnekler	77
Kaynakça	81
DARENDELİ REMZÎ (1255/1840-1296/1879)	83
Derya KARACA	83
Hayatı	83
Sanatı	84
Eserleri	89
Eserlerinden Örnekler	90
Kaynakça	92
NİHÂNÎ (1220/1805-1307/1890)	93
Dr. Ayşegül EKİCİ	93
Hayatı	93
Sanatı	102
Eserleri	110
Mevlûdü'n-Nebî	110
Resâ'il-i Turuk	114
Eserlerinden Örnekler	114
Kaynakça	120
MALATYALI SABRÎ	123
Ömer SAVRAN	123
Hayatı	123
Sanatı	124

Eseri	132
Sonuç	133
Eserlerinden Örnekler.....	134
Kaynakça	139
MALATYALI ŞAİRLERDEN BAKÎ (ABDÜLBAKÎ) (1270/1854-1346/1927)	143
Esmâ KARABEY	143
Hayatı	143
Sanatı	144
Eserleri	146
Kaynakça	147
MALATYALI NECÂTÎ (19. YÜZYIL).....	149
Prof. Dr. Mehmet Korkut Çeçen	149
Hayatı	149
Sanatı	151
Eserleri	157
Eserlerinden Örnekler.....	158
Kaynakça	165
ABDURRAHİM FAHÎMÎ (1276/1860-1351/1933).....	167
Sare UZAN	167
Hayatı	167
Sanatı	171
Eserleri	177
Eserlerinden Örnekler.....	178
Kaynakça	182
OSMAN HULÛSÎ ATEŞ (1331/1914-1410/1990).....	183
Cemil Gülseren*	183
Hayatı	183
Sanatı	189
Eserleri	193
Kaynakça	198

MUHİTTİN MEKKİ ÇAĞPAR	199
Yaşar ŞENLER*	199
Hayatı.....	199
Sanatı.....	200
Eserleri.....	210
Eserlerinden Örnekler.....	211
Kaynakça.....	212
Abdullah Öztemiz Hacıtahiröğlu (d. 1929-ö. 2015)	215
Handan BELLİ	215
Hayatı.....	215
Sanatı.....	215
Eserleri.....	219
Kaynakça.....	220

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/

Bu gün bir meclise vardum oturmuş pend ider vâ'iz

Okur açmış kitâbını bu halkı ağladur vâ'iz

İki bölmüş cihân halkın birini cennete salmış

Eliyle kürsiden birin tamuya sarkıdur vâ'iz

Çıkar ağzından âteşler yakar şeytân-ı mel'ûnı

Sanasın yedi tamunun 'azâbı kendidür vâ'iz

Tamuya şöyle toldurmuş içinde yok turacak yir

Aña yerleşdirür halkı 'aceb hizmetdedür vâ'iz

Yaraşur va'z aña hakkâ ki yanar yakılır her dem

Niyâzî'nün hemân ancak cihânda adıdur vâ'iz (s. 116).

Kaynakça

Abdülkadiroğlu, Abdülkerim (1991). *Halvetîliğin Şa'baniye Kolu ve Şeyh Şa'ban-ı Velî ve Külliyesi*. Ankara: THK Basımevi.

Aşkar, Mustafa (1998). *Niyâzî-i Mısırî ve Tasavvuf Anlayışı*. Ankara: KB Yay.

Ateş, Süleyman (1971). *Niyâzî-i Mısırî İrfan Sofraları*. Ankara: Yeni Ufuklar Neşriyat.

Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatcı (hızl.) (2000). *Bursalı Mehmet Tahir, Osmanlı Müellifleri*. C.I. Ankara: Bizim Büro Yay.

Çapan, Pervin (hızl.) (2005). *Mustafa Safâî Efendi Tezkire-i Safâî: Nuhbetü'l-Âsâr Min Fevâ'idil-Eş'âr İnceleme-Metin-İndeks*. Ankara: AKM Yay.

Çeçen, Halil (1992). *Niyâzî-i Mısırî'nin Hatıraları, İnceleme-Metin Sözlük*. Yüksek Lisans Tezi. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi.

Erdoğan, Kenan (1995). "Niyâzî-i Mısırî'nin Bestelenmiş Şiirleri". *Erciyes Dergisi*. (19).

Erdoğan, Kenan (1998). *Niyâzî-i Mısırî Hayatı, Edebî Kişiliği Eserleri ve Divanı*. Ankara: Akçağ Yay.

Göğebakan, Gökür (2002). *16. Yüzyılda Malatya Kazası*. Malatya: Malatya Belediyesi Kültür Yay.

Gölpınarlı, Abdülbaki (1964). "Niyâzî". *İslam Ansiklopedisi*. C. IX. İstanbul: MEB Yay. 305.

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu (1959). C. II. İstanbul: MEB Yay.

Kara, Mustafa (1994). *Niyâzî-i Mısırî*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Karagöz, Mehmet (2003). *XVII ve XVIII Asırlarda Malatya Kazası*. İstanbul: Karizma Yay.

Karahan, Abdulkadir (1980). "Kendi El Yazısı Hatıralarına Göre Niyâzî-i Mısırî'nin Bazı Mistik Görüşleri". *Türkiyat Mecmuası*. (XIX): 93-98.

Kavruk, Hasan (2003). "Hatıraları Işığında Niyâzî-i Mısırî". *I. Uluslararası Niyâzî-i Mısırî Sempozyumu*. 16-17 Mayıs.

Kavruk, Hasan (2011). *Malatyalı Niyâzî-i Mısırî Hayatı-Sanatı-Eserleri ve Divan-ı İlahiyat Türkçe Şiirler-Sözlük*. Malatya: Malatya Belediyesi Kültür Yay.

Kavruk, Hasan (2014). "Niyâzî-i Mısırî". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-i-ilahiyat-niyazi-i-misri>. [Erişim Tarihi: 01 Aralık 2023].

Kip, Tarık (1979). *TRT Türk Sanat Musikisi Sözlü Eserler Repertuarı*. Ankara: Müzik Dairesi Yay.

Niyâzî-i Mısırî (1974) *Niyâzî Divanı - Niyâzî-i Mısırî'nin Hayatı ve Şiirleri*. İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

Niyâzî-i Mısırî. *Mecmûa-i Kelimât-ı Kudsiyye-i Hazret-i Mısırî*. Bursa Orhan Gazi Ktp. Nu: 690.

Özcan, Abdulkadir (hzl.) (1989). *Şakaik-i Nu'maniye ve Zeyilleri Vekayü'l-Fudalâ I Şeyhî Mehmed Efendi*. No.3. C. IV. İstanbul: Çağrı Yay.

Özege, M.Seyfettin (1971). *Eski Harfle Basılmış Türkçe Eserler Katalogu*. C. I. İstanbul.

Safâyî. *Tezkire-i Safâyî*. Süleymaniye Kütüphanesi. Es'ad Efendi Nu.2549. vr.281b-283a.

Sâlim (1334). *Tezkire-i Sâlim*. İstanbul.

Şemseddin Sâmi (1316). *Kâmûsu'l-A'lâm*. C. VI. İstanbul.

Tam ve Tekmil Niyâzî-i Mısırî Divanı (1976). İstanbul: Sağlam Kitabevi.

Tatçı, Mustafa (1988). "Niyâzî-i Mısırî'nin Tasavvufî Bir Risalesi. Eşratu's-Sâ'at". *Dolunay Dergisi*. (32-33):22-23.

Tatçı, Mustafa (1989). "Niyâzî-i Mısırî'nin Tasavvufî Bir Rüya Ta'birnamesi". *Türk Folklor Araştırmaları*: 85-96.

Tatçı, Mustafa (2022). *Niyâzî-i Mısırî Halvetî, Dîvân-ı İlâhiyât*, H Yayınları.

Uludağ, Süleyman (1991). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Marifet Yay.

Vanlı, Murat (2002). *Dîvân-ı İlâhiyât (Niyâzî-i Mısırî)*. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-i-ilahiyat-niyazi-i-misri>. [Erişim Tarihi: 01 Kasım 2023].

Yinanç, Re'fet ve Mesut Elibüyük (1983). *Kanûnî Devri Malatya Tahrîr Defteri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yay.

- 4 Sirişk ile bulunur Yûsuf -ı emel dirler
Bu denlü giryeler itdük nemün nesin gördük
- 5 Olnca mâdihiyuz biz Şerîf Paşanın
Kerîm imiş tatalum Hâtem'ün nesin gördük
- 6 Müdâm sâgar-ı ihsân ile ser-mestüz
Koya fesâneyi Şehrî Cem'ün nesin gördük
Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün
- 1 Sevdâ-yı gam-ı hicr ile dîvâneye döndüm
Dillerde bu efsûn ile efsâneye döndüm
- 2 Elden çıkarup neş'e-i ümmîdümi ey vâv
Bir bâdesi yok bî-meze-peymâneye döndüm
- 3 Kaldum gam-ı hicrân ile gitdi dil ü dil-dâr
Şol cugd-ı fenâ meskenî vîrâneye döndüm
- 4 Şeb- tâ be-seher geşt iderüm hâne-be-hâne
Şem'îni yitürmiş ben o pervâneye döndüm
- 5 Şimden girü ne Şehrî vü ne sohbet-i yârân
Ben kendüye bîgâne şu dîvâneye döndüm
Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün
- 1 Belâ-yı 'aşka düşdün 'aşk-ı mihnetkârı gördün mi
Beni âzâr iderdün sevdigüm âzârı gördün mi
- 2 Görüp handân olurduñ meh- cebînüm zerdî-i rûyum
Hilâl itmiş vücûduñ hasret-i dîdârı gördün mi
- 3 İştîdüm 'aşk-ı İbrâhîm ile yanmış yakılmışsun
Gözüm nûrı beni sûzân iden ol nârı gördün mi
- 4 Gurûr-ı hüsn ile dünyâ vü mâ-fihâyı görmezdün
Hele subh u mesâ ol dîde-i bî-dârı gördün mi
- 5 Görürsen her zamân dildârıñı def'-i gam eylersün
Seni hiç görmeyen ol Şehrî-i gam-hârı gördün mi

Kaynakça

Abdükadiroğlu, Abdülkerim (Haz.) (1999). İsmail Belîğ Nuhbetü'l Âsâr li Zeyli Zübdeti'l- Eşâr. Ankara: AKM Yay.

Aktan, Ali, Abdulkadir Yuvalı ve Mustafa Keskin (Haz.) (1996). Mehmed Süreyya Sicillî Osmanî Yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmaniyeye. İstanbul: Sebil Yay.

Altun, Kudret (Haz.) (1997). Mucîb Tezkiresi. Ankara: AKM Yay.

Çapan, Pervin (Haz.) (2005). Tezkire-i Safayî (Nuhbetü'l-Asâr min Feva'idü'l-Eş'ar). İnceleme-Metin-İndeks. Ankara: AKM Yay.

Demirel, Şener (Haz.) (1999). Şehrî (Malatyalı Ali Çelebi). Hayatı, Sanatı, Divanı'nın Tenkitli Metni ve Tahlili, Elazığ.

Erdem, Sadık (Haz.) (2014). Arif Hikmet Tezkire-i Şu'ara İnceleme-Çevri-İndeksli Tıpkıbasım. Ankara: TTK Yay.

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu (1965). C. III, İstanbul: MEB Yay.

Kemiksiz-zâde Safvet; Nuhbetü'l-Asâr min Ferâidi'l-Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Ktb. Ty. No: 6186.

Köprülü, M. Fuad (1923). "Şehrî". İstanbul: Yeni Mecmua. (4), 115.

Kutluk, İbrahim (1964). Nâilî-i Kadîm'in Sanat ve Kişiliği. TDAY Belleten. Ankara.

Muallim Nâcî (1987). Lügat-ı Nâci. İstanbul: Çağrı Yay.

Özcan, Abdülkadir (Haz.) (1989). Şeyhî Mehmed Efendi Vakâyi'ü'l-Fuzalâ. İstanbul: Çağrı Yay.

Rıza, Tezkiretü'ş-Şuarâ, Süleymaniye Ktb. Aşir Efendi No: 243.

Seyrek-zâde Mehmed Âsım, Zeyl-i Zübdetü'l-Eş'âr. İstanbul Üniversitesi Ktb. Ty. No: 1711: 8a.

Şemseddin Sâmî (1992). Kâmûs-ı Türkî. İstanbul: Çağrı Yay.

Şemseddin Sâmî (1996). Kâmûsu'l-A'lâm. Ankara: Kaşgar Neşriyat.

Tarlan, Ali Nihad (1948). "Şehrî". İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, II (3-4), 223-230.

Tolasa, Harun (1982). "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri", Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, (1), 15-46.

Üzgör, Tahir (1991). Fehîm-i Kadîm, Hayatı, Sanatı, Divanı ve Metnin Bugünkü Türkçesi. Ankara: AKM Yay.

Yılmaz, Kâşif (Haz.) (2001). Güftî ve Teşrifâtü'ş-Şu'arâsı. Ankara: AKM Yay.

Zavotçu, Gencay (Haz.) (2009). Zehr-i Mâr-Zâde Seyyid Mehmed Rızâ. Tezkire-i Rıza < <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10746,metinpdf.pdf?0:22.11.2017> > (22.11.2017).

- Şimdiki adım Necâtî ey melek
Yâ seniñ senden bu varıñ kıandadır
- 1 Yâ Rab seni sevmek ne güzeldür ne güzeldür
Yolında baş cān vérmek ne güzeldür ne güzeldür
- 2 ‘Işkıñ şerābından içüp menzil merātibler geçüp
Saña doğru arzu çeküp yola düşmek ne güzeldür ne güzeldür
- 53a 3 Yolda mest-i ğayrān olup varlığından ‘uryān olup
‘Abdāl olup giryān olup seni bilmek ne güzeldür ne güzeldür
- 4 Géceler ismiñi sürmek vişāliñ cāmesin géymek
Cemāl-i pākini görmek ne güzeldür ne güzeldür
- 5 Süren dergāhıña yüzler seni gören güzel gözler
Bir olur géce gündüzler ne güzeldür ne güzeldür
- 6 Vişāliñ derdine düşüp her ne ki var hep vaz geçüp
‘Işkın nārında şuşuşup ne güzeldür ne güzeldür
- 7 Ey Necâtî necāt bulmaķ dost kūyunda śebāt bulmaķ
Bir ile bir neşāt bulmaķ ne güzeldür ne güzeldür

Kaynakça

Ayverdi, İlhan (2003). Misalli Büyük Türkçe Sözlük. İstanbul: Kubbealtı Yayınları.

Develi, Hayati (2008). Osmanlı Türkçesi Kılavuzu. İstanbul: Kesit Yayınları.

Doğan, Muhammet Nur (2002). Klasik Edebiyatımızda Sanat ve Şiir Felsefesi (Poetika) Eski Şiirin Bahçesinde. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Doğan, Ramadan (2013). “Şuarâ-yı Meçhûleden Biri Necâtî-i Sâni ve Divanı”, Hikmet Uluslararası İlmî Araştırma Dergisi, 1(21), Üsküp.

Doğan, Ramadan (2023). “Necâtî-i Sâni Divanı”, Yayınlanmamış Proje Metni, TÜBAP, Edirne.

Erdoğan, Kenan (2008). Niyâzî-i Mısrî Divânı. Ankara: Akçağ Yayınları.

İnal, İbnülemin Mahmed Kemal (1988). Son Asır Türk Şairleri. İstanbul: Dergâh Yayınları.

İpekten, Haluk (1994). Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz.

İstanbul: Dergâh Yayınları.

İsen, Mustafa (Edit.) (2011). Şair Tezkireleri. Ankara: Grafiker Yayınları.

Macit, Muhsin ve Uğur Soldan (2004). Edebiyat Bilgi ve Teorileri. Ankara: Grafiker Yayınları.

Muallim Nâci (1890). Esâmî. İstanbul: Mahmud Bey Matbaası.

Parlatır, İsmail ve György Hazai (2007). Macar Bilimler Akademisi Kütüphanesi'ndeki Türkçe El Yazmaları Kataloğu. Ankara: TÜBA Yayınları.

Saraç, Yekta (2000). Klâsik Edebiyat Bilgisi Belâgat (I. Baskı). İstanbul: Bilimevi.

Taş, Hakan (2008). Vusûlî Dîvânı. Konya: Gençlik Kitabevi.

Gîsûlarını zîr ü gül-âb üzre çıkardup
Her târ birer halka-i çevgân iki yüzden
Bir yüzde bulunmaz dil-i ‘uşşâkda âhlet
Her bâr ider aşk ile seyrân iki yüzden
Öpdürmez o meh hâk-i gubârın saña Tâ`ib
Agyâra ider bûseler ihsân iki yüzden

Kaynakça

Akça, İbrahim (2015). Tâ`ib Kazakzâde İbrâhîm Malatyavî Divanı (İnceleme – Metin),

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Isparta.

Gündüz, Erol (2009). İbrâhîm Tâ`ib Dîvânı (İnceleme-Metin), (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı/Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Konya.

Gündüz, Erol (2013). TÂİB, Kazak-Zâde İbrahim (d. 1209/1794 - ö. ?/1834’ten sonra) < <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/taib-kazakzade-ibrahim> > (03.08.2023).

Hûb nağme-i cân-sûz ile seherden
Verdi el kulağa yine bülbüller
Dün bir peyâm aldum bâd-i sabâdan
Dedi bülbül bağa indi yuvadan
Henüz kurtulmadım dâm-ı belâdan
Henüz bir durağa yine bülbüller
Derd-i gamle geçer rûz u leyâli
Yâd edüp âh eyler o verd-i âli
Gâliba Remzî-i şeydâ misâli
'Âşıkdır bir gül-i câna bülbüller (Özyalçın, 1940, s. 26-27).

Kaynakça

Kaya, Bayram Ali (2015). "Klâsik Türk Şiirinde Şifâlı Bitkiler Üzerine Bir Deneme", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 15, 263-314.

Yılmaz, Mehmet (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler*, İstanbul: Kesit Yay.

Özyalçın, Kadri (1940). *Darendeli Remzi*, Sivas: Kâmil Basımevi.

Hasan Kavruk, Metin Özer (2006). *Gemişten Günümüze Malatya Şairleri*, Malatya: Malatya Belediyesi Kültür Yayınları.

Arslan, Mehmet (2014). *Remzî, Dârendeli, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/remzi-darendeli> (Erişim tarihi 15 Ekim 2023).

Kesik, Beyhan (2021). *(Dîvânçe), (Remzî), Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divance-remzi> (Erişim tarihi 15 Ekim 2023)

- Şem'-i ruhuña karşı pervâneye dönderdiñ
 2 Zülfüñ agına gönüm bend oldu bîmâr etmez
 Müşküñ bûyundan aña bir hoşca tîmâr etmez
 İçdim lebiñ suyundan ammâ ki humâr etmez
 Bir lahza gönül sensiz ey Leylâ karâr etmez
 Âhir beni Mecnûnveş dîvâneye dönderdiñ
 3 Ne zühd ü sikâtım var ne remz ü nikâtım var
 Ne şân u sıfâtım var ne fazl u na'atım var
 Ne sabr u sebâtım var ne fevz ü necâtım var
 Ne savm u salâtım var ne hacc u zekâtım var
 Zâhidler arasında bîgâneye dönderdiñ
 4 Gamzeñle sînem deldiñ tıgı başıma çaldıñ
 Men vâh dedim güldüñ meh-tâb-ı safâ bulduñ
 Bî-çâreligim bildiñ mahv etmek için geldiñ
 Gör baña neler kıldıñ gurbet iline saldıñ
 Hep varlığımı aldıñ vîrâneye dönderdiñ
 5 Rûy u ruhuñuñ oldum ben derdile müştâkı
 Ol hâl ü leb ü dendân mest eyledi 'uşşâkı
 Ebrû-yı zenehdâniñ bend eyledi âfâkı
 La'l-i lebiñi bir kez suñduñ bize ey sâkî
 Gûyâ ki ayılmaz bir mestâneye dönderdiñ
 6 İlm-i ezeli zevkı bu milk-i dili toylar
 Leyki anı münkirdir bu zagile dü-rûylar
 Bî-akl u şu'ûr etdi Nihânîyi hûb-rûlar
 Her kime haber sorsam sekrânsın deyü söyler
 Bu Zâtî-i ednâyı mey-hâneye dönderdiñ

Kaynakça

Akgündüz, Ahmed, Sait Öztürk ve Yaşar Baş (2002). Darendeli Tarihi. İstanbul: Somuncu Baba Araştırma ve Kültür Mekezi Yay.

Akgündüz, Ahmed (2009). Arşiv Belgeleri Işığında Somuncu Baba ve Neseb-i Âlisi (Yüce Nesebi). İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yay.

Cengiz, M. Ali (1987). *Tohma Havzası*. Malatya: Beydağı Matbaası.

Ekici, Ayşegül (2022a). *Nihânî Dîvânı (inceleme-metin)*, (doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı/ Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Ekici, Ayşegül (2022b). "Somuncu Babanın 9. Kuşaktan Torunu ve Dedesine Yazdığı Şiir", VII. Uluslararası Aksaray Sempozyumu (27-28 Ekim 2022) Tam Bildiri Kitabı, Aksaray Üniversitesi Somuncu Baba Tarih ve Kültür Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yay. ss. 25-38.

Ekici, Ayşegül (2022c). "XIX. Yüzyıl Şairlerinden Nihânî ve Kerbela Mersiyeleri", *Külliyat, Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, 18(12), 29-61.

Ekici, Ayşegül (2022d). "XIX. Yüzyıla Ait Kısmen Harekeli Bir Metnin İmla Hususiyetlerine Dair: Darendeli Nihânî Dîvânı. *International Journal of Filologia (IJOF)*, 5(8), 41-52.

Ekici, Ayşegül (2023). "XIX. Yüzyıl Şairlerinden Nihânî ve Dîvânı", *Turkish Studies Language*, 18(1), 287- 314.

Ekici, Ayşegül, Çakır, Kadir Çakır, Yüz yüze görüşme, 25.08.2018.

Gülseren, Cemil (1996). "Şeyh Sâlih Nihânî", *Somuncu Baba Dergisi*, 14, 14-16.

Hanifi Hoca (1922). *Darende Tarihi*, Darende: Es-Seyyid Osman Hulusi Efendi Vakfı Arşivi.

Kesenceli, Resul (2003), "Somuncu Baba Ahfadından Sâlih Nihânî Hazretlerinin İcazeti", *Somuncu Baba Dergisi*, 42, 14-16.

Mazıoğlu, Hasibe (1974). "Türk Edebiyatında Mevlid Yazan Şairler", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 6(1), 31-62.

Muhammed Sâlih Nihânî (1308). *Mevlûdü'n-Nebî*. İstanbul: Matbaa-i Âmire.

Öztürk, İ. Fehmi (1962). *Darende Tarihi*. Düzce: Baysal Matbaa.

Ulu, Ş. Erdoğan (1990). *Darendeli Şairler Antolojisi*, Ankara: Güney Matbaası.

Yavuz, A. Fikri. ve İsmail Özen (Haz.) (1972). *Bursalı Mehmed Tahir Bey Osmanlı Müellifleri*, C. I, III, İstanbul: Meral Yay.

Yekbaş, Hakan (2014). Muhammed Sâlih Nihânî, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü* < <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nihani-muhammed-salih> > (15.06.2019)

Yıldız, Alim (2016). *Üç Bülbülden Güllerin Efendisine, Darende'de Okunan Üç Mevlid-i Şerif*. Malatya: Nasihat Yay.

Hece Vezni

1

Ehl-i diller gezer 'irfân içinde
Ehline güftârdan gerüye kalmaz
Meclis-i hassa-i yârân içinde
Rü'yet-i didârdan gerüye kalmaz

2

Mecnûn olan elbet sahrâda gezer
Mevlâ'sını bulan Leylâ'dan bezer
Râh-ı 'aşka giren sanma ki tezer
Tarîk-i dil-dârdan gerüye kalmaz

3

'Ârif olan tanur cümle sözünü
Beyhûdeye salmaz kendi özünü
Cânânından ayırmaz aslâ gözünü
Endişe-i efkârdan gerüye kalmaz

4

'Âşıklar elbetde arar yârini
Bezî ider yolunda cümle vârını
Münkîrlik eylemez diñle kârını
İmân ikrârdan gerüye kalmaz

5

Erbâb-ı 'aşk olan dünyâyı neyler
Cânânını diler 'ukbâyı neyler
Cem'-i mülk mâlî gavğayı neyler
Sabrî gibi yârdan gerüye kalmaz¹⁹⁹

Kaynakça

- Aksan, Doğan (2006). Türkçenin Sözcük Varlığı. Ankara: Engin Yayınları.
Aksoy, Ömer Asım (1988). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. C. 1-2, İstanbul: İnkılap Yayınları.

199 A.g.e., s. 91.

Akyüz, Kenan vd. (1997). Fuzûlî Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Ceyhan, Âdem (2006). Türk Edebiyatında Hazret-i Ali Vecizeleri. Ankara: Öncü Kitap.

Çavuşoğlu, Mehmet (1981). "Divan Şiiri". Türk Dili Dergisi, Türk Şiiri Özel Sayısı 2 (Divan Şiiri). Ankara: TDK Yayınları.

Dilçin, Cem (1980). "Divan Şiirinde Gazel", Türk Dili Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı 2 "Gazel Mad.", Ankara: TDK Yayınları.

Dilçin, Cem (1997). Örneklerle Türk Şiir Bilgisi. Ankara: TDK Yayınları.

Erdoğan, Kenan (2008). Niyâzî-i Mısırî Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Gögebakan, Gökür (2003). "Malatya". İslâm Ansiklopedisi. C. 27, Ankara: TDV Yayınları, s. 468-473.

Gölpınarlı, Abdülbaki (2004). Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri. İstanbul: İnkılâp Yayınları.

Gülseren, Mehmet ve Ahmet Şentürk (1990). Malatyalı Şairler Antolojisi. Malatya: Dünya Matbaası.

Gürel, Raşan (1999). Enderunlu Vâsıf Divanı. İstanbul: Kitabevi.

Horata, Osman (2006). "Son Klâsik Dönem (1700-1800)", Türk Edebiyatı Tarihi. C. 2, İstanbul: KTB Yayınları, s. 450.

Horata, Osman (2004). "Son Klâsik Dönem", Türk Dünyası Edebiyat Tarihi. C. V, Ankara: AKM Yayınları, ss. 443-551.

Horata, Osman (2002). "Tarihî Gelişim, XVIII. Yüzyıl, XIX. Yüzyıl" Eski Türk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları.

Horata, Osman (2002). "Zihniyet Çözülüşünden Edebî Çözülüşe: Lâle Devri'nden Tanzimat'a Türk Edebiyatı", Türkler. C. 11, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

İpekten, Haluk (1994). Nazım Şekilleri ve Aruz. İstanbul: Dergâh Yayınları.

İsen, Mustafa ve Cemal Kurnaz (1992). "XIX. Yüzyıl Şiiri", Türk Dünyası El Kitabı. C. III, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, s. 208-223.

Kavruk, Hasan (2004). Niyâzî-i Mısırî Hayatı-Sanatı-Eserleri ve Türkçe Şiirleri. Malatya: Malatya Belediyesi Yayınları.

Kavruk, Hasan ve Metin Özer (2006). Geçmişten Günümüze Malatya Şairleri. Malatya: Malatya Belediyesi Yayınları.

Kavruk, Hasan (2001). Şeyhü'l-İslâm Yahya Divanı. Ankara: MEB Yayınları.

Macit, Muhsin (1996). Dîvân Şiirinde Âhenk Unsurları. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Mengi, Mine (1994). Eski Türk Edebiyatı Tarihi. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Onay, Ahmet Talât (1993). Eski Türk Edebiyatı'nda Mazmunlar. (Haz. Cemal Kurnaz), Ankara: TDV Yayınları.
- Öz, Mustafa (1994). "Ehl-i Beyt", İslâm Ansiklopedisi. C. 10, İstanbul: TDV Yayınları.
- Özel, Ahmet (1989). "Âl", İslâm Ansiklopedisi. C. 2, İstanbul: TDV Yayınları.
- Özgül, M. Kayahan (2006). Divan Yolu'ndan Pera'ya Selâmetle, Modern Türk Şiirine Doğru. Ankara: Hece Yayınları.
- Pala, İskender (1995). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Savran, Ömer (2014). Malatyalı Sabrî Dîvânı. Malatya: Malatya Valiliği Yayınları.
- Savran, Ömer (2021). Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü < <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-sabri> > (27.12.2023).
- Savran, Ömer (2013/2020). Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü < <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sabri-huseyin-sabri> > (27.12.2023).
- Savran, Ömer (2017). "Malatyalı Sabrî'nin Şiirlerinde Mahallî Unsurların Kullanımı", Geçmişten Günümüze Malatya Uluslararası Sempozyumu. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, C. 1, 647-677.
- Savran, Ömer (2007). "Neşâtî Divanı'nda Söz Kalıpları", Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 2(4), 1329-1337.
- Savran, Ömer (2009). "Necâfî Bey'in Şiirlerinde Sosyal Hayata İlişkin Unsurlar", "Ölümünün 500. Yılında Şair Necâfî Beğ Anısına" I. Uluslararası Türk Dili Ve Edebiyatı Sempozyumu (15-17 Nisan 2009), Kocaeli Üniversitesi, ss. 542-561.
- Şentürk, Ahmet Atilla ve Ahmet Kartal (2004). Eski Türk Edebiyatı Tarihi. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tâhirü'l-Mevlevî (1994). Edebiyat Lügati (Haz. Kemal Edib Kürküoğlu). İstanbul: Enderun Yayınları.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi (1997). 19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi. İstanbul: Çağlayan Kitabevi.
- Tanyeri, M. Ali (1999). Örneklerle Divan Şiirinde Deyimler. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tarlan, Ali Nihad (2005). Fuzûlî Divanı Şerhi. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Uludağ, Süleyman (1996). Tasavvuf Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Uzun, Mustafa (2002). "Türk Edebiyatında Kerbelâ", İslâm Ansiklopedisi. C. 25, Ankara: TDV Yayınları.

Ünver, İsmail (1988). Büyük Türk Klasikleri. C. 8, İstanbul: Ötüken-Söğüt Yayınları.

Yılmaz, Mehmed (1992). Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler. İstanbul: Enderun Yayınları.

Yedi mezhepte ispat-ı liyakat eylemiş ceddim,
Fakat halis Yahudizade çingeneyim, ahbar!
Bulunmaz aklımı mizane kudretkâr bir terazi,
Veli-fart-ı zekâdan belki divâneyim ahbar!
Fazilet perverim, misli fasulye kıymetim vardır,
Kabak tadı veren lezzetli bir kestaneyim ahbar!
Tutuldum bende yetmiş beş yaşında nev-arûs yâre,
Anın derd-i firakıyla dönen pervâneyim ahbar!
Min-el-evvel aliyel-ahir şi'ri huvvan şairim elbet
Kitab-ı hikmete sığmaz acaip efsaneyim ahbar! (1340/1924 tarihli
Malatya Gazetesi'ndeki şiir).

* * *

Ey dil, bu gece bir iki çaksam mı ne dersin?

Peygüle-i meyhânedede yatsam mı ne dersin? (Adnan Işık'ın "Malatya 1830-1919" adlı kitabında geçen Abdülbakî Efendi'nin şair Andelîb'e söylemiş olduğu varsayılan beyit).

Kaynakça

Gülseren, Mehmet ve Ahmet Şentürk (1990). **Malatyalı Şairler Antolojisi**. Malatya: Yenimalatya Gazetesi Ofset Tesisleri Yayınları.
Işık, Adnan (1998). **Malatya 1830-1919**. İstanbul: Kurtiş Matbaacılık.

İnternet Kaynakları:

<https://fenerciler.wordpress.com/2010/11/19/malatyalı-sair-abdulbaki-efendi/>, (08.12.2023).

<https://www.haberciden.com.tr/haber-detay.php?id=221>, (08.12.2023).

<https://fenerciler.wordpress.com/2011/01/19/malatyalı-sair-abdulbaki-efendinin-mezar-tasi-siiri/>, (08.12.2023).

Kavruk, Hasan ve Metin Özer (2006). **Geçmişten Günümüze Malatya Şairleri**. Malatya: Malatya Belediyesi Kültür Yayınları.

- 27 Tolaşdım ehl-i itrâkı şu Nakşîde karâr etdim
Ki mürşid eyledi irşâd erişdim nûr-ı Yezdâna
- 28 Giriftâr olalı gönlüm kemend-i zülf-i dildâra
Yanıp pervâneveş şem'a tutuşdum anda sûzâna
- 29 Bize ta'n etme ey sûfî ki 'aklîñ eylemez idrâk
Ne añlar câhil [ü] nâdân uyar her demde şeytâna
- 30 Ki görmez güneşi a'mâ nasıl tefrîk eder Hakkı
N'edüyinden haber bilmez tolanır cehl [ü] nâdâna
- 31 Ki terk et câm-ı engûru bırak elden gel ey sâkî
Şarâb-ı 'aşk nûş etdik gerekmez bize mey-hâne
- 32 Sene üç yüz tokuzunda temel bıraktılar cânım
Şu târîhi edem tibyân hakîkat ins ile câna
- 33 Hesâb-ı ebcedi tutdum ki ihrâc eyledim bir bir
Nazar kıl 'ayn-ı 'ibretle ki dikkat eyle destâna
- 34 Benim bu çekdiğim cevır (ü) cefâlar hep mahabbetdir
Yeter zemm etme ey zâhid girişdi Fehmî 'ummâna
- 35 Beni 'afv eyle Sultânım Habîbiñ hürmeti yâ Rab
Necâtî sâ'iliñ her dem sığındı bâb-ı Sübhâna

Kaynakça

Çeçen, Mehmet Korkut, Malatyalı Necâtî Divanı, Grafiker Yay., Ankara 2015.

Çoban, Sümeýra, Malatyalı Necâtî Divanı'nın Dinî Unsurlar Bakımından İncelenmesi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya 2021.

Gülseren, Mehmet-Ahmet Şentürk, Malatyalı Şairler Antolojisi, C.I, Malatya 1990.

Kavruk, Hasan, Niyazî-i Mısrî, Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Türkçe Şiirleri, Malatya 2004.

Necâtî, Dîvân, Millî Kütüphane, 06 Mil Yz A 8876.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Belgeleri

Dâhiliye - Defterler 171/69, 28 Zilkade 1327/11 Aralık 1909.

Dâhiliye - Defterler 188/216, 21 Kânûn-ı Sâñî 1329/3 Şubat 1914.

Sadâret - Deâvî Evrakı 120/72, 20 Rebiülahir 1274 /8 Aralık 1857.

Sadâret - Nezâret ve Devâir Evrakı 240/47, 13 Rebiülevvel 1274/1 Kasım 1857.

Kaynakça

Aydın, Abdurrahim-Erdem, H. Subhi (2017), “Efendizade Abdurrahim Fahimi Malatyavi’nin (1860-1933) Edebi ve İlmi Şahsiyeti”, *Uluslararası Geçmişten Günümüze Malatyalı İlim ve Fikir İnsanları Sempozyumu I*, TDV Yayınları, Ankara, ss. 145-155.

Başaran, Uğur, “FAHİMÎ, Abdurrahim Doğan” Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr>. (Erişim Tarihi: 13.12.2023).

Bilkan, Ali Fuat (hızl.) (1997). Nâbî Divânı, C. 2, [Millî Eğitim Basımevi](#), İstanbul.

Çelik, Ömer (2013). Hakk’ın Dâveti Kur’ân-ı Kerîm Meâli ve Tefsîri, C. 2, Erkam Yayınları, İstanbul.

Çetin, İsmet (2010). Fahîmî-Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanı, Sivas İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Sivas

Doğan, Muhammed Nur (hızl.), Leylâ ve Mecnûn, <https://ekitap.ktb.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 08.12.2023)

Kalkışım, Muhsin (hızl.) (1994). Şeyh Gâlib Dîvânı, Akçağ Yayınları, Ankara.

Kavruk, Hasan-Özer, Metin (2006). Geçmişten Günümüze Malatya Şairleri, Malatya Belediyesi Kültür Yayınları, Malatya.

Kaya, Doğan (2009), Sivas Halk Şairleri II, Önder Matbaacılık, Sivas.

Şentürk, Ahmet-Gülseren, Mehmet (1990). Malatya’lı Şairler Antolojisi, Yenimalatya Gazetesi Ofset Tesisleri, Malatya.

Taran, Ali Nihad (2005), Fuzûlî Divanı Şerhi, Akçağ Yayınları, Ankara.

Uzan, Sare-Aydın Abdurrahim, Yüz Yüze Görüşme, (Tarih: 18.12.2023).

Uzan, Sare-Erdem, H. Subhi, Yüz Yüze Görüşme, (Tarih: 19.12.2023).

gün oruç tutar, bütün gece sabahlara kadar namaz kılar, şu kadar var ki ahlâkı fenadır. Diliyle komşularını incitir.” Demişler. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.s.) buyurmuşlar ki: “Öyle ise o kadında hayır yoktur. Ehl-i cehennemdir.”...

Kaynakça

Akgündüz, Ahmet, Sait Öztürk ve Yaşar Baş (2002). Darende Tarihi. İstanbul: Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Yayınları.

Akkuş, Mehmet ve Ali Yılmaz (Haz.) (2006). Es-Seyyid Osman Hulûsi-i Daredevî Dîvân-ı Hulûsî-i Daredevî (DHD), İstanbul: **Yayınevi**.

Akkuş, Mehmet ve Ali Yılmaz (Haz.) (2022). Es-Seyyid Osman Hulûsi-i Daredevî Dîvân-ı Hulûsî-i Daredevî, İstanbul: **Yayınevi**.

Akkuş, Mehmet ve Ali Yılmaz (Haz.) (2006). Es-Seyyid Osman Hulûsi-i Daredevî Mektûbâtı Hulûsî-i Daredevî. İstanbul: Nasihat Yayınları.

Gülseren, Cemil (2001). “Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi’nin Hayatı ve Eserleri”, Somuncu Baba ve Hulûsi Efendi Kültür Etkinlikleri (14-24 Haziran 2000), Ankara: Darende, Somuncu Baba Araştırma ve Kültür Merkezi Yayınları.

Kesenceli, Resul (2000). Şeyh Hâmid-i Velî Camii Minberinden Hutbeler. Ankara: Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Yayınları-Ajans Türk Matbaası.

Kestenceli, Resul (Haz.) (2000). Osman Hulûsi Ateş Şeyh Hamid-i Veli Camii Minberinden Hutbeler. Ankara: **Yayınevi**.

Öztoprak, Nihat (2020). 20.Yüzyıl Mutasavvıf Dîvân Şâiri Seyyid Osman Hulûsi Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin-Nesre Çeviri). C. I-IV, İstanbul: **Yayınevi**.

Palakoğlu, İsmail (2004). Gönüller Sultanı Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi. Ankara: Somuncu Baba Araştırma ve Kültür Merkezi Yayınları.

Somuncu Baba ve Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Sempozyumu Tebliğleri (1997). Ankara: Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Yayınları.

Şeyhzâdeoğlu Ahmet Şemsettin Ateş (2007), Şemsnâme, (Yayınlayan: Musa Tektaş), Nasihat Yayınları, Ankara.

Şimşirgil, Ahmet (2015). “Asırlara Hitabeden Âlim” es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri. İstanbul: Nasihat Yayınları.

Tektaş, Musa (Yayınlayan) (2007). Şeyhzâdeoğlu Ahmet Şemsettin Ateş, Şemsnâme. Ankara: Nasihat Yayınları.

İsteyince nûrunu etmek ıyân
 “Ol!” dedi; oldu mükemmel bir cihân.
 Derse “Yok ol!” Hey’etiyle yer, semâ
 Mahv olur, ancak kalır boş bir fezâ.
 Kalbe doldurmak dilersen neş’e, nûr
 İsm-i pâki söyle her an pür-huzûr.
 İsmi Hak’dan sonra ism-i Mustafâ,
 Bahş eder kalbe ilâhî bir safâ.
 Sen sarıl kalbinle feyz-i Ahmed’e,
 Şüphesiz nâ’il olursun maksada.
 Bulmak istersen Cehennem’den necât;
 Parlasın kalbinde nûr-ı essalât!

Kaynakça

Muhittin Mekki’nin İncelenen Eserleri

Çağpar, M. Muhittin Mekkî (1914). Vatan Daha Güzel. Elazığ: Mâmuretü’l-Azîz Vilâyet Matbaası.

Çağpar, M. Muhittin Mekkî (1914). Tuhfe-i Mekkî. Elazığ: Mâmuretü’l-Azîz Vilâyet Matbaası.

Çağpar, M. Muhittin Mekkî (1915). Güzel Rumeli. Elazığ: Mâmuretü’l-Azîz Vilâyet Matbaası.

Çağpar, M. Muhittin Mekkî (1915). Yeşil Yaprak. İstanbul: Matba’a-i Ahmed İhsan ve Şürekâsı, Matba’a-i Halk-ı Osmânî Şirketi.

Çağpar, M. Muhittin Mekkî (1918). Türk Hayat Dalgaları. İstanbul: Yeni Mecmû’a Çanakale Nüsha-i Fevkalâdesi, Hilâl Matba’ası.

Çağpar, M. Muhittin Mekkî (1919). Yeni Mevlid-i Nebevî. İstanbul: Matba’a-i Orhâniye.

Çağpar, M. Muhittin Mekkî (1919). Anîze. İstanbul: Evkaf-ı İslâmiye Matba’ası.

Çağpar, M. Muhittin Mekkî (1929). Filiz. Konya: Babalık Matba’ası.

Çağpar, M. Muhittin Mekkî (1930). Nâhid. İstanbul.

Çağpar, M. Muhittin Mekkî (1930). Yeni Filiz (2. Baskı). Konya: Babalık Matba’ası.

Faydalanılan Diğer Kaynaklar

Akı, Niyazi (1968). *Çağdaş Türk Tiyatrosuna Toplu Bakış 1923-1967*. Ankara: Atatürk

Üniversitesi Yayınları: 53.

Akı, Niyazi (1974). XIX. Yüzyıl Türk Tiyatrosunda Devrin Hayat ve İnsanı. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.

Akı, Niyazi (1989). *Türk Tiyatro Edebiyatı Tarihi I-Başlangıçtan Cumhuriyet Devrine Kadar*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Albayrak, Muzaffer ve Ayhan Özyurt (Haz.) (2006). *Yeni Mecmu'â 18 Mart 1918 Çanakkale Nüsha-i Fevkalâdesi*. İstanbul: Yeditepe Yayınları.

And, Metin (1992, 1994). *Başlangıcından 1983'e Türk Tiyatro Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Doygun, Duygu ve İlker Sütken (1996). *Yeşil Yaprak (Çeviri)*, (Yayınlanmamış Lisans

Mezuniyet Tezi). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü*.

Erdal, Derviş (2008). *Hazine-i Fünûn Dergisi (3. Yıl, 27.-52. Sayılar) (İnceleme ve Seçilmiş Metinler)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı/Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Sivas.

Huart, Clement (1854-1926) (1988). "İmruülkays" İslam Ansiklopedisi, C. 5/2, İstanbul: MEB, ss. 987-989.

Kaplan, Mehmet (1975). *Şiir Tahlilleri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, Mehmet, vd., (1988). *Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul.

Özcan, Hidayet (Haz.) (2000). *Son Asır Türk Şairleri İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal, C. III*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Özcan, Mustafa (1990). "Muhiddin Mekki'nin İki Oyunu", Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi, S. 5, 19-30.

Savran, Ahmet (2000). "İmruülkays b. Hucr" İslam Ansiklopedisi, C. 22, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, ss. 237-238.

Sevengil, R. Ahmet (1968). Meşrutiyet Tiyatrosu, İstanbul: Devlet Konservatuvarı Yayınları.

Sevinç, Canan (2009). "Atatürk Dönemi (1923-1938) Türk Romanında Millî Mücadele", Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish Or Turkic, 4(1), 2011-2040.

Şener, Sevda. "Dünden Bugüne Tiyatro Düşüncesi", Aristoteles-Poetika < www.toplumdusmani.net > (20.09.2011).

Şengül, Abdullah (2009). "Türk Tiyatrosunda Tarih", Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic, 4(1), 1931-1987.

Töre, Enver (2006). II. Meşrutiyet Tiyatrosu. İstanbul: Duyap Yayıncılık.

Töre, Enver (2009). "Türk Tiyatrosunun Kaynakları", Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic, 4(1), 2181-2348.

Yavuz, Kemal (Haz.) (1976). Reşat Nuri Güntekin'in Tiyatro İle İlgili Makaleleri. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Yıldırım, Berrin (2008). Malumat Mecmuası (51-75. Sayılar) İnceleme ve Seçilmiş Metinler. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı/Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Düşler işkenceyse, kirpikler Dikenlik uykuma;
 Kaygu, özlem derleyip bunlar, beraber sundular.
 Söz götürmez sevgiler yurdunda ilk Önderliğim;
 Gerçi yanlışlıkla hep Mecnûn'u Önder sundular.
 Sevginin yok misli, görsün, bilsin insanlar diye
 Kente sancaklar dikip, bayrak ve gönder sundular.
 Her seven ister ki sürsün durmadan söylencesi;
 Bir anıt yapsın deyip: taş, alçı, mermer sundular.
 Bildiğim sözler henüz bitmiş değil; yazmaktayım;
 "Aşka dair yaz" deyip bir hayli defter sundular. 1987 (s.104-105)

* * *

**"Bu nazm-ı dil-âvîze dahl eylemez hâsîd
 Eş'âr değil zîrâ ilhâm-ı Hudâdır bu"**

Nef'î

Mühürlerin de Süleyman yazan karıncalarınız
 Dilersek en kaba çaldığına ince saz çalarız
 Duyulmamış masalız yeryüzünde şimdiye dek
 Çınar Dalı'nda biten gül, Söğüt dalında narız
 Dal uçlarında kızarmış yemişlerin tadıyız
 Dağın esintili Yalçın doruklarında karız
 Bilinmezin dili olmak en içten özlemimiz
 Yeter değil bilinen, perde ardı kurcalarız
 Susuz yanan Çöle sağanak olur, yağarız yağız
 Duyunca gökleri özlem, bulut bulut ağlarız
 Bilinmedik nice gizli saklı gönlümüzden bizim
 Derin deniz gibiyiz, sanma gördüğün kadarız 1988 (s.76)

Kaynakça

Kavruk, Hasan (2013). *Abdullah Öztemiz Hacitahiroğlu Kendimle Göz Göze Şiirler*. Malatya: Malatya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.

Kavruk, Hasan ve Özer, Metin (2006). *Geçmişten Günümüze Malatya Şairleri*. Malatya: Malatya Belediyesi Kültür Yayınları.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (1981). İstanbul: Dergah Yayınları.

M. A. Şentürk- M. Gülseren / Malatyalı Şairler (c. 1, 1993)

Dr. Abdullah Öztemiz Vefat Etti (gemlikgundemgazetesi.com, 16 Aralık 2015), Abdullah Öztemiz Hacıtahiroğlu vefat etti (bizimsemaver.com, 18 Aralık 2015).

**MUHAMMED EBÛ ZEHRE'NİN
KUR'AN İLİMLERİNE BAKIŞI
VE EL-MU'CİZETÜ'L-KÜBRÂ
ADLI ESERİ**

Dr. Yahya KARATAŞ

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-8190-88-5

Yazar

Dr. Yahya KARATAŞ

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR DİZİNİ.....	9
ÖN SÖZ	11
GİRİŞ.....	13
I. ÇALIŞMANIN KONUSU VE AMACI.....	13
II. ÇALIŞMANIN İÇERİK VE YÖNTEMİ	14
III. MUHAMMED EBÛ ZEHRE'NİN HAYATI, İLMÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ	15
A. Hayatı ve İlmî Kişiliği	15
1. İsmi, Doğumu, Ailesi ve Vefatı	15
B. Eserleri ve İlmî Yöntemleri	19
1. Eserleri	19
a. Fıkıh ve Fıkıh Usulüne Dair Eserleri	20
b. Biyografilere Dair Eserleri.....	23
c. Tefsir ve Kur'an İlimlerine Dair Eserleri.....	25
d. Ansiklopedi Maddeleri	26
e. Diğer Eserleri.....	27
f. Basılmamış Eserleri.....	29
2. Eserlerinde Takip Ettiği Yöntem.....	30

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHAMMED EBÛ ZEHRE'NİN KUR'AN İLİMLERİYLE İLGİLİ ÇALIŞMALARI VE el'MU'ÇİZETÜ'L-KÜBRÂ: el-KUR'AN'IN ANA HATLARIYLA TANITIMI	33
1.1. MUHAMMED EBÛ ZEHRE'NİN KUR'AN İLİMLERİYLE İLGİLİ ÇALIŞMALARI.....	33
1.2. EL-MU'ÇİZETÜ'L KÜBRÂ: EL-KUR'ÂN.....	36
1.2.1. Kur'an-ı Kerim'in Parça Parça İndirilişi.....	36
1.2.2. Kur'ân-ı Kerîm'in Yedi Harf Meselesi, Kıraati, Nüzûlü.....	37
1.2.3. Kur'an'ın İ'câzı ve İ'câz Vecihleri	37
1.2.4. Kur'an'ı Tegannî İle Okumak.....	37

İKİNCİ BÖLÜM

MUHAMMED EBÛ ZEHRE'NİN

KUR'ÂN İLİMLERİNE BAKIŞI.....	41
2.1. KUR'ÂN'IN NÜZÛLÜ	41
2.2. KUR'AN'IN PEYDERPEY İNDİRİLİŞİNDEKİ HİKMETLER	42
2.2.1. Hz. Peygamber'in Kalbini Pekiştirmek.....	43
2.2.2. Vahyi Hz. Peygamber'in Kalbine Yerleştirmek	43
2.2.3. Kur'an'ın Tertil İle Okunuşunu Hz. Peygamber'e Öğretmek.....	44
2.3. KUR'AN AYETLERİNİN MEKKÎLİĞİ VE MEDENÎLİĞİ	45
2.4. KUR'AN'IN YAZILMASI VE EZBERLENMESİ.....	48
2.5. KUR'AN'IN MUSHAF HALİNE GETİRİLMESİ (CEM'UL-KUR'AN).....	50
2.6. Hz. OSMAN DÖNEMİNDE KUR'AN'IN ÇOĞALTILMASI VE "YEDİ HARF" MESELESİ	56
2.7. HZ. OSMAN MUSHAFI DIŞINDAKİLERİN VE BU MUSHAF'TAN ÇOĞALTILMAYANLARIN YAKILMASI.....	65
2.8. ÂYET VE SÛRELERİN TERTİBİ	67
2.9. KUR'AN KIRAATLERİ	69
2.9.1. Kıraat İmamları	73
2.9.2. Kıraat Çeşitleri.....	75
2.9.2.1. Mütevâtir Kıraat.....	76
2.9.2.2. Mütevâtir Olmayan Kıraat.....	77
2.9.2.3. Şâz Kıraat	77
2.9.3. Kıraat Vecihlerinin Faydaları	77
2.10. KUR'AN-I KERİM'İN TERCÜMESİ.....	82
2.11. SEBEB-İ NÜZÛL.....	89
2.12. NÂSİH – MENSUH.....	97
2.13. MUHKEM – MÜTEŞÂBİH	106
2.14. KUR'AN KISSALARI	113
2.14.1. Yaratılış Kıssaları	114
2.14.2. Zamanı ve Mekânı Belirtilmeyen Kıssaları.....	114
2.14.3. Zamanı ve Mekânı Belirli Gerçekleşmiş Kıssaları	115
2.15. HURÛF-I MUKATTAA	117
2.16. İSRÂİLİYAT	123
2.17. KUR'AN'IN İ'CÂZİ	126
2.18. İ'CÂZ ÇEŞİTLERİ.....	144

2.18.1. Belâği İ'câz	151
2.18.2. Belâği İ'caz Çeşitleri	151
2.18.2.1. Kur'an'ın Lafız ve Harfleri	152
2.18.2.2. Kur'an'ın Üslubu	154
2.18.2.3. Kur'an'ın Beyan Çeşitliliği	156
2.18.2.4. Kur'an'ın Nazım ve Fasilaları.....	160
2.18.2.5. Kur'an'ın Gaybî Haberler İçermesi Bakımından Mucize Oluşu.....	164
2.18.2.6. Kur'an'da İstidlal (Akıl Yürütme/Delil Getirme) Yöntemleri ve Tartışma Üslubu	167
2.19. KUR'ANI TEGANNİ İLE OKUMAK	186
SONUÇ	195
KAYNAKÇA.....	199

KAYNAKÇA

- Abdurrahman b. Muhammed er-Razi İbn Ebü Hatim, *Tefsiru'l-Kur'âni'l-'Azim*, el-Mektebetu'l-Asriyye, Beyrut 2003.
- Abdürrezzâk, Ebû Bekir, *Ebu Zehre: İmâmu Asrih, Hayâtühü ve Eserühü'l-ilmî*, Dârü'l-i'tisâm, Kahire 1985.
- Arucî, Muhammed, "İ'câzü'l-Kur'an", *DİA*, TDV, İstanbul 2000.
- Aydemir, Abdullah, *Tefsirde İsrâilîyyât*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara trs.
- Aydın, Maşuk, *İslama Davet*, Birleşik Yayınları, Ankara ts.
- Beyhakî, Ebû Bekr Ahmed b. Hüseyin b. Ali, *es-Sünenü'l-Beyhaki'l-Kübrâ*, thk: Muhammed Abdulkadir Ata, Mektebetü Dâri'l-Bâz, Mekke 1994.
- Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed, *el-Câmi'u's-Sahîh*, I-VVIII, İstanbul 1987.
- Cemâl, Ahmed el-Ömerî, *Mefhûmü'l-i'câzi'l-Kur'ânî hatte'l-ğarni's-sâdisi'l-hicrî*, Kahire 1984.
- Cerrahoğlu, İsmail, *Tefsir Usûlü*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1979.
- Cum'â, Ali, "Muhammed Hıdır Hüseyin", *DİA*, 2005.
- Cürçânî, Seyyid Şerîf, *et-Ta'rîfât*, Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 2003.
- Çağıl Necdet, "Klasik Anlayışla Bilimsel Bulguların Kesiştiği Noktada Kur'an Nazmı", *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl: 6, Sayı: 11, 2002, 59-73.
- Çağıl Necdet, *Din Dili ve Mecaz*, İz Yay., İstanbul 2008.
- Çağıl, Necdet, *Kur'an'ın Belâgat ve Fonetik Yapısı*, İlahiyat Yayınları, Ankara 2005.
- Çağıl, Necdet, *Kur'an-ı Kerim ve Kitab-ı Mukaddes Mukayesesine Özgün Bir Yaklaşım*, Araştırma Yayınları, Ankara 2005.

- Çantay, Hasan Basri, *Kur'an-ı Hâkim ve Meâli Kerim*, Risale Yayınları, İstanbul 1972.
- Çekmegil, M. Said, *Nâsîh – Mensuh Masumiyet ve Recm*, Nida Yayınları, Ankara 1995.
- Çelik, Muhammed, *Kur'an Kur'an'ı Tanımlıyor*, Şule Yayınları, İstanbul 1998.
- Çetin, Abdurrahman, "Kur'an Kıraatinde Musikinin Yeri", *Uludağ Üniv. İlahiyat Fakültesi*, 1998, VII, 115-132.
- Çetin, Abdurrahman, "Tilâvet", *DİA*, TDV, İstanbul, 2012, XXXXI, 156.
- Demir, Nurettin ve Vesim Taylan, *Sosyal Hayatta Aile ve Toplum*, Kayıhan Yay., İstanbul 2004.
- Demirci, Muhsin, *Konulu Tefsire Giriş*, İfav, İstanbul 2013.
- Demirci, Muhsin, *Kur'an Tarihi*, İfav, İstanbul 2015.
- Demirci, Muhsin, *Kur'an Tefsirinde Farklı Yorumlar*, İfav, İstanbul 2017, I, 184-187.
- Demirci, Muhsin, *Tefsir Tarihi*, İfav, İstanbul 2015.
- Demirci, Muhsin, *Tefsir Terimleri Sözlüğü*, İfav, İstanbul 2015.
- Demirci, Muhsin, *Tefsir Usûlü*, İfav, İstanbul 2015.
- Demirci, Muhsin, *Tefsirde Metodolojik Sorunlar*, İfav, İstanbul 2012.
- Dimyâtî, Şihâbuddin Ahmed b. Muhammed b. Abdulğâni, *İthaf fudalâi'l-beşer fi'l-kıraati'l-erbaati aşer*, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 2011.
- Duman, M. Zeki -Mustafa Altundağ, "Hurûf-ı Mukattaa", *DİA*, XVIII, 401.
- Duman, M. Zeki, *Levh-i Mahfuz'dan Mushaf-ı Şerif'e Kelamullah*, Fecr Yayınevi, Kayseri 2013.
- Ebû Dâvud, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî, *es-Sünen*, I-II, nşr. Kemâl Yusuf el-Hût, Beyrut 1988.
- Ebû Mansur Muhammed Maturidî, *Te'vilâtu'l-Kur'ân*, Mizan Yayınevi, İstanbul 2006.
- Ebû Zehre, "Tefsirü'l-Kur'an'ı'l-Kerim", *Livâ'u'l-İslâm*, XVIII/4, Kahire 1964.
- Ebû Zehre, *Ahkâmü't-Terikât ve'l-Mevâris*, Daru'l-Fikri'l-Arabî, Kahire 1963.
- Ebû Zehre, *Akdü'z-Zevâc ve Âsârühû*, Darü'l-Fikri'l-Arabî, Kahire 1971.
- Ebû Zehre, *Buhûs fi'r-Ribâ*, Dârü'l-fikri'l-Arabî, Kahire ts.

- Ebû Zehre, *el-Ahvalü 'ş-Şahsiyye*, Darü'l-Fikri'l-Arabi, Kahire 1957.
- Ebû Zehre, *el-Akîdetü 'l-İslâmîyye kemâ câe bihâ el-Kur 'ânü 'l-Kerîm*, Darü'l-Fikri'l-Arabi, Kahire 1965.
- Ebû Zehre, *el-Alâkatü 'd-devliyye fî zilli 'l-İslâm*, Çev.: Hüseyin Algül-Osman Şekerci, *İslam'da Beşerî Münasebetler*, Şamil Yayınevi, İstanbul 1971.
- Ebû Zehre, *el-Mu 'cizetü 'l-kübrâ el-Kur 'ân*, Dârü'l-fikrî'l-Arabî, Kahire 2009.
- Ebû Zehre, *el-Vahdetü 'l-İslamiyye*, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, ts; Çev., İbrahim Sarmış, İslam Birliği, Esra Yayınları, Konya 1996.
- Ebû Zehre, *el-Vakf*, Matbaatü Ahmed, Kahire 1959.
- Ebû Zehre, *et-Tekâfülü 'l-İctimâî fî 'l-İslam*, Daru'l-Fikri'l-Arabî, Kahire 1991.
- Ebû Zehre, *Hatemü 'n-Nebiyin*, Dârü'l-fikri'l-Arabî, Kahire 2012.
- Ebû Zehre, *Hristiyanlık Üzerine Konferanslar*, Çev.: Akif Nuri, Fikir Yayınları, İstanbul 1978.
- Ebû Zehre, *İbn Hazm*, Çev., Osman Keskioglu-Ercan Gündüz, Buruç Yayınları, İstanbul 1996.
- Ebû Zehre, *İslâm Hukuku Metodolojisi*, Çev.: Abdülkadir Şener, Fecr Yay., Ankara 1986.
- Ebû Zehre, *İslam Hukuku Okulları ve Sekiz Büyük İmam*, Çev.: İ. E. Dal, Alternatif Düşünce, İstanbul 2006.
- Ebû Zehre, *İslam Hukukunda Suç ve Ceza*, Çev.: İbrahim Tüfekçi, Kitabevi Yayınları, İstanbul 1994.
- Ebû Zehre, *İslam'da Savaş Kavramı*, Çev.: Cemal Karaağaçlı, Engin Ofset, İstanbul 1976.
- Ebû Zehre, *İslam'da Siyasi ve İtikadi Mezhepler Tarihi*, Çev.: Ethem Ruhi Fiğlalı-Osman Eskicioğlu, Hisar Yayınları, İstanbul 1970.
- Ebû Zehre, *İslam'ın Gölgesinde İnsanlık*, Çev.: Osman Şekerci, Sinan Yayınevi, İstanbul 1970.
- Ebû Zehre, *İslamda Fikhî Mezhepler Tarihi*, Çev.: Abdülkadir Şener, Hisar Yayınları, İstanbul 1976.
- Ebû Zehre, Muhammed, *el-Milkiyye ve nazariyyetü 'l-'akd*, Darü'l-Fikri'l-Arabi, Kahire 1938.
- Ebû Zehre, Muhammed, *Son Barış Çağrısı*, trc. Cemal Aydın, Şûle Yay., İstanbul 1998.

- Ebû Zehre, Muhammed, *Şerîatü'l-Kur'an; Min Delâili İ'câzihî*, Silsiletü's-Sekâfeti'l-İslâmiyye, Kahire 1961.
- Ebû Zehre, *Şerhu Kanuni'l-Vasiyye*, Matbaatü Ahmed, Kahire 1950.
- Ebû Zehre, *Şerîatü'l-Kur'an*, Çev.: Ali Arslan, *Kur'an Nizamı*, Kazdal Yayınevi, İstanbul 1969.
- Ebû Zehre, *Tanzîmu'l-İslâmi li'l-Müctema'*, Daru'l-Fikri'l-Arabî, Kahire 1965.
- Ebû Zehre, *Tanzîmu'l-Üsreti ve Tanzîmu'n-Nesli*, Dârü'l-fikrî'l-Arabî, Kahire 1976.
- Ebû Zehre, *Tarihu'l-Cedel*, Daru'l Fikri'l-Arabi, Kahire 1934.
- Ebû Zehre, "Tefsîrû'l-Kur'âni'l-Kerim", *Livâ'u'l-İslâm*, XVIII/7, 1964, 403-407; XVIII/8, 1964, 465-468; XVIII/3, 1964, 147-151.
- Ebu'l-Haccac el-Mekki Mucâhid b. Cebr, *Tefsîru Mucâhid*, thk. Abdurrahman Tahir b. Muhammed, İslamabad ts., I, 239.
- el-Bakıllânî, Ebû Bekir Muhammed İbn Tayyib, *İ'câzü'l-Kur'an*, nşr. M. Şerif Sukker, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1990.
- el-Cürcânî, Abdülkahir, *Delâilü'l-İ'caz (Sözdizimi ve Anlambilim)*, Çev. Osman Güman, Litera Yayıncılık/ T.C. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, İstanbul 2015.
- el-İsfehânî, Rağîb, *el-Müfredât fî Ğaribi'l-Kur'an*, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut trs.
- el-Vahdetü'l-İslâmiyye*, Çev., İbrahim Sarmış, İslam Birliği, Konya 1996.
- Eroğlu, Ali, *Kur'an Tarihi ve Kur'an İlimleri Üzerine*, Ekev Yay., Erzurum 2002.
- es-Sâlih, Subhî, *Mebâhis fî ulûmi'l-Kur'an*, Dârü'l-ilm li'l-Melâyîn, Beyrut 1968.
- Ethem Ruhî Fiğlalı ve Osman Eskicioğlu, Yağmur Yay, İstanbul 1976.
- et-Taberî, *Câmiu'l-Beyân an Te'vîli Âyi'l-Kur'an*, (Tahk.: Abdullah b. Abdülmuhsin-i Türkî), Dâru Âlemi'l-Kütüb, Riyâd 2003.
- Güllüce, Veysel, "Kur'an'da Nesh Edilmiş Âyet Var mıdır?" *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl: 10, Sayı: 26, 2006, 51-74.
- Hamidullah, Muhammed, *Kur'an-ı Kerim Tarihi ve Türkçe Tefsirler Bibliyografyası*, (Fransızcadan Çeviren: Mehmet Sait Mutlu), Yağmur Yayınları, İstanbul 1965.

- Hatiboğlu, İbrahim, “İsrâiliyat”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, XXIII, 195.
- Heyto, M. Hasan, *el-Mu‘cizetü’l-Ḳur‘âniyye*, Beyrut 1994.
- Hüseyin b. Muhammed ed-Dâmeğânî, *Kâmûsü’l-Kur‘an*, Thk. Abdulaziz Seyyidu’l-Ehl, 4. tab’, Dâru’l-İlm Li’l-Melâyîn, Beyrût 1973.
- İbnu Fâris, *Mu‘cemu mekayîsi’l-Luğa*, Daru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut 1972.
- Kâdî Abdülcebbâr, *Tenzîhü’l-Ḳur‘ân ‘ani’l-me‘â’in*, Dârü’n-nehdati’l-hadîse, Beyrut ts.
- Kâdî İyâz, *eş-Şifâ (Şifâ-i Şerif Tercüme ve Şerhi)*, terc. Suat Cebeci, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.
- Kâdî İyâz, *eş-Şifâ; bi Ta’rîfi Hukûki’l-Mustafa*, Dâru’l-Feyhâ, Dimeşk 2000.
- Keskin, Mehmet, *Son Peygamber Hz. Muhammed*, Birleşik Yay., İstanbul 1993.
- Keskioğlu, Osman; *Kur‘an Tarihi*, Nebioğlu Yayınevi, İstanbul trs.
- Köse, Saffet, “Muhammed ebû Zehre”, *DİA*, 2005.
- Kur‘an Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir*, DİB Yayınları, Ankara 2006.
- Mennâ, Halil el-Kattân, *Ulûmu’l-Kur‘an*, (Tercüme: Arif Erkan), Timaş Yayınları, İstanbul 1997.
- Muallim, Nâci, *İ‘câz-ı Kur‘an*, haz. Ümit Şimşek, Marifet Yay., İstanbul 1997
- Muhammed Fuâd Abdalbaki, *el-Mu‘cemü’l-Müfahres li elfâzi’l-Kur‘ani’l-Kerim*, Daru’l-Hadis, Kahire 2001.
- Muhaysin, Muhammed Salim, *el-Kıraât ve eseruhâ fî ulûmi’l-arabiyye*, Mektebetü’l-külliyâti’l-Ezheriyye, Kahire 1984.
- Müsteşâr Abdullah Akîl, *Min A’lâmi’d-da’veti ve’l Hareketi’l-İslâmiyyeti’l-Muasıra*, Dâru’l-Beşir, Kahire 2008.
- Nedvî, M. Râşid, “Şeyh Muhammed Ebû Zehre”, *Mecelletü’l-mecmai’l-ilmî el-Hindî*, VI, Dârü’l-fikri’l-Arabî, Kahire 1997.
- Nurettin Demir-Vesim Taylan, *İslam’da Toplum Düzeni*, Kayıhan Yayınları, İstanbul 1993.
- Rummânî, *en-Nüket fî i‘câzi’l-Ḳur‘ân (Şelâsü resâ’il fî i‘câzi’l-Ḳur‘ân içinde*, nşr. M. Halefullah – M. Zağlûl Sellâm), Kahire, ts. (Dârü’l-maârif).
- Sâdık, Mustafa, er-Râfî, *İ‘câzü’l-Ḳur‘ân*, Mektebetü’l-külliyâti’l-Ezheriyye, Kahire 1381/1961.

- Sahip Aktaş, *Kur'an'da İstifhâm Üslubu*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2006.
- Suyûtî, *el-İtkân fî ulûmi'l-Kur'an*, nşr. Ahmed b. Ali, I-II, Darü'l-hadîs, Kahire 2006.
- Süyûtî, *Mu'terekü'l-akrân fî i'câzi'l-Kur'ân* (nşr. Ali Muhammed el-Bicâvî), Kahire 1973.
- Şeyhülislam Takiyyüddin Ahmed b. Teymiyye, *el-İklil fî'l-müteşâbih ve'te'vil*, Darü'l-İman, İskenderiyets.
- Şimşek, M. Said, *Günümüz Tefsir Problemleri*, Hikmetevi Yayınları, İstanbul 1997.
- Şübeyr, M. Osman, Muhammed Ebû Zehre: *İmâmü'l-fukahî'l-muâsirîn ve'l-müdâfiu'l-cerî an hakâiki'd-dîn*, Dârü'l-kalem, Dımaşk 2006.
- Vehdân, Nâsır Mahmud, Ebû Zehre: *Âlimen İslâmîyyen, hayâtühû ve menhecühû fî buhûsihî ve kütübih*, Şirketü'n-nâs li't-tibâa, Kahire 1996.
- Yavuz, Yusuf Şevki, "İ'câzü'l-Kur'an", *DİA*, 2005.
- Yavuz, Yusuf Şevki, "Sarfe", *DİA*, 2005.
- Yazır, M. Hamdi, *Hâk Dini Kur'an Dili*, Azim Yayınevi, İstanbul 1994.
- Yıldırım, Enbiya, *Tefsir ve Hadiste İsrâîliyyat*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2007.
- Yılmaz, Muhammet, *Bir İ'caz Delili Olarak Kur'an Hukuku*, STS Yayınları, İstanbul 2015.
- Yılmaz, Muhammet, *En Büyük Mu'cize Kur'an*, Okur Akademi, İstanbul 2018.
- Yılmaz, Muhammet, *Muhammed Ebû Zehre ve Tefsiri*, İsam Yayınları, İstanbul 2017.
- Zerkânî, Muhammed Abdülazîm, *Menâhilü'l-irfân fî ulûmi'l-Kur'ân*, I-II, nşr. M. Ebu'l-Fadl İbrâhîm, Kâhire 1957.
- Zerzûr, Adnan, *A'lâm-u ve Ulemâu Kudemâu ve Muasirûn*, Darü'l-Fethi Lid-diraseti ve'n-neşri, Ürdün 2010.
- Ziriklî, *el-A'lâm*, nşr. Züheyr Fethullah, Dârü'l-ilm li'l-Melâyin, Beyrut 1996.

MUHTÂR-NÂME

Hazırlayan

Dr. Ramazan BÖLÜK

ASOS Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-6861-56-5

Hazırlayan

Dr. Ramazan BÖLÜK

Kapak

Hakan ALKAN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

Dr. Ramazan BÖLÜK

1986 yılında Antalya'nın Demre ilçesinde dünyaya geldi. 4 yaşında ailesiyle birlikte Kaş ilçesine taşındı. İlkokulu Kaş'ta, ortaokul ve liseyi Demre'de okudu. 2004 yılında Atatürk Üniversitesi Erzincan Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazandı. Buradan 2008 yılında mezun oldu. 2011 yılında Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2012 yılında Tunceli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2017 yılında Yeni Türk Dili Bilim Dalında Doktor unvanını kazandı. Aynı yıl Munzur Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Yardımcı Doçent kadrosuna atandı. 2019 yılında Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Dr. Öğr. Üyesi kadrosuna atandı. Halen aynı fakültede öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	xiii
ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ.....	xvii
KISALTMALAR.....	xix
GİRİŞ	1
MUHTÂR-NÂME	1
a. Muhtâr-nâme Hakkında.....	1
b. Derviş Mahfî'nin Hayatı	2
c. Muhtar Gazi'nin Tarihî Kişiliği ve Şahsiyeti.....	2
ç. Muhtâr-nâme'nin Yazılış Tarihi ve Türk Destan Tarihindeki Yeri	9
d. Muhtâr-nâme'nin Konusu	11
e. Muhtâr-nâme'nin Şekil Özellikleri	12
f. Muhtâr-nâme'nin Şahıs Kadrosu.....	12
g. Muhtâr-nâme'nin Coğrafyası	15
h. Muhtâr-nâme'nin Dil Özellikleri ve Üslubu.....	15
BİRİNCİ BÖLÜM	17
SES BİLGİSİ.....	17
I. ÜNLÜLER.....	17
A. ÜNLÜ DEĞİŞİMLERİ	17
1. i/e Meselesi	18
2. e>ü değişimi:.....	24
3. ö>ü Değişimi.....	24
4. ö>e Değişimi	24
5. o/u ve ö/ü Meselesi.....	25
6. u>ı, u>i ve ü>i Değişimi	25
7. ı>a Değişimi.....	26
8. a>e ve a>i Değişimi.....	27
B. UZUN ÜNLÜLER.....	27
C. ÜNLÜ TÜREMESİ.....	28
Ç. ÜNLÜ DÜŞMESİ.....	28
D. BİRLEŞME/KAYNAŞMA	29
E. ÜNLÜ UYUMU.....	30
1. Önlük-Artlık Uyumu	30
2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	33
a. Kelimelerde Yuvarlaklaşma	33
b. Eklerde Yuvarlaklaşma.....	36
II ÜNSÜZLER.....	42
A. ÜNSÜZ DEĞİŞİMLERİ	42
1. b>p Değişimi.....	42

2. b>v Değişimi.....	42
3. ç>ş Değişimi	43
4. d>y Değişimi.....	43
5. g>v ve ğ>v Değişimi	43
6. j>ş, z Değişimi	44
7. k>ğ, k>h Değişimi.....	44
8. k>g Değişimi.....	45
9. k>y Değişimi.....	45
10. n>l Değişimi.....	45
11. ñ>ng ve ñ>n Değişimi.....	46
12. ñ>m Değişimi.....	46
13. t>d Değişimi.....	46
14. z>y Değişimi	47
B. ÜNSÜZ BENZEŞMESİ.....	47
1. İmlası Kalıplaşmış Ekler.....	47
2. Sedahlama	48
C. ÜNSÜZ TÜREMESİ	49
1. -y- ve -n- Yardımcı Ünsüzler	49
2. İkizleşme.....	49
Ç. ÜNSÜZ DÜŞMESİ.....	49
1. g/ğ Düşmesi.....	49
2. Orta Hecede -l- Düşmesi.....	50
3. t Düşmesi	50
3. y Düşmesi	50
4. v Düşmesi	50
D. HECE DÜŞMESİ	51

İKİNCİ BÖLÜM	53
ŞEKİL BİLGİSİ.....	53
I. İSİM	55
A. ÇOKLUK EKİ.....	55
B. İYELİK EKLERİ	55
C. İSİM TAMLAMASI.....	56
1. Belirli isim tamlaması.....	56
2. Belirsiz isim tamlaması.....	56
Ç. AİTLİK EKİ	57
D. HÂL EKLERİ.....	57
1. Eksiz Hâl.....	57
2. İlgi Hâli Eki.....	57
3. Yükleme Hâli Ekleri.....	57
4. Yaklaşma Hâli Eki.....	57
5. Bulunma Hâli Eki.....	58
6. Ayrılma Hâli Eki	58
7. Eşitlik Hâli Eki	58

8. Vasıta Hâli Ekleri	58
9. Yön Hâli Ekleri	59
E. SAYI İSİMLERİ	59
F. SORU EKİ	63
G. İSİMDEN İSİM YAPMA EKLERİ	63
H. FİİLDEN İSİM YAPMA EKLERİ	65
II. SIFAT	67
A. NİTELEME SIFATLARI	67
B. BELİRTME SIFATLARI	67
1. Sayı Sıfatları	67
2. İşaret Sıfatları	67
3. Soru Sıfatları	68
4. Belirsizlik Sıfatları	68
III. ZAMİR	69
A. ŞAHİS ZAMİRLERİ	69
B. İŞARET ZAMİRLERİ	70
C. DÖNÜŞLÜLÜK ZAMİRLERİ	70
Ç. BELİRSİZLİK ZAMİRLERİ	71
D. SORU ZAMİRLERİ	72
E. BAĞLAMA ZAMİRLERİ	73
IV. ZARF	73
A. HÂL ZARFLARI	73
B. ZAMAN ZARFLARI	74
C. YER-YÖN ZARFLARI	78
Ç. MİKTAR ZARFLARI	79
V. EDAT	79
A. BAĞLAMA EDATLARI	80
B. SON ÇEKİM EDATLARI	85
C. SORU EDATLARI	89
Ç. İŞARET EDATLARI	90
D. KUVVETLENDİRME EDATLARI	90
E. ÇAĞIRMA-HİTAP EDATLARI	91
F. ÜNLEMLER	92
VI. FİİL	92
A. OLUMSUZLUK EKİ	92
B. ŞAHİS EKLERİ	93
a. Zamir Menşeli Şahıs Ekleri:	93

b. İyelik Menşeli Şahıs Ekleri:.....	93
c. Emir Ekleri:.....	94
C. FİİL ÇEKİMİ.....	94
1. Haber Kipleri.....	94
a. Bilinen Geçmiş Zaman.....	94
b. Öğrenilen Geçmiş Zaman	95
c. Geniş Zaman	95
ç. Şimdiki Zaman	96
d. Gelecek Zaman.....	97
2. Dilek Kipleri.....	97
a. Emir	97
b. Şart.....	98
c. Gereklik.....	99
ç. İstek.....	100
3. Birleşik Çekimler.....	100
a. Hikâye.....	100
b. Rivayet.....	102
c. Şart.....	102
Ç. SORU EKİ -mı, -mi	103
D. EK FİİL	104
Bilinen Geçmiş Zamanı	104
Geniş Zamanı	104
Öğrenilen Geçmiş Zaman	105
Şartı	105
Zarf-fiili	105
E. İSİMDEN FİİL YAPMA EKLERİ	105
F. FİİLDEN FİİL YAPMA EKLERİ.....	106
G. BİRLEŞİK FİİLLER.....	107
a. Birinci Unsuru Fiil Olan Birleşik Fiiller	109
Yeterlilik.....	109
Süreklilik	109
Tezlik.....	110
Uzaklaşma.....	110
b. Birinci Unsuru İsim Olan Birleşik Fiiller.....	110
H. SIFAT-FİİLLER.....	112
I. ZARF-FİİLLER	113
SONUÇ.....	115

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
METİN.....	119

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
KELİMELER DİZİNİ.....	315

BEŞİNCİ BÖLÜM
ÖZEL İSİMLER DİZİNİ..... 707

ALTINCI BÖLÜM
ARAPÇA VE FARŞÇA İBARELER DİZİNİ..... 759
KAYNAKÇA 773

KAYNAKÇA

- Akalın, H.Ş. (1995). Ebu'l-Hayr-ı Rûmî'nin Saltuk-nâme'si. *TDAY-Belleten*, 1992, (40), 37-59.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/44289/546194>
- Akar, A. (2018). *Oğuzların Dili-Eski Anadolu Türkçesine Giriş*. Ötüken Yayınları.
- Akbaş, M. (2016). Ölü Bedenlere Kasdetme Girişimi Olarak İslam Tarihinde İlk Baş Kesme Hadisesinin Ortaya Çıkışı ve Emeviler Döneminde Başları Kesilenler. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 36(36), Article 36.
- Akça, H. (2017). Eski Anadolu Türkçesinde Kelime Başlı t- / d- Meselesi. *Türkbilig*, 34, 7-24
- Akkuş, M. (1995). *Kitab-ı Gunya*. TDK Yayınları.
- Alimov, R. (2011). Eski Türkçe +GARU ve Kırgızcadaki kalıntısı. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 92-107.
<http://dx.doi.org/10.5001/MTAD.8.2011.4.54>
- Argunşah, M. (1999). *Muhammed b. Mahmûd-i Şirvânî, Tuhfe-i Murâdî, (İnceleme-Metin-Dizin)*. TDK Yayınları.
- Banguoğlu, T. (2007) *Türkçenin Grameri*. TDK Yayınları.
- Boeschoten, H. & (çev.)Özezen, M. Y. (2003). Yapmak Neden Etmek Yerine Kullanılıyor -Tarihsel Bir Bakış-. *Türkbilig*, (5), 149-156.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkbilig/issue/52780/696915>
- Boz, E. (2001). Eski Anadolu'da +IU Eki Üzerine. *TDAY-Belleten*, 49, 34-43. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/45180/565270>
- Bölük, R. (2022). Demre (Antalya) Ağzı Ses Bilgisi Özellikleri. *Journal of History School*, 61, 4228-4266.
<http://dx.doi.org/10.29228/Joh.63383>
- Bulak, Ş. (2012). Tarihî ve Çağdaş Türk Yazı Dillerinde Şart Kipi. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (SUTAD)*, (30), 71-97.
- Bulak, Ş. (2017). Tarihî Türk Yazı Dillerinde Şimdiki Zaman. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (SUSBID)*, (9), 223-258.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/341066>
- Cerîr et-Taberî, E. C. M. bin. (1983). *Tarih-i Taberî Tercemesi* (C. 3). Elif Ofset.

- Cerîr'üt-Taberî, E. C. M. bin. (t.y.). *Tarih-i Taberi* (C. 3). Sağlam Yayınevi.
- Cerîr'üt-Taberî, E. C. M. bin. (t.y.). *Tarih-i Taberî*. M. F. Gürtunca, (Çev.); C. 4. Sağlam Yayınevi.
- Ceylan, E.Y. (1991). Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü. *Türk Dilleri Araştırmaları*, 151-165. <http://www.turkdilleri.org/turkdilleri/sayilar/tda1/CeylanEY.pdf>
- Clauson, S. G. (2007). Türkçede Sekizinci Yüzyıldan Önce Kullanılan Ekler. Uluhan Özalan (çev.). *Dil Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 185-196.
- Çubukçu, A. (1994). Ebû Ubeyd es-Sekafi. İçinde *TDV İslâm Ansiklopedisi* (1-10, s. 249). <https://islamansiklopedisi.org.tr/ebu-ubeyd-es-sekafi>
- Della Vida, G. L. (1997). Muhtar. İçinde *İslâm Ansiklopedisi* (C. 7, s. 513-516). Millî Eğitim Bakanlığı.
- Demir, C. (2007). Türkiye Türkçesi Gramerlerinde İsim Tamlaması Sorunu ve Bir Tasnif Denemesi. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies*, VII(1), 27-54.
- Demir, N. (1994). Birleşik Fiiller ve Vurgu: -iver- Şeklinin Görevlerini Tespitte Vurgunun Rolü. *TDAY - Belleten*, 42(1994), 83-94. <https://dergipark.org.tr/pub/belleten/issue/44397/548868>
- Demir, N. (2005).
- Demirtaş, A. (2003). Dürr-i Meknun. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deny, J. (1941), *Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)*, Ali Ulvi Elöve (Çev.). Maarif Matbaası.
- Deny, J. (1995). *Türk dili gramerinin temel kuralları*, (Türkiye Türkçesi). Oytun Şahin (Çev.). TDK Yayınları.
- Develi, H. (1995a). *Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmesi ve Uyumları*. TDK Yayınları.
- Develi, H. (1995b). -sA Eki Nedir? Kip mi, Zarf-fiil mi?. *İlmî Araştırmalar*, 91-94.
- Develi, H. (1995c) {sA} Morfemli Yardımcı Cümleler ve Bunlarla Kurulan Birleşik Cümeler Üzerine Bir İnceleme, *TDAY-Belleten*, 115-152.
- Develi, H. (2002). Eski Türkiye Türkçesi Ağızlarının

- Sınıflandırılmasında Morfolojik Esaslar. *Türkbilig*, (4), 117-124.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkbilig/issue/52779/696898>
- Duman, E. (2019). Dervîş Mahfi-Muhtâr-nâme (İnceleme-Metin) (1a-31b. Varaklar arası). [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duman, M. (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyılda Ses Değişmeleri*. TDK Yayınları.
- Duman, M. (2000). *Birgili Muhammed Efendi, Vasiyet-name*, Risale Yayınları.
- Duran, S. (1956). Türkçede Cihet ve Mekân Gösteren Ek ve Sözler. *TDAY-Belleten*, 4, 1-110.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/37790/436246>
- Ebu Mihnef (2010). *Kerbela Vakıası-Vak'atu't-Taf*, Nuri Dönmez (Çev.). Kevser Basın Yayın.
- Eker, S. (2017). *Çağdaş Türk Dili*. (11. bs.), Grafiker Yayınları.
- Eraslan, K. (2000). Eski Türkçede Yönelme (Dativ) Hali Ekinin Yapı, Fonksiyon ve İfadeleri. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 29(0), 67-76. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iutded/issue/17068/178334>
- Eratalay, S. (2021). Türkçede g>v Değişimi ve /g/ Düşmesi Üzerine. *Uluslararası Dil Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 141-152. <http://dx.doi.org/10.37999/udekad.915345>
- Ercilasun, A.B. (1984). *Kutadgu Bilig Grameri-Fiil*. Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Ercilasun, A.B. (1996). Türkçede İki Fonetik Temayül Üzerine. *Uluslararası Türk Dili Kongresi 1992*. TDK Yayınları, ss.199-203.
- Erdem, M.D. & Bölük, R. (2012). *Antalya ve Yöresi Ağızları*. Gazi Kitabevi
- Erdem, M.D. & Demirci, Ü.Ö. (2023). *Köktürkçe*. Umuttepe Yayınları.
- Erdem, M.D. & Kirik, E. (2023). *Kahramanmaraş ve Yöresi Ağızları*. Uluslararası Balkan Üniversitesi Yayınları.
- Erdem, M.D. & Silahşor Öztürk, E. (2023). *Amasya ve Yöresi Ağızları. C. I*, ASOS Yayınları.
- Erdem, M.D. (2005). Harezmi Türkçesinde ikilemeler ve Yinelemeler Üzerine. *Bilig*, Bahar, (33), 189-225.
https://bilig.yesevi.edu.tr/shw_artcl-1261.html
- Erdem, M.D. (2006). Ağızlardan Etkilenme Derecelerine Göre Osmanlı

ve Eski Anadolu Türkçesi Metinleri ve Bu Metinlerin Diline Kaynaklık Eden Ağızlar. *İlmi Araştırmalar*, (22), 83-110. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/73585>

- Erdem, M.D. (2007). *Müseyyeb-nâme*. Hece Yayınları.
- Erdem, M.D. (2008). Anadolu Ağızlarında Görülen Birincil Ünlü Uzunlukları Üzerine. *Turkish Studies* 3(3), 502-562.
- Erdem, M.D., Karataş, M., & Hirik, E. (2015). *Yeni Türk Dili*. Maarif Mektepleri.
- Ergin, M. (1991). *Dede Korkut Kitabı II*. TDK Yayınları.
- Ergin, M. (2004). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
- Ergun, S. N. (1944) *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri 19 Asıra Kadar C. 1-2*, İstanbul Maarif Kitaphanesi.
- Ergüzel, M. (1999). *Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi (Dil İncelemesi-Metin-Sözlük-Dizin)*. TDK Yayınları.
- Ersoy, F. (2007). +gil eki üzerine. *Dil Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 21-29. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/54613>
- Ersoylu, H. (2000). Türkçenin Bazı Yabancı Kökenli Kelimelerindeki Damaksı Genizsileşme, *İlmi Araştırmalar*. (9), 97-104.
- eş-Şehristânî, M. bin A. (2008). *El-Milel ve'n-Nihal*. M. Öz, (çev.). Litera Yayıncılık.
- eş-Şehristânî, M. bin A. (2014). *Dinler ve Mezhepler Tarihi "el-Milel ve'n-Nihal"* (M. Tan, Çev.). Kabalıcı Yayıncılık.
- Fırlalı, E.R. (1998). "Hüseyn", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 18, 518-521.
- Gabain, A. V. (2007). *Eski Türkçenin Grameri*. (5. bs.), Mehmet Akalın (çev.). TDK Yayınları
- Gabain, A.V. (1953). Türkçede Fiil Birleşmeleri. *TDAY - Belleten*, 1, 16-28. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/33806/374272>
- Gölpınarlı, A. (1936). *Yunus Emre Hayatı*. Bozkurt Basımevi.
- Grönbech, K. (2000). *Türkçenin Yapısı*. TDK Yayınları.
- Gül, M. (2015). Orhun ve Uygur Türkçesinde Gelecek Zaman Çekimi. *Idil Journal of Art and Language*, 4(17), 15-29. <https://dx.doi.org/%2010.7816/idil-04-17-02>
- Gülsevin, G. & Boz, E. (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*. Gazi Kitabevi.
- Gülsevin, G. (1997). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. TDK Yayınları.

- Gülsevin, G. (2002). Eski Türkiye Türkçesinde "İstek Kipi" Üzerine. *İlmi Araştırmalar* (13), 35-50.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/fsmiadeti/issue/6490/85938>
- Gülsevin, G. (1990) Türkçede -sA Şart Gerundiumu Üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Kasım, II(467), 276-279.
- Gültekin, M. (2006). Tarihî ve Çağdaş Türk Lehçelerinde Gelecek Zaman Ekleri Üzerine Bir Deneme. *Türklük Bilimi Araştırmaları (TUBAR)*, (20), 33-59.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16961/177120>
- Güneş, H. (2015). Muhtar es-Sekafî Hareketi Karşısında Muhammed b. Hanefiyye'nin Yeri. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 75, Article 75.
- Güngör, Ş. (2008). Tarihî Olaydan Menkıbeye, Menkıbeden Şahesere [Kerbela Olayı ve Hadikatü's-Süeda] 38. *ICANAS Bildiriler Kitabı C. II*, (10-15 Eylül 2007), ss. 769-788. <https://ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/G%C3%9CNG%C3%96R-%C5%9EEYMA-TAR%C4%B0H%C3%8E-OLAYDAN-MENKİBEYE-MENKİBEDEN-%C5%9EAHESERE-KERBELA-OLAYI-VE-HAD%C4%B0KAT%C3%9CE2%80%99S-%C3%9CEDA.pdf>
- Güven, M. (2016). Kelime Tarihi ve Enkliz "Sığınım"lı Kelimelerin Türkçenin Kelime Tarihindeki Yeri. *Turkish Studies*, 11(20), 265-290.
- Hacıeminoğlu, N. (1991). *Türk Dilinde Yapı Bakımından Füller*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Hacıeminoğlu, N. (1992). *Türk Dilinde Edatlar*. MEB Yayınları.
- Hacıeminoğlu, N. (2019). *Karahanlı Türkçesi Grameri*. TDK Yayınları.
- İbnü'l-Esîr. (1986). *İslam Tarihi: El-Kâmil fi't-Târih Tercümesi* (M. B. Eryarsoy, Çev.; C. 4). Bahar Yayınları.
- İlhan, N. (2007). Birleşik Cümle Kuruluşunda Şart Cümlesi ya da Zarf Grubu. *İstanbul Kültür Üniversitesi Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi, 27- 28 Ağustos 2007, Bildiriler Kitabı* (Ed. Hayati Develi), Türkçenin Söz Dizimi, 1, ss. 253- 260.
- İlhan, N. (2009) Türk Dilinde Ünsüz Düşmesi, Nedenleri ve Türleri. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks (ZfWT)*, 1(2), 43-55.
- Johanson, L. (1989). Substandard und Sprachwandel im Türkischen. Holtus, Günter & Radtke, Edgar (ed.) *Sprachlicher Substandard II*.

Standard und Substandard in der Sprachgeschichte und in der Grammatik. Konzepte der Sprach- und Literaturwissenschaft 44. (s. 83-112). Niemeyer Verlag.

Johanson, L. (2022). *Türkçe Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler*. Nurettin Demir (çev.). TDK Yayınları.

Karaağaç, G. (2012). *Türkçenin Sözdizimi*. Kesit Yayınları.

Karaca, H. (2021). Birleşik Fiillerin Tasnifi ve Yapısında Birleşik Fiil Olan Birleşik Fiiller. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (22), 258-266.
<http://www.doi.org/10.29000/rumelide.890450>

Karahan, L. (1994). *Erzurumlu Darîr Kıssa-i Yûsuf (Yûsuf u Züleyha) (İnceleme-Metin-Dizin)*. TDK Yayınları.

Karahan, L. (2006). Eski Anadolu Türkçesinin Kuruluşunda Yazı Dili-Ağız İlişkisi. *Turkish Studies* 1(1), 1-12.
<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4>

Karahan, L. (2010). *Türkçede Söz Dizimi*. (15. baskı), Akçağ Yayınları.

Karahan, L. (1994). -sa/-se Eki Hakkında. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Aralık, II(516), 471-474.

Karakoç, G. (2020). *Müseyyeb-Nâme (123a-243b Varakları Arası) Dil İncelemesi-Metin-Dizin*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Karaörs, M. (1993). *Türkçenin Söz Dizimi ve Cümle Tahlilleri*. Erciyes Üniversitesi Yayınları.

Karaörs, M. (2004). Türk Dilinde Şartlı Birleşik Cümle ve Nevayi'nin II. Divanı Nevariü'-ş-Şebâb'ta Şartlı Birleşik Cümleler, V. *Uluslararası Türk Dili Kurultayı I*, 20-26 Eylül 2004, TDK Yayınları.

Karataş, D. (2020). *Müseyyeb-Nâme (1b-123a Varakları Arası) Dil İncelemesi-Metin-Dizin*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kartallıoğlu, Y. (2011). *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar)*. TDK Yayınları.

Kaşgarlı Mahmut (2005). *Divânu Lugâti't-Türk*. Kabalcı Yayınevi.

Keleş, H. (2021). Keysâniyye nin Teşekkülü ve İlk Şiîlik. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Necmettin

Erbakan University, 51(1), 96-115.
<https://doi.org/10.51121/akif.2021.17>

- Kocatürk, V.M. (1964). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Edebiyat Yayınevi.
- Korkmaz, Z. (1959). Türkçede -acak / -ecek Gelecek Zaman (Futurum) Ekinin Yapısı Üzerine, *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*, (1, 2), 159-170.
<https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/43916/12760.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Korkmaz, Z. (1961). uçun ~ için ~ için vb. Çekim Edatlarının Yapısı Üzerine. *TDAY-Belleten*, 9, 31-35.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/38170/440921>
- Korkmaz, Z. (1964). Eski Anadolu Türkçesindeki -van/-ven, vuz/-vüz Kişi ve Bildirme Eklerinin Anadolu Ağızlarındaki Kalıntıları. *TDAY - Belleten*, 12, 43-65.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/38278/442741>
- Korkmaz, Z. (1973). *Marzubannâme Tercümesi*. TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1995). Batı Anadolu Ağızlarında Aslı Ünlü Uzunlukları Hakkında. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, C. II*, ss. 123-127, TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2005). Türk Dilinin Gelişmesi ve Tarihi Devreleri. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar C. I*. ss. 686-708. TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2005). Türkçede -n Zarf-Fiil Eki ile -pan/-pen Eki ve Türemeleri. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar C. I*. ss. 179-187, TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2011). *Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları*. TDK Yayınları.
- Köprülü, M. F. (1980). *Türk Edebiyatı Tarihi*. (2. baskı). Ötüken Neşriyat
- Kummî/Nevbahtî. (2004). *Şiû Fırkalar Kitâbu'l-Makâlât ve'l-Fırak el-Kummî/Fıraku'ş-Şia en-Nevbahtî*. H. Onat, S. Hizmetli, S. Kutlu, & R. Şimşek, (Çev.). Ankara Okulu Yayınları.
- Kur'an-ı Kerim, Ahzab, 33, <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/ahzab-suresi-33/ayet-33/kuran-yolu-meali-5>, ET: 15.03.2023.

- Kur'an-1 Kerim, Âl-i İmrân, 26, <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/al-i-imran-suresi-3/ayet-26/kuran-yolu-meali-5>, ET: 04.03.2023
- Kur'an-1 Kerim, Âl-i İmrân, 8, <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/al-i-imran-suresi-3/ayet-1/kuran-yolu-meali-5>, ET: 19.03.2023.
- Kur'an-1 Kerim, Araf, 31, <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/araf-suresi-7/ayet-31/kuran-yolu-meali-5>, ET: 04.03.2023.
- Kur'an-1 Kerim, Bakara, 10, <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-10/kuran-yolu-meali-5>, ET: 05.04.2023.
- Kur'an-1 Kerim, Bakara, 156, <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-156/kuran-yolu-meali-5>, ET: 02.03.2023)
- Kur'an-1 Kerim, Bakara, 222, <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-222/kuran-yolu-meali-5>, ET: 23.03.2023.
- Kur'an-1 Kerim, Bakara, 249, <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-249/kuran-yolu-meali-5>, ET: 19.03.2023.
- Kur'an-1 Kerim, Enfâl, 30, <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/enfal-suresi-8/ayet-30/kuran-yolu-meali-5>, ET: 04.03.2023.
- Kur'an-1 Kerim, Enfâl, 66, <https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/Enf%C3%A2l-suresi/1225/65-66-ayet-tefsiri>, ET: 02.03.2023)
- Kur'an-1 Kerim, Haşr, 2, <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/hasr-suresi-59/ayet-1/kuran-yolu-meali-5>, ET: 04.03.2023.
- Kur'an-1 Kerim, İnsan, 21, <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/insan-suresi-76/ayet-21/kuran-yolu-meali-5>, ET: 04.03.2023.
- Kur'an-1 Kerim, İnsan, 21. <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/insan-suresi-76/ayet-21/kuran-yolu-meali-5>, ET: 24.03.2023.
- Kur'an-1 Kerim, İsrâ, 70, <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/isra-suresi-17/ayet-70/kuran-yolu-meali-5>, ET: 16.03.2023.
- Kur'an-1 Kerim, Meryem, 6, <http://www.kuranikerim.com/mdiyanet/meryem.htm>, ET: 16.03.2023.

- Kur'an-ı Kerim, Münâfikûn, 8, <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/munafikun-suresi-63/ayet-6/kuran-yolu-meali-5>, ET: 25.03.2023.
- Kur'an-ı Kerim, Neml, 16, <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/neml-suresi-27/ayet-16/kuran-yolu-meali-5>, ET: 16.03.2023.
- Kur'an-ı Kerim, Nisa, 59, <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/nisa-suresi-4/ayet-59/kuran-yolu-meali-5>, ET: 16.03.2023
- Kur'an-ı Kerim, Saff, 13, <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/saff-suresi-61/ayet-13/kuran-yolu-meali-5>, ET: 04.03.2023.
- Kur'an-ı Kerim, Tevbe, 97. <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/tevbe-suresi-9/ayet-97/kuran-yolu-meali-5>, ET: 24.03.2023.
- Kur'an-ı Kerim, Zuhruf, 32, <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Zuhruf-suresi/4354/29-32-ayet-tefsiri>) ET: 01.03.2023
- Kur'an-ı Kerim, Zümer, 10, <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/zumer-suresi-39/ayet-10/kuran-yolu-meali-5>, ET: 02.03.2023
- Kurnaz, Y. (2018). *Muhtar b. Ebî Ubeyd Es-Sekafi'nin Hayatı, Siyasî ve Askerî Faaliyetleri (1/622-67/687)*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ligeti, L. (1942). Türkçede uzun vokaller. *Journal of Turkology*, 7(0), 82-94. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuturkiyat/issue/18514/195191>
- Macit, E. (2012). *Timurlu Devleti'nin Askerî Teşkilâtı*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Mansuroğlu, M. (1956). *Ahmet Fakih, Çarhname*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Mansuroğlu, M. (1988). "Eski Osmanlıca", *Tarihî Türk Şiveleri*. Mehmet Akalın (çev.). (ss. 247-276). Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları
- Onat, H. (2016). *Emevîler Dönemi Şiî Hareketleri ve Günümüz Şiîliği*. Endülüs Yayınları.
- Öner, M. (2018). Türkçede Eş Sesli Son Çekim Edatı *bile* ve Kuvvetlendirme Edatı *bile*. *Dil Araştırmaları*, (23), 7-21.
- Öz, M. (2022). Keysâniyye. İçinde *TDV İslâm Ansiklopedisi* (C. 25, s. 362-363). <https://islamansiklopedisi.org.tr/keysaniyye>

- Özaydın, A. (1991) “Aynülverde Savaşı”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 4, s. 283. <https://islamansiklopedisi.org.tr/aynulverde-savasi>
- Özdemir, H. (2013). Bir Nöbetleşme Hadisesi ve -SA Şart Ekine Yansımaları. *Karadeniz Araştırmaları*, Bahar, (37), 199-207.
- Özek, F. (2009). Arapkir/Malatya Ağzında Birincil Uzun Ünlüler. *Turkish Studies*, 4(8), 1954-1963.
- Özkan, M. (1993). *Mahmûd bin Kâdî-i Manyâs, Gülistan Tercümesi*. TDK Yayınları.
- Özkan, M. (2013). *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*. Filiz Kitabevi.
- Özmen, M. (2001). *Ahmed-i Dâî Divanı (Metin-Gramer-Tıpkıbasım-Dizin)*. TDK Yayınları.
- Özmen, M. (2022). *Türkçede -ken Zarf-Fiili*. TDK Yayınları.
- Şahin, H. (2009). *Eski Anadolu Türkçesi*. Akçağ Yayınları.
- Şenzyebek, A. (2015). Muhtar Es-Sakafî'nin Hayatı Bağlamında İlk Keysânî Fikirlerin Ortaya Çıkışı. *Marife*, 15(2), 343-370. <http://marife.org/tr/download/article-file/494542>
- Şeylan, A. (1997). *Türkçede Birleşik Füller*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tekin, G. (2011). Edebi Motiflerin Mitolojik Kökenleri-II. Koç, A. ve Ceylan, Ö. (Ed.). *Türk Edebiyatının Mitolojik Kaynakları* içinde (Ünite 8). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Tekin, Ş. (1965). Uygurcada Yardımcı Cümleler Üzerine Bir Deneme. *TDAY - Belleten*, 13, 35-63. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/38302/443253>
- Tekin, T. (1988). *Orhon Yazıtları*. TDK Yayınları.
- Tezcan, S. (1994). *Süheyl ü Nev-bahâr Üzerine Notlar*. Simurg Kitabevi.
- Timurtaş, F.K. (2005), *Eski Türkiye Türkçesi*. Akçağ Yayınları.
- Tokatlı, S. (2005). Eski Anadolu Türkçesi Metinlerinde “Ki”, “Kim” Bağlama Edatı ve İlgili Zamirlerinin Zaman ve Kip Eklerine Yüklendiği Görevler. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 6(1), 133-148. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1495982>
- Tokyürek, H. & Pekacar, Ç. (2014). Eski Türkçeden Günümüze Eksiz Ad Tamlaması Meselesi. *Dil Araştırmaları*, 15(15), 9-38. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dilarastirmalari/issue/4729/64833>

- Topaloğlu, A. (1978). *15. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kuran Tercümesi II (Sözlük)*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Turun, V. (2022). Muhtar es-Sekafi Hareketinde Kabile Örgüsü ve Mevâlînin Rolü. *Yakın Doğu Üniversitesi İslam Tetkikleri Merkezi Dergisi*, 8(2), Article 2. <https://doi.org/10.32955/neu.istem.2022.8.2.03>
- Ükten, S.S. (2015). Buhara Hanlığı'nın Askeri Teşkilatı (1500-1868). [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ünlü, N. (2012). *İslâm Tarihi I- Başlangıçtan Osmanlılara Kadar* (3. bs). M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- Yalçın, S.K. (2010). Birincil Uzun Ünlülerin Oğuz Grubu Türk Lehçelerindeki Ses Bilgisi Görünümleri ve Bu Ünlülerle İlgili Ses Olayları. *Turkish Studies*, 5(1), 640-686.
- Yavuzarslan, P. (2007). Türk Dilinde Kişi Eklerinin Tarihsel Gelişimi ve Değişimi, *International Congress of Asian and North African Studies-38 (ICANAS), Bildiriler Kitabı*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, ss. 1953-1966.
- Yılmaz, A. (1999). Müstakim-zâde ve “Durûb-ı Emsâl”inin Türk edebiyatındaki yeri ve önemi. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (6), 225-272. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/258297>
- Yiğit, İ. (2012). “Tevvâbîn”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 41, s. 49-50. <https://islamansiklopedisi.org.tr/tevvabin>.
- Yiğit, İ. (2020). "Muhtar es-Sekafi", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 31, s. 54-55. <https://islamansiklopedisi.org.tr/Muhtar-es-sekafi>
- Zavotçu, G. ve Duman, E. (2020) Dervîş Mahfî ve Muhtâr-nâme'si. *Journal of Turkish Language and Literature*, 6(2), 233-234, <https://www.doi.org/10.20322/littera.712568>

NİTEL ARAŞTIRMA SÜRECİ VE UYGULAMALARI

EDİTÖRLER
Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ
Dr. Tuğrul Gökmen ŞAHİN

Birinci Baskı: 2023

ISBN: 978-625-6861-58-9

Editörler

Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ

Dr. Tuğrul Gökmen ŞAHİN

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

Baskı ve Cilt:

Son Çağ Yayıncılık Matbaacılık

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı No: 48/48

İskitler 06070 ANKARA

Tel: 0312 3413667

Matbaa Sertifika No: 47865

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	15
--------------	----

BÖLÜM 1

NİTEL ARAŞTIRMANIN TEMELLERİ.....	21
-----------------------------------	----

Dr. Ahmet Galip YÜCEL - Doç. Dr. Oktay KIZKAPAN	21
---	----

Pozitivizm: Epistemolojik, Ontolojik, Aksiyolojik, Retorik ve Metodolojik Varsayımları.....	24
--	----

Ontoloji.....	25
---------------	----

Epistemoloji	26
--------------------	----

Metodoloji.....	27
-----------------	----

Aksiyoloji.....	29
-----------------	----

Retorik	29
---------------	----

Post pozitivizm ve Getirdikleri	29
---------------------------------------	----

Yorumlamacı/Yapılandırmacı Paradigma.....	32
---	----

Yorumlamacı/Yapılandırmacı Paradigma: Ontolojik, Epistemolojik, Metodolojik, Aksiyolojik ve Retorik Varsayımları	34
---	----

Ontoloji.....	34
---------------	----

Epistemoloji	36
--------------------	----

Metodoloji.....	36
-----------------	----

Aksiyoloji.....	38
-----------------	----

Retorik	39
---------------	----

Kaynakça	41
----------------	----

BÖLÜM 2

FENOMENOLOJİ	43
--------------------	----

Doç. Fulya ÖNER ARMAĞAN - Doç. Dr. Aslı SAYLAN KIRMIZIGÜL....	43
---	----

Fenomenolojinin Tanımı.....	44
-----------------------------	----

Fenomenolojik Araştırma Türleri	45
---------------------------------------	----

Geleneksel-betimleyici-tanımlayıcı fenomenoloji (Transcendental phenomenology).....	45
Yorumlayıcı (hermenütik) fenomenoloji (Hermeneutic phenomenology).....	46
Fenomenoloji Desenine Göre Bir Araştırma Nasıl Yapılır?.....	46
Problem Tanımlanması.....	46
Çalışma Grubunun Belirlenmesi	47
Veri Toplama Aracının Belirlenmesi	48
Verilerin Analizi.....	49
Kaynakça	50

BÖLÜM 3

DURUM ÇALIŞMASI.....	53
Doç. Dr. Oğuzhan NACAROĞLU - Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ.....	53
Durum Çalışmasının Tanımı	53
Durum Çalışması Modelleri	56
Bütüncül Tek Durum Modeli.....	59
İç İçe Geçmiş Tek Durum Modeli.....	60
Bütüncül Çoklu Durum Modeli	61
İç İçe Geçmiş Çoklu Durum Modeli	63
Durum Çalışmasına Göre Bir Araştırma Nasıl Yapılır?.....	65
Kaynakça	67

BÖLÜM 4

EYLEM ARAŞTIRMASI.....	71
Dr. Melek KARACA - Dr. İren Özgün NALÇACI.....	71
Eylem Araştırmasının Tarihçesi ve Ortaya Çıkışı.....	71
Eylem Araştırması Nedir?.....	72
Eylem Araştırması Yapabilir Miyim?	73
Eylem Araştırması Okulda.....	73
Eylem Araştırması Süreci	74
Eylem Araştırmasının Raporlanması ve Örnek Çalışmalar	76
Kaynakça	81

BÖLÜM 5

ETNOGRAFYA.....	83
Emine TURHAL - Fatmanur SÜRDEM.....	83
Etnografya ve Tarihçesi	83

Etnografik Araştırmanın Amacı	85
Etnografik Araştırmada Uyulması Gereken İlkeler	86
Etnografik Araştırmanın Avantaj ve Dezavantajları	87
Dezavantaj	87
Araştırma Sorusu.....	88
Etnografya Deseninin Modelleri	90
Tarihsel Model.....	90
Coğrafi Model	90
Psikososyal Model	91
Kaynakça	93

BÖLÜM 6

ANLATI ARAŞTIRMASI	95
Dr. Öğr. Üyesi Dürdane LAFCI-TOR.....	95
Anlatı Çalışmalarının Tarihçesi	95
Anlatı Nedir?	96
Anlatı Araştırmalarında Araştırma Problemi	98
Anlatı Kaynakları	99
Anlatı Araştırma Yürütülürken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	100
Veri Analizi	101
Anlatı Analiz Türleri	102
Tematik Analiz	103
Yapısal Analiz.....	103
Diyalojik Analiz.....	104
Görsel Analiz.....	105
Kaynakça	107
Ek 1. Ulusal Araştırma Örnekleri.....	110
Ek 2. Uluslararası Araştırma Örnekleri	112

BÖLÜM 7

GÖMÜLÜ TEORİ	115
Arş. Gör. Şevval Nur ŞEN - Dr. Tuğrul Gökmen ŞAHİN	115
Gömülü Teorinin Ortaya Çıkışı	115
Gömülü Teorinin Özellikleri.....	118
Teorik Örnekleme	119
Teorik Doygunluk.....	120
Teorik Duyarlılık.....	121

Veri Toplama ve Analizi	122
Gömülü Teori Desenleri	124
Klasik Gömülü Teori	125
Yapılandırmacı Gömülü Teori	128
Gömülü Teorinin Avantaj ve Dezavantajları	130
Özet	131
Kaynakça	132

BÖLÜM 8

BİREYSEL ARAŞTIRMA.....	135
Doç. Dr. Oğuzhan NACAROĞLU - Dr. Seyide EROĞLU.....	135
Bireysel Araştırmanın Tarihçesi	136
Bireysel Araştırmanın Ortaya Çıkış Amacı	137
Bireysel Araştırmayla Cevap Aranabilecek Sorular	138
Öğretmen Eğitiminde Hibrit Bir Metodoloji Olarak Bireysel Araştırma Deseni.....	141
Bireysel Araştırmanın Benzer Metodolojilerle Karşılaştırılması.....	142
Bireysel Araştırmanın Felsefi Temeli.....	144
Bireysel Araştırmanın Modelleri.....	145
Bireysel Araştırmanın Kullanıldığı Örnek Çalışmalar	147
Kaynakça	152

BÖLÜM 9

NİTEL ARAŞTIRMALARDA KURUMSAL ALTYAPI, ALANYAZIN TARAMASI VE ARAŞTIRMA SORUSU.....	157
Doç. Dr. Oktay KIZKAPAN - Dr. Ahmet Galip YÜCEL	157
Sistemik ve Kavramsal Alanyazın Taraması	161
Alanyazın Taramasının Adımları.....	162
Nitel Araştırmalarda Alanyazın Taramasına İlişkin Eleştirel Görüşler ..	168
Makale veya Tezde “Giriş” Bölümü Nasıl Yazılır?.....	169
Kaynakça	175

BÖLÜM 10

ÇALIŞMA DESENİ VE ÇALIŞMA GRUBU	177
Doç. Dr. Aslı SAYLAN KIRMIZIGÜL - Doç. Dr. Fulya ÖNER ARMAĞAN.....	177
Araştırma Deseni	177
Makale veya Tezde “Araştırma Deseni” Kısmı Nasıl Yazılmalıdır?	178

Çalışma Grubu	179
Amaçlı Çalışma Grubu Türleri.....	181
Kaynakça	187

BÖLÜM 11

GÖRÜŞME (MÜLAKAT)	189
Doç. Dr. Ebru EZBERCİ ÇEVİK.....	189
Görüşme (Mülakat) Nedir?.....	189
Görüşme Neden Yapılır?	190
Görüşmenin Güçlü ve Zayıf Yönleri	191
Görüşme Türleri	192
Yapılandırılmış Görüşme.....	194
Yarı Yapılandırılmış Görüşme.....	194
Yapılandırılmamış Görüşme	196
Odak Grup Görüşmeleri.....	196
Çevrim İçi Görüşme	200
Görüşme Formu Oluşturma	201
Görüşme Sürecinin Tasarlanması ve Dikkat Edilmesi Gerekenler	208
Görüşme Öncesi.....	208
Görüşmenin Amacı	208
Görüşme Soruları	208
Katılımcıların Seçimi	209
Görüşme Ortamı	210
Görüşme Sırası	210
Görüşmecinin Davranışları	210
Görüşme Sonrası.....	211
Görüşmenin Kaydedilmesi.....	211
Teyit.....	212
Makale ve Tezlerde Görüşme Kısmı Nasıl Yazılır?.....	213
Örnek Makale Künyesi	214
Kaynakça	216

BÖLÜM 12

NİTEL GÖZLEM.....	219
Prof. Dr. Mustafa METİN - Merve Nur DURMUŞ - Neslihan DURMUŞ..	219
1.1. Gözlemin Tanımı ve Özellikleri.....	220
1.2. Gözlemin Fayda ve Sınırlılıkları	221

1.3. Bilimsel Araştırmalarda Gözlem Süreci.....	223
1.3.1. Gözlem Yapma Amacının Belirlenmesi.....	223
1.3.2. Uygun Gözlem Türünün Seçilmesi.....	224
Araştırmacının Rolüne Göre Gözlemler.....	224
Yapıldığı Yere (Ortama) Göre Gözlemler	225
Süresine Göre Gözlemler.....	226
Yapılandırılma Derecesine Göre Gözlemler.....	226
1.3.3. Gözlem Formunun Geliştirilmesi.....	228
Öğretmenlik Uygulaması Akran Değerlendirme Örnek	
Gözlem Formu	231
1.3.3.1. Gözlem Formu Türleri	232
Öğretmenlik Uygulaması Akran Değerlendirme	
Yapılandırılmış Gözlem Formu Örneği	232
Öğretmenlik Uygulaması Akran Değerlendirme	
Yarı-Yapılandırılmış Gözlem Formu Örneği.....	233
Öğretmenlik Uygulaması Akran Değerlendirme	
Yapılandırılmamış Gözlem Formu Örneği.....	234
1.3.4. Gözlem Verilerinin Kaydedilmesi.....	235
1.3.5. Gözlem Verilerinin Analizi.....	236
1.3.6. Gözlemde Geçerlik ve Güvenirliğin Sağlanması	237
1.4. Bir Gözlemin Adım Adım Yapılışı.....	238
Bilimsel Araştırmalarda Gözlem Bölümü Nasıl Yazılır?	239
Kaynakça	241

BÖLÜM 13

DOKÜMAN	243
Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ - Dr. Tuğrul Gökmen ŞAHİN	
Arş. Gör. Mert ŞEN.....	243
Doküman nedir?	243
Neden Doküman?	244
Doküman Türleri Nelerdir?.....	248
Doküman Bir Veri Toplama Aracıdır	252
Özet	252
Kaynakça	253

BÖLÜM 14

VERİ TOPLAMA ARACI OLARAK YARATICI DRAMAYI

KULLANMAK: FENODRAMA	255
Arş. Gör. Mert ŞEN - Dr. Tuğrul Gökmen ŞAHİN -	
Doç. Dr. Hasan AYDEMİR - Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ	255
Giriş	255
Yaratıcı Drama Nedir?	257
Fenodrama Nedir?	259
Fenodramanın Bileşenleri	262
Eğitmen/Araştırmacı	262
Katılımcılar	265
Gizlilik korunmalı, karşılıklı saygı ortamı oluşturulmalıdır!	265
Gönüllülük esas olmalıdır!	266
Fenodrama performans sanatı değildir!	266
Katılımcılar kaç kişi olmalıdır?	267
Devamlılık ve zamanlamaya dikkat edilmelidir!	267
Mekân	267
Her ortam kullanılabilir!	267
Rahat hareket etmek ve güvenlik önemlidir!	268
Araç gereç kullanılmalı mıdır?	269
Konu	269
Fenodramanın Aşamaları	269
a.. Isınma/Hazırlık	270
Örnek Etkinlik	271
b.. Canlandırma	272
Canlandırma Süreci	275
Değerlendirme	279
Ara Değerlendirme	282
Isınma	282
Ormandaki Hayvanlar	282
Ara Değerlendirme	283
Fenodrama Atölye Planlaması Nasıl Yapılmalıdır?	284
1) Araştırma Probleminin Belirlenmesi	284
2) Görüşme Sorularının/Gözlem Formunun Hazırlanması	284
3) Araştırma Problemine Uygun Canlandırma Bölümünün Hazırlanması	285

Hangi konuyu işlemek istiyorum?	285
Hangi rolleri görmek istiyorum?	285
Dramatik gerilimi nasıl oluşturabilirim?	286
Canlandırma bölümü için ara değerlendirmeyi nasıl yapabilirim? ... 286	
4) Canlandırma Bölümüne Uygun Isınma Bölümünün Hazırlanması ...	287
Etkinliklerin konuyla uyumlu olması	288
Etkinliklerin birbiriyle uyumlu olması	288
Isınma etkinliklerini nasıl oluşturacağım?	289
5) Canlandırma Bölümüne Uygun Değerlendirme Bölümünün Hazırlanması	290
Ek-1: Örnek Atölye Planı	291
Ara Değerlendirme	294
Ara Değerlendirme	296
Özet.....	297
Kaynakça	297

BÖLÜM 15

FARKLI YÖNLERİYLE VERİ TOPLAMA SÜRECİ.....	299
Dr. Öğretim Üyesi Dürdane LAFCI-TOR - Dr. İren Özgün NALÇACI...299	
Veri Toplama Sürecinin Belirleyicileri.....	299
Araştırma sorusunu belirlemek	300
Katılımcıları belirlemek/ örneklem.....	300
İzinlerin alınması.....	300
Veri toplama aracının belirlenmesi.....	301
Verilerin Toplama Süreci.....	301
Veri Toplama Sürecinin Raporlanması	305
Kaynakça	307

BÖLÜM 16

NİTEL VERİ ANALİZİ.....	309
Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ - Dr. Melek KARACA	309
Veri Analizi.....	309
Nitel araştırma kullanan araştırmacılar için	309
Meta-sentez.....	311
Kaynakça	314

BÖLÜM 17

NİTEL ARAŞTIRMADA GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK.....	317
Dr. Seyide EROĞLU - Doç. Dr. Oğuzhan NACAROĞLU.....	317
Geçerlik	318
İç geçerlik (İnanırlık)	318
Dış geçerlik (Aktarılabirlik)	321
Güvenirlik.....	322
İç güvenirlik	324
Dış güvenirlik.....	326
Çalışmalarda Geçerlik ve Güvenirlik Kısımının Yazımı.....	328
İç geçerlik kısmının yazılması.....	328
<i>Dış geçerlik kısmının yazılması.....</i>	<i>330</i>
İç güvenirlik kısmının yazılması	331
Dış güvenirlik kısmının yazılması	333
Kaynakça	335

BÖLÜM 18

NİTEL ARAŞTIRMALARDA RAPORLAMA VE YORUMLAMA	339
Dr. Ahmet Galip YÜCEL - Doç. Dr. Ebru EZBERCİ ÇEVİK	
Doç. Dr. Oktay KIZKAPAN	339
Bulguların Yazımı	339
Tartışma ve Sonucun Yazımı	347
Önerilerin Yazımı	353
Kaynakçanın Hazırlanması.....	355
Dergi Makaleleri	357
Kitaplar	358
Lisansüstü Tezler	359
Eklerin Yazımı.....	360
Makale veya Tezde Bulguların Sunumu	362
Kaynakça	373

BÖLÜM 19

NİTEL ARAŞTIRMA YÖNTEMİ KULLANAN ÇALIŞMALARIN	
DEĞERLENDİRİLMESİ	377
Dr. Melek KARACA - Dr. Seyide EROĞLU -	
Dr. İren ÖZGÜN NALÇACI	377
Giriş	377
Başlık	377

Anahtar Kelimeler	380
Özet.....	381
Giriş	383
Yöntem	385
Araştırma deseni	385
Çalışma Grubu/Evren Örneklem	386
Veri Toplama Araçları	389
Veri Analizi.....	392
Bulgular	393
Sonuç ve Tartışma	396
Kaynakça	404

rumlanan veriler nitel araştırmaları sakatlamaktadır. Bu nedenle nitel araştırma yürüten araştırmacılar öncelikle yorumlamacı paradigmaya neden ihtiyaç duyulduğunu anlamalı ve gerçekten ihtiyaç duyduklarından bu yönetime başvurmalıdır.

Kaynakça

- Ayer, A. J. (1966). *Logical positivism*. Collier – Mcmillan.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, Teknik ve ilkeler*. PegemA.
- Bryant, C. G. A. (1985). *Positivism in social theory and research*. Macmillan.
- Comte, A. (1964). Pozitif felsefe dersleri. *İstanbul University Journal of Sociology*, 2(19-20), 213-258.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. Siyasal.
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Eğiten.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2007). *Designing and conducting Mixed methods research*. Sage.
- Crotty, M. (1998). *The Foundations of Social Research: Meaning and perspective in the research process*. Sage.
- Çüçen, A. K. (2012). *Bilim felsefesine giriş*. Sentez.
- Glesne, C. (2014). *Nitel araştırmaya giriş*. Anı Yayıncılık.
- Gordon, S. (2015). *Sosyal bilimlerin tarihi ve felsefesi*. Küre.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. In N.K. Denzin and Y. S. Lincoln (eds.) *Sage Handbook of Qualitative Research*, (105-117). Sage.
- Kant, I. (2008). *Arı usun eleştirisi*. İdea.
- Kant, I. (2001). *Pratik usun eleştirisi*. Say.
- Kızıkcapan, O., Karaca, M. ve Bektaş, O. (2022). Karma araştırma yönteminde felsefi varsayımlar ve kuramsal yapı. O. Bektaş ve M. Karaca (ed). *Pragmatizmden Uygulamaya Karma Araştırma Yöntemi içinde*. Nobel.
- Kuhn, T. (1995). *Bilimsel devrimlerin yapısı*. Alan.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (2013). *The Constructivist credo*. Left Coast.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. Nobel.
- Moses, J. W., & Knutsen, T. L. (2019). *Ways of Knowing: Competing Methodologies in social and political research*. Bloomsbury.

- Özden, M., ve Saban, A. (2017). Nitel araştırmalarda paradigma ve teorik temeller. A. Saban ve A. Ersoy (Ed.). *Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri* içinde (s. 1-30). Anı.
- Patton, M. Q. (2002). Two decades of developments in qualitative inquiry: A personal, experiential perspective. *Qualitative Social Work*, 1(3), 261-283.
- Popper, K. R. (1998). *Bilimsel Araştırmanın Mantığı*. Yapı Kredi Kültür ve Sanat.
- Smith, S., Booth, K., & Zalewski, M. (Eds.). (1996). *International Theory: Positivism and Beyond*. Cambridge University Press.
- Turan, G. (2010). *Karl R. Popper, Thomas S. Kuhn ve Paul K. Feyerabend'in Bilgi Kuramlarında Bilim Eleştirisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Yıldırım, C. (2014). *Bilimsel düşünme yöntemi*. İmge.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

Kaynakça

- Baker, C., Wuest, J. & Stern, P.N. (1992). Method slurring: The grounded theory/ phenomenology example. *Journal of Advanced Nursing*, 17(11), 1355-1360. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.1992.tb01859.x>
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *BEÜ SBE Dergisi*,7(1), 231-274.
- Creswell, J. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. SAGE Publications.
- Eddles-Hirsch, K. (2015). Phenomenology and educational research. *International Journal of Advanced Research*, 3 (8), 251-260.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. (2006). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill, New York.
- Gill, P., Stewart, K., Treasure, E., & Chadwick, B. (2008). Methods of data collection in qualitative research: interviews and focus groups. *British dental journal*, 204(6), 291-295.
- İlerisoy, M. (2023). Nitel bir araştırma yöntemi yorumlayıcı fenomenolojik analiz. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(46), 509-527.
- Johnson, R. B., & Christensen, L. (2019). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches*. Sage publications.
- Kıral, B. (2021). Nitel araştırmada fenomenoloji deseni: Türleri ve araştırma süreci. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 92-103.
- Knaack, P. (1984). Phenomenological research. *Western journal of nursing research*, 6(1), 107-114.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. John Wiley & Sons.
- Moran, D. (2005). *Edmund Husserl: Founder of phenomenology*. Polity.
- Morrell-Scott, N. E. (2018). Using diaries to collect data in phenomenological research. *Nurse researcher*, 25(4), 26-29.
- Öner Armağan, F., Karaca, M., & Bektaş, O. (2023). Pre-service science teachers' opinions about the planetarium. *Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(2), 1067-1083.
- Padilla-Díaz, M. (2015). Phenomenology in educational qualitative research: Philosophy as science or philosophical science. *International journal of educational excellence*, 1(2), 101-110.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage publications.

- Rose, P., Beeby, J. & Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 21(6), 1123-1129.
- Tindall, L. (2009). JA Smith, P. Flower and M. Larkin (2009). *Interpretative Phenomenological Analysis: Theory, Method and Research*. Sage.
- Trem, K.R. (2017). *Selecting an appropriate research sample for a phenomenographic study of values*. In: UFHRD 2017, 07 June 2017 - 09 June 2017, Lisbon, Portugal.
- Trigwell, K. (2000). *A phenomenographic interview on phenomenography*. In J.Bowden & E. Walsh (editors), *phenomenography* (pp. 62–82). RMIT University Press. <http://doi.org/10.3316/informit.733287043832841>
- Umanilo, M. C. B. (2019). Overview of phenomenological research. *Frenxiv Papers*, 1-6.
- Sönmez, V. & Alacapınar F. G. (2017). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Van Manen, M. (1997). From meaning to method. *Qualitative Health Research*, 7, 345-369.
- Yalçın, H. (2022). Bir araştırma deseni olarak fenomenoloji. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 213-232.

2. Ozan Leylum, Ş., Odabaşı, H. F. ve Kabakçı Yurdakul, I. (2017). Eğitim ortamlarında durum çalışmasının önemi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 369-385.
3. Stake, R.E. (1995). *The art of case study research*. Sage Pbc.
4. Hancock, D.R. & Algozzine, B. (2006). *Doing case study research: a practical guide for beginners researchers*. Teachers College.
5. Yin, R. (1984). *Case study research: design and methods*. (3. Edition). Sage Publications.
6. Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. Jossey-Bass Publishers.
7. Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. SAGE Publications.

Kaynakça

- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Bassey, M. (1999). *Case study research in educational settings*. Open University Press.
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (1998). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Allyn and Bacon
- Bozan, M. A., Akçay, A. O. ve Karahan, E. (2021). İlkokullarda eğitim gören Suriyeli öğrencilerin uyum sürecinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(1), 309-335. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.960017>
- Bümen, N.T. ve Yazıcılar, Ü. (2020). Öğretmenlerin öğretim programı uyarlamaları üzerine bir durum çalışması: devlet ve özel lise farklılıkları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 183-224. <https://doi.org/10.17152/gefad.595058>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2. Edition). SAGE Publications.
- Çetin, E. ve Yavuz, Y. (2022). Öğretmen ve okul yöneticilerinin gözünden Covid-19: Kriz yönetimi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 354-377. <https://doi.org/10.51460/baebd.1035514>
- Demirhan, E. ve Şahin, F. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının yapılandırılmış, yarı-yapılandırılmış ve yapılandırılmamış üç boyutlu modelleme süreçlerine ilişkin görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 12(2), 382-414. <https://doi.org/10.17522/balikesirnef.506453>

- Fazlı, E. ve Avcı, O. (2022). Matematik eğitiminde motivasyon ve öz-düzenleme: Tek bir durum çalışması. *Harran Maarif Dergisi*, 7(1), 1-45. <http://dx.doi.org/10.22596/hej.976349>
- Gerring, J. (2007). *Case study research: Principles and practices*. Cambridge University Press.
- Güneş, A. (2022). *Teknoloji ile zenginleştirilmiş öğrenme ortamlarında mikro-kredilendirmenin geleceğinin değerlendirilmesi: Bir delphi araştırması*. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Güven, D. (2021). Zihin yetersizliği olan öğrencilerin devam ettiği destek eğitim odası hizmetine yönelik bir durum çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 22(4), 895-919. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.731858>
- Hancock, R.D., & Algozzine, B. (2006). *Doing case study research*. Teachers College Press.
- Hitchcock, G., & Hughes, D. (2002). *Research and the teacher: A qualitative introduction to school-based research*. Routledge.
- Kızılaslan, A., Zorluoğlu, S. L. ve Sözbilir, M. (2021). Görme yetersizliği olan öğrencilerin fen öğrenimi motivasyonlarındaki değişimlerin analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 32-56. <https://doi.org/10.53444/deubefd.747795>
- Klenke, K. (2016). *Qualitative research in the study of leadership*. Emerald Group Publishing Limited.
- Lochmiller, C. R., & Lester, J. N. (2017). Conceptualizing practitioner-scholarship for educational leadership research and practice. *Journal of research on leadership education*, 12(1), 3-25. <https://doi.org/10.1177/1942775116668525>
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education. revised and expanded from "Case study research in education."*. Jossey-Bass Publishers.
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber*. S. Turan (Çev. Ed.). Nobel Akademi Yayıncılık.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. USA: SAGE Publications.
- Njie, B., & Asimiran, S. (2014). Case study as a choice in qualitative methodology. *Journal of Research & Method in Education*, 4(3), 35-40.
- Ozan Leylum, Ş., Odabaşı, H. F. ve Kabakçı Yurdakul, I. (2017). Eğitim ortamlarında durum çalışmasının önemi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 369-385. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.5c3s16m>

- Özer, İ. E., Bilici, C. S. ve Karahan E. (2016). Fen bilimleri dersinde algodoo kullanımına yönelik öğrenci görüşleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 28- 40.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Sage.
- Stake, R. R. (2005). Case studies. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The SAGE Handbook of Qualitative Research* (Third edition). Sage.
- Subaşı, M. ve Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Varal, E. ve Can, H. B. (2020). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının sosyobilimsel konular bağlamında pedagojik alan bilgilerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(10), 21-42.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (1984). *Case study research: design and methods*. (3. Edition). California: Sage Publications.
- Yin, R. K. (1994). Discovering the future of the case study. Method in evaluation research. *Evaluation Practice*, 15(3), 283-290. <https://doi.org/10.1177/109821409401500309>
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods* (3rd ed.). Sage.
- Yin, R.K. (2009). *Case study research. Design and method* (4th ed.). Sage Publications.
- Yin, R.K. (2014). *Case study methods: design and methods* (5th ed.). Sage Publications.

her makalede/tezde kullanılan siz bu eylem araştırmasını yapmasanız da önerilebilecek genel geçer ifadelerden kaçınınız. Örneğin, Karaca ve arkadaşları (2021) ortaokul öğrencilerinin mitoz ve mayoz bölünmenin aşamalarını, gerçekleşen olayların oluş sırasını şekil ve açıklamalarıyla somutlaştırarak öğrenmelerini sağlayacak bir örnek eğitsel kart oyunu etkinliği tasarlamış ve uygulamışlardır. Bu çalışmanın önerileri şöyledir:

- “1. Tasarlanan bu kart oyununda kullanılan her bir kartın arka kısmına bütün bir resmin parçaları yerleştirilip puzzle şeklinde düzenlenebilir. Böylece, öğrenciler evde rahatlıkla bu oyunu oynayıp konuyu pekiştirebilirler.
2. Tasarlanan bu kart oyunu kavratılması zor olan ve şekil içeren (hücre ve organeller, periyodik tablo gibi) farklı kademedeki farklı fen bilimleri konularına uyarlanabilir.
3. Tasarlanan bu eğitsel oyunun bilişsel ve duyuşsal becerilere etkisi araştırılabilir.
4. Tasarlanan oyunun uygulayıcısı olan öğretmenlerin görüşleri alınıp elde edilen sonuçlar değerlendirilebilir.
5. Tasarlanan oyuna ilişkin öğrenci görüşleri alınarak elde edilen sonuçlar değerlendirilebilir.”

Özetle, eylem araştırmasına dayalı bir çalışma yürütecekseniz raporlamada başlıktan önerilere kadar bu desenin hissedildiği bir raporlama yapmaya özen göstermelisiniz. Problem durumunu ve çözüm önerisini net ortaya koyduktan sonra önerinin ne kadar işe yaradığını ve neden işe yaramadığını açıklamalısınız. Raporlama yaparken açık, net, anlaşılır ve sade yazmaya özen gösteriniz. Objektif ve samimi olup artı ve eksileriyle araştırmanızı kucaklayınız. Unutmayınız insan en çok yanlışlarından öğrenir.

Kaynakça

- Akyol, H. ve Sever, E. (2019). Okuma yazma güçlüğü ve bir eylem araştırması: İkinci sınıf örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 685-707. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2018040667>
- Borda, O. F. (2006). *Participatory (action) research in social theory: Origins and challenges*. Handbook of action research: Participative inquiry and practice, 27-37.

- Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative* (Vol. 7). Prentice Hall Upper Saddle River.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (Vol. 7, p. 429). McGraw-hill.
- Hendricks, C. C. (2019). History of action research in education. *The Wiley Handbook of Action Research in Education*, 29-52.
- Kaplan, A. Ö. ve Coşkun, Y. D. (2012). Proje tabanlı öğretim uygulamalarında karşılaşılan güçlükler ve çözüm önerilerine yönelik bir eylem araştırması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 137-159.
- Karaca, M., Öner Aramağan, F. ve Bektaş, O. (2021). Eğitsel Kart Oyunu Örneği: Mitoz ve Mayoz Bölünme. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 9-20. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2021.173>
- Kaya, A. B. (2023). *Oyunlaştırılmış çevrimiçi kodlama, robotik ve üç boyutlu tasarım eğitimi üzerine bir eylem araştırması* (Tez No: 785486). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- McNiff, J., & Whitehead, J. (2011). *All you need to know about action research*. Sage Publications.
- Nalçacı, İ. Ö. (2021). *Fen bilimleri dersi insan ve çevre ünitesinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik bir eylem araştırması* (Tez No: 667753). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Noffke, S. E., & Zeichner, K. M. (n.d.). *Action Research and Teacher Thinking: The First Phase of the Action Research on Action Research Project at the University of Wisconsin--Madison*. ERIC. Retrieved February 13, 2023, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED295939.pdf>
- Norton, L. (2009). *Action research in teaching and learning: A practical guide to conducting pedagogical research in universities*. Routledge.
- O'Brien, R. (1998). An Overview of the Methodological Approach of Action Research. (On-line). <https://homepages.web.net/~robrien/papers/xx%20ar%20final.htm>
- Özmantar, Z. K. (2011). Okullarda etkili stratejik plan hazırlama süreci: Bir eylem araştırması. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 10(4), 1389-1421.
- Pelton, R. P. (2010). *Action research for teacher candidates: Using classroom data to enhance instruction*. R&L Education.
- Stringer, E. T. (2007). *Action Research Third Edition*. Curtin University of Technology. Sage Publications.

Ünlüer, G. (2021). Sosyal bilgiler dersinde finansal okuryazarlık becerisinin etkinlikler yoluyla kazandırılmasına ilişkin eylem araştırması. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 7(15), 277-303.

Kaynakça

- Agafonoff, N., (2006), "Adapting ethnographic research methods to ad hoc commercial market research" *Qualitative Market Research: An International Journal*, 9(2), 115-125.
- Akturan, U. (2007), Tüketici Davranışlarına yönelik araştırmada alternatif bir teknik: Etnografik araştırma, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 237-252
- Altheide, D.L., (1987), "Ethnographic Content Analysis", *Qualitative Sociology*, 10(1), 65- 77.
- Alvesson, M., & Sköldböck, K. (2008). *Interpretation and reflection: philosophy of science and qualitative method*. Student literature.
- Arnould, E.J. ve Wallendorf, M., (1994), "Market-Oriented ethnography: Interpretation building and marketing strategy formulation" *Journal of Marketing Research*, 31, 484-505
- Aydınöglü Ünal, S. (2022). *Arka Mahallede Öğrenci Olmak: Bir Okul Etnografisi*. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Becker, B.S., (1958), Problems of Inference and Proof in Participant Observation", *American Sociology Review*, 23(6), 652- 660.
- Creswell, J.W. (2005), *Education research: Planning. conducting and evaluating quantitative and qualitative research*. Upper Saddle River. NJ Pears Education.
- Creswell, J. W. (2013). *Steps in conducting a scholarly mixed methods study*.
- Çorlu, M.S. (2006). *Ethnographic research: the cultural portraits of middle school mathematics classrooms in an international school*. Master Thesis, Bogaziçi University.
- Denscombe M (2014) *The Good Research Guide: For Small-scale Social Research Projects. 5th Edition*. Open University Press, Maidenhead.
- Ekşi, H., & Türk, (2017), T. *Etnografya: Nitel Desenler*. EDAM (62).
- Elliot, R. & Elliot, N.J. (2003). Using Ethnography in Strategic Consumer Research. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 6(4), 215-223.
- Fetterman, D. M. (1989). Applied social research methods series. *Ethnography*, 17.
- Fetterman, D. M. (1989). *Ethnography: Step by step*. Sage.
- Fox, N. J. (1991). *The social meaning of surgery*. Open University Press.
- Gliniecki, A. U. (2020). *Nazım Hikmet'in Memleketimden İnsan Manzaraları adlı yapıtında metinler arası bir yolculuk ve çevrilen Türk insanı: Etnografik bir inceleme*, Doctoral dissertation.

- Hammersley, M. (Ed.). (2007). Educational research and evidence-based practice. Sage.
- Hammersley, M., & Atkinson, P. (2019). *Ethnography: Principles in practice*. Routledge.
- Harvey, L. J., & Myers, M. D. (1995). Scholarship and practice: the contribution of ethnographic research methods to bridging the gap. *Information technology & people*, 8(3), 13-27.
- İlter Erten, D. (2021). *Suriyeli Öğrencilerin Yer Aldığı Sınıflarda Görev Yapan İlkokul Öğretmenlerinin Kapsayıcı Sınıf Kültürü Oluşturma Deneyimleri Üzerine Bir Etnografik Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Kozinets, R. V. (2002). The field behind the screen: Using ethnography for marketing research in online communities. *Journal of marketing research*, 39(1), 61-72.
- Neuman, W.L. (2009). *Social research methods: Qualitative and quantitative methods*. 7th Edition. Allyn and Bacon.
- Özmen, M., & Timur, N. (2009). Müşteri değeri üzerine etnografik bir örnek olay incelemesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 219-231.
- Remshardt, M., & Flowers, D. L. (2007). Understanding qualitative research. *American Nurse*, 2(9), 20-32.
- Willis, P., & Trondman, M. (2000). Manifesto for ethnography. *Ethnography*, 1(1), 5-16. <https://doi.org/10.1177/14661380022230679>
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2008), *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*, 6. Baskı, Seçkin Yayınları.

Kaynakça

- Bakhtin, M. M. (2010). *The dialogic imagination: Four essays*. University of Texas Press.
- Bakhtin, M. M. (1994). The Bakhtin reader. P. Morris (Ed.). Edward Arnold.
- Barkhuizen, G. (2016). Narrative approaches to exploring language, identity and power in language teacher education. *RELC Journal*, 47(1), 25-42. <https://doi.org/10.1177/0033688216631222>
- Barthes, R. (2004). Introduction to the structural analysis of narratives. In R. Bal, *Narrative theory: Critical concepts in literary and cultural studies*, (pp. 65-116). Routledge
- Bars, M. E. (2014). Vladimir Propp'un yapısal çözümleme yöntemi çerçevesinde "Battal gazi destanı" filminin incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 18, 79-97. <https://doi.org/10.14225/Joh467>.
- Bruner, J. (1987). Life as narrative. *Social research*, 11-32.
- Bruner, J. (2004). Life as narrative. *Social research: An international quarterly*, 71(3), 691-710.
- Burns, E., & Bell, S. (2011). Narrative construction of professional teacher identity of teachers with dyslexia. *Teaching and Teacher Education*, 27(5), 952-960. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2011.03.007>
- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory*. Sage Publication.
- Chase, S. E. (1996). *Personal vulnerability and interpretive authority in narrative research*. In R. Josselson (Ed.), *Ethics and process in the narrative study of lives* (Vol. 4, pp. 45-59). Sage.
- Chase, S. E. (2003). Learning to listen: Narrative principles in a qualitative research methods course. In R. Josselson, A. Lieblich, & D. P. McAdams (Eds.), *Up close and personal: The teaching and learning of narrative research* (pp. 79-99). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10486-005>
- Clandinin, D. J., & Caine, V. (2013). Narrative inquiry. *Reviewing qualitative research in the social sciences* (pp. 166-179). Routledge.
- Clandinin, D. J., & Connelly, F. M. (2004). *Narrative inquiry: Experience and story in qualitative research*. John Wiley & Sons.
- Clandinin, D. J., Connelly, F. M., & Bradley, J. G. (1999). Shaping a professional identity: Stories of educational practice. *McGill Journal of Education*, 34(2), 189.
- Ciuffetelli Parker, D., Pushor, D. and Kitchen, J. (2011). Narrative Inquiry, curriculum making, and teacher education. In J. Kitchen, D. Ciuffetelli Parker, and D. Pushor (Eds). *Narrative inquiries into curriculum making in teacher education* (Vol. 13, pp. 3-18). Emerald Group Publishing Limited.

- Conle, C. (2001). The rationality of narrative inquiry in research and professional development. *European journal of teacher education*, 24(1), 21-33. <https://doi.org/10.1080/02619760120055862>
- Connelly & Clandinin, (1988). *Teachers as curriculum planners: Narratives of experience*. Teachers College Press, Columbia University.
- Connelly, F. M., & Clandinin, D. J. (1990). Stories of experience and narrative inquiry. *Educational Researcher*, 19(5), 2-14.
- Corbin, J. M., & Strauss, A. (1990). Grounded theory research: Procedures, canons, and evaluative criteria. *Qualitative Sociology*, 13(1), 3-21
- Craig, C. J. (2011). Narrative inquiry in teaching and teacher education. In J. Kitchen, D. Ciuffetelli Parker, and D. Pusher (Eds). *Narrative inquiries into curriculum making in teacher education* (Vol. 13, pp. 19-42). Emerald Group Publishing Limited.
- Cronon, W. (1992). A place for stories: Nature, history, and narrative. *The journal of American history*, 78(4), 1347-1376.
- Cutri, R. M., & Whiting, E. F. (2015). The emotional work of discomfort and vulnerability in multicultural teacher education. *Teachers and Teaching*, 21(8), 1010-1025. <https://doi.org/10.1080/13540602.2015.1005869>
- Czarniawska, B. (2004). *Narratives in social science research*. Sage.
- Elliott, J. (2005). *Using narrative in social research: Qualitative and quantitative approaches*. London: Sage Publications.
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures*. Basic Books.
- Graham, R. J. (1993). Decoding teaching: The rhetoric and politics of narrative form. *Journal of Natural Inquiry*, 8(1), 30-37.
- Günay, U. (1975). *Elazığ Masalları (İnceleme)*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basım Evi
- Hashweh, M. Z. (2005). Teacher pedagogical constructions: a reconfiguration of pedagogical content knowledge. *Teachers and Teaching*, 11(3), 273-292.
- Kramp, M. K. (2003). *Exploring life and experience through narrative inquiry*. In Foundations for research (pp. 119-138). Routledge.
- Kristan-Graham, C. (1993). The business of narrative at Tula: An analysis of the Vestibule Frieze, trade, and ritual. *Latin American Antiquity*, 4(1), 3-21.
- Labov, W., & Waletzky, J. (1997). Narrative analysis. *Journal of Narrative and Life History*, 7, 3-38.
- Macías Villegas, D. F., Hernández Varona, W., & Gutiérrez Sánchez, A. (2020). Student teachers' identity construction: A socially-constructed narrative in a second language teacher education program. *Teaching and Teacher Education*, 91, 103055. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2020.103055>
- Munslow, A. (2018). *Narrative and history*. Bloomsbury Publishing.

- Patton, M.Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (3. Baskı) (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Ankara: Pegem Akademi. (Orijinal çalışma basım tarihi 2002).
- Phillion, J., & He, M. F. (2004). Using life-based literary narratives in multicultural teacher education. *Multicultural perspectives*, 6(3), 3-9. https://doi.org/10.1207/s15327892mcp0603_2
- Pinnegar, S. E. (2011). *Narrative inquiries into curriculum making in teacher education*. Emerald Group Publishing.
- Polkinghorne, D. (1988). *Narrative knowing and the human sciences*. State University of New York Press.
- Polkinghorne, D.E. (1995). Narrative configuration in qualitative analysis. *Qualitative Studies in Education* 8(1), 5–23. <https://doi.org/10.1080/0951839950080103>.
- Propp, V. I. (1968). *Morphology of the Folktale* (Vol. 9). University of Texas Press.
- Ricoeur, P. (2014). *Time and narrative*, (Vol. 3). University of Chicago Press.
- Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Sage Publication.
- Rose, G. (2001). *Visual methodologies: An introduction to the interpretation of visual materials*. Sage
- Sarbin, T. R. (1986). The narrative as a root metaphor for psychology. In T. R. Sarbin (Ed.), *Narrative psychology: The storied nature of human conduct* (pp. 3–21). Praeger Publishers/Greenwood Publishing Group.
- Taylor, L. A. (2017). How teachers become teacher researchers: Narrative as a tool for teacher identity construction. *Teaching and Teacher Education*, 61, 16-25. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.09.008>
- Thompson, C. J., Locander, W. B., & Pollio, H. R. (1989). Putting consumer experience back into consumer research: The philosophy and method of existential phenomenology. *Journal of Consumer Research* 16(2), 133–146.

neden olmuştur. Gömülü teorinin nitel bir desen olmasından dolayı, elde edilen sonuçların genelleştirilmesi zor olabilir. Fakat bu sonuçlar özel bir katılımcı veya ortama özgü değil ele alınan konuya özgüdür.

Kaynakça

- Abbak, Y., & Metin, A. (2021). Gömülü Teori. M. Çelebi içinde, *Nitel Araştırma Yöntemleri* (s. 39-55). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Arık, F., & Arık, I. A. (2016). Grounded teori metodolojisi ve Türkiye’de grounded teori çalışmaları. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*(58), 285-309.
- Baker, C., Wuest, J., & Stern, P. N. (1992). Method slurring: the grounded theory/phenomenology example. *Journal of Advanced Nursing*, 17(11), 1355-1360.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. SAGE Publications.
- Charmaz, K., Thornberg, R., & Keane, E. (2021). Gömülü Teori Geliştirme ve Sosyal Adalet Araştırması. N. K. Denzin, & Y. S. Lincoln içinde, *Nitel Araştırmalar Kılavuz Kitabı* (G. Ekici , & S. Yeşilçınar, Çev., s. 419-452). Sage.
- Corbin, J., & Strauss, A. (1990). Grounded Theory Research: Procedures, Canons, and Evaluative Criteria. *Qualitative Sociology*, 13(1), 3-21.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded* (4 b.). Sage Publications.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (M. Bütün, & S. B. Demir, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Cullen, M. M., & Brennan, N. M. (2021). Grounded Theory: Description, Divergences and Application. *Accounting, Finance & Governance Review*(27). doi:<https://doi.org/10.52399/001c.22173>
- El Hussein, M., Hirst, S., Salyers, V., & Osuji, J. (2014). Using grounded theory as a method of inquiry: Advantages and disadvantages. *The Qualitative Report*, 19(27), 1-15.
- Glaser, B. G. (1978). *Theoretical Sensitivity. Advances in the Methodology of Grounded Theory*. The Sociology Press.
- Glaser, B. G., & Holton, J. (2004). Remodeling Grounded Theory. *Forum Qualitative Sozialforschung Forum: Qualitative Social Research*, 5(2). doi:<https://doi.org/10.17169/fqs-5.2.607>

- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory: strategies for qualitative research*. AldineTransaction. http://www.sxf.uevora.pt/wp-content/uploads/2013/03/Glaser_1967.pdf adresinden alındı
- Goulding, C. (2006). *Grounded theory: A practical guide for management, business and market researchers*. Sage.
- Hickey, G. (1997). The use of literature in grounded theory. *Nursing Times Research*, 2(5), 371-378. doi:<https://doi.org/10.1177/1744987197002005>
- Hoare, K. J., Mills, J., & Francis, K. (2012). Dancing with data: An example of acquiring theoretical sensitivity in a grounded theory studyijn_2038. *International Journal of Nursing Practice*, 18(3), 240-245.
- Mohajan, D., & Mohajan, H. (2023). Glaserian Grounded Theory and Straussian Grounded Theory: Two Standard Qualitative Research Approaches in Social Science. *Journal of Economic Development, Environment and People*, 12(1), 72-81.
- Özden , M. (2019). Gömülü Teori. A. Ersoy, & A. Saban içinde, *Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri* (s. 279-308). Anı Yayıncılık.
- Strauss, A. L. (1987). *Qualitative analysis for social scientists*. Cambridge University Press.

ilişkin yorumumuzu müzakere etmek ve makaleleri nasıl derecelendireceğimiz konusunda fikir birliğine varmak zorundaydık. İşaretlemenin tutarlı olması için çoğunluğun görüşüne katıldım. Geriye dönüp baktığımda, gerçekçi olmayan beklentilerim olduğunu fark ettim ve ilk program yeniden tasarımının arkasındaki itici güç olmama rağmen, onu sahiplenmedim ve tam olarak anlamadım. "Benim" projemden vazgeçmek zor olsa da başkalarının projeyi sahiplenmesine ve şekillendirmesine izin verdi." cümleleri ile okuyucularına sunmaktadır.

Sevgili okurlarımız, bu bölümde bireysel araştırmanın tanımını, tarihçesini, ortaya çıkış amacını, metodolojisini, felsefi temelini, modellerini ve uygulama biçimlerini örneklerle destekleyerek anlatmaya çalıştık. Bireysel araştırmayı kullanarak nitel bir çalışma yapmak istediğinizde bölümün siz araştırmacılara katkı sunmasını ümit ediyoruz. Tabi ki bu bölümde asıl önemsedığımız nokta, öğretmenlerimizin aslında öğrenme süreçlerinin önemli bir kısmını teşkil ettiklerini hep beraber içselleştirmektir. Yansıtıcı ve eleştirel düşünen bir öğretmen, yeni neslin (z kuşağı, alfa kuşağı... hangi tanımlamayı kullanırsak kullanalım) arzu ettiği öğretmen profili olacaktır.

Kaynakça

- Alan, B. (2016). Öğretmen eğitiminde nitel bir araştırma yöntemi olarak bireysel araştırma. *Journal of Qualitative Research in Education*, 4(1), 7-25. <http://dx.doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.4c1s1m>
- Austin, T., & Senese, J. C. (2004). Self-study in school teaching: Teachers' perspective. In J. Loughran, M. L. Hamilton, V. LaBoskey & T. Russell (Eds.), *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices* (pp. 1231-1258). doi: https://doi.org/10.1007/978-1-4020-6545-3_32
- Avşar, H. (2022). *Hayal gücünün sınıf öğretmenliği mesleğinde kullanılmasına ilişkin Bir öz inceleme* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Balcı, M. (2008). *Karma öğrenme ile ilgili öğrenci görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Brandenburg, R. (2008). *Powerful pedagogy*. Dordrecht: Springer

- Bullock, S. M., & Christou, T. (2009). Exploring the radical middle between theory and practice: A collaborative self-study of beginning teacher educators. *Studying Teacher Education*, 5(1), 75-88. <https://doi.org/10.1080/17425960902830468>
- Bullough Jr, R. V., & Pinnegar, S. (2001). Guidelines for quality in autobiographical forms of self-study research. *Educational Researcher*, 30(3), 13-21. <https://doi.org/10.3102/0013189X030003013>
- Bullough, R. V., & Stefinee, P. (2001). Guidelines for quality in autobiographical forms of selfstudy research. *Educational Researcher*, 30(3), 13-21. <https://doi.org/10.3102/0013189X030003013>
- Carde, F.A., & Orgnero, C.M. (2013). Improving teaching practice through interdisciplinary dialogue. *Studying Teacher Education: A Journal of Self-Study of Teacher Education Practices*, 9(3), 251-266.
- Connell, S. S. (2007). *An exploration of the relationship between teacher beliefs and practices: lessons from a self-study of a fourth- and fifth-grade science teacher* (Unpublished doctoral thesis). Morgan State University ABD.
- Creswell, J. W. (2012). *Research design, qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (Third Edition)*. Pearson Education. DeLeon, P. H., DeLeon, J.L., & Sheflin, J. A. (1970). A validation study of self-disclosure. ED045705
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2008). *The landscape of qualitative research* (C. 1). Sage.
- Dinkelman, T. (2003). Self-study in teacher education: A means and ends tool for promoting reflective teaching. *Journal of Teacher Education*, 54(1), 6-18. <https://doi.org/10.1177/0022487102238654>
- Dönmez İ. (2018). *Ben nasıl bir öğretmenim? öğrencilerimin fen-teknoloji-mühendislik-matematik (STEM) kariyer gelişimi üzerine öz-incelemem* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ellis, C., Adams, T. E., & Bochner. A. P. (2011). Autoethnography: An overview. *Historical Social Research/Historische Sozialforschung*, 12(1), 273-290. <https://doi.org/10.12759/hsr.36.2011.4.273-290>
- Erdoğdu, N., & Taşar, M. F. (2019). Fen bilimleri dersinde öğrencilerin kariyer farkındalığına yönelik motivasyon ve algı gelişimi: bir öz-inceleme. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 244-273.
- Feldman, A., Paugh, P., & Mills, G. (2004). Self-study through action research. In *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices* (pp. 943-977). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4020-6545-3_24

- Fletcher, T. (2020). Self-study as hybrid methodology. *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices*, 269-297. doi: https://doi.org/10.1007/978-981-13-6880-6_9
- Greene, J. C. (2007). *Mixed methods in social inquiry*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Guilfoyle, K., Hamilton, M. L., Pinnegar, S., & Placier, M. (2004). The epistemological dimension and dynamics of professional dialogue in self-study. In J. Loughran, M. L. Hamilton, V. K. La Boskey, & T. Russell (Eds.), *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices* (pp. 1109–1167). Kluwer Academic
- Johnson, R. B. & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14–26. <https://doi.org/10.3102%2F0013189X033007014>
- Kitchen, J. (2009). Passages: Improving teacher education through narrative self-study. In D. Tidwell, M. Heston, & L. Fitzgerald (Eds.), *Research methods for the self-study of practice* (pp. 35–51). Springer.
- F. A., & Kessels, J. P. (1999). Linking theory and practice: Changing the pedagogy of teacher education. *Educational Researcher*, 28(4), 4-17. <https://doi.org/10.3102/0013189X028004004>
- Kosnik, C. (1998). The effect of an inquiry-oriented teacher education program on a faculty member: Critical incidents and my journey. In A. Cole & S. Finley (Eds.), *Conversations in community proceedings of the second international conference of the self-study of teacher education practices* (pp. 135–139), Queen's University, Herstmonceux Castle, East Sussex, England.
- LaBoskey, V. K. (2004). The methodology of self-study and its theoretical underpinnings. In *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices* (pp. 817-869). Springer.
- Magee, M. D. (2009). *The third space: The use of self-study to examine the culture of a science classroom*. Doctoral dissertation. University of Northern Iowa, ABD.
- Makaiau, A. S., Leng, L., & Fukui, S. (2015). Journaling and self-study in an international research collective. *Studying Teacher Education*, 11(1), 64-80.
- Murphy, S., McGlynn-Stewart, M., & Ghafouri, F. (2014). Constructing our identities through a writing support group: Bridging from doctoral students to teacher educator researchers. *Studying Teacher Education*, 10(3), 239–254. <https://doi.org/10.1080/17425964.2014.949656>
- Nelson, J., & Poms, L. (2018). Dwelling in the question: Professional empowerment through complex visual self-study. In J. K. Ritter, M. Lunenberg, K. Pithouse-Morgan, A. P. Samaras, & E. Vanassche (Eds.), *Teac-*

hing, learning, and enacting of self-study methodology: Unraveling a complex interplay (pp. 275–294). Singapore: Springer Nature.

- Newberry, M. (2014). Teacher educator identity development of the nontraditional teacher educator. *Studying Teacher Education*, 10(2), 163–178. <https://doi.org/10.1080/17425964.2014.903834>
- Ovens, A., & Fletcher, T. (2014). Self-study in physical education teacher education. *Self-Study of Teaching and Teacher Education Practices*, 371–415.
- Parker, M., Chroinin, D. N., Coulter, M., Walsh, C., & McFlynn, P. (2016). Snapshots: Teacher educator professional learning shaping teacher educator practices. In D. Garbett & A. Ovens (Eds.), *Enacting self-study as methodology for professional inquiry* (pp. 189–195).
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Sage Publications.
- Paugh, P., & Robinson, E. (2009). Participatory research as self-study. In *Self-study research methodologies for teacher educators* (pp. 87–106). Brill. https://doi.org/10.1163/9789087906900_007
- Pinnegar, S., & Hamilton, M. L. (2009). *Self-study of practice as a genre of qualitative research: Theory, methodology, and practice* (Vol. 8). Springer Science & Business Media.
- Powell, D. (2010). Join, or die! A pragmatic case for reflective self-study in social studies. In A. R. Crowe (Ed.), *Advancing social studies education through self-study methodology: The power, promise, and use of self-study in social studies education* (pp. 21–36). Dordrecht: Springer. https://doi.org/10.1007/978-90-481-3943-9_2
- Samaras, A. P. (2011). *Self-study teacher research: Improving your practice through collaborative inquiry*. Sage.
- Samaras, A. P., & Freese, A. R. (2009). Looking back and looking forward: An historical overview of the self-study school. *Self-study research methodologies for teacher educators*, 1–19. https://doi.org/10.1163/9789087906900_002
- Smith, L., Constantine, L. S., Sauveur, A., Samaras, A. P., Casey, A., Evmenova, A., ... & Reid, E. S. (2018). with contributions from Ericson, R., Ewell, M., Lukes, L., Muir, S., Nelson, J., & Poms, L, 275–294.
- Taggart, G. L. & Wilson, A. P. (1998). *Promoting Reflective Thinking in Teachers. 44 Action Strategies*. Corwin Press, Inc.
- Tidwell, D. (2000). A balancing act: self-study in valuing the individual student. In J. Loughran & T. Russell (Eds.), *Exploring myths and legends of teacher education proceedings of the third international conference of the Self-Study of Teacher Education Practices* (pp. 238–242), Queen’s University, Herstmonceux Castle, East Sussex, England.

- Tidwell, D. L., & Jónsdóttir, S. R. (2020). Methods and tools of self-study. *International handbook of self-study of teaching and teacher education practices*, 377-426. https://doi.org/10.1007/978-981-13-6880-6_12
- Usta, E. (2007). *Harmanlanmış öğrenme ve çevrimiçi öğrenme ortamlarının akademik başarı ve doyuma etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünal, A. (2022). *Üstün yetenekli öğrencilerin yaratıcı öz-yeterliklerinin gelişimi bağlamında bir öğretmen öz-inceleme* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Vanassche, E., & Kelchtermans, G. (2015). The state of the art in self-study of teacher education practices: A systematic literature review. *Journal of Curriculum Studies*, 47(4), 508-528. <https://doi.org/10.1080/00220272.2014.995712>
- Weber, S. (2014). Arts-based self-study: Documenting the ripple effect. *Perspectives in Education*, 32(2), 8-20.
- Yücel-Dağ, M. (2015). *Kavram karikatürleriyle zenginleştirilmiş etkileşimli kısa tarihsel hikâyelerin bilimin doğası öğretiminde kullanımı üzerine bir öz-inceleme*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zeichner, K. (1999). The new scholarship in teacher education. *Educational Researcher*, 28(9), 4-15. <https://doi.org/10.3102/0013189X028009004>
- Zeichner, K. (2007). Accumulating knowledge across self-studies in teacher education. *Journal of Teacher Education*, 58, 36-46. doi: <https://doi.org/10.1177/0022487106296219>

Kaynakça

- Aslan, F. (2019). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının STEM uygulamaları hakkında görüşlerinin belirlenmesi* (Tez no: 588607) [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Balcı, A. (2013). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Örnekleme yöntemleri*. 10 Nisan 2023 tarihinde <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf> adresinden erişildi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem A Yayıncılık.
- Christensen, L. B., Johnson, B., Turner, L. A., & Christensen, L. B. (2011). *Research methods, design, and analysis*. Pearson Education.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. Sage Publications.
- Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2017). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage Publications.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Çavuş, R., & Balçın, M. D. (2017). Fen bilimleri dersinde gerçekleştirilen oyun etkinliklerine ilişkin öğrenci görüşleri: Maddenin yapısı ve özellikleri ünitesi örneği. *Researcher*, 5(3), 323-341.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (2005). *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed.). Sage.
- Gökçe, H., Gökçe, Z., Demir, N., & Bektaş, O. (2022). Lisansüstü eğitimin fen bilimleri öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine katkısı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(2), 1409-1442.
- Gündüzalp, S., & Demirtaş, Z. (2020). Eğitim fakültesi öğrencileri gözüyle öğretim elemanları. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10(2), 224-233.
- Kızkapan, O. & Ağca, E. (2022). Karma araştırma yönteminde evren ve örneklem/ çalışma grubu. O. Bektaş ve M. Karaca (Editörler). *Pragmatizmden uygulamaya karma araştırma yöntemi içinde* (s. 77-100). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. New York: Sage.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. John Wiley & Sons.

- Nacaroğlu, O., & Bektas, O. (2022). Fen bilgisi eğitimi doktora öğrencilerinin karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 95-117.
- Oğuztekin, E., Bektaş, O., Karaca, M., & Metin, M. (2022). Ortaokul öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağı'na yönelik görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 433-459.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage Publications.
- Uyanık, G. (2017). İlkokul öğrencilerinin çevre kirliliğine ilişkin görüşleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1574-1600.
- Yeşilbaş Özenç, Y., Yengin Sarpkaya, P., ve Başaran, R. (2023). Mesleki ve teknik liselerdeki öğrencilerin okullarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi*, 2(3), 1-16.
- Yücesan, E. (2021). Analyzing metaphorical perceptions and views of pre-service pre-school teachers related to Orff approach-based instruction. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 50(1), 561-590.

Kaynakça

- Braun, V. & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: a practical guide for beginners*. SAGE Publications.
- Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford University Press.
- Cevizci, E. (2017). *Fen bilimleri dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kastamonu Üniversitesi.
- Ceylan, G. (2022). *Beceri temelli fen sorularına yönelik fen bilimleri öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Creswell, J.W. & Creswell, J.D. (2018) *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage.
- DeMarras, K. (2014). Qualitative interview studies: Learning through experience. İçinde K.deMarras ve S.D. Lapan (Eds.), *Foundations for research* (s. 51-68). Erlbaum.
- Devecioğlu, G., Zorluoğlu, S. L. ve Doğru, M. (2022). Özel gereksinimli öğrencilere fen konularının eğitsel oyunla öğretilmesi hakkında Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 60-71. <https://doi.org/10.17556/erziefd.795465>
- Edmunds, H. (2000). *The focus group research handbook*. McGraw-Hill.
- George, T. (2022). Semi-structured interview | definition, guide & examples. <https://www.scribbr.com/methodology/semi-structured-interview/>
Erişim tarihi: 06.06.2023
- Gibbs, A. (1997). *Focus groups*. *Social Research Update*, 19. <https://sru.soc.surrey.ac.uk/SRU19.html> Erişim tarihi: 06.06.2023
- James, N. & Busher, H (2012) Internet interviewing. J. Gubrium, J. Holstein, A. Marvasti K. McKinney (Eds) İçinde *Handbook of Interview Research*, 2nd edition. Sage.
- King, N. & Horrocks, C. (2010). *Interviews in qualitative research*. Sage.
- Kitzinger, J. (1995). Introducing focus groups. *British Medical Journal*, 311, 299-302.
- Kvale, S. (1996). *InterViews: An introduction to qualitative research interviewing*. Sage Publications
- Maxwell, J. A. (2013). *Qualitative research design: An interactive approach*. SAGE.
- Merriam, S. B. (2015). Qualitative research: Designing, implementing, and publishing a study. İçinde *Handbook of Research on Scholarly Publishing and Research Methods* (s. 125-140). IGI Global.
- Morgan, D. L. (1997). *Focus groups as qualitative research* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Myers, B. & Shaw, L. (2004). *The social sciences*. Nelson Thornes.
- Patton, M. Q. (1980). *Qualitative evaluation methods*. Sage Publications.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. Sage.
- Patton, M. Q. & Cochran, M. (2002). *A guide to using qualitative research methodology*. Medecins Sans Frontiers. Erişim tarihi 23.05.2023 <https://evaluation.msf.org/sites/default/files/2021-12/An%20MSF%20guide%20to%20Using%20Qualitative%20Research%20Methodology.pdf>
- Seidman, I. E. (1998). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences* (4th ed.). Teachers College Press
- Weiss, R. S. (1994). *Learning from Strangers: The art and methods of qualitative interview studies*. The Free Press.
- Willig, C. (2013). *Introducing qualitative research in psychology*. Maidenhead. McGrawHill Education.
- Yates, S. (2003). *Doing social science research*. Sage.

Kaynakça

- Ary, D., Jacobs, L. C., Irvine, C. K. S., & Walker, D. (2010). *Introduction to research in education* (2th ed.). Cengage Learning.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bailey, K. D. (1982). *Methods of social research*. (2nd ed.). The Free Press.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (29. Baskı, s.145-154). Pegem Akademi.
- Cansız Aktaş, M. (2016). Nitel veri toplama araçları. M. Metin (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (3. Baskı, s.355-360). Pegem Akademi.
- Cemaloğlu, N. (2020). *Bilimsel araştırma teknikleri ve etik* (1. Baskı, s.126-129). Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Pearson.
- Creswell, J. W. (2017). *Nitel araştırmacılar için 30 temel beceri*. Çev. Ed. H. Özcan. Anı Yayıncılık.
- Christen, L. B., Johnson, R. B. & Turner, L. A. (2014). *Research methods design and analysis* (12th ed.). Pearson.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2017). *Research methods in education* (6. Baskı).
- Elvianasti, M., Lufri, L., Zainul, R., Festiyed, F., Diliarosta, S., Zidny, R., & Damaiana, M. A. (2023). Exploring indigenous knowledge of traditional martial art "silat beksi" to identify contents and contexts for science learning in biology education. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 13(2), 371-385.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th ed.). McGraw-hill.
- Glesne, C. (2014). *Nitel araştırmaya giriş* (2. Baskı). Çev. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu. Anı Yayıncılık.
- Hatch, J. A. (2002). *Doing qualitative research in education settings*. Suny Press.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. Baskı). Nobel Yayınları.
- Mason, L. H., Ciullo, S., Collins, A. A., Brady, S., Elcock, L., & Owen, L. S. (2022). Exploring inclusive middle-school content teachers' training,

- perceptions, and classroom practice for writing. *Learning disabilities: A Contemporary Journal*, 20(2), 111-128.
- Merriam, S. B. (2015). *Qualitative research: Designing, implementing, and publishing a study*. In *Handbook of research on scholarly publishing and research methods*. IGI Global.
- Orman, F., & Çelebi, M. (2021). Veri toplama teknikleri. M. Çelebi (Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri* (1. Baskı, s.143-150). Pegem Akademi.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (3rd ed.). Sage.
- Schwartz, M. S., & Schwartz, C.G. (1996). Problems in participant observation. In G. McCall & J. L. Simmons (Eds.), *Issues in participant observation: A text and reader*. Random House
- Scott, D., & Morrison, M. (2005). *Key ideas in educational research*. A&C Black.
- Silverman, D. (2015). *Interpreting qualitative data* (5th ed). Sage.
- Stake, R. E. (2010). *Qualitative research: Studying how things work*. Guilford Press.
- Uçar, C. (2018). *Argümantasyon tabanlı öğretimin öğrencilerin bilimsel yaratıcılıklarına, girişimciliklerine ve sorgulayıcı öğrenme becerileri üzerine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Yalçın, M. (2006). *Eğitimde gözlem ve değerlendirme*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Yazar Coşkun, E. (2022). *6. sınıf kuvvet ve hareket ünitesine yönelik geliştirilen rehberli bilimsel sorgulama temelli öğretim uygulamalarının değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Trabzon Üniversitesi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı, s.178-179). Seçkin Yayıncılık.

merkezli olmasını sonrada öznenin merkezindeki dokümanların farkına varmalarına olanak tanıyacaktır.

Kaynakça

- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Flick, U. (2018). *An introduction to qualitative research*. Sage.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (4th ed.). Jossey Bass.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (4th ed.). Jossey Bass.
- Morgan, H. (2022). Conducting a qualitative document analysis. *The Qualitative Report*, 27(1), 64-77.
- Morgan, H., & Forest, D. E. (2016). What educators need to do with biased children's books on religion, gender and race. *Journal of International Social Studies*, 6(1), 74-83.
- O'Leary, Z. (2017). *The essential guide to doing your research project*. London: Sage.
- Owen, G. T. (2014). Qualitative methods in higher education policy analysis: Using interviews and document analysis. *The Qualitative Report*, 19(52), 1-19.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research and evaluation methods*. Sage.
- Stake, R. (2005). Qualitative case studies. In N. Denzin & Y. Lincoln (Eds.), *The SAGE handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 443-465). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. Thousand Oaks: Sage
- Tight, M. (2019). *Documentary research in the social sciences*. Sage.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yin, R. K. (1994). *Case study research: Design and methods*. Thousand Oaks: Sage.
- Prior, L. (2003). *Using documents in social research*. London, UK: Sage Publications.
- Green, J. L., & Chian, M. M. (2018). Triangulation. In B. Frey (Ed.), *The Sage encyclopedia of educational research, measurement, and evaluation* (pp. 1718-1720). Sage.

- Braun, V., Clarke, V., & Weate, P. (2016). Using thematic analysis in sport and exercise research. In B. Smith & A. C. Sparkes (Eds.), *Routledge handbook of qualitative research in sport and exercise* (pp. 191-205). Routledge.
- Flick, U. (2018). *An introduction to qualitative research*. Sage.
- Mogalakwe, M. (2009). The documentary research method: Using documentary sources in social research. *Eastern Africa Social Science Research Review*, 25(1), 43-58.
- Dunne, B., Pettigrew, J., & Robinson, K. (2016). Using historical documentary methods to explore the history of occupational therapy. *British Journal of Occupational Therapy*, 79(6), 376-384.
- Blackstone, A. (2019). *Social research: Qualitative and quantitative methods*. FlatWorld.
- Caulley, D. N. (1983). Document analysis in program evaluation. *Evaluation and Program Planning: An International Journal*, 6(1), 19-29.

Özet

Sanat aracılığıyla yapılan araştırmaların köklü bir geçmişi vardır ve bu, çeşitli sanat dallarını kullanarak dünyayı daha iyi anlamayı ve insanlara yeni bakış açıları sunmayı amaçlar. Nitel araştırmalar, derinlemesine inceleme ve öznelliği ön planda tutar, veri toplama sürecinde genellikle mülakatlar, gözlem ve doküman analizi kullanılır. Sanata dayalı nitel araştırma, sanat ortamının veri toplama ve analizinde farklı bir yol olarak kullanılmasını savunur. Yaratıcı drama yapısı itibariyle katılımcılara kendilerini rahat ifade etme, geçmiş deneyimlerinden yararlanma ve doğaçlama bir süreç kapsadığından nitel araştırmada potansiyel bir veri toplama aracı olduğunu göstermektedir. Dramanın araştırma sürecinde kullanımını savunan çalışmalar olsa da bu çalışmalar yaratıcı dramayı nasıl ve neden kullanılması gerektiği hakkında detaylı bir rehberlik sunmamaktadır. Fenodrama kavramı, bu eksikliği doldurmayı ve yaratıcı dramayı nitel araştırmada etkili bir veri toplama aracı olarak literatüre kazandırmayı amaçlamaktadır. Fenodrama, yaratıcı dramadan esinlenilerek, katılımcıların deneyimlerini dramatik etkinlikler aracılığıyla ortaya çıkarmayı hedefler. “Feno” ve “drama” kelimelerinin birleşiminden türetilen bu terim, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama süreçlerini kolaylaştıracak bir nitelik taşır. Fenodrama, araştırmacılara katılımcıların deneyimlerini dramatik etkinliklerle inceleyerek, daha detaylı ve zengin veriler elde etme fırsatı sunar. Fenodrama’nın, nitel araştırmada yeni bir veri toplama aracı olarak geliştirilmesi ve kullanılmasının, araştırmacıları yönlendirme ve literatüre yeni bir metodoloji kazandırma potansiyeli vardır. Fenodrama, sanatın ve dramatik etkinliklerin araştırmada nasıl işlerlik kazanabileceğinin somut bir örneğini sunmakla birlikte katılımcıların deneyimlerini daha derinlemesine ve etkili bir şekilde ortaya çıkarmasına olanak sağlar.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2018). *Eğitimde Yaratıcı Drama* (7 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Akar-Vural, R., & Somers, J. W. (2021). *İlköğretimde Drama Kuram ve Uygulama* (4 b.). Anı Yayıncılık.
- Akyol, A. K. (2003). Drama ve dramanın önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 0-0.

- Boal, A. (2003). *Ezilenlerin Tiyatrosu*. (N. Hasgöl, Çev.) Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (2022). *Eğitimde Nitel Araştırma*. (S. Balcı, & B. Ahi, Çev.) Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (M. Bütün, & S. B. Demir, Çev.) Siyasal Kitabevi.
- Given, L. M. (2021). *100 Soruda Nitel Araştırma*. Anı Yayıncılık.
- Greenwood, J. (2023). Arts-based research: inquiry through, in, and as art. *International Encyclopedia of Education (Fourth Edition)*, 159-168. doi:<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-818630-5.11018-8>
- Heathcote, D., & Herbert, P. (1985). A drama of learning: Mantle of the expert. *Theory Into Practice*, 24(3), 173-180.
- McCaslin, N. (2019). *Creative drama in the classroom and beyond* (8 b.). (P. Özdemir Şimşek, Çev.) Nobel Yayıncılık.
- Norris, J. (2000). Drama as research: Realizing the potential of drama in education as a research methodology. *Youth Theatre Journal*, 14(1), 40-51. doi:<https://doi.org/10.1080/08929092.2000.10012516>
- Norris, J. (2020). Improvisational Drama as Inquiry: The Role of the Simulated-Actual in Meaning Making. *Cultural Studies - Critical Methodologies*, 20(1), 63-74. doi:<https://doi.org/10.1177/1532708619884961>
- Oğuz, A. (2017). Drama. T. Erdoğan içinde, *Okul Öncesinden İlköğretime Kuramdan Uygulamaya Drama* (s. 1-17). Eğiten Kitap.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (3 b.). (M. Bütün, & S. B. Demir, Çev.) Pegem Akademi.
- San, İ. (2002). Yaratıcı Drama-Eğitsel Boyutları. H. Ö. Adıgüzel içinde, *Yaratıcı Drama 1985-1995 Yazılar* (s. 81-88). Naturel Kitap Yayın Dağıtım.
- Taneri, P. O., & Engin-Demir, C. (2013). Öğrenci Gözüyle Hayat Bilgisi Dersinin İşlenişi: Bir Nitel Araştırma Yöntemi Olarak Yaratıcı Drama. *İlköğretim Online*, 12(1), 267-282.

ma araçları ile evren örneklem başlıkları altında veri toplama sürecinden bahsedildiğini görebiliriz. Örneğin Nacaroğlu, Bektaş ve Kızkapan (2020) çalışmalarında veri toplama sürecine ayrı bir başlıkta yer vermemişlerdir. Bunun yerine veri toplama aracı, evren ve örneklem bölümlerinde veri toplama sürecine ait ifadeler bulunmaktadır. Veri toplama sürecinin verildiği bir makalede ise araştırmacılar Arslan ve Bektaş (2019) veri toplama sürecini “*Veri Toplama*” başlığı altında vermişlerdir. Süreci “... Böylece veri toplama sürecinde yaşanabilecek aksaklıkların önüne geçilmiştir. Ön görüşme sonucunda alınan olumlu dönüt sonrası resmi izinler alınmıştır. Veriler 2018-2019 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde toplanmış ve verilerin toplanması süreci üç hafta sürmüştür. Araştırmacı tarafından katılımcılarla okul ortamında, sohbet havasında yüz yüze konuşacak biçimde oturmaya dikkat edilmiş ve kimsenin rahatsız edilmemesi için görüşmeler sessiz ve sakin bir odada gerçekleştirilmiştir...” ifadeleri ile özetlemişlerdir. Özetle hem tezlerde hem de makalelerde veri toplama sürecine ilişkin bilgiler verilmelidir fakat tezlerde tüm ayrıntılara yer verilirken kritik noktalar (mekân, zaman, süre) yer almaktadır.

Sonuç olarak, araştırma problemi ve metodunun belirlenmesi ile veri analizi arasında köprü niteliği taşıyan veri toplama sürecinin bir araştırmacı tarafından titizlikle ele alınması gerekmektedir. Veri toplama sürecinde karşılaşılabilecek sorunların çözümünde araştırma desenine uygun bir şekilde yapılandırılan veri toplama süreci yer alır. Yine veri analizine başlamadan evvel verilerin içinde kaybolmamanın yolu yapılandırılmış bir veri toplama sürecinden geçer. Çalışmanın güvenilir bir şekilde ilerlemesi için veri toplama sürecinin titiz planlamak, çalışmanın aktarılabilir olması için tez ve makalelerde bu süreci yeterince açıklamak önemlidir.

Kaynakça

- Aslan, F. & Bektaş, O. (2019). Fen bilgisi öğretmen adaylarının STEM uygulamaları hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 17-50. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.646318>.
- Berg, B.L. & Lune, H. (2019). Nitel Araştırma Desenleme (Y. Temli-Durmuş Çev.), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, A. Arı. Pearson, 33-73.

- Carmichael, T., & Cunningham, N. (2017). Theoretical data collection and data analysis with gerunds in a constructivist grounded theory study. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 15 (2), pp59-73.
- Carolan, M. (2003). Reflexivity: A personal journey during data collection. *Nurse Researcher (through 2013)*, 10 (3), 7-14. <https://doi.org/10.7748/nr2003.04.10.3.7.c5892>
- Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative* (Vol. 7). Prentice Hall Upper Saddle River
- Kairuz, T., Crump, K., & O'Brien, A. (2007). Tools for data collection and analysis. *Pharmaceutical Journal (Vol 278)*. https://doi.org/10.5005/jp/books/10557_13.
- Kızıkan, O. (2019). Epistemolojik olarak zenginleştirilmiş argümantasyon yönteminin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin maddenin yapısı ve özellikleri ünitesindeki başarılarına ve epistemolojik inançlarına etkisi. (Tez No:582421) Erciyes Üniversitesi, Kayseri
- Merriam, S. B. (2012). *Nitel araştırma yöntemleri: Tasarım ve uygulama için bir rehber*. Nobel Yayın.
- Nacaroğlu, O., Bektaş, O., ve Kızıkan, O. (2020). Madde döngüleri ve çevre sorunları konusunda başarı testi geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(1), 36-51. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3374>.
- Nalçacı, İ. Ö. (2021). Fen bilimleri dersi insan ve çevre ünitesinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik bir eylem araştırması (Tez No:667753). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Patton, M.Q. (2014). *Qualitative research and evaluation methods*. Sage Publication.
- Sherman, R. R., & Webb, R. B. (2005). *Qualitative research in education: Focus and methods*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203645994>.
- Sutton, J., & Austin, Z. (2015). Qualitative research: Data collection, analysis, and management. *The Canadian journal of hospital pharmacy*, 68(3), 226-231. <https://doi.org/10.4212/cjhp.v68i3.1456>.
- Weller, S. C., & Romney, A. K. (1988). *Systematic data collection* (Vol. 10). Sage publications. <https://doi.org/10.4135/9781412986069>.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Daha sonra üçüncü makaleyi ilk ikisinden yaptığınız çıkarımlara göre değerlendirirsiniz. Böylece sürekli bir karşılaştırma yapmış olursunuz.

Adım 6 Çevirilerin Sentezlenmesi: Çalışma boyunca yaptığınız analizleri artık araştırma konunuz etrafında genel bir çerçeve geliştirerek bütün halinde sunmalısınız (Cahill vd., 201). İncelediğiniz olgunun yeni bir anlayışını ortaya koyduğunuz aşama karşılıklı dönüşümsel analizdir (Scott ve Grant, 2018). Bu adıma kadar yaptığınız tüm analizleri göz önünde bulundurarak incelediğiniz çalışmaların incelediğiniz olgu açısından ortaya koydukları farklılıkları kullanarak çürütme sentezi yapabilirsiniz. Bu iki sentezi birleştirerek bir argüman dizisi elde edersiniz.

Adım 7 Sentezin Raporlanması: Elde ettiğiniz analiz ve sentez sonuçlarını özetlemelisiniz. Bunu yaparken eMERGE kılavuzunu ya da PRISMA diyagramını kullanabilirsiniz (France vd., 2019). Ya da betimsel olarak ifade edebilirsiniz. Örneğin, Elçiçek (2022) uzaktan eğitimin engellerini konu alan makalesinde elde ettiği sentezi,

“Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, teknik, öğretimsel, iletişimsel ve çevresel engeller konusunda Türkiye merkezli çalışmalar ile yurt dışında yapılan çalışmalar arasında benzerliklerin olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de uzaktan eğitim faaliyetlerinde karşılaşılan engellerin henüz tam olarak giderilemediği sonucu çıkarabilir. İleride yapılacak çalışmalarda, elde edilen bu sonuçlar bir veri toplama aracına dönüştürülerek uzaktan eğitim paydaşlarının görüşüne başvurulabilir. Daha geniş bir kitleyle yapılacak bir çalışma, engelleri ortaya koymak açısından daha net sonuçlar ortaya çıkarabilir. Bu sayede elde edilecek sonuçlar mevcut araştırma sonuçlarını daha da olgunlaştırabilir.” cümleleriyle özetlemiştir (s. 42).

Kaynakça

- Atkins, S., Lewin, S., Smith, H., Engel, M., Fretheim, A. & Volmink, J. (2008). Conducting a meta-ethnography of qualitative literature: lessons learnt. *BMC Medical Research Methodology*, 8(1), Article Number:21, 1-20. <https://doi.org/10.1186/1471-2288-8-21>
- Bektaş, O. (2021). Nitel araştırmada veri analizi. M. Çelebi (Ed.). *Nitel araştırma yöntemleri içinde* (s.165-180). Pegem Akademi.
- Cahill, M., Robinson, K., Pettigrew, J., Galvin, R. & Stanley, M. (2018). Qualitative synthesis: a guide to conducting a meta-ethnography.

- British Journal of Occupational Therapy*, 81(3), 129-137. <https://doi.org/10.1177/0308022617745016>
- Deveci, Ö. ve Aykaç, N. (2018). Temel eğitimde yaşanan sorunları inceleyen çalışmaların değerlendirilmesi: Bir meta-sentez çalışması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 277-301. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.7c1s.13m>
- Dixon-Woods, M., Agarwal, S., Jones, D., Young, B., & Sutton, A. (2005). Synthesizing qualitative and quantitative evidence: a review of possible methods. *Journal of health services research & policy*, 10(1), 45-53. <https://doi.org/10.1258/1355819052801804>
- Elçiçek, M. (2022). Uzaktan eğitim engelleri: bir meta-sentez çalışması. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 35-45. <https://doi.org/10.32329/uad.937271>
- France, E. F., Cunningham, M., Ring, N., Uny, I., Duncan, E. A. S., Jepson, R. G., ... Noyes, J. (2019). Improving reporting of meta-ethnography: the eMERGe reporting guidance. *BMC Medical Research Methodology*, 19(1), 25. <https://doi.org/10.1186/s12874-018-0600-0>
- Güneş, D. ve Erdem, R. (2022). Nitel araştırmaların analizi: Meta-sentez. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 81-98.
- Herdem, K. ve Ünal, İ. (2018). STEM eğitimi üzerine yapılan çalışmaların analizi: Bir meta-sentez çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 48(48), 145-163. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.381417>
- Kearney, M. H. (1998). Ready to wear: Discovering grounded formal theory. *Research in Nursing & Health*, 21, 179-186. [https://doi.org/10.1002/\(sici\)1098-240x\(199804\)21:2<179::aid-nur8>3.0.co;2-g](https://doi.org/10.1002/(sici)1098-240x(199804)21:2<179::aid-nur8>3.0.co;2-g)
- Noblit, G. W., Hare, R. D. ve Hare, R. D. (1988). *Meta-ethnography: Synthesizing qualitative studies*. Newbury Park: Sage Publications.
- Paterson, B. L., Thorne, S. E., Calnan, C. & Jillings, C. (2001). *Meta-study of qualitative health research: a practical guide to meta-analysis and meta-synthesis*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Sarıer, Y. (2020). Türkiye’de mülteci öğrencilerin eğitimi üzerine bir meta-sentez çalışması: sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(1), 80-111.
- Sattar, R., Lawton, R., Panagioti, M. & Johnson, J. (2021). Meta-ethnography in healthcare research: a guide to using a meta-ethnographic approach for literature synthesis. *BMC Health Services Research*, 21(1), 50. <https://doi.org/10.1186/s12913-020-06049-w>

- Scott, D. A. H. & Grant, S. M. (2018). A meta-ethnography of the facilitators and barriers to successful implementation of patient complaints processes in health-care settings. *Health Expectations: An International Journal of Public Participation in Health Care and Health Policy*, 21(2), 508–517. <https://doi.org/10.1111/hex.12645>
- Stern, P., & Harris, C. (1985). Women's health and the self-care paradox: a model to guide self-care readiness-clash between the client and nurse. *Health Care for Women International*, 6, 151–163. <https://doi.org/10.1080/07399338509515689>
- Thomas, J. & Harden, A. (2008). Methods for the thematic synthesis of qualitative research in systematic reviews. *BMC Medical Research Methodology*, 8(1), 45. <https://doi.org/10.1186/1471-2288-8-45>
- Walsh, D., & Downe, S. (2005). Meta-synthesis method for qualitative research: a literature review. *Journal of advanced nursing*, 50(2), 204-211. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2005.03380.x>

Kaynakça

- Aksu, A., Çek, F., & Şenol, B. (2013). Kadınların müdür olmalarının önündeki cam tavan ve cam tavanı aşma stratejilerine ilişkin ilköğretim okulu müdürlerinin görüşleri. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 133-160.
- Anagün, Ş. S. (2015). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinde yapılandırmacı öğrenme yoluyla fen okuryazarlığının geliştirilmesi: Bir eylem araştırması*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Arastaman, G., Fidan, İ. Ö., ve Fidan, T. (2018). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirlik: Kuramsal bir inceleme. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75. <http://dx.doi.org/10.23891/efdyyu.2018.61>
- Balat, Ş., Kayalı, B., Gündüz, A., ve Göktaş, Y. (2019). Doktora tezlerinde alınan geçerlik ve güvenilirlik önlemleri. *Kongre Onur Kurulu*.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma Yöntemleri: Desen ve Analiz*, (Çev. A. Alpay), Anı Yayıncılık, Ankara.
- Connelly, L. M. (2016). Trustworthiness in qualitative research. *Medsurg Nursing*, 25(6), 435-437.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Sage Publications
- Çelik, T. (2020). Dijital çağda sosyal bilgiler öğretmenini yetiştirme: Bir eylem araştırması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (38), 211-229. <https://doi.org/10.30794/pausbed.541913>
- Demir, N., ve Armağan, F. Ö. (2018). Okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik fen bilgisi öğretmenlerinin görüşleri: planetaryum *Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(30), 4241-4248. Doi: <https://doi.org/10.26450/jshsr.861>
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2005). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. In N. K. Denzin ve Y. S. Lincoln (Ed.). *The*

Sage Handbook of Qualitative Research (3 rd). (pp. 1-32). SAGE Publications, Inc

- Duran, M. (2013). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin görsel matematik okur-yazarlığı hakkındaki görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 38-51.
- Erdoğan, T., Altınkaynak, Ş. Ö., ve Erdoğan, Ö. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazmaya hazırlığa yönelik yaptıkları çalışmaların incelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(4), 1188-1199.
- Eroğlu, S. (2018). Atom ve periyodik sistem ünitesindeki STEM uygulamalarının akademik başarı, bilimsel yaratıcılık ve bilimin doğasına yönelik düşünceler üzerine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Eroğlu, S., ve Bektaş, O. (2016). STEM eğitimi almış fen bilimleri öğretmenlerinin STEM temelli ders etkinlikleri hakkındaki görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(3), 43-67. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.4c3s3m>
- Guba, E. G. (1981). Criteria for assessing the trustworthiness of naturalistic inquiries. *Educational Technology Research and Development*, 29(2), 75-91. <https://doi.org/10.1007/BF02766777>
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Communication and Technology Journal*, 30(4), 233-252. <https://doi.org/10.1007/BF02765185>
- Gül, M. ve Çeliköz, N. (2023). Farklı değişkenlerin öğrencilerin düşünme süreçlerine yansımaları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 1-20. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.1223023>
- Holloway, L., & Wheeler, S. (1996). *Qualitative research for nurses*. Oxford: Blackwell Science Ltd
- Houser, J. (2015). *Nursing research: reading, using, and creating evidence*. (3rd ed.). Burlington: Jones ve Bartlett Learning
- Jang, H. Y., Yang, J. E., & Shin, Y. S. (2022). A Phenomenological Study of Nurses' Experience in Caring for COVID-19 Patients. *International journal of environmental research and public health*, 19(5), 2924. <https://doi.org/10.3390/ijerph19052924>
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.

- Kasalak, G., ve Aksu, M. B. (2016). Örgütler nasıl zehirlenir? Öğretim elemanlarının örgütsel toksisite algıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(4), 676-694. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2016015696>
- Lincoln, Y., & Guba, E. (1985). *Naturalistic inquiry: Establishing Trustworthiness*, Beverly Hills.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative Research: A guide to design and interpretation*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Merriam, S.B. (2013). *Nitel Araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. Selahattin Turan (Çev. Eds.), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Merriam, S. B. & Grenier, R. S. (2019). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers.
- Mertens, D. M. (2014). Ethical use of qualitative data and findings. *The SAGE handbook of qualitative data analysis*, 510-523.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Neuman, D. (2014). Qualitative research in educational communications and technology: A brief introduction to principles and procedures. *Journal of Computing in Higher Education*, 26, 69-86. doi: <https://doi.org/10.1007/s12528-014-9078-x>
- Onwuegbuzie, A. J., & Leech, N. L. (2005). On becoming a pragmatic researcher: The importance of combining quantitative and qualitative research methodologies. *International journal of social research methodology*, 8(5), 375-387.
- Özbilen, A. G. (2018). STEM eğitimine yönelik öğretmen görüşleri ve farkındalıkları. *Scientific Educational Studies*, 2(1), 1-21.
- Roberts, P., & Priest, H. (2006). Reliability and validity in research. *Nursing Standard*, 20, 41-45. <https://doi.org/10.7748/ns2006.07.20.44.41.c6560>
- Sadık, F., ve Aslan, S. (2015). İlkokul sınıf öğretmenlerinin disiplin problemleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(3), 115-138. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7585>
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22(2), 63-75. <https://doi.org/10.3233/EFI-2004-22201>
- Shipman, S. D. (2015). *The Role of Self-awareness in Developing Global Competence: A Qualitative Multi-case Study*. Graduate Theses, Dissertations, and Capstones. Paper 21.
- Silverman, D. (2000). *Doing Qualitative Research: A Practical Handbook*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.

- Uğraş, M., ve Zengin, E. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının sürdürülebilir kalkınma için eğitim ile ilgili görüşleri. *Journal of Theoretical Educational Science*, 12(1), 298-315. <https://doi.org/10.30831/akukeg.442751>
- Uysal, H., Altun, S. A., ve Akgün, E. (2010). Okulöncesi öğretmenlerinin çocukların istenmeyen davranışları karşısında uyguladıkları stratejiler. *İlköğretim Online*, 9(3), 971-979.
- Yekta, Y. (2010). *Kaynaştırma uygulamaları yapılan ilköğretim okullarına devam eden zihinsel engelli bireylerin eğitim yaşantılarına yönelik görüşlerinin betimlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Kaynakça

- Anderson, C. (2010). Presenting and evaluating qualitative research. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 74(8), 1-6.
- Burnard, P. (2004). Writing a qualitative research report. *Accident and Emergency Nursing*, 12(3), 176-181.
- Cargill, M., & O'Connor, P. (2008). *Writing scientific research articles: Strategy and steps*. John Wiley & Sons.
- Çepni, S. (2022). Bilimsel çalışmalarda bulgu, tartışma, sonuç ve öneriler nasıl yazılmalıdır? *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 5(2), 80-97.
- Çivilibal, M. (2013). Bilimsel bir makale nasıl yazılır ve yayımlanır? *Haseki Tıp Bülteni*, 51(3), 85-88.
- Cornelissen, J. P. (2017). Preserving theoretical divergence in management research: Why the explanatory potential of qualitative research should be harnessed rather than suppressed. *Journal of Management Studies*, 54(3), 368-383.
- Creswell, J.W. (2013). *Qualitative inquiry & research design*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Drisko, J. W. (2005). Writing up qualitative research. *Families in Society*, 86(4), 589-593.
- Ekmekçi, A., & Konaç, E. (2009). Bilimsel yazımın bazı temel kuralları. *TÜBAV Bilim*, 2(1), 117-121.
- Ersoy, F. (2017). Fenomenoloji. A. Saban ve A. Ersoy (Ed.) Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri içinde (s. 81-138). Ankara: Anı
- George, T. & Dingemane, K. (2022). *Research Paper Appendix | Example & Templates*. <https://www.scribbr.com/dissertation/appendix/> Erişim tarihi: 29/04/2023
- Ghasemi, A., Bahadoran, Z., Mirmiran, P., Hosseinpanah, F., Shiva, N., & Zadeh-Vakili, A. (2019). The principles of biomedical scientific writing: Discussion. *International Journal of Endocrinology and Metabolism*, 17(3), 2-11
- Gioia, D. A., Corley, K. G., & Hamilton, A. L. (2013). Seeking qualitative rigor in inductive research: Notes on the Gioia methodology. *Organizational research methods*, 16(1), 15-31.
- Güzeldemir, M. E. (2015) Bilimsel yazı nasıl hazırlanır? *Aydın Sağlık Dergisi*, 1(1), 1-26
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (24. Baskı). Ankara: Nobel.

- Kearney, M. H. (2017). The discussion section tells us where we are. *Research in Nursing and Health*, 40(4), 289–291. <https://doi.org/10.1002/nur.21803>
- Lester, J. D., & Lester, Jr., J. D. (2005). *Writing research papers: A complete guide*. New York: Pearson Education, Inc.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry* (Vol. 75). London: Sage.
- Ölçücü, M. T., Aydın, S. Ü. & Özgök, Y. (2018). How to write and publish a scientific article. *Journal of Urological Surgery*, 5(2), 63-67.
- Reay, T., Zafar, A., Monteiro, P. & Glaser, V. (2019). Presenting findings from qualitative research: one size does not fit all zilber, T.B., Amis, J. M. & Mair, J. (Ed.) *The Production of Managerial Knowledge and Organizational Theory: New Approaches to Writing, Producing and Consuming Theory (Research in the Sociology of Organizations, Vol. 59)*, (pp. 201-216). Bingley: Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/S0733-558X20190000059011>
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative Phenomenological Analysis: Theory, Method and Research*. London: Sage.
- Zeiger, M. (1999). *Essentials of writing biomedical research papers*. McGraw Hill Professional.

İncelenen Çalışmalara Ait Kaynakça

- Aksoy, G. (2021). *Tasarım beceri atölyelerine katılan 5. sınıf öğrencilerinin yaşam becerileri eğitimine yönelik görüşleri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Aslan, F. (2019). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının STEM uygulamaları hakkında görüşlerinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Bechky, B. A. (2006). Gaffers, gofers, and grips: Role-based coordination in temporary organizations. *Organization Science*, 17(1), 3–21
- Dacin, M. T., Munir, K., & Tracey, P. (2010). Formal dining at Cambridge colleges: Linking ritual performance and institutional maintenance. *Academy of Management Journal*, 53(6), 1393–1418.
- Fani, H. (2022). *Fen bilimleri öğretmenlerinin sosyobilimsel konulara yönelik görüşleri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Heaphy, E. D. (2017). “Dancing on hot coals”: How emotion work facilitates collective sense making. *Academy of Management Journal*, 60(2), 642–670.
- İpek, Z., Atik, A. D., & Erkoç, F. (2021). Ortaöğretim biyoloji öğretmenlerinin biyoloji öğretiminde karşılaştıkları güçlükler. *Turkish Journal of Educational Studies*, 8(2), 241-290.

- Jarzabkowski, P. A., & Lê, J. K. (2017). We have to do this and that? You must be joking: Constructing and responding to paradox through humor. *Organization Studies*, 38(3-4), 433-462.
- Karamustafaoğlu, O. & Ermiş, M. (2020). Biyoteknoloji konusunun okul dışı fen ortamında öğretimine yönelik öğrenci görüşleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESTÜDAM) Eğitim Dergisi*, 5(1), 92-114.
- Lawrence, T. B. (2017). High-stakes institutional translation: Establishing North America's first government-sanctioned Supervised Injection Site. *Academy of Management Journal*, 60(5), 1771-1800
- Llewellyn, N., & Burrow, R. (2008). Streetwise sales and the social order of city streets. *The British Journal of Sociology*, 59(3), 561-583.
- Maguire, S., & Hardy, C. (2013). Organizing processes and the construction of risk: A discursive approach. *Academy of Management Journal*, 56(1), 231-255.
- Özdem Köse, Ö., Bayram, H. ve Benzer, E. (2021). Web 2.0 destekli argümantasyon uygulamalarının ortaokul öğrencilerinin kuvvet ve enerji konusundaki başarılarına, tartışmacı ve teknoloji tutumlarına etkisi. *Erciyes Journal of Education*, 5(2), 179-207. <https://doi.org/10.32433/eje.913505>
- Tracey, P., & Phillips, N. (2016). Managing the consequences of organizational stigmatization: Identity work in a social enterprise. *Academy of Management Journal*, 59(3), 740-765.
- Wright, A. L., & Zammuto, R. F. (2013). Wielding the willow: Processes of institutional change in English county cricket. *Academy of Management Journal*, 56(1), 308-330.
- Zilber, T. B. (2002). Institutionalization as an interplay between actions, meanings, and actors: The case of a rape crisis center in Israel. *Academy of Management Journal*, 45(1), 234-254.

Sonuç ve Tartışma	Sonuçlar araştırma sorularına cevap verecek şekilde raporlanmalıdır.	Araştırmanın sonuçları belirli bir bakış açısını yansıtmalıdır.
	Araştırma sorularına cevap verecek şekilde önce sonuçlar yazılmış sonra alanyazın ile karşılaştırılarak amaca ve desene uygun akış oluşturulmalıdır.	Mümkünse araştırmanın amacı açısından faydalı olduğu düşünülen ve araştırma sorularına verilen cevapların net görülmesini sağlayan alt başlıklar kullanılmalıdır.
	Sonuçların alanyazın ile benzerlik ve farklılığı karşılaştırılarak tartışılmalıdır.	Benzerlik ve farklılıkların olası nedenleri, sonuçların alana katkısı, kimin ne işine yarayacağı yani işlevselliği, aktarılabilirliği açısından yorumlanmalıdır. Alanyazında olmayan orijinal sonuçlar varsa özellikle vurgulanmalıdır.
	Araştırma sonucunun kapsamı açıkça belirtilmelidir.	Elde edilen sonuçlar yapılan araştırmanın sınırlılıkları ifade edilerek raporlanmalıdır.
	Sonuçlar araştırmada benimsenen felsefi ve kuramsal bakış açısı çerçevesinde yorumlanmalıdır.	Elde edilen sonuçlar araştırmanın dayalı olduğu paradigma ve araştırmanın kuramsal/teorik bakış açısının öngördüğü çerçeve ile doğrulayıcı ve/veya yanlışlayıcı felsefeye dayalı olarak karşılaştırılmalıdır.
	Araştırma sonuçlarının kimlere ne tür faydasının olacağını (özgün katkı) belirtmesi	Elde edilen sonuçların kimlere ne tür faydasının olacağı yazılarak araştırmanın özgün katkısı belirtilmelidir. Çalışmada "bu çalışma önemlidir çünkü" gibi ifadeler yer verilebilir.
Öneriler	Çalışmada ulaşılan sonuçlar ve çalışmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurularak sonraki çalışmalara önerilerde bulunulmalıdır.	Çalışmanın kendisinde ya da sonucunda yer almayan durumlar için öneride bulunulmamalıdır.
		Yazılacak öneriler araştırmacılara ve uygulayıcılara dönük olmalıdır.

Kaynakça

- Akpınar, B. ve Aydın, K. (2007). Eğitimde değişim ve öğretmenlerin değişim algıları. *Eğitim ve Bilim, (Educational and Science)*, 32(144), 71-80.
- Aksakallı, A. (2019). Eleştirel pedagojiye yönelik öğretmenlerin eğitim inançları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 583-605. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.7c.2s.6m>

- Alisaari, J., Sissonen, S., & Heikkola, L. M. (2021). Teachers' beliefs related to language choice in immigrant students' homes. *Teaching and Teacher Education*, 103, 103347. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103347>
- Alves-Costa, F., Lane, R., Gribble, R., Taylor, A., Fear, N. T., & MacManus, D. (2021). Perceptions of the impact of military life on Intimate Partner Violence and Abuse victimisation among civilian partners of UK military personnel. *SSM-Qualitative research in health*, 1, 100006. <https://doi.org/10.1016/j.ssmqr.2021.100006>
- Andersen, E. M. (2022). Surviving cancer while young a meta-ethnography through temporal, social, interactional and personal experiences of survival. *SSM-Qualitative Research in Health*, 100066. <https://doi.org/10.1016/j.ssmqr.2022.100066>
- Ayar, M. C. (2015). First-hand Experience with Engineering Design and Career Interest in Engineering: An Informal STEM Education Case Study. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 15(6), 1655-1675. <https://doi.org/10.12738/estp.2015.6.0134>
- Bell, Z., Scott, S., Visram, S., Rankin, J., Bambra, C., & Heslehurst, N. (2022). Experiences and perceptions of nutritional health and wellbeing amongst food insecure women in Europe: A qualitative meta-ethnography. *Social Science & Medicine*, 115313. <https://doi.org/10.1016/j.socsci-med.2022.115313>
- Brennan, N. M., Edgar, V. C., & Power, S. B. (2022). COVID-19 profit warnings: Delivering bad news in a time of crisis. *The British Accounting Review*, 54(2), 101054. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2021.101054>
- Calafato, R. (2021). Teachers' reported implementation of multilingual teaching practices in foreign language classrooms in Norway and Russia. *Teaching and Teacher Education*, 105, 103401. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103401>
- Cao, X., Somerville, M. P., & Allen, J. L. (2023). Teachers' perceptions of the school functioning of Chinese preschool children with callous-une-motional traits and disruptive behaviors. *Teaching and Teacher Education*, 123, 103990. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103990>
- Chahley, E. R., Reel, R. M., & Taylor, S. (2021). The lived experience of healthcare professionals working frontline during the 2003 SARS epidemic, 2009 H1N1 pandemic, 2012 MERS outbreak, and 2014 EVD epidemic: A qualitative systematic review. *SSM-Qualitative Research in Health*, 1, 100026. <https://doi.org/10.1016/j.ssmqr.2021.100026>
- Christensen, L. B. Johnson, B. R. & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz* (Çev. Ed. A. Aypay). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Comrie-Thomson, L., Gopal, P., Eddy, K., Baguiya, A., Gerlach, N., Sauvé, C., & Portela, A. (2021). How do women, men, and health providers perceive interventions to influence men's engagement in maternal and newborn health? A qualitative evidence synthesis. *Social Science & Medicine*, 291, 114475. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2021.114475>
- Çınar, S., Pırasa, N. & Paliç-Sadoğlu, G. (2016). Views of Science and Mathematics Pre-service Teachers Regarding STEM. *Universal Journal of Educational Research*, 4(6), 1479-1487. <https://doi.org/10.13189/ujer.2016.040628>
- Dille, K. B., & Røkenes, F. M. (2021). Teachers' professional development in formal online communities: A scoping review. *Teaching and Teacher Education*, 105, 103431. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103431>
- Erdoğan, T., Altınkaynak, Ş. Ö., ve Erdoğan, Ö. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazmaya hazırlığa yönelik yaptıkları çalışmaların incelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(4), 1188-1199.
- Eroğlu, S., & Bektaş, O. (2016). STEM eğitimi almış fen bilimleri öğretmenlerinin STEM temelli ders etkinlikleri hakkındaki görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(3), 43-67.
- Frostenson, M., Helin, S., & Arbin, K. (2022). Organizational sustainability identity: Constructing oneself as sustainable. *Scandinavian Journal of Management*, 38(3), 101229. <https://doi.org/10.1016/j.scaman.2022.101229>
- Gedik, N., Altıntaş, E., & Kaya, H. (2011). Fen ve teknoloji dersinde verilen ev ödevleri hakkındaki öğrenci görüşleri. *Journal of European Education*, 1(1), 6-13.
- Goodyear, V. A., & Armour, K. M. (2021). Young People's health-related learning through social media: What do teachers need to know?. *Teaching and Teacher Education*, 102, 103340. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103340>
- Goretzki, L., Reuter, M., Sandberg, J., & Thulin, G. (2022). Making sense of employee satisfaction measurement—A technological frames of reference perspective. *The British Accounting Review*, 54(1), 101032. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2021.101032>
- Hinterberger, A., & Bea, S. (2023). How do scientists model humanness? A qualitative study of human organoids in biomedical research. *Social Science & Medicine*, 115676. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2023.115676>
- Hoekstra, N. A., van den Berg, Y. H., Lansu, T. A., Mainhard, M. T., & Cillesen, A. H. (2023). Teachers' goals and strategies for classroom seating arrangements: A qualitative study. *Teaching and Teacher Education*, 124, 104016. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2023.104016>

- Ivanova-Gongne, M., Galkina, T., Uzhegova, M., & Torkkeli, L. (2022). Sense-making of environmental commitment: a socio-historical contextualization of post-Soviet managers' views. *Scandinavian Journal of Management*, 38(4), 101233. <https://doi.org/10.1016/j.scaman.2022.101233>
- Karaca, M., Armagan, F. Ö., & Bektas, O. (2016). The Use of the Reflective Diaries in Science Lessons from the Perspectives of Eighth Grade Students. *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(2), 53-74. <https://doi.org/10.12973/ijese.2016.289a>
- Karaca, M., Bektas, O., & T. Celikkiran, A. (2023). An examination of the self-regulation for science learning of middle school students with different achievement levels. *Psychology in the Schools*, 60(3), 511-540. <https://doi.org/10.1002/pits.22776>
- Kavrayıcı, C., & Kesim, E. (2021). School management during the Covid-19 pandemic: A qualitative study. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 27(1), 1005-1060. <https://doi.org/10.14527/kuvey.2021.004>
- Ketonen, L., & Nieminen, J. H. (2023). Supporting student teachers' reflection through assessment: The case of reflective podcasts. *Teaching and Teacher Education*, 124, 104039. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2023.104039>
- Kırıkkaya, E. B. (2009). İlköğretim okullarındaki fen öğretmenlerinin fen ve teknoloji programına ilişkin görüşleri. *Journal of Turkish Science Education*, 6(1), 133-148.
- Kim, J., Kim, D. H., Lee, J., Cheon, Y., & Yoo, S. (2022). A scoping review of qualitative geographic information systems in studies addressing health issues. *Social Science & Medicine*, 115472. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2022.115472>
- Kongbuamai, N., Bui, Q., Yousaf, H. M. A. U., & Liu, Y. (2020). The impact of tourism and natural resources on the ecological footprint: a case study of ASEAN countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 27, 19251-19264. <https://doi.org/10.1007/s11356-020-08582-x>
- Koşar, D., Er, E., ve Kılınç, A. (2020). Öğretmenlerin lisansüstü öğrenim görme nedenleri: nitel bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (MAKÜ)*, (53).
- Leung, S. K., Wu, J., Lam, Y., & Ho, T. H. (2023). An explanatory study of kindergarten teachers' teaching behaviours in their visual arts classrooms. *Teaching and Teacher Education*, 124, 104018. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2023.104018>
- Lerum, Ø., Eikeland Tjomsland, H., Leirhaug, P. E., McKenna, J., Quaramby, T., Bartholomew, J., Jenssen, E. S., Smith, A.-D., & Resaland, G. K. (2021). The conforming, the innovating and the connecting teacher:

- A qualitative study of why teachers in lower Secondary School adopt physically active learning. *Teaching and Teacher Education*, 105, 103434. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103434>
- Lorenz, E., Krulatz, A., & Torgersen, E. N. (2021). Embracing linguistic and cultural diversity in multilingual EAL classrooms: The impact of professional development on teacher beliefs and practice. *Teaching and Teacher Education*, 105, 103428. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103428>
- Malan, M. (2020). Engaging students in a fully online accounting degree: an action research study. *Accounting Education*, 29(4), 321-339. <https://doi.org/10.1080/09639284.2020.1787855>
- Martín-Alonso, D., Sierra, E., & Blanco, N. (2021). Relationships and tensions between the curricular program and the lived curriculum. A narrative research. *Teaching and teacher education*, 105, 103433. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103433>
- Özger, B. Y., ve Akansel, A. (2019). Okul öncesi sınıfındaki Suriyeli çocuklar ve aileleri üzerine bir etnografik durum çalışması: Bu sınıfta biz de varız!. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 942-966. <https://doi.org/10.14689/jssn.2148-624.1.7c.3s.3m>
- Sever, M. B. (2020). Suriyeli mülteci çocukların eğitim durumu ve sosyal uyum örneklemini. *Journal of European Education*, 10(1-2), 1-16.
- Tekbıyık, A. ve Akdeniz, A. R. (2008). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programını kabullenmeye ve uygulamaya yönelik öğretmen görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 23-37.
- Türkmen, H., & Kandemir, E. M. (2018). Öğretmenlerin bilimsel süreç becerileri öğrenme alanı algıları üzerine bir durum çalışması. *Journal of European Education*, 1(1), 15-24.
- Tüysüz, C. ve Aydın, H. (2009). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin yeni fen ve teknoloji programına yönelik görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 37-54.
- Yıldırım, P. (2017). Fen, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) entegrasyonuna ilişkin nitel bir çalışma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 31-55.

Eğitim Araştırmalarında
OKUL MÜDÜRÜ
Bulgular, Sonuçlar & Öneriler

Doç. Dr. Ali KIŞ

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-8190-97-7

Yazar

Doç. Dr. Ali KIŞ

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

Doç. Dr. Ali KIŞ

Malatya 1968 doğumlu olan yazar, ilk ve orta öğrenimini Malatya'da tamamladı. 1994 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümünü bitirdi. 1995 yılından itibaren İngilizce okutmanı olarak göreve başladığı İnönü Üniversitesinde, Eğitim Yönetimi alanında yüksek lisans ve doktora eğitimlerini tamamlayarak, Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalında öğretim üyesi oldu. Aynı üniversitede akademik ve idari görevlerini sürdürmektedir. Alanında ulusal ve uluslararası birçok makalesi ve kongre bildirileri bulunmaktadır. İlgili alanları içinde eğitim yönetimi ve denetimi, eğitim araştırmaları, özellikle sentez araştırmalar ve eğitimin geleceği gibi konular yer almaktadır.

İnönü Web Sayfam

Youtube : Ali KIŞ

e-mail : ali.kis@inonu.edu.tr

Araştırmacı ID : 26154

ORCID:0000-0003-4768-3964

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	15
1. BÖLÜM	
ÇATIŞMA YÖNETİMİ.....	17
Çatışma Kavramı	17
Çatışma iyi midir? Kötü müdür?	18
Örgütsel Çatışmanın Kaynakları	20
Çatışma Kavramının Alt Boyutları	20
Çatışma Yönetimi	21
İyi Yönetilen Çatışma Süreci / Kötü Yönetilen Çatışma Süreci	22
Sonuçlar	23
Öneriler	24
Araştırma 2	24
Sonuçlar	24
Öneriler	26
Araştırma 3.....	26
Sonuçlar	26
Öneriler	28
Araştırma 4.....	28
Sonuçlar	28
Araştırma 5.....	28
Sonuçlar	28
Araştırma 6.....	30
Sonuçlar	30
Öneriler	31
Araştırma 7.....	31
Sonuçlar	31
Öneriler	32
Yararlanılan araştırmalar.....	32
Diğer Kaynaklar	33

2. BÖLÜM

AİLE KATILIMI	35
Türkiye’de Okul Aile Birliği	36
Aile eğitimi	37
Aile Katılımı Tipleri	39
Aile Katılımını Sağlama Yolları	40
Aile Katılımında Yaşanan Sorunlar	41
Araştırmalar: Sonuçlar / Öneriler	44
Sonuçlar	45
Öneriler	47
Araştırma 2	47
Sonuçlar	48
Öneriler	49
Sonuçlar	50
Öneriler	51
Araştırma 4	51
Sonuçlar	52
Öneriler	52
Araştırma 5	53
Sonuçlar	54
Araştırma 6	56
Sonuçlar	57
Öneri	58
Yararlanılan kaynaklar	58
Diğer Kaynaklar	59

3. BÖLÜM

ROTASYON	61
Rotasyon nedir?	61
Okul Müdürlerinin Rotasyonu	63
Rotasyonun Olumlu Etkileri	63
Rotasyonun Olumsuz Etkileri	64
Araştırmalar: Sonuçlar / Öneriler	65
Sonuçlar	66
Öneriler	67
Araştırma 2	67
Sonuçlar	68

Öneriler	69
Araştırma 3.....	69
Sonuçlar	70
Öneriler	70
Yararlanılan kaynaklar.....	71
Diğer Kaynaklar	71
4. BÖLÜM	
HESAP VEREBİLİRLİK.....	73
Hesap Verebilirlik Kavramı	73
Eğitimde Hesap Verebilirlik	76
Eğitimde Hesap Verebilirlik ve Okul Müdürü	79
Araştırmalar: Sonuçlar/Öneriler	81
Sonuçlar	81
Öneriler	82
Araştırma 2.....	83
Sonuçlar	83
Öneriler	85
Yararlanılan kaynaklar.....	85
Diğer Kaynaklar	86
5. BÖLÜM	
KRİZ YÖNETME.....	87
Kriz nedir?	87
Kriz: tehdit mi ? yoksa fırsat mı ?	88
Kriz aşamaları	89
Kriz yönetimi	90
Kriz Yönetimi Süreci.....	90
Eğitim örgütlerinde kriz.....	91
Kriz ve Okul Müdürü	92
Araştırmalar: Sonuçlar / Öneriler	93
Sonuçlar	94
Öneriler	94
Araştırma 2.....	95
Sonuçlar	95
Araştırma 3.....	96
Yararlanılan kaynaklar.....	98
Diğer Kaynaklar	98

6. BÖLÜM**KÜLTÜR AJANI.....101**

Örgüt Kültürü Kavramı.....101

Örgüt Kültürü ve Okul Müdürü104

Okul Kültürü ve Değişim.....107

Güçlü ve zayıf okul kültürü.....109

Örgüt Kültürünün Oluşumu, Korunması ve Değiştirilmesi111

Farklı Örgüt Kültürleri112

Okul Kültürünün Yönetimi113

Okul Kültürü ve Etkileri.....114

Araştırmalar: Sonuçlar / Öneriler115

Sonuçlar116

Araştırma 2.....116

Sonuçlar117

Öneriler118

Araştırma 3.....118

Sonuçlar118

Öneriler119

Araştırma 4.....119

Sonuçlar120

Öneriler121

Araştırma 5.....121

Sonuçlar121

Öneriler122

Yararlanılan kaynaklar.....123

Diğer Kaynaklar123

7. BÖLÜM**REHBERLİK SERVİSİ.....125**

RPD'nin Yasal Dayanakları125

Rehberlik Servisi Neden Vardır?.....126

Okul Rehberlik Hizmetleri.....127

Okul Rehberlik Sürecinde Müdürün Rolü Nedir?128

Araştırmalar: Sonuçlar / Öneriler131

Sonuçlar132

Öneriler132

Araştırma 2.....133

Sonuçlar	133
Öneriler	134
Araştırma 3.....	134
Öneriler	137
Araştırma 4.....	137
Sonuçlar	138
Öneriler	138
Araştırma 5.....	139
Sonuçlar	139
Öneriler	140
Araştırma 6.....	140
Sonuçlar	140
Öneriler	141
Araştırma 7.....	141
Sonuçlar	142
Öneriler	142
Yararlanılan kaynaklar.....	143
Diğer Kaynaklar	144
8. BÖLÜM	
KADIN MÜDÜRLER.....	145
Cinsiyetçi Yaklaşım	145
Kadın Yöneticiler-Yakın Tarihsel Süreç.....	146
Cam Tavan Nedir?.....	147
Kadın Yöneticilerin Liderlik Özellikleri.....	149
Araştırmalar: Sonuçlar / Öneriler	151
Sonuçlar	152
Öneriler	152
Araştırma 2.....	153
Sonuçlar	153
Öneriler	155
Araştırma 3.....	155
Sonuçlar	155
Öneriler	155
Araştırma 4.....	155
Sonuçlar	155
Öneriler	156

Araştırma 5.....	156
Sonuçlar	157
Öneriler	157
Araştırma 6.....	157
Sonuçlar	158
Öneriler	160
Yararlanılan kaynaklar.....	160
Diğer Kaynaklar	161
9. BÖLÜM	
OKUL GELİŞİMİ YÖNETİM EKİBİ.....	163
Okul Geliştirme Kavramı.....	163
Okul Gelişimi Yönetim Ekibi (OGYE) nedir?.....	164
Neden Okul Geliştirme?.....	165
Araştırmalar: Sonuçlar / Öneriler	167
Sonuçlar	167
Öneriler	168
Araştırma 2.....	169
Sonuçlar	169
Öneriler	170
Araştırma 3.....	171
Sonuçlar	171
Öneriler	172
Yararlanılan kaynaklar.....	173
Diğer kaynaklar	173
10. BÖLÜM	
MÜDÜR METAFORLARI.....	175
Metafor nedir?.....	175
Neden metafor kullanırsınız?	175
Araştırmalarda metafor kullanımı.....	176
Araştırmalar: Sonuçlar / Öneriler	178
Sonuçlar	179
Öneriler	180
Araştırma 2.....	180
Sonuçlar	181
Öneriler	181
Sonuçlar	182

Öneriler	183
Araştırma 4	184
Sonuçlar	184
Öneriler	185
Araştırma 5	185
Sonuçlar	185
Araştırma 6	186
Sonuçlar	187
Öneriler	188
Araştırma 7	188
Sonuçlar	189
Öneriler	189
Araştırma 8	189
Sonuçlar	190
Öneriler	190
Araştırma 9	191
Sonuçlar	191
Öneriler	192
Araştırma 10	192
Sonuçlar	192
Öneriler	193
Araştırma 11	193
Sonuçlar	193
Öneriler	194
Yararlanılan kaynaklar.....	194
Diğer Kaynaklar	195

Özdoğru, M. (2022). Öğretmenlerin Yaşadıkları Çatışmaların Çözümünde Okul Müdürlerinin Ara buluculuk Davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 51 (234), 1457-1472.

Şahin, A. (2010). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Kişiler Arası İletişim Becerileri ve Çatışma Yönetimi Stratejileri Arasındaki İlişki. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (188), 125-143.

Urun, Z. & Gökçe, A. T. (2015). The Tactics of School Principals for Coping with the Demands of Pressure Groups . *Journal of Teacher Education and Educators*, 4 (1), 105-125.

Diğer Kaynaklar

Admin. (2022). *10 causes of conflict in the organization (explained)*. tyonote. Erişim Tarihi: Aralık 22, 2022, from https://tyonote.com/causes_of_conflict_in_the_organization/

Balcı, A. (2002). *Etkili Okul*. Ankara: PegemA Yayınları.

Bursalıoğlu, Z. (2013). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları

Dökmen, Ü. (2005). *İletişim çatışmaları ve empati*. İstanbul: Sistem.

Erdoğan, İ. (2003). *Okul Yönetimi Öğretim Liderliği*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Karip, E. (2013). *Çatışma Yönetimi*. Ankara: PegemA Yayınları.

Koçak, S. ve Atanur Başkan, G. (2013). Okul müdürleri tarafından kullanılan çatışma yönetim yöntemlerinin etkililik düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 212-224.

Pietersen, C. (2014). Interpersonal conflict management styles and emotion self-management competencies of public accountants. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(7), 273-283.

Rezvani, A., Barrett, R. & Khosravi, P. (2018). Investigating the relationships among team emotional intelligence, trust, conflict and team performance. *Team Performance Management: An International Journal*, 25(1/2), 120-137.

Robbins, S. P., & Judge, T. A. (1994). *Örgütsel Davranışın Temelleri*. çev. Sevgi A. Öztürk, *Etam AŞ. Yayınları, Eskişehir*.

Soken-Huberty, E. (2022). *15 inspiring conflict resolution quotes and their context*. *Global Peace Careers*. Erişim Tarihi: Mart

22, 2023, <https://globalpeacecareers.com/magazine/conflict-resolution-quotes/#:~:text=Peace%20is%20not%20the%20absence,%E2%80%93%20Mahatma%20Gandhi>

Solmuş, T. (2004). İş Yaşamında Duygular ve Kişiler arası İlişkiler, Psikoloji Penceresinden İnsan Kaynakları Yönetimi. 1.Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.

Turan, S. (2014). Eğitim yönetimi, teori, araştırma ve uygulama. Ankara: Pegem Akademi.

Vashisht, R., Singh, K. & Sharma, S. (2018). Emotional intelligence and its relationship with conflict management and occupational stress: A Meta-Analysis. Pacific Business Review International, 11(4), 30-38.

Yağcıoğlu, B.D. (1997). Örgütlerde Çatışma Düzeyleri ve Çatışmanın Ele Alınış Stilleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yiğit, B. & Bayraktar M. (2006). Okul Çevre İlişkileri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları

Diğer Kaynaklar

- Aydın, İ. (2005). Öğretimde denetim. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Aydın, M. (2010). Eğitim yönetimi (9. baskı). Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.
- Bayraktar, M. (2003). Evin okula yakınlaşması ve değişen ana baba rolleri. Ankara: MEB.
- Bingöl, C. (2004). Okul-aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme derecesinin belirlenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cotton, K. ve Wiklund, K. R. (1989). Parent involvement in education. School Improvement Research Series, 6(3).
- Çayak, Semih; Ergi, Demirali Yaşar (2015). “Öğretmen-Veli İşbirliği İle İlkokul Öğrencilerinin Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışları Arasındaki İlişki”, Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi, 6(11), S.59, 59-77.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. İlköğretim Online, 2(2), 28-34.
- Epstein, J. L., Sanders, M. G., Simon, B. S., Salinas, K. C., Jansorn, N. R. ve Van Voorhis, F. L. (2002). School, family and community partnerships: Your handbook for action. Corwin Press.
- Epstein, J. L., ve Sheldon, S. B. (2002). Improving student behavior and school discipline with family and community involvement. Education And Urban Society, 35(4).
- Gökçe, Birsen (1976), “Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme “, Hacettepe Sosyal ve Beceri Bilimler Dergisi, S.8(1-2), ss.46-67.
- Great quotes for kids about the importance of family!* InspireMyKids (2021). Erişim Tarihi Mart, 2023, from <https://inspiremykids.com/great-quotes-for-kids-about-the-importance-of-family/>
- Ibrahim A. T., Jamil H. B. ve Abdullah A. C. (2012). The typologies of parental involvement in Katsina State Primary Schools. International Journal of Learning and Development, 2(4), 95-122.
- Jeynes, W. H. (2011). Parental Involvement and Academic Success. Routledge, Taylor & Francis, New York.

Larocque, Michelle; Kleiman, Ira; Darling, Sharon M (2011). "Parental Involvement: The Missing Link in School Achievement", *Preventing School Failure*, 55 (3): 115–122.

Özeke-Kocabaş, E. (2016). Eğitim sürecinde aile katılımı: dünyada ve Türkiye'deki çalışmalar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 143-153.

- Başarı performansı yüksek ve düşük olan okul yöneticilerinin rotasyon atamalarında değerlendirilmek üzere farklı okul grupları oluşturulabilir.
- Dezavantajlı bölgelerde görevli ancak başarılı performanslarıyla kendilerini kanıtlamış olan yöneticilere terfi imkanları değerlendirilebilir.

Yararlanılan kaynaklar

Arabacı, İ. B. & Sağlam, H. (2013). Zorunlu Rotasyon Uygulamaları Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşleri/ Headmasters' Opinion about Obligatory Rotation Applications. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9 (20), 529-547.

Kaya, A. & Göçen, A. (2012). Okul Yöneticilerinin Rotasyonu Üzerine Nitel Bir İnceleme. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13 (3), 149-165.

Quotations, S. Q. (n.d.). *Job rotation quotes, quotations & sayings 2023*. Search Quotes. Erişim Tarihi: Mart, 2023, https://www.searchquotes.com/search/Job_Rotation/

Tonbul, Y. & Sağiroğlu, S. (2012). Okul Müdürlerinin Zorunlu Yer Değiştirme Uygulamasına İlişkin Bir Araştırma. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 2 (2), 313-339.

Diğer Kaynaklar

Açıklın, A., Şişman, M., Turan, S. (2007). Bir İnsan Olarak Okul Müdürü. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Alıç, M. (1996). Eğitim sisteminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde eğitim yöneticisinin işlevleri. Çağdaş Eğitim Dergisi, 217, 12-16.

Ay, F. (2005). İnsan kaynakları yönetiminde iş rotasyonu modelleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Aydın, M. (2005). Eğitim yönetimi. Ankara: Hatipoğlu.

Bursalıoğlu, Z. (1994). Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Campion, M. A. (1994). Career related antecedents & outcomes of job rotation. *Academy of Journal Management*, 37(6), 1518-1542.

Günay, E. (2004). Eğitim kurumlarına yönetici seçme, yetiştirme ve atamaya ilişkin yönetici ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (Ankara ili örneği). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).

Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2010). Educational administration: Theory, research and practise, (Çev. Ed. S. Turan). Ankara: Nobel.

Kerman, S. T. (2004). İnsan kaynakları yönetimi uygulamaları: rotasyon gerekli mi? (Yayımlanmamış yüksek lisans dönem projesi). Ankara Üniversitesi.

Kılıç, E. (2008). İş tatmini ve iş rotasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesine ilişkin otomotiv sektöründe bir araştırma. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi.

Töremen, F. (2002). Eğitim örgütlerinde değişimin engel ve nedenleri. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (12), 185-202.

lanması ve iyi bir eğitim öğretim sürecinden geçirilmesi olduğu gerçeği, okul yönetimlerinin bu alanda hesap vermelerini öncelmiştir.

- Türkiye kamu yönetimi yapısının katı hiyerarşik olması nedeniyle hesap verebilirlik genellikle alttan üste doğru gerçekleşmekte ve üst yönetimlerin hesap vermeleri, kurum ve kendileri açısından bir taviz olarak algılanmaktadır. Ayrıca esnetilebilecek yasal dayanakların olmaması, mevzuata dayanan alt yapının ve standartların oluşturulmaması okulların ve eğitim kurumlarının bu gerçekle yüzleşmesine neden olmakta ve hesap sormaya dayanan bir süreç izlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Öneriler

- Hesap verebilirlikle ilgili olarak standartları ve çerçeveyi ortaya koyan mevzuat çalışmaları yapılması önerilebilir.
- Hesap vermenin sadece okul yönetimi ve öğretmen nezdinde anlaşılması ve görülmesini engelleyecek ve bu algıyı ortadan kaldıracak düzenlemeler yapılması önerilebilir.
- Veli-öğrenci ve üst yönetimlerin de hesap vermelerini sağlayacak adil bir alt yapının oluşturulması önerilebilir.
- Hesap verebilirlikle ilgili olarak okulların çevre şartlarının, sosyoekonomik yapılarının dikkate alınması ve okulların kendi çevreleri içerisinde değerlendirilmesi, başarı karşılaştırmalarının ve standartlarının bu anlamda dikkate alınması önerilebilir.
- Tüm paydaşların okul ve eğitim kurumlarıyla ilgili verileri görebileceği şeffaflığı da arttıracak dinamik online bir sistemin oluşturulması önerilebilir.

Yararlanılan kaynaklar

Çetin, M. & Demirbilek, M. (2018). Okul Müdürlerinin Eşitlik ve Hesap Verebilirlik Görüşlerinin İncelenmesi. Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 1 (2), 107-134.

Himmetoğlu, B., Ayduğ, D. & Bayrak, C. (2017). Opinions of School Administrators about Accountability in Educational Organizations. Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry, 8 (1) , 39-68.

Diğer Kaynaklar

Acar, M. (2013). Eğitimde hesap verebilirlik. S. Özdemir (Ed.), Eğitim yönetiminde kuram ve uygulama içinde (s.381-409). Ankara: Pegem Akademi.

Bursalıoğlu, Z. (2013). Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış. (18. Basım). Ankara: Pegem Yayınları.

Cendon, A.B. (2000). Accountability and public administration: Concepts, dimensions, developments. M. Kelle (Ed.), Openness and transparency in governance: Challenges and opportunities içinde (s. 22-61). Maastricht: European Institute of Education.

Chiang, H. (2009). How accountability pressure on failing schools affects student achievement. *Journal of Public Economics*, 93, 1045-1057.

Erdağ, C. (2013). Okullarda hesap verebilirlik politikaları: Bir yapısal eşitlik modelleme çalışması. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

Grinshtain, Y. & Gibton, D. (2018) Responsibility, authority, and accountability in school-based and non-school-based management: Principals' coping strategies. *Journal of Educational Administration*, 56(1),2-17

Gündüz, Y. & Göker, S. D. (2017). Eğitim denetimi sürecinde hesap verebilirlik ve şeffaflık uygulamaları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 83-93

Kalman, M. ve Gedikoğlu, T. (2014). Okul yöneticilerinin hesap verebilirliği ile örgütsel adalet arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 115-128.

Ladd, H.F. ve Zelli, A. (2002). School-based accountability in North Carolina: The responses of school principals. *Educational Administration Quarterly*, 38(4), 494-529.

Leithwood, K. (2005). Educational accountability: Issues and alternatives. Saskatchewan School Boards Association Research Report, Research Report #05-01 May, 2005

Salduz, E. (2013). Öğretmenlerin hesap verebilirliklerini öğrencilerin akademik başarısı açısından değerlendirmeleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Top 25 accountability quotes (of 454). A-Z quotes. (n.d.). Erişim Tarihi Mart, 2023, <https://www.azquotes.com/quotes/topics/accountability.html>

başarılı bulma düzeylerinin azaldığı gözlenmektedir. Okul müdürlerinin eğitim kademesi yükseldikçe yaşadıkları krizlerin artması da bu sonuçta etkili olabilir.

Öneriler

- Büyük krizlerin, genellikle küçük ve önemli olmadığı düşünülen problemlerden kaynaklandığı göz önüne alınırsa, proaktif olarak okul müdürlerinin kriz sinyallerini önceden algılayabilmesi, ortamda yaşanabilecek krizlerin daha az kayıpla giderilmesine katkı sağlayabilir.
- Ulusal ve uluslararası çapta olan krizler karşısında okul müdürlerinin bireysel olarak sergileyebilecekleri yönetim kabiliyetleri sınırlı da olsa, kriz yönetim becerileri bu dönemlerde daha net ortaya çıkabilir.
- Kriz yönetimi konusunda okul müdürlerinin becerilerini geliştirmeye dönük eğitimler okulların kriz öncesinde tedbir almasına, kriz dönemini en az zararla atlatmasına ve kriz sonrasında da hızlı bir şekilde toparlanmasına katkı sağlayabilir.

Yararlanılan kaynaklar

Döş, İ. & Cömert, M. (2013). İlköğretim Okullarında Kriz Yönetimi Hakkında Okul Müdürlerinin Görüşleri/ The View Of School Managers' About Crisis Management At Primary Schools. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9 (20), 329-346.

Gezer, Y. (2020). Kriz Yönetim Becerilerine (Kriz Öncesi, Dönemi ve Sonrası) İlişkin Olarak Okul Müdürlerinin Sergilemiş Oldukları Davranışlar. Disiplinler Arası Eğitim Araştırmaları Dergisi, 4 (8), 282-298.

Özalp, U. & Levent, F. (2021). Okul Müdürlerinin Kriz Yönetme Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Milli Eğitim Dergisi, 50 (230), 461-482.

Diğer Kaynaklar

50 quotes on Crisis Management & leadership that will make you think. (n.d.). Erişim Tarihi Mart, 2023, from <https://www.ewweb.com/home/article/21127954/50-quotes-on-crisis-management-leadership-that-will-make-you-think>

Aksoy, H. H. ve Aksoy, N. (2003). Okullarda krize müdahale planlaması. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 36(1-2), 37-49.

Aksu, A. ve Deveci, S. (2009). İlköğretim okulu müdürlerinin kriz yönetimi becerileri. e-Journal of New World Sciences Academy, 4(2), 448-646.

Baltaş, Z. (2000). Krizlerde fırsatları görmek. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Baran, H. (2012). İşletmelerde kriz yönetimi. A&G Bülten. İzmir: İZTO Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü.

Baydaş, A., Bakan, İ. ve Özyılmaz, A. (2011). "Kriz ve Kriz Yönetimi". (Ed.: İ.Bakan).Çağdaş Yönetim Yaklaşımları İlkeler, Kavramlar ve Yaklaşımlar. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Boin, A. (2004). "Lesson from crisis research". International Studies Review, 6(1), 165-194.

Bursalıoğlu, Z. (2012). Eğitim yönetiminde teori ve uygulama. Ankara: Pegem Akademi.

Çiçek Sağlam, A. ve Özsezer, S. (2015). Liselerde okul yönetimlerinin kriz yönetme becerilerine ilişkin öğretmen görüşleri. Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi, 4(7), 13-28.

Demirtaş, H. (2000). "Kriz Yönetimi". Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Yıl:6 Sayı:23, s. 353-373.

Erten, Ş. (2011). Türk kamu yönetiminde kriz yönetimi anlayışı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Filiz, E. (2007). Türk kamu yönetiminde kriz yönetimi. İstanbul: Alfa Aktüel Yayınları.

Maya, İ. (2014). Kamu ilkokullarında yöneticilerin sergiledikleri kriz yönetimi beceri düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri. Yönetim Bilimleri Dergisi, 12(23) 209-235.

National Education Association (NEA) (2018). NEA's school crisis guide: Help and healing in a time of crisis. National Education Association.

Uslanmaz, A. (2004). Kriz Yönetimi ve Doğal Afetlere Hazırlık: Düzce Deneyimi Ve Yeni Bir Model Önerisi. Yayınlanmamış Yüksek

Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Bolu.

kontrollü riskler olarak değişimler karşısında uygulamalarını geliştirmeye gönüllü olmalıdır.

- Okul müdürleri vizyon (özgörü) sahibi olmalıdırlar.
- Okul müdürleri özgörü ve öz görevleri (misyon) doğrultusunda kültürün oluşmasında model olmalıdır.
- Okul müdürlerinin, kültürün çevreye tanıtılmasında kullanılacak yöntemlerin uygulanışında rehberlik yapacak düzeyde bilgi ve beceri kazanmaları sağlanmalıdır.

Yararlanılan kaynaklar

Çelikten, M. (2003). Okul Kültürünün Şekillendirilmesinde Müdürün Roller. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (4), 0-0.

Demirkol, A. Y. & Savaş, A. C. (2012). Okul Müdürlerinin Örgüt Kültürü Algılarının İncelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012 (25), 259-272.

Karadağ, N. & Özdemir, S. (2015). Okul Kültürünün Oluşturulması ve Geliştirilmesine İlişkin Okul Müdürü Görüşleri. *International Journal of Sport Culture and Science*, Cilt 3 (Özel Sayı 2), 259-273.

Özdemir, A. (2006). Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (4), 411-436.

Şahin, S. (2010). Okul Kültürünün Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 9 (2), 561-575.

Diğer Kaynaklar

38 quotes to help you become a change agent. inc.com. (n.d.). Erişim tarihi Mart, 2023, <https://www.inc.com/john-brandon/38-quotes-to-help-you-become-a-change-agent.html>

Akın, H. (2001). "Yaratıcı Örgüt Kültürünü Oluşturan Yönetici Tutumları: Kamu ve Özel Sektör Karşılaştırması", *Başkent Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara.

Barth, R.S. (2002). "The Culture Builder". *Educational Leadership*. 59 (8), pp. 6-11.

Berberoğlu, G. N. (1990). Örgüt kültürü ve yönetsel etkinliğe katkısı. *AÜ İİBF Dergisi*, 8 (1-2), 153-161.

Berg, M.F. (2005). Shaping school culture while implementing a structured in school improvement plan. Yayınlanmamış doktora tezi. University of Wisconsin, Madison

Berry, G. (1997). Leadership and Development of Quality Culture in Schools. *International Journal of Educational Management*, Volume: II, Number : 2 (52-64).

Buch, K. ve Drew R. (2001). The Role of Leadership and Culture. *Leadership & Organization Development Journal*, Volume: 22, Number : 8 (365-371).

Çelik, V. (1997). Okul Kültürü ve Yönetimi. Ankara: PEGEM.

Duran, Ö. (2002). "Toplumsal Kültürün Örgüt Kültürü ve Örgüt Yapısı Üzerine Etkileri ve Bir Uygulama", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim Organizasyon Bilim Dalı, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara.

Esenbay, E. (2008). "İlköğretim Okullarında Örgüt Kültürü", Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi).

Fırat, N. (2007). Okul kültürü ve öğretmenlerin değer sistemleri. (Yayınlanmamış doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Fullan, M. (2001) *Leading in a culture of change*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers

Fullan, M. (2002). "The Change Leader". *Educational Leadership*. 59 (8), p.16.

Karpicke, H. ve Murphy, M.E. (1996). "Productive School Culture: Principals Working from the Inside". *NASSP Bulletin*, pp. 26-34.

Olkun, S. (1996). "Örgütsel Değişimin Yönetimi: Örgüt Kültürü ve Liderlik Faktörü". *Eğitim Yönetimi*.2 (4) 565-574.

Şişman, M. (1994). Örgüt Kültürü. *Anadolu Üniversitesi Yayınları*. No: 732.

- Rehber öğretmenler, sınıf rehber öğretmenlerine, okul rehberlik programında yer alan rehberlik etkinliklerini nasıl uygulayacakları konusunda dönem içinde belirli aralıklarla eğitim verebilir.
- Okul müdürlerinin ve sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlikle ilgili hizmetlerde iş birliğinin arttırılması için bu konudaki yönetmeliklerin okul rehber öğretmeni, sınıf rehber öğretmeni ve okul müdürlerince iyi bilinmesi ve dikkatle incelenmesi faydalı olabilir.
- Halihazırda 500 öğrenciye bir rehber öğretmen norm kadrosu yerine daha az öğrenciye (250 öğrenci) bir rehber öğretmen olacak şekilde düzenleme yapılması hizmetten daha çok faydalanılabilmesi için yararlı olabilir.

Yararlanılan kaynaklar

Işıkgöz, M. (2017). Okul Yöneticilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi (Kayseri İli Örneği). Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 7 (2/1), 1-10.

Karataş, İ. & Polat, M. (2015). Okul Yöneticilerinin Rehberlik Hizmetlerine Bakış Açuları Üzerine Okul Rehber Öğretmenlerinin Görüşleri. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (1), 105-123.

Karataş, Z. & Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim Kurumlarında Yürütülen Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine Yönelik Okul Müdürü, Sınıf Rehber Öğretmeni, Öğrenci ve Okul Rehber Öğretmeninin Psikolojik Danışman Görüşlerinin İncelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 14 (2), 427-460.

Özabacı, N., Sakarya, N. & Doğan, M. (2008). Okul Yöneticilerinin Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11 (19), 8-22.

Yalçın, S., Yılmaz, M. & Karakaya, Y. (2018). Okul Yöneticilerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servislerine İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20 (3), 662-675.

Yılmazlar, O. & Camadan, F. (2019). Psikolojik Danışmanların Yabancılaşması Üzerinde Algıladıkları Okul Müdürlerinin Liderlik Stilllerinin Rolünün İncelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9 (53), 411-449.

Yorgun, V., Köksal, G., Bozkurt, R., Güventürk, Ö., Akkuş, G. & Mert, S. (2019). Okul Yöneticileri ve Psikolojik Danışmanların perspektifinden Okul Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetlerinin İncelenmesi. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2 (2), 166-198.

Diğer Kaynaklar

Çetinkaya, B. (2009). Rehberlikte temel kavramlar. Betül Aydın (Ed.). *Rehberlik içinde*, 1-37. Ankara: Pegem Akademi.

Inspirational quotes to share with students. The Virtual Voice. Erişim tarihi Mart 2023, <https://blog.flvs.net/inspirational-school-counselor-quotes/>

Kuzgun, Y. (2011). Rehberlik ve psikolojik danışma. (11. Basım). Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Poyraz, C. (2006). Türkiye'deki rehberlik hizmetlerinin tarihsel gelişimi. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2).

Resmi Gazete, (2001). Milli Eğitim Bakanlığı rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliği. Sayı: 24376, Tarih: 17.04.2001.

Tan, H. (1992). Psikolojik danışmanlık ve rehberlik. İstanbul: Öğretmen Kitapları Dizisi No.163.

Turan, S. & Bektaş, F. (2014). Eğitim yönetimi teori, araştırma ve uygulama. S. Turan, (Ed.) Ankara: Pegem Yayınları.

Yeşilyaprak, B. (2009). Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberlik alanının geleceği: yeni açılımlar ve öngörüler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (1), 193-213.

Yeşilyaprak, B. (2010). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri (19. bs.). Ankara: Nobel yayımları.

Yeşilyaprak, B. (2013). 21. Yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri gelişimsel yaklaşım. 21. Baskı. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Liderliğin doğuştan gelen bir yetenek olduğunu düşünen kadın yöneticiler, mevcut cinsiyetçi yaklaşımların kaynağı olarak, bu pozisyonlarda kadınların sayısının az oluşunu, örgüte liderlik etmede kadınların kendilerini gösterme fırsatının yakın geçmişte verilmiş olmasını, toplumsal cinsiyet rolleri ve eşlik eden sorumlulukları, çeşitli sosyal engellerin yarattığı olumsuz atmosferi saymaktadırlar.

Öneriler

- Kadınların ev ve iş yaşamı ile ilgili üzerlerindeki sosyal ve toplumsal baskıların, sorumlulukların azaltılması, cinsiyetler arası eşitsizliklerin minimize edilmesi, cinsiyetler arası farklılıkların katı cinsiyetçi yaklaşımlarla eleştirilmesinin önüne geçilmesi gibi konularında önerilerde bulunulabilir.

Yararlanılan kaynaklar

Babaoğlu, E. (2017) ABD'deki Kadın Okul Bölgesi Müdürlerinin Yaşadığı Cinsiyet Ayrımcılığına Dayalı Sorunlar, Üstesinden Gelme Yolları ve Öneriler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(1), 401-418.

Çelikten, Y., Yıldırım, A., Çelikten, M., & Ayyıldız, K. (2019). Profesyonel okul yöneticiliği ve kadın faktörü. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 123-143.

Çetin, M., & Elif, A. (2012). İlköğretim okullarında görev yapan kadın okul yöneticilerinin "cam tavan" a ilişkin algılarının incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 35(35), 123-136.

Litchka, P.R., & Babaoğlu, E. (2018). Gender perceptions of the leadership styles of school principals in Turkey and the USA. *Kastamonu Education Journal*, 26(2), 297-306. doi:10.24106/kefdergi.388612

Özan, M. B. (2009). Okul Yöneticiliğinde Cam Tavan Sendromunun Yaşanmadığı Bir Ada Örneği: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(29), 15-33.

Üstün, A., Bahçivan, H. Z. (2021). Kadın Okul Yöneticilerinin Liderlik Becerilerine ve Yönetim Süreçlerinde Karşılaştıkları Cinsiyetçi Yaklaşımlara İlişkin Tutumları. *Social Sciences Research Journal*, 10 (3), 657-677.

Diğer Kaynaklar

Alhas, F. (2020). Kadınların Üst Düzey Yönetici Olmasına Engel Olan Nedenler Cam Uçurum, Cam Yürüyen Merdiven ve Cam Asansör Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (2), 101-113.

Brennan, K. (n.d.). *10 leadership quotes from the most accomplished women in business*. The Story Exchange. Erişim tarihi Mart 2023, https://thestoryexchange.org/10-leadership-quotes-from-the-most-accomplished-women-in-business/?gclid=Cj0KCQjwIPWgBhDHARIsAH2xdNFPO_pGJuM_IE_r9baKSwoicXKU1OtBcRvtpdqLFdMNkR3XcEp-AN-caAo0hEALw_wcB

Köse, A. & İnce, S. (2022). The career barriers faced by female administrators and teachers , Inonu University Journal of the Faculty of Education, 23(3), 1717-1755.

Tahtalıoğlu, H. & Özgür, H. (2020). Türkiye’de akademisyenlerin idari görevlerine dair “cam tavan” algısı ölçeği geliştirme. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13 (4), 809-823.

Yavuzer, Y. & Özkan, R. (2020). Cam Tavan Algısı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (40), 585-599.

Yıldız, S., Alhas, F., Sakal, Ö. & Yıldız, H. (2016). Cam Uçurum: Kadın Yöneticiler Cam Tavanı Ne Zaman Aşar? Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 71 (4), 1119-1146.

Yararlanılan kaynaklar

Korkmaz, E., & Muhammet, B. A. Ş. (2017). Problems In Implementing School Development Plans And Suggested Solutions/Okul Gelişim Planlarının Uygulanmasında Ortaya Çıkan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 43-56.

Sarıer, Y., & Uysal, Ş. (2021) Okul Gelişim Alanlarındaki Uygulamalara İlişkin Okul Müdürlerinin Görüşleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(2), 609-636.

Şahin, İ. (2015). Okul müdürlerinin okul geliştirme yönetim ekibi-ne ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 14(2), 621-633.

Diğer kaynaklar

Altun, T. ve Bebek, G. (2016). Öğretim elemanlarının okul geliştirme ve etkili okul paradigmalarının temel bileşenleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 96-107.

Ateş, A. ve Ünal, A. (2019). Bir ortaokulda uygulanan okul geliştirme projesini anlamak: Bir durum çalışması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 1033-1061.

Balcı, A. (2011). Etkili okul: okul geliştirme: kuram uygulama ve araştırma (5. basım). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Balkar, B. (2010). Okul gelişim planı ve etkililiğinin sağlanması hakkında öğretmen görüşleri. *Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2010 14 (2): 1-17.

Cemaloğlu, N., & Duran, A. (2020). Fark yaratan başarılı okul müdürleri. *Ankara: Pegem Akademi*.

Ceylan, M. (2009) "Okul Yöneticilerinin Okul Geliştirme Danışmanlık Hizmetine İlişkin Görüşleri", *Eskişehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi)* Eskişehir.

Dağlı, E. (2009). İlköğretim okullarında okul gelişim yönetim ekibi çalışmalarının yönetici ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gökyer, N. (2011). İlköğretim okullarındaki okul gelişim yönetim ekibi üyelerinin görevlerine ilişkin algıları. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25. 345-358

İlhan. İ.H. (2008), "Okul Gelişim Yönetim Ekibi modelinin Ticaret meslek liselerinde uygulanışının İncelenmesi" Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) İstanbul.

MEB, (2007). Planlı okul gelişim modeli: okulda stratejik yönetim. Ankara: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

Tınkılıç, C. (2006). İlköğretim okullarında yürütülen okul geliştirme çalışmalarının karşılaştırmalı analizi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tiburca, A. (2022). *37 team management quotes to get you inspired*. Toggl Blog. Erişim Tarihi Mart, 2023, <https://toggl.com/blog/37-team-management-quotes-get-inspired>

Öneriler

- Okul müdürü ile ilgili bazı olumsuz algıların algılarının düzeltilmesi için, okul müdürlerinin iletişim becerilerini geliştirmeleri, öğrencilerle daha sıcak ilişkiler kurmaya özen göstermeleri yararlı olacaktır.
- Araştırma sonuçlarına göre, okul müdürü aileden biri olarak görülmesine karşın, öğretimsel açıdan öğrenciler tarafından yeterli olarak algılanmamaktadır. Bu nedenle okul müdürlerinin okul öğrenmesinde etkili olması için özellikle eğitim ile ilgili faaliyetlere katılmaları, sınıfları dolaşıp öğrencilerin akademik gelişimlerini daha yakından takip etmeli, rehberlik ve yol göstericilik görevlerini daha fazla yüklenmeleri, bilgi ve tecrübeleriyle öğrenci ve öğretmenlere rehberlik etmeleri gerektiği önerilebilir.

Yararlanılan kaynaklar

Akan, D. ve Yarım, M. A., (2019), İlkokul Öğrencilerinin Okul ve Okul Müdürü Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(2), 223-233.

Akbaşı, S., Üredi, L. ve Kösece, P. (2018). Analyzing the metaphorical perceptions of secondary education students related to the variables of school principal and teacher. OPUS–International Journal of Society Researches, 9(16), 1566-1585.

Aslan, O., Bilgili, A., & Kaya, A. V. (2018). Liselerde okuyan öğrencilerin okul müdürüne ilişkin metaforik algıları. *Bilim Armonisi*, 1(1), 11-17.

Aydeniz, A. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin okul müdürü kavramına yönelik metaforik algıları. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 5(1), 20-33.

Cemaloğlu, N., Sezgin, F., Şahin, F., & Sönmez, E. (2017). Okul Müdürlerinin Okul, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(216), 79-101.

Çobanoğlu, N., & Gökalp, S. (2015). Öğretmen adaylarının okul müdürüne ilişkin metaforik algıları/Metaphoric perceptions of teacher candidates for school managers. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 279-295.

Kavrayıcı, C. (2021). Metaphoric Perceptions of Pre-service Teachers about the Concepts of "School Principal" and "Education System". *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12(2), 222-248.

Kaya, M. & Koca, İ. (2020). Okul müdürü kavramına ilişkin metafor araştırmalarının incelenmesi: Bir meta-sentez çalışması. *Alanyazın*, 1(1), 23-38.

Özdemir, T. Y., & Orhan, M. (2019). Öğretmenlerin okul, okul yöneticisi ve öğrenci velisi kavramlarına yönelik metaforik algıları. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*, 12(2), 701-726.

Şahin, D., & Tüzel, E. (2014). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Okul Yöneticilerine İlişkin Metaforları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 355-396.

Yalçın, M., & Erginer, A. (2012) İlköğretim Okullarında Okul Müdürüne İlişkin Metaforik Algılar 1 Metaphoric Perception of Principals in Primary Schools. *Journal of Teacher Education and Educators Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi Volume/Cilt 1, Number/Sayı 2, 2012, 229-256*

Diğer Kaynaklar

Ayverdi İ. (2011). Misalli Büyük Türkçe Sözlük. Kubbealtı Neşriyat.

Başaran, İ. E. (2004). Yönetimde insan ilişkileri: Yönetimsel davranış. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29, 431-444.

Bursalıoğlu, Z. (2012). Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış (17. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Hernández-Amorós, M. J., & Martínez Ruiz, M. A. (2018). Principals' metaphors as a lens to understand how they perceive leadership. *Educational Management Administration & Leadership*, 46(4), 602-623.

Lakoff, G., & Johnson, M. (2005). Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil (Çev. G. Y. Demir). İstanbul: Paradigma.

Quotes on how to write a metaphor. Wylie Communications, Inc. (2022). Erişim tarihi Mart, 2023, <https://www.wyliecomm.com/writing-tips/how-to-write-creative-content/how-to-write-a-metaphor/quotes-on-how-to-write-a-metaphor/>

Turhan, M. & Yaraş, Z. (2013). Öğretmen ve öğrencilerin öğretmen, disiplin, müdür, sınıf kuralları, ödül ve ceza kavramlarına ilişkin metafor algıları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 23, (1), 129-145.

Yıldırım, N. & Uğur, M. (2011). Öğrencilerin algısından okul müdürü imgelerinin karikatürize ifadeleri. Kastamonu Eğitim Dergisi. 19, (2), 409-426.

ÖĞRETİMSEL MUHALEFET

Dr. İsmet KAYA

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-6861-00-8

Yazar

Dr. İsmet KAYA

Editör

Doç. Dr. Zakir ELÇİÇEK

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	7
1. Muhalefet Kavramı	13
2. Öğretimsel Muhalefet	16
2.1. Öğretimsel Muhalefet Davranışları	20
2.2. Öğretimsel Muhalefetin Nedenleri	21
2.3. Öğretimsel Muhalefet Türleri.....	29
2.3.1. Dışa Vurumcu Muhalefet (Expressive Dissent)	30
2.3.2. Etkileyici Muhalefet (Rhetorical Dissent).....	32
2.3.3. İntikamcı Muhalefet (Vengeful Dissent)	37
KAYNAKÇA	45

KAYNAKÇA

Akada, T. (2015). Örgütsel muhalefete ilişkin öğretmen görüşleri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Alpert, B. (1991). Students' resistance in the classroom. *Anthropology ve Education Quarterly*, 22, 350-366.

Ardoğan, R. (2004). Teorik temeller ve tarihsel gerilimler arasında İslam kültüründe siyasal muhalefet. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8(2), 171-189.

Aydın, B. (2004). Disiplin sorunları ve çözüm yöntemleri konusunda öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 39, 326-337.

Balay, R. (2016). *2000'li Yıllarda sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Banfield, S. R., Richmond, V. P., ve McCroskey, J.C. (2006). The effect of teacher misbehaviors on teacher credibility and affect for the teacher. *Communication Education*, 55, 63-72.

Bilir, A., Kuru, S., ve Tezcan, F. (2007). Muğla ili ortaöğretim okullarında disiplin uygulamalarına ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19).

Burroughs, N. F., Kearney, P. ve Plax, T. G. (1989). Compliance- resistance in the college students. *Communication Education*, 38, 214- 229.

Büyük Lügat. (1999). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik*. İstanbul: Tür DAV Yayınları.

Can, E., ve Baksi, O. (2014). Öğrencilerin sınıf içi tutum ve davranışlarının öğretmenlerin sınıf yönetimi başarısına etkisi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1), 86-101.

Cheng, Y. C. (2000). Cultural factors in educational effectiveness: A framework for comparative research. *School Leadership and Management*, 20(2), 207-225.

Chory-Assad, R. M., ve Paulsel, M. L. (2004). Classroom justice: Student aggression and resistance as reactions to perceived unfairness. *Communication Education*, 53, 255-275.

Chory, R. M. (2007). Enhancing student perceptions of fairness: The relationship between instructorcredibility and classroom justice. *Communication Education*, 56, 89-105.

Cooper, R. ve Sawaf, A. (2010). *Liderlikte duygusal zekâ: Yönetim ve organizasyonlarda duygusal zekâ*. (Çev. Zelal Bedriye Ayman ve Banu Sancar), İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Çelikkaleli, Ö., ve İnandı, Y. (2012). İlköğretim öğretmenlerinde disiplin anlayışı ve kişilerarası ilişkiye yönelik yetkinlik inancının incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(2), 15-28.

Dağlı, A. (2015). Örgütsel Muhalefet ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 14(53), 198-218.

Dağlı, A. Ergül, H. F., ve Kaya, İ. (2017). Öğretimsel muhalefet ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(50), 237-251.

Doğan, M. (2014). *Doğan büyük Türkçe sözlük*. Ankara: Yazar Yayınları.

Dunleavy, K. N., Martin, M. M., Brann, M., Booth-Butterfield, M., Myers, S. A., ve Weber, K. (2008). Student

nagging behavior in the college classroom. *Communication Education*, 57, 1-19.

Dunleavy, K. N., ve Myers, S. A. (2008). Exploring the concept of student nagging behavior. *Qualitative Research Reports in Communication*, 9, 13-19.

Flew, T. (2009). The citizen's voice: Albert Hirschman's Exit, Voice and loyalty and its contribution to media citizenship debates. *Media Culture Society*, 31, 977-994.

Golish, T. D. (1999). Students' use of compliance gaining strategies with graduate teachingassistants: Examining the other end of the power spectrum. *Communication Quarterly*, 47, 12-32.

Golish, T. D., ve Olson, L. N. (2000). Students' use of power in the classroom: An investigationof student power, teacher power, and teacher immediacy. *Communication Quarterly*, 48, 293-310.

Goodboy, A. K., ve Myers, S. A. (2008). The effect of teacher confirmation on student communication and learning outcomes. *Communication Education*, 57, 153-179.

Goodboy, A. K., Bolkan, S., Myers, S. A., ve Zhao, X. (2011). Student use of relational and influence messages in response to perceived instructor power use in American and Chinese college classrooms. *Communication Education*, 60, 191-209.

Goodboy, A. K. (2011a). The development and validation of the instructional dissent scale. *Communication Education*, 60, 422-430.

Goodboy, A. K. (2011b). Instructional dissent in the college classroom. *Communication Education*, 60, 296-313.

Goodboy, A. K., ve Bolkan, S. (2009). College teacher misbehaviors: Direct and indirect effects on student commu-

nication behavior and traditional learning outcomes. *Western Journal of Communication*, 73, 204-219.

Goodboy, A. K., ve Bolkan, S. (2013). Instructional dissent as a function of student conflict styles. *Communication Research Reports*, 30, 259–263.

Goodboy, A. K., Myers, S. A., ve Bolkan, S. (2010). Student motives for communicating with instructors as a function of perceived instructor misbehaviors. *Communication Research Reports*, 27, 11–19.

Goodboy, A. K., ve Myers, S. A. (2012). Instructional dissent as an expression of students' verbal aggressiveness and argumentativeness traits. *Communication Education*, 61, 448–458.

Goodboy, A. K. (2012). Sex differences in instructional dissent. *Psychological Reports*, 111, 189–195.

Goodboy, A. K., ve Frisby, B. N. (2014). Instructional dissent as an expression of students' academic orientations and beliefs about education. *Communication Studies*, 65, 96–111.

Goodboy, A. K., ve Martin, M. M. (2014). Student temperament and motives as predictors of instructional dissent. *Learning and Individual Differences*, 32, 266–272.

Gorden, W. I., Infante, D. A. ve Izzo, J. (1988). Variations in voice pertaining to dissatisfaction/satisfaction with subordinates. *Management Communication Quarterly*. 2(1), 6-22.

Gorden, W. I. (1988). Range of employee voice. *Employee Responsibilities and Rights Journal*, 1(4), 283-299.

Gordon, M. (2008). Toward a pedagogy of dissent. *Encounter: Education for Meaning and Social Justice*, 21(2), 20-27.

Horan, S. M., Chory, R. M., ve Goodboy, A. K. (2010). Understanding students' classroom justice experiences and responses. *Communication Education*, 59, 453–474.

Kassing, J. W. (1997a). Development and validation of the organizational dissent scale. Unpublished doctoral dissertation, Kent State University.

Kassing, J.W. (1997b). Articulating, antagonizing, and displacing: A model of employee dissent. *Communication Studies*, 48(4), 311-332.

Kassing, J. W. (1998). Development and Validation of the Organizational Dissent Scale. *Management Communication Quarterly*, 12(2), 183-229.

Kassing, J. W. ve Avtgis, T. A. (1999). Examining the relationship between organizational dissent and aggressive communication. *Management Communication Quarterly*. 13(1), 76-91.

Kassing, J. W. (2000a). Exploring the Relationship Between Workplace Freedom of Speech, Organizational Identification and Employee Dissent. *Communication Research Reports*, 17, 387-396.

Kassing, J. W. (2000b). Investigating the Relationship Between Superior-Subordinate Relationship Quality and Employee Dissent. *Communication Research Reports*, 17, 58-70.

Kassing, J.W. (2001). From the look of things: Assessing perceptions of organizational dissenters. *Management Communication Quarterly*. 14, 443-471.

Kassing, J. W. (2002). Speaking up: Identifying employees upward dissent strategies. *Management Communication Quarterly*. 16(2), 187-209.

Kassing, J. W., ve Armstrong, T.A. (2002). Someone's going to hear about this: Examining the association between dissent-triggering events and employees' dissent expression. *Management Communication Quarterly*, 16, 39-65.

Kassing, J. W. ve DiCioccio, R. L. (2004). Testing a workplace experience explanation of displaced dissent. *Communication Reports*, 17(2), 113-120.

Kassing, J. W. (2008). Consider This: A Comparison of Factors Contributing to Employees' Expressions of Dissent. *Communication Quarterly*, 56, 342-355.

Kassing, J. W. (2011). *Dissent in organizations*. E Kitap (Erişim Tarihi: 17.09.2017), 9-12.

Kearney, P., Plax, T. G. ve Burroughs, N. F. (1991). An attributional analysis of college students resistance decisions. *Communication Education*. 40, 325- 342.

Kearney, P., Plax, T. G., Hays, E. R. ve Ivey, M. S. (1991). College teacher misbehaviors: What students don't like about what teachers say or do. *Communication Quarterly*, 39, 309-324.

Kelley, H. H., ve Michela, J.L. (1980). Attribution theory and research. *Annual Review of Psychology*, 31, 457-501.

Kelsey, D. M., Kearney, P., Plax, T. G., Allen, T. H., ve Ritter, K. J. (2004). College students' attributions of teacher misbehaviors. *Communication Education*, 53, 40-55.

LaBelle, S., Martin, M. M., ve Weber, K. (2013). Instructional dissent in the college classroom: Using the instructional beliefs model as a framework. *Communication Education*, 62, 169-190.

Laws, E. L., Apperson, J. M., Buchert, S., ve Bregman, N. J. (2010). Student evaluations of instruction:When are enduring first impressions formed?. *North American Journal of Psychology*, 12, 81-92.

Lindhal, M. W., ve Unger, M. L. (2010). Cruelty in student teaching evaluations. *College Teaching*, 58, 71-76.

McLaren, P. (1985). The ritual dimensions of resistance: Clowning and symbolic inversion. *Journal of Education*, 167(2) 84- 97.

McMillan, J. J., ve Cheney, G. (1996). The student as consumer: The implications and limitations of a metaphor. *Communication Education*, 45, 1-15.

McPherson, M. B., ve Young, S. L. (2004). What students think when instructors get upset: Fundamental attribution error and student-generated reasons for instructor anger. *Communication Quarterly*, 52, 357-369.

Memişoğlu, S. P. (2005) Lise öğrencilerinin sınıf ortamında öğretmen davranışlarına ilişkin görüşleri. On Dördüncü Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli, (28-30 Eylül).

Milliken, F., Morrison, E. ve Hewlin, P. (2003). An exploratory study of employee silence: issues that employees don't communicate upward and why. *Journal Of Management Studies*, 40(6), 1453-1476.

Morrison, E., ve Milliken, F. (2000). Organizational silence: a barrier to change and development in pluralistic world. *Academy of Management Review*, 25(4), 706-725.

Mottet, T. P., Beebe, S. A., Raffeld, P. C., ve Paulsel, M. L. (2004). The effects of student verbal and nonverbal responsiveness on teachers' liking of students and willingness to comply with student requests. *Communication Quarterly*, 52, 27-38.

Myers, S. A. (1999). The relationship between college student challenge behavior and instructor power. *Speech and Theatre Association of Missouri Journal*, 28, 8-17.

Neff, K. D., ve Helwig, C. C. (2002). A constructivist approach to understanding the development of reasoning about rights and authority within cultural contexts. *Cognitive Development*, 17, 1429-50.

Özdemir, M. (2010). Ankara ili kamu genel liselerinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin örgütsel muhalefete ilişkin görüşleri. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Paulsel, M. L., Chory-Assad, R. M., ve Dunleavy, K. N. (2005). The relationship between student perceptions of instructor power and classroom justice. *Communication Research Reports*, 22, 207-215.

Plax, T. G., Kearney, P., Downs, T. M. ve Stewart, R.A. (1986). College student resistance toward teachers use of selective control strategies. *Communication Research Reports*. 3, 20-27.

Redding, W. C. (1985). Rocking boats, blowing whistles and teaching speech communication. *Communication Education*, 34, 245-258.

Sabee, C. M., ve Wilson, S. R. (2005). Students' primary goals, attributions, and facework during conversations about disappointing grades. *Communication Education*, 54, 185-204.

Sağlam, H. (2006). İlköğretim II. kademe öğretmenlerinin sınıf iklimi algılarının çok boyutlu olarak incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Yedi Tepe Üniversitesi, İstanbul.

Sağnak, M. (2007). İlköğretim okullarında ve liselerde kullanılan sınıf içi disiplin stratejilerinin karşılaştırılması. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 305-316.

Sarıtaş, M. (2000). Sınıf yönetimi ve disiplin ile ilgili kurallar geliştirme ve uygulama. (Ed: Leyla Küçükahmet). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sesli, S., ve Bozgeyikli, H. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin problem çözme becerileri ile disiplin anlayışlarının incelenmesi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmalar Dergisi*, 5(8).

Simonds, C. J. (1997). Challenge behavior in the college classroom. *Communication Research Reports*, 14, 481-492.

Simonds, C. J. (1998). Being perfectly clear: An examination of the relationship between teacherclarity and student challenges in the college classroom. Paper presented at the

annual meeting of the *Central States Communication Association*, Chicago, IL.

TDK. (1998). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.

Thweatt, K. S., ve McCroskey, J. C. (1998). The impact of teacher immediacy and misbehaviors on teacher credibility. *Communication Education*, 47, 348-358.

Tom, G., Tong, S. T., ve Heese, C. (2010). Thick slice and thin slice teaching evaluations. *Social Psychology of Education*, 13, 129-136.

Uslu, A. (2002). Yüzüncü yıl üniversitesinde sınıf atmosferinin öğrenci başarısına etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Uyanık Balat, G. (2013). "Sınıf yönetimi kavramı ve sınıf yönetimi modelleri". (Ed: Gülden Uyanık Balat ve Hülya Bilgin). *Okul öncesi eğitimde sınıf yönetimi*. Ankara: Eğiten Kitap.

Vallade, J. I., ve Myers, S. A. (2014). Student forgiveness in the college classroom: Perceived instructor misbehaviors as relational transgressions. *Communication Quarterly*, 62, 342-356.

Yüksel, S. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretme-öğrenme süreçlerine yönelik direnç davranışları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 341-354.

Wanzer, M. B., ve McCroskey, J. C. (1998). Teacher socio-communicative style as a correlate of student affect toward teacher and course material. *Communication Education*, 47, 43-52.

İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTELERİ İÇİN STRATEJİK GELİŞİM ALANLARI ÖNERİLERİ: PROJE TABANLI BİR YAKLAŞIM

DOÇ. DR. ARIF SELİM EREN
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK BÖLÜMÜ
2023

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-6861-81-7

Yazar

Arif Selim EREN

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	7
1. GİRİŞ.....	9
2. KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR.....	13
3. STRATEJİK GELİŞİMLE İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	23
4. İİBF'LER İÇİN STRATEJİK GELİŞİM ALANLARI: PROJE TABANLI BİR YAKLAŞIM.....	25
4.A- YAYIN NİTELİĞİ VE NİCELİĞİNİN ARTIRILMASI	25
4.B- SOSYAL ETKİNLİĞİN VE PAYDAŞLARLA İLETİŞİMİN ARTIRILMASI	43
4.C- PROJELERDEKİ ETKİNLİĞİN ARTIRILMASI VE PROJE KÜLTÜRÜNÜN YAYGINLAŞTIRILMASI.....	60
4.D- İNSAN KAYNAKLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ	69
D.4. İş tatmini ve hayat memnuniyeti gibi örgütsel davranışın ilgili konularında sürekli ölçümler yapılarak süreçlerin iyileştirilmesine yönelik önlemlerin alınması.....	76
D.5. Belirlenen alanlara yönelik insan kaynaklarına yönelik eğitim ve destek unsurlarının oluşturulması	77
4.E- YENİ DİSİPLİNLER ARASI LİSANS VE LİSANSÜSTÜ PROGRAMLARIN OLUŞTURULMASI.....	78
E.4. Diğer üniversitelerde açılan yeni programların ve doluluk oranlarının sürekli takibinin gerçekleştirilmesi.....	82
4.F- KARIYER YÖNETİMİ İÇİN REHBERLİK FAALİYETLERİNİN ARTIRILMASI.....	84
4.G- ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ DEĞİŞİM PROGRAMLARINDAN DAHA FAZLA FAYDALANMASI.....	94

6 İÇİNDEKİLER

4.H- DERS İÇERİKLERİNİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ VE AKREDİTASYON	100
4.İ. GİRİŞİMCİLİK VE İNOVASYON EKOSİSTEMİNİN GELİŞTİRİLMESİ	116
4.J. KURUMSAL HAFIZANIN GELİŞTİRİLMESİ.....	128
5. SONUÇ KISIT VE ÖNERİLER	137
KAYNAKÇA.....	141

KAYNAKÇA

Aaltola, P. (2018). Investing in strategic development: management control of business model and managerial innovations. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 15(2), 206-230.

Agostini, L., & Wegner, D. (2018). How government policies shape the development process of strategic networks. *Measuring Business Excellence*, 22(2), 146-164.

Ateş, H., & Banazılı, A. M. (2021). Yükseköğretim Kurumlarında E-Öğretim Uygulaması: Türkiye İçin Strateji Önerileri. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 8(19), 112-122.

Ayten, A. M. (2016). Yükseköğretim kurumlarında stratejik sürdürülebilir alan yönetimi. *Yükseköğretim Dergisi*, 6(3), 142-154.

Barca, M. (2005). STRATEJİK YÖNETİM DÜŞÜNCESİNİN EVRİMİ: BİLİMSEL BİR DİSİPLİNİN OLUŞUM HİKAYESİ. *Journal of Management Research/Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(1).

Biçerli, M. K. (2011). Yükseköğretim sistemimizi iş gücü piyasasındaki gelişmeler paralelinde yeniden yapılandırmak zorundayız. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 122-127.

Brown, P. (2003). Seeking success through strategic management development. *Journal of European industrial training*, 27(6), 292-303.

Brown, P. (2004). Strategic capability development in the higher education sector. *International Journal of Educational Management*, 18(7), 436-445.

Brown, P. (2005). The evolving role of strategic management development. *Journal of Management development*, 24(3), 209-222.

Croom, S., & Batchelor, J. (1997). The development of strategic capabilities-an interaction view. *Integrated Manufacturing Systems*, 8(5), 299-312.

Çelik, Z., & Gür, B.S. (2014). Yükseköğretim sistemlerinin yönetimi ve üniversite özerkliği: Küresel eğilimler ve Türkiye örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 18-27.

Çetin, H., & Taş, S. (2012). Akdeniz Bölgesi Yükseköğretim Kurumları Stratejik Planlarının DPT Modeline Göre Kıyaslanması. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(2), 57-67.

Çınar, Y. (2013). Türkiye’de kamu üniversitelerinin eğitim-araştırma etkinlikleri ve etkinlik artışında stratejik önceliklerin rolü: Çok-aktiviteli VZA uygulaması. *Ankara Üniversitesi SBF dergisi*, 68(2), 27-62.

Çoban, A. (2014). Yükseköğretim Sisteminin Temel Sorunlarının Önceliklendirilmesi. *Gümüşhane University Electronic Journal of the Institute of Social Science/Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 5(9).

Damar, M., Özdağoğlu, G., & Özveri, O. (2021). Türkiye’de Yükseköğretim Kurumlarının Bilimsel Üretkenliğinin İzlenmesi: Mevcut Durum Analizi ve Öneriler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(1), 35-48.

Dikmen, S., & Bahçeci, F. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejileri: Fırat Üniversitesi örneği. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(2), 78-98.

Erdal, M. A., Yoluç, B., Karaağaç, M., & Ayhan, N. (2008). Yükseköğretim Kurumlarımızda Stratejik Plan ve Performans Programı, PEB Parametreleri, Başarı Ölçütleri, Öngörü Modelleri, Veri Standardizasyonu ve Yönetim Bilgi Sistemi.

Erdem, A. R. (2015). Yükseköğretimi Ve Üniversiteyi Farklılaştıran Kritik Öge: Akademik Strateji. Akademik strateji, Ahmet AYPAY (Editör), Türkiye’de yükseköğretim: alanı, kapsamı ve politikaları içinde (243–260), 1. Baskı, Ankara: PEGEM Akademi Yayıncılık.

Fürüzan, V. G. O. (2009). *Yüksek Öğretim Kurumlarında Stratejik Plânlama ve Balanced Scorecard Uygulamaları: Türkiye İçin Bir Model Önerisi* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).

Goldman, E. F., Schlumpf, K. S., & Scott, A. R. (2017). Combining practice and theory to assess strategic thinking. *Journal of Strategy and Management*, 10(4), 488-504.

Goldman, E. F., Scott, A. R., & Follman, J. M. (2015). Organizational practices to develop strategic thinking. *Journal of Strategy and Management*, 8(2), 155-175.

Goldman, E., & Scott, A. R. (2016). Competency models for assessing strategic thinking. *Journal of Strategy and Management*, 9(3), 258-280.

Gültekin, M. C., & Mazı, F. (2016). Stratejik Planlama Ve Stratejik Yönetim Uygulamalarının Meslek Yüksekokulları Açısından Önemi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (55), 450-464.

Holland, P., & Pyman, A. (2006). Corporate universities: a catalyst for strategic human resource development?. *Journal of European Industrial Training*, 30(1), 19-31.

Hughes, P., & Hodgkinson, I. (2021). Knowledge management activities and strategic planning capability development. *European business review*, 33(2), 238-254.

Işık, H., & Aypay, A. (2004). Eğitimde Stratejik Plan Geliştirme Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar Çanakkale İlinde Yapılan Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3).

Kapucugil İkiz, A., Damar, M., Özdağoğlu, G., Özler, C., Arbak, Y., Tuncel, P., Karapınar, İ. & Yaparel, R. (2017). Stratejik planlamanın önemli bir girdisi olarak öğrenci memnuniyetinin ölçümü: Dokuz Eylül Üniversitesi örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 28-40.

Karabaş, E. (2015). *KKTC Yükseköğretim Sektör Stratejisi* (Master's thesis, Eastern Mediterranean University (EMU)-Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ)).

Karip, E. (2006). Dahabir Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 47(47).

Kır, Ş. (2020). Dijital dönüşüm sürecinde yükseköğretim kurumları ve öğretim elemanlarının gelişen rolleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 143-163.

Kozlov, M. (2018). Strategic entrepreneurship based model of latecomer university. *International Journal of Innovation Science*, 10(1), 108-124.

Kulkarni, P., Mutkekar, R., & Ingalagi, S. (2020). Role of strategic management for employee engagement and skill development for start-ups. *Vilakshan-XIMB Journal of Management*, 17(1/2), 79-95.

Mustangimah, M., Putera, P. B., Zulhamdani, M., Handoyo, S., & Rahayu, S. (2021). Evaluation of the Indonesia national strategic policy of science and technology development. *Journal of Science and Technology Policy Management*, 12(3), 421-442.

Nasır, V. A. (2012). Sürdürülebilir kalkınma için yükseköğretim politika ve stratejileri. *Yükseköğretim Dergisi*, 2(3), 137-141.

Önen, S. M., & Uysal, G. (2021). Yükseköğretim Kurumlarında Stratejik Planlama: Doğu Anadolu Bölgesi Üniversitelerinde Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 4(1), 63-79.

Özdem, G. (2011). Yükseköğretim kurumlarının stratejik planlarında yer alan vizyon ve misyon ifadelerinin analizi. *Educational Sciences: Theory & Practice*.

Özer, M. Gür, B.S., & Küçükcan, T. (2011). Kalite güvencesi: Türkiye yükseköğretimi için stratejik tercihler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (2), 59-65.

Parakhina, V., Godina, O., Boris, O., & Ushvitsky, L. (2017). Strategic management in universities as a factor of their global competitiveness. *International Journal of Educational Management*, 31(1), 62-75.

Suherlan, H. (2017). Strategic alliances in institutions of higher education: a case study of Bandung and Bali Institutes of Tourism in Indonesia. *International Journal of Tourism Cities*, 3(2), 158-183.

Şenay, H. H., Şengül, M., & Seggie, F. N. (2020). Türkiye’de yükseköğretim çalışmaları: Eğilimler ve öneriler. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-13.

Şenses, F. (2007). Uluslararası Gelişmeler Işığında Türkiye Yükseköğretim Sistemi: Temel Eğilimler, Sorunlar, Çelişkiler ve Öneriler. *Economic Research Center Working Papers in Economics*, 7(5), 1-32.

Tapinos, E., Dyson, R. G., & Meadows, M. (2005). The impact of performance measurement in strategic planning. *International Journal of productivity and performance management*, 54(5/6), 370-384.

Taşkıran, A. (2017). Dijital çağda yükseköğretim. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 96-109.

Uysal, D., & Aydemir, E. E. (2016). Türkiye’de Yükseköğretim Kavramı Ve Yükseköğretimin İstihdam Ve Ekonomiye Etkisinin Analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 275-284.

Vural Yılmaz, D. (2016). Türkiye’deki Devlet Üniversitelerinde Uluslararasılaşma Süreci: Stratejik Planlar Üzerinden Bir Değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1191-1212.

Yalı, S. (2017). Avrupa Birliği’nde Yükseköğretim Çalışmaları: Bologna Süreci Ve Türkiye Üniversiteleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(2), 143-154.

Yavuz, M. (2012). Neden yükseköğretim reformu. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(1), 1-5.

RODOP TÜRKÜLERİ

DERLEYENLER

Emil BOEV-Hayriye SÜLEYMANOVA

HAZIRLAYAN

Dr. Hasan KIZILDAĞ

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-6861-48-0

Özgün Eserin Adı: Родопски песни (Rodop Türküleri)
Basım Tarihi: 1962, 1963, 1964 Sofya/Bulgaristan
Özgün Eserin Telif Hakları: Narodna Prosveta
Derleyenler: Emil Boev-Hayriye Süleymanova
Eserin Türkiye'deki Yayın ve Telif Hakları: Dr. Hasan Kızıldağ

Hazırlayan
Dr. Hasan KIZILDAĞ

Kapak
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

Redaksiyon
Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI
Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu
Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ
e-posta: asosyayinlari@gmail.com
web: www.asosyayinlari.com
Tel: 0532 643 75 23
Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.
Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.
Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

6.1.1.1.3.4. Bentleri dört, nakaratları iki dizeden oluşan türküler.....	49
6.1.1.1.3.5. Bentleri dört, nakaratları üç dizeden oluşan türküler.....	51
6.1.1.1.3.5. Bentleri dört, nakaratları dört dizeden oluşan türküler.....	52
6.1.1.1.3.5. Bentleri dört, nakaratları altı dizeden oluşan türküler.....	53
6.1.1.1.4. Bentleri Beş Dizeden Oluşan Türküler	54
6.1.1.1.4.1. Bentleri beş dizeden oluşan nakaratsız türküler	54
6.1.1.1.4.2. Bentleri beş, nakaratları iki dizeden oluşan türküler.....	55
6.1.1.1.4.3. Bentleri beş, nakaratları beş dizeden oluşan türküler.....	56
6.1.1.1.5. Bentleri Altı Dizeden Oluşan Türküler.....	57
6.1.1.1.6. Bentleri Yedi Dizeden Oluşan Türküler.....	58
6.1.1.2. Düzensiz Türküler	60
6.1.1.3. Diyaloglu Türküler	62
6.1.2. Hece Veznine Göre	64
6.1.2.1. 7'li Hece Veznindeki Türküler.....	64
6.1.2.2. 8'li Hece Veznindeki Türküler	66
6.1.2.2. 11'li Hece Veznindeki Türküler.....	67
6.2. Konularına Göre Rodop Türküleri	68

İKİNCİ BÖLÜM

1. RODOP TÜRKÜLERİ.....	71
1.1. AŞK-GENÇLİK	71
KEKLİĞİM	71
KARAGÖZ.....	72
GÜZELİM AMAN.....	72
DUR YÂRİM, YAŞIMIZ DOLSUN	73
ARMUT VERSEM YİR MİSİN.....	73
MENDİL VERDİM YÂRİME.....	74
FESTİYEN EKTİM.....	74
KIZ PINAR BAŞINDA	75

GÜZELLER GÜNEÇ OLUR	75
İNDİM YÂRİN BAHÇESİNE	76
TURNAM, TURNAM.....	76
DALGALANMA YEŞİLİM.....	77
İNDİM YÂRİN BAHÇESİNE	78
EMİNE TÜRKÜSÜ.....	78
EMİNE'M	79
LAMBA ŞİŞESİZ YANMAZ MI	80
HAZEL TÜRKÜSÜ	80
GÜLÜZAR	81
MÜRÜDE	82
NACİYEM TÜRKÜSÜ.....	82
KEKLİK OLSAM.....	83
KIZILCIKLAR OLDU MU	84
SÜT İÇTİM.....	85
SOFYADAN NAR GELDİ.....	85
ANŞE'M.....	86
TAN YILDIZI	87
BAHÇELERDE BAL KABAK.....	88
PORTAKALI OYDUN MU	89
ELMAYI NAZİK SOYARLAR	89
BAYGIN HÜSNİYE'M.....	89
ŞU GÜZELE BİR BAKIN.....	90
FATMEGÜL TÜRKÜSÜ	91
AH DOLA DOLA.....	91
AMAN GÜZEL OĞLAN	92
USTİNA'NIN SOKAKLARI	93
AY AYDINLIK.....	93
ZEYTİNYAĞI YİYEMEM.....	94
AŞKIN YOLLARINDA	94
KARAMANIN ALT YANINDA.....	95
MAKBULE	95
MELİHA'M	96
EVLERİM VAR HANE HANE.....	96
ÇAYIRA SERDİM.....	97
MANDALA KARAMAN.....	98

GELİVER YÂRİM.....	98
EVLER YAPTIRDIM	99
KAHVE OLSAM	100
GÜL ALİ	100
AMAN BE ERECEP	101
ALDI BENİ.....	101
İLK YAZ TÜRKÜSÜ	102
PERPERİK BOYLARINDA	102
SEBAH OLDU	103
ARABANIN ATLARI	104
KO SABAH OLSUN	104
AŞKINA YANAYIM	105
YA ÖLÜRÜM, YA ALIRIM.....	105
MENEKŞESİ BİÇİM BİÇİM	106
ŞÜKRÜYE'M.....	107
ARABALAR HANA VARDI	108
BAHÇEYE VARDIM.....	108
BENİM YARIM	109
EKİN EKTİM GÜL BİTTİ.....	110
KARABİBER	110
DEĞİRMEN BAŞINDA	111
DAĞLARDA MEŞELERDE	112
ARMUT KOYDUM SEPEDE.....	112
KAREDİR KAŞLERİN	113
ÇAYIR ÇİMEN	113
OĞLAN.....	114
AŞK TÜRKÜSÜ	115
SARI YILAN	116
BEN BİR KIZ GÖRDÜM	116
MEHMED'İM MEHMED'İM	117
GURBETLİK TÜRKÜSÜ	118
YAĞMUR YAĞIYOR	118
SUCU DİLBER.....	119
KALEDEN İNİYORUM	120
BAHÇELERDE GEZERSİN	121
HAYRİYE'M.....	122

AH VELİ	123
PENCEREDEN BAKIYOR	123
EMİNE'M	124
GEL BANA GÜZELİM	124
YAĞMUR YAĞAR	124
KALEDEN İNİYORUM	125
DARACIK SOKAK	126
BOYU UZUN	126
MOR MİNTAN	127
ALTIN TASTA GÜL KURUTTUM	128
ODAM KİREÇ TUTMUYOR	128
1.2. AİLE-TÖREN	129
KINALI KIZIM	129
KIZIM KARDAN BEYAZSIN	130
HAYDİ MARI SABRİYE'M	130
BABAM DA BENİ SATIYOR	132
DÜĞÜN TÜRKÜSÜ	132
KINA GECESİ TÜRKÜSÜ	133
AH BİLEYDİM	133
SABA ERKEN	134
SANDIK SANDIK ÜSTÜNE	134
UZAKLARA KIZ VERME ANNEM	135
BECERİKSİZ KOCA	136
CİĞER TÜRKÜSÜ	136
GELİNLE KAYNANA	137
KAYNANA GELİN TÜRKÜSÜ	137
KAYNANA İLE GELİN TÜRKÜSÜ	138
ARPALAR ANIZ OLDU	139
KAYNANA TÜRKÜSÜ	139
NİNNİ	140
NİNNİ	140
NİNNİ	140
NENNİ	141
NENNİ	141
NENNİ	142
NENNİ	142

NANNİ.....	143
1.3. AYRILIK-HASRET-GURBET-ASKERLİK.....	143
KAYALARDAN KAYARIM.....	143
KARA KARA TİRENLER.....	144
MARİKA TÜRKÜSÜ.....	145
KIR ATIMA BİNEYİM.....	146
HAM MEYVAYI KOPARDILAR DALİNDEN.....	147
AYRILIK TÜRKÜSÜ.....	147
KÖPRÜDEN GEÇERKEN.....	148
GEL BAHÇENİN ÖNÜNE.....	149
KARANFİL TÜRKÜSÜ.....	149
NİNNİ DESEM.....	150
KAVUNUNU ALDIN MI.....	151
UMA KUŞU.....	152
BEN BİR ŞAHİN KUŞUYDUM.....	152
AÇIL DAĞLAR.....	153
BÜLBÜL TÜRKÜSÜ.....	154
EZELİ.....	154
ARMUT YERDE DALI YERDE.....	155
NACİYE'M.....	155
TELGİRAFIN TELLERİ.....	156
FATMEGÜL.....	157
MEKTUP ATTIM KARADAN.....	158
BAHÇEDE GÖRDÜM SENİ.....	158
AYRILIK TÜRKÜSÜ.....	159
EY GAZİLER.....	160
ESMESİN YELLER.....	160
YÜCE DAĞ BAŞINDA.....	161
MACIR TÜRKÜSÜ.....	162
YEŞİL YAPRAK ARESİNDE.....	162
ISAKLALI AHMED'İN TÜRKÜSÜ.....	163
EŞSİZ BÜLBÜL.....	165
YANDIRALIM MUMLARI.....	165
MAKARAM SARI BAĞLAR.....	166
İKİ KEKLİK.....	167
SELLER ALDI AMAN.....	168

MAHSUM İLÂHİSİ	168
HAVADA TURNA SESİ VAR.....	169
BÜLBÜL TÜRKÜSÜ	169
GURBET TÜRKÜSÜ	170
GURBETLİK TÜRKÜSÜ	170
AH EFENDİM.....	171
AY DOĞARKEN.....	172
YEŞİL KURBAĞALAR ÖTER GÖLLERDE.....	173
KAZARMA BAŞINDA.....	173
GELME DOKTOR GELME	173
AYRILIK TÜRKÜSÜ	174
ASKERLİK TÜRKÜSÜ	175
TALİM TÜRKÜSÜ	175
14. BAHTSIZLIK-HASTALIK-ÖLÜM	175
ARDA BOYLARINDA	175
YUSUFUM TÜRKÜSÜ	179
GENÇ GELİNİN ÖLÜMÜ	180
DAĞLAR, DAĞLAR.....	182
KÜÇÜK YAŞTA BİR	183
KESME DE ARAP	183
AYŞE'M TÜRKÜSÜ	184
VEREMLİ KIZ.....	185
HASTANE TÜRKÜSÜ.....	186
KARA SEVDA TÜRKÜSÜ.....	186
SÜLMAN TÜRKÜSÜ	187
SABRİYEM	188
İSTAMBOL'DAN ALDIM.....	189
KUZUM	189
İSTİHKÂMIN İÇİNDE	190
15. EŞKİYALIK-ÇETECİLİK TARİHİ.....	192
KOMİTA HASAN	192
AMED'İM.....	193
HASAN TÜRKÜSÜ	194
İLÂNAYA TÜRKÜSÜ	194
VİDİN TÜRKÜSÜ	195
DURMAN, DURMAN YUNAN	196

VELİ TÜRKÜSÜ	196
KALKSAN A ANNEM.....	197
1.6. EMEK-YENİ HAYAT.....	198
RODOP.....	198
AYŞE'M.....	199
MADENCİLER TÜRKÜSÜ.....	199
RODOPLARIMIZ ZENGİNDİR	200
ŞIRIL ŞIRIL ARDA AKAR	201
KIZ TÜRKÜSÜ	201
YENİ HAYAT TÜRKÜSÜ	202
FATME'M	202
RODOPLARIN ŞEN KIZI	203
İŞLEYELİM BİRLİKTE	204
TÜTÜNCÜ TÜRKÜSÜ.....	205
RADA TÜRKÜ	205
TKZS TÜRKÜSÜ	206
SARI KIZIN AŞKINA	207
1.7. ŞENLİK-OYUN-MİZAHÎ TÜRKÜLER	208
KADRİYE'M	208
ZİLLİ DE MAŞA.....	209
ALDIM ÇERKEZ KIZINI.....	209
ÇOBAN TÜRKÜSÜ	210
OYUN TÜRKÜSÜ.....	211
HOROZ TÜRKÜSÜ	211
HOROZ TÜRKÜSÜ	212
KURT TÜRKÜSÜ	212
SIÇAN GELİR TAKIR TAKIR	213
EŞEK TÜRKÜSÜ	214
2. TRT TÜRK HALK MÜZİĞİ REPERTUARINDAKİ RODOP TÜRKÜLERİYLE BENZER TÜRKÜLER	214
3. RODOP AĞZINDAN KELİMELEK	311
KAYNAKÇA.....	317

KAYNAKÇA

- Acarođlu, M. T. (1988). *Bulgaristan'da Türkçe Yer Adları Kılavuzu*. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Acarođlu, M. T. (1999). *Bulgaristan Türkleri Üzerine Araştırmalar*. Ankara: Kùltür Bakanlığı Yayınları.
- Ahmetbeyoğlu, A. (2023). *Hanlıktan Çarlığa Bulgar Türkleri Tarihi*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Akgün, A. (2021). Totaliter Dönemde Bulgaristan Türk Edebiyatının Filizlendiği ve Soldurulduğu Yer: Narodna Prosveta Yayınevi'nin Türkçe Faaliyetlerinde Bilinmeyenler [Şaban M. Kalkan ile mülakat]. *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*, 3(1), 141-154.
- Albayrak, N. (2012). "Türkü". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C.41, s.611-612.
- Alptekin, A. B. ve Sakaoğlu, S. (2006). *Türk Saz Şiiri Antolojisi (14-21. Yüzyıllar)*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Arat, R. R. (1991). *Eski Türk Şiiri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Boratav, P. N. (1969). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Çevik, M. (2014). Millî Kùltür ve Türkü. *Turnalar*, 16(56), 70-73.
- Çobanoğlu, Ö. (2010). Türkü Olgusu Bağlamında "Türkü" ve "Şarkı" Terimlerinin Etimolojisini Yeniden Tanımlama Denemesi. *Türk Yurdu (Türkü Dosyası)*, 269, 46-49.
- Dilçin, C. (2008). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dinç, M. (2020). Türkülerin Başına Gelenler: Politik-İdeolojik Sebeplerle Değiştirilen Türküler Üzerine. *Folklor/Edebiyat*, 26(103), 483-508.
- Ekici, N. (2013). Bulgaristan Türkleri. İçinde *Balkanlar El Kitabı*, C. II, Ed. B. A. Gökdağ-Ö. Karatay (ss. 617-630). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Elçin, Ş. (2004). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Fehér, G. (1984). *Bulgaristan Türkleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Gözüaydın, N. (2013). Anonim Halk Şiiri Üzerine. *Türk Dili Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı III –Halk Şiiri-* (ss. 1-104). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Güney, E. C. (1971). *Folklor ve Halk Edebiyatı*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Hasan, H. (2008). *Makedonya Türklerince Söylenen Türküler*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Iliev, J. (2011). Rhodope Mountains in Roman Thrace (45 – 284 AD). “*The Man and The Universe” Jubilee National Scientific Conferance with International Participation*, 6-8 October 2011, Smolyan, Bulgaria, (297-311).
- Karagöz, İ. (2015). *Samsun Göçmen Ağızları I – Bulgaristan Türkleri Ağızları*. Samsun: E-Yazı Yayınları.
- Karpat, K. H. (2004). “The Turks of Bulgaria: The Struggle for National-Religious Survival of a Muslim Minority”. In *Studies on Turkish Politics and Society*. Leiden, The Netherlands: Brill.
- Kaya, D. (2007). *Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ.
- Kızıldağ, H. (2023). Geçmişten İstikbale Yedigâr Türküler: Adile Kurt Karatepe ile Söyleşi. *Umay*, Türkiye Cumhuriyeti'nin Yüzüncü Yılı ve Gazi Mustafa Kemal Atatürk Özel Sayısı, 1(2), 64-71.
- Koç, D. (2010). *Rus Kaynaklarına Göre İlk Müslüman Türk Devleti: İtil Bulgar Devleti* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Maunsell, F. R. (1906). The Rhodope Balkans. *The Geographical Journal*, 28(1), 7-24.
- Memişoğlu, H. (1995). *Bulgaristan'da Türk Kültürü*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Mete, G., Özcan, M. ve Şahin, T. G. (2021). *Barış Manço Şarkılarında Söz Varlığı*. Yunus Emre Mehmet Akif Armağanı Türkçe Öğretimi Araştırmaları, Ed. H. A. Esir vd. (ss. 517-536). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Okur, M. (2013). Balkan Savaşları. İçinde *Balkanlar El Kitabı*, C. I, Ed. B. A. Gökdağ-O. Karatay (ss. 595-606). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Süleymanoğlu, E. (2013). Bulgaristan'da Türk Olmak. <https://shorturl.at/jtwE8>
- Şahin, T. G. ve Kayhan, B. (2023). Neşet Ertaş türkülerinde söz varlığı. *Neşe-hir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(1), 69-87.
- Şimşir, B. (1985). *Türk Basınında Bulgaristan Türkleri – Zorla Ad Değiştirme Sorunu*. Ankara: Başbakanlık Basın Yayın Enformasyon Müdürlüğü.
- Tacemen, A. (1991). *Bulgaristan Türkleri 1878-1990*. Adana: Türk Ocağı Yayınları.

- Tan, N. (2019). Ölümünün Birinci Yılında Prof. Dr. Hayriye Memoğlu Süleymanoğlu Yenisoý. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, (47), 277-283.
- TRT (2000). *Türk Halk Müziği Repertuarı*. Ankara: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Müzik Dairesi Yayınları.
- Yakıcı, A. (2007). *Halk Şiirinde Türkü -Tanım-Tasnif-inceleme-Metin-*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yalçınkaya, M. A. (2013). Osmanlı Döneminde Bulgaristan. İçinde *Balkanlar El Kitabı*, C. I, Ed. B. A. Gökdağ-O. Karatay (ss. 317-326). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yardımcı, M. (2002). *Başlangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Yıldırım, F. R. (2022). Doğu Rodop Türkleri'nin Ritüellerinde Günümüze Ulaşan Eski Türk İnançlarının İzleri. *VIII. Uluslararası Balkan Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Balkanlar'da Kültür, Mimari ve Sanat* (1-4 Eylül 2022, İstanbul/Türkiye) Tam Metin Bildiri Kitabı, C.2 (s. 323-344). Lyon: Livre De Lyon.
- Yordanka, B. ve Peeva, K. (2011). Smolyan Bölgesinde Osmanlı Kültür Mirasının İzleri. *Balkanlar'da İslam Medeniyeti Uluslararası Üçüncü Sempozyum Tebliğleri* (Bükreş, Romanya 1-5 Kasım 2006) (269-293). İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA).

İnternet Kaynakları

URL-1:

URL-2:

URL-3:

URL-4:

URL-5:

TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE NASİHAT

Dr. Faruk DOĞAN

Asos Yayınları 2023

e-ISBN: 978-625-6861-65-7

Yazar

Dr. Faruk DOĞAN

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Birol AZAR

Kapak

Serkan TÜRK

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	9
1. GİRİŞ.....	13
2. NASİHAT KAVRAMI.....	17
2.1. Nasihat ile İlgili Genel Bilgi	17
2.1.1. Tanım, Kavram ve Kişi.....	19
2.1.2. Nasihat Adabı.....	23
2.1.3. Edebiyat ve Nasihat İlişkisi	31
2.2. TÜRK KÜLTÜRÜNDE NASİHAT (ÖĞÜT) GELENEĞİ.....	36
2.2.1. İslamiyet Öncesi Türk Kültüründe Nasihat.....	39
2.2.1.1. Sözlü Kültürde.....	39
2.2.1.2. Yazılı Kaynaklarda	41
2.2.2. İslamiyet Sonrası Türk Kültüründe Nasihat	46
2.2.2.1. İslamiyet'te	46
2.2.2.2. İlk Türk-İslam Eserlerinde	50
2.2.2.3. Dede Korkut Hikâyeleri'nde	62
2.2.3. Mensur Türlerde Nasihat	67
2.2.3.1. Mitlerde	68
2.2.3.2. Destanlarda	80
2.2.3.3. Efsanelerde.....	89
2.2.3.4. Masallarda.....	94
2.2.3.5. Halk Hikâyelerinde.....	104
2.2.3.6. Fıkralarda	110
2.2.4. Manzum Türlerde Nasihat.....	116
2.2.4.1. Türkülerde	116
2.2.4.2. Manilerde	125

2.2.4.3. Ninnilerde	127
2.2.4.4. Ağıtlarda.....	131
2.2.4.5. Tekerlemelerde	133
2.2.5. Kalıplaşmış İfadelerde Nasihat	135
2.2.5.1. Atasözü ve Deyimlerde	136
2.2.5.2. Alkış ve Kargışlarda	142
2.2.5.3. Bilmecelerde.....	145
2.2.5.4. Özdeyişlerde (Vecizelerde).....	148
2.2.5.5. Formellerde (Kalıp Sözlerde)	151
2.2.6. Geleneksel Türk Tiyatrosunda Nasihat.....	155
2.2.6.1. Gölge Oyununda.....	156
2.2.6.2. Meddahlıkta.....	163
2.2.6.3. Orta Oyununda	170
2.2.6.4. Kukla Oyununda.....	171
2.2.6.5. Köy Seyirlik Oyunlarında	174
2.2.7. Gelenek, Görenek ve İnanışlarda Nasihat.....	175
2.2.7.1. Geçiş Dönemi Geleneklerinde.....	175
2.2.7.2. Dinî ve Millî Bayramlarda	184
2.2.7.3. Ahilik Teşkilatında	186
2.2.7.4. Kutsal Mekânlarla İlgili İnanışlarda.....	187
2.2.7.5. Hasta Ziyareti, Akrabaları ve Büyükleri Ziyarete.....	188
2.2.7.6. Çeşitli İnanışlarda (Cin, Şeytan, Muska, Nazar, Fal ve Büyü).....	188
2.2.8. Maddî Kültür Ürünlerinde Nasihat.....	192
2.2.8.1. Türbe ve Mezar Taşlarında	192
2.2.8.2. Çeşme Kitabelerinde.....	195
2.2.8.3. Cami ve Mescitlerde	197
2.2.8.4. Araç Arkası Yazılarda	199
2.2.9. Popüler Kültürde Nasihat	201
2.2.9.1. Görsel ve Yazılı Medyada	202
2.2.9.2. Musikide.....	204
2.2.9.3. Sinema ve Tiyatroda	209
2.2.9.4. Kişisel Gelişim Kitaplarında.....	211
2.2.9.5. Resim ve Karikatürde	214
2.2.9.6. Diğerlerinde (Site, Blog vb.)	217
2.2.10. Dinî - Tasavvufî Türk Şiirinde Nasihat ve Türleri	218

2.2.10.1. Dinî - Tasavvufî Türk Şiirinde Nasihat.....	218
2.2.10.2. Dinî – Tasavvufî Türk Şiirinde Nasihat Konulu Türler...	223
2.2.10.2.1. Nasihatname (Pendname).....	223
2.2.10.2.2. Vasiyetname.....	228
2.2.10.2.3. Telkinname / Erkanname.....	235
2.2.10.2.4. Tembihname.....	236
2.2.10.2.5. Siyasetname.....	237
2.2.10.2.6. İbretname.....	238
2.2.10.2.7. Kâbusname.....	239
2.2.10.2.8. Hikmet.....	239
2.2.10.2.9. Nutuk.....	240
2.2.11. Divan Edebiyatında Nasihat.....	242
2.2.12. Yeni Türk Edebiyatında Nasihat.....	248
2.2.12.1. Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatında.....	250
2.2.12.2. Servetifünun Dönemi Türk Edebiyatında.....	254
2.2.12.3. Milli Edebiyat Dönemi Türk Edebiyatında.....	258
2.2.12.4. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında.....	264
2.2.13. Dolaylı Nasihat Türleri.....	271
2.2.13.1. Eleştiri (Yergi - Tenkit).....	272
2.2.13.2. Hiciv.....	276
2.2.13.3. Taşlama.....	278
2.2.13.4. Nükte (Kinaye).....	280
2.2.13.5. İroni (İstihza).....	281
2.2.13.6. Kıssadan Hisse.....	285
2.2.14. Bilgelik Yolunda Meşhur Nasihatler.....	286
4. BULGULAR VE SONUÇ.....	303
Kaynakça.....	307

Kaynakça

A. Yazılı Kaynaklar

Acar, O. K. ve Şengül, S. (2021). Türkiye’de Kişisel Gelişim Alanının Özgünlüğü: Kişisel Gelişim Kitaplarının İçerikleri ve Alanın Türk İslam Medeniyeti Bağlamında Bir Değerlendirilmesi. Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 12, Sayı 24.

Aça, M. (2004). Masal, Alkış- Kargış, Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları.

Aça, M. (2015). Kız Evinden Oğlan Evine Evlilik Töreni Uygulamaları. Aile Yazıları 8, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 1. Baskı, Ankara.

Adalıoğlu, H. H. (2009). TDV İslam Ansiklopedisi, “Siyâsetnâme” Maddesi, 37. Cilt, İstanbul.

Akalın, Ş. H. (1988). Ebü'l-Hayr-ı Rûmî- Saltuk-Nâme II. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Akdoğan, A. (2019). Karagöz Metinlerinin Halk Bilimi Açısından İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Akgün, İ. (2013). Kur’an Perspektifinde Tefekkür ve Vasıtaları. İğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi.

Akıncı, A. (2004). İnsanın Anlam Arayışında Din Temeline Dayalı Ahlâkî Değerler ve Ahlâk Eğitimi, Tabula Rasa, 12/4.

Akkır, R. (2019). Kamyon Arkası Yazılardan Yansıyan Dinsellik, Mevzu Sosyal Bilimler Dergisi, Eylül Sayısı, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi.

Akkoyunlu, Z. ve Ercilasun, A. B. (2014). Kaşgarlı Mahmud Dîvânü Lugâti’t Türk. Ankara: TDK Yayınları.

Aksal, S. K. (2008). *Gazoz Ağacı ve Diğer Öyküler* (Haz. Arif Yılmaz). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları,

Aksoy, E. (2012). *Dede Korkut Kitabındaki Tipler Üzerine Bir İnceleme*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir.

Aksoy, Ö. A. (1988). *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Bellekten – 1962*. Ankara: TDK Yay. S. 217.

Akün, Ö. F. (1994). *Divan Edebiyatı*, TDV İslam Ansiklopedisi, 9. Cilt, İstanbul.

Akyüz, Ç. (2010). *Manas Destanı'nda Alp Kadın Tipi*. Mukaddime. S. 1.

Akyüz, H. (2002). *Kutadgu Bilig'de Sosyo-Pedagojik ve Siyasal Söylem*. Erzurum: Eser Ofset.

Alay, O. (2015). *Türk Saz Şiirinde Yergi, İroni ve Mizah*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Elâzığ.

Alay, O. (2016). *Türk Halk Şiirinde Öteki Gerçeklik Olarak İroni*, *Folklor/Edebiyat Dergisi*, C. 22.

Alay, O. (2020). *Sözlü Gelenek Öznesi Olarak Saz Şairi / Âşık / Halk Şairi Terimleri ve Karakteristik Özellikleri*, *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi*, Antalya Akdeniz Üniversitesi.

Albayrak, N. (1991). *Âşık*, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul, C 3.

Albayrak, N. (2004). *Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Leyla ile Mecnun Yayınları.

Alıcı, G. (2011). *Sümbülzade Vehbi-Lutfiyye-i Vehbi, Çeviri Yazı, Günümüz Türkçesi, Tıpkıbasım*. Kahramanmaraş: Ukde Kitaplığı.

Alkan İspirli, S. (2019). *Vecize Edebiyatı ve Mehmed Receb'in Emsâl-İ Hakikat İsimli Eseri*. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(1), 230-261.

Alova, E. (2002). *Türk Halk Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul: Alfa Yayınevi.

Alptekin, A. B. (2002b). *Taşeli Masalları*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Alptekin, A. B. (2009). *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Alptekin, B. (2014). Efsane ve Motifleri Üzerine. Ankara: Akçağ Yayınları, 2. Baskı.

Altıntaş, H. (2019). Bir Yaygın Eğitim Aracı Olarak Türkü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

And, M. (1969). Geleneksel Türk Tiyatrosu (Kukla-Tiyatro-Ortaoyunu). Ankara: Bilgi Yayınevi.

And, M. (1970). Tiyatroda Açık Biçim ve Türk Tiyatrosu Bakımından Önemi, Tiyatro Araştırmaları Dergisi.

And, M. (1983). Türk Tiyatrosunun Evreleri. Ankara: Turhan Kitabevi.

Arat, R. R. (1965). Eski Türk Şiiri, Ankara.

Arat, R. R. (1979b). Yusuf Has Hacib: Kutadgu Bilig, Ankara.

Arat, R. R. (1991a). Kutadgu Bilig II: Çeviri, 5. Baskı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları,

Arat, R. R. (1991b). Kutadgu Bilig I Metin. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Arat, R. R. (1992a). Atebetü'l-Hakâyık (Edip Ahmed B. Mahmud Yükneki). Ankara: TDK Basımevi.

Arat, R. R. (1992b). Edib Ahmed Bin Mahmud Yükneki, Atabetü'l-Hakâyık. Ankara: TDK Yayınları.

Arı, B. (2009). Adana'da Geçmişten Bugüne Âşıklık Geleneği. Adana: Altınkoza Yayınları.

Arı, B. (2015). Âşık Şiirinde Toplumsal Eleştiri, MKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 12, S. 32.

Arıcı, A. F. (2004). Tür Özellikleri ve Tarihlerine Göre Türk ve Dünya Masalları, AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 26, Erzurum.

Arıoğlu, İ. E. (2011). Günümüzde Meddahlık. Doktora Tezi, GÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Artun, E. (2003). Osmanlı-Türk Kültüründe Âşık Şiirinin Belirleyici Rolü, Folklor Halkbilim Dergisi, C. 6.

Artun, E. (2004). *Osmaniye’de Ağıt Söyleme Geleneği ve Osmaniye Ağıtları*, Osmaniye Kültür Sanat ve Folklor Sempozyumu Bildirileri, Ankara.

Artun, E. (2007a). *Anonim Halk Edebiyatı Nesri*. İstanbul: Bayrak Matbaası.

Artun, E. (2007b). *Türk Halk Kültüründe Mani Söyleme Geleneği, Manilerin İletişim Boyutu ve İşlevselliği*, IV. Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği Sempozyumu Bildirileri, Muğla.

Artun, E. (2011b). *Türk Halk Edebiyatına Giriş, Edebiyat Tarihi / Metinler*. Adana: Karahan Kitabevi.

Artun, E. (2013b). *Çukurova Âşıklık Geleneğinde Atışma*. Folklor/ Edebiyat, Cilt:19, S. 75.

Artun, E. (2015). *Anonim Türk Halk Edebiyatı Nazmı*. Adana: Karahan Kitabevi, 2. Baskı.

Artun, E. (2018). *Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı*. Adana: Karahan Kitabevi, 8. Baskı.

Ataç, N. (1968). *Sözden Söze-Ararken*. İstanbul: Varlık Yayınevi.

Ataç, S. (2019). *İstanbul Kadıköy İlçesinde Bulunan Tarihi Camilerde Yer Alan Hat Eserleri ve Hattatları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Atalay, B. (1986). *Dîvânü Lugatî’t-Türk Dizini “İndeks” IV*. Ankara: TDK Yayınları.

Ataman, S. Y. (1992). *Eski Türk Düğünleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Atatürk (2015). *Nutuk*. Ankara: Kaynak Yayınları.

Ateş, S. (1972). *İslam Tasavvufu*. Ankara: Pars Matbaası.

Atsız, N. (1943). *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Ayılı Kurt Yayınları.

Avcı, H. (2013). *Nasreddin Hoca Fıkralarında Ayetlerin İzleri*, Türk Dünyası Kültürel Değerleri Uluslararası Sempozyumu, Eskişehir.

Aydemir, M. (2016). *Tevfik Fikret ve Mehmet Akif’in Benzer İsimli / Temalı Manzumeleri*, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi (TAED), 56, Erzurum.

Aydın, M. (2013). *Türlü Yönleriyle Tekerlemeler*. Ankara: Kültür Ajans Yayınları, 2. Baskı.

Aydoğan, B. (2010). Mehmet Emin Yurdakul'un Çocuk Şiirleri, ÇÜ SBE Dergisi, Cilt 19, Sayı 2.

Aydoğan, T. (2019). Aksaray Efsaneleri. Çanakkale: TOKÜAD Yayınları.

Ayyıldız, K. (2011). Aşk ve Kahramanlık Konulu Türk Halk Hikâyelerinin Kurgusunda Kadının Rolü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Azar, B. (2007). Sözlü Kültür Geleneği Açısında Türk Saz Şiiri, SBE, C. 17, S. 2, Fırat Üniversitesi.

Bağdatlı, Ö. (2019). İslam Siyaset Düşüncesinde Nasihat Kavramı, 4. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi, Yalova.

Bakiler Y. B. (2009). Harman. İstanbul: Size Dergisi Yayınları.

Bal Geldi, N. (2016). Kerem ile Aslı Hikâyesinin Sembolik Çözümlemesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.

Balbay, Ş. (1973). Konya Ereğlisi Halk Hikâyeleri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Balcı, M. (2016). Taşa Kazınmış Sözcükler: İslâm Öncesi Fars Öğüt Edebiyatı. İstanbul: Büyüyenay Yayınları.

Baltacıoğlu, İ. H. (1942). Karagöz Tekniği ve Estetiği. İstanbul: Kültür Matbaası.

Banarlı, N. S. (1971). Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, C. 1. Ankara: MEB Yayınları.

Bang, W. ve Arat, R. R. (1988). Oğuz Kağan Destanı. (haz. Muharrem Ergin). İstanbul: Hülbe Yayınları.

Bars, M. E. (2019). Geçmişten Günümüze Meddahlık Geleneğindeki Değişim/Dönüşümler, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Bahar Dönemi.

Başgil, A. F. (1974). Gençlerle Başbaşa. İstanbul: Yağmur Yayınevi, 9. Baskı.

Başgöz, İ. (1993). Türk Bilmeceleri. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Başgöz, İ. (2008). Türkü. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Başkan, N. (2013). Atabetü'l-Hakayık Bağlamında Ahlak Kavramı ve Tıp Etiği. (Yayımlanmamış doktora tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Batur, S. (1998), Türk Halk Edebiyatı. Ankara: Altın Kitaplar Yayınevi.

Batur, S. (2005a). Cenap Şahabettin – Tiryaki Sözleri. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Batur, S. ve Yıldırım, G. (2013). Orhun Yazıtlarında Anlama ve Anlatma Becerileri, Turkish Studies, Ankara, Volume 8/4.

Bayar, M. (2019). Ali Fuad Başgil'in "Gençlerle Başbaşa" Adlı Eserinde Öne Çıkan Değerler, Akra Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergisi, S. 17, C. 7.

Bayar, M. (2020). Şebinkarahisar'da Evlilikle İlgili İnanç ve Adetler, Akra Kültür Sanat, S. 20, C. 8

Baygöl, N. (1999). Tokat ve Divriği Kaynaklı Cönkler Üzerinde Bir Tetkik. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Baypınar, Y. (1979). Hiciv Kavramı Üzerine Bir İnceleme, AÜ DTCF Dergisi, C. XXIX, S. (1-4)

Bayram, B. (2013). Çuvaş Ulup Destanı'nın Kahraman Modeli Üzerine Bir İnceleme, Türk Dünyası Kültürel Değerleri Uluslararası Sempozyumu, Eskişehir.

Bayram, D. (2016). Dede Korkut Hikâyelerinde Felsefe Analizi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.

Baytaş, G. (2019). Latin Harfli Mezar Taşları Üzerine Halk Bilimsel Bir İnceleme: Karaman Merkez Örneği. (Yüksek LT). Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Beyatlı, Y. K. (1971). Edebiyata Dair, İstanbul.

Birdoğan, N. (2003). Anadolu'nun Gizli Kültürü Alevilik. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Boratav, P. N. (1968). Âşık Edebiyatı. Türk Dili Dergisi, Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı.

Boratav, P. N. (1982). Folklor ve Edebiyat. İstanbul: Adam Yayınları.

Boratav, P. N. (1992). 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Boratav, P. N. (2001). Masallar -1- Uçar Leyli. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Boratav, P. N. (2010). Az Gittik, Uz Gittik. Ankara: İmge Kitabevi.

Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler (2019). Ankara: TDK Yayınları.

Bunsuz, H. (2021). Sözlü Kültür Geleneğinde İslami Unsurlar. (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Büyükokutan Töret, A. (2015). "Yengelik", Aile Yazıları 8, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ankara.

Caferoğlu, A. (1992). Karahanlılar Devri Türk Edebiyatı, Türk Dünyası El Kitabı. Ankara: TKAE Yayınları.

Cerrahoğlu, M. (2012). 20. Yüzyıl Âşık Şiirinde Konular. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ceylan, G. (2019). Türk Halk Hikâyelerinde Sosyal Hayat. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Ceylan, Ö. (2003). Kuş Cenneti Şiirimiz, Klasik Türk Şiirinde Kuşlar, İstanbul: Filiz Kitabevi.

Cirit, H. (2012). Vaaz, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 42.

Çağbayır, Y. (2009). Edib Ahmet Bin Mahmud Yükneki, Atebet'ül-Hakayık, Ötüken Neşriyat, 2. Baskı.

Çağırıcı, M. (2006). Nasihat, TDV İslam Ansiklopedisi, C.32, s. 408-409, İstanbul.

Çalışkan, E.; Başaran, Ş. S. ve Cihan, B. (2017). Türkmen Efsanelerinde Vatana İhanet ve Cezası, İdil, 6 (34).

Çamlıbel, F. N. (2003). Han Duvarları, Toplu Şiirler. İstanbul: YKY Yayınları.

Çandarlıoğlu, G. (2003). İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü. İstanbul: TDAV Yayınları.

Çatak, Â. (2012). Edib Ahmed, Atebetü'l-Hakayık'ta Dünya Algısı, Turkish Studies, Ankara, Volume 7/4.

Çelebioğlu, A. (1995). Türk Ninnileri Hazinesi. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Çelepi, M. S. (2020). İslamiyet Sonrası Kahramanlık Destanlarında Mürşit, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 13, S. 75.

Çelik, A. (2018). Nabî'nin Hayrî'sinden Mehmet Akif'in Asım'ına: İdeal Oğul, İdeal Nesil. Kahramanmaraş: Uluslararası İslam ve Model İnsan Sempozyumu Yayınları.

Çelikel, M. (2007). Başucu Nasihatleri. İstanbul: Akis Kitap, 5. Baskı.

Çetin, İ. (2002). Türk Mitinde Kut İyesi Kıdır ve Kıdır'dan Hızır'a Geçiş, Milli Folklor, Yaz/54.

Çetindağ, G. (2005). Elâzığ Türküleri. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, YL Tezi, Elâzığ.

Çetişli, İ. (2012). Türk Şiirlerinde Hz. Peygamber. Ankara: Akçağ Yayınları, 1. Baskı.

Çıblak, N. (2008). Âşık Şiirinde Taşlamalar. Ankara: Ürün Yayınları.

Çiçek, M. (2016). Şiir Aracılığıyla Kamuoyuna Mesaj Aktarımı. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çobanoğlu, Ö. (1997). Kılavuz Kurt Motifinin Tarihsel Bağlamı Üzerine Tespitler. Ankara: GÜ Yayını.

Çobanoğlu, Ö. (2000). Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü. Ankara: Akçağ Yayınları.

Çobanoğlu, S. (2011). Konuşmalık Türlerde Bir Anlatım Tutumu Olarak Nasihatler. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Çobanoğlu, S. ve Çobanoğlu, Ö. (2015). Türk Halk Kültüründe Konuşmalık Türler Bağlamında Nasihatler Dua ve Beddualar, Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, C. 3, S. 7.

Çoruhlu, Y. (2017). Türk Mitolojisinin Ana Hatları, Kabalcı Yayıncılık, İstanbul.

Dam, H. ve Karataş, M. (2014). Değerler Eğitimi Açısından Veda Hutbesinde Değerler Eğitimi, PÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, Yıl 1, Sayı 2.

Daşdemir, M. (2010). Dede Korkut Genel Değerlendirme, Atatürk Üniversitesi, Belleten II.

Daşdemir, Ö. (2012). Halk Hikâyesi Olarak Yusuf ile Züleyha. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Daştan, N. (2018). Dramatik Bir Gösterim Türü Olarak Türk Kukla Tiyatrosu. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Erzurum.

Davutoğlu, A. (1994). Devlet, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 9

Dayanç, M. (2012). Milli Edebiyat Dönemi, Milliyetçi Edebiyat, Milli Edebiyat Kavramı Üzerine Düşünceler, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 13.

Dedebağı, H. (2007). Nasreddin Hoca Fıkralarının Eğitim Yönünden Değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Delibaş, N. (2016). Kitabelerin Kitabı Fatih (Fatih İlçesi Türk İslam Devri Kitabeler Envanteri), Fatih Belediye Başkanlığı, İstanbul.

Demir, N. (2004). Dânişmend-nâme. Ankara: Akçağ Yayınları.

Demir, N. (2021). Çorum Masalları. Çorum: Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, 1. Baskı.

Demir, N. ve Demir F. (2010). Türk Ninnileri. Ankara: Sarkaç Yayınları.

Demirel, S. (2019). Modern Türk Şiirinde Okur Algıları (1860-1940). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Demirok, R. (2014). Hani ve Çevresi Halk İnanışlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Deveci Bozkuş, Y. (2022). İslamiyet Öncesi Dönemin Türk Kültür ve Uygarlığına Genel Bir Bakış. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 24.

Develioğlu, F. (2008). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat. Ankara: Aydın Kitabevi.

Dilaçar, A. (2016). Kutadgu Bilig İncelemesi. Ankara: TDK Yayınları, 5. Baskı.

Dilçin, C. (2013). Örneklerle Türk Şiir Bilgisi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Dilçin, D. (2000). Edebiyatımızda Atasözleri. Ankara. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Dilek, A.; Arslan, B.; Mercan, N.; Çapa, T. ve Çolakoğlu, E. (2019) Rize İlinde Söylenen Ninnilerin Konularına Göre İncelenmesi: Pazar, Fındıklı ve Hemşin Örneği, XII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi.

Dilmaç B. (2014). Değerler ve Değerler Psikolojisi. Ankara: Pegem Akademi.

Doğan, D. M. (1996). Büyük Türkçe Sözlük. İstanbul: İz Yayıncılık, 11. Baskı.

Doğan, D. M. (1998). Camideki Şair Mehmet Akif. İstanbul: İz Yayınları.

Doğan, K. (2007). Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yayınları.

Doğaner, A. (2018). İletişim Biçimi Olarak Taşıt Yazıları, II. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi Bildiri Tam Metin Kitabı, Adana.

Dokumacı, C. (2013). En Güzel Nasreddin Hoca Fıkraları. Ankara: Liya Kitap, 1. Baskı.

Dönmez, İ. H. ve Demircan B. (2013). Bir Kültürel Bellek Taşıyıcısı Olarak Mezar Taşlarını Okumak, Turkish Studies, Ankara.

Duman, M. (2013). Güldüren Düşünceler, İstanbul: Genç Hayat Yayınları.

Duman, M. (2019). Bozkurttan Hızır'a Türk Halk Anlatmalarında Kılavuz, Milli Folklor Dergisi, S. 96.

Durdu, M. (2008). Türk Edebiyatında Nasihat. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Dursun, F. ve Yaka, E. (2021). Mekkî Surelerin Eğitim Metodu Açısından Üslubu, *Turkish Academic Research Review*, C. 6, S. 2.

Duymaz, A. (2002). İrfanı Arzulayan Sözcükler: Tekerlemeler, Ankara: Akçağ Yayınları.

Düzdağ, E. (2006). Safahat, İstanbul: Çağrı Yayınları.

Düzdağ, E. (2012). Kanuni Devri Şeyhülislamı Ebusuud Efendi Fetvaları, İstanbul: Kapı Yayınları.

Düzgün, D. (2009). Âşıklık Geleneğinin Değişim ve Dönüşüm Sürecinde Barış Manço Olgusu, *Milli Folklor*, Yıl 21, Sayı 84.

Düzgün, D. (2014). Âşık Edebiyatı. Türk Halk Edebiyatı El Kitabı (M. Ö. Oğuz, vd.). Ankara: Grafiker Yay.

Efe, A. (2004). Dünyayı Güldüren ve Düşündürdüren Adam Nasreddin Hoca, Odunpazarı Belediyesi Yayınları-2 Kültür Dizisi, İstanbul.

Ekiz, O. N. (1986). Dede Korkut, İstanbul: Kastaş Yayınları.

Elçin, Ş. (1983). Türk Bilmeceleri. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Elçin, Ş. (2016). Halk Edebiyatına Giriş. Ankara: Akçağ Yayınları, 14. Baskı.

Elik, N. (1996). Erzincan Ağıtlarının İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Emiroğlu, Ö. (2003). Türkiye’de Edebiyat Toplulukları. Ankara: Akçağ Yayınları.

Enginün, İ. (2005). Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Eraslan, K. (1991). Divan-ı Hikmet – Seçmeler. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Eraslan, K. (1994). Ahmet Yesevî, TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt 9.

Ercan, E. (1994). Edebiyat Dünyasından Fıkralar. İstanbul: Varlık Yayınları.

Ercilasun, A. ve Akkoyunlu, Z. (2018). Kaşgarlı Mahmud – Divanü Lugati’t-Türk. Ankara: TDK Yayınları.

Erdem, S. (1992). Bayram, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 5, s. 261-263.

Eren, B. (2000). *Güzel Sözler Antolojisi*. İstanbul: TÜRDAV Yayınları.

Eren, H. (2021). *Yozgatlı Hüznî'nin Nasihat-Namesine Değerler Perspektifinden Bir Bakış*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi.

Erenoğlu, D. (2007). *Güvahi'den Günümüze Atasözleri ve Deyimler*, Turkish Studies, S. 2/4

Ergen, G. (2006). *Eleştirel – Bilinçli Sevgi Eğitimi*, Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 12.

Ergin, M. (1994). *Orhun Abideleri*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 17. Baskı.

Ergin, M. (2009). *Dede Korkut Kitabı-1 (Giriş – Metin – Tıpkıbasım)*, Ankara: TDK Yayınları.

Ergun, M. (1997). *Türk Dünyası Efsanelerinde Değişme Motifi*, II. Cilt. Ankara: TDK Yayınları.

Ergun, P. (1993). *Halk Anlatmalarında Hızır*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Ergun, P. (2010). *Türk Gelininin Mitolojik Göçü*, BÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 13, S. 24.

Ergun, P. (2016). *Nazar ve Nazarlık*, Aile Yazıları 10, Türk Halk Edebiyatı ve Aile, Araştırma ve Sosyal Politika Serisi, Birinci Baskı, Ankara.

Ergun, S. N. (1938). *Halk Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul: Devlet Basımevi.

Erken, V. (2008). *Bir Sivil Örgütlenme Modeli: Ahilik*. (4. Baskı). Ankara: Berikan Yayınevi.

Ersoy, M. A. (2007). *Safahat*. İstanbul: Beyan Yayınları.

Esin, O. (2018). *Dîvânu Lugati't-Türk'teki Öğüt Metinleri Üzerine Sıtilistik Bir İnceleme*, İdil, C. 7, S. 45.

Evliya Çelebi, (1998). *Seyahatname* (haz. Z. Kurşun, S.A. Kahraman, Yücel Dağlı). İstanbul: YKY Kitap.

Eyüboğlu, İ. Z. (2004). *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü (TDES)*. İstanbul: Sosyal Yayınlar.

Felek, B. (1983). *Nasrettin Hoca*. İstanbul: Milliyet Yayınları.

Fikret, T. (1945). *Halûk'un Defteri*. İstanbul: Arıcan Kitabevi.

- Fikret, T. (2007). Rübâb-ı Şikeste. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Gabain, A. V. (1988). Eski Türkçenin Grameri (çev. Mehmet Akalın). Ankara: TDK Yayınları.
- Gazzali, (2001). Yönetim Sırları (çev. İbrahim Doğu). İstanbul: Çelik Yayınevi.
- Genç, İ. (2007). Örneklerle Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Giriş. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Genç, R. (1981). Karahanlı Devlet Teşkilatı. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Genç, R. (1997). Kaşgarlı Mahmud'a Göre XI. Yüzyılda Türk Dünyası. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Gerçek, S. N. (1942). Türk Temaşası. Meddah- Karagöz-Ortaoyunu, İstanbul: Kanaat Kitabevi.
- Göçgün, Ö. (2009). Süleyman Nazif'te Nükte ve Hazırcevaplılık, AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi.
- Gökbel, A. (2019). Ansiklopedik Alevi Bektaşî Terimleri Sözlüğü. AKM Başkanlığı Yayınları.
- Gökdağ, B.A ve Üçüncü, K. (2015). Başlangıçtan Günümüze Türk Destanları. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Gökyay, O. Ş. (2006). Dedem Korkudun Kitabı. İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Gölpınarlı, A. (1971). Şeyh Galip Divanından Seçmeler, İstanbul.
- Gölpınarlı, A. (1996). Nasreddin Hoca. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Gölpınarlı, A. (2014). Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiirleri. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Gölpınarlı, A. ve Boratav, P. N. (2017). Pir Sultan Abdal. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Görkem, İ. (2001). Türk Edebiyatında Ağıtlar. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Gözaydın, N. (2013). Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı III, Halk Şiiri, Tıpkıbasım. Ankara: TDK Yayınları.
- Gül, R. (2008). Dede Korkut Hikâyelerinde Söz Kalıpları, DÜ Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi 10.

Günay, U. (2005). Türkiye’de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi. Ankara: Akçağ Yayınları.

Günay, U. (1991). Risalet’ün Nushiyye’nin Işığında Yunus, IV. Milletler Arası Türk Halk Kültürü Kongresi Yunus Emre Seksiyonu, (6-11 Mayıs 1991), Kültür Bakanlığı.

Günay, U. (1992). Âşık Tarzı Şiir Geleneği İçinde Sistemli Değişler, Şükrü Elçin Armağanı.

Günay, U. (1993). 17. Yüzyıl Saz Şairi Karacaoğlan’la İlgili Bir Değerlendirme, II. Uluslararası Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri, Adana.

Günay, U. (2011). Elâzığ Masalları. Ankara: Akçağ Yayınları.

Gündoğdu, S. (1987). Ortaoyunu Oyun Metinleri. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Gündüz Alptürker, İ. (2013). Nevşehir Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Güneş, M. (2009). Yozgatlı Hüznî Dîvânı (inceleme-metin). Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Güneş, S. (2012). Türk Toplumunu ve Otomobil, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 25.

Gür, A. (1999). Mehmet Akif’ten Nükteler, Selçuk Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi, S. 5.

Gürel, E. ve Özşenler, D. (2021). Türkiye’de Kişisel Gelişim Yazını: Meta-Tematik Bir Analiz, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 20, Sayı 78.

Gürel, R. (2019). Enderunlu Vasıf Divanı, Kitabevi Yayınları.

Güvenç, A. Ö. (2014). Âşık Tarzı Şiir Geleneğinde Mizahi Destanlar. Ankara: Gece Kitaplığı, 1. Baskı.

Güzel, A. (1999). Abdal Musa Velayetnamesi, TTK Yayınları, Büyük Türk Klasikleri C 1, Ankara.

Güzel, A. (2015). Dinî-Tasavvufi Türk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Güzel, A. (2021). Bizim Yunus. İstanbul: Eyüp Sultan Belediyesi Yayınları.

Güzel, A. ve Torun, A. (2017). Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Hanoğlu, C. (2018). Rize’de Bulunan Osmanlı Dönemi Mezar Taşlarına Genel Bir Bakış, Dil ve Edebiyat Dergisi, Sayı 45.

Harman, Ö. F. (2003). Hz. Lokman, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 27.

Has Hacib, Y. (2002). Kutadgu Bilig, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2. Baskı.

Helimoğlu Yavuz, M. (2007). Diyarbakır Efsaneleri, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul.

Hengirmen, M. (1983). Güvahi – Pend-nâme. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Hey’et, C. (1996). Türklerin Tarih ve Kültürüne Bir Bakış. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Hivetiri Ş. (1996). Ulp. Çıvaş Eposi, ÇKİ, Şupaşkar.

Hoca Sadeddin Efendi, (1974). Tacü’t-Tevarih (haz. İsmet Parmaksızoğlu), İstanbul: Kültür Bakanlığı Yay.

Hökelekli, H. (2011). Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi. İstanbul: Timaş Yayınları.

Irmak, Y. (2018). Bingöl Halk İnançları ve Uygulamaları, Dil ve Edebiyat Araştırmaları, Bahar, (17).

İçel, H. (2005). Batı Türklerinin Dörtlüklerden Kurulu Bilmeceleri Üzerinde Bir Araştırma. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

İnan, A. (1998). Makaleler ve İncelemeler, C. I, TTK Yayınları.

İpekten, H. (2004). Bâki, (Hayatı-Sanatı-Eserleri). Ankara: Akçağ Yayınları.

İsen, M. (2016). Eski Türk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları, 10. Baskı.

İslah, İ. (2012). Türklerde Bayram. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

İzbudak, V. (1936). Atalar Sözü. İstanbul: TDK Yayınları.

İzğören, A. Ş. (2006). Şu Hortumlu Dünyada Fil Yalnız Bir Hayvandır, Elma Yayınevi, 21. Baskı.

Kabadayı, A. (2009). Ninnilerin Çocuğun Gelişim Alanlarına Katkılarının İçerik Açısından İncelenmesi: Konya Örneği, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, C. 6, S. 1.

Kabusname, (2007). Mercimek Ahmed. Gözden Geçiren: Orhan Şaik Gökyay, İstanbul.

Kalafat, Y. (2012). Türk Halk İnançlarında Renkler. Ankara: Berikan Yayınevi.

Kaliyev, S. ve M. Orazayev ve M. Smayılova. (1994). Kazak halkının salt-destürleri. "Ravan", Almatı.

Kallek, C. (2001). İsrâf, TDV İslam Ansiklopedisi, 23. C, İstanbul.

Kanak, K.; Önder, M. ve Subaşı, Ç. (2018). Türk Ninnilerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, C. 17, S. 66.

Kandır, Ç. (2020). Neşet Ertaş'ın Türkülerinde Folklorik Unsurlar. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.

Kanter, B. (2008). Gençliğe Bakışları Açısından Tefik Fikret ve Mehmet Akif Ersoy, Türk Kültürü, S. 1.

Kaplan, M. (2001). Manzum Nasihatnamelerde Yer Alan Konular, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S. 9.

Kaplan, M. (2002). Türk Edebiyatında Manzum Nasihatnameler. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C. 11.

Kaplan, M. (2004). Türk Destanında Alp Tipi, Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 1. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, M. (2008). Hayriye-i Nabi. Ankara: AKM Yayınları.

Kaplan, M. (2015). Bir Gençlik Kurgusu Olarak "Haluk'un Defteri", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi (ASOS Journal), Yıl 3, Sayı 11, Tefik Fikret Özel Sayısı.

Kaplan, M.; Enginün, İ. ve Emil, B. (1993). Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi. İstanbul: MÜ Yayınları.

Kara, E. (2017). Türk Destanlarında Şamanistik Unsurların Tespiti ve Değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Kara, R. (1979). Erzincan Efsanelerinden Örnekler, Mengüceli 1(2).

Kara, R. ve Yılmaz, O. (2010). Dede Korkut Hikâyelerinde Sosyal Hayat, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi I, 193-211.

Karabulut, M. (2013). Milli Edebiyat Döneminin Poetikasında Psikolojik Temayüller, Türk Dünyası Araştırmaları, S. 204.

Karaca, N. (2014). Ziya Gökalp'in Şiir Dünyası ve Şiirlerinin Bir Dökümü, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Journal of Education Faculty, Cilt 5, Sayı 1.

Karadeniz, H. B. (2005). Türklerde Kut Kavramı ve Osmanlıların Kutsiyet Elde Etme Çabaları, Akademik Bakış, S. 7, s. 1.

Karagözoğlu, N. (2020). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediği Şarkıların Sözlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), C. 7, S. 8.

Karahan, A. (1996). Fuzûlî (Muhiti, Hayatı ve Şahsiyeti), İstanbul: MEB Yayınları.

Karahan, A. (1998). Türk Kültürü ve Edebiyatı. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Karakaş, M. (1996). Şanlıurfa Mezar Taşları, ŞURKAV Yayınları, 1. Basım.

Karakoç, S. (2013). Şahdamar - Körfez - Sesler. İstanbul: Diriliş Yayınları, 10. Baskı.

Karakurt, D. (2011). Türk Söylence Sözlüğü, e-kitap.

Karataş, T. (2007). Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kardaş, S. (2020). Bitlis Halk Masallarının Çocuğa Uygunluğu ve Değerler Eğitimine Katkısı Üzerine Bir İnceleme. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Kasapoğlu Çengel, H. (2020). Türk Kültüründe "Akıl" ve "Bilgi" Üzerine Öğütler: Balasagunlu Yusuf'tan Semeyli Abay'a, Milli Folklor, 126 (Yaz 2020): 184-197.

Kavcar, C. (1982). Edebiyat ve Eğitim. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları,

Kavcar, C. (1993). Namık Kemal'in Üslup Anlayışı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Kaya, D. (1989). Türk Folklor Araştırmaları, Ankara.

Kaya, D. (2010). Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimler Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kaya, D. (2010). Sivas'ta Söylenmiş Ağıtlar, Türk Yurdu Dergisi, S. 269.

Kaya, U. (2017). Kutadgu Bilig ve Yusuf Has Hacib'in Eğitimle İlgili Görüşleri, Düzce Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 1.

Kayabaşı, R.G. (2014). Yirminci Yüzyıl Türkiye Sahası Âşık Şiirinde Eleştiri. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kaytaç, F. (2016). Erken Dönem Osmanlı Tarih Metinlerine Göre Osman Gazi'nin Orhan Gazi'ye Nasihatleri, FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, Sayı 7.

Keleş, E. (2021). Cami Yazıları, Ankara: DİB Yayınları, Cep Kitapları Serisi 103, 1. Baskı.

Kemikli, B. (2018). Öğüt Almak: Nasihatname Geleneğine Dair, Peygamberimiz ve Gençlik Dergisi. Ankara: DİB Yayınları.

Keskin, A. (2018). Türk Kültüründe Alkışlar ve Kargışlar: Metin ve Bağlam Merkezli Bir İnceleme. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Keskin, M. (2016). Doğu Medreseleri Ekseninde Eğitim-Öğretim Faaliyetleri: Gaziantep örneği, Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 1.

Kezer, F. ve Çetiner, K. (2019). MEB Tarafından Öğretmenlere Önerilen Eğitim İçerikli Filmlerin Ölçme ve Değerlendirme Açısından İncelenmesi, Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi.

Kılıç, M. (2019). Büyük Nutuk'un Cumhuriyet Tarihindeki Yeri ve Önemi, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, C. 121, S. 238.

Kılınç, A. (2006). Türk Edebiyatında Vasiyetnameler. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kılınç, A. (2008). Alevi Bektaşî Geleneğinde Vasiyet Kültürü, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, S. 45.

Kımişoğlu, Z. (2015). Karagöz Perde Gazelleri. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Kırcı Uğurlu, E. (2014). Kültürel Bellek Aktarıcısı Olarak Ninni, Milli Folklor Dergisi, Sayı 102.

Kırımhan, N. (1990). Din Adamı Olarak Nasreddin Hoca, Fikri ve Felsefi Yönüyle Nasreddin Hoca Sempozyumu Bildirileri, Akşehir.

Kırış, Ş. (1994). Nasihatın Dindeki Yeri ve Hazreti Peygamber'in Nasihatleri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kırzioğlu, F. (1962). Halk Edebiyatında Deyimlerimiz. Ankara. TDK Yayınları.

Kısakürek, N. F. (2006). Çile. İstanbul: BD Yayınları, 60. Baskı.

Kıvrak, E. (2020). Türk Mitolojisindeki Karakterlerin Analizi ve Yeniden Tasarlanması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Kiremitçi, F. (2015). Klasik Türk Edebiyatında Öğretici Eserler, Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED), S. 54, Erzurum.

Kocadaş, B. (2006). Kültür ve Medya International Journal Of Human Sciences 1.

Kocatürk, V. M. (1967). En Güzel Türk Manileri. Ankara: Edebiyat Yayınevi.

Konur T (1995). Ortaoyunu. Tiyatro Araştırmaları Dergisi 12.

Korkmaz, H. (2007). Dîvânü Lûgat-İt-Türk'teki Atasözlerinin Anlam Bilimsel Açıdan İncelenmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Korkmaz, R. vd. (2004). Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları.

Korkmaz, T. (2017). Arzu ile Kamber Hikâyesi (İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin-Tıpkıbasım). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Köksal, A. (2021). Peygamberler Tarihi. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Köksal, H. (1984). Battalnâmelerde Tip ve Motif Yapısı. Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Köksal, H. (2000). Türk Kültüründe Vasiyet Geleneği, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, S. IV, İzmir.

Köprülü, M. F. (2004a). Edebiyat Araştırmaları 1. Ankara: Akçağ Yayınları.

Köprülü, F. (2007). Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar. Ankara: Akçağ Yayınları.

Köprülü, M. F. (1981). Türk Edebiyatı Tarihi. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kudret, C. (1967). Türk Diline Emek Verenler: Ahmet Mithat. Ankara: TDK Yayınları.

Kudret, C. (1975). Ortaoyunu II. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Kudret, C. (2004). Karagöz I-II-II. Cilt. İstanbul: YKY Yayınları.

Kumartaşlıoğlu, S. (2014). Türk Kültüründe Ateş ve Ocak İyeleri, Karadeniz Araştırmaları, Sayı 43.

Kur'an-ı Kerim, Diyanet İşleri Başkanlığı, Al-i İmran Suresi, 104. Ayet.

Kurnaz, C. (1996). Hayâlî Bey Divanı'nın Tahlili. İstanbul: MEB Yayınları.

Kurnaz, C. (1998). Hızır-Edebiyat. İslâm Ansiklopedisi. (C. 17, s. 411-412). Ankara: TDV Yayınları.

Kurnaz, C. (1998). Hüma, TDV İslam Ansiklopedisi, 18. C. İstanbul.

Kutay, C. (1970). İki Rıfat Paşa'nın Ahlak Dünyası, İstanbul.

Kutluer, İ. (2000). İlim, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 22.

Kutlusoy, N. (2006). Buruklu Âşık Kul Mustafa Hayatı-Şiirleri-Atışmaları-Halk Hikâyeciliği Derleme-İnceleme. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). ÇÜ, SBE, Adana.

Kutsi, T. (1987). Dadaloğlu. İstanbul: Toker Yayınları.

Kuyumcu, E. (2020). Taşlama, Hiciv Rap, Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, C. 7, S. 4.

Küçük, M. A. (2013). Geleneksel Türk Dinindeki Ana / Dişil Ruhlara Mitolojik Bir Bakış, Iğdır Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 1.

Küçük, S. (2010). Eski Türk Kültüründe Renk Kavramı, *Bilig*, S. 54, s. 185-210.

Küçükkoğlu, A. (2015). Türk Halk Hikâyelerinde Ak Sakallı İhtiyar, Derviş ve Hızır Tipi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Lekesiz, Ö. (2003). Eleştirinin Görevi, *Hece Dergisi Eleştiri Özel Sayısı*, Ankara.

Levend, A. S. (1968). Halk ve Tasavvufî Halk Edebiyatı, *Türk Dili*, C.19, S. 207, İstanbul.

Levend, A. S. (1984). *Divan Edebiyatı*, İstanbul: Enderun Kitabevi Yayınları.

Macit, M. (1997). *Nedim Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

MEB Örnekleriyle Türkçe Sözlük, (1996). L-R, 3. Cilt. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Mengi, M. (1991). *Divan Şiirinde Hikemi Tarzın Büyük Temsilcisi Nabi*. Ankara: AKM Yayınları.

Meral, Y. (2018). Hz. Lokman'ın Öğütleri ve Antik Mısır'ın Sebait Metinleri, *Milel ve Nihal*, 15 (1).

Mete, N. (2014). Kanuni Sultan Süleyman'ın Şehzade Mustafa'ya Yazdığı Vasiyetname, *AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 52, Erzurum.

Meydan, E. (2021). *Türk Romanında İdeolojik Eğilimler (1960-1970)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Moran, B. (1988). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. İstanbul: Cem Yayınevi.

Nasrattınoğlu, İ. Ü. (1987). *Posoflu Âşık Zülâli*. Ankara: Özen Matbaacılık.

Nasrattınoğlu, İ. Ü. (1999). *Çukurovalı Ozanlarında Cumhuriyet, Atatürk, Vatan ve Millet Sevgisi*. III. Uluslararası Çukurova Halk Kültürü Bilgi Şöleni, Adana Valiliği Yayını.

Nuhoğlu, S. (1986). *Sigarayı Bırak Yaşamaya Bak*. İstanbul: Hürriyet Ofset Matbaacılık.

Nutku, Ö. (2003). Meddah, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 28, Ankara.

Ocak, A. Y. (1992). Battal, Battalnâme. İslâm Ansiklopedisi. Ankara: TDV Yayınları.

Ocak, A. Y. (2002). Sarı Saltık, Popüler İslam'ın Balkanlardaki Destanî Öncüsü. Ankara: TTK Yayınları.

Oğuz, Ö. vd. (2017). Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları, 14. Baskı.

Oğuz, M. Ö. (2001). Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Makam. Ankara: Akçağ Yayınları.

Okan, O. (2017). Yeni Türk Şiiri, Çağdaş Türk Şiiri Özel Sayısı, Türk Dili Dergisi, S. 431-432.

Okay, M. O. (1998). Hiciv, İslâm Ansiklopedisi, İstanbul: TDV Yayınları, C.17.

Okay, O. (1993). Meşrutiyet Sonrası Türk Edebiyatı. Erzurum: AÜ Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Okay, O. (1994). Edebiyat-ı Cedide. TDV İslam Ansiklopedisi, C. 10, s. 398-399.

Oktürk, Ş. (1998). Türk Manileri Antolojisi. İstanbul: Kastaş Yayınevi, 11. Baskı.

Okutan, H. T. (1949). Şebinkarahisar ve Civarı (Coğrafya, Tarih, Folklor), Giresun Matbaası.

Okutan, S. (2015). Kâbusname'nin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Oral, Ü. (2002). İbişli Kukla Oyunlarımız. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Oral, Ü. (2007). Karagöz Oyunları-3 Yeni. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Orkun, H. N. (1994). Eski Türk Yazıtları. Ankara: Dil ve Tarih Yüksek Kurulu Türk Dil Kurumu Yay.

Ortaylı, İ. (2019). Bir Ömür Nasıl Yaşanır? İstanbul: Kronik Kitap, 1. Baskı.

Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Büyük Lügat, (1993). İstanbul: TÜRDİAV Yayınları.

Oy, A. (1991). Atasözü, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 4, İstanbul.

Ögel, B. (1978). Türk Kültür Tarihine Giriş IV, Türklerde Yemek ve Beslenme Kültürü. KB Yay.

Ögel, B. (1988). Türk Kültürünün Gelişme Çağları. İstanbul: TDA Vakfı Yayınları.

Ögel, B. (1991). Türk Kültür Tarihine Giriş, C.VI. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Ögel, B. (1998). Türk Mitolojisi. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, C. I.

Ögel, B. (2000). Türk Kültür Tarihine Giriş C. VII. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Öksüz, A. (2013). Tüketim Kültürü: İsrafin Sebep ve Çareleri, Haran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Sayı, 30.

Öksüz, M. (2015). Cumhuriyet Devri Türk Şiirinde Hiciv. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Öngören, R. (2004). Mevlâna, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 29, Ankara.

Öngören, R. (2011). Tasavvuf, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 40, s. 119-126.

Önkal, A. ve Bozkurt, N. (1993). Cami, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 7

Örnek, S. V. (1979). Geleneksel Kültürümüzde Çocuk. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları, 1.Baskı.

Örnekleriyle Türkçe Sözlük 3 (1996). Ankara: MEB Yayınları.

Örs, F. (2005). Karikatürler, Hürriyet Gösteri Dergisi, "Eğitimde Karikatürün Yeri" Konulu Özel Sayı.

Örs, F. (2007). Eğitim ve Karikatür. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 84.

Özçelik, S. (2016). Dede Korkut (Dresden Nüshası- Metin, Dizin 996 s.), II. Cilt. Ankara: TDK Yayınları.

Özdemir, H. A. (2005). Son Peygamber'in Son Mesajı Olarak Veda Hutbesi, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi V, Sayı: 1.

Özdemir, N. (2017). Kültür Bilimi ve Yönetimi, Ankara: Grafiker Yayınları.

Özder, M. A. (2015). Huzurî Divanı. Samsun: Türker Matbaacılık.

Özkırımlı, A. (1975). Kâbusname I-II, Tercüman 1001 Eser Dizisi, İstanbul.

Özmen, F. (1999). Etkili Eğitimin Gerçekleştirilmesinde Duyuşsal Alanın Önemi, Sevgi Eğitimi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.

Öztelli, C. (1983). Halk Türküleri/Evlerinin Önü, İstanbul.

Öztürk, M. (2013). Klasik Türk Edebiyatında Babadan Oğula, Ebeveynenden Çocuğa Nasihat Geleneği, Akademik Bakış Dergisi, S. 39.

Pala, İ. (2003). Yusuf Nabi-Hayriyye. İstanbul: L-M Yayınları.

Pala, İ. (2005). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü. İstanbul: Kapı Yayınları.

Pala, İ. (2006). Nasihatname, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul.

Parlatır, İ. (1992). XIX. Yüzyıl Yeni Türk Şiiri, Türk Dili Dergisi, S. 481-482.

Parlatır, İ. (2016). Osmanlı Türkçesi Sözlüğü. Ankara: Yargı Yayınları, 8. Baskı.

Pınarbaşı, G. (2010). Anadolu Efsanelerinde Dindar Kadın ve Ermiş Kadın. (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Polat, E. (2018). XVII. Yüzyıl Divanlarında Nasihat. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Refik, İ. (1998). Düşünce Atlası (Özdeyişler). İstanbul. Adım Yayınları.

Roux, J. P. (2011). Eski Türk Mitolojisi, (çev. Musa Yaşar Sağlam). Ankara: Bilgesu Yayınları.

Sakallı, F. (2020). Ömer Seyfettin'den Modern Bir Nasihat-Nâme Örneği: "Üç Nasihat", 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, C 9, Sayı 25.

Sakaoğlu, S. (1976). 101 Anadolu Efsanesi. İstanbul: Damla Yayınevi.

Sakaoğlu, S. (1981). Anadolu-Türk Efsanelerinde Taş Kesilme Motifi ve Bu Efsanelerin Tip Kataloğu, Ankara.

Sakaoğlu, S. (1999). Masal Araştırmaları. Ankara: Akçağ Yayınları.

Sakaoğlu, S. (2002). Gümüşhane ve Bayburt Masalları. Ankara: Akçağ Yayınları.

Sakaoğlu, S. (2011). Türk Gölge Oyunu Karagöz. Ankara: Akçağ Yayınları.

Sakaoğlu, S. (2018). Halk Hikâyeleri, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.

Sakaoğlu, S. ve Duymaz, A. (2002). İslamiyet Öncesi Türk Destanları. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Sakaoğlu, S. ve Sakaoğlu, Y. (1989). Türkiye Ninni Haritası, Türk Folklorundan Derlemeler. Ankara: Kültür Bakanlığı / Millî Folklor araştırma Dairesi Yayınları.

Sakaoğlu, S.; Alptekin, A.B.; Sakaoğlu Y. ve Şimşek, E. (2000). Meddah Behçet Mahir'in Bütün Hikâyeleri II. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

Sami, Ş. (1873). Kamus-i Türkî C.II. İstanbul: Dersaadet.

Samsakçı, M. (2017). Ölüme Açılan Estetik Kapı Türk Mezar Taşı Edebiyatı. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Saraç, Y. (2018). Eski Türk Edebiyatına Giriş. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

Sarı, M. (2011). Kur'an Işığında İnsanın Yaratılış Gayesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sekman, M. (2021). Her Şey Seninle Başlar. İstanbul: Alfa Yayınları, 21. Baskı.

Selman, H. (1971). İki Cihan Dostu. İstanbul: Mayataş Yayınları.

Semih, M. (1983). Türk Şiirinde Hiciv, Taşlama, Yergi. İstanbul: Mi-yatro Yayınları.

Sertel, A. (2006). Tecrübenin Dili-Konu Konu Atasözleri, 2. Baskı. İstanbul: Pozitif Yayınları.

Seyidoğlu, B. (2005). Erzurum Efsaneleri. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Sınar Uğurlu, A. (2009). İdeolog-Şair Ziya Gökalp'in Kaleminden Masallar, Turkish Studies, 4/1.

Silahdaroğlu, F. (1996). Günümüz Türkçesi ile Kutadgu Bilig Uyarlaması, Kültür Bakanlığı, 1000 Temel Eser Dizisi/163, Ankara.

Siyavusgil, S. E. (1959). Folklor, Sahnede ve Resimde Türk. İstanbul: Yeni Türkiye.

Spies, O. (1941). Türk Halk Kitapları (çev. Behçet Gönül). İstanbul: Rıza Koşkun Matbaası.

Suad, A. (2014). Bilgelik Yolunda Nasihatler. Ankara: Tutku Yayınevi.

Şahin, A. (2017). Dede Korkut Hikâyelerinde Yapı. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.

Şahin, H. (2007). Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Döneminde Dini Zümreler. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmalar Enstitüsü, İstanbul.

Şahin, H. İ. (2011). Balıkesir Çepnilerinde Ağıt Geleneği ve Ağıtçı Kadınlar, Alevilik Araştırmaları Dergisi.

Şahin, M. (2010). Türk Tarihi ve Kültürü. Ankara: Okutman Yayıncılık.

Şahin, Ö. (2017). Divan ve Halk Şiirlerinde Eleştiri Sazları Olan Hiciv ve Taşlamanın Örnekler ile Mukayesesi, Sosyal Bilimler Dergisi (SOBİDER), S. 11, Yıl 4.

Şener, İ. ve Yıldız, A. (2003). Türk İslam Edebiyatı. İstanbul: Rağbet Yayınları.

Şentürk, A. A. (2009). Kanunî Hicviyesi. İstanbul: Timaş Yayınları.

Şimşek, E. (1989). Çukurova (Kadirli-Kozan) Ninnileri Üzerine Bazı Düşünceler, Millî Folklor, Haziran.

Şimşek, E. (1990). Yukarıçukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), I. Cilt.

Şimşek, E. (2001). Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırmaları, Ankara, C I-II.

Şimşek, E. (2005). Türk Halk Edebiyatı Anlatı Türleri İçerisinde Fıkraların Yeri, Akra Kültür Sanat Dergisi.

Şimşek, E. (2016). Anonim Halk Şiiri İçerisinde Ninnilerin Yeri, Akra Kültür Sanat ve Edebiyat, C. 4, Sayı 8.

Şimşek, E. (2017). Türk Masallarının Milli Tipi: Keloğlan, Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi.

Şimşek, E. ve Şenocak, E. (2009). İbn Sina Hikâyelerinin Arketipsel Tahlili, Milli Folklor, Yıl 21, S. 82.

Şimşek, V. (2017). Amasya İlahilerinde Değer ve Değer Eğitimi, Geçmişten Günümüze Uluslararası Dini Musiki Sempozyumu, Amasya.

Şişman, B. (2015). Günümüz Âşıklarında “Rüya ve Bâde Motifi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi C. 8 S. 41 Volume: 8 Issue: 41 Aralık 2015, s. 316-323.

Talasoğlu, A. (1994). İstanbul’un Meydan Çeşmeleri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tan, N. (1995). Gelin ve Güveye Düğün Öncesi Akraba ve Dostları Tarafından Verilen Nasihatler (Öğütler). III. Milletlerarası Türk Halk Edebiyatı ve Folkloru Kongresi Bildirileri, 9-11 Ekim 1995, Konya: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Taner, M. (2019). Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı Açısından Bektaşî Fıkraları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Tanpınar, A. H. (2012). On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Dergâh Yayınları, İstanbul.

Tansü, Y.E. ve Öztürk, N. (2021). Bilge Tonyukuk’un Gök-Türk Devletine Katkısı, İKSAD, Ankara.

Tarlan, A. N. (1992). Necatî Beg Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Taşel, İ. (2013). Düşüncenin Canı. İstanbul: Final Kültür Sanat Yayınları, 1. Baskı.

Tatar, T. ve Tatar, H. C. (2000). Türk Kültüründe Töre Müessesesi, Dinî Araştırmalar, C 8, S. 23.

Tatçı, M. (1997). Yunus Emre Divanı, Cilt I-IV. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları

TDK Türkçe Sözlük, (1988). K-Z 2. Cilt. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Tekin, A. (1999). Edebiyatımızda İsimler ve Terimler. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Tekin, Ş. (1965). Uygur Edebiyatının Meseleleri. Türk Kültürü Araştırmaları, S. 2.

Tekin, Ş. (1986). İslâm Öncesi Türk Şiiri, Türk Dili (Türk Şiiri Özel Sayısı I), S. 409. Ankara: TDK Yayınları.

Tekin, T. (1998). Orhun Yazıtları, 2. Baskı. İstanbul: Simurg Yayınevi.

Temel, H. (2007). Ahilik Teşkilatının Halkın Eğitim ve Öğretimindeki Rolü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Temiz, M. (2005). Andırın (Kahramanmaraş)'tan Derlenen Ağıtlar (İnceleme- Metin). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.

Tezcan, M. (2006). Eğitimin Toplumsal Temelleri. Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.

Tezel, N. (1941). Bilmeceler ve Maniler. Ankara: Yeni Cezaevi Matbaası.

Tilgen, N. (1953). Karagöz, Tarihçe-Fasıllar-Fıkralar, İstanbul.

Tokmakçioğlu, E. (2004). Bütün Yönleriyle Nasrettin Hoca. İstanbul: Geçit Kitabevi.

Topçu, N. (1999). Var Olmak, Dergâh Yayınları, İstanbul.

Toprak, B. (2006). Yunus Emre Divanı. 3. Baskı. İstanbul: Odunpazarı Belediyesi Yayınları.

Tosun, C. (2016). Divan-ı Hikmet'te Eğitim, Ankara, Diyanet İlmi Dergi, Sayı 4, sayfa 147-167.

Tozar, Z. (2003). Müzikle Dans Eden Beyin, Bilim Teknik Dergisi, İstanbul.

Tör, N. (1986). Eğitim Değerleri Açısından Nasreddin Hoca. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Törenek, M. (2016). Yazar-Eser İlişkisi Bağlamında Cenap Şahabetin ve Tiryaki Sözleri, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 4, S. 24.

Tuğlacı, P. (1971). Okyanus Türkçe Sözlük, C. 2, İstanbul.

Turan, M. (1998). Türk Destanları. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

Turhan, M. ve Kova, Ö. (2012). Değerler eğitimi açısından türk halk müziği ve halk ozanları, Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi, C. 3, S. 6.

Turinay, N. (2021). İstiklal Marşı'nın 100. Yılında Safahat. Ankara: TBMM Yayınları.

Turinay, N. (2021). Safahat, Ankara: TBMM Yayınları.

Türk, V. (2006). Türkçede Ö-, Ög, Ögür, Ögren-, Öğret- Kelimeleri, Türkiye Araştırmaları S. 4.

Türkçe Sözlük 1-2 (1988). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türker, F. (2011). Altay Türklerinin Efsaneleri (İnceleme-Metin). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Türker, F. (2018). Altay Türklerinde Avcılıkla İlgili Pratikler ve Efsanelerde Yeri, Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, Ankara.

Türkmen, F. (1983). Tahir ile Zühre. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Türkmen, F.; Taşlıova, M. ve Tan, N. (2017) Âşık Şeref Taşlıova – Halk Hikayeleri. Ankara: TDK Yayınları.

Türkmenoğlu, S. (2019). Milli Edebiyat Dönemi Roman ve Hikâyeciliğine Genel Bakış, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 45.

Uçman, A. (2006). Tevfik Fikret, Haluk'un Defteri. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Uğur, F. (2008). Denizlili Âşık Ozan Nihat. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Trabzon.

Uğurlu, S. ve Yılmaz, K. (2011). Türk Devlet Yönetme Geleneğinde Töre'den Örf'e Değişim, Turkish Studies, S. 2/6

Uludağ, S. (1991a). Aşk, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 4

Uludağ, S. (1991b). Tasavvuf Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Marifet Yayınları.

Uludağ, S. (1998). Hızır-Tasavvuf ve Halk İnancı. İslâm Ansiklopedisi. C. 17. Ankara: TDV Yay.

Uludağ, S. (2005). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Uludağ, S. (2006). *Nefis*, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul.

Uslu, B. (2019). *Türk Mitolojisi*. İstanbul: Kamer Yayınları.

Uyumaz, G. (2012). *Dede Korkut Hikâyeleri'nde Çocuk Eğitimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Uzunçarşılı, İ. H. (1998). *Osmanlı Tarihi, C-II*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Üçöz Çebi, M. (2006). *Günümüze Kadar Gelmiş Köy Seyirlik Oyunlarından Örnekler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ülgen, E. (2007). *Şemsi Yastıman Hayatı ve Eserleri, Ahi Kültürünü Araştırma ve Eğitim Vakfı Yayınları*.

Ülken, H. Z. (2006). *Anadolu Kültürü ve Türk Kimliği Üzerine*. İstanbul: Ülken Yayınları.

Ünal, O. (2020). *Türk Filmlerinde Yer Alan Değerlerin İncelenmesi*, *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10.

Yakıcı, A. (2003). *İslamiyet Öncesi Türk Destanlarının Bilim ve Kültür Hayatına Etkisi Üzerine Bazı Düşünceler*, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*.

Yakıcı, A. (2009). *Evrensel Bir Tiyatro Sanatı Olan Kuklanın Anadolu İnsanın Sosyal ve Kültürel Hayatına Etkisi*, *Milli Folklor*, Yıl 21, Sayı 81.

Yalçın A. ve Yılmaz H. (2017). *Telkinnâme, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi*.

Yaman, H.; Taflan, S. ve Çolak, S. (2009). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Değerler*, *Değerler Eğitimi Dergisi*, S. 7(18), s. 107-120.

Yangil, M. K. (2015). *Bir Halk Anlatısı Olan Bilmecenin Eğitimsel İşlevi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Yaran, C. S. (2007). *Mevlana'nın Yedi Öğüdü*, *İÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 16, İstanbul.

Yaran, C. S. (2008). Kaşgarlı Mahmud'un Dîvânü Lugati't-Türk'ünde Erdem ve Bilgelik, İÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 18.

Yardımcı, M. (2008). Başlangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri, Ankara: Ürün Yayınları.

Yardımcı, M. (2013). Başlangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri. İzmir: Kanyılmaz Matbaacılık.

Yaşar, A. U. (2018). Maniler Üzerine Tematik Bir İnceleme. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.

Yavuz, K. (2000). Âşık Paşa-Garib-nâme 1-2. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yavuz, M. (1996). Masalların Eğitim İşlevleri ve Dil Öğretimindeki Yeri. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yavuz, Y. Ş. (2001). Kader, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 24, Ankara.

Yayın, N. (2009). Oyun Tekerlemeleri Üzerine Bir İnceleme. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.

Yazgan Uslu, N. (2015). Türkçenin Eğitimi ve Öğretimine Farklı Bir Yaklaşım Örneği Olarak Şermin'deki Padagojik Unsurlar, UDES, Mannheim, Germany.

Yazıcı Ersoy, H. (2017). Değerler Eğitimi Açısından Türk Dili ve Edebiyatı Programında Dîvân ü Lugâti't Türk, ISOEVA, Ankara.

Yener, C. (1973). Türk Halk Edebiyatı Antolojisi. İstanbul: Bateş Yayınları.

Yetiş, K. (1994). Destan, İslâm Ansiklopedisi, C. 9. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınevi.

Yetiş, K. (1999). İlmi Araştırmalar 8, İstanbul.

Yetkili, M. (1992). Keloğlan ve En Güzel Masalları. İstanbul: Şenyıldız Yayınevi.

Yılar, Ö. (2007). Halk Bilimi ve Eğitim. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Yılıbr, S. (2006). Türk Destanlarında İnanç ve İnanışlar. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Yıldırım, D. (1999). Dede Korkut'tan Ozan Barış'a Dönüşüm. *Türk Dili*, 565-570, 505-530.

Yıldırım, D. (2016). *Türk Edebiyatında Bektaşî Fıkraları*. Ankara: Akçağ Yayınları, 3. Baskı.

Yıldız, A. ve Şener, İ. (2018). *Türk İslam Edebiyatı*. İstanbul: Rağbet Yayınları.

Yıldız, K. (2013). *Türk Halk Edebiyatında Bir Eğitim Metodu Olarak Manzum Metin Örnekleri ve Bunların Jung Psikolojisi Açısından Tahlili*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Yıldız, N. (1995). *Manas Destanı ve Kırgız Kültürü ile İlgili Tespit ve Tahliller*, TDK Yayınları, Ankara.

Yıldız, N. (2009). *Türk Destanlarında Çocuksuzluk*, Millî Folklor, S. 82.

Yıldız, Ş. N. (2011). *Türk Halk Anlatılarında Hayvan Motifleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.

Yılmaz, A. (2018). *Araba Arkası Yazılar ve Folklorun Beş İşlevi*, Milli Folklor, Yıl 30, Sayı 18.

Yılmaz, H. K. (2012). *Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul: Ensar Yayınları.

Yılmaz, S. (2014). *Türk Mitolojisinde Bilgelik Kavramı*. Türk Dünyası Bilgeler Zirvesi: Gönül Sultanları Buluşması. 26-28 Mayıs 2014. Eskişehir.

Yüce, K. (1987). *Saltuk-Nâme'de Tarihî, Dinî ve Efsanevi Unsurlar*. Ankara: KTB Yayınları.

B. İnternet Kaynakları

<http://bilecik.gov.tr/ertugrul-gazi> Erişim Tarihi 01.09.2022 (Erişim Tarihi: 08.04.2023).

<http://www.osmanli700.gen.tr/sectik/sectik6.html> (Erişim Tarihi 01.09.2022).

<https://ataturkansklopedisi.gov.tr/bilgi/nutukun-dil-ve-uslup> (Erişim Tarihi 20.08.2022).

<https://gengcelisim.com/k-nasihat-hakkinda-guzel-sozler.html> (Erişim Tarihi 15.08.2022).

<https://ilahisozleri.net/esref-ziya-terzi/aldanma.html>, (Erişim Tarihi 19.08.2022).

<https://irfandunyamiz.com/genclere-yedi-altin-nasihat-irfandunyamiz/> (Erişim tarihi 15. 08. 2022).

<https://kurul.diyagnet.gov.tr/Cevap-Ara/23/olunun-arkasindan-aglamak-> (Erişim Tarihi: 06.09.2022).

<https://mevlana-sozleri.de/siirleri/yeni-seyler-soylemek-lazim/> (Erişim Tarihi: 08.04.2023).

<https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi 07.04.2023).

<https://www.antoloji.com/asksizlara-verme-ogut-2-siiri/> (Erişim Tarihi: 14.03.2023).

<https://www.diyanethaber.com.tr/diyagnet-hutbeler/kurban-bayrami-hutbesi-html> (Erişim Tarihi: 15.06.2022).

<https://www.diyanethaber.com.tr/irsat-hizmetlerinde-yeni-bir-yol,519.html> (Erişim Tarihi: 15.08.2022).

<https://www.edebiyatdunyamiz.com/index.php/59-makaleler/nasihat-almak> (Erişim Tarihi 15.08.2022).

https://www.sabah.com.tr/yazarlar/barlas/fazla_nasihat_insani_biktirir. (Erişim Tarihi: 15.08.2022).

<https://www.sarkisozlerihd.com/sarki-sozu/ibrahim-tatlises-aglama/> (Erişim Tarihi 15.09:2022).

<https://www.sarkisozum.gen.tr/baris-manco/sari-cizmeli-mehmet-aga-sarkisozu> (Erişim Tarihi 15.08.2022).

<https://www.sarkisozum.gen.tr/ugur-isilak/dizginle-askini-sarki-sozu>, (Erişim Tarihi 19.08.2022).

<https://www.trthaber.com/ramazan-ozel/haber/osmanlida-ramazan-571619.html>, (Erişim Tarihi 18.08.2022).

<https://www.turkudostlari.net/soz.asp?turku=5079> (Erişim Tarihi: 03.10.2022).

<https://www.yeniakit.com.tr/haber/tarkan-geccek-sarki-sozleri-1628306.html> (Erişim Tarihi 15.08.2022).

https://www.yeniasya.com.tr/ali-riza-aydin/nush-ile-uslanmak_568287 (Erişim tarihi 15.08.2022).

<https://www.yenisafak.com/ramazan/osman-beyin-kulagina-kupe-olan-nasihati> (Erişim Tarihi: 15.08.2022)

Türkülerle Melodika Eğitimi/Öğretimi

Yazarlar

Prof. Dr. S. Cem ŞAKTANLI
Dr. Öğr. Üyesi A. Mutlu TERZİOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Eren LEHİMLER

ISBN: 978-625-6861-47-3

Türkülerle Melodika Eğitimi-Öğretimi
S. Cem Şaktanlı, A. Mutlu Terzioğlu, Eren Lehimler

Redaksiyon
Asos Yayınları

Kapak
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

Tarcan Matbaacılık
İvedik Caddesi No:417/A
Yenimahalle/Ankara
Eposta: tarcanctp@gmail.com
Tel: 0312 3843435
Matbaa Sertifika No: 47663

Birinci Baskı: 2023

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İçindekiler

<i>Atatürk</i>	10
<i>Önsöz ve Sunuş</i>	11
<i>Müzik</i>	15
<i>Müzik Dili</i>	
<i>Dizek /Porte</i>	17
<i>Anahtar</i>	17
<i>Sol Anahtarı</i>	17
<i>Fa Anahtarı</i>	17
<i>Do Anahtarı</i>	17
<i>Nota ve Sus Değerleri, İşaretleri</i>	18
<i>Değitirici İşaretler</i>	18
<i>Nota</i>	19
<i>Ölçü</i>	19
<i>Ölçü Çizgisi</i>	19
<i>Bitiş Çizgisi</i>	19

Türkülerle Melodika Eğitimi/Öğretimi

<i>Ölçü Sayısı</i>	20
<i>Aksak Ölçü</i>	21
<i>Tekrar İşareti (Röpriz)</i>	22
<i>Dolap</i>	23
<i>Metronom</i>	23
<i>Hız Belirteci</i>	23
<i>Bağ</i>	24
<i>Nota Bağı</i>	24
<i>Hece Bağı</i>	24
Müzik ve Çocuk	
<i>Çocuklarda Müziğin Önemi</i>	26
<i>Müziğin Dil Gelişimine Etkisi</i>	26
<i>Müziğin Duygusal ve Sosyal Gelişime Etkisi</i>	27
<i>Müziğin Bedensel ve Psikomotor Gelişime Etkisi</i>	27
<i>Çalgı Öğretiminin Çocuğun Gelişimine Etkisi</i>	28
Melodika	
<i>Melodika</i>	30
<i>Neden Melodika</i>	32

<i>Melodikanın Çocuğun Gelişimine Etkileri</i>	32
<i>Melodika Çalmaya Başlamadan Önce</i>	33
<i>Alıştırmalar</i>	36-46
<i>Türküler</i>	48
<i>Uygulama Örneği</i>	51
<i>Allı da Yemenim</i>	52
<i>Al Mendili</i>	53
<i>Ay Akşamdan Işıktır</i>	54
<i>Bağa Girdim Üzüme</i>	55
<i>Divane Aşık Gibi</i>	56
<i>Ekin Ektim Çöllere</i>	57
<i>Güvercinim Süt Beyaz</i>	58
<i>Kumkapının Kilidi</i>	59
<i>Maçka Yolları</i>	60
<i>Süt İçtim Dilim Yandı</i>	61
<i>Şeftali Ağaçları</i>	62
<i>Bu Tepe Pullu Tepe</i>	63
<i>Hey Güzeller Güzeller (Halay)</i>	64

Türkülerle Melodika Eğitimi/Öğretimi

<i>Ak Fasülle Oldu mu</i>	65
<i>Armut Dalda Esniyor</i>	66
<i>Dere Geliyor Dere</i>	67
<i>Kızılıklar Oldu mu</i>	68
<i>Şapkamın Tereği Düz</i>	69
<i>Urfaya Paşa Geldi</i>	70
<i>Bebek (Bebegin Beşiği Çamdan)</i>	71
<i>Bir Taş Attım Çaya Düştü</i>	72
<i>Çadır Altı Minare (Helvacı Helva)</i>	73
<i>Çiğdem Der ki Ben Elayım</i>	74
<i>Dam Üstüne Çul Serer</i>	75
<i>Deniz Üstü Köpürür</i>	76
<i>Ekin Ektim Çöllere</i>	77
<i>Hastane Önünde İncir Ağacı</i>	78
<i>Kalenin Bedenleri</i>	79
<i>Mavilim Mavişelim</i>	80
<i>Osman Paşa</i>	81
<i>Ötme Bülbül Ötme</i>	82

<i>Seherde Bir Bağa Girdim</i>	83
<i>Sivas Ellerinde Sazım Çalınır</i>	84
<i>Tiridine Bandım</i>	85
<i>Yol Üstünde Dikili Taş</i>	86
<i>Akşamın Vakti Geçti</i>	87
<i>Bu Dağdan Aşmak Olmaz</i>	88
<i>İnce Eleğim Duvarda</i>	89
<i>Kınalı Parmak Cez Tırnak</i>	90
<i>Bülbülüm Altın Kafeste</i>	91
<i>Çayır Çimen Geze Geze</i>	92
<i>Drama Köprüsü</i>	93
<i>Derenin Kenarına Sereceğim Kilimi</i>	95
<i>Erzurum Çarşı Pazar (Sarı Gelin)</i>	96
<i>Gemilerde Talim Var</i>	97
<i>Gitti Gelirim Diye</i>	98
<i>İzmir'in Kavakları</i>	99
<i>Kemençemin Telleri</i>	100
<i>Mayadağ'dan Kalkan Kazlar</i>	101

Türkülerle Melodika Eğitimi/Öğretimi

<i>Oy Trabzon Trabzon</i>	102
<i>Vardım Hindeline Kumaş Getirdim</i>	103
<i>Altun Hıznav Mülaim</i>	104
Kaynakça	105

Türkülerle Melodika Eğitimi/Öğretimi

KAYNAKÇA

Aktüze, İrkin (2003). *Müziği Anlamak Ansiklopedik Müzik Sözlüğü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Avşalak, Kerem. (2008). Okul Öncesi Dönem 60-72 Aylık Çocuklara Uygulanan Müzik Eğitiminin Kavram Gelişimi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Aydemir Ö. K. (2018). Karaman Türkülerinin Toplumdilbilimsel Özellikleri (Karaman Kitabı Birinci Cilt, Karaman ve Dil, Ed. İdris Nebi Uysal), Karaman: Karaman Belediyesi Kültür Yayınları.

Aydıntan, Z., Egüz, S. (1964). *Şarkılarla Müzik Eğitimi Ortaokul I. II. III*. İstanbul: Ekin Basımevi.

Bıçak A. (2009). *Türk Düşüncesi I*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Deleş, B., Kaytez, N. (2020). *Çocuk Gelişiminde Müziğin Yeri ve Önemi*. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7(10).

Demirova, G. (2008). Piyano Eğitiminin İlköğretim Öğrencilerinin Dikkat Toplama Yetisine Etkisi. (*Yayımlanmamış Doktora Tezi*). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.

Egüz, S. (1981). *Türkü ve Oyun Havalarımızdan Bir Demet*. G-E-E- Ankara: Müzik Bölümü Yayınları:5

Polat B. Bahar. (2018). Okul Öncesi Müzik Eğitiminin Önemi ve Eğitim Yöntemleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 7.

Say, A. (2005). *Müzik Sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Say, A. (2010). *Müzik Nedir, Nasıl Bir Sanattır?*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.

Sun, M., Seyrek, H. (2002). *Okul Öncesi Eğitiminde Müzik*. İzmir: Müzik Eserleri Yayınları.

Uçan, A. (1996). *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Yüksel, D. (1996). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Müzik Eğitimi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

<https://en.wikipedia.org/wiki/Melodica>

<https://muzikakademi.com.tr/cocuk-ve-genc-kurslari/muzigin-dil-gelisimine-etkisi>

<https://www.atam.gov.tr/duyurular/guzel-sanatlar>

<https://www.dolmetsch.com/index.htm>

<https://www.hohner.de/>

<https://www.notaarsivleri.com/>

<https://www.repertukul.com/>

UYGULAMALI OKUL LİDERLİĞİ

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Selahattin Turan

Doç. Dr. Metin Özkan

ISBN: 978-625-6861-39-8

Editörler

Prof. Dr. Selahattin Turan

Doç. Dr. Metin Özkan

Redaksiyon

Asos Yayınları

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Baskı ve Cilt

Tarcan Matbaacılık

İvedik Caddesi No:417/A

Yenimahalle/Ankara

Eposta: tarcanctp@gmail.com

Tel: 0312 3843435

Matbaa Sertifika No: 47663

Asos Yayınları 2023

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

BÖLÜM YAZARLARI

Selahattin Turan: Lisans eğitimini, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde, Eğitim Yönetimi ve Politikaları alanında; yüksek lisans ve doktora çalışmalarını, ABD’de Ohio Üniversitesinde Eğitimde Liderlik alanında tamamladı. 1996 yılında Harvard Üniversitesi Eğitim Fakültesi Mesleki Eğitim Programları Enstitüsü; Amerikan Eğitim Araştırmaları Derneği, Yönetim, Liderlik ve Organizasyon Bölümünün Uluslararası Komite ve 2003–2007 yılları arasında Uluslararası Eğitim Planlaması Derneği’nin başkanlığını yürütmüştür. Sn. Turan, birçok ulusal, uluslararası yayınevleri ve dergilerde editörlük, hakemlik yapmakta olup şimdiye kadar yayımlanmış çok sayıda çalışması bulunmaktadır. Prof. Turan’ın, halen Routledge yayınevi tarafından çıkarılan Ortadoğu ve Kuzey Afrika Ülkelerinde Eğitim Liderliği ve Politikaları kitap serisi ortak editörlüğü yapmakta olup Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir.

ORCID: 0000-0003-4023-5819

Metin Özkan: Lisans eğitimini, Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri alanında; yüksek lisans ve doktora çalışmalarını, Eğitim Yönetimi alanında Mersin ve Gaziantep Üniversitesinde tamamlamıştır. Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde öğretmenlik, koordinatör öğretmenlik, okul müdür yardımcısı ve okul müdürü olarak 2005-2020 yılları arasında çeşitli kademelerde görev yaptıktan sonra akademik kariyerine başlamıştır. Doç. Dr. Özkan, birçok ulusal ve uluslararası dergide yayın kurulu üyesi, alan editörlüğü ve hakemlik yapmakta olup alanıyla ilgili yayımlanmış çok sayıda çalışması bulunmaktadır. Doç. Dr. Özkan doktora sonrası çalışmalarını; 2022-2023 eğitim öğretim yılında, Dublin City Üniversitesinde dağıtıl-

mış liderlik ve okul temelli öz değerlendirme üzerinde sürdürmüştür. Halen Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

ORCID: 0000-0002-4891-9409

Zehra Keser Özmantar: Lisans öğrenimini, Hacettepe Üniversitesinde tamamladı. Yüksek lisans ve doktora derecelerini Gaziantep Üniversitesinde eğitim yönetimi alanında aldı. Doktora öğrenimi devam ederken Nottingham Üniversitesinde lisansüstü dersler aldı ve tezi ile ilgili akademik çalışmalar yaptı. Doç. Dr. Özmantar performans yönetimi, değişim yönetimi, etik, öğretmen eğitimi ve öğretmen kimliği üzerine çalışmaları bulunmaktadır. Halen Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

ORCID: 0000-0002-6753-2621

Gökçe Özdemir: Lisans eğitimini, Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesinde, Moda ve Tasarım Öğretmenliği alanında; yüksek lisans ve doktora çalışmalarını, Gaziantep Üniversitesinde Eğitim Yönetimi alanında tamamlamıştır. Doç. Dr. Özdemir, birçok ulusal ve uluslararası dergide, alan editörlüğü ve hakemlik yapmakta olup, şimdiye kadar eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme alanında yayımlanmış çok sayıda çalışması bulunmaktadır. Gaziantep Üniversitesinin farklı birimlerinde farklı akademik ve idari görevlerde bulunmuştur. Halen Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görevine devam etmektedir.

ORCID: 0000-0002-2608-6004

Mehmet Selman Kaya: Lisans eğitimini, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Sınıf Öğretmenliği alanında; yüksek lisans ve doktora çalışmalarını, Gaziantep Üniversitesinde Eğitim Yönetimi alanında tamamlamıştır. Kaya Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Gaziantep ve Diyarbakır illerinde farklı okullarda öğretmenlik, müdür yardımcılığı, müdür yetkili öğretmen ve müdürlük görevlerinde bulunmuştur. Halen Diyarbakır Sur Bilim ve Sanat Merkezinde müdürlük görevine devam etmektedir.

ORCID: 0000-0002-6295-5836

Çiğdem Apaydın: Lisans eğitimini, Akdeniz Üniversitesi Fen Fakültesi, Matematik alanında; yüksek lisans çalışmasını Akdeniz Üniversitesi, doktora çalışmasını Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi, Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması Ana Bilim Dalında araştırma görevlisi olarak görev yapmıştır. Doktora eğitimi sırasında Erasmus Değişim Programı ile İngiltere’de Glamorgan Üniversitesinde alanı ile ilgili akademik eğitimler almıştır. Doç. Dr. Apaydın birçok ulusal ve uluslararası dergide yayın kurulu üyeliği, çeviri ve alan editörlüğü ve hakemlik yapmakta olup yayımlanmış çok sayıda çalışması bulunmaktadır. Doç. Dr. Apaydın Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalında öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir.

ORCID: 0000-0002-4457-3199

Yusuf İnandı: Lisans eğitimini Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesinde Eğitim Bilimleri alanında, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması alanında yüksek lisansını ve Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde ise doktora çalışmalarını tamamlamıştır. 1996-1998 yılları arasında İstanbul’da sınıf öğretmeni olarak görev yapmış, 1998 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri alanında Eğitim Yönetimi Ana-bilim Dalında araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. 2005 yılında yardımcı doçent, 2015 yılında doçent olan Doç. Dr. İnandı, halen Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Eğitim Yönetimi Bölümünde öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir.

ORCID: 0000-0003-2760-0957

Duygu Şeyma Avşar: Lisans eğitimini Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Fransızca Eğitimi alanında 2017 yılında tamamlamıştır. 2018 yılında Belçika’da bir finans şirketinde Erasmus stajını tamamlamıştır. 2018-2020 yılları arasında çeşitli firmalarda çevirmen olarak görev almıştır. 2020 yılında Mersin Üniversitesi Eğitim Yöne-

timi alanında yüksek lisans eğitimine başlamış ve halen eğitimine devam etmektedir.

ORCID: 0000-0002-7230-4180

Mehmet Sincar: Lisans eğitimini Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik Öğretmenliği programında tamamlamıştır. Eğitim yönetimi bilim dalında yüksek lisans derecesini Gaziantep Üniversitesinden, doktora derecesini de İnönü Üniversitesinden almıştır. 1999-2010 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı endüstri meslek liselerinde elektronik öğretmeni olarak görev yapmıştır. 2011 yılında kısa süreli araştırmacı olarak Kentucky Üniversitesinde liderlik konularında araştırmalarda bulunmuştur. Eğitimde teknoloji liderliği, okullarda sosyal adalet ve sosyal adalet liderliği ile eğitimde küresel beceriler üzerine çalışmaları bulunmaktadır. Bu kapsamda yayımlanmış ulusal, uluslararası makale ve kitap bölümleri bulunmaktadır. Prof. Sincar, halen yılından itibaren Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaya devam etmektedir.

ORCID: 0000-0002-4979-5014

Sevilay Şahin: Lisan eğitimini Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde İngiliz dil bilimi üzerine tamamlamıştır. Yüksek Lisans eğitimini Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde İngiliz dil eğitimi üzerine ve aynı enstitüde doktorasını eğitim yönetimi alanında tamamlamıştır. Prof. Şahin, eğitim denetimi, okul yönetimi ve öğretmen eğitimi konularında birçok yayını bulunmakta olup şimdiye kadar birçok akademik ve idari görevlerde bulunmuştur. Halen Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde profesör olarak görev yapmaktadır.

ORCID: 0000-0002-7140-821X

Mehmet İlçin: Lisans eğitimini Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Okulöncesi Öğretmenliği alanında, yüksek lisans eğitimini ise Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi alanında tamamlamıştır. 2013 yılından itibaren Millî Eğitim Bakanlığı

çeşitli okullarda öğretmenlik ve okul yöneticiliği gibi görevlerde bulunmuştur. Halen Gaziantep Piri Reis Anaokulunda okul müdürlüğü yapmaktadır.

ORCID: 0000-0003-1366-3981

İbrahim Kocabaş: 1986 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümünden mezun oldu. Yüksek Lisansını 1992 yılında, Doktora eğitimini 1997 yılında Fırat Üniversitesinde tamamladı. Fırat Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi kurucu müdürlüğü görevini yaptı. Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak çalışmış ve Eğitim Fakültesinde dekan yardımcılığı görevini yürütmüştür. Eğitim ekonomisi, eğitim planlaması ve liderlikle ilgili çalışmaları bulunmaktadır. Prof. Dr. İbrahim Kocabaş, halen Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesinde eğitim fakültesi dekanı olarak görevine devam etmektedir.

ORCID: 0000-0002-3540-2427

Gülenay Nagihan Kılıç: 2015 yılında İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümünden mezun oldu. Yüksek lisansını 2018 yılında Eğitim Yönetimi alanında İstanbul Aydın Üniversitesi - Yıldız Teknik Üniversitesi ortak programında tamamladı. Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi alanında doktora öğrencisi olarak eğitiminde devam etmektedir. Eğitimde liderlik, eğitim ekonomisi ve eğitim politikaları ile ilgili çalışmaları bulunmaktadır. Halen Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesinde araştırma görevlisi olarak görevine devam etmektedir.

ORCID: 0000-0002-6280-8537

İçindekiler

Bölüm Yazarları4

Giriş..... 13

Kaynakça..... 15

1. Bölüm

Okul Liderliği 17

Liderlik Kavramı ve Doğası..... 17

Liderlikle İlgili Yeterlikler 21

Okul Liderinin Sahip Olması Öngörülen Güçler 21

Okul Liderlik Alanları 23

Güç-Otorite Kavramları ve Okul Liderliği..... 24

Kaynakça..... 26

2. Bölüm

Etkili Okul 27

Etkili Okul Hareketinin Ortaya Çıkışı 27

2 Temmuz 1966..... 29

Etkili Okul Hareketi 30

Etkili Okul Özellikleri..... 31

Etkili Okul Ögeleri..... 32

Etkili Okul İdeolojisi..... 46

Kaynakça..... 50

3. Bölüm

Öğretim Liderliği 55

Öğretim Liderliği 57

Öğretim Liderliği ile İlgili Yapılan Araştırmalar..... 64

Kaynakça..... 67

4. Bölüm

Mesleki Öğrenme Topluluğu Olarak Okullar 71

Mesleki Öğrenme Topluluklarının Ortaya Çıkışı ve Teorik Temelleri.....	72
Mesleki Öğrenme Topluluğu Boyutları.....	74
Mesleki Öğrenme Topluluğu Programı.....	76
Kaynakça.....	89

5. Bölüm

Eğitimde Mentorluk.....	93
Mentorluk Kavramı	95
Eğitimde Mentorluk	100
Mentorluk Modelleri	105
İşletme Modelleri	105
Eğitim Modelleri	107
Mentorluk Uygulamaları	112
Mentorluk Öyküleri-I.....	114
Mentorluk Hikayeleri-II	115
Kaynakça.....	120

6. Bölüm

Eğitimde Küresel Beceriler.....	125
Sosyal ve Duygusal Beceriler.....	127
Küresel Beceriler.....	132
Öğrenimi kişiselleştirme.....	135
Eşitlik, çeşitlilik ve kapsayıcılık	135
Öğrenme kapasitesini geliştirmek için bilgiyi kullanan bir müfredat	136
Senaryoyu değiştirmek: Öğrenci ve öğretmenlerin rollerini yeniden düşünmek	136
Öğretmenler ve eğitim liderleri için sürekli öğrenme kültürü.....	137
Yeni tür ortaklıklar ve ilişkiler: Okullar artık toplumdan izole olamıyor. ...	137
Kaynakça.....	140

7. Bölüm

Okul - Aile İşbirliği.....	143
Aile ve Aile Türleri	143
Okul Aile İş Birliği	147
Okul – Aile İş Birliğinin Önemi:	152
Okul Aile İş Birliğinin Yararları	153

Okul Aile İş Birliğinin Engelleri	156
Türk Eğitim Sisteminde Okul Aile İş Birliği	158
Kaynakça.....	162

8. Bölüm

Eğitim ve Öğretim Sürecinin Denetimi.....	167
Eğitim Denetimi	167
Denetimin Tarihçesi.....	169
Öğretimin Denetimi	175
Öğretimin Denetimi Süreci.....	176
Öğretimin Denetimi Kapsamında Sınıf Gözlemi Süreci.....	179
Dersin Başlangıcını ve Bitişini İzleme	180
Derse Başlama Rutinleri (Formu)	180
Dersi Bitirme Rutinleri (Formu).....	183
Geniş Açılı ve Dar Açılı Veri Toplama Teknikleri.....	185
Seçici Kelime-Kelime Tam Anlatım: Övme, Düzeltme ve Önleyici Uyarılar (Formu).....	185
Genişletilmiş Oturma Şeması (Formu)	188
Bloom Taksonomisi-Soruların Düzeyleri (Formu)	189
Bekleme Zamanına Odaklanma (Formu).....	191
Neden-Sonuç (Formu)	192
Öğretim Yöntemlerinin Çeşitliliği (Formu)	194
Söz Hakkı Verme Uygulamalarını İzlemek (Formu).....	195
Geçiş-Etkileşim Kalıplarını İzlemeye Odaklanma (Formu).....	197
İş Birlikçi Öğrenme-Öğrenci Etkileşimi ve Öğretmen Yönetimi (Formu) ..	199
Sınıf Trafikçi-Oturma Şeması (Formu).....	200
Kaynakça.....	202

9. Bölüm

Çıkarımlar, Uygulamacılar için Öneriler.....	205
---	------------

ve mesleki değerlere sahip olmasının gerektiği vurgulanan model, bu beceri ve değerlerle birlikte, okul liderlerinin geliştirilmesi gereken beş alan belirlenmiştir. Bu alanlar; *stratejik hedefler belirleme, öğrenime liderlik etme, kaynakları yönetme, birlikte çalışma ve geliştirme ve okulun paydaşlarını işe koşma* olarak belirlenmiştir.

Dünyadaki sismik değişimler, değişimleri doğru okuma ve okul yöneticiliğinden liderliğine dönüşüm ihtiyacı, bu ihtiyaçlardan doğan yeni beceriler, içinde bulunulan zamanın sürekli gelişimi gerektirmesi gibi görünen nedenlerle **“Uygulamalı Okul Liderliği Okulu”** düşüncesi doğmuştur. Dolayısıyla özünde gelişme olan bir ekole -belirgin bir yöntem veya akım- dönüşümün özlemi ve arayışıdır *“Uygulamalı Okul Liderliği”* ifadesinin sonundaki vurgu olarak: okul. Belirgin yöntemle aranan özlem ve arayış; *teori ile uygulamayı bütünleştiren, vaka/gerçek örnek olaylara dayalı-bizzat katılımcılar tarafından senaryolaştırılan çözüm odaklı, sorun çözmeye dönük, birlikte öğrenme ve öğretme felsefesini benimsemiş okul liderleri için ‘sürekli mesleki gelişim modeli’nin ortaya çıkmasını sağlamıştır.*

Okumak üzere olduğunuz bu kitap, teori ile uygulama arasında ayırım yapmayacaktır. Birbirlerine ne derece destek olabileceklerini, birinin bir diğeri için nasıl bir köprü görevi gördüğünü hissettirmesi ana amaçlarımızdan biridir. Bu doğrultuda hazırlanan bölümlerde teorik temellerin, *“Türkiye’nin kendi özgün koşulları içinde okullarda nasıl anlam bulabilir?”* sorusuna yanıtlar verilmekte, örneklendirmeler yapılmaktadır. Benzer şekilde okuldaki bir uygulamanın, olgusal boyutlarının izleri sürülerek bakış sağlama, teori oluşturma, girişimlerini görebileceksiniz.

Kaynakça

Adams, D., Mooi, A. N. Y., & Muniandy, V. (2020). Principal leadership preparation towards high-performing school leadership in Malaysia. *Asian Education and Development Studies*, 9(4), 425-439.

Arar, K., & Oplatka, I. (2022). *Advanced theories of educational leadership*. Switzerland: Springer.

Balyer, A., & Gündüz, Y. (2011). Değişik ülkelerde okul müdürlerinin yetiştirilmesi: Türk eğitim sistemi için bir model önerisi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(2), 182-197.

British Council (2021). Teaching for success: Continuing professional development (CPD) framework for school leaders. British Council. 20.05.2021 tarihinde https://americas.britishcouncil.org/sites/default/files/g285_02_teachingenglish_cpd_framework_for_school_leaders_final_web.pdf adresinden erişilmiştir.

Çelik, V. (2002). *Eğitim yöneticisi yetiştirme politikasına yön veren temel eğilimler*. 21.yy Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 3-12. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Ingvarson, L., & De Araugo, J. (2022). Developing and recognising accomplished school leadership in Australia. *European Journal of Education*, 57, 109-127.

İşık, H. (2002). *Okul müdürlüğü formasyon programları ve okul müdürlerinin yetiştirilmesi*. 21.yy Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 25-36. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Nutov, L., Gilad-Hai, S., & Maskit, D. (2021). Complementary assessment in teacher and school leadership training: Necessity, conceptualization and validation. *Studies in Educational Evaluation*, 71 (8), 101070. DOI:[10.1016/j.stueduc.2021.101070](https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2021.101070)

Özkan, M., & Çakır, Ç. (2017). Dağıtılmış liderlik ölçeği'nin geliştirilmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(30), 1629-1660.

Sanga, K., Maebuta, J., Johansson-Fua, S. U., & Reynolds, M. (2020). Rethinking contextualisation in Solomon Islands school leadership professional learning and development. *Journal of Interdisciplinary Research*, 4(1), 17-29.

Şişman, M., & Turan, S. (2002). *Dünyada eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin başlıca yönelimler ve Türkiye için çıkarılabilecek bazı sonuçlar*. 21.yy Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 312-326. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Turan, S., & Şişman, M. (2000). Okul yöneticileri için standartlar: Eğitim yöneticilerinin bilgi temelleri üzerine düşünceler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 68-87.

Turhan, M., & Karabatak, S. (2015). Türkiye'de okul yöneticilerinin yetiştirilmesi ve yurtiçi alanyazında sunulan model önerilerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 2(3), 79-107.

Yavuz, O., Madonia, P., & Abolafia, V. M. (2018). School leadership training: Are we preparing future talent managers?. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 94-115.

okul liderliği açısından, yüksek kavramsal, insani ve teknik becerilere sahip olma ve bunu pratiğe geçirebilme beceri ve yetkinliğini içerir.

Kaynakça

Bennis, W. (1984). The four competencies of leadership. *Training and Development Journal*, 38(8), 15-19.

Bennis, W. (1989). *On becoming a leader*. NY: Addison-Wesley Publishing.

Bennis, W. (1994). *Lider Olmanın Temel İlkeleri*. M. Özel (Ed.). Stratejik Yönetim ve Liderlik içinde (s. 63-67). İstanbul: İz.

Bennis W. ve Nanus, B. (1985). *Leaders the strategies for taking charge*. NY: Harper & Row.

Bolman, L. G. ve Deal, T. E. (1991). *Reframing organizations, artistry, choice and leadership*. San Francisco: Jossey-Bass.

Çelik, V. (2011). *Eğitimsel liderlik*. Ankara: Pegem A.

Duke, D. L. (1986). The aesthetics of leadership. *Educational Administration Quarterly*, 22(1), 7-27.

Duke, D. L. (1987). *School leadership and Instructional Improvement*. NY: Random House.

Duke, D. L. (1998). The normative context of organizational leadership. *Educational Administration Quarterly*, 34(2), 165-195.

Krug, S. E. (1992). Instructional leadership: A constructivist perspective. *Educational Administration Quarterly*, 28(3), 430-443.

Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1991). *Educational administration*. Belmont: Wadsworth Publishing Company.

Scott, W. R. (1998). *Organizations: Rational, natural, open system*. NJ: Prentice-Hall.

Selznick, P. (1957). *Leadership in administration*. NY: Harper ve Row.

Sergiovanni, T. J. (1984). Leadership and excellence in schooling. *Educational Leadership*, 41(5), 5-13.

Smith, W. F. & Andrews, R. L. (1989). *Instructional leadership. How principals make a difference*. Washington: Edward Brothers.

Stogdill, R. (1974). *Handbook of leadership*. NY: The Free Press.

Whitaker, K. S. (1991). *Testing our values: Statements of belief that underline leadership development*. ED 339107.

Weber, M. (1947). *The theory of economic and social organization*. Trans. A. M. Henderson & T. Parsons. NY: Oxford University Press.

Yukl, G. A. (1981). *Leadership in organizations*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Fotoğraf 9

Resim 9'da Türkiye gündeminde siyaset olduğunu görüyoruz. Günümüzde gazete manşetlerinde neler olduğuna bakalım. Okullarda bizlerin başlattığı etkili okul hareketinin başarıya ulaşması için kamuoyunun da eğitim konusunu gündeme alması gerekmektedir. Halkın eğitime verdiği önemin artması, şeffaflık ve hesap verilebilirlik çerçevesinde okulların takipçisi olmaları gerekmektedir.

Kaynakça

- Balcı, A. (2002). Etkili okul ve okul geliştirme. *Pegem A yayınları*. Ankara
- Bryk, A., ve Raudenbush, S. (1992). Hierarchical linear models: Applications and data analysis methods. Newbury Park, CA: Sage.
- Chandler, H., N. (1984). Effective schools. *Journal of Learning Disabilities*, 17(5), 312-313.
- Coleman, J. S. Campbell, E., Hobson, C., McPartland, J., Mood, A.M, Weinfeld, F.D., York, R.L. (1966). Equality of Educational Opportunity. U.S. Department of Health, Education, and Welfare. Superintendent of Documents Catalog No. Fs 5.238:38001 U.S. Government Printing Office Washington
- Creemers, B., P. (1994). Effective instruction: An empirical basis for a theory of educational effectiveness. In *Advances in school effectiveness research and practice* (ss. 189-205). New York: Falmer Press.

Dilekman, M. (2008). Etkili eğitim için etkili öğretmenlik. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 213-221.

Edmonds, R. (1979). Effective schools for the urban poor. *Educational Leadership*, 37(1), 15-24.

Edmonds, R., (1982). Programs of school improvement: An overview, *Educational Leadership*, 40(3), 4-11.

Edmonds, R., ve Frederickson, J., R. (1979). *Causes of effective schools*. New York: Board of Education.

Erdemir, N., ve Kış, A. (2017). Okul yöneticilerinin okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(8), 34-47.

Evans, R. (1983). Ohio's effective school program. *American Secondary Education*, 12, 2-3.

Gündüz, S. (2015). *Okul paydaşlarının görüşlerine göre etkili okul geliştirme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.

Hallinger, P., ve Murphy, J., F. (1986). The social context of effective schools. *American Journal of Education*, 94(3), 328-355.

Hofstede, G. (1980), "Motivation, Leadership and Organization: Do American Theories Apply Abroad?", *Organizational Dynamics*, 2, 98-122.

Jencks, C., Smith, M., Acland, H., Bane, M. J., Cohen, D., Gintis, H., Heyns, B. ve Michelson, S. (1972). *Inequality: A Reassessment of the Effect of Family and Schooling in America*. New York: Basic Books, <nc., Publishers.

Levine, D., K., ve Lezotte, L., W. (1990). *Unusually effective schools: a review and analysis of research and practice*. Madison, Wise: National Centre for Effective Schools Research and Development.

Levin-Epstein, M. (2004). School-college Partnership Fosters Academics, Parent Involvement, Support. *Pro Principal*, 16(9), June 2004.

Lezotte, L. W. (1991). Correlates of effective schools: The first and second generation. <https://www.effectiveschools.com/images/stories/escorrelates.pdf>

MEB. (2007). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. <http://www.meb.gov.tr>

Morrison, K. (2002) *School leadership and complexity theory*. London: Routledge Falmer.

Mortimore, P. (1993). School effectiveness and the management of effective learning and teaching. *School Effectiveness and School Improvement*, 4(4), 290-310.

OECD (2000). *Better schools: Resource materials for school heads*. Commonwealth Secretariat.

Özabacı, N., Sakarya, N., ve Doğan, M. (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.

Özbaş, M., ve Badavan, Y. (2010). İlköğretim okulu yöneticilerinin okulaile ilişkileri konusunda yapmaları gereken ve yapmakta oldukları işler. *Eğitim ve Bilim*, 34(154).

Özkan, M., ve Arslantaş, H. İ. (2013). Etkili öğretmen özellikleri üzerine sıralama yöntemiyle bir ölçekleme çalışması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 311-330.

Resmî Gazete (2021) *Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Seçme ve Görevlendirme Yönetmeliği*. Sayı: 31386, 5 Şubat 2021.

Reynolds, D. (1995). The effective school: An inaugural lecture. *Evaluation ve Research in Education*, 9(2), 57-73.

Rosenblatt, Z., ve Peled, D. (2002). School ethical climate and parental involvement. *Journal of Educational Administration*, 40(4), 349-367

Sammons, P., Hillman, J., ve Mortimore, P. (1995). *Key characteristics of effective schools: A review of school effectiveness research*. London: Office for Standards in Education and Institute of Education.

Scheerens, J., ve Creemers, B., P. (1989). Conceptualizing school effectiveness. *International Journal of Educational Research*, 13(7), 691-706.

Stoll, L. (1992). Teacher growth in the effective school. Fullan ve Hargreaves (Eds.). *Teacher development and educational change* (ss. 104-123). London: Famer Press.

Şahin, A. (2011). Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 239-259.

Şen, H. Ş., ve Erişen, Y. (2002). Öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretim elemanlarının etkili öğretmenlik özellikleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1).

Tagay, Ö., ve Çakar, F. S. (2017). Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1168-1186.

Tatar, m. (2006). Okul ve öğretmenin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi. *Millî Eğitim Dergisi*. Sayı 171, 156-166.

Tschannen-Moran, M. (2001). Collaboration and the need for trust. *Journal of Educational Administration*, 39(4), 308-331

Varkey Foundation (2018). *Global parents survey. Turkey findings*. https://www.varkeyfoundation.org/media/3720/17-091869-01-varkey-foundation-gps_turkey-pack_260218_iuo_v1.pdf

Weber, G. (1971). *Inner-city children can be taught to read: four successful schools*. Washington: Council for Basic Education.

Yüksel-Şahin, F. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2).

Züleyha, E. R., ve Arıcı, A. F. (2018). Ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 1-21.

a) Öğretim liderliği davranışlarına yönelik hizmet içi eğitim ve bu davranışların kalıcılığını sağlamak adına yıl içerisinde düzenli olarak uygulanacak çeşitli faaliyetler geliştirilebilir.

b) Okulların merkezi yönetimle belirlenen eğitim öğretim programları olsa da okullara hukuki çerçevede özerklik sağlayacak yetkiler verilebilir. Böylece her okul yöneticisi kendi okuluna ihtiyaçlar ve öğrenci başarı durumuna göre yıllık bir planlama yapabilir.

c) Okul yöneticisi tarafından hazırlanan hedeflerin ve programların öğretmenler tarafından uygulanabilir olmasına dikkat edilebilir. Millî Eğitim Bakanlığı (2003) da bu öneriyi destekler nitelikte adımlar atmıştır.

d) Okul yöneticisi bilhassa uygulayacağı öğretim programlarının faydalı olacağı hususunda kendine güvenen bir lider olmalıdır.

e) Okul yöneticileri, öğretmenlerle birlikte öğretim programı okuryazarlığı, ölçme değerlendirme, sınıf yönetimi, proje geliştirme, araştırma yöntemleri gibi öğretim süreçlerini kapsayan çeşitli kurs ve atölyelerle desteklenmelidir (Bakioğlu ve İnandı, 2001).

f) Okul içi ve okul dışı etkinliklerin hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleştirilmesi için okul yöneticilerine yeterli bütçe sağlanmalı, belediye, üniversite gibi diğer kurumlarla iş birliği yapılmalıdır.

Kaynakça

Akgün, N. (2001). *İlköğretim okulu müdürlerinin öğretimsel liderliği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi].

Bailey, G., D., Norma, Dyck. (1990). The administrator and cooperative learning: Roles and responsibilities in instructional leadership. *Clearing House*, 64 (1), 39-43.

Bakioğlu, A., İnandı, Y. (2001). Öğretmenin kariyer gelişiminde müdürün görevleri. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 28, 513-529.

Blase, J., Blase, J. (1999). Principal's instructional leadership and teacher development: Teacher's perspectives. *Educational Administration Quarterly*, 35(3), 349-378.

Buyrukçu, F. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin öğretimsel liderlik rolleri*. (Proje no. 214431) [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi].

Chell, J. (1995). *Introducing principals to the role of instructional leadership*. A summary of a master's project. SSTA Research Centre Report.

Cravens, X., Goldring, E., Penaloza, R. (2011). *Leadership practices and school choice*. Nashville, TN: Vanderbilt University.

Cuban, L. (1985). Principaling: Images and roles. *Peabody Journal of Education*, 63(1), 107-119.

Çakıcı, E. (2010). *İlköğretim okulu yöneticilerinin öğretim liderliği davranışlarını gerçekleştirme düzeyi* (Proje no. 253228) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi].

DeBevoise, W. (1984). Synthesis of the research on the principal as instructional leader. *Educational Leadership*, 14-20.

Deniz, T. (2015). *İlk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan müdür ve müdür yardımcılarının görüşlerine göre okul müdürlerinin öğretim liderliğini sınırlayan etkenler üzerine nitel bir araştırma* (Proje no. 393213) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi].

Dönmez, M. (2008). *Resmi ilköğretim okulları müdürleri ile özel ilköğretim okulları müdürlerinin öğretim liderliği davranışlarının karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi].

Edmonds, R. (1979). Effective schools for the urban poor. *Educational Leadership*, 37(1), 15-24.

Findley, B., Findley, D. (1992). Effective schools: The role of principal. *Contemporary Education*, 63(2), 100-104.

Glasman, N. S., Heck, R., H. (1992). The changing leadership role of the principal: Implications for principal assessment. *Peabody Journal of Education*, 68(1), 5-24.

Glasman, N., S. (1984). Achievement and the school principal. *Educational evaluation and policy analysis*, 6(3), 283-296.

Glickman, C., D., Gordon, S., P., Ross-Gordon, J., M. (2001). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach*. (10th Edition). Pearson.

Griffin, M., S. (1993). *Instructional leadership behaviours of catholic secondary school principals*. [Doktora tezi, Connecticut Üniversitesi].

Gürsun, Y. (2007). *İlköğretim okul müdürlerinin öğretmenler tarafından öğretimsel liderlik rolleri ile iletişim tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Proje no:209016) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi].

Hallinger, P., Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. *The Elementary School Journal*, 86(2), 217-247.

Hallinger, P. (2003). Leading educational change: Reflections on the practice of instructional and transformational leadership. *Cambridge Journal of Education*, 33(3), 329-352.

Hallinger, P., Murphy, J. (1986). *Instructional leadership in effective schools*. (Eric Document Reproduction Service) <http://www.eric.ed.gov>. (ED309535).

Hallinger, P., Bickman, L., Davis, K. (1996). School context, principal leadership, and student reading achievement. *The Elementary School Journal*, 96(5), 527-549.

İnandı, Y., Özkan, M. (2006). Resmi ilköğretim okulları ve liselerde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre müdürler ne derece öğretim liderliği davranışları göstermektedir. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 123-149.

King, D. (2002). The changing shape of leadership. *Educational Leadership*, 59(8), 61-63.

Knapp, M., S., Feldman, S. (2012). Managing the intersection of internal and external accountability: Challenge for urban school leadership in the United States. *Journal of Educational Administration*, 50(5), 666-694.

Kurt, E. (2015). Eğitim kurumlarındaki liderlerin yönetilenler üzerindeki motivasyonunun incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi].

Lashway, L. (2002). Developing instructional leaders. ERIC Digest, Clearing house on Educational Management, University of Oregon.

Lunenburg, F., C., Alan, C., O. (1996). *Educational administration. Concepts and practices*. (2nd edition). Wadsworth Publishing Company.

McEvan, E., K. (1994). *Seven steps to effective instructional leadership*. Scholastic Inc.

Mestry, R. (2013). The innovative role of the principal as instructional leader: A prerequisite for high student achievement. *International Proceedings of Economics Development and Research*, 60(25), 119-123. <https://doi.org/10.7763/IPEDR>.

Sagor, R., Barnett, B., G. (1994). *The TQE Principal: A transformed leader*. Corwin Press, Inc., 2455 Teller Road, Thousand Oaks, CA 91320-2218.

Sertkaya, İ. (2015). Ortaöğretim eğitim yöneticilerinin öğretim liderliğini sınırlayıcı etkenler. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Aydın Üniversitesi].

Serin, M. K., & Buluç, B. (2012). İlköğretim okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(3), 435-459.

Shelland, E. (2003). Defining the principalship. *Principal*, 82(4), 56-60.

Sözüeroğlu, M., A. (2006). İlköğretim müdürlerinin öğretim liderliği davranışlarının değerlendirilmesi. (Proje no. 189446) [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi].

Şişman, M. (1997). *Okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları*. 4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Bildiriler:3, Eskişehir.

Şişman, M. (2004). *Öğretim liderliği*. (2.baskı). Pegem Akademi.

Şişman, M. (2018). *Öğretim liderliği*. Ankara: Pegem Akademi

Tahaoğlu, F., Gedikoğlu, T. (2009). İlköğretim okulu müdürlerinin liderlik rolleri. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 15(58), 274-298.

Taylor, P. (1994). Leaders in education: A review of the literature. *Emergency Librarian*, 21(3), 9-16.

Tutan, A., Tuna, C., Demir, M. (2020). Okul müdürlerinin öğretim liderliği rollerini yerine getirme düzeyi. *Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 1(1), 0-0.

Wildly, H., Dimmock, C. (1993). Instructional leadership in primary and secondary schools in Western Australia. *Journal of Educational Administration*, 31(2), 43-62.

Williams, M. (1999). *Test your management skills*. London, England: Thorogood Publishing.

- Okul müdürlerinin, dıştan destek almadan, kendi öz kaynakları ile okul gelişim planları içerisinde MÖT uygulamalarına yer vermesi gerektiği önerilebilir.

Kaynakça

Ağsu, M. (2020). *Fakülte okul iş birliğinde geliştirilen mesleki öğrenme topluluğunun öğretmenlerin mesleki becerilerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.

Altun, B. (2020). *Sürdürülebilir öğretmen gelişimi: Mesleki öğrenme toplulukları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.

Atak, M., & Atik, İ. (2007). Örgütlerde sürekli eğitimin önemi ve öğrenen örgüt oluşturma sürecine etkisi. *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi*, 3(1), 63-70.

Barr, F. D. (2017). *Pengembangan modul matematika berbasis web yang dilengkapi multimedia dengan pendekatan problem solving pada materi program linear di smk nusantara fbolabatang tahun ajaran* [Unpublished doctoral dissertation]. UNS Sebelas Maret University.

Bolam, R., McMahon, A., Stoll, L., Thomas, S., Wallace, M., Greenwood, A., Hawkey, K., Ingram, M., Atkinson, A., & Smith, M. (2005). *Creating and sustaining effective professional learning communities* (Research report RR637). <https://dera.ioe.ac.uk/5622/1/RR637.pdf>

Cansoy, R. (2019). Öğretmen görüşlerine göre okulların mesleki öğrenme topluluğu olma durumlarının incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 10(19), 2-27.

Cansoy, R., & Parlar, H. (2017). Mesleki öğrenme toplulukları olarak okullar: Okullarda uygulanması ve geliştirilmesi. *Turkish Studies*, 12(17), 89-112.

Cüçemen, F. (2018). *Mesleki öğrenme topluluğu olarak ilköğretim okullarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

Draper, D. P. (2014). *Guiding the work of professional learning communities: Perspectives for school leaders* [Unpublished doctoral dissertation]. Portland State University.

DuFour, R., & Eaker, R. (1998). Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

DuFour, R., Eaker, R., Many, T., & DuFour, R. (2005). *Learning by doing: A Handbook for professional learning communities at work*. Solution Tree

Garner, A. L., Jr. (2011). *Understanding mathematics teachers' beliefs about professional learning communities and professional development* [Unpublished doctoral dissertation]. Walden University.

Hord, S. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory, Austin, Texas

Kalkan, F. (2015). *İlköğretim okullarında mesleki öğrenme topluluğu ile bürokratik yapı ve örgütsel güven arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

Karadağ, N. ve Bellibaş, Ş. (2017). İlkokulların mesleki öğrenme toplulukları olma durumlarının değerlendirilmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 8(16), 24-42.

Kaya, S. (2022). *Mesleki öğrenme topluluğunun ilkokul öğretmenlerini mesleki gelişimine ve öğrencilerin başarısına etkisini incelemeye yönelik bir uygulama* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gaziantep Üniversitesi.

King, M. B., & Newmann, F. M. (2001). Building school capacity through professional development: conceptual and empirical considerations. *International Journal of Educational Management*, 15(2), 86-94. <https://doi.org/10.1108/09513540110383818>

Mitchell, C., & Sackney, L. (2006). Building schools, building people: The school principal's role in leading a learning community. *Journal of School Leadership*, 16(5), 627-640.

Newsome, W. B. (2012). *An analysis of professional learning communities on select middle and high school performance in South Carolina* [Unpublished doctoral dissertation]. South Carolina State University.

Öğdem, Z. (2015). *Mesleki öğrenme topluluğu olarak ilköğretim okullarında takım liderliği ve örgüt iklimi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

Senge, P. M. (2011). *Beşinci disiplin* (15.Baskı). (A. İldeniz ve A. Doğukan Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Supovitz, J. A., & Christman, J. B. (2005). Small learning communities that actually learn: Lessons for school leaders. *Phi Delta Kappan*, 86(9), 649-651.

Thompson, S. C., Gregg, L., & Niska, J. M. (2004). Professional learning communities, leadership, and student learning. *Research in Middle Level Education Online*, 28(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/19404476.2004.11658173>

Toole, J. C., & Louis, K. S. (2002). *The role of professional learning communities in international education* (In Second international handbook of educational leadership and administration). Springer.

Ünver, T. (2021). *Öğretmen mesleki öğrenme topluluğu ile kolektif öğretmen yeterliği arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karabük Üniversitesi.

Vause, L. (2009). *Content and context: Professional learning communities in mathematics* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Toronto.

Vygotsky, L.S. (1987). Thinking and speech. In R.W. Rieber & A.S. Carton (Eds.), *The collected works of L.S. Vygotsky, Volume 1: Problems of general psychology* (ss. 39– 285). Plenum Press. (Original work published 1934.)

[] Programı uygulamak için okulda rehberlik hizmeti var mı?

[] Mevcut bir programa mentorluk uygulaması dahil edilebilir mi?

[] Mentorluk programını desteklemek için personel veya kaynak ihtiyacı var mı?

Kaynakça

Açıklan, A. (1994). Çağdaş örgütlerde insan kaynağının yönetimi. Pegem Akademi Yayıncılık.

Akkutay, Ü. (1984). *Enderun mektebi*. Gazi Üniversitesi Yayınları.

Alemdağ, E. (2015). *Bilişim teknolojileri öğretmenleri için bir e-mentorluk uygulamasının tasarımı ve etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Allen, T. D., Eby, L., Poteet, M., Lentz, E., & Lima, L. (2004). Career benefits associated with mentoring for protégés: A meta-analysis. *Journal of Applied Psychology, 89*(1), 127-136.

Anderson, E. M. ve Shannon, A. L. (1988). Toward a conceptualization of mentoring. *Journal of Teacher Education, 39*, 38-42.

Aslanargun, E. (2011). Türkiye’de okul yönetimi ve atama yönetmelikleri. *NWSA: Education Sciences, 6*(4), 2646-2659.

Ateş-Çobanoğlu, A., ve Ceylan, B. (2020). *E-mentorluk, mesleki gelişim ve yaşam boyu öğrenme*. Öngöz, S. (Ed.). Eğitim Bilimleri Alanında Elektronik Mentorluk içinde (ss. 23-46), Pegem Akademi Yayıncılık.

Bakioğlu, A. (2015). *Eğitimde mentorluk (3. Basım)*. Nobel Akademik Yayıncılık.

Bakioğlu, A. ve Ülker, N. (2011). *Yükseköğretimde mentorluk*. A.Bakioğlu (Ed.). Eğitimde mentorluk içinde (s.1-40). Nobel Akademik Yayıncılık.

Barrera, A., Braley, R. T. ve Slate, J. R. (2010). Beginning teacher success: an investigation into the feedback from mentors of formal mentoring programs. *Mentoring & Tutoring: Partnership in Learning, 18*(1), 61-74.

Beverly J. I. (2011). Mentoring and tutoring in schools and universities. *Mentoring & Tutoring: Partnership in Learning, 19*(2), 121-124.

Bierema, L. L. ve Merriam, S. B. (2002). E-mentoring: Using computer mediated communication to enhance the mentoring process. *Innovative Higher Education, 26*(3), 211-227.

Bilici, E. N. (2002). Modern lalalar. *Aksiyon Dergisi, 409*.

Brockbank, A. ve McGill, I. (2012). *Facilitating reflective learning through mentoring & coaching*. Kogan Page.

Cambourne, B., Kiggins, J. & Ferry, B. (2003). Replacing traditional lectures, tutorials and exams with a Knowledge Building Community (KBC): a constructivist, problem-based approach to pre-service primary teacher education. *English Teaching: Practice and Critique*, 2 (3), 7-21. Klasen, N., & Clutterbuck, D. (2002). *Implementing mentoring schemes a practical guide to successful programs*. Oxford: Butterworth– Heinemann.

Clutterbuck, D., ve Ragins, B. R. (2002). *Mentoring in diversity: An international perspective*. Heineman Publications.

Crispi, G., ve Cruz, I. (2009). Mentoring college students: A critical review of the literature between 1990 and 2007. *Research in Higher Education*, 50(6), 525–622.

Çakır, L., ve Kocabaş, İ. (2016). Mentoring in Gifted Student's Education and a Model Suggestion. *Educational Process: International Journal*, 5(1), 76-90.

Çınar, Z. (2010). Coaching and mentoring. *Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 3(1), 16-18.

Daloz, Laurent A. (2012). *Mentor: Guiding the journey of adult learners*. Wiley.

Ereş, F. (2009). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesinde mentorlük. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, 157-165.

Field, R. (2001). "John Dewey". The Internet Encyclopedia of Philosophy. <<http://www.utm.edu/research/iep/d/dewey.htm>>

Goldhammer, R. (1969). *Clinical supervision: Special methods for the supervision of teachers*. Holt, Rinehart and Winston.

Gray, W. A. ve Gray, M. M. (1985). Synthesis of research on mentoring beginning teachers. *Educational Leadership*, 43(3), 37-43.

Griffin, K. A. (1999). *An exploration of women's mentoring: Graduate students' perspective* (Unpublished doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Thesis database. (UMI No. 9962263).

Gürbüz, R., Erdem, E., ve Yıldırım, K. (2013). Başarılı okul müdürlerinin özellikleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 167-179.

Hay, J. (1997). Transformational mentoring: Using transactional analysis to make a difference. *Transactional Analysis Journal*, 27(3), 158-167.

Hobson, A. J., Ashby, P., Malderez, A. ve Tomlinson, P. D. (2009). Mentoring beginning teachers: What we know and what we don't. *Teaching And Teacher Education*, 25(1), 207-216.

Howe, E. R. (2015). *Exemplary teacher induction: An international review*. In M. Peters & M. Tesar (Eds.), *Search of subjectivities: An educational philosophy and theory teacher education reader* (pp. 23-34). Routledge.

Hoy, W. K. ve Woolfolk, A. E. (1990). Socialization of student teachers. *American Educational Research Journal*, 27, 279-300.

Kavraz, M. (2006). Sektörel eğitime farklı bir bakış açısı. <http://www.turizm gazetesi.com/articles/article.aspx?id=34583>.

Keller, T. E. (2005). The stages and development of mentoring relationships. *Handbook of youth mentoring*. Ed. David L. DuBois, Michael J. Karcher. ABD: Sage Publications: 82-99.

Kılınç, U., ve Alparslan, A. M. (2014). Yükseköğretimde mentorlük: Mentor ve menti bakış açılarını belirlemeye yönelik bir uygulama. *Yükseköğretim Dergisi*, 4(2), 91-101. doi:10.2399/yod.14.010.

Klasen, N., ve Clutterbuck, D. (2002) *Implementing Mentoring Schemes*. Butterworth Heinemann Publishing.

Kocabaş, İ., ve Yirci, R. (2011). *Öğretmen ve Yönetici Yetiştirmede Mentorluk Mentorluğun Eğitimde Kullanılması*. Anı Yayıncılık.

Kram, K.E. (1983). Phases of mentor relationship. *Academy of Management Journal*, 26(4), 608-625.

Kutunis, R. Ö. (2004). Ahilik ve hamilik. *3Gen Sürdürülebilir Kalkınma ve Girişimcilik İşletme ve Endüstri Müh. Dergisi*, 3(6),37-40.

Kuzu, A., Kahraman, M., ve Odabaşı, F. (2012). Mentörlükte yeni bir yaklaşım: E-mentörlük, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(4), 173-184.

Little, J. W. (1990). The mentor phenomenon and the social organization of teaching. In Cazden, C. B. (ed.), *Review of research in education*, 16, 297-351.

Malone, Y. (2002). Social cognitive theory and choice theory: A compatibility analysis. *International Journal of Reality Therapy*, 22(1), 10-13.

Manza, G., ve Wiley, T. (2005). *How to build a successful mentoring program: Using the elements of effective practice*. National Mentoring Partnership.

Maynard, T., ve Furlong, J. (1995). Learning to teach and models of mentoring. İçinde, Trevor Kerry ve Ann Shelton Mayes. *Issues in Mentoring* (s.10-25). Routledge.

MEB. (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği*. 26 Temmuz 2014.

Mertz, N. T. (2004). What's a mentor anyway? *Educational Administration Quarterly*, 40(4), 541-566.

Nakagawa, G. (2007). *Developing a mentoring perspective*. Routledge.

Nielson, T. R., Carlson, D. S. ve Lankau, M. J. (2001). The supportive mentor as a means of reducing work-family conflict. *Journal of vocational behavior*, 59(3), 364-381.

Öngöz, S. (2019). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi alanında bir elektronik mentorluk programının planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 334-351.

Özalp, U., Yirci, R., ve Kocabaş, İ. (2016). Müdür Yardımcılarının İş Doyumunun Yordayıcısı Olarak Okul Müdürlerinin Mentorluk Fonksiyonları. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 455-494.

Özcan, K. ve Çağlar, Ç. (2013). İl eğitim denetmenlerinin mesleki gelişiminde mentorluk. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(13), 177-204.

Özdemir, S. (1997). *Eğitimde örgütsel yenileşme*. Pegem Yayınları.

Özdemir, T. Y. (2012). *İl eğitim denetmen ve yardımcılarının mesleki gelişimlerini devam ettirmede e-mentorluk modeli*. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Özdemir, T. Y. ve Boydak-Özan, M. (2013). E-mentorluk sürecinin mente başarısına etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 170-186.

Özdemir, T.Y., Yirci, R., Kartal, S. E., ve Kocabaş, İ. (2015). Müdür Yardımcılarının Yetişmesinde Okul Müdürlerinin Mentorluk Rollerini Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *10. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi*. 355-356.

Özkalp, E., Kirel, Ç., Sungur, Z., ve Cengiz, A. A. (2006). Örgütsel toplumsallaşma sürecinde mentorluk ve mentor'un yeri ve önemi: Anadolu Üniversitesi araştırma görevlileri üzerine bir inceleme. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 55-70.

Parsloe, E., ve Leedham, M. (2009). *Coaching and mentoring. Practical conversations to improve learning*. Kogan Page.

Phillips-Jones, L. (1983). Establishing a formalized mentoring program. *Training Development Journal*, 2, 38-42.

Portner, H. (2003). *Mentoring new teachers*. Corwin Press.

Ragins, B. R., ve Cotton, J. L. (1999). Mentor functions and outcomes: A comparison of men and women in formal and informal mentoring relationships. *Journal of Applied Psychology*, 84(4), 529-550.

Rosser, H. M. (2005). Mentoring from the top: CEO Perspectives. *Advances in Developing Human Resources*, 7(4), 527-539.

Scandura, T. A. (1998). Dysfunctional mentoring relationships and outcomes. *Journal of Management*, 24(3), 449-467.

Searby, L., & Tripses, J. (2012). *Etkili mentorlar olabilmeleri için okul liderlerini hazırlama* (Çev.S.Turan). R.Yirci ve İ.Kocabaş (Ed.), *Dünyada mentorluk uygulamaları içinde* (1-19).

Shea, G. F. (2002). *Mentoring: How to develop successful mentor behaviors*. Crisp Publications.

Shrestha, C. H., May, S., Edirisingha, P., Burke, L., & Linsey, T. (2009). From face-to-face to ementoring: Does the “e” Add Any Value for Mentors?. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education* 20(2), 116–124.

Single, P. B., ve Muller, C. B. (2001). *When email and mentoring unite: The implementation of a nationwide electronic mentoring program*. In Stromei, L.K. (Ed.) *Creating Mentoring and Coaching Programs* (pp. 107-122). American Society for Training and Development.

Single, P. B., ve Single, R. M. (2005). E-mentoring for social equity: review of research to inform program development. *Mentoring & Tutoring: Partnership in Learning*, 13(2), 301-320.

Sockett, H. (1993). *The moral base for teacher professionalism*. Teachers College Press.

Şişman, M. (2007). Eğitim bilimine giriş. (3. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.

Şahinoğlu, A., ve Sağlam-Arslan, A. (2019). Eğitimde mentörlük uygulamaları. *Online Fen Eğitimi Dergisi*, 4(2), 183 – 195.

Thompson, L., Jeffries, M., ve Topping, K. (2010). E-Mentoring for e-learning development. *Innovation in Education and Teaching International*, 47(3), 305-315.

Uyumaz, E. (2009). Türkiye Selçuklu devletinde atabeylik müessesesi. <http://www.turkcleronline.com/turkler/makaleler/atabeglik.htm>. Erişim tarihi: 27.05.2022

Van Maanen, J. ve Schein, E.H. (1979). *Toward a theory of organizational socialization*, In B.M.Staw (Ed), *Research in organizational behavior*. JAF Press.

Yirci, R. ve Kocabaş, İ. (2012). *Türkiye’de bir mentorluk uygulaması: Aday öğretmenlerin yetiştirilmesi*. R. Yirci ve İ. Kocabaş, (Ed.), *Dünyada mentorluk uygulamaları içinde* (115-132). Pegem Akademi.

Zachary, Lois J. (2000). *The mentor’s guide*. Jossey Bass.

Sabancı Topluluğu. <https://www.myexecutive.com.tr/tr/ozel-dosya/sabanci-toplulugu-mentorluk-uygulamalari-60.html>. Erişim Tarihi: 25.04.2022

edildiği önemli bir başlangıç kapısı aslında. Bu kapıdan geçme, yani küresel becerileri edinme süreci kolay olmasa da önemi tartışılmaz. Bu becerileri kazanmak, başta çocuklar olmak üzere bütün bireylerin sadece belirsizlikle başa çıkmalarına katkı sağlamayacak, aynı zamanda onları sorunların çözümüne gerek yerel gerek ülke ve gerekse küresel bağlamda yaşadıkları yakın ve uzak çevreyi daha yaşanılabilir bir yer haline getirmek için çabalayan bireylere dönüştürecektir. Bu bağlamda en önemli görevlerden biri eğitim liderlerine düşmektedir. Eğitim liderleri, sürekli gelişen eğitim teknolojilerinin imkanlarından faydalanabilmeli ve bu teknolojileri kullanarak öğrenimi kişiselleştirmenin yollarını aramalıdır. Böylece her öğrencinin üstün yararını esas alan bir yaklaşım benimserler. Eğitim liderleri için bir diğer önemli husus, eşitlik, çeşitlilik ve kapsayıcılığa odaklanmalarıdır. Bu anlayış, insanların kendilerinininkinden çok farklı kültürel, inanç ve/veya dilli ilgili geçmişlere veya farklı dünya görüşlerine sahip insanlarla ilişki kurmasını ve çalışabilmesine katkı sağlar. Benzer şekilde eğitim liderleri, öğrencilerin öğrenme kapasitesini geliştirmek için bilgiyi kullanan bir eğitim anlayışı sergilemelidirler. Böylece öğrenciler bilgiyle bir şeyler yapma, bilgiyi yaratıcı şekillerde, yeni bağlamlarda ve ortamlarda kullanma fırsatı elde edebilirler. Bu yolla öğrencilerin ve öğretmenlerin “bilgiyi birlikte inşa” etmelerini destekleyecek yaratıcı düşünme sürecinin de önü açılabilir.

Kaynakça

- Bolstad, R., ve Gilbert, J. (2012). *Supporting future-oriented learning and teaching: A New Zealand perspective*. Ministry of Education.
- Bourn, D. (2018). *Understanding global skills for 21st century professions*. Palgrave.
- Cabezudo, A., Cicala, F., Luisa De Bivar Black, M., Carvalho, M., Coordinated, S., ve Carvalho Da Silva, M. (2019). *Global education guidelines: Concepts and methodologies on global education for educators and policy makers*. www.book.coe.int
- CASEL. (2020). *Preparing youth for the workforce of tomorrow: Cultivating the social and emotional skills employers demand*. <https://casel.org/casel-gateway-preparing-workforce-of-tomorrow/?view=true>
- Castells, M. (2010). *The Rise of the Network Society* (2. bs, C. 1). Wiley-Blackwell.

Chernyshenko, O. S., Phair, R., & Leader, P. (2018). *Social and emotional skills for students success and well-being: Conceptual framework for the OECD study on social and emotional skills*. www.oecd.org/edu/workingpapers

Cogan, J. J., ve Grossman, D. L. (2009). Characteristics of globally minded teachers: A twenty-first century view. *Visions in Global Education: The Globalization of Curriculum and Pedagogy in Teacher Education and Schools*, 240-255.

Cushner, K., ve Mahon, J. (2002). Overseas Student Teaching: Affecting Personal, Professional, and Global Competencies in an Age of Globalization. *Journal of Studies in International Education*, 6(1), 44-58. <https://doi.org/10.1177/1028315302006001004>

DeVillar, R. A., ve Jiang, B. (2012). From Student Teaching Abroad to Teaching in the U.S. Classroom: Effects of Global Experiences on Local Instructional Practice. *Teacher Education Quarterly*, 39(3), 7-24. <http://www.jstor.org/stable/23479680>

Elias, M. J., Zins, J. E., Weissberg, R. P., Frey, K. S., Greenberg, M. T., Haynes, N. M., Kessler, R., Schwab-Stone, M. E., ve Shriver, T. P. (1997). *Promoting social and emotional learning: Guidelines for educators*. Ascd.

Giddens, A. (2020). Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age. İçinde *The new social theory reader* (ss. 354-361). Routledge.

Kankaraš, M. (2017). *Personality matters: Relevance and assessment of personality characteristics*.

Kirkwood-Tucker, T. F. (2009). *Visions in global education: The globalization of curriculum and pedagogy in teacher education and schools: Perspectives from Canada, Russia, and the United States* (C. 29). Peter Lang.

Martin, F., ve Griffiths, H. (2012). Power and representation: A postcolonial reading of global partnerships and teacher development through North-South study visits. *British Educational Research Journal*, 38(6), 907-927.

Merrell, K., ve Gueldner, B. (2010). *Social and Emotional Learning in the Classroom: Promoting Mental Health and Academic Success*.

OECD. (2015). *Skills for Social Progress: The power of social and emotional skills* (OECD Skills Studies). OECD. <https://doi.org/10.1787/9789264226159-EN>

OECD. (2017). *Getting Skills Right: Skills for Jobs Indicators*. <https://doi.org/10.1787/9789264277878-EN>

OECD. (2021). *Social and emotional skills: Well-being, connectedness and success*. <https://www.oecd.org/education/cei/social-emotional-skills-study/>

Scheunpflug, A. (2010). Global education and cross-cultural learning: A challenge for a research-based approach to international teacher education. *International Journal of Development Education and Global Learning*.

Silber-Varod, V., Eshet-Alkalai, Y., ve Geri, N. (2019). Tracing research trends of 21st-century learning skills. *British Journal of Educational Technology*, 50(6), 3099-3118. <https://doi.org/10.1111/bjet.12753>

Slethaug, G. E. (2007). *Teaching abroad: International education and the cross-cultural classroom* (C. 1). Hong Kong University Press.

Tarozzi, M., ve Torres, C. (2016). *Global Citizenship Education and the Crises of Multiculturalism. Comparative Perspectives*. <https://doi.org/10.5040/9781474236003>

Torres, C. A. (2017). *Theoretical and empirical foundations of critical global citizenship education* (C. 1). Routledge.

UNDP. (2016). *Sustainable Development Goals | United Nations Development Programme*. <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>

UNESCO. (2012). *Youth and skills: Putting education to work | Global Education Monitoring Report*. <https://en.unesco.org/gem-report/report/2012/youth-and-skills-putting-education-work>

Weissberg, R. P., ve Cascarino, J. (2013). Academic Learning + Social-Emotional Learning = National Priority. *Phi Delta Kappan*, 95(2), 8-13. <https://doi.org/10.1177/003172171309500203>

Kaynakça

- Akal, Ş. (2010). *İlköğretim okullarında okul aile birliği görevlerine verilen önem derecesi ve bu görevlerin gerçekleşme düzeyi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Argon, T., ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80-95.
- Arslan, Ü. ve Nural, E. (2004). Okul öncesi eğitiminde okul-aile iş birliğinin önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, (162), https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/162/arslan-nural.htm
- Aydın, A. (2004). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık
- Ascher, C. (1988). Improving the school-home connection for low-income urban parents. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED293973.pdf>
- Braithwaite, D. O., Bach, B. W., Baxter, L. A., DiVerniero, R., Hammonds, J. R., Hosek, A. M., Willer, E. K., & Wolf, B. M. (2010). Constructing family: A typology of voluntary kin. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27, 388-407.
- Barge, J. K., & Loges, W. E. (2003). Parent, student, and teacher perceptions of parental involvement. *Journal of Applied Communication Research*, 31(2), 140-163.
- Bracey, G. (2001). Research--School involvement and the working poor. *Phi Delta Kappan*, 82(10), 795.
- Baker, M. (2001). Not in front of the parents: How 'education speak' prevents teachers from being heard. *Education*, 43(1), 19.
- Başar, H. (2005). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Berger, H. P. (1991). Parental involvement: yesterday and today. *The Elementary School Journal*, 91(3), pp.209- 219
- Caplan, J.G. (2000). Building strong family-school partnerships to support high student achievement. The Informed Educator Series. Arlington, VA: Educational Research Service. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED459521.pdf>
- Ceylan, M. ve Akar, B. (2010). Ortaöğretimde okul – aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2,43-64.
- Cemal, Ç. (2007). Okul- çevre ilişkisinin okul geliştirmedeki rolü: Kavramsal Bir Çözümleme. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (3), 123-139.
- Cohen, S. P. (2002). Can pets function as family members? *Western Journal of Nursing Research*, 24(6), 621-638.
- Coleman, J. (1987). Families and schools. *Educational Researcher*, 16, 32-38.

Crites, C. V. (2008). *Parent and community involvement: A case study*. Unpublished Doctoral Dissertation. Wilmington University, Delaware.

Çalışkan, N. ve Ayık, A. (2015). Okul Aile Birliği ve Velilerle İletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 69-82.

Çakmak, Ö. Ç. (2010). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımı. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (1), 1-18.

Çayırılı, E. (1998). *İlköğretim I. Kademedeki Okul-Aile İlişkisi ile İlgili Öğretmen ve Veli Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çetin, E., ve Demirkasımoğlu, N. (2010). *Ailelerin eğitim sürecine katılımına öğretmen ve yönetici görüşleri*. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(3). 399-431.

Drake, D.D. (2000). Parents and families as partners in the education process: Collaboration for the success of students in public schools. *ERS Spectrum*, 18 (2), 34-39.

Deslandes, R., Barma, S., & Morin, L. (2015). Understanding Complex Relationships between Teachers and Parents. *International Journal about Parents in Education*, 9(1), 131-144.

Eccles, J.S., & Harold, R.D. (1993). Parent-school involvement during the early adolescent years. *Teaches College Record*, 94(3), 568-587.

Epstein, J. L. (2010). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 92(3), 701-712.

Epstein, J.L. (1987). What principals should know about parent involvement. *Principal*, 66(3), 6 -9

Epstein, J.L. (2001). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Boulder, CO: Westview Press.

Epstein, J., & Dauber, S. (1991). School programs and teachers practices of parent involvement in inner city elementary and middle schools. *The Elementary School Journal*, 91, 279-289.

Engin A. (2007). Okul- aile iş birliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (18),119-134.

Erdoğan, Ç., & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 16(3), 399-431.

Fehrmann, P.G., Keith, T.Z., & Reimers, T.M. (1987). Home influence on school learning: Direct and indirect effects of parent involvement on high school grades. *Journal of Educational Research*, 80, 330-337.

Feuerstein, A. (2000). School characteristics and parent involvement: Influences on participation in schools. *The Journal of Educational Research*, 94(1), 29.

Floyd, K., Mikkelson, A. C., & Judd, J. (2006). Defining the family through relationships. In L. H. Turner & R. West (Eds.), *The family communication sourcebook* (pp. 21–39). Thousand Oaks, CA: Sage

Galvin, K. M., Bylund, C. L. and Brommel, B. J. (2004). *Family communication cohesion and change*. Sixth edition. San Francisco: Pearson Education.

Galvin, K. M., Braithwaite, D. O., & Bylund, C. L. (2015). *Family communication: Cohesion and change*. Routledge.

Golish, T. D. (2003). Stepfamily communication strengths understanding the ties that bind. *Human Communication Research*, 29 (1): 41–80. doi.org/10.1093/hcr/29.1.41

Grolnick, W.S., & Slowiaczek, M.L. (1994). Parents' involvement in children's schooling: A multidimensional conceptualization and motivational model. *Child Development*, 65, 237–252.

Gül, E., (2007). *Eğitimde Çocuk Başarısı İçin Okul-Aile iş birliği*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Gürşimşek, I., (2010) *Okul Öncesi Eğitime Aile Katılımını Etkileyen Faktörler. Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 9 (18), 1-19.

Hetherington, E. M. (1999). Family functioning and the adjustment of adolescent siblings in diverse types of families. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 64, 1–25.

Hiatt, D. B. (1994). Parent involvement in American public schools: An historical perspective 1642–1994. *The School Community Journal*, 4, 27–38.

Hickman, C.W., Greenwood, G., & Miller, D. (1995). High school parent involvement: Relationships with achievement, grade level, SES, and gender. *Journal of Research and Development in Education*, 28(3), 125–134.

Hill, N. E. & and Craft, S. A. (2003). Parent–School Involvement and School Performance: Mediated Pathways among Socioeconomically Comparable African American and Euro American Families. *Journal of Educational Psychology*, 95(1), 74 – 83.

Hoover-Dempsey, K.V., Bassler, O.C., & Brissie, J.S. (1987). Parent involvement: Contributions of teacher efficacy, school socioeconomic status, and other school characteristics. *American Educational Research Journal*, 24, 417–435.

Hoover-Dempsey, K.V., & Sandler, H. (1997). Why do parents become involved in their children's education? *Review of Educational Research*, 67(1), 3–42.

iş birliği (2022). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57d2b1ca8969c0.29681554

Kıral B. (2017), *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Editör: Arslan, M. M., Sms Yayınları 1. Baskı, Ankara: BRC Matbacılık

Christenson, S.L. & Reschly, A.L. (Eds.). (2010). *Handbook of school-family partnerships*. New York, NY: Routledge.

Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği <https://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1532.pdf>

Miedel, W. T. & Reynolds, A. J. (1999). Parental involvement in early intervention for disadvantaged children: Does it matter? *Journal of School Psychology*, 37(4), 379-402.

National Opinion Research Center. (1997). Study of opportunities for and barriers to family involvement in education. Chicago, IL: University of Chicago.

Partnership (2022). <http://www.merriam-webster.com/dictionary/partnership>

Topal, Ş. (2013). Öğretmen adaylarına göre okul öncesi eğitimde okul-aile iş birliğinin çocuk (36-66 ay) için önemi. *Eğitişim Dergisi*, 38. <https://www.egitirim.gen.tr/okul-oncesinde-okul-aile-isbirligi/>

Suğur, S., ve Doğru, E. (2008). Koruma altındaki çocukların aile ve devlet algısı üzerine bir araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65 (1), 115-133.

Sui-Chi, E., & Willms, J. (1996). Effects of parent involvement on eighth-grade achievement. *Sociology of Education*, 69, 126-141.

Su, A. (2009). Okul hedeflerine ulaşmak için çerçeveyi kullanmak- Alan-dan hikayeler. Okul, Aile ve Toplum iş birliği (Çev. Editorü: Çiğdem APAYDIN). Ankara: Pegem Yayıncılık. (s. 80-106)

Schrodt, P., & Braithwaite, D. O. (2014). No longer understudied, but still misunderstood: Expanding communication scholarship on stepfamily relationships." In K. Floyd & M. T. Morman (Eds.), *Widening the family circle: New research on family communication* (2nd ed.) (pp. 171-189). Thousand Oaks, CA: Sage.

Ritblatt, S.N., Beatty, J.R., Cronan, T.A. & Ochoa, A.M. (2002). Relationships among perceptions of parent involvement, time allocation, and demographic characteristics: implication for policy formation. *Journal of Community Psychology*, 30 (5), 519-549.

Reynolds, A.J. (1996). Cognitive and family support mediators of preschool effectiveness: A confirmatory analysis. *Child Development*, 67, 1119-1140.

Jarana-Díaz, T., Romero-Martín, M., Ponce-Blandón, J. A., and Jiménez-Picón, N. (2021). Integrative Review of Related Factors and Defining Characteristics of Lack of Family Integrity. *International Journal of Nursing Knowledge*, 32(1), 44-52.

Jasso, J. (2007). *African American and non-Hispanic White parental involvement in the education of elementary school-aged children*. Syracuse University, Syracuse, NY.

Mapp, K.L. (2003). Having their say: Parents describe why and how they are engaged in their children's learning. *School Community Journal*, 13(1), 35-64.

McNeal, R.B. Jr. (2001). Differential effects of parental involvement on cognitive and behavioral outcomes by socioeconomic status. *The Journal of Socio-Economics*, 30(2), 171-179.

Trotman, M. F. (2001). Involving African American parents: Recommendations to increase the level of parent involvement with African American families. *The Journal of Negro Education*, (70), 275-285.

Yeşilyaprak, B. (2000). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayınları.

Yıldırım, C. ve Dönmez, B. (2008). Okul Aile iş birliğine İlişkin Bir Araştırma, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.

Wyatt, T. (1996). School effectiveness research: Dead, or dump squip or smouldering fuse? *Issues In Educational Research*, 6 (1), 79-112.

sa olmaz pedagojik süreçlerden biridir. Gözlem verilerinden hareketle öğretimin denetimi aracılığıyla güncel denetim ilkelerine bağlı olarak yapılan denetimin sınıf içerisinde öğretmen etkililiğini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, daha önce tüm meslek hayatı boyunca standart formlarla ve yılda bir iki kez olmak üzere gerçekleştirilen denetim uygulamalarının öğretmenin kendisine bir fayda sağlamadığı; ancak bu denetim modelinin kendisine bir bakış açısı edinme, eksiklerini görme ve geliştirme adına bir fırsat sağladığını göstermiştir.

Kaynakça

- Akyol, B., & Yavuzkurt, T. (2016). Türkiye’de lisansüstü tezlerde eğitim denetimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(2), 908-926.
- Aseltine, J. M., Faryniarz, J. O., & Rigazio-Digilio, A. J. (2006). *Supervision for learning*. Virginia: ASCD.
- Aydın, İ. (2020). *Öğretimde denetim durum saptama değerlendirme ve geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aydın, M. (2014). *Çağdaş eğitim denetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Başar, H. (1988). *Öğretmenlerin değerlendirilmesi*. Ankara: Pegem.
- Başaran, İ. E. (2000). *Yönetim*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Bursalıoğlu, Z. (1991). *Eğitim yönetiminde teori ve uygulama*. Ankara : Pegem.
- Bursalıoğlu, Z. (2012). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ece, M. (2007). *İlköğretim kurumları kurum teftiş ölçütlerine ilişkin bir değerlendirme*. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Erdem, A. R. (2006). Öğretimin denetiminde yeni bakış açısı: “Sürekli Geliştirme” temeline dayalı öğretimin denetimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(16), 275-294.
- Gündüz, Y. (2008). *Avrupa Birliğine uyum sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı teftiş sisteminin yenilenme ihtiyacı*. (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi.
- Haydaroğlu, İ. (2006). *Osmanlı Devleti’nde Yabancı Okullarda Denetim ve Cumhuriyet Dönemine Yansımaları*. Temmuz 22, 2022 tarihinde: <https://dSPACE.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/65007/293.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden alındı.
- Hopkins, W. S. & Moore, K. D. (1993). *Clinical Supervision. ‘A Practical Guide to Student Teacher Supervision’*. Oxford: Brown Benchmark Publications.

Ilgaz, A. Ö. (2011). *Denetim ve Yönetimin Öğretmen Performansına Etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi.

Işık, I. (2009). *Geleneksel ve çağdaş denetim yöntemlerinin ilköğretim öğretmenlerinin gelişimine ve okul başarısına etkilerinin algılanma düzeyleri: Kartal ilçesinde bir alan araştırması*. (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi.

İlğan, A. (2012). *Öğretmenlerin mesleki gelişimi ve denetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Knoll, M. K. (1987). *Supervision for better instruction*. New Jersey: Prentice Hall.

Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (2014). *Eğitim yönetimi*. (G. Arastaman, Çev.) Ankara: Nobel Yayıncılık.

Marks, J. R., Stoops, E., & King-Stoops, J. (1985). *Handbook of instructional supervision: a guide for the practitioner*. Boston: Allyn and Bacon.

Memduhoğlu, H. B., & Zengin, M. (2012). Çağdaş eğitim denetimi modeli olarak öğretimsel denetimin Türk eğitim sisteminde uygulanabilirliği. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(1), 131-142.

Memişoğlu, S. P. (2001, Kasım). *Çağdaş eğitim denetimi ilkeleri açısından ilköğretim okullarında öğretmen denetimi uygulamalarının değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Mohanty, J. (2005). *Educational administration, supervision and school management*. USA: Deep & Deep Publications.

Morgan, G. (1986). *Images of Organization*. New Park London and Delhi: SAGE Publications.

Özen , F., & Arslan Hendekçi, E. (2016). Türkiye’de eğitim denetimi alanında 2005–2015 yılları arasında yayımlanan makale ve tezlerin betimsel analizi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(11), 621-650.

Öztürk, T. (2007). *Türk kamu yönetiminde bireyden devlete yönetsel denetim süreci sorunlar öneriler ve çözüm yolları*. Ankara: Platin Yayıncılık.

Sergiovanni, T. J., & Starratt, R. J. (1979). *Supervision: human perspectives*. USA: McGraw-Hill.

Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2016). *Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü*. Aralık 5, 2021 tarihinde <http://sivas.meb.gov.tr/www/guncellendiogretmen-ders-denetim-formu-merkez/icerik/1663> adresinden alındı.

Sivrikaya, İ. (2014). *Çağdaş denetime ilişkin öğretmen yönetici ve maarif müfettişlerinin algıları*. (Yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi.

Şahin, S., Elçiçek, Z. & Tösten, R. (2013). Türk eğitim sisteminde teftişin tarihsel gelişimi ve bu gelişim süreci içerisindeki sorunlar. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(5), 1105-1126.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2004, Haziran 8). *Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği*. Mayıs 2, 2021 tarihinde Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/02/20060220-4.htm> adresinden alındı.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı. (2011). *Öğretmen Denetim Rehberi*. Ankara.

Taymaz, H. (1982). *Teftiş: kavramlar, ilkeler, yöntemler*. Ankara: AÜEBF.

Taymaz, H. (2011). *Eğitim sisteminde teftiş*. Ankara: Pegem Akademi.

Ünal, A. (2021). Eğitim programlarının yönetimi. R. Sarpkaya (Dü.) içinde, *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Anı.

Wiles, J., & Bondi, J. (2000). *Supervision a guide to practice*. New Jersey: Prentice Hall.

Yelkenci, Ö. F. (2008). *Türk modernleşmesinin Osmanlı kökenleri: Sultan II. Abdulhamit dönemi eğitim konuları*. (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi.

Yeşil, D., & Kış, A. (2015). Okul müdürlerinin ders denetimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 27-45.

Yılmaz, E., Bozgeyikli, H., Çeliköz, N., Erişen, Y., & Ülke, S. M. (2006). *Sınıf yönetimi*. (R. Arı, & M. E. Deniz, Dü) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Zepeda, S. J. (2016). *Öğretim denetimi uygulama araçları ve kavramlar*. (A. Balcı, & Ç. Apaydın, Çev.) Ankara, Pegem Akademi.

Yaşam Tasarımı Danışmanlığı El Kitabı

Mark L. Savickas

Çeviri:

Dr. Ozan KORKMAZ

Asos Yayınları 2023

ISBN: 978-625-8190-90-8

Kitabın Orijinal Adı: Life-Design
Counseling Manual
Kitabın Yazarı: Mark L. Savickas

Çeviren
Ozan KORKMAZ

Kapak
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

Redaksiyon
Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

Yazarın Türkçe Baskı İçin Ön Sözü.....	9
Çevirenin Ön Sözü	11
Bölüm 1	
Yaşam Tasarımı Danışmanlığı.....	13
Psikolojik Danışmanlıkla Karşılaştırıldığında Rehberlik	16
Hikâyeleri Kullanmanın Gerekçesi.....	17
Temel Öğeler	19
İlişki	19
Düşünme	20
Anlamlandırma.....	21
Bölüm 2	
Geçiş Hikâyesi.....	25
Geçiş Hikâyesini Ortaya Çıkarmak	25
Amaç.....	25
Giriş Sorusu	26
İpuçları	27
Hikâye İçeriğini ve Biçimini Değerlendirme	28
Hikâye İçeriği	29
Anlatma Süreci.....	30
Aynı Eski Hikâye	30
Anlatılmamış Hikâye.....	31
Hikâyesi olmayan duygular	32
Geçiş Hikâyesi	32
Boş Hikâye	33
Rekabet Eden Olaylar	33
Psikolojik Danışma Hedeflerini Birlikte Yapılandırma	35

Bölüm 3

Kariyer Yapılandırma Görüşmesi	37
KYG Soru 1: Rol Modeller	37
Amaç	37
Gerekçe	38
Soru	38
İpuçları	39
KYG Soru 2: Dergiler, Televizyon, Web Siteleri	39
Amaç	39
Gerekçe	40
Soru	40
İpuçları	41
KYG Soru 3: En Sevilen Hikâye	42
Amaç	42
Gerekçe	42
Soru	43
İpuçları	43
KYG Soru 4: En Sevilen Söz	44
Amaç	44
Gerekçe	44
Soru	44
İpuçları	44
KYG Soru 5: İlk Anılar	45
Amaç	45
Gerekçe	45
Soru	46
İpuçları	46

Bölüm 4

Bir Yaşam Portresini Yeniden Yapılandırmak	49
Olay Örgüsü ve Tema	49
Amaç	49
Gerekçe	49
İpuçları	51

Görev 1. Bakış Açısını İfade Edin	52
Gerekçe	52
Değerlendirme	54
Hikâye Dizisi Analizi	56
İpuçları	58
Görev 2. Benliği Tanımla	59
Gerekçe	59
Değerlendirme	59
İpuçları	61
Görev 3. İlk Anıları Rol Modeli Özelliklerine Bağlayın	62
Gerekçe	62
Değerlendirme	62
İpuçları	64
Görev 4. İlgileri Adlandırın	65
Gerekçe	65
Değerlendirme	65
RIASEC Dergi Örnekleri	67
RIASEC Televizyon Programı Örnekleri	68
RIASEC Web Site Örnekleri	68
Mesleki Uzmanlık İlgileri	68
İpuçları	69
Görev 5. Rol Yazma	69
Gerekçe	69
Değerlendirme	70
İpuçları	73
Görev 6. Tavsiyeyi Uygula	74
Gerekçe	74
Değerlendirme	75
Görev 7. Yaşam Portresini Birleştirin	75
Gerekçe	76
Değerlendirme	76
İpuçları	77

Bölüm 5

Psikolojik Danışma Süreci.....	79
Birinci Bölüm: Hikâneyi Yeniden Anlatmak	79
Amaç.....	79
Gerekçe.....	80
Süreç	80
İpuçları	84
İkinci Bölüm: Eylem Planlama.....	84
Amaçlılık.....	84
Planlama.....	85
Kitle.....	86
Anlatabilirlik	86
Eylem.....	87
İpuçları	87
İkinci Oturumu Sonlandırmak	89
Güle Güle	92
Üçüncü Oturum	92
Sürecin ve Sonucun Değerlendirilmesi	93
Ek.....	93
Daha da İlerlemek İçin.....	94
Video Gösterimleri	94
Çalışma Kitapları (Ücretsiz).....	94
Okumalar	94
Kaynakça	95
EK 1.....	101
EK 2	102
EK 3	103

Obi, O. P. (2015). Constructionist career counseling of undergraduate students: An experimental evaluation. *Journal of Vocational Behavior, 88*, 215-219.

Reh fuss, M. (2007). The case of Frank: Application of the theory of career construction. *Career Planning and Adult Development Journal, 23*, 68-76.

Reh fuss, M. C. (2009). Teaching career construction and the Career Style Interview. *Career Planning and Adult Development Journal, 25*, 58-71.

Savickas, M. L. (2011). *Career counseling*. Washington, DC: American Psychological Association.

Savickas, M. L. (2013). Career construction theory and practice. In R. W. Lent & S. D. Brown (Eds.). *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (2nd ed., pp. 147-183). Hoboken, New Jersey: John Wiley.

Savickas, M. L. (2015). Life designing with adults: Developmental individualization using biographical bricolage. In L. Nota & J. Rossier (Eds.) *Handbook of life design: From practice to theory and from theory to practice* (pp. 135-149). Gottingen, Germany: Hogrefe Publishing.

Kaynakça

Angus, L. E. Greenberg, L. S. (2011). *Working with narrative in emotion-focused therapy: Changing stories, healing lives*. Washington, DC: American Psychological Association.

Arnold, M. B. (1962). *Story sequence analysis: A new method of measuring motivation and predicting achievement*. New York: Columbia University Press.

Bollas, C. (1987). *The shadow of the object: Psychoanalysis of the unthought known*. New York: Columbia University Press.

Bordin, E. S. (1979). The generalizability of the psychoanalytic concept of the working alliance. *Psychotherapy: Theory, Research & Practice, 16*, 252-260.

Briddick, W. C. & Sensoy-Briddick, H. (2013). The role of audience in life design. In A. DiFabio & J. G. Maree (Eds.). *Psychology of career counselling: New challenges for a new era* (pp. 69-81). New York: Nova.

Bronk, K. C., Hill, P. L., Lapsley, D. K., Talib, T. L., Finch, H. (2009). Purpose, hope, and life satisfaction in three age groups. *Journal of Positive Psychology, 4*, 500-510.

Buhler, C. (1935). *From birth to maturity: An outline of the psychological development of the child*. London: Kegan Paul, Trench, Tubner.

Cardoso, P., Silva, J. R., Gocalves, M. M., & Duarte, M. E. (2014a). Innovative moments and change in Career Construction Counseling. *Journal of Vocational Behavior, 84*, 11-20.

Cardoso, P., Silva, J. R., Gocalves, M.M., & Duarte, M. E. (2014b). Narrative innovation in life design counseling: The case of Ryan. *Journal of Vocational Behavior, 85*, 276–286.

Carkhuff, R. R. (1969). *Helping and human relations: A primer for lay and professional helpers*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Clark, A. (2002). *Early recollections: Theory and practice in counseling and psychotherapy*. New York: Routledge.

Davies, B. & Harre, R. (1990). Positioning: Conversation and the production of selves. *Journal for the Theory of Social Behavior, 20*, 43-63.

Dreikurs, R., & Dinkmeyer, D. (2000). *Encouraging children to learn*. New York: Routledge.

Forster, E. M. (1985). *Aspects of the novel*. New York: Mariner Books (orijinal çalışma 1927 yılında yayımlanmıştır).

Gibson, K., & Cartwright, C. (2014). Young clients' narratives of the purpose and outcome of counselling. *British Journal of Guidance and Counselling, 42*, 511-524.

Holland, J. L. (1997). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments*. Lutz, FL: Psychological Assessment Resources.

Holland, J. L., & Gottfredson, G. D. (1996). *Dictionary of Holland occupational codes*. Lutz, FL: Psychological Assessment Resources.

Kashdam, T. B., Barrett, I. F., & McKnight, P. E. (2015). Unpacking emotion differentiation: Transforming unpleasant experience by perceiving distinctions in negativity. *Current Directions in Psychological Science*, 24, 10-16.

Kelly, G. A. (1955). *The psychology of personal constructs*. New York: Norton.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (Vol. 1). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

LaPointe, K. (2010). Narrating career, positioning identity: Career identity as a narrative practice. *Journal of Vocational Behavior*, 77, 1-9.

Leitner, L.M., & Faidley, A. J. (2003, August). *Emotion and the creation of meaning: An experiential constructivist approach*. Paper presented at the American Psychological Association Convention. Toronto, Canada.

Leising, D., Scharloth, J., Lohse, O., & Wood, D. (2014). What types of terms do people use when describing an individual's personality? *Psychological Science* 25, 1787- 1794.

Madigan, S. (2011). *Narrative therapy*. Washington, DC: American Psychological Association.

Madill, A., Sermpezis, C., & Barkham, M. (2005). Interactional positioning and narrative self-construction in the first session of psychodynamic-interpersonal psychotherapy. *Psychotherapy Research*, 15, 420-432.

Matlis, S., & Christianson, M. (2014). Sense-making in organizations: Taking stock and moving forward. *Academy of Management Annals*, 8, 57-125.

Mayman, M., & Faris, M. (1960). Early memories as an expression of relationship patterns. *American Journal of Orthopsychiatry*, 30, 507-520.

Mosak, H. H. (1958) Early recollections as a projective technique. *Journal of Projective Techniques*, 22, 302-311.

Neimeyer, R. A. (2012). From stage follower to stage manager: Contemporary directions in bereavement care. In K. J. Doka & A. S. Tucci (Eds.), *Beyond Kübler Ross: New perspectives on death, dying and grief* (pp. 129- 150). Washington, DC: Hospice Foundation of America.

Reh fuss, M. (2009). The Future Career Autobiography: A narrative measure of career intervention effectiveness. *Career Development Quarterly*, 58, 82-90.

Rennie, D. L. (2012). Qualitative research as methodological hermeneutics. *Psychological Methods*, 17, 385-398.

Savickas, M. L. (2002). Career construction: A developmental theory of vocational behavior. In D. Brown (Ed.), *Career choice and development* (4th ed., pp. 149- 205). San Francisco: Jossey-Bass.

Savickas, M. L. (2011). *Career counseling*. Washington, DC: American Psychological Association.

Savickas, M. L. (2012). Life design: A paradigm for career intervention in the 21st century. *Journal of Counseling and Development*, 90, 13-19.

Savickas, M. L. (2013). Career construction theory and practice. In R. W. Lent & S. D. Brown (Eds.). *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (2nd ed., pp. 147-183). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.

Savickas, M. L. (2014). Work values: A career construction elaboration. In M. Pope, L. Flores, & P. Rottinghaus (Eds.). *Values in vocational psychology* (pp. 3-19). Charlotte, NC: Information Age Publishing.

Savickas, M. L. (2015a). Career counseling paradigms: Guiding, developing, and designing. In P. Hartung, M. Savickas, & W. Walsh (Eds.) *The APA handbook of career intervention* (Vol. 1, pp. 129-143). Washington, DC: APA Books.

Savickas, M. L. (2015b). Designing projects for career construction. In R. A. Young, J. F. Domene, & L. Valach (Eds.), *Counseling and action: Toward life-enhancing work, relationships, and identity* (pp. 13-31). New York: Springer Science Business Media.

Shaw, S., L., & Murraray, K. W. (2014). Monitoring alliance and outcome with client feedback measures. *Journal of Mental Health Counseling, 36*, 43-57.

Stern, D. N. (2004). *The present moment in psychotherapy and everyday life*. New York: Norton.

Stiles, W. B., Leiman, M., Shapiro, D. A., Hardy, G. E., Barkham, M., Detert, N. B., & Llewelyn, S. P. (2006). What does the first exchange tell? Dialogical sequence analysis and assimilation in very brief therapy. *Psychotherapy Research, 16*, 408-421.

Stumpf, S. A., Colarelli, S. M., & Hartmann, K. (1983). Development of the Career Exploration Survey (CES). *Journal of Vocational Behavior, 22*, 191-226.

Watson, J. C., & Rennie, D. L. (1994). Qualitative analysis of clients' subjective experience of significant moments during the exploration of problematic reactions. *Journal of Counseling Psychology, 41*, 500-509.

Weick, K. (1995). *Sensemaking in organizations*. Thousand Oaks, CA: Sage.

White, M., & Epston, D. (1990). Narrative means to therapeutic ends. New York: Norton.

Winnicott, D. W. (1969). The use of an object. *International Journal of Psycho-analysis*. 50, 711-716.

**TÜRK KAMU DİPLOMASİSİNDE YUNUS EMRE
ENSTİTÜLERİNİN KÜLTÜREL DİPLOMASİ
FAALİYETLERİ: PAKİSTAN, MALEZYA,
SİRBİSTAN VE MAKEDONYA ÖRNEKLERİ**

AHMET FETHİ GÜN

Asos Yayınları 2023

e-ISBN 978-625-6861-80-0

Editör
Ahmet Fethi Gün

Kapak
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

Redaksiyon
Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
GİRİŞ.....	9
Neden Kamu Diplomasisi?.....	14
Kamu diplomasisi.....	15
İDEALİZM VE REALİZM ARASINDA ULUSLARARASI İLİŞKİLER	21
Modern Dönem Realist Yaklaşım Düşüncesi.....	24
Uluslararası İlişkiler Ortamı ve Kamu Diplomasisi.....	26
Sosyal İnşacı Yaklaşım.....	28
Kamu Diplomasisine Sosyal İnşacı Yaklaşım.....	33
DİPLOMASİ VE KAMU DİPLOMASİSİ KAVRAMI.....	39
Diplomasi Türleri.....	41
Konferans diplomasisi.....	41
Parlamentar diplomasi	41
Zirve diplomasisi	42
Siber Diplomasi	42
Kamu diplomasisi	42
Kamu Diplomasisinin Tanımı ve Ortaya Çıkışı	43
Kamu diplomasisinin ilişkili olduğu kavramlar	47
Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler.....	48
Kamu diplomasisi ve propaganda	57
Kamu diplomasisi ve ulus markalama/ulus inşa etme	75
Kamu Diplomasisinin Kullanım Alanları	87
Kültürel diplomasi.....	87
Yurttaş diplomasisi.....	96
İnanç diplomasisi.....	99

Lobicilik.....	101
Savunuculuk.....	104
DÜNYADA KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ	109
Amerika Birleşik Devletleri'nde Kamu Diplomasisi	110
Avrupa'da Kamu Diplomasisi	129
Fransa	129
İngiltere	132
Almanya	136
Rusya	138
Çin.....	141
İran.....	146
Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasisi ve Yunus Emre Enstitüleri.....	148
Yunus Emre Enstitüleri ve Kültür Merkezleri.....	151
Projeler.....	153
Kemankeş Projesi.....	153
Türk Filmleri Haftaları.....	153
Dijital Çağda Medya Okuryazarlığı ve Türkçe Çalıştay1.....	153
Şehrime Hoş Geldiniz Projesi	154
SONUÇ	154
KAYNAKÇA.....	157

KAYNAKÇA

Adler, E. (2018). *Visual Global Politics Handbook of International Relations*.

Simmons B. A. Carlsneas & W.Thomas Risse (Ed.). SAGE Publications.

AEFE (2021). *AEFE Hakkında*. <https://www.aefe.fr/aefe/propos-de-laefe/pilotage-soutien-conseil>.

Alliance Française (2021). *Küresel Bir Ağın Kalbinde Alliance Française*. <https://www.alliancefr.org/fr/qui-sommes-nous/lalliance-francaise-paris-ile-de-france>.

Altun, F. ve Avşar, Z. (2022). *Türkiye'nin Yumuşak Güç Enstrümanı Olarak Kültürel Diplomasi ve İletişim*. Ankara: Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları.

Anderson, J. C. & Gerbing, D. W. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness-of-fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 49(2), 155–173.

Anholt, S. & Hildreth, J. (2005). *Brand America*. Cyan Books, London.

Anholt, S. (2007). *Competitive Identity, The New Brand Management for Nations, Cities and Regions*. United States of America: Palgrave Macmillan.

Arıboğan, D. Ü. (2000). *Kabileden Küreselleşmeye Uluslararası İlişkiler Düşüncesi*.

İstanbul: Sarmal Yayınları.

Aronczyk, M. (2013). *Journal of Chemical Information and Modeling Branding the Nation: The Global Business of National Identity*. Oxford New York Auckland Cape Town Dar es Salaam Hong Kong Karachi Kuala Lumpur Madrid Melbourne Mexico City Nairobi New Delhi Shanghai Taipei Toronto: © Oxford University Press.

Auswaertiges (T.y.). *Yurtdışındaki Alman Misyonları*. <https://www.auswaertiges- amt.de/en/aamt/auslandsvertretungen>.

Ayhan, B. ve Çifçi, M. E. (2018). IŞİD, Propaganda ve İslamofob. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDİAD)*, 1(1), 17–32.

Ayhan, B. ve Turancı, E. (2018). Toplumsal şeytan üçgeni: İktidar, hegemonya ve propaganda. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 21, 28–41.

Barston, R. P. (2013). *Modern Diplomacy*. Fourth edition.

Bentele, G. (2013). *Studien zu Public Relations / Öffentlichkeits- arbeit und Kommunikations management* (366). Benno S. (Ed.). Leipzig: Springer.

Berridge, G. R. (2010). *Diplomacy Theory and Practice*. Palgrave Macmillan.

Black, J. B. (1975). *Organising the Propaganda Instrument: The British Experience Organising the Propaganda Instrument: The British Experience*. Netherlands: Martinus / The Hague.

Blanchard, P. (2009). Décolonisons nos mentalités! *Revue Internationale et Stratégique*, 121–26.

Bolin, G. & Ståhlberg, P. (2002). Between Community and Commodity: Nationalism and Nation Branding. Anna Roosvall & Inka Salovaara-Moring (ed.). In *Communicating the Nation* (79–101). Sweden: Nordicom.

Briggs, R., Samuel J., Holden, J. & Bound, K. (2007). *Cultural Diplomacy*. London: Demos.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010).

Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.

Byrne, B. M. (2011). *Structural equation modeling with AMOS Basic concepts, applications, and programming (Multivariate Applications Series)*. Routledge, New York.

Callahan, R. J. (2006). Neither Madison Avenue Nor Hollywood. *Foreign Service Journal*, 83(10), 33-38.

Cantril, H. (1938). Propaganda Analysis. *The Clearing House*, 27(3), 217–21.

Castells, M. (2008). The new public sphere: Global civil Society, communication networks, and global governance. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 78–93.

Chartrand, H. H. (1992). International Cultural Affairs: A Fourteen Country Survey.

The Journal of Arts Management. *Law, and Society* 22(2), 134–54.

Cole, D. A. (1987). Utility of confirmatory factor analysis in test validation research.

Journal of Consulting and Clinical Psychology, 55, 1019-1031 Council, B. (2012). Annual Report 2012–13.

Cowan, G. & Arsenault, A. (2008). Moving from monologue to dialogue to collaboration: The three layers of public diplomacy. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 10–30.

Cull, N. J. (2009a). How We Get There. Philip Seib (ed.). In *Toward a New Public Diplomacy* (24). New York: Palgrave Macmillan.

Cull, N. J. (2009b). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. CPD Perspectives on Public Diplomacy.

Cull, N. J. (2009c). *Public Diplomacy Before Gullion*. Handbook of Public Relations, 21.

Cummings, M. (2009). *Cultural Diplomacy and the United States Government: a Survey*, Center for Arts and Culture. Spring.

Curtin, P. A. & Gaither T. K. (2005). Privileging identity, difference, and power: The circuit of culture as a basis for public relations theory. *International Journal of Phytoremediation*, 21(1), 91–115.

Çatal, B. (2015). Diplomaside Değişim ve Dönüşüm: Siber Diplomasi. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 43–54.

Çetin, B. N. (2014). Propaganda Olgusu ve Propagandanın Amerıkanlaşması. *Firat Üniversitesi Sosyal B. Dergisi*, 24(2), 239–65.

D’Hooghe, I. (1967). *Angewandte Chemie International Edition*, 6(11), 951–952.

China’s Public Diplomacy. ed. Jan Melissen. Boston: Brill&Nichoff.

Demir, V. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç*. İstanbul: Beta.

Diñcer, M. (2004). *Uluslararası İlişkiler Teorilerinde Güç Olgusu*. [Doktora tezi].

Sakarya Üniversitesi.

Dinnie, K. (2008). *Nation Branding: Concepts, Issues, Practice*.

Dizard, W. P. (2004). *Inventing Public Diplomacy*. Colorado: Lynne Rienner Publishers.

Domenach, J. M. (1950). *La Propaganda Política*. R. Castigat Mores (Ed.). Paris: Fonte Digital.

Duffey, J. (2009). How Globalization Became U.S. Public Diplomacy at the End of the Cold War. Philip Taylor, Nancy Snow (Ed.). In *Routledge Handbook of Public Diplomacy* (325-35). New York: Routledge.

Dunne, T., Kurki, M. & Smith, S. (Eds.). (2021). *International relations theories: Discipline and diversity*. Oxford University Press, USA.

Eastwood, B. M. (2007). A Note on the New Face of Citizen Diplomacy: Education City and American Universities in the Middle East. *American Foreign Policy Interests*, 29(6), 443–49.

Edward Hallet, Carr. *Yirmi Yıl Krizi 1919-1939*. ed. Can Cemgil. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Efegil, E. (2012). İran'ın Dış Politika Yapım Sürecini Etkileyen Unsurlar. *Ortadoğu Analiz*, 4(48), 53.

Ekşi, M. (2014). *Kamu Diplomasisi ve Ak parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Ekşi, M. (2017). Dış Politika Analizinde Yeni Bir Analiz Çerçevesi Olarak Kamu Diplomasisi. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 11–30. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uksad/371254>.

Erkiş, İ. U. ve Summak, M. E. (2014). Propaganda ve DiPolitika. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi*, 14(1–2), 293–310.

Ermann, U. & Hermanik, K. J. (Eds.). (2018). *Branding the nation, the place, the product*. London and New York: Routledge.

Fan, Y. (2010). Branding the nation: Towards a better understanding. *Place Branding and Public Diplomacy*, 6(2), 97–103. <http://dx.doi.org/10.1057/pb.2010.16>.

Farr, J., Marshall A. & Thomas, F. (2009). Public Diplomacy in an Age of Faith. Philip Seip (ed.). In *Toward a New Public Diplomacy* (195–217). New York: Palgrave Macmillan,

Festival (2021). *L'histoire du Festival*. <https://www.festival-cannes.com/fr/qui-sommes-nous/festival-de-cannes>.

Fischer, M. (2006). Culture and Foreign Politics. Brenda Shaffer (Ed.). *In The Limits of Culture: Islam and Foreign Policy* (27-65). England: Belfer Center for Science and International Affairs.

Fisher, A. (2008). Four Seasons in One Day The Crowded House of Public Diplomacy in the UK. Philip Taylor, Nancy Snow (Ed.). In *Routledge Handbook of Public Diplomacy* (257-67). New York.

Fitzpatrick, K. (2008). Advancing the New Public Diplomacy: A Public Relations Perspective. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*, 187–92.

Fitzpatrick, K. R. (2007). Advancing the new public diplomacy: A public relations perspective. *The Hague Journal of Diplomacy*, 2(3), 187–211.

Foley, J, & Kendrick J. (2006). *Balanced Brand: How to Balance the Stakeholder Forces that can make or break your Business*. San Francisco: Jossey-Bass/Wiley Imprint.

Fulbright (2022). *Fulbright Programı Hakkında*. <https://fulbright.org.tr/posts/21/Fulbright-Programı-Hakkında>.

Gilboa, E. (2008). The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science a Theory of. *The Annals of The American Academy*, 55–76.

Glaser, B. S. & Saunders, P. C. (2002). Chinese civilian foreign policy research institutes: evolving roles and increasing influence. *The China Quarterly*, 171, 597-616.

Godson, R. & Shultz, R. H. (1984). Dezinformatia: Active Measures in Soviet Strategy. *Journal of Conflict Studies*, 5(4), 112.

Gov (2021). *What is the FCO*. <https://www.gov.uk/government/organisations/foreign-commonwealth-development-office/about>.

Grunig, J. E. (1993). Image and substance: From symbolic to behavioral relationships.

Public Relations Review, 19(2), 121–39.

Gunaratne, S. A. (2005). Public diplomacy, global communication and world order: An analysis based on theory of living systems. *Current Sociology*, 53(5).

Ham, P. V. (2001). The Rise of the Brand State: The Postmodern Politics of Image and Reputation. *Foreign Affairs*, 80(5), 2.

Hartig, F. (1967). *Angewandte Chemie International Edition*, 6(11), 951–952. Chinese Public Diplomacy. 1. baskı London and New Yrk: Routledge.

Hoe, S. L. (2008). Issues and procedures in adopting structural equation modeling technique. *Journal of Applied Quantitative Methods*, 3(1), 76-83.

Holbooke, R. (2001). *Get The Message Out*. <https://www.washingtonpost.com/archive/opinions/2001/10/28/get-the-message-out/b298b3c9-45b8-45e2-9ec7-20503dd38802/>.

Hooghe, I. D. (2007). *Clingendael diplomacy papers the rise of China's public diplomacy*.

Ioannou, K. (1986). International Relations and Legal Cooperation in General Diplomacy and Consular Relations. Alfred Maurice De zayas Rudolf Dolzer, Robert E. Hollweg, Jonathan S. Ignarski, Peter M. Lawrence, Peter Macalister Smith, Anne M. Trebilcock (Ed.). In *International Relations and Legal Cooperation in General Diplomacy and Consular Relations* (409). Oxford: Elsevier Science Publishers.

Jager, T. (2009). Public Diplomacy. *American Behavioral Scientist*, 52(5), 787-90. Jowett, G. S. & O'Donnell V. (2012). *Propaganda and Persiasion*. Los Angeles,

London, New Delhi, Singapore, Washington DC: SAGE Publications. Jönsson, C. & Hall, M. (2006). *Essence of Diplomacy Integrating Diplomats*.

Kamal, A. M. B. (2018). Evaluating the Islamic Republic of Iran's Public Diplomacy.

Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi, 4(2), 22-39.

Kamsaris, D. P. (2012). Cultural Diplomacy and Public Diplomacy.

Kaneva, N. (2011). Nation Branding: Toward an Agenda for Critical Research.

International Journal of Communication, 5(0), 25.

Karadağ, H. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.

Karasar, N. (1995). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Kayhan, B. (2018) https://www.academia.edu/38249447/Propaganda_Nedir_Propaganda_T%C3%BCrleri_pdf . : 3.

Khomeini, R. (1999). Sahîfih Imam. *Foundation for Collection and Publication of Imam Khomeini Thoughts and Ideas*.

Kline, R. B. (2011). Principles and practise of structural equating modeling. (T.G. Press (Ed.). New York.

Köksoy, E. (2015). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. *Marmara İletişim Dergisi*.

Kunczik, M. (1997). *Images of Nations and International Public Relations*.

Küçük, M. (2009). Uluslararası İlişkiler Kuramında Konstrüktivist Dönüşü Anlamak.

Ege Akademik Bakış, 9(2), 771–95.

L'Etang, J. (2009). Public relations and diplomacy in a globalized world: An issue of public communication. *American Behavioral Scientist*, 53(4), 607–26.

Latimes (2007). *Try policy instead of PR*. <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2007-nov-19-oe-floyd19-story.html>.

Lauren, A. W. (2019). Loyalty: Choosing Between Competing Allegiances98Case 4 - A: Fair or foul? Reporter/player relationships in the sportsbeat. Chad Painter, Philip Patterson, Lee Wilkins (Eds.). In *Media Ethics Issues and Cases* (398). London: Rowman & Littlefield.

Lebedeva, M. M. (2021). *Russian Public Diplomacy: From USSR to the Russian Federation Russian Public Diplomacy: From Ussr to the Russian Federation*. New York: Routledge.

Leonard, M, Small, A. & Rose M. (2005). British public diplomacy in the age of schisms. http://kms2.isn.ethz.ch/serviceengine/Files/ESDP/23666/ipublicationdocument_singledocument/EE269871-8329-40ED-96EC60B578F72328/en/British_Diplomacy_Schisms.pdf%5Cnpapers2://publication/uuid/8A7A7D26-5C64-4906-A5F8-1505A4B2D5CF.

Leonard, M. (2014). Diplomacy by Other Means. *Foreign Policy*, 132(132), 48–56.

Lima Jr, A. F. D. (2007). The role of international educational exchanges in public diplomacy. *Place Branding and Public Diplomacy*, 3(3), 234–51.

Lipmann, W. (1922). *Public Opinion*. New York: Macmillan. Machiavelli, N. (2018). II The Prince. Jay ve El Federalista (ed). Madison.

Madeley, M. (2011). The Practice of Public Diplomacy (227–40). William A. Rugh (ed.). United States: Palgrave Macmillan.

Maltese, J.A. (1992). *Spin Control: The White House Office of Communications and the Management of Presidential News*. U.S.A: Chapel Hill: University of North Carolina Press,.

Marlin, R. (2014). Jacques Ellul and the Nature of Propaganda in the Media. Robert

S. Fortner & P. Mark Fackler (Ed.). In *Public Opinion Quarterly* (190–209). UK: John Wiley & Sons, Inc.

McHale, J. A. (2009). *Testimony as Nominee for under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs*. <https://2009-2017.state.gov/r/remarks/2009/124155.htm>.

McKenzie, B. A. (2007). *Remaking France; Americanization, Public Diplomacy, and the Marshall Plan*. Berghahs Books. https://books.google.com.tr/books?id=L5erAQAAQBAJ&dq=mcKenzie+rober+t+mitterand&hl=tr&source=gbs_navlinks_s.

Melissen, J. (2005). The New Public Diplomacy; Soft Power in International Relations. Jan Melissen (Ed.). In *The New Public Diplomacy; Soft Power in International Relations*. UK: Palgrave Macmillan.

Melissen, J. (2011). Beyond the New Public Diplomacy. *Clingendael Paper*, (3), 1– 28.

Mueller, S. (2009). The Nexus of U.S. Public Diplomacy and Citizen Diplomacy. Philip Taylor & Nancy Snow (Ed.). In *Handbook of Public Diplomacy* (101–7). New York: Routledge.

Mustafa, Y. ve Pocalari, E. (2019). Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Açısından Yunus Emre Enstitüsü'nün Kosova'daki Faaliyetlerinin Analizi. *Turkish Studies-Social Sciences*, 14(4), 1905–29.

Nakamura, K. H. & Weed, M. C. (2010). *U.S. public diplomacy: Background and current issues*. U.S. Public Diplomacy: Background and Issues.

NDS (2010). *Fransa Cumhuriyeti Milletvekilleri ve Senatörlerine Açık Mektup*. <https://www.nds.k12.tr/IMG/pdf/Textepressefrancaise20-12-11tr-2.pdf>.

Nelson, R. & Izadi, F. (2009). Ethics and Social Issues in Public Diplomacy. Philip Taylor & Nancy Snow (Ed.). In *Routledge Handbook of Public Diplomacy* (334– 51). New York: Routledge.

Nicolson, H. (1942). *The Home University Library of Modern Knowledge*. Harold Nicolson - Diplomacy -Oxford University Press (1950).pdf.

Nye, J. (2008a). Public diplomacy and soft power. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 94–109. <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0002716207311699>.

Nye, J. S. (2002). *The Paradox of American Power: Why the World's Only Superpower Can't Go It Alone*. United States of America: Oxford University Press.

Ogawa, T. (2009). Origin and Development of Japan's Public Diplomacy. Philip Taylor & Nancy Snow (Ed.). In *Handbook of Public Relations* (70–81). New York: Routledge studies in US foreign policy,

Olins, W. (2014). *Brand New: The Shape of Brands to Come*. Thames & Hudson. <https://books.google.co.uk/books?id=01bGDwAAQBAJ&pg=PT163&lpq=PT163&dq=hanseatic+league+brand&source=bl&ots=5lq2ugC-hk&sig=ACfU3U2gqP9rhlGB-eTIU97nROiohpr6Mw&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwibtoSrhvzoAhUEilwKHUd0A4I4ChDoATADegQICRAB#v=onepage&q=hanseatic league bra>.

Özlük, E. (2009). Uluslararası İlişkiler Disiplininin Soy Kütüğü. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 9(17), 237–60. <http://dergipark.gov.tr/susead/issue/28418/302589>.

Pallant, J. (2007). *SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS for Windows (Version 12) 2nd ed.* New York: Open University Press.

Philip S. (2013). Religion and Public Diplomacy. Philip Seib (Ed.). In, *Religion and Public Diplomacy* (225). New York: palgrave macmillan.

Pitney Jr, J. J. (2001). *4 Rhetoric & Public Affairs The Art of Political Warfare*.

Norman: Red River Books.

Policy, C. (2004). *Rand – Initiated Resarch Purchase This Document Make A Charitable Contribution For More Information*. <http://library.lol/main/61EE D5ACDB8C4DD1ED1762AC5F99035C>.

Potter, E. (2003). Canada and the New Public Diplomacy. *International Journal: Canada's Journal of Global Policy Analysis*, 58(1), 43–64. <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/002070200305800103>

Pratkanis, A. & Aranson, E. (2004). *Wydawcnctwo Naukowe Pwn Wiek Propagandy*. Warszawa.

Prevots, N. (1998). *Dance for export: Cultural Diplomacy And The Cold War*. Connecticut: Wesleyan University Press.

Report, Annual. 2011. *Foreign and Commonwealth Office Annual Report and Accounts 2010-11*.

Riotti, P. R. (1997). *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science International Relations and Politics. Fifth Edit*. Denver: Pearson Education Limited.

Risso, L. (2010). *The Cold War and the United States Information Agency*. New York: Cambridge University Press.

Ross, C. (2014). *Pillars of Public Diplomacy: Grappling with International Public Opinion*. <https://universityofleeds.github.io/philtaylorpapers/vp017ee0.html>.

Russkiy (T.y.). *Russkiy Mir Hakkında*. <http://ruskiymir.ru/en/fund/index.php>.

Rusya Federasyon Bursu (T.y.) [Http://rusmer.com/tr/%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%8F-%D1%80%D1%84/](http://rusmer.com/tr/%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%8F-%D1%80%D1%84/).

<http://rusmer.com/tr/стипендия-рф/>.

Sabah (2011). *Türkiye'den Fransaya Çifte Çıkarma Yapılıyor*. <https://www.sabah.com.tr/gundem/2011/12/19/turkiyeden-fransaya-cifte-cikarma-yapiliyor>.

Sancar, G. A. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*.

Sanders, M. L, Taylor, P. M. (1982). *British Propaganda during the First World War 1914-18*. London: Palgrave Macmillan.

Sarıkaya, Y. (2012). *Geçmişten Günümüze İran*.

Schneider, C. P. (2005). *Culture communicates: US diplomacy that works* (147-168).

Palgrave Macmillan UK.

Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (1996). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

Scott-Smith, G. (2009). *Exchange Programs and Public Diplomacy*. Philip Taylor & Nancy Snow (Ed.). In *Handbook of Public Relations* (51-57). New York: Routledge

Sirt, E. ve Ergenç, E. (2015). Kamu Diplomasisinde Halkla İlişkilerin Rolü ve Önemi: Covid-19 Salgını Sonrasında Türkiye'nin Dış Yardımları Örneği. İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi, 7(2), 263-90.

Signitzer, B. H. & Coombs, T. (1992). Public Relations and Public Diplomacy: Conceptual Covergences. *Public Relations Review, JAI*, 137-47.

Smith, G. S. (2009). Exchange Programs and Public Opinion. Philip Taylor & Nancy Snow (Ed.). In *Handbook of Public Relations* (51-52). New York: Routledge

Smith, G. S. (2009). Networks of influence: U. S. Exchange programs and Western Europe in the 1980's. Ken Osgood and Brian Etheridge (Ed.). In *The United States and Public Diplomacy: Toward an International History* (345-69). Leiden Brill: Martinus Nijhoff / The Hague / 1975.

Snow, N. (2009a). Rethinking Public Diplomacy. Philip Taylor & Nancy Snow (Ed.).

In *Handbook of Public Relations* (1-11). New York: Routledge

Snow, N. (2009b). Valuing Exchange of Persons in Public Diplomacy. Philip Taylor & Nancy Snow (Ed.). In *Handbook of Public Relations* (231-53). New York: Routledge,

Szondi, G. (2008). Public diplomacy and nation branding: Conceptual similarities and differences. *International Relations*.

Szondi, G. (2009). Central and Eastern European Public Diplomacy A Transitional Perspective on National Reputation Management. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*, 291-313.

Szondi, G. (2020). Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences. *Netherlands Institute of International Relations Clingendael*, 112, 45-59.

Tabachnick, B. G. & Fidell, L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson.

Taylor, J. B. & Richey, S. (2021). *Political Advocacy And American Politics*. New York: Routledge.

Taylor, M. (2001). International Public Relations Opportunities and Challenges for the 21st Century. Gabriel Vasquez (Ed.). In *Handbook of Public Relations* (817). United States of America: Sage Publications.

Taylor, M. P. (2003). *Munitions of the Mind - A History of Propaganda*. New York: Manchester University Press.

Taylor, P. M. (2010). Public diplomacy and the Information War on Terror. Inderjeet & Michael Cox Parmar (Ed.). In *Soft Power and US Foreign Policy: Theoretical, Historical and Contemporary Perspectives* (152-64). Routledge studies in US foreign policy.

Tench, R. & Yeomans, L. (2006). *Pearson education limited Exploring Public Relations*. Spain: Pearson Education Limited.

Terence H., (1980). Propaganda Teorisi ve Propagandanın Gelişimi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 35(1), 1.

The Peace Corps Mission (2021). *The Peace Corps Mission*. <https://www.peacecorps.gov/about/>.

Thomson, S. & John, S. (2007). *Journal of The Royal Society for the Promotion of Health Public Affairs in Practice A Practical Guide to Lobbying*. London and Philadelphia: Kogan Page.

Tuch, H. N. (1990). *520 Booksgooglecom Communicating with the world: US public diplomacy overseas*.

Tuncer, H. (1982). Eski ve Yeni Diplomasi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 37(1), 254-55.

United States Government Accountability Office (2008). *Performance and Accountability Report: Fiscal Year 2008*. United States.

Usaid (2000). *International Aid in the 1970s: A Shift to Basic Human Needs*. <https://www.usaid.gov/who-we-are/usaid-history>.

Usaid (2020). *Mission, Vision and Values*. <https://www.usaid.gov/who-we-are/mission-vision-values>.

Usaid (2021). *USIAD*. <https://publicdiplomacy.wikia.org/wiki/USAID>.

Vickers, R. (2004). The New Public Diplomacy: Britain and Canada Compared. *The British Journal of Politics and International Relations*, 6(2), 182-94.

Vlahos, M. (2009). Public Diplomacy as Loss of World Authority. Philip Taylor & Nancy Snow (Ed.). In *Routledge Handbook of Public Diplomacy* (21-38). New York: Routledge.

Wakeman, R. (2007). Remaking France; Americanization, Public Diplomacy, and the Marshall Plan. *The American Historical Review*, 112(1), 289-90.

Wang, H. (2011). *Soft Power in China: Public Diplomacy through Communication*.

Jian Wang (Ed.). New York: Palgrave Macmillan.

Wang, J. (2006). Managing National Reputation and International Relations in the Global Era: Public diplomacy Revisited. *Public Relations Review*, 32(2), 91-96.

Wang, J. (2007). Telling the American story to the world: The purpose of US public diplomacy in historical perspective. *Public relations review*, 33(1), 21-30.

White House (2010). *White House, Executive Office of President*. <https://www.whitehouse.gov/administration/executive-office-of-the-president/>.

White, C. & Kolesnicov, J. (2015). Nation Branding in a Transitional Democracy: The Role of Corporate Diplomacy in Promoting National Identity. *Place Branding and Public Diplomacy*, 11(4), 324-37. <http://dx.doi.org/10.1057/pb.2015.13>.

Widler, J. (2007). Nation branding: With pride against prejudice. *Place Branding and Public Diplomacy*, 3(2), 144-50.

Wilcox, D. & Cameron, G. (2015). Strategies and tactics. In *Qualitative Analysis Using NVivo: The Five-Level QDA Method* (625). United States: Pearson Education Limited.

Yağmurlu, A. (2007). Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi. *İletişim Araştırmaları Dergisi*.

Zaharna, R. (2004). From Propaganda to Public Diplomacy In the Information Age. Nancy Snow and Yahya Kamalipour (Ed.). In *War, Media, and Propaganda: A Global Perspective* (1-5). New York: Rowman & Littlefield.

Zhang, J. (2013). China's Faith Diplomacy. Philip Seib (Ed.). In *Religion and Public Diplomacy* (75-99). New York: Palgrave Macmillan.

Zhou, S., Bin S., Cui, Z. & Xin, Z. (2013). Creating a Competitive Identity: Public Diplomacy in the London Olympics and Media Portrayal. *Mass Communication and Society*, 16(6), 869-87.

Zöllner, O. (2006). A quest for dialogue in international broadcasting: Germany's public diplomacy targeting Arab audiences. *Global Media and Communication*, 2(2), 160-82.